

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

ש ע ר
שלשים וארבעה

ה י כ ל
ש ש י

לקוטי תורה
תורת שמואל

ש ע ר שלשים וארבעה

ס פ ר ת ר ל"ה

– ח ל ק ב –

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שמואל

זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

הוצאת וחוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ואחת לבריאה

ה'י' תהא שנת אראגו נפלאות

שנת הצדיק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

LIKKUTEI TORAH
TORAS SHMUEL
SEFER HAMAMORIM—5635

Vol. II

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000 • (718) 778-0226
5751 • 1991
Printed in the U.S.A.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneersohn, Samuel, 1834—1882

LIKUTE TORAH, TORAT SHEMU'EL—5635

(Kovets shalsholet ha-or; hekhhal 6, sha'ar 34)

Running Title: Torat Shemu'el

Includes bibliographical references.

Contents: --sha'ar 3. Mayim rabim, 636. -- sha'ar 10. Sefer
627. -- sha'ar -- [etc.] -- Sha'ar 34. Sefer 635.

I. Torat Shemu'el. II. Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavits'h.

BM198.S3358 1975 296.4'2 80-456447

ISBN 0-8266-5635-8 (set)

נדפס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גלוקאוו

Bookmart Press, Inc
N. Bergen, N.J. 07047

נסדר בדפוס, "עמפיער פרעסס"
ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה

Empire Press
550 Empire Blvd. • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473
Fax (718) 604-7633

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, מדפיסים אנו בזה – בפעם הראשונה – את החלק השני של ספר המאמרים תרל"ה לכ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע, שאמרים (או כתבם) במשך החצי השני של שנת תרל"ה ותחילת תרל"ו (מש"פ בהר תרל"ה עד לאחרי ש"פ לך לך תרל"ו).

הספר נחלק לשלשה מדורים:

(א) מאמרים שנכתבו ע"י כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע עצמו, נעתקו מ„בוך" שרובו הוא גוף כתב-יד קדשו, וחלק נכתב ע"י מעתיקים שונים (ובכמה מקומות) יש הגהות והוספות בגוכ"ק.

(ב) „הנחות" כנו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, הנמצאות ב„בוך" גוף כתב-יד קדשו של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע „אשר כתב אותם בעת שמעו הדרושים מאת כ"ק אביו" (ע"ד מאמרים „הנחות") אלו – ראה לקמן ע' תקסה ואילך).

(ג) „הנחות" מכמה מאמרים שנרשמו ע"י אחד השומעים.

בסוף הספר באו:

(א) ליקוט שיחות ורשימות מרבתינו נשיאינו אודות שנת תרל"ה.

(ב) רשימת דברי כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע מיום א', ה' אלול תרל"ה – יום נסיעת בנו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע לחתונתו בעיר אזורוטש (במוצאי ש"ק תצא, י"א אלול תרל"ה).

(ג) (1) נוסח ה„תנאים" של שידוכי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע. (2) ליקוט שיחות ורשימות מרבתינו נשיאינו בקשר לחתונת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע.

(1) כמו ברוב ספרי כ"ק אדמו"ר מהר"ש שנכללו דרושי חודש תשרי עם מאמרי השנה הקודמת – ראה „פתח דבר" של כ"ק אדמו"ר שליט"א לסה"מ תרכ"ז ותרכ"ז הערה 2.

(2) שלאח"ז מתחיל המשך דמים רבים תרל"ו – נדפס בשם לקוטי תורה תורת שמואל שער שלישי (קה"ת, תשי"ו. הוצאה שניי – תשל"ו).

(3) מספר 1103 בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א, והוא כולל המאמרים עד לאחרי ש"פ נח תרל"ו (ראה הערה 1). המאמר דש"פ לך לך תרל"ו נדפס מכת"י בוך 830.

(4) מספר 1012 בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א.

(5) לשון כ"ק אדמו"ר מהור"י נ"ע בשער ה„בוך".

ד) ליקוט שיחות ורשימות ע"ד „הנחות” כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ממאמרי אביו הנ"ל.

ה) צוואת כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע שכתבה „בשנת המ"א לחייו [בין ב' אייר תרל"ד לב' אייר תרל"ה].

ו) פקסימיליות.

* * *

כמו ספריו הקודמים של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע, נכנס גם ספר זה בשורת הספרים „לקוטי תורה — תורת שמואל”, והוא — שער השלשים וארבעה.

* * *

לתועלת הלומדים והמעיינים, ניתוספו הערות ומראי מקומות הבאים בשולי הגליון.

* * *

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' אהרן לייב (בהרש"ב) שי' ראסקין.

מערכת „אוצר החסידים”

יום א בדר"ח אלול שנת ה'תנש"א (ה' תהא שנת אראנו נפלאות).
שנת הצדי"ק להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ.י.

6) והם ספרי המאמרים: א) תרכ"ז (בשנת תשי"א. הוצאה שני' — תשל"ז. הוצאה שלישית — תשמ"ט). תרכ"ז (בשנת תשי"ז. הוצאה שני' — תשמ"א). תרכ"ט (בשנת תשי"ט). תרל"ל (בשנת תשל"ג. הוצאה שני' — תשמ"ג). המשך והחרים תרל"א (בשנת תש"ה). תרל"ד (בשנת תשמ"ח). תרל"ה חלק א (בשנת תנשי"א). תרל"ז חלק א (בשנת תשי"ז. הוצאה שני' — תשל"ז). חלק ב (בשנת תשמ"ג). המשך וככה תרל"ז (בשנת תש"ה). המשך חייב אדם לברך תרל"ח (בשנת תש"ה). המשך זאת חנוכה המזכה, מצה זו, יונתי — תר"ם (בשנת תש"ה). מאמרים שיצאו לאור בקונטרסים בודדים.

7) ראה „פתח דבר” של כ"ק אדמו"ר שליט"א להמשך והחרים תרל"א ע' 8-9.

8) במקומות שנראה לכאורה שחסירה תיבה (או שהתיבה חסירה אותיות וכיו"ב), וכן (בכמה) מקומות שנעתק לשון הפסוק או המאור"ל בנוסח שונה מהמקור — הערנו על זה בשולי הגליון בדרך אפשר [מסיבות טכניות נכנסו תיקונים אחדים בפנים הספר מבלי להעיר על כך].

מפתח המאמרים

ד"ה	זמן אמירתו	ע
את שבתותי	בהר	רפט
ושמרתם את השבת		רצו
רפאני ה' וארפא כו' ואף גם זאת כו' מ"ח – ד"פ	בחוקותי	א רצט
ויקח אלי' כו' וירפא את מזבח כו' באבנים ב'		
בחי' כו' הושיעני ואושע	במדבר	ב שה
ועשית חג שבועות כו' ולא נדבת לבך כו'		
יר"ת יר"ע חרדה כו' ח"י כו' כתר חציו		
לז"א חציו למל'	חג השבועות	שיב
וידבר אלקים גו' אנכי	חג השבועות	
בהעלותך את הנרות		שכט
והי' לכם לציצית	שלח	א שלד
חביב אדם	קרח	ב שמב
אז ישיר	חוקת	שנב
מעין גנים	בלק	שסא
אלה מסעי	מטו"מ	א שפז
היתה כאלמנה	דברים	ב שצה
שאו מרום עיניכם כו' יש אחד ואין שני כו' מה		
שמו ומה שם בנו כו' ז"א בעתיקא אחיד	ואתחנן	תא
השמר לך ³		
ויענך וירעיבך	עקב	תו
ויענך וירעיבך		תטו
שמחנו כימות עיניתנו		תכ

(1) הועתק מ„רשימת מאמרי דא"ה של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע" שנערך ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א עם הוספות מהמחיל.

(2) לע"ע יש תח"י רק הנחה מהמאמר ונדפס לקמן ע' תקכד.

(3) נדפס לעיל חלק א ע' א ואילך.

		זמן אמירתו	ד"ה
		תבא, ח"י אלול חתונת	משנה דקידושין כו' האשה נקנית
תכא	א	בנו מהורש"ב	שמח תשמח
תכד		"	כימי צאתך ⁴
	ב	"	שמח תשמח ⁵
		"	כי על כבוד חופה כו' כבוד חופה מקיף
		"	הקרוב הרחוק ⁶
		"	אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול וס"ת בגימט' מ"ם ⁷
		"	אז תשמח בתולה במחול ⁸
		"	שוש אישי ⁹

תרל"ו

		שופר של ר"ה של יעל כו' עשיית להחזיר פב"ב	
תכו		ר"ה	כו' קרי"ס ור"ה כו' זכרונות
			יוהכ"פ אסור באכיל' כו' שבת ויהכ"פ תענוג
			המורכב, הפשוט כו' שיעיר לעזאזל כו'
תלו		מחרת יוהכ"פ	כבישה, כביסה
			ושאבתם מים כו' נסוך המים בלא מדה משא"כ
תמא		חג הסוכות	נסוך היין כו' חו"ב
			ביום השמיני שלח כו' דבקו שערים כו' ארון כו'
תמו	א	שמע"צ	חו"כ ארוסין ונשואין בתורה
			והענין כו' אור מים רקיע כו' המחליף פרה
תנא	ב	שמח"ת	בחמור כו' אמ"ר בא"א בע"י
			ולהבין ענין ארוסין ונשואין בתורה כו' גל
תנו	ג	בראשית	עיני כו' איתן

(4) לע"ע יש תח"י רק הנחה מהמאמר ונדפס לקמן ע' תקלח.

(5) לע"ע יש תח"י רק הנחה מהמאמר ונדפס לקמן ע' תקמב.

(6) נזכר בשיחת כ' כסלו תרצ"ג (נעתק לקמן ע' תקס).

(7) נזכר בשיחה הנ"ל (נעתק לקמן ע' תקסא).

(8) נזכר בשיחה הנ"ל (נעתק לקמן ע' תקסב).

(9) ראה ספר השיחות תרצ"ז ע' 190.

ד"ה	זמן אמירתו	ע'
ובכ"ז יובן מה שנק' הארון כו'		
ארונו של יוסף כו' ח"י, כ"ד	נח	ד
ואעשך לגוי גדול כו' האבות ה"ה המרכבה כו'		
הוי' שבנפש	לך	תסה

„הנחות" כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע 10

אדם כי יהי בעור בשרו	תוריע	א	תעה
ומותר האדם	מצורע	ב	תפ
דרשו ה'	קדושים	א	תפו
זכרו נפלאותיו		ב	תפט
הוא ה' אלקינו	אמור	ג	תצג
ביום השמיני שלח	שמע"צ	א	תצד
הים ראה וינס	נח	ב	תצט
ואעשך לגוי גדול	לך		תקג

„הנחות"

כי נר מצוה	מקץ	תקיא
ולהבין בתוס' ביאור	מוצש"ק מקץ	תקטו
ויאמר המלך להמן	פורים	תקכ
וידבר אלקים גו' אנכי	חג השבועות	תקכד
האשה נקנית [נוסחא א']	תבא	תקל
האשה נקנית [נוסחא ב']	תבא	תקלב
שמח תשמח	תבא	תקלו
כימי צאתך	תבא	תקלח
שמח תשמח	תבא	תקמב

הוספות

	ליקוט שיחות ורשימות מרבותינו נשיאינו אודות
תקמט	שנת תרל"ה
	רשימת דברי כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע מיום א, ה'
תקנג	אלול תרל"ה
	ליקוט שיחות ורשימות מרבותינו נשיאינו בקשר
	לחתונת כ"ק אדמו"ר מהרש"ב נ"ע (מוצש"ק
תקנה	תצא, י"א אלול תרל"ה)
	ליקוט שיחות ורשימות ע"ד „הנחות" כ"ק
תקסה	אדמו"ר מהורש"ב נ"ע
תקסז	צוואת כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע
תקעא	פקסימיליות

ספר תר"ה – חלק ב

רפט

בס"ד

אתי שבתותי תשמורו ומקדשי תראו אני ה', וצ"ל אומרו שבתותי דמשמע ב' שבתותי, וגם צ"ל מ"ש' ושמרו בני את השבת לעשות את השבת דמשמע ג"כ ב' שבתות הא' שנשמור את השבת משמע השבת שכבר ישנו, ואח"כ אומר לעשות את השבת משמע שאחר שמירת שבת יש עוד בחי' שבת שנצטוינו לעשות אותו ולכאו' אינו מובן מאחר שכבר יש שבת מהו שנעשה עוד שבת כו', וגם צ"ל דמפסוק ושמרו משמע ששבת א' הוא שצריכי' לשמור והשני לעשותו, ומפסוק את שבתותי תשמרו משמע שב' השבתות הם בשמירה ששניהם צריכי' לשמור, הנה כתיב ויכל אלקי ביום השביעי, וכתב וישבות ביום השביעי, ולכאו' אינו מובן הלא מלשון ביום השביעי משמע שמקצת יום השביעי עשה מלאכה ובאמת שבת בכלות יום השישי, וזהו א' משה דברים ששינו לתלמי המלך וכתבו ביום השישי, ובמד"ר בפ' בראשית פ' יו"ד נחלקו בזה גניבא ורבנן גניבא אומר משל לאחד' שעשה חופה וציירה

---

1) מאמר זה מיוסד על ד"ה את שבתותי תק"ע ע' פא ואילך. ועם הגהות – אוה"ת בהר ח"ג ע' תתקטו ואילך (בז"ב 1120 קלב, א ואילך). וראה גם אוה"ת שם ח"ב ע' תריא ואילך. ח"ד ע' אקלו ואילך. חלק מפרק א של המאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה ויכל אלקים באוה"ת בראשית ח"ג תקי, ב ואילך.

מאמר זה עם הוספות וביאורים – סה"מ עטר"ת ע' תד ואילך. היש"ת ע' 79 ואילך.

באגרות קודש כ"ק אדמו"ר מהורש"כ נ"ע חלק ב ע' תסא כותב ע"ד מאמר זה: הדרוש את שבתותי דתק"ע, עפ"ע הוא המובא בכ"מ בשם ד"ה את שבתותי שלא נדפס, ושם ענין התפילין, ונמצא הוא כס' במד"ר יפה שיחתני או כס' להבין מ"ש בע"ח"י, בכתבי כ"ק אדמו"ר וצוקללה"ה נ"ע, וממנו לוקח את שבתותי כס' רל"ה ולא נגמר בכתיבה.

2) בהר כו, ב (ושם: תיראו. וכ"ה בפ' קדושים יט, ל).

3) ראה שבת קיח, ב: שתי שבתות כו' שנאמר כו' ישמרו את שבתותי. הובא בלקו"ת בהר רד"ה את שבתותי (מא, א).

4) תשא לא, טז.

5) בראשית ב, ב. – בכל הבא לקמן עד סוף הפרק – ראה אוה"ת בראשית שבהערה 1.

6) מגילה ט, א. בראשית רבה דלקמן בפנים.

7) פיסקא ט (בשינוי לשון קצת).

8) כ"ה (משל לאחד) בגוכי"ק ובסה"מ עטר"ת שבהערה 1. ובבראשית רבה שם: משל למלך. וכ"ה

באוה"ת בראשית וסה"מ היש"ת שבהערה 1.

---

* לע"ע, לא הגיע לידינו.

** בז"ב 1076 בספריית כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובמפתח שם. בדרוש זה, הוסיף כ"ק אדמו"ר מהורש"כ בכתיב: (את שבתותי תשמורו) תק"ע – מבוך כל המשמח ערך דף שצ"י. באוה"ת ח"ג שבפנים ההערה: "ד"ה את שבתותי תשמרו דתק"ע בבוחאב ישר, בבוך כל המשמח דף שצ"ב ע"א. – בעלים נפרדים מהבוך שהגיע לידינו – דפים אלו חסרים.

וכיירה מהו חסירא, כלה שתכנס לחופה, כך גמר כל מלאכתו בשישי ומהו חסירא שבת שהיא בחי' כלה, וכענין שא"א בואי כלה, לכה דודי לקראת כלה פני שבת מלכתא, ולכאו' יש לפרש שהחופה היא בי"ע וכלה היא בחי' מל' דאצי' וכלה שתכנס לחופה היינו שיומשך בחי' מל' דאצי' בבי"ע, אך באמת החופה גבוה מהכלה שהיא בחי' מקיף שעל גבי חתן וכלה¹⁰, לכן אפ"ל שהחופה היא בינה, וכלה שתכנס לחופה זהו כיום חתונתו¹¹ שאז אמו מעטר עטרה שהוא מה¹² שמת"ת דאימא נמשך כתר ועטרה לזו"ני¹³, ורבנן אמרי¹⁴ משל למלך שעשה¹⁵ טבעת מה היתה חסירה חותם, כך מה ה' העולם חסרא שבת והענין הוא דהנה חותמו של הקב"ה אמת¹⁶, ובשבת כתי"ל אשר ברא אלקי לעשות ס"ת אמת כי בשבת מאיר בחי' אמת, וכמ"ש¹⁷ ואמת הוי' לעולם, כי בכל שי"ב לא נז' הוי' רק ש' אלקי לבד, של"ב פעמים אלקי נז' במע"בי¹⁸, ושבת הוא בחי' שבת להוי"ש¹⁹, שמאיר בחי' ש' הוי' בעולם, ולכן שער החצר הפנימיות הפונה קדים סגור יהי' ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח²⁰, ימי המעשה וביום השבת ר"ת ש' הוי"ש²¹, והיינו כי בשבת שהוא שבת להוי' מאיר שם הוי' בעולם וזהו בחי' החותם.

והנה אמרו שם עוד במד"ר²² ומה נברא לאחר ששבת שאנן ונחת שלוח והשקט, ולכאו' צ"ל מהו שייך לומר שנברא לאחר ששבת שאם נברא עוד הרי לא שבת, שענין פ"י שבת מהבריאה כו' אך הענין הוא דזהו ע"ש מ"ש²³ אשר ברא כו' חתן שפי' חתן קאי על ז"א דאצי' ואיך נופל לשון

-
- (9) = שאנו אמרים. – פיוט, לכה דודי בתפלת קבלת שבת, והוא ע"פ דרו"ל שבת קיט, א.
 (10) ראה לקו"ת שה"ש מז, ג ואילך. סידור עם דא"ח קכח, ד ואילך. וראה סה"מ תרפ"ט ס"ע 81 ואילך.
 (11) שה"ש ג, יא. וראה תו"א יוגש מד, ד. סה"מ תרנ"ז ע' קעז ואילך. תרנ"ט ע' י"א.
 (12) ראה לקו"ת שה"ש שם. סידור עם דא"ח שם (קכט סע"א ואילך).
 (13) ראה עץ חיים שער לו (שער מיעוט הירח) פרק א (מהדורא קמא).
 (14) בראשית רבה שם.
 (15) כ"ה (שעשה) בגוכ"ק, בסה"מ עטר"ת וה"ש"ת שם. ובבראשית רבה שם: שעשו לו. וכ"ה באוה"ת בראשית שם.
 (16) שבת נה, א.
 (17) בראשית ב, ג.
 (18) תהלים קיז, ב. בסה"מ עטר"ת וה"ש"ת שם: דבשבת מאיר ונמשך בחי' אמת, הוי"ע ואמת הוי' לעולם, דשם הוי' הוא אמת.
 (19) זהר חדש צד, ד. צו, ב. ונמנו בפרטיות שם קיב, ג.
 (20) יתרו כ, י.
 (21) יחזקאל מו, א (ושם: הפנימית... יהי' סגור).
 (22) שער הפסוקים פינחס כח, י. פרי עץ חיים שער ראש חודש פ"ב.
 (23) בראשית רבה שם.
 (24) גוסז ברכה ז' דברכות נישואין.

בריאה²⁵ על ז"א דאצי, אלא דפי' ברא הוא מל' שארו"ל²⁶: חיישינן שמא הבריא שפי' רש"י בל"א²⁷ שמא יצא לחוץ²⁸, מל' וברא אותם בחרבותם²⁹, נפיק לחוץ וא"כ פי' ברא חתן שנתגלה בחי' חתן ז"א דאצי, וכמו"כ יובן ענין מה נברא לאחר ששבת פי' איזהו גילוי חי' אח"כ היינו אחר ששבת, וע"ז אמר שאנו ונחת שלוה והשקט, שבאמת הם דברים שלא יתכן עליהם כלל לומר לשון בריאה יש מאין, אלא פי' ברא היינו גילוי שנתגלו בחי' דברי' אלו בעולם, והנה במזרחי³⁰ פי' מ"ש וישבות ביום השביעי משמע ששבת גם מבחי' שאנו ונחת שלוה והשקט ג"כ ונמצא כי יש כאן ג' בחי', האי' ויכל אלקים והיינו ששבת מכל מלאכתו ומה חי' העולם חסר לדעת גניבא כלה שתכנס לחופה, ולרבנן חי' חסירה חותם, בא שבת נתמלא מה שחסר, ומה נברא לאחר ששבת שאנו ונחת שלוה והשקט פי' שנתגלה דברים אלו לאחר ששבת, ואח"כ וישבות ביום השביעי ששבת גם מזה כו'.

ב) ולהבין זה יובן בהקדם ענין מ"שי' ושמרו בני' את השבת לעשות את השבת שיש ב' בחי' שבת האי' הוא שצריכי' לשמור אותו משמע שהוא כבר ישנו רק שצריכים לשמור אותו, והב' לעשות את השבת שצריכי' לעשות את השבת, ולכא' צ"ל מ"ש לעשות את השבת שישראל הם העושים את השבת, וכן כתי' בשבת זכור את השבת לקדשו³¹ דמשמע שישראל הם מקדשים את השבת והלא ארו"ל דשבת מקדשי וקיימי³², ואינו דומה לקדושת יו"ט דירוש' ישראל הוא דקדשינו לזמנים³³ ולכן חותמים מקדש ישראל והזמנים דישראל אינהו דקדשינהו לזמנים, אבל בשבת חותמים מקדש השבת לבד מפני כי שבת מקדשי וקיימי, וא"כ האיך אומר לקדשו, ולעשות את השבת.

25) ראה גם ד"ה אשר ברא דשנת תרט"ז [בוך 1029 (רכט, א ואילך)], כרך כתי' הנחות ממאמרי אדמו"ר הצ"צ, ד"ה הנ"ל תרל"ד (סה"מ תרל"ד ע' טו ואילך). ד"ה הנ"ל תרפ"ט (סה"מ תרפ"ט ס"ע 88 ואילך). וראה גם ד"ה הנ"ל במאמרי אדה"ז תקס"ג חלק א ע' רנט (ועם הגהות וכו' – אה"ת על סידור ע' רכ ואילך. שם ע' רלו ואילך). מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חנונה חלק ב ע' תקפג.

26) חולין מג, ב.

27) בטה"מ עטר"ת שם: דלחד פירושא ברשיי.

28) וז"ל רש"י בחולין שם (ד"ה אין חוששין): ואני שמעתי והבריא לשון ניקב [בפרש"י לר"ף: נוקב] כמו וברא אותם בחרבותם (יחזקאל כג, מג). וברי"ף לחולין שם (הובא במאמרי אדה"ז ואה"ת (ע' רלו) שבהערה הקודמת): חוששין שמא הבריא פי' דילמא נפק לברא. וראה ר"ן שם. ובערוך ערך בר (הד'): פי' יצא לחוץ כדמתרגם חוץ ברא.

29) יחזקאל שם (ישם: אותהו).

30) בראשית ב, ב.

31) יתרו כ, ח (ישם: זכור את יום השבת לקדשו).

32) ביצה יז, א.

33) ברכות מט, א.

והרמב"ן³⁴ פ"י שמ"ש לקדשו בשבת זהו ע"ד דכתי' ביוכל³⁵ וקדשתם את שנת החמשים שנה, אמנם באמת צ"ל דיוכל תלוי בקידוש ב"ד³⁶ שיאמרו מקודש ובספירת מ"ט שנים³⁷, משא"כ שבת מקדשא וקיימא, והענין הוא דהנה שבת שבתות שנים³⁸ הם זפ"ז שהם בחי' מדות עליונות, אבל ענין היוכל שהוא שנת החמשים שנה זהו בחי' בינה³⁹ שקדוש ומובדל מבחי' המדות, שבכלל המוחין יחשב, והענין הוא דהנה אנו רואים שענין המדה היא שייכת להשפעת זולתו דוקא⁴⁰, וכמו מדת החסד עד"מ שהוא מה שהבעל חסד משפיע טוב לזולתו וכמו אברהם שהי' מאכל⁴¹ ומשקה לכל, והי' נדיב בין בגופו בין בנפשו בין בממונוי, הנה כ"ז הוא כשיש על מי להתחסד או להתרחם, אבל כשלא יש על מי להתחסד או להתרחם אז לא שייך כלל החסד והרחמים שהרי לא יתכן לומר שהוא מחסד ומרחם על עצמו כו', משא"כ המוחין הגם⁴² כשלא יש לפני מי להשפיע לו ההשכלה שמשכיל יכול לישב בפ"ע ולהשכיל השכלות וכמו רשב"י שישב י"ג שנים במערה ונתוסף לו חכ' שהרי קודם שהי' במערה כשהי' רשב"י מקשה הי' רשב"י מתרץ לו י"ב תירוצי', ואח"כ שהי' מקשה רשב"י הי' רשב"י מתרץ לו ד"ד פירוקים, כמו שארז"ל בשבת פ"ב דל"ג ע"ב, נמצא שניתוסף לו הרבה, ועד"ז יובן למעלה שענין המדות שייך לברה"ע כמ"ש⁴³ כי

בגוכי"ק בשוה"ג: אולי י"ל שיוכל ע"ד תספרו חמשים יום והלא אין סופרים כ"א מ"ט ימים, אך כשסופרים מ"ט אז ממילא מאיר שער הנון וכן בשנים כשסופרין שבע שבתות שנים ממילא נמשך יובל שער הנון — וקדשתם שנה ע"ד תספרו חמשים יום — אך יותר י"ל שיוכל בינה וע"י מקודש ממשיכי' מחכ' וכן שבת מקדשא זהו בינה לקדשו להמשיך מחכמה, ולכן דומה ליוכל.

(34) יתרו שם.

(35) בהר כה, י.

(36) ראה ר"ה ח, ב. כד, א. רמב"ם הל' קדוש החודש פ"ב ה"ח. הל' שמיטה פ"י ה"א.

(37) בהר שם, ח.

(38) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך יובל. וראה סה"מ עטר"ת והי"שית שם: ויובל הוא המשכת בחי' הבינה וכמ"ש ונהר יוצא מעדן ואיתא בזה"י מה שמי' דהוא נהר יובל שמו, דהנהר הוא בחי' בינה.

(39) ראה גם סה"מ תרפ"ט ע' 89. ובכ"מ.

(40) אוצ"ל: מאכיל.

(41) ארחות צדיקים שער יז. הובא באוה"ת וירא צ, ב. לעיל ח"א ע' קצט. לקמן ע' תסו. וראה בארוכה

סה"מ תרתי"ץ ע' קכט ואילך.

(42) אוצ"ל: דגם.

(43) תהלים פט, ג. ראה גם סה"מ תרל"ד ע' נד. תשי"ח ע' 273. ובכ"מ.

י' זח"ב פג, א. זח"ג נח, א. וראה ג"כ בכורות נה, ב. ויקיר פכ"ב. — שייכות שנת היוכל ונהר יובל מבוארת בזח"ג רצ, ב. — הערת כ"ק אדמו"ר שליטיא נטה"ם הי"שית שם.

ספר תר"ל"ה – חלק ב

רצג

אמרתי עולם חסד יבנה, וכת"י זכור רחמיך וחסדך כי מעולם המה, משא"כ המוחין אינם שייכים לעולמות, ולכן אלפים שנה קדמה תורה לעולם⁴⁴ שזהו בחי' אאלפך חכמה אאלפך בינה⁴⁵ שבחי' חו"ב אינם שייכי' לעולם כו', וזהו בחי' יובל שהוא שנת החמישים בחי' בינה שהוא בחי' שער הנו"ן דבינה שהוא בחי' יובל כו', וזהו בחי' יובל בעצם שהוא שנת החמישים, וע"י שב"ד אומרים מקודש היובל ע"י ממשיכים מבחי' חכ' שנק' קדשי, ועד"ז יובן בשבת שששת ימי בראשית הם ששה מדות שביעאה עליהו⁴⁶ הוא בחי' בינה, וד"ע מקדשא וקיימי שהוא בחי' שבת בעצם, ומ"ש לעשות את השבת זהו מה שאה"כ זכור את יום השבת לקדשו היינו להמשיך מבחי' חכ' בבינה, וכענין וקדשתם את שנת החמישים שנה דיובל שע"י שב"ד אומרים מקודש כו' ממשיכים מבחי' חכ' בבינה, וכן בשבת ענין לקדשו הוא להמשיך מבחי' חכ' בבינה שהוא בחי' שביעאה עליהו שבת בעצם כו' ולכן דומה שבת ליובל כו', ועפ"ז יובן ענין ושמרו בני"י את השבת היינו בחי' שבת בעצם מה שמקדשא וקיימא שבחי' זו כבר ישנו רק שצריכים לשמור אותו שלא לחללו כו' ואח"כ לעשות את השבת זהו לקדשו היינו להמשיך מבחי' חכ' שהיא בחי' קדש מילא בגרמי⁴⁷ כו' בשבת בעצם בחי' בינה כו', וע"ז נא' שבתותי ל' רבי' ב' שבתות היינו מה שמקדשא וקיימא שבת בעצם, ולעשות את השבת שזהו בחי' לקדשו כו'.

ג) אך עדיין צ"ל מ"ש את שבתותי תשמרו משמע שגם שבת השני היינו מה שעושים את השבת שהוא בחי' לקדשו ג"כ צריך שמירה וצ"ל מה"ע השמירה בשבת השני, ויובן בהקדם ענין ע"י מה עושים וממשיכים את השבת, הנה ארז"ל⁴⁸ ע"פ⁴⁹ בראשית ברא בראשית בשביל התורה שנק' ראשית, ובשביל ישראל שנק' ראשית, והיינו שכל עיקר מכוונ⁵⁰ בהשתלשלות העולמות

---

(44) תהלים כה, ו (ושם כתוב, רחמיך הוי' וחסדיך, אבל בכ"מ בדא"חי הועתק כמ"ש כאן (כנראה מפני כבוד השם). ראה סה"מ היש"ת ע' 105, 109. – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ היש"ת שבהערה 1.

(45) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פח, ב. ויק"ר פ"ט, א. תנחומא וישב ד. זהר ח"ב מט, א. קסא, א.

ח"ג קכה, א. קנט, א. וראה סה"מ תש"ח שבהערה 43.

(46) איוב לג, לג. שבת קד, א. לקו"ת שה"ש א, סע"ד. סה"מ תש"ח שם.

(47) ראה זהר ח"ב קכא, סע"א.

(48) זהר ח"ג מז, ב. וראה סה"מ תרס"ב ע' שנ ואילך. תרפ"ה ס"ע שלג ואילך. תש"ח ע' 279 ואילך.

(49) כ"ה בגוכ"ק. ובוהר ח"ג צד, ריש ע"ב: קדש מלה בגרמי'.

(50) הובא בפרש"י ורמב"ן עה"פ בראשית א, א. מדרש אגדה (הוצאת באבער – לבוב, תרנ"ב)

בראשית שם. וראה תנחומא (הוצאת באבער) בראשית ג. ב"ר פ"א, ד. ויק"ר פל"ו, ד.

(51) בראשית שם.

(52) אוצ"ל: המכוון.

(*) סה"מ שבהערה 43, ובכ"מ.

הוא בשביל התורה וישראל שנק' ראשית, כי הנה נתאוה הקב"ה שיהי' לו ית' דירה בתחתונים⁵³ שזהו א"א כ"א שיהי' תחלה מציאות תחתוני, ולזה נתהווה תחלה עולמות הרוחנים ע"ד בריאה יש מאין עד שנתהווה עוה"ז הגשמי, שבה מציאות התחתוני במעלה ומדריגה כמ"ש מזה בד"ה א"ר ברכי"ה⁵⁴, והעבודה הוא להיות ששת ימים תעבוד⁵⁵ לית פולחנא כפולחנא דרחימותא⁵⁶ שהוא להפוך מחשוכא לנהורא, ע"י העבודה בששת ימי החול, בבחי' אהוי"ר וקיום המצות כו', וז"ע ק"ש שמע כו' ה' אחד⁵⁷, ופי' בזהר⁵⁸ למס"נ באחד, ולכאו' צ"ל⁵⁹ מס"נ הוא בכל נפשך⁶⁰ כמארז"ל במשנה סוף ברכות⁶¹ אפי' נוטל, ומה"ע מס"נ באחד, אך הענין⁶² דאין הכוונה במס"נ זה כמ"ש בספרי מוסר לצייר ענין מס"נ בכח כאילו הוא בפועל כי זהו בתיבות בכל נפשך, אלא ענין בחי' מס"נ באחד וה"ע מסירת הרצון שלא יהי' לו כ"א רק רצון פשוט לאלקות, והוא ע"י התבוננות בפסוק שמע, כי שמע הוא מל"ב⁶³ הבנה והשגה איך שהוי' אלקינו הוא הוי' אחד, פי' אחד⁶⁴ החי"ת רומז לו' רקיעי' וארץ, והד' רומז לד"ר העולם פי' גם לאחר שנתהוו ז"ר וארץ וד"ר העולם מ"מ הוא אחד ומיוחד, ואני ה' לא שנית⁶⁵ כלל לפי שכללות ההשתלשלות הוא רק מהארה בעלמא שאינו נוגע כלל, ועמך מק"ח כתי"ב⁶⁶ שגם מקור החיים מקור התענוגים הוא עמך שבטל וטפל לך⁶⁷, ואי לזאת באיזה מהן יחפוץ אם במה שהוא הארה או בעצמותו, אשר ע"י העמקת הדעת בהתבוננות זו תכלה נפשו בבחי' כליון ותשוקה ליכלל ולבטל באוא"ס ב"ה עצמותו ומהותו, וז"ע מס"נ שהוא בחי' מסירת הרצון, כי נפש הוא מלשון רצון כמ"ש רש"י ע"פ⁶⁸ אין נפשי אל העם הזה אין רצוני, ומס"נ הוא מסירת

(53) תניא פל"י. וראה תנחומא נשא טו. שם בחוקותי ג. במדב"ר פי"ג, ו.

(54) שנה זו (נדפס לעיל חלק א' ע' קי ואילך).

(55) יתרו כ, ט. וראה לקו"ת בשלח ב, א.

(56) ראה זהר ח"ב נה, ב. ח"ג רטז, ב. לקו"ת שלח מב, ג. ובכ"מ.

(57) ואתחנן ו, ד.

(58) ראה זהר ח"ב קיט, א. ח"ג לג, א. פרי עץ חיים שער הק"ש פי"ב. ב"ח לטור או"ח ר"ס סא. ועוד.

(59) אוצ"ל: ולכאו' צ"ל הלא מס"נ הוא.

(60) ואתחנן ו, ה.

(61) פ"ט מ"ד (נד, א). ושם: אפילו הוא נוטל את נפשך.

(62) ראה בכ"ז תו"א וישב כט, ב. לקו"ת שה"ש בתחילתו. סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה פמ"א.

ועוד.

(63) ראה תו"א בראשית א, א. לקו"ת נשא כ, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תרעז. אוה"ת עקב ע' תעט. ובכ"מ. וראה ספורנו עה"פ. פרש"י מקץ מא, טו.

(64) סמ"ק הובא בבית יוסף או"ח סימן סא (ד"ה כתב סמ"ק). שו"ע ודאדה"ז או"ח שם סעיף ו.

(65) מלאכי ג, ו. ונתבאר בתניא פ"כ. שעה"ה"א פי"ז. ובכ"מ.

(66) תהלים לו, י.

(67) ראה לקו"ת תזריע כ, סע"א ואילך. אמור לא, ד. ובכ"מ.

(68) ירמ"י טו, א.

ראי' זו הובאה בתורה אור מקץ לו, ב ובכ"מ בדא"ח. ולכאורה צ"ע מפני מה אין מסתעין ממש"נ בתורה

הרצון שימסר רצונו שלא יהי' לו שום רצון וחפץ אחר זולתו ית', ועי"ז נמשך דירתו ית' בתחתונים פי' שבתחתונים אשר הם בשפל המעלה והמדריגה יהי' עיקר פנימיות רצונם וחפצם רק לה' לבדו כו', וכן עי' המצות ג"כ נמשך דירתו וכמארז"ל בילקוט⁶⁹ והוא מהמד"ת במקומו⁷⁰ ע"פי' ובתורתו יהגה יומם ולילה אמרו ישראל לפני הקב"ה רצונינו להיות יגעים בתורה יומם ולילה, אבל אין לנו פנאי (והיינו מפני טרדת הפרנסה) א"ל הקב"ה קיימו מצות תפילין ואני מעלה עליכם כאילו אתם יגעים בתורה יומם ולילה, והיינו מפני כי הוקשה כל התורה כולה לתפילין⁷¹ כי בתפילין מרומז כלליות ההמשכה בהיות ידוע כי עי' שאיש הישראלי מניח תפילין, עי"ז ממשיך להיות הקב"ה מניח תפילין, וביאור ענין מה שהקב"ה מניח תפילין⁷² הענין הוא דהנה יש קדש וקדושה, קדוש בוא"ו הוא בחי' סוכ"ע, והוא"ו רומז לבחי' המדות שהם בחי' סובבי על בחי' המל' כמו שהשמים מקיפי את הארץ, ונק' סוכ"ע והגם כי פי' סוכ"ע שאינו יכול להאיר בבחי' אור פנימי כ"א בבחי' אור מקיף לבד מ"מ הנה הוא סובב ומקיף לפי ערך העולמות, אבל ענין קדש הוא מלה בגרמיה שאינו שייך להיות גם בחי' מקיף ג"כ שמוכדל בערך לגמרי, ולזה הקב"ה מניח תפילין, פי' הקדוש ב"ה הוא בחי' סוכ"ע קדוש בוא"ו, מניח תפילין שיומשך המוחין לז"א מבחי' קדש מלה בגרמיה, כי בד' פרשיות דתפילין פרשה ראשונה הוא קדש שהיא בחכ' שלכן נא' בה' ולזכרון בין עיניך, ועי' נמשך מבחי' קדש בקדוש וא"ו, וזהו שאו ידכם קדש וברכו את הוי"ו שעי' ידיכם ב' ידות הוא

— בראשית כג, ח — אם יש את נפשכם. וי"ל דשם מדבר בלעז"ו וס"א, אשר בבואה דבבואה לית להו (ראה לקו"ת סד"ה כי תצא — השני — וביאורו), ולכן אין מזה ראי' גמורה לפי' ובכל נפשך דקדושה. ועי' חילוק זה מובן ג"כ דאין ראי' ממש"נ — תהלים כו, יב — אל תתנני בנפש צרי. — וגם בזה נראה עד כמה מדויקים בתורת הדא"ח אפילו פרטים שבאו בטפל ובדרך אגב. — הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תרפ"ה ס"ע רנז ואילך: תשי"ט ע' 277. לקוטי שיחות ח"ב ע' 456.

(69) ילקוט שמעוני תהלים רמז תריד.

(70) א, ב (טז). וראה ד"ה איתא במדרש תילים תרל"ד (סה"מ תרל"ד ע' נג ואילך. תשי"ח ע' 271 ואילך).

(71) תהלים א, ב.

(72) קידושין לה, א.

(73) ברכות ו, א. וראה במקומות שצויינו לקמן הערה 75.

(74) ראה לקו"ת אמור לג, ב ואילך (ובשינויים ותוס' הגהות — מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"א ע' שסו

ואילך). שם נצבים נב, ב. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תכב ואילך (ובשינויים ותוס' הגהות — סה"מ צ' להצ"צ קנה, ב ואילך).

(75) ראה זהר ח"ג רסב, א"ב. הובא ונתבאר במאמרי אדה"ז על מאמרי רז"ל ע' שיב ואילך. סידור עם

דא"ח שער התפילין ט, סע"ד ואילך. יב, סע"ד ואילך. אמרי בינה שער התפילין (קה"ת, תשמ"ה) פרק קלא ואילך.

(76) בא יג, ט.

(77) בכ"ז — ראה לקו"ת שה"ש כא, ג. ד"ה ויבא משה שנה זו (לעיל חלק א ע' פה ואילך). ד"ה הגיל

תרנ"ד ע' (סה"מ תרנ"ד ע' קנב).

(78) תהלים קלד, ב.

שמע, ובשכמל"ו, כי שית תיבין דפסוק שמע הם בחי' יחו"ע"י בחי' יד ימין דימינו תחבקני⁸⁰, ובשכמל"ו הוא בחי' יד שמאל יחו"ת"י, וכן ק"ש בכלל ותפילין הם ג"כ ב' ידות, כמארז"ל מימנמו⁸¹ זו ק"ש"י ומשמאלמו⁸² זו תפילין⁸³, וכל הקורא ק"ש בלא תפילין כו"י⁸⁴ ששייכי' זל"ז, וע"י בחי' שאו ידיכם ע"י ממשכים מבחי' קדש העליון בבחי' קדוש כו'.

והנה בתפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ⁸⁵, ולכאו' צ"ל מה"ע מי כעמך ישראל לתפילין, אך הענין הוא דכתי"י⁸⁶ בני בכורי ישראל, וברא כרעא דאבוה"י, וכמו הרגל שמעמיד הראש, וכך ע"י שישראל עושים אחד בארץ, פי"י⁸⁷ שגם בארץ עולם הפירוד יומשך בחי' אחד ע"י היחוד שעושים שיהי' לו ית' דירה בתחתוני' כנ"ל ע"י מוסיפים כח בגבורה של מעלה⁸⁸ שיומשך מבחי' קדש העליון בבחי' קדוש, וזהו ישראל לי ראש⁸⁹, שע"י שישראל עושים אחד בארץ ע"י ממשכי' לי היינו לבחי' ד"א בחי' ראש ומוחין שז"ע התפילין דמארי עלמא דכתי' בהו ומי כעמך ישראל כו'.

ועדיין צ"ל האיך ע"י התפילין שלמטה יהי' נמשך להיות הקב"ה מניח תפילין שה"ע המשכת מוחין לז"א כו', והענין הוא דבתפילין יש ד' פרשיות ומהן שמע ישראל, פי' ישראל הוא לי ראש, שהם הם העושים בחי' ראש ומוחין למעלה, והיינו ע"י שבני בכורי ישראל וכת"י בנים אתם ברא כרעא

79) זהר ח"א יב, א. וראה שם יח, ב. ובכ"מ.

80) שה"ש ב, ו. שם ח, ג.

81) בשלח יד, כב. יד, כט (ושם מימנמו ומשמאלמו).

82) שהש"ר פ"א, ט (ד).

83) מכילתא בשלח שם. ילקוט שמעוני שם (רמז רלד קרוב לסופו. רמז רלח). ועוד.

84) ברכות יד, סע"ב. וראה לקו"ת שלח מ, סע"א ואילך.

85) ברכות ו, א. דברי הימים א יז, כא.

86) שמות ד, כב.

87) עץ חיים שער כג (שער פרק הצלם) פ"א בשם רז"ל. יונת אלפ רפ"ב. עמק המלך שער עולם הבריאה פי"ז (קעד, ג). של"ה קנד, א. וראה עירובין ע, ב. תוס' יבמות ג, א (ד"ה מקמי). רש"י כתובות צב, א (ד"ה כבעל). וראה ספר החקירה להצ"צ (מו, א): וכמרגלא בפומי' דאינשי, כי ברא כרעא דאבוהו הוא. ובחי' ה [= ובחובת הלכות] שער ג' בהקדמה כי הבן נתח מהאב.

88) ראה אגה"ק סיט (קיד, א). תו"א וישב כו, סע"ד. מקץ לה, א. סה"מ תרפ"ט ע' 187. ועוד.

89) איכ"ר פ"א, לג.

90) שער הפסוקים להאר"ז וישלח לב, כט. ספר הליקוטים להאר"ז ויחי מז, כח. שם מח, ב. פרי עץ חיים שער הלולב פ"א. ערכי הכינויים (לבעל מח"ס סדר הדורות) מערכת ראש. לקו"ת שלח מח, ב ואילך. סה"מ להצ"צ טו, ב בשם הזהר.

91) ראה יד, א.

דאבוה, והנה אנו רואים שכאשר יש איזה כאב בראש מקיזין דם מהרגל, או מעמידין את הרגל במים חמים או קר"י כפי הרפואה שצריכי' לעשות שעיי' יתרפא הראש, הרי בהכרח לומר שיש ברגל כח הראש עוד ביתרון, שעיי' שמעשוי' ההקזה ברגל תתרפא הראש ויומשך חיות חדש להחיות הראש ויוסר הכאב מהראש שאנו רואים שהרגל פועלת פעולה בהראש, להוסיף כח וחיות בראש, ועיי' יובן ענין נש"י שנק' בשם רגל יש בהם כח לשאת את הראש ולהוסיף בהראש תוס' וריבוי אורות עיי' יחודים שמיחדים למטה להיות אחד בארץ ועיי' נמשך תוס' אורות ובחי' מוחין במוחין דו"א שזה"ע מה שהקבי"ה בחי' קדוש וא"ו הוא בחי' ז"א מניח תפילין פי' שנמשך בו מוחין ממוחין דאר"א היינו בחי' חב"ד דאצי' שזה"ע ד' פרשיות דתש"ר שהם חו"ב ודעת שנתלק לחו"ג, וזהו דכתיב⁹² ויקרא לו אל אלקי ישראל, וארז"ל במגלה⁹³ אלקי ישראל קרא ליעקב אל, פי' אל הוא הארה מל' אל הוי' ויאר לנו⁹⁴

[חסר⁹⁵]

-
- (92) ראה סידור עם דא"ח צא, ג ואילך. תורת חיים חיי שרה קלת, א ואילך. מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"ב ס"ע תקצא. סהמ"צ להצ"צ כח, ב. ועוד.
- (93) ארז"ל: שיעשו.
- (94) ארז"ל: עדין.
- (95) וישלח לג, ב.
- (96) יח, א.
- (97) תהלים קיח, כז. וראה לקו"ת פ' ראה לב, ב. ועוד.
- (98) מאמר זה לא נגמר בגוכי"ק (כנ"ל הערה 1 מאגרות קודש אדמו"ר מהורש"ב). וראה מאמר שלאח"י (ד"ה ושמתם) הערה 1.

●

ושמתם את השבת כי קדש היא, ענין השמירה הוא דכתיב והי' מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב כו', וארז"ל ערות דיבור ניבול פה שעיי' ושב מאחריך, וכמו דירת המ' שצריכה להיות נקי' מכל ליכלוח⁹⁶ ופסולת כן תהי' מחניך קדוש, וכמו שהוא בניבול פה, כן הוא בדיבור

-
- (1) קטע זה הוא המשך למאמר שלפניו (ד"ה את שבתותי). ומיוסד על סד"ה את שבתותי תק"ע (הני"ל בהערה 1 לד"ה את שבתותי). וראה גם סד"ה את שבתותי עטר"ת והיש"ת שם (הני"ל בהערה שם).
- (2) תשא לא, יד.
- (3) תצא כג, טו.
- (4) ירושלמי תרומות פ"א ה"ד. וראה זהר ח"א עו, א.
- (5) כ"ה בגוכי"ק, וארז"ל: לכלוך.

שעצם הדבור מותר אך לא בזמן⁶ וכמו שאמרו רז"ל ע"פ ממצוא חפצין ודבר דבר שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול, שהגם שבחול דבור זה אינו אסור מ"מ בשבת שהוא זמן קדש אסור לדבר דברים כאילו, וז"ע שמירת השבת⁷, והענין הוא דשבת לאו זמן תפילין הוא⁸, והיינו מפני כי התפילין נק' אות כמ"שי⁹ והיו לאות על ירך, ושבת היא ג"כ אות כמ"שי¹⁰ אות היא ביני ובניכם, ולכן א"צ להניח תפילין בשבת, רק ששבת צריכה שימור והיינו כמו תפילין צריכין שמירה שיהי' גוף נקי¹¹ ושלא נסיה דעת מהם¹² כן השבת צריכה שמירה שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול, וכן שמירה מגסות כי אין אני יכולי' לדור¹³ ולכן נא¹⁴ שבתותי תשמרו שבי' השבתות¹⁵ צריכין שמירה, שבת בעצם צריך שמירה שלא יחללו אותו בעשיית מלאכה, ולקדשו דכתי' בשבת¹⁶ שהוא המשכת החכ' צריכה ג"כ שמירה כי מרום וקדוש אשכנו את דכא ושפל רוח¹⁷ בחי' ביטול ולכן צריכה שמירה מגה"ר¹⁸ ושמירת ברית הלשון¹⁹ שהוא בחי' ערות דיבור כו' ועי"ז יהי' בקרבך קדוש²⁰ כו'²¹.

- (6) כ"ה בגוכי"ק. ואוצ"ל: בכל זמן.
 (7) שבת קיג, א.
 (8) ישעי' נח, יג.
 (9) ראה תניא קונטרס אחרון בסופו (קסג, סע"א).
 (10) עירובין צו, א. מנחות לו, ב. טוש"ע ודאדה"ז ארי"ח סל"א ס"א.
 (11) בא יג, ט (ושם: והי' לך לאות על ירך), הובא בעירובין ובשו"ע אדה"ז שם. ובמנחות שם הוא עה"פ בא שם, טז (והי' לאות על ירך). ובש"ס כתי' מינכעו (ועוד) הגירסא במנחות שם הוא כמו בעירובין (עה"פ שם, טז).
 (12) תשא לא, יב (ושם: ובניכם). – הובא בפרש"י עירובין ומנחות שם. שו"ע אדה"ז שם.
 (13) טוש"ע ודאדה"ז סימן לו.
 (14) טוש"ע ודאדה"ז שם סימן כח ס"א ואילך.
 (15) סוטה ה, א. ערכין טו, ב.
 (16) בהר כו, ב. וראה בארוכה מאמר שלפנ"ז (ד"ה את שבתותי).
 (17) ראה מאמר שלפנ"ז ריש פרק ג.
 (18) יתרו כ, ה.
 (19) ישעי' נז, טו.
 (20) = מגסות הרוח.
 (21) ראה ספר יצירה פ"א מ"ג. שם ספ"ו. מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' לט ואילך. ועוד.
 (22) הושע יא, ט. וראה לקויות פקודי ג, סע"א. ד"ה ויבא משה שנה זו (לעיל חלק א ע' פד). ד"ה הנ"ל תרני"ד (סה"מ תרנ"ד ס"ע קג).
 (23) ע"כ יש תח"י.

בחוקתי ירמ"י י"ז, י"ד

רפאני הוי' וארפא הושיעני ואושעה כי תהלתי אתה כו', ומפסוק זה קבעו ברכת רפאנו בתפלה, רק שבכאן נאמר בלשון יחיד ובברכת רפאנו נאמר בלשון רבים כו', והנה פסוק זה שייך לפסוקי ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתיים ולא געלתיים לכלותם כו', והיינו לפי שרפאנו ה' ונרפא וע"כ אף בהיותם בארץ לא להם בבחי' חולים כמ"ש כי חולת אהבה אני אך אעפ"כ לפי שרפאני ה' ע"כ לא מאסתיים כו', והענין הוא דהנה לעיל מזה כתיב כי אותי עזבו מקור מ"ח, והנה איתא באדר"נ ס"פ ל"ד שעשרה דברים נק' חיים, הקב"ה נק' חיים וכמ"ש ו' אלקי אמת הוא אלקים חיים, תורה נק' חיים עץ חיים היא למחזיקים בה, מ"ח נק' חיים וכמ"ש ו' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני, ישראל נק' חיים וכמ"ש ואתם הדבקי בה אלקיכם חיים כולכם היום. ובוה יובן משארז"ל¹² שהרשעים בחייהם קרויים מתים לפי שמה שישראל נק' חיים לפי שהם דבקים לה שנק' חיים ע"כ גם הם נק' חיים, אבל הרשעים שהם רחוקי מה' גם בחייהם קרויים מתים כו', ולהבין ענין מקור מ"ח, צ"ל מ"ש ו' אלקי אמת הוא אלקי חיים שע"י שנק' אלקי אמת ע"כ נק' אלקי חיים, והענין הוא כי כזב הוא היפך אמת ולזה אמרו

(1) מאמר זה ושלאחריו (ד"ה ויקח אליהו) הוא בכתב-יד מעתיק, והוא ד"ה רפאני לאדמ"ר הצ"צ בכת"י 1063 [ידוע בשם „כרך בש"י" (= בראשית שמות ויקרא), הכולל הנחות ממאמרי אדמ"ר הצ"צ] – עם הוספות ותיקונים בגוכ"ק אדמ"ר מהר"ש.

ראה מאמר זה עם שינויים והוספות – סה"מ תרנ"א ע' רלד ואילך. תרנ"ה ע' קמ ואילך. תרח"ץ ע' רב ואילך.

המאמר מיוסד על ד"ה רפאני במאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' רטו ואילך. אה"ת: בחוקתי ע' תרצ ואילך: נ"ך ח"א ע' שמו ואילך.

(2) ירמ"י י', יד. הפטרה דפ' בחוקות.

(3) טושי"ע ודאדה"ז או"ח סקט"ז.

(4) בחוקתי כו, מד.

(5) שה"ש ב, ה.

(6) ירמ"י שם, יג (ושם ליתא תיבת „אותי"). אבל כ"ה בירמ"י ב, יג – ראה אה"ת בחוקתי ונ"ך הנ"ל הערה (1).

(7) ירמ"י י', י.

(8) משלי ג, יח.

(9) באנות דר' נתן שם: מים.

(10) זכרי' יד, ח.

(11) ואתחנן ד, ד.

(12) ברכות יח, ב.

(13) כ"ז – ראה גם סה"מ תרנ"ז ע' רנו ואילך. הגהות כ"ק אדמ"ר מהורש"ב נ"ע לד"ה פתח אליהו שבתו"א – תרנ"ח (ע' מב ואילך). וראה לקו"ש חט"י ע' 427.

נהרות המכזבים אפי' פ"א בשבוע פסולים לקידוש מי חטאתי, לפי שאינם נק' מ"ח לפי שיש להם הפסק, ולזה נא' וה' אלקי' אמת הוא אלקי' חיים לפי שהוא בחי' אמת בלי הפסק ושינוי כלל וכמ"ש¹⁴ אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקי', ולכך נק' אלקים חיים, וזהו שנק' מקור מ"ח, וכמו למשל מ"ח שהם נובעים תמיד בלי הפסק ושינוי וכל יום נמשך תמיד מים חדשים, וכך אוא"ס נק' מקור מ"ח לפי שהוא מחדש בכי"ת מע"ב וכמ"ש¹⁵ המחדש בטובו בכי"ת מע"ב, שבכל יום נמשך חיות חדש לחדש הישינות וכמ"ש¹⁶ חדשים לבקרים רבה אמונתך, ובאמת בכי"ת נמשך חיות חדש לחדש הישינות, רק שיום הוא מה שכולל ק"ד שעות שהם י"ב צרופי הוי' וי"ב צירופי אד"י¹⁷, ובדרך פרט כל צירוף מש' הוי' ומשם אד' הוא חיות חדש, וגם בצירוף אחד הלא יש כמה רגעים חלוקי' שבכל חלק מתת"ר"ף חלקי' יש חילוק וחיות חדש שמתחדש מאתו ית' וכמ"ש¹⁸ לרגעים תבחנו שהוא בוחן את האדם בכל רגע מרגעי' דתת"ר"ף הנ"ל לבחון לבו לשלם לו כמעשהו, רק שבכל יום נראה התחדשות החיות¹⁹, והיינו שכמו בתחלת הבריאה כתי' ויהי ערב ויהי בקר כן כשמחשיך הלילה הנה אז אינו נראה ונגלה כלום וביום כשמתחיל להאיר נראה כמו שמתחדש מאין ליש וכן האדם בבקר בקומו משינתו ה"ה נעשה ברי' חדשה²⁰ במוחין חדשים²¹ וזכים לעבוד עבודתו עבודת בוראוי' כו', וכ"ה בכל הנבראי', ולכן קבעו לומר ובטובו מחדש בכל יום, הגם כי ההתחדשות ישנו בכל רגע והי' לכאוי' טוב יותר גדול, ולכאוי' מהראוי הי' לתקן לומר ובטובו מחדש בכל רגע מע"ב, רק מפני כי בכל רגע אינו ניכר כ"כ כמו שניכר בכל יום כו'²², לכן קבעו לומר בכל יום, ובכלל יותר בכל חדש הוא כלל צירוף חדש על כל החדש, ובראש השנה חיות חדש על כלליות השנה²³, ובכלליות יותר כתי'²⁴ כי

- (14) פרה פ"ח מ"ט. רמב"ם הל' פרה אדומה פ"ו ה"ב. הובא בלקו"ת מטות פג, סע"ג. קונטרס ומעין ולקו"ש שבהערה הקודמת. ובכ"מ.
- (15) ישעי' מד, ו.
- (16) ברכת יוצר אור.
- (17) איכה ג, כג. ראה מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"ב ע' תשמא.
- (18) אוצ"ל: ובאמת לאו דוקא בכל יום.
- (19) ראה תניא פמ"א (נח, ב) ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א (נדפסה בליקוט פירושים כו' לתניא שם. „שיעורים בספר התניא“ חלק א ע' 547). לקו"ת ר"ה סא, א. מאמרי אדה"ז שבהערה 17. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ע' תתב. ובכ"מ.
- (20) איוב ז, יח (ישם: תבחננו).
- (21) ראה גם אה"ת בראשית חלק ו תתרכ, ב. ועוד.
- (22) כמחז"ל עה"פ (איכה שם) חדשים לבקרים – ילקוט שמעוני תהלים רמו תשב. שו"ע אדה"ז מהדר"ק אר"ח ס"ד ס"א.
- (23) בטה"מ תרח"ץ שבהערה 1: ובמוחין חזקים.
- (24) בטה"מ שם: בעבודת הבורא.
- (25) ראה לקו"ת ר"ה נח, א. עטרת ראש שער ר"ה פ"א"ב. במקומות שנשמנו בטה"מ תרח"ץ שם.
- (26) ישעי' סו, כב.

כאשר השמים החדשי והארץ החדשה אשר אני עושה כו', לזה נק' מקור מים חיים כו' לפי שהוא נובע תמיד ונמשך בלי הפסק להוות ולהחיות את העולמות כו'.

(ב) והנה אנו רואים שמים חיים לא נק' אלא המים כשהם נובעים מהמעין שאז הם נק' מ"ח, משא"כ כשנמשכין אח"כ בנהר או יש פלגותא"י אם כשרים לקידוש מי חטאת, והנהרות נמשכים והולכים לים וכמ"ש" כל הנחלי' הולכים אל הים ואז אינם נק' מ"ח כי מי הים פסולים לקידוש מי חטאת²⁷ ואח"כ כשבוקעים את עפר הארץ וחוזרים ונובעים מתחת לארץ נעשים מחדש מ"ח וכמ"ש²⁸ אל מקום שהנחלים הולכ"י שם הם שבים ללכת כו', נמצא שיש כאן ג' בחי' גילוי והעלם וגילוי, וכך הוא הענין למעלה באוא"ס שנק' מקור מ"ח, הנה כתיב²⁹ אתה הוא הוי' לבדך אתה עשית את השמים שמי השמים הארץ וכל אשר עלי' הימים וכל אשר בהם שיש כאן ג"כ ג' בחי' השמים ושמי השמים הימים כו' וכל אשר בהם, הארץ וכל אשר עלי', שהוא בחי' בייצג³⁰, ובחי' אתה הוי'³¹ לבדיך הוא בחי' עולם האצ"י, שזהו כמו למשל המ"ח שנובעים מהמעין ששם הוא עיקר חיותם כנ"ל, וכמ"ש³² כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, בראתיו הוא בחי' עולם הבריאה שהוא בחי' יש מאין³³ וכמו למשל אותיות המח"ס שהם בחי' יש מאין כי מקודם לא הי' נרגשים האותיות כלל, והגם כי שורש האותיות הם מקדמות השכל כמש"נ באורך בדי' אדם כי יהי' בעור בשרו³⁴, מ"מ אינם נרגשים כלל עד בואם במחשבה שאז נרגשים למציאות נבדל כאלו ראשית התהוותו הוא במחשבה, משא"כ דבור הוא בחי' יש מיש כי אותיות הדבור עצמן היו מתחלה בהעלם במח' רק שיצאו מהעלם המח' לגילוי הדבור, אבל אינו דבר חדש ממש, וכך הוא ההפרש³⁵ בין יצי' לבריאה שהבריאה הוא בחי' יש מאין ולפי שהוא יש מאין מאיר שם בחי' האין, וכמו בחכמה דאצ"י מאיר גילוי אלקות שלכן החכ'

-
- (27) ראה פרה פ"ח מ"ט ואילך. מקואות פ"ה מ"ה. תוספתא פרה פ"ט, א. וראה רמב"ם וראב"ד הל' פרה אדומה פ"ז ה"י. כסף משנה שם.
 (28) קהלת א, ז.
 (29) פרה שם מ"ח. מקואות שם מ"ד. רמב"ם הל' מקואות פ"ט ה"ב.
 (30) קהלת שם. וראה פרש"י שם.
 (31) נחמ"י ט, ו.
 (32) ראה אה"ת בחוקותי ונ"ך שבהערה 1.
 (33) בכת"י 1063 שבהערה 1: אתה הוא הוי'.
 (34) ישע"י מג, ז.
 (35) ראה רמב"ן עה"ת בראשית א, א. ובכ"מ.
 (36) ראה תניא פ"כ"א. ועוד.
 (37) אילי הכוונה לאוה"ת תזריע ח"ב ס"ע תקיח ואילך. ועם הגהות – לעיל חלק א ע' קצה ואילך. שם ע' רז ואילך. לקמן ע' תעט.
 (38) ראה לקו"ת שה"ש ד, ג. ובכ"מ.

נק' אחד האמת לפי ששם מאיר אוא"ס כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה, והיינו מפני כי החכ' מאין תמצא"י, והאין דכתר⁴⁰ המהוה מציאות היש דחכ' מאיר בחכ' להיות כי החכ' היא בחי' ביטול כח מ"ה"י והיא ראשית ההתהוות מאין דכתר ולהיותה קרובה להאין דכתר לכן מאיר בה אוא"ס דאין דכתר, ועד"ז יובן בעולם הבריאה הגם כי הבריאה היא עולם הנברא ולא נאצל, מ"מ להיותה קרוב להאין דמל' דאצי' המהוה מציאות היש דבריאה לכן מאיר בה בחי' האין יותר מכמו שמאיר ביצי' ששם הוא בבחי' ריחוק יותר, ולכן השרפ"י שהם בעולם הבריאה אומרים קדוש כו"י פ"י מאמרם קדוש הוא להיות כי הם משיגים איך שהוא ית' הוא קדוש ומובדל מגדר עולמות כו"י ולכן נא' בהם שרפים עומדי' ממעל לו"י פ"י לו קאי על ש' אד' הנאמר תחלה ואראה את אד' יושב על כסא"י, ולכאו' יפלא הלא ש' אד' הוא אלקות מז' שמות שאינם נמחקים⁴¹, והיתכן שהשרפ"י נבראים מאין הנמשך מש' אד' להוות אותם למציאות יש יהיו עומדים ממעל לש' אד' המהוה אותם, אלא מפני כי השגתם שמשיגים את אוא"ס הסובב כ"ע שהוא קדוש ומובדל מגדר עולמות שזהו גבוה יותר מבחי' ש' אד' שהוא מלשון"י אנת אשתמודעא אדון על כולא"י היינו בחי' ממכ"ע, והשרפים להיותם עומדים בבריאה ונודע ממ"ש בת"ז"י שאימא עילאה מקננא בבריאה לכן הם משיגים אוא"ס ב"ה הסוכ"ע שקדוש ומובדל מגדר עולמות וה"ז ממעל לו היינו לש' אד' שרש ממכ"ע, ול' עומדי' כבר מבואר במ"א"י⁴² בשם הבעש"ט ז"ל"י שמפני שרצונם ותשוקתם שם ה"ז כאלו הם עומדים שם,

(39) איוב כח, יב.

(40) ראה תניא אגה"ק סימן יז (קכו, רע"א): החכמה מאין תמצא כתיב הוא בחי' כתר עליון הנקרא אין בזה"ק. – ראה זהר ח"ב קכא, סע"א. וראה מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' שמא. סה"מ עטר"ת ס"ע תפד ואילך. תרפ"ט ע' 17. שם ע' 129. תרצ"ו ע' 89. תרח"ץ ע' ו ואילך.

(41) ראה זהר ח"ג כח, א, לד, א. וראה תניא פי"ט. המשך וככה תרל"ז פרק כה. סה"מ תרנ"ח ע' יז ואילך. תרצ"ו ע' 89 ואילך. ובכ"מ.

(42) ישע"י ה, ג. חולין צא, ב. וראה לקו"ת נשא כח, ד. שלח מז, א. שה"ש ה, ב. המשך זאת חנוכת תר"ם פרק ג ואילך. סה"מ תרע"ח ע' תיו ואילך. תרפ"ו ע' קסא ואילך. ד"ה מים רבים תשי"ז פרק ז (סה"מ מלוקט ח"א ע' נח).

(43) ראה (נוסף להמצויין בהערה הקודמת) לקו"ת חוקת סב, ג. מאמרי אדה"ז תקס"ג ע' תרמו.

(44) ישע"י ה, ג.

(45) ישע"י שם, א.

(46) רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ב. טושו"ע יו"ד סרע"ו ס"ט.

(47) ראה לקו"ת אמור לב, ב.

(48) תקו"ז בהקדמה „פתח אליהו" (יז, ריש ע"ב).

(49) תיקו"ו (כג, א).

(50) ראה (בנוסף לד"ה רפאני לאדמ"ר הצ"צ, סה"מ תרנ"ה ותרח"ץ שבהערה 1) אוה"ת בראשית ח"ו

תרכ"ו, ב. המשך מים רבים תרל"ז פרק קיג. המשך זאת חנוכת המזבח שבהערה 42. סה"מ תרמ"ג ע' סה. תרנ"ו ע' של. לעיל חלק א ע' ו.

(51) ראה גם כתר שם טוב סימן נו. סימן ערה.

פי' הגם שבאמת מעמדם הוא בבריאה שהוא עולם נברא מאין דמל' דאצי שנק' בש' אד' או ש' אלקי' והם גם הם נבראו מאין זה, מ"מ מפני שרצונם ותשוקתם הוא באוא"ס הסוכ"ע נחשב כאלו הם עומדים שם, והכח שיש להם להשיג אוא"ס הסוכ"ע הוא מפני כי אימא עילאה מקננא בבריאה לכן יכולים השרפים שהם נבראי' דבריאה להשיג אוא"ס הסוכ"ע כו', וכ"ז הוא בבריאה שהיא ראשית התהוות מציאות היש דנבראים מאין דאצי' המהוה אותם, ומצד הקירוב דאין המהוה היש מאיר בהם בחי' האין כו', משא"כ בחי' יצי' שהוא כמשל בחי' דבור הוא בחי' יש מיש, ולכן אין להנבראים דיצי' השגה כ"כ כמו הנבראי' שבבריאה, וזהו מאמר⁵² והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול מתנשאים שיש להם רעש והתפעלות מהשגתם, והנה בחי' רעש נמשך מהעדר השגה, והיינו שהחיות דיצי' להיות כי הם משיגים שיש איזהו דבר אבל זהו למעלה מהשגתם שאינם משיגים מהו לכן הם בבחי' רעש והתפעלות כו'.

(ג) ועפ"ז יובן מארז"ל⁵³ כל מה שראה יחזקאל ראה ישעי' רק שישעי' הוא דומה לבן כרך שראה את המלך יחזקאל דומה לבן כפר שראה את המלך, ולכן יחזקאל הי' מתפעל יותר וכמו בן כפר לפי שאינו מורגל בגדולת המלך ע"כ הוא מתפעל יותר, משא"כ בן כרך שהוא מורגל תמיד בגדולת המלך אינו מתפעל כ"כ, וזהו ג"כ ההפרש שבין שרפים לחיות הקדש לפי ששרפי' הם בבריאה שמאיר שם בחי' אימא ע"כ אין להם בחי' רעש, משא"כ חיות הקדש כו', ולזה אומרים ברוך כבוד הוי"ו⁵⁴ שאינם משיגים רק בחי' ברוך שהוא בחי' ממכ"ע אבל לא בחי' קדוש שהוא בחי' סוכ"ע, נמצא שביצי' הוא בחי' העלם, וכמו למשל מי הנהר כשנמשכי' והולכים אל הים שאז אינם קרוים מ"ח כו', אך אח"כ בעשי' שהוא בחי' אף עשיתיו⁵⁵ שאז חוזרים ונעשי' מ"ח וכמו למשל מי הים כשבוקעי' את עפר הארץ ונובעים מתחת לארץ שחוזרים ונעשי' מ"ח, וכך בעשי' שהוא יותר הסתר והעלם עי"ז נעשה בחי' גילוי אוא"ס, וזהו אף עשיתיו⁵⁶, אף הוא מרבה בחי' רביעית⁵⁷ דהיינו שעיי עשי' נמשך גילוי אוא"ס כמו באצי' שהוא בחי' אתה הוא הוי' לבדיך, והיינו עיי שבוקעים את עפר הארץ שהוא בחי' הגוף ונה"ב בבחי' אתכפי' ואתהפכא ומהפך אותו מחשוכא לנהורא עיי תו"מ עיי נמשך גילוי אוא"ס כו' לפי שתו"מ הוא בחי' אדם⁵⁸ שרמ"ח פקודין הוא רמ"ח אברין דמלכא⁵⁹, והנה אנו

(52) בברכת יוצר.

(53) חגיגה יג, ב. וראה לקו"ת נשא והמשך זאת חנוכת המזבח שבהערה 42.

(54) יחזקאל ג, ב.

(55) ישעי' מז, ג.

(56) ראה לקו"ת בלק סט, ג-ד.

(57) ראה לקו"ת ויקרא ג, א. עקב יג, ג. ובכ"מ.

(58) ראה זהר ח"א קע, ב. תקו"ז תיקון ל (עד, סע"א). תניא רפכ"ג. אנה"ת רפ"ח ז, ב. וראה מכות כג.

רואים שהנפש מתאחד עם אברי הגוף, וכך ע"י רמ"ח מ"ע נמשך גילוי אוא"ס, ושס"ה ל"ת הן שס"ה גידיון⁵⁹ שהם הממשיכי את חיות הנפש באברי הגוף כו', וזהו מ"ש⁶⁰ וצדקה כנחל איתן, והיינו שאיתן הוא כמ"ש⁶¹ משכיל לאיתן האורחי שאיתן נמשך מבחי' משכיל מקור השכל כי איתן⁶² משמשות לע"ל⁶³ שלע"ל יהי גילוי בחי' איתן, וזהו האורחי שמשמע להבא שלע"ל יורח בכל אחד בחי' זו, וצדקה כנחל איתן היינו שע"י בחי' צדקה שכל המצות נק' בשם צדקה⁶⁴ וכמ"ש⁶⁵ וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה, ע"ז נמשך בחי' נחל איתן, וזהו מ"ש⁶⁶ והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את הוי', והיינו שצרור הוא כמ"ש⁶⁷ כצרור אבן במרגימה שאף שהאבן טבעו ליפול למטה אעפ"כ ע"י המרגימה יכול לעלות למעלה מאדם, כך ע"י המצות יכולים הם נש"י לידבק ולצרור בצרור החיים ממש וכמ"ש ואתם הדבקי' בה' אלקיכם חיים כולכם היום ואין צרור פחות משלשה⁶⁸ שהוא בחי' תורה ועבודה וגמ"ח⁶⁹ כו' וע"ז הם נדבקי' בבחי' הוי' אלקיך⁷⁰ ממש כו'.

(ד) אך כ"ז הוא כשמקיים תו"מ שאז הוא נק' בריא, אך כשפגם בתו"מ כו' אז הוא נק' חולה, והנה אנו רואי' שהחולה היינו שנתהוה לו אש זר וע"ז כל אוכל תתעב נפשו⁷¹, וכך הוא ברוחני' חולי הנפש היינו שנתהוה אצלו בחי' אש זר וע"ז אינו טועם בחי' טעם באלקו' וכמ"ש⁷² טעמו וראו כי טוב הוי', אבל ע"ז שנתהוה אצלו בחי' אש זר ע"ז אינו טועם שום תענוג באלקות כו' ולזה צריך רפואה, והנה בחי' רפואה מצינו באל"י וכמ"ש שם וירפא אלי' את מזבח

(59) ראה זהר שם.

(60) עמוס ה, כד. וראה תניא קונטרס אחרון ד"ה וצדקה כנחל איתן (קסא, סע"א).

(61) תהלים פט, א. וראה לקו"ת ר"פ ראה (יח, א"ב). מאמרי אדמו"ר האמצעי פ' ראה (דברים ח"ד) ע' שסט. אוה"ת ר"פ ראה (ס"ע תרלה ואילך). סה"מ תרכ"ו (קה"ת, תשמ"ט) ע' רח. ד"ה וביאור ענין נחל איתן

תרלי"א. המשך והחרים תרלי"א ע' מז). המשך מים רבים תרלי"ז פרק ה. סה"מ עטרית ע' תריא. תרח"ץ ס"ע סז ואילך, ובהנסמן שם בהערה 21.

(62) בכת"י 1063 שבהערה 1: כי אותיות איתן.

(63) ראה דרושים שבהערה 61. קונטרס אחרון שבהערה 60.

(64) ראה גם תו"א מקץ לח, ג. מב, ג. לקו"ת שלח מג, ד. שם שה"ש מד, ג.

(65) ואתחננו ו, כה.

(66) שמואל"א כה, כט. וראה מאמרי אדה"ו נביאים ע' טז. אוה"ת נ"ך ח"א ע' לא ואילך (ומציין ל,ד"ה

רפאני הוי' וארפא בבקר ירמי' ותרי עשר" – אוה"ת נ"ך שבהערה 1). וראה גם מאמרי אדה"ו תקס"ב ח"א ע' ככו. אוה"ת ויחי ח"ו תתשטז, ב. סה"מ תרנ"ב ע' כג. כה.

(67) משלי כו, ח.

(68) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך צרור. הובא באוה"ת נ"ך שבהערה 66.

(69) ראה אוה"ת נ"ך שם.

(70) שמואל"א שם.

(71) ע"פ לשון הכתוב – תהלים קז, יח.

(72) תהלים לד, ט. וראה גם לקו"ת שה"ש לו, א. שם כה, א.

ההרוסי⁷³, והיינו כי מזבח היינו שהי עלי' בחי' אש שלמטה ואש שלמעלה⁷⁴ ועי' שהי' בו בחי' אש שלמעלה שהוא בחי' אש של אלקו' ממילא הי' בנשי' ג"כ בחי' אש לאלקו' כי אש אוכלה אש⁷⁵ דהיינו שאוכל את האש שהי' בלעריז אך כשהי' מזבח ה' הרוס ולא הי' שורה אש שלמעלה לא הי' האש בנשי' לאלקות, אלא שהי' להם בחי' אש זר שהוא בחי' חולה, ועי' לא הי' טועמי' שום טעם באלקות כו', אך באל"י כתי' וירפא את מזבח ה' ההרוס, ומאחר שאליהו הי' יכול לרפאות אותם שנתהפכו מן הקצה אל הקצה שבתחלה הי' פוסחי' על שתי הסעיפי⁷⁶, ואחי"כ אמרו ב"פ ה' הוא האלקי⁷⁷ כ"ש אתה הי' יכול אתה לרפאות אותנו וזהו רפאני הי' וארפא, ועי' תקנו ברכת רפאנו בתפלה לבקש רפואת הנפש, ולכן מי שאין לו חולי הגוף ג"כ צריך לבקש רפואה והיינו בקשת רפואת הנפש שתתהפך מאש זר להיות בבחי' רפשי אש לאלקות כו'.

ויקח⁷⁸ אלי' שנים עשר אבנים למספר שבטי בני יעקב אשר הי' דבר הי' אליו ישראל יהי' שמך⁷⁹ ובאבנים אלו ריפא את מזבח ה' ההרוס, וכמ"ש בפסוק הקודם⁸⁰ וירפא את מזבח ה' ההרוס, והענין הוא דהנה באבנים יש שני בחי⁸¹, שפעם מצינו שאבן הוא בחי' גבוה מאד וכמ"ש⁸² ותשב באיתן קשתו כו' משם רועה אבן ישראל וכן כתי' ונשא אהרן את שמות בניי על לבו⁸³ והשמות היו כתובים על י"ב אבנים⁸⁴ וכן כתי' ויקח מאבני המקום⁸⁵, וזהו מ"ש בזהר⁸⁶ אבנא למשקל בה דא יו"ד שהוא בחי' ביטול ושפלות, ופעם מצינו

- (73) מלכים-א יח, ל (ושם: וירפא את מזבח ה' ההרוס). וראה גם אוה"ת נ"ך ח"א עה"פ (ע' עח), ומציין לד"ה רפאני (אוה"ת נ"ך שבהערה 1).
- (74) יומא כא, ב.
- (75) יומא שם. וראה גם לקי"ת שלח מ, ב. תצא לד, ג. סוכות עח, ד. ועוד.
- (76) מלכים-א שם, לא.
- (77) שם, לט.
- (78) מאמר זה הוא המשך למאמר שלפניו – ראה לעיל הערה 1.
- (79) מלכים-א שם, לא (בשינוי לשון קצת).
- (80) שם, ל.
- (81) ראה אוה"ת ויצא קעג, א. מקץ שלט, סע"א ואילך. נ"ך ח"ב ע' א'עד. שה"ש ח"א ע' שיא. המצויין לקמן הערה 101. ועוד.
- (82) ויחי מט, כד.
- (83) תצוה כה, כט (בקיצור לשון).
- (84) תצוה שם, כא.
- (85) ויצא כח, יא.
- (86) ח"ב קפז, ב. נתבאר במאמרי אדה"ז הנחות הר"פ ע' לג ואילך: ביאורי זוהר פ' תשא לאדמור' האמצעי (נג, ג ואילך) ולאדמור' הצ"צ (ח"א ע' רפא ואילך).

שאבן נק' אבן נגף אבן מכשול⁸⁷ אבן אופל⁸⁸, וכן כתיב⁸⁹ והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר שהיצה"ר נק' אבן⁹⁰, וזהו מ"ש ברבותי והאבן גדולה עפי' הבאר⁹¹ זה היצה"ר, כי הבאר הוא בחי' באר מ"ח שנש"י נק' בחי' באר מ"ח⁹², והיצה"ר נק' אבן גדולה כו', והיינו ששניהם אמת כי זה לעו"ז עשה אלקי⁹³ כי אבן הוא קשה⁹⁴, והיינו שכמו שיש אבן בקדושה שהוא בחי' החוץ שיש באלקות שהוא בחי' ביטול הרצון שלמעלה מן השכל כך יש בלעו"ז ג"כ בחי' אבן שהוא בחי' חוץ וקשיות בלי שום טעם ושכל וזהו אבן אופל היפוך אותיות פלא שהוא בחי' לעו"ז של פלא כי אפל הוא בחי' כתר⁹⁵, ואבן אפל היינו לעו"ז של בחי' פלא הנ"ל ע"כ נק' אבן אפל כו', והנה אלי' הפך מבחי' אבן דלעו"ז לבחי' אבן דקדושה כי מתחלה הי' בבחי' ההיפוך ממש וכמ"ש שם עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים⁹⁶ ואח"כ אמרו הוי' הוא האלקי' ב"פ⁹⁷, וענין אמרם ב"פ ה' הוא האלקי', להיות כי במקום שבע"ת עומדי' צד"ג אין יכולים לעמוד כו'⁹⁸, ולזה בסיני נאמר רק פעם אחת אנכי ה' אלקיך⁹⁹, וכאן אמרו ב"פ כו' כמו שפי' רש"י בשופטים סי' ה' פסוק ב"י בשם מדרש אגדה¹⁰⁰, והיינו שהפך אותם מן הקצה אל הקצה ממש, וזהו ויקח שנים עשר אבנים למספר שבטי בני ישראל דהיינו שהפך את האבנים לקדושה, וזהו וירפא את מזבח ה' ההרוס שמתחלה הי' הרוס ולא הי' האש רק בעניני' גשמי' שהוא בחי' אש זר שזהו בחי' חולה כו', אך אלי' ריפא אותם ונתהפך שהי' האש רק בקדושה כו', אך זהו¹⁰¹ לא יכול הי' רק אלי' לבד וכמ"ש ברבות בראשית¹⁰² ע"פ¹⁰³ ואדם אין לעבוד את האדמה כאלו' וכחוני המעגל להעביד את הבריות להקביה, והיינו לפי שאלו' הי' בחי' אדם אין דהיינו אדם שמבחי' אין שהוא

(87) ע"פ ישעי' ת. יד.

(88) איוב כח, ג (ושם: אפל. אבל כ"ה ככפנים בבראשית רבה ר"פ פט).

(89) יחזקאל לו, כו. וראה זהר ח"א רלא, ב. אה"ת נ"ך עה"פ (ח"א ע' תיו ואילך).

(90) סוכה נב, א. זהר ח"ג רסו, ב.

(91) בראשית רבה פ"ע, ת. וראה גם זהר ח"א קנא, ב (בס"ת). סוכה שם.

(92) ויצא כט, ב.

(93) לקו"ת חקת סב, ב. ובכ"מ. וראה ד"ה או ישיר ישראל שנה זו (לקמן ע' שסח).

(94) ע"פ קהלת ז, יד. וראה גם (בנזו"ד) זהר שבהערה 89.

(95) מצו"ד ליחזקאל שם. ובכ"מ.

(96) ראה לקו"ת ויקרא א, ב. סידור עם דא"ח רפב, ב. אמרי בינה שער הק"ש פרק סב. אה"ת יתרו ע' תתקלג. ועוד.

(97) רמב"ם הל' תשובה פ"ו ה"ד. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ט ע' 183.

(98) יתרו כ, ב.

(99) אוצ"ל: פסוק ג'.

(100) ראה ילקוט שמעוני שופטים עה"פ (רמו מז).

(101) בהבא לקמן — ראה גם אה"ת נ"ך ח"א ע' עז-עח. המשך וככה תרל"ז פרק סד-סה.

(102) ב"ר פ"ג, ז.

(103) בראשית ב, ה.

בחי' ביטול, כי הנה אנו אומרים¹⁰⁴ נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת יצרת נפחת כו', שהנשמה עצמה היא בחי' טהורה שהיא בחי' טהירו עילאה דהיינו שרשה נמשך מבחי' אצ"ע¹⁰⁵, אך כשצריכה לימשך למטה צריך שיהי נמשך בבחי' השתלשלו' המדרגות בראת יצרת נפחת שהוא בחי' ב"ע¹⁰⁶, אך יש בחי' נשמות גבוהות שאינם נמשכים בבחי' השתלשלו' רק כמו שהם למעלה כך הם נמשכי' למטה ואף שצריכה לירד ע"י בחי' ב"ע, אך הוא רק דרך מעבר לבד¹⁰⁷ אבל לא בבחי' השתלשלות שנתמעט אורה כו' אלא כמו שהם למעלה באצ"ע כך הם נמשכי' למטה, ולכן אף שהם למטה בגוף הם בטלים בתכלית הביטול וכמו אלי' שהי' בטל בתכלית לאלקות¹⁰⁸, וזהו ואדם אין שהי' בחי' אדם שמבחי' אין דהיינו מבחי' אצ"ע ולזה הי' יכול להעביד את הבריות להקב"ה, אך עתה אנו מבקשים רפאנו הוי', והיינו כיון שאל"י הי' יכול לרפאות כ"ש שאתה הוי' הוא יכול לרפאות אותנו.

ואו) אך עדיין צ"ל איך אנו מבקשים רפאנו הוי' דהיינו רפואת הנפש שהרי ארז"ל¹⁰⁹ הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, וזהו מ"ש¹¹⁰ מי יתן והי' לבבם זה ליראה אותי כל הימים שמשמע מזה הכתוב שאין זה בידי שמים כו'¹¹¹, ואיך אנו מבקשים רפאנו כו', וכן אנו מבקשים ויחד לבבינו לאהבה וליראה את שמך¹¹² שמשמע מזה שהוא בידי שמים, וכן כתי'¹¹³ והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר, הרי משמע שהוא בידי שמים וצ"ל הכתובים דנראים כסתרי אהדי, אך הענין הוא¹¹⁴ דהנה שמים הוא בחי' מדות¹¹⁵ כי שמים הוא בחי' אש ומים¹¹⁶ שהם בחי' חו"ג¹¹⁷ עיקר המדות, וזהו הכל בידי שמים שכל השפעה נמשך מבחי' שמים בחי' מדות, וזהו דכתיב¹¹⁸

(104) ברכת „אלקי נשמה“ (ע"פ ברכות ס, ב).

(105) סידור הארז"ל בברכת „אלקי נשמה“. פרי עץ חיים שער הברכות רפ"ז. לקו"ת פ' ראה כו, א.

(106) ענין „מעבר והתלבשות“ – ראה תניא קונטרס אחרון ד"ה להבינ' מ"ש בפע"ח (קנח, א). לקו"ת

מסעי פט, ב ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי – קונטרסים ע' תקלג ואילך. אוה"ת ויקרא ח"ב ע' תסו ואילך.

סה"מ תרנ"ב ע' כו ואילך. ד"ה ברוך שעשה נסים תרס"ד (קה"ת, תנש"א) ע' 7. סה"מ תרע"ח ע' שנא ואילך.

עטר"ת ס"ע ע"א ואילך. תרצ"ו ע' 113 ואילך. תרצ"ז ע' קיח ואילך.

(107) ראה המשך תרס"ו ע' קנח ואילך. סה"מ תר"ן ע' שנד ואילך. תרצ"ז ע' רנד ואילך. ועוד.

(108) ברכות לג, ב. וש"נ. פרש"י עקב י, ב. זהר ח"א נט, א.

(109) ואתחנן ה, כו.

(110) ראה רמב"ן עה"פ.

(111) בברכת ק"ש. ובתהלים פו, יא: יחד לבבי ליראה שמך.

(112) יחזקאל לו, כו. ראה גם אוה"ת נ"ך עה"פ (ח"א ס"ע תיז).

(113) בהבא לקמן – ראה לקו"ת במדבר טו, א. אוה"ת ואתחנן ע' קצה ואילך.

(114) ראה בחיי ואתחנן שם. הובא בלקו"ת ואוה"ת שם.

(115) חגיגה יב, א. ב"ר פ"ד, ז. ועוד.

(116) ראה מאורי אור מערכת ש אות מט.

(117) יתרו ב, יא. תשא לא, יז.

ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ולכאור' הלא יכול לברוא את העולם ביום אחד וכמארז"ל¹¹⁸ והלא במאמר אחד יכול להבראות, ואפי' לפי מה שתירצו במשנה כדי להפרע כו' וליתן שכר טוב כו' ג"כ צ"ל למה נברא בששת ימים הלא הי' יכול לאמר כל הע"מ ביום אחד, ולמה הי' צריך ששת ימים, אך לפי שהמשכה ששייך לעולמות צריך שיהי' נמשך ע"י בחי' מדות ולזה נברא בששת ימים שבכל יום האיר מדה אחת¹¹⁹, וזהו הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, והיינו כי יראת שמים אינו נמשך מבחי' מדות רק שנמשך ממקום עליון יותר, והיינו שזהו כמו שארז"ל¹²⁰ בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא, אלא במזלא תליא והנה זכות הוא בחי' מדות היכל הזכות שהוא בחי' היכל החסד ולא בזכותא תלי' אלא במזלא תליא שהיא למעלה מבחי' מדות¹²¹ וכמו"כ יר"ש אינו בידי שמים שהוא בחי' מדות רק למעלה מבחי' שמים, וזהו מי יתן והי' לבבם זה ליראה אותי כו' כי יראה תלי' במי וכמ"ש¹²² שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, והיינו¹²³ כי אלה הוא בחי' מדות כי אלה הוא בגימ' ל"ו וששה מדות וכל א' כלול מו' הוא ל"ו ומי ברא אלה היינו שהמכות נמשכים מבחי' מי מבחי' בריאה מאין ליש שמי הוא בחי' אין שאינו מושג כלל וכן כתיב¹²⁴ מי יתן טהור מטמא לא אחד, וזהו מ"ש¹²⁵ עם עוונות תשמר י"ה אד' מי יעמוד, והיינו¹²⁶ שאם עוונות תשמר י"ה דהיינו שהפגם הגיע לבחי' י"ה כי יש עוונות שאין הפגם שלהם מגיע רק בבחי' ו"ה כו', ויש עוונות גדולים שהפגם שלהם מגיע גם בבחי' י"ה, כמו גאוה וגס הרוח שהפגם הוא בבחי' י"ה ולכן גאוה מספרו ט"ו כמנין י"ה¹²⁷, וזהו אם עוונות תשמר י"ה, אך אד' מי יעמוד שבחי' ש' אד' שבמי יעמד לנו כו', וזהו כמ"ש בזהר¹²⁸ ע"פ¹²⁹ מי ירפא לך שבחי' מי הוא ירפא לך כו', וזהו שלע"ל דכתיב¹³⁰ ההוא יהי ב"פ

(118) אבות רפ"ה.

(119) ראה גם סה"מ תרל"ד ע' נד. ובכ"מ.

(120) מועד קטן כח, א. וראה במקומות שנסמנו בשערי זוהר (מרגליות) למו"ק שם.

(121) ראה לקו"ת ואוה"ת שם. וראה גם בהנסמן בשערי זוהר שם.

(122) ישע"י מ, כו.

(123) ראה לקו"ת פקודי ד, ג. סה"מ תרס"ט ע' קסט. תרצ"ט ס"ע 182 ואילך.

(124) איוב יד, ד. ראה לקו"ת במדבר (הניל הערה 113) טו, איב.

(125) תהלים קל, ג.

(126) ראה לקו"ת שלח מ, א (נסמן בלקו"ת במדבר שם, ב) — ע"פ זהר ח"ג קפה, ב (הובא גם באוה"ת

נ"ך שבהערה 1 (ע' שנת)).

(127) שער רוח הקודש להאריז"ל תיקון ז. ספר הליקוטים להאריז"ל תהלים לו, יב. עמק המלך שער יא

(שער דיקנא קדישא) פ"ו (ס, ג). שער יד (שער קרית ארבע) פק"ט (קיב, ג). מאורי אור מערכת ג אות ג.

אוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' שלט. המשך וככה תרל"ז פנ"ג. קונטרס ומעין מאמר טו פ"ה. ד"ה ויאמר משה

גו' אל תיראו תרצ"ה. ד"ה הניל תש"ט (סה"מ תש"ט ע' 167). ועוד.

(128) שבהערה 126. וראה זהר ח"א א, ב.

(129) איכה ב, יג.

(130) זכר"י יד, ט.

ספר תר"ה – חלק ב

שט

י"ה והיינו שגם בו"ה יהי' כמו י"הי"י יהי' בחי' רפואה שלימה וכמ"ש¹³¹ והסרותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר, אך עתה הוא רק שמי יעמד לנו כו', פי' שמבחי' ש' אד' שבבחי' מי היינו בחי' כח אד' נמשך שיהי' לנו עמידה וקיום וכמ"ש ואלף גם זאת כו' לא מאסתים כו' לכלותם, וכתיי¹³² ואותך לא אעשה כלה, ולע"ל יומשך מבחי' מי שיהי' רפואה כמ"ש מי ירפא לך, ולזה אנו מבקשים¹³⁴ ויחד לבבי ליראה שמך שאף שאין זה בידי שמים, אך מי יתן והי' לבכם זה ליראה כו', וזהו רפאנו הוי', והיינו שהרפואה נמשך מבחי' שם הוי' דהיינו מבחי' שם הוי' דלעילא וכמ"ש¹³⁵ ויקרא הוי' הוי' שיש שני שמות הוי', והרפואה נמשך מבחי' שם הוי' דלעילא כו'.

זי"ן) **וארפא**, ולכא"ו אינו מובן כיון שכת' רפאני הוי' ממילא וארפא, ולמה צריך לכתוב וארפא, אך הענין הוא שארפא היינו שאהי' מסייע בהרפואה, והענין הוא דהנה ארוז¹³⁶ בשר כת' בו ונרפא¹³⁷ אדם¹³⁸ לא כת' בו ונרפא, ופרש"י¹³⁹ שבשר הוא רך ולכך כת' בו ונרפא, אבל אדם שהוא קשה כי אדם הוא ע"ש אדמה ע"כ לא נא' בו ונרפא, ולזה ארוז¹⁴⁰ אין תפלתו של אדם נשמעת אלא כמי שמשים א"ע כבשר, דהיינו ע"ד שארוז¹⁴¹ לעולם יהא אדם רך קנה ואל יהי קשה כארוז, וזהו מ"ש והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר, לב בשר דוקא, והענין הוא דהנה כת'¹⁴² אדם ובהמה תושיע ה' וארוז¹⁴³ אלו בני אדם שהם ערומים בדעת כאדם ונמשכין אחריו כבהמה, והיינו שבבהמה נמצא הביטול יותר מהאדם¹⁴⁴, וזהו ענין הקרבנות שמביא אדם על חטא כי ע"י הקרבן מגיע לבחי' ביטול שלמעלה מן הדעת כי כשיתבונן¹⁴⁵ שכל מה שעושין לבהמה הי' צריך לעשות לו רק שהוא חסד ה'

(131) לית להאריזיל זכרי' שם. הובא בלקי"ח במדבר ז, ד. ט. ד. ועוד.

(132) יחזקאל לו, כו.

(133) ירמי' מו, כח.

(134) ראה לעיל הערה 111.

(135) תשא לד, ו. וזה ח"ג קלח, רע"א (באד"ר). תוי"א בשלח סא, ד. ספר הליקוטם – דא"ה צ"צ ערך

הוי' (ע' פד ואילך). וש"נ.

(136) סוטה ה, סע"א.

(137) תזריע יג, יח.

(138) תזריע שם, ב ואילך; ט ואילך.

(139) סוטה שם.

(140) סוטה שם (כגירסת העין יעקב).

(141) תענית כ, ב.

(142) תהלים לו, ז.

(143) חולין ה, ב (בשינוי לשון). וראה ויק"ר פכ"ז, א.

(144) ראה פרש"י וחז"אג מהרש"א (מהדורא בתרא) חולין שם.

(145) ראה רמב"ן ויקרא א, ט. רמב"ם ר"פ ויקרא, הובא בשלי"ה מסכת תענית ריא, ב. סה"מ תרח"ק ע'

רכז. ועוד.

שעולה לפניו לריח ניחוח מה שעושין לבהמה כאלו עושין להאדם ועי"ז מגיע לבחי' ביטול כמו הביטול שיש בבהמה ועי"ז תושיע הוי', וזהו ענין האבות הן המרכבה¹⁴⁶, והנה מרכבה הוא מבהמות, והיינו שהגם שהאבות היו בחי' אדם וכמ"ש¹⁴⁷ האדם הגדול בענקים דקאי על אברהם ואעפ"כ הי' בחי' מרכבה בבחי' ביטול כמו הבהמה, והיינו שזהו בחי' הביטול שלמעלה מהשכל וטו"ד כלל, וזהו מ"ש¹⁴⁸ משכני אחריו נרוצה אלו בני אדם שנמשכין אחריו כבהמה, והנה תפלות כנגד תמידין תקנו¹⁴⁹, ולזה אין תפלתו של אדם נשמעת אלא במי שמשים א"ע כבשר שהוא רך בחי' ביטול, וזהו כמו שארז"ל¹⁵⁰ אין העולם מתקיים אלא במי שמשים א"ע כמי שאינו בחי' אין כו', וזהו מ"ש¹⁵¹ והי' מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני בשר דוקא, וזהו מ"ש¹⁵² בשגם הוא בשר וארז"ל¹⁵³ בשגם זה משה והיינו כי משה הי' בטל לאלקות וכמ"ש ונחנו מה¹⁵⁴ והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר ע"פ האדמה¹⁵⁵, ולכך כתי' בו בשגם הוא בשר כו', וזהו ונתתי לכם לב כשר אך הנה כדי שיגיע לבחי' בשר שהוא בחי' ביטול, זהו מ"ש¹⁵⁶ עשות ספרים הרבה אין קץ ולהג הרבה יגיעת בשר, עשות ספרים הרבה אין קץ קאי על תורה שבע"פ, כי תושב"כ ניתנה להכתב, אך ויותר מזה הזהר בני שתושבע"פ אסור לכתוב¹⁵⁷ כי עשות ספרים הרבה אין קץ, והיינו כי ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה¹⁵⁸ ע"כ א"א לכתוב הכל בכתב, אך ולהג הרבה יגיעת בשר דהיינו שע"י והגית בה יומם ולילה¹⁵⁹ אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד¹⁶⁰ עי"ז תגיע לבחי' בשר בחי' ביטול, וזהו בשר כתי' בו ונרפא, מי ירפא לך, והסרותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר, וזהו וארפא דהיינו שאסייע ברפואה, שהוא ע"י תורה, והיינו שרפאנו הוי' הוא בחי' תפלה שהוא לרפאות את החולה בחי' אש זרה

(146) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. וראה תניא פכ"ג. לד. לט.

(147) יהושע יד, טו. ב"ר פי"ד, ו. במדב"ר פי"ג, ג.

(148) שה"ש א, ד. ויק"ר פכ"ז, א.

(149) ברכות כו, ב.

(150) חולין פט, א.

(151) ישעי' טו, כג.

(152) בראשית ו, ג.

(153) חולין קלט, ב.

(154) בשלח טו, ד.ח. ראה תר"א וארא נו, א.

(155) בהעלותך יב, ג.

(156) קהלת יב, יב. וראה במדב"ר פי"ד, ד. עירובין כא, ב.

(157) גיטין ס, ב.

(158) ראה במדב"ר ועירובין שם. ע"ז לה, א. ועוד.

(159) ע"פ יהושע א, ח.

(160) תגינה ט, ב. וראה תניא פט"ו.

ספר תרל"ה – חלק ב שיא

ולתפוך את האש לקדושה שיהי' לו אהבה ברשפי אש¹⁶¹ לאלקות שהוא בבחי' תפלה כו'¹⁶², וארפא הוא ע"י התורה שהתורה נותנת כח שיהי' בחי' הרפואה כי אין התפלה מתקיימת אלא במי שמשים א"ע כבשר, וע"י תורה מגיע לבחי' בשר כו'.

ח) הושיעני ואושעה, והיינו כי הושיעני הוא מלשון וישע ה' אל הכל¹⁶³ שהוא בחי' המשכת שע"ה נהורין, והיינו כשמקודם בחי' רפאני בחי' והסיר ה' ממך כל חולי¹⁶⁴ שהוא בחי' יצה"ר¹⁶⁵, או יכול להיות המשכת שע"ה נהורין כו' כי מקודם צריך לבער הרע כי אין אני והוא יכולים לדור¹⁶⁶, לא יגורך רע כתיב¹⁶⁷, וצריך לבער הרע והסרותי מחלה מקרבך¹⁶⁸ שהוא העברת הרע וזהו רפאני כו' ואך כשרפאני כו' אז הושיעני שיכול להיות המשכת שע"ה נהורין שיומשך אוא"ס בגילוי למטה כו', וזהו ענין משארזו¹⁶⁹ ישועות¹⁷⁰ זה סדר נזיקין, והיינו כי יש ארבעה אבות נזיקין¹⁷¹, השור הוא כמשארזו¹⁷² כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק כו', והבור הוא בחי' בורות נשברים¹⁷³, אך ישועות זה סדר נזיקין והיינו כשנמשך בחי' ישועות אין יכולים לקבל יניקה, כי הישועה הוא מפריד את הרע וכמ"ש¹⁷⁴ הושיעה ימינך כו', וזהו מלמעלה למטה כו'.

ואושעה הוא ממטה למעלה וכמ"ש¹⁷⁵ כוס ישועות אשא, והיינו ואושעה הוא כמשארזו¹⁷⁶ יש קונה עולמו בשעה אחת כו'.

-
- (161) ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקונטרס העבודה ע' 22 מה דלפעמים נקראת אהבה זו אהבה ברשפי (בבית) אש, ובכ"מ – כרשפי (בכ"ף) אש.
(162) ראה בארוכה קונטרס העבודה שם. ועוד.
(163) בראשית ד, ד. וראה אגה"ק ס"ג (קד, ב).
(164) עקב ז, טו. וראה ד"ה והסיר ה' ממך באוה"ת עקב ע' תקיב. ד"ה הנ"ל תרל"א. תרנ"ג. תרנ"ד. עת"ר.
(165) ירושלמי שבת פ"ד ה"ג. ויקיר פט"ז, ה.
(166) סוטה ה, א.
(167) תהלים ה, ה.
(168) משפטים כג, כה. וראה ת"א ס"פ משפטים. אוה"ת משפטים ע' ארכח ואילך. ארלט ואילך. ארמו ואילך.
(169) שבת לא, סע"א.
(170) ישעי' לג, ו.
(171) ריש מסכת בבא קמא.
(172) ירוש' חגיגה פ"ב ה"ב. מגילת תענית ספ"ב. ב"ר פ"ב, ד. פמ"ד, יו. ועוד. וראה ת"א וישב ל, א.
(173) ירמ' ב, יג (ושם: בארת).
(174) תהלים ס, ז.
(175) שם קטז, יג.
(176) ע"ז י, ב.

כי תהלתי אתה, והיינו כי כל התהלה שלו הוא כדי להמשיך בחי' אתה, והיינו כי כל הברכות אנו אומרים ברוך אתה כו' כי אתה הוא לנוכחי' שהוא בחי' גילוי כי יש בחי' הוא ובחי' אתה הוא בחי' העלם וכמ"ש¹⁷⁷ ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה שמבחי' הוא יומשך בבחי' זה שהוא בחי' גילוי כי זה הוא לנוכח, וזהו מ"ש בקרי"סי¹⁷⁸ זה אלי והיינו לפי שבקרי"ס הי' בחי' גילוי, וזהו ג"כ שאנו מברכים ברוך אתה שיומשך בבחי' אתה בבחי' עלמא דאתגליא, וזהו ג"כ כי גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו¹⁷⁹ וארז"ל¹⁸⁰ אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו דווקא, וכי מקודם לאו גדול אקרי אלא שאף שהוא גדול אעפ"כ הוא בבחי' העלם אבל כשנמשך בבחי' עלמא דאתגליא אז הוא נק' גדול, וזהו כי תהלתי אתה כי התהלה שלו הוא כדי שיומשך בחי' אתה בבחי' עלמא דאתגליא, וגם תהלתי הוא מלשון בהילו נרי על ראשי¹⁸¹, והיינו שע"י התהלה ע"י נמשך בחי' בהלו נרי שהוא בחי' גילוי וכמו למשל מי שהוא חסדן אבל כשמדת החסד אצלו הוא כהעלם וע"י שמשבחים אותו במדה זו ע"י ממשיכים ממנו מדת החסד מהעלם אל הגילוי¹⁸², וכך ע"י התהלה ע"י ממשיכי' בחי' אתה שיומשך בגילוי ואז הוא נק' גדול, ע"כ רפאני הוי' וארפא כו'.

(177) ראה לקו"ת שמע"צ פה, א. סה"מ הי"ש"ת ע' 148.

(178) ישע"י כה, ט.

(179) בשלח טו, ב. מכילתא ופרש"י עה"פ. שמור"ר ספכ"ג. וראה לקו"ת פ' ראה לב, ריש ע"ג. ובכ"מ.

(180) תהלים מח, ג.

(181) ראה זהר ח"ב רלח, א. ח"ג ה, א. זהר חדש תשא מד, א. חוקת נא, ד. תר"א וארא נז, ב. אוה"ת (יהל

אור) לתהלים עה"פ.

(182) איוב כט, ג (ושם: נרו).

(183) ראה תר"א הוספות קב, א. קג, ג. סהמ"צ להצ"צ קיה, ב. קמח, א ואילך. ובכ"מ.

בס"ד חגה"שי

ועשית' חג שבועות להוי' אלקיך מסת נדבת ידך אשר תתן כאשר יברכך הוי' אלקיך, וצ"ל מ"ש נדבת ידך ולא נדבת לבך ככל נדבה שבמקרא שהוא ע"ש הלב כמ"ש' כל נדיב לבו יביאה כו', וצ"ל ג"כ מ"ש חג

(1) התאריך נוסף מכת"י מעתיק בבוך 622.

(2) מאמר זה הוא ד"ה ועשית חג שבועות במאמרי אדה"ז על פרשיות התורה (חלק ב' ע' תתנו ואילך) –

עם הגהות ותיקונים בכת"י אדמו"ר מהר"ש. ונמצא גם בכת"י מעתיק בבוך 622. 1242.

לכמה ענינים המבוארים בהמאמר – ראה גם ד"ה ועשית חג שבועות תרמ"ד (סה"מ תרמ"ד ע' רל

ואילך).

(3) ראה טז, י.

(4) ויקהל לה, ה.

שבועות להוי' אלקיך ולא חג שבועות תעשה לך כדכתיב בסוכת' חה"ס תעשה לך דמשמע שהחג הוא להוי' אלקיך כו', והענין הוא ע"פ מ"ש בפע"ח דשבועות הוא הארת הכתר ומתחלק חציה לז"א וחציה לנוק' וזהו חג שבועות להוי' אלקיך ז"א ונוק', ולהבין כ"ז באר היטב מה נשתנה שבועות הלא גם בכל השנה סדר ההשתלשלו' הוא כך שהתהוות מציאות חכמה הוא מבחי' כתר כמ"ש' והחכ' מאין תמצא שבחי' אין הוא בחי' כתר ורצון כנודע, ובחי' האין דכתר הממציא את החכ' הארתו יש תמיד בבחי' החכמה הנמצאת מאין, ונוכל להבין זה מהאין המהוה היש דבריאה הנה הגם שבחי' האין המהוה היש דבריאה הוא מוסתר ונעלם מבחי' היש דבריאה, דאל"כ הי' זה בחי' השתלשלות ער"ע ולא הי' יכול להיות מציאות נברא', ולכן בכדי שיוכל להיות מציאות התהוות הנברא' דבי"ע זהו ע"י שהאין דאצי' המהוה היש דבריאה הוא בדרך העלם והסתר ולא בדרך קירוב, ועכ"ז הארתו להוות היש הוא תמיד וכמאמר' ובטובו מחדש בכי"ת מע"ב שבכל עת ובכל רגע נמשך מאתו ית' להוות ולהחיות מאין ליש, וכמ"ש' לעולם ה' דברך נצב בשמים שדבר ה' המח' את השמים נצב תמיד בשמי' להחיותו שאלמלא הי' מסתלק כרגע הי' נעשה אין ואפס מהשמים, וכן הוא בכל הנבראים, ונמצא שאם היות האין המהוה היש הוא מוסתר מהיש מ"מ הנה הוא מאיר ונמצא הארתו תמיד בהיש והוא הוא המהוה אותו ומקיימו ע"י המצאו שם כו', וכ"ה בחכמה דאצי' שהיא מאין תמצא, פ"י כמו המוצא מציאה א"י מאין הוא בא, דאם הוא יודע מאין היא באה, אין זה בכלל מציאה, ועד"ז התהוות החכ' מאין דכתר היא ע"ד המוצא מציאה, וע"ש זה נק' אין היינו שאינו מושג כלל, מ"מ האין בהכרח הוא שימצא תמיד בבחי' החכמה המתהוה ממנו, דאל"כ יתבטל מציאות החכ', והי' כלא הי' כלל, שכמו שקיום היש דבריאה הוא שבחי' האין המהוה היש הוא מחדש בכל עת ובכל רגע, כן הוא באצי' מציאות קיום החכ' הוא שהיא נמצאת תמיד מאין דכתר ורצון, ע"י שבחי' האין דכתר ממציאה תמיד ומחדשה תמיד מאין ליש, כמו האין ויש דמל' דאצי' המהוה. ב"ע, רק שבבי"ע הוא נברא', ובאצי' זהו נאצלים, אבל זהו בהכרח שהחכמה תמצא מהאין תמיד בלי הפסק אפי' רגע כו', וא"כ מהו ההתחדשות בחג השבועות שמבואר בפרי ע"ח' שהוא הארת הכתר הלא הארת הכתר יש תמיד בחכ' דאצי' דאל"כ היתה מתבטל והי' כלא הי'.

(5) ראה טז, יג.

(6) ראה פרי עץ חיים שער חג השבועות פרק א. משנת חסידים מסכת אייר וסיון פרק ד מ"א.

(7) איוב כח, יב. וראה בכל הבא לקמן המשך וככה תרל"ז פמ"ז-מו. וראה גם לעיל ע' שב. שצא.

(8) ברכת יוצר אור. וראה גם ד"ה רפאני שנה זו (לעיל ע' ש).

(9) תהלים קיט, פט. שער היחוד והאמונה פרק א.

ב) ולהבין זה נקדים מארז"ל¹⁰ אם אין יראה אין חכמה אם אין חכמה אין יראה וצ"ל א"כ איך להתחיל, דאם נתחיל ביראה הלא אם חכ"י אין יראה שצ"ל חכמה מקדם, ואם להתחיל בחכ' הלא אם אין יראה אין חכ' שצ"ל יראה תחלה, וגם צ"ל הלא במשנה¹¹ החליטו כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת שצ"ל יראת חטא קודם לחכ', והאיך אמרו כאן אם אין חכ' אין יראה, והענין שיש ב' בחי' יראה, יראה תתאה ויראה עילאה וכנודע¹² שיש דחילו ורחימו, ורחימו ודחילו שבחי' יראה תתאה הוא קעומ"ש שהוא ענין בחי' ביטול היש שמהותו הוא דבר נפרד אלא שבטל אליו וכמשל יראת העבד מאדונו שהוא מגודל התפשטות האדון על עבדיו ע"כ מתירא ממנו לשמוע פקודתו ומ"מ יש לו רצון אחר אלא שבטל אליו לצייתו, ובחי' יראה עילאה הוא בחי' יראה בושתי' בחי' ביטול במציאות ממש מחמת השגתו בחי' פנימי' אלקות והוא בחי' חכ' דאצי', ולכן השראת אוא"ס הוא בחכ' כו"י והי' כבא לפני המלך ומדבר עמו פכ"פ שמתפעל ובטל מעצמותו מכל וכל מחמת פנימי' המלך שהי"י חכמתו וכדומה, וכך יובן הענין למעלה שמל' דאצי' נק' יראה תתאה¹³ קעומ"ש שהוא בחי' ביטול היש וכל צבא השמים לך משתחוים כו"י, וכן בעבודת האדם זהו בחי' יר"ת קבעמ"ש כו' ועי' כווננו רד"ל במה שאמרו שצ"ל יראת חטאו קודמת לחכמתו פי' שמקבל עליו עול מ"ש בחי' יר"ת והיינו שהגם שיש לו רצון אחר מ"מ הוא מבטל רצונו ועושה מה שהאדון מצוה לעשות וירא לחטוא כו' אבל בחי' יר"ע הוא בחי' חכמה דאצי' בחי' ביטול במציאות ממש כולא קמי' כלאי', והיינו בחי' חכמה שאוא"ס שורה בחכ' כמ"ש¹⁴ ה' בחכמה, וכמ"ש בע"ח¹⁵ שאור א"ס אינו מתייחד אפי' בעולם האצי' אלא ע"י התלבשותו תחילה בספירת חכ' ופי' בסש"ב פל"ה בהג"ה בשם הה"מ ז"ל משום שאור א"ס הוא אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא

-
- (10) אבות פ"ג מ"ז. בהבא לקמן – ראה (נוסף להמציין בהערה 1) תניא פמ"ג. לקו"ת במדבר טו, א ואילך. יו, א ואילך (שהוא נוסחא אחרת מד"ה ועשית חג שבועות במאמרי אדה"י שבהערה 2). המשך מים רבים תרל"ו פרק קפג ואילך. סה"מ תרל"ו ח"ב ס"ע תקו ואילך.
- (11) לכאורה צ"ל: אם אין חכ'. וכ"ה בבוך 622.
- (12) אבות פ"ג מ"ט.
- (13) ראה זהר ח"ג כג, סע"א (ברע"מ). תר"א מקץ מ, ד. לקו"ת בלק עג, א. שם פ' ראה כא, ג. סידור עם דא"ח יו, א. קנא, ג ואילך. ועוד.
- (14) תניא פמ"ג.
- (15) תניא פל"ה בהגהה (הובא לקמן בפנים).
- (16) כ"ה ("שהי") גם במאמרי אדה"י שבהערה 1. בבוך 1242: שהיא. ובבוך 622: שהוא.
- (17) ראה ראה מקדש מלך לזוהר ח"א ז, סע"ב. הובא באוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' תננ.
- (18) ע"פ נחמי' ט, ו.
- (19) ע"פ דניאל ד, לב. זהר ח"א יא, ב.
- (20) משלי ג, יט. תניא פ"ח (כג, ב).
- (21) שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ב.

מדרגת החכמה, וזהו ענין מארו"ל אם אין יראה אין חכמה שזה השער להי"ג לעלות ממטה למעלה תחלה בחי' יראה תתאה עמ"ש²³ ואח"כ יעלה ויבא ויגיע לבחי' חכמה שהוא בחי' יראה עילאה, אך לפ"ז צ"ל מ"ש אם אין חכמה אין יראה, הענין שיש עוד בחי' יראה למעלה מבחי' חכמה, ויובן בהקדם מארו"ל²⁴ גבי דניאל וחביריו דכתיב²⁵ וראיתי אני לבדי את המראה והאנשים אשר עמי לא ראו, אבל חרדה גדולה נפלה, ופריך מאחר דלא ראו מ"ט איבעית ומשני אע"ג דאינהו לא חזי מזלייהו חזי, ולכאור' אכתי קשה דניאל שראה את המראה בראי' והשגה לא איבעית והאנשים אשר היו עמו לא ראו רק בחי' מזלייהו חזי חרדה גדולה נפלה עליהם וא"כ יציבא בארעא²⁶ כו', ותחלה נבין ההפרש בין בחי' יראה ובין בחי' חרדה שבחי' יראה הוא בחי' יראה ופחד שלבו ומוחו יכולים להכיל בתוכם אור היראה ולהיות נגבל בהם בבחי' פנימי' הנפש ובחי' חרדה הוא בחי' יראה ופחד גדולה מהכיל בבחי' פנימי' הנפש ובחי' חרדה הוא בחי' יראה ופחד גדולה מהכיל בבחי' פנימי' הנפש כ"א בבחי' מקיף, וכנודע מענין חרדה שמסלקת הדמים²⁷, פי' כי הדם הוא הנפש²⁸ הוא בחי' התפשטות הנפש להאיר בבחי' הפנימיות להחיות את האדם, וכל בחי' נר"ן שבנפש הם המתלבשים בבחי' פנימיות נפש בכבד²⁹ שהוא בחי' דם, ורוח בלב³⁰ שהוא בחלל הימני שהוא מלא רוח חיים³¹, שזהו כנגד בחי' חלל השמאלי שבלב שהוא מלא דם³² מה שמקבל מהכבד³³ אחר שמתברר הדם בכבד עולה המוכרח בלב בחלל השמאלי, והימני הוא מלא רוח, ועי"ז הלב דופק ברצו"ש, והנשמה כמוח³⁴ שהתקשרותה תלוי ג"כ בדם שהרי אם לא יאכל האדם שע"ז לא יתוסף בו דמים יחלש כ"כ עד שנחלש גם הראש, וכמו בתענית שהראש מרגשת חלישות והיינו מפני שאינו ניתוסף דם, ונמצא כי ג' בחי' נר"ן עיקר התקשרותם בגוף זהו מהדם, והכתוב³⁵ מעיד עליו כי הדם הוא הנפש, וא"כ יובן ממה שהחרדה מסלקת הדמים פי' שמונע התפשטות הדם להחיות כ"א שיעמוד התפשטותו ה"ז אות ומופת שענין החרדה הוא למעלה מג' בחי' אלו דנר"ן כ"א

(22) תהלים קיח, כ. זהר ח"א ז, סע"כ. וראה אה"ת (יהל אור) לתהלים ע' תנן ואילך. ועוד.

(23) = עול מלכות שמים.

(24) מגילה ג, א. וש"נ.

(25) דניאל י, ז (בשינוי לשון).

(26) לשון הגמרא – עירובין ט, א.

(27) נדה ט, א.

(28) ראה יב, כג.

(29) ראה ראב"ע משפטים כג, כה. עץ חיים שער כ (שער המוחין) פי"ה. שער מט (שער קליפת נוגה) פ"א. וראה גם מאמרי אדמ"ר האמצעי דברים ח"ג ע' תתק"ז.

(30) ראה תניא פרק ט. וראה עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"ד. שרית הרמ"ע מפאנו סימן צב (ע' קע – בהוצאת ירושלים, תשכ"ג). לקרית שה"ש לא, א. מאמרי אדמ"ר האמצעי שבהערה הקודמת. מכתב כ"ק אדמ"ר שליט"א (נדפס בליקוט פירושיו כו' לתניא פ"ט (ע' קצג): לקוטי ביאורים לתניא ח"א ע' שפז).

(31) ראה זהר ח"ב קנג, א. עץ חיים שער כ שבהערה 29. ועוד.

זהו מבחי' מקיפים דחי' שלמעלה מנר"ג, ולכן מסלקת הדמים, ולכן אין בכלי הגוף כלי שיוכל לקבל החרדה בבחי' פנימיות כ"א נשאר בבחי' מקיף, והוא בבחי' יחידה שבנפש וזהו ענין מזלייהו וגילוי בחי' יראה גדולה זו היא בחי' חרדה ושאברים החיצונים נרתעים ונזדעזעים וארכובותיהם דא לדא נקשני' כו'.

ג) ויובן הדבר באר היטב ע"פ מה שנודע שיש בנפש ה' בחי' נרנחי', כמ"ש במד"ר פ' בראשית פי"ד³² חמשה שמות יש לה נפש, רוח, נשמה, חי', יחידה, ונודע כי נר"ן הם בחי' אורות בכלים כי תלת שליטין אינון מוחא ולבא וכבדא³³ ג' מיני כלים לג' בחי' אלו שהכבד הוא מלא דם הוא מקום משכן לבחי' הנפש כי הדם הוא הנפש ורוח החיים בלב ומקום משכן הנשמה הוא במוח וכמ"ש בזהר³⁴ חכמה מוחא בינה ליבא, משא"כ בחי' חי' ויחידה הם בחי' מקיפים³⁵ שאין להם כלי מיוחד בתוך אברי הגוף להשראתם וית' לקמן באריכות, ולכן דניאל שראה את המראה היינו שהי' נתפס ונקלט אצלו בבחי' ראי' והשגה לא נפל עליו אימה ופחד, וזהו ענין ההפרש³⁶ שבין משה לשאר הנביאים שהיו נופלים על פניהם לקבל הנבואה מאת ה' וכמ"ש³⁷ ואפול על פני כו' שהוא ענין ביטול במציאות ממש משא"כ במשה כתי'³⁸ פה אל פה אדבר בו כו' והוא ע"פ מ"ש³⁹ וירא ראשית לו שבחי' ראשית לו שבחי' ראשית וחכמה עילאה אוא"ס בחכ' הי' נתפס ונקלט בפנימיותו בבחי' ראי' והשגה ולכן הי' עומד על עמדו וקיומו, אך כ"ז הוא בבחי' נשמתו שהי' נשמתו כלי ומכון לקבל בתוכו אור א"ס בבחי' פנימי' אבל אברי גופו⁴⁰ לא היו בחי' כלי אלא בבחי' ביטול במציאות כמו שאר הנביאים, וארז"ל במד"ר⁴¹ ע"פ⁴² דומה דודי לצבי כגואל ראשון כך גואל אחרון היינו שלע"ל בבחי' משיח יהי' ג"כ גילוי אלקות על אופן זה שיהי' כלי ומכון לאור א"ס להיות נתפס בבחי' פנימי' אלא שיהי' ביתר שאת היינו שגם אברים החיצוני' כלי הגוף יהי' בחי' כלי לאוא"ס

(32) ע"פ דניאל ה, ו.

(33) פיסקא ט. – בכמה מקומות (ודפוסים) הוא בשינוי סדר. אבל כ"ה ככפנים (נרנחי') בעץ חיים שער

מב (שער דרושי אבי"ע) בתחילתו. שער הגלגולים בתחילתו. ובכ"מ.

(34) זהר שבערה 31.

(35) תקו"ז בהקדמה „פתח אליהו" (ז, א).

(36) ראה עץ חיים שער ו (שער עקודים) פ"ב. ובכ"מ. אה"ת בראשית ח"ג תעה, א. ובכ"מ.

(37) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ז ה"ז.

(38) יחזקאל א, כה.

(39) בהעלותך יב, ח.

(40) ברכה לג, כא.

(41) ראה המשך תרס"ז ע' קנח ואילך. סה"מ תר"ן ע' שנד ואילך. ספר המאמרים תרח"ץ ע' רנד

ואילך. וראה גם לקמן ס"ע שעד ואילך.

(42) במדב"ר פי"א, ב. שהש"ר פ"ב, ט (ג).

(43) שה"ש ב, ט.

ספר תרל"ה – חלק ב

שיו

להתלבש בתוכן בבחי' פנימי' ולא יהי' בבחי' ביטול וכמ"ש⁴⁴ ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר דוקא, ולכאור' צ"ל הלא אינו דומה ג"א לגור' שג"א⁴⁵ לא יהי' הגוף כלי מוכן לקבל משא"כ גר"א יהי' גם הגוף כלי, אך הענין הוא דהנה ארז"ל⁴⁶ עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי', פי' עוה"ב היינו עולם התחי"ת דאם נא' שהכוונה היא על ג"ע שהוא נשמות בלא גופי' אי"כ מהו הרבותא שלא יצטרכו לאור"ש⁴⁷ הלא גם עכשיו הם נזונים בלא אור"ש הגשמי', אלא שהכוונה הוא על עולם התחייה שיתלבשו הנשמות בגופים ומ"מ לא יצטרכו לאור"ש הגשמיים אלא יהיו נזונים מרוחניות⁴⁸ ולכאור' האיך יהי' ניזון הגוף הגשמי מרוחניות, אלא הענין הוא דהנה במא' תדשא הארץ דשא נא' בהציוי עץ פרי⁴⁹ ואח"כ כשהוציא הארץ נא' עץ עושה פרי⁵⁰, וההפרש הוא עץ עושה פרי פי' שהעץ עושה פירות אבל העץ עצמו אינו כטעם הפרי, אבל ענין עץ פרי פי' שהעץ עצמה תהי' כטעם הפרי, ונמצא כי הארץ שינתה מהציוי שנצטווה, שנצטווה שתהי' טעם העץ כטעם הפרי והיא לא עשתה כן אלא שהעץ אינו כטעם הפרי⁵¹, ולע"ל יהי' עצו ופריו שוין שגם בהעץ יהי' טעמו כטעם הפרי⁵², והנה⁵³ עץ הוא הגוף⁵⁴ כמ"ש⁵⁵ כי האדם עץ השדה, והפרי הוא הנשמה⁵⁶, ועכשיו אין עצו ופריו שוין, פי' שהגוף א"א לו לקבל מזון הנפש, אבל לע"ל יהי' עצו ופריו שוין שגם הגוף יזדכך עד שיוכל לקבל להיות ניזון ממזון הנפש, ולכן מה שבגור"א יהי' גם הגוף כלי כו' זהו מפני שיהי' עצו ופריו שוין

44 ישע"י מ, ה. וראה שער האמונה לאדמו"ר האמצעי פרק נה. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקלו. סה"מ תרצ"ו ע' 100.

45 = גואל אחרון לגואל ראשון.

46 לכאורה צ"ל: שגור' (= שגואל ראשון). וכ"ה בבוך 622, 1242.

47 ברכות י, א.

48 כן מפרשים: ר' סעדי' גאון (בס' האמונות ודעות סוף מ"ז ובמ"ט), הראב"ד, הרמב"ן [בשער הגמול (ע' שח ואילך – בהוצאת שאוועל)], רבנו מאיר בן טודרוס הלוי, בס' עבודת הקדש (ח"ב פמ"א), השליה (בהקדמת חלק בית דוד), רבנו הזקן (לקו"ת פי' צו ד"ה ששת ימים רפ"ב טו, ג), שם ביאור לד"ה שובה ישראל [סה, סע"ד], וחולקים על הרמב"ם (הל' תשובה פ"ח ה"ב) המפרש מרז"ל זה על עולם הנשמות. – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א באגרות-קודש שלו חלק א ע' עו.

49 = לאכילה ושת"י.

50 ראה גם לקו"ת דרושים לשבת שובה שבהערה 48. סה"מ תרכ"ט ע' שנד. המשך וככה תרל"ו פצ"א-ב. סה"מ תרנ"ט ע' קה ואילך. תרח"ץ ע' ר"ט.

51 בראשית א, יא.

52 שם, יב.

53 ב"ר פ"ה, ט. פרש"י בראשית שם, יא.

54 ראה תורת כהנים בחוקותי כו, ד.

55 בהבא לקמן – ראה אוה"ת בראשית חלק א לד, סע"ב ואילך (ע"פ שלי"ה ר"פ בראשית (רסט, א)).

סה"מ תרכ"ט ע' שנו. סד"ה יוהכ"פ אסור באכילה תרל"ו (לקמן ע' תמ).

56 שלי"ה, אוה"ת וסה"מ שבהערה הקודמת. וראה גם ראב"ע ע"פ תהלים א, ג. הובא ברד"ק לתהלים

שם.

57 שופטים ה, יט.

כו' אי"כ כגו"ר כך גו"א, ועפ"י יובן ג"כ שכמו ענין ההפרש בין משה הגו"ר והגו"א לגבי שאר הנביאים כ"ה ההפרש בין דניאל להאנשים אשר היו עמו⁵²: שדניאל שראה את המראה היינו שהי' נתפס ונקלט בתוכו בבחי' פנימי' בבחי' ראי' והשגה שהוא בחי' חכמה לא נפל עליו חרדה כלל והי' עומד על עמדו וקיומו אבל האנשים אשר עמו שלא ראו ולא הי' נתפס בתוכו בבחי' פנימי' חכמתו כ"א בבחי' מקיף בחי' מזלייהו שהוא בחי' יחידה שכנפש מקיף הכללי נפל עליהם חרדה גדולה שהוא בחי' יראה עילאה שלמעלה מבחי' חכמתו בחי' פנימיותו.

והנה להבין ענין מקיף כללי ומקיף פרטי נקדים להבין ענין מארז"ל⁵⁸ אם אין יראה אין חכמה אם אין חכמה אין יראה דמשמע שכמו שיש ב' בחי' יראה כנ"ל כך יש ב' בחי' חכמה, והענין דצ"ל מ"ש בע"ח⁵⁹ אור אבא טמיר ונעלם דמשמע שבחי' חכמה שנק' אור אבא הוא בתכלית ההעלם ואינו בבחי' גילוי כלל והלא קרא כתי"י והחכ' מאין תמצא דמשמע שבחי' חכמה הי"ם בחי' איזה מציאות וגילוי וגם בפ"י מלת חכמה שהוא כח מ"הי' יש ב' פ"י" מה הוא לשון מהות ומציאות כמ"ש⁶⁰ ע"ס בלי מה בלי מהות ומה הוא ג"כ פ"י לשון בלי מהות ובלי מציאות כלל דבר שאיננו וכמ"ש⁶¹ ונחנו מה שפ"י כאלו איננו בעולם כלל, והענין⁶² כי הנה בחי' חכמה נק"ם בשם מעיין החכמה ובינה נק"ם נהר כמ"ש⁶³ ונהר יוצא מעדן כו' כי כמו הנהר עד"מ שנראה ונגלה עפ"י הארץ בגבול ושיעור ומזה ושורש הנהר הוא המעיין היוצא מן התהום אשר מתחת לארץ שעצם התהום לא יתכן לקרותו בשם מעיין שהוא היש האמיתי מים שאין להם סוף⁶⁴ אלא שהנביעה הוא הנק' בשם מעיין שהנביעה היא דומה בדבר ה' לתהום שנובעת תמיד בלי הפסק בבחי' אי"ס ונק' הנביעה ג"כ בשם אין כאלו איננו לפי שהנביעה היא טיפין טיפין, משא"כ הנהר הי"ם מים רבים במקום א' והנה הנביעה שמתחת לארץ הגם שהוא בהעלם מתחת לארץ ולא

(58) ראה בהנסמן לעיל הערה 10.

(59) שער יד (שער אבא ואמא) פ"ב (ושם: אבא טמיר וגניז יתיר).

(60) אוצ"ל: שהיא. וראה הערה 16.

(61) זהר ח"ג (ברע"מ) כת, א. לד, א. תניא פ"ח (כד, א).

(62) ראה (נוסף לד"ה ועשית חג שבועות שבהערה 2) מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"ב ע' תרמד.

תשפו. אוה"ת נ"ך ח"א ע' תרעא. סה"מ עטר"ת ע' תפה. תרצ"ו ע' 90.

(63) ספר יצירה פ"א מ"ב. וראה במפרשים שם.

(64) בשלח טז, ז"ח.

(65) בהבא לקמן (בענין חכמה ובינה – מעין ונהר) – ראה גם לקו"ת שה"ש לט, א ואילך. סה"מ תרנ"ד

ע' רפו ואילך. תרנ"ט ע' עד ואילך. אגרות קודש אדמ"ר מהורש"ב חלק ב ע' תתקח ואילך. סה"מ תרפ"ט ע'

129.

(66) ראה זהר ח"ב מב, ב. זהר שבהערה הבאה. ועוד.

(67) בראשית ב, י. זהר ח"ב כג, ב. וככ"מ.

(68) ל' חז"ל – יבמות קכא, א.

(69) כ"ה גם במאמרי אדה"ז שבהערה 2. בכור 622: היא. ולכאורה צ"ל (כמ"ש בכור 1242): הוא.

ספר תרל"ה – חלק ב

שיט

פסק נביעו מ"מ הוא בהתחלקות שמתחלקת הנביעה מתחת לארץ דרך גידי הארץ לכמה מעיינים וממעין זה נתהווה נהר זה וממעין אחר נהר אחר, משא"כ התהום הוא בהשוואה אחת בלתי שום התחלקות כלל, וככל המשל וככל החזיון הזה יובן ג"כ בנפש האדם שבחי' בינה שהוא הבנת השכל בהרחבה באורך ורוחב ועומק נק' בשם נהר עד"מ ובחי' חכמה הוא הברקת השכל קודם שבא לידי גילוי והבנה וה"ז כדמיון המעיין שנובע טיפין כו', והנה בחי' חכמה הגם שעדיין לא בא לידי גילוי בהרחבה איך ומה מ"מ הוא בחי' גילוי מציאות חדש וסברא חדשה לזכות או לחוב ומקור ושורש השכל שמשם נובע לו השכלות חדשות הוא מבחי' משכיל שמוליד ומהוה את השכל והוא בחי' מו"ס בחי' משכיל ומקיף שאין לו בחי' כלי בגוף להשראתו כמו בחי' שכל הגלוי ששורה במוח שבראש וכמו שנראה בחוש שהקטן אין בו דעותי' והיינו מפני שעדיין לא נכנסו בו בחי' המקיפי' להיות בבחי' פנימי' שהוא התהוות מציאת השכל ובחי' משכיל זה הוא בחי' חי' שבנפש"ו וע"ז קאי מ"ש אור אבא טמיר ונעלם אור אבא דייקא, ולכן לפעמים נק' בחי' חי' בשם חכמה ונשמה בשם בינה"ו ונשמת שדי תבינס"ו ולפעמים נק' נשמה בשם חכמה"ו, והיינו ב' בחי' חכמה"ו הנ"ל, הא' היא בחי' חכמה הגלוי' והב' היא בחי' נעלמה בתכלית ההעלם ובחי' חי' כנ"ל שבחי' החכמה נעלמה בחי' חי' אינו מהות וערך בחי' חכ' הגלוי' כלל, וזהו מ"ש והחכמה מאין תמצא שמציאת והולדת בחי' חכמה גלוי"ו הוא מאין בחי' חי' שנק' בשם אין וכתר לשון כותרת ומקיף"ו שאינו מתלבש בנפש בבחי' פנימי' כלל, וזהו ענין ג"כ"ו ב' הפי' שבמלת חכמה הנ"ל, והנה בחי' מקיף חי"ו הגם שהוא מקיף עכ"ז נק' בשם מקיף פרטי שהוא שרש ומקור לבחי' חכמה הגלוי' בפרט שלחכמה זו יש שורש בהעלם בבחי' חי' לדעה ישרה וכן לשכל עקום וכנודע שכמו שיש ל"ב

(70) ראה גם המשך וככה תרל"ז פרק מג.

(71) ראה גישו' כב, סע"ב. יבמות קד, ב. הובא בלקרית ואתחנן ה, כ. וראה גם קונטרס התפלה ע' 15.

סה"מ עת"ר ע' קטו. עזר"ת ע' לט. תרפ"ד ע' קמד ואילך. ועוד.

(72) ראה ד"ה והי' לכם לציצית שנה זו (לקמן ע' שלו ואילך).

(73) זהר ח"א עט, ב (בס"ת). שער הגלגולים הקדמה א. עץ חיים שער ו (שער עקודים) פ"ה. לקרית פי'

ראה כה, א. מאמרי אדמו"ר הזקן תק"ע ע' קכו. מאמרי אדמו"ר האמצעי שמות ח"ב ע' תלה ואילך. שם ע' תקמג ואילך. דברים ח"ב ע' תכח.

(74) איוב לב, ח.

(75) ראה זהר ח"ג כט, ב. מאמרי אדמו"ר האמצעי בראשית ס"ע שסד.

(76) בכ"ז – ראה גם אמרי בינה ח"ג שער התפילין (קה"ת, תשמ"ה) פרק קמב ואילך. וראה גם סה"מ

תר"ן ע' שס ואילך. סה"מ תרס"ד ע' קמב ואילך. המשך תרס"ו ע' פ ואילך. המשך תער"ב ח"א פרי"ה ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 62 ואילך.

(77) כ"ה גם במאמרי אדה"ז שבהערה 2. ואולי צ"ל: הגלוי' (וכמ"ש לפני).

(78) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך כתר (נתבאר בהמשך תער"ב ח"א פ"א. ובכ"מ).

(79) כ"ה גם במאמרי אדה"ז שבהערה 2. ואולי צ"ל: ג"כ ענין.

(80) כ"ה גם במאמרי אדה"ז שם. ואולי צ"ל: דחי'.

נתיבותי⁸¹ מחכי הגלוי' למטה ללב ומדות, כך יש⁸² ל"ב נתיבות נעלמות מבחי' חי' ולהיות מציאת והתהוות בחי' החכמה והי' כדמיון המעיין שמתחלק מתחת לארץ בנתיבות נעלמות דרך גידי הארץ וזהו בחי' מקיף פרטי שבחי' חי' הגם שהוא בחי' מקיף מ"מ הוא פרטי בריבוי ההתחלקות כמו בחי' חכ' הגלוי' משא"כ בחי' יחידה הוא מקיף הכללי⁸³ שמקיף ראש ורגל בהשוואה א' בלי שום התחלקות כלל והי' כמשל התהום⁸⁴ מים שאין להם סוף בלי התחלקות לפרטי⁸⁵ וב' בחי' אלו הוא בחי' מ"ם וסמ"ך שבלוחות כו"ם, כי הנהי' המ"ם והסמ"ך סתומים מכל צד שהוא בחי' מקיפי' אלא שהמ"ם שהוא רחב מתחת ויש לו בית מושב הוא בחי' מקיפי' חי' שיש לו התיישבות תוך הכלי שבחי' חי' מתגלה אח"כ בבחי' חכמה הגלוי' שהוא אור בכלי, משא"כ סמ"ך עגול בתחתית⁸⁶ ואין לו מקום מושב הוא בחי' מקיפי' יחידה שאינו בא לידי גילוי כלל, וכך מובן הדבר למשכיל למעלה שבחי' הארת הקו והחוט שלמעלה מן האצי' נק' מקיף פרטי⁸⁷ והתחלקות נעלמות ובחי' מקיף הכללי⁸⁸ הוא בחי' מל' דא"ס המקיף את המקום פנוי וחלל בלי שום התחלקות ואינו עדיין אפי' כח ומקור לנאצלים וב' בחי' מקיפים אלו נק' ג"כ בשם כח היולי כללי וכח היולי פרטי⁸⁹, ועפ"י הנ"ל יובן היטב מארז"ל אם אין יראה אין חכמה אם אין חכמה אין יראה שזהו סדר העליו' וההשתלשלות ממטה למעלה תחלה בחי' יראה תתאה קעומ"ש וזהו השער להוי"ו ומזה יעלה ויבא ויגיע לבחי' מדות עד בחי' חכמה והיינו בחי' חכ' הגלוי' ואח"כ אם אין חכמה כו' היינו בחי' ח"ס בחי' חיה יגיע ויעלה לבחי' יראה עילאה שמבחי' יחידה שבנפש שהוא בחי' חרדה גדולה וכנ"ל בדניאל והאנשים אשר עמו וכמ"כ מובן בחי' אלו למעלה עליות בחי' המל' עמ"ש⁹⁰ לבחי' חכ' דאצי' ובחי' ח"ס כתר פרטי לבחי' כתר הכללי כתר

(81) ספר יצירה פ"א מ"א. פרדס שער יב (שער הנתיבות).

(82) ראה אוה"ת שלח ע' תרלו"ז. סה"מ תרס"ד שם (ע' קמג). וראה סה"מ תרנ"ח ע' י' ואילך.

(83) ראה עץ חיים שער מה (שער המקיפין) פ"א. אמרי בינה שער הקיש פמ"ב-מג. שער הציצית פכ"א.

יעוד.

(84) ראה סה"מ תר"ן שם (ע' שסב). המשך תרס"ו שם (ע' פג).

(85) כ"ה גם במאמרי אדה"ז שם. ואולי צ"ל: לפרטים.

(86) ראה שבת קד, א.

(87) בכ"ז – ראה זהר ח"ב קכז, סע"א ואילך. מאמרי אדה"ז תכס"ב ח"א ע' קנט. אמרי בינה ח"ג שער התפילין שם (פקמ"ב). סה"מ תר"ן שם (ס"ע שסא ואילך). תרנ"ז ע' קסו. תרס"ד שם (ע' קמב ואילך). המשך תער"ב שם (פר"ה ואילך). וראה ספר הערכים – חב"ד מערכת אותיות (אותיות התורה – סמ"ך) ע' ריב ואילך. וש"נ.

(88) בנ"ך 622:1242 בתחתיתו.

(89) ראה המשך תרס"ו ע' רנד ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' קסח ואילך. תש"ד ע' 121-120. וראה לקו"ת

ס"פ ראה (לד, ריש ע"ד).

(90) ראה לקו"ת שם (לד, א ואילך). סידור עם דא"ת רכת, ג ואילך. המשך תרס"ו שם (ע' רנב ואילך).

סה"מ תרנ"ט שם (ע' קסו ואילך), תש"ד שם (ע' 116 ואילך). ועוד.

(91) ראה סה"מ תר"ן, המשך תרס"ו וסה"מ תרפ"ט שבהערה 76.

ספר תרל"ה – חלק ב' שכא

שבכתר, וזהו ויצוינו כו' את כל החוקים ליראהי, פ"ה המצות שנק' חוקי' הם למעלה משכל המושג כמ"שיי אחכמה והיא רחוקה ממנה שאמרה⁹² שלמה על פרה אדומה שהיא חוקה⁹³, והיינו בחי' ח"ס, וכל החוקי' הוא לבא ליראה היינו בחי' יר"ע בחי' יחידה שבנפש שמקבלת מבחי' יחיד⁹⁴ בחי' כתר שבכתר.

והנה איתא בת"ז⁹⁵ כתר עליון איהו כתר מל' ואיהו קרקפתא כו' והקשו בס"ם⁹⁶ מה ענין כתר למל' שהכתר הוא ראשית לכל דרגין למעלה מבחי' חכמה ראשית הגילוי ובחי' מל' סופא דכל דרגין ומה ענין זה לזה, ותירצו דנעוץ⁹⁷ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן, ואכתי צ"ל שורש הטעם שנעוץ תחלתן בסופן דוקא ולא באמצעות וגם צ"ל מ"ש ואיהו קרקפתא כו', ותחלה נקדים להבין ההפרש⁹⁸ בין מדת מל' לשאר המדות חג"ת כי כל המדות חר"ג הוא התפעלות בעצמות הנפש להטותה לזכות או לחוב או להרע או להטיב וע"י הטוב ההוא⁹⁹ משפיע לזולתם¹⁰⁰ חסד או דין גבורה¹⁰¹ כו' משא"כ בחי' מל' שהוא בחי' ההתנשאות מלך על עמו ועל עבדיו שהוא מצד המקבלים שע"י שמקבלים אותו למלך עליהם להיות בטלים אליו נעשה מרומם ומנושא וכל מה שכובש מדינות רבות נעשה מרומם ומנושא יותר, והנה אף אם נפל ההסכם על ואימתו¹⁰² עלי' אעפ"כ אינו נחשב מלך עד שנתנו כתר מל' בראשו¹⁰³ והיינו לפי שהענין¹⁰⁴ המלוכה הוא ג"כ בחי' כתר

(92) ואתחנן ו, כד (ושם: החוקים האלה ליראה).

(93) קהלת ז, כג (ושם: ממני). יומא יד, א.

(94) כ"ה בגוכי"ק, ובבב"ב 1242: שאמר.

(95) במדב"ר פי"ט, ג (בסופו), תנחומא חוקת ו.

(96) ראה לקו"ת פ' ראה כה, א. מאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ע' קסט ואילך. אה"ת שה"ש ח"ג ע' 11.

(97) תתנו ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' קעז. תרס"ח ע' רנב. תרצ"ו ע' 57. וראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א (הובא בלקו"ת פ' ראה כו, א): יש ניצוץ קטן מאד שהוא בחי' אלקות כו' וזה הניצוץ מתלבש בכח ניצוץ אחד נברא כו' הנק' יחידה.

(98) בהקדמה «פתח אליהו» (יז, א).

(99) ראה פרדס שער ד (שער עצמות וכלים) פ"ו. אנה"ק ס"כ (קל, ב). סה"מ תרנ"ג ע' קמג.

תש"ב ע' 11.

(99) ספר יצירה פ"א מ"ז.

(100) ראה גם מאמרי אדמ"ר האמצעי – קונטרסים ע' שיג ואילך. המשך תער"ב ח"ג ע' ריד ואילך (ועם הגהות והוספות – סה"מ תרפ"ט ס"ע 14 ואילך: ד"ה זה היום תשי"ז (סה"מ תשי"ז ע' 2 ואילך)). סה"מ עטר"ת ע' סג ואילך (ועם הגהות והוספות – סה"מ תרפ"ד ע' ח ואילך: תרצ"ט ע' 14 ואילך: תשי"ד ע' 262 ואילך: תש"ט ע' יב ואילך). סה"מ עטר"ת ע' שכד (ועם הגהות והוספות – סה"מ היש"ת ס"ע 22 ואילך). ד"ה זה היום תשמ"א פ"ט ואילך (סה"מ מלוקט ח"ב ע' קז ואילך).

(101) במאמרי אדה"ז שבהערה 2: ההיטיב ההיא.

(102) אולי צ"ל: לזולתו.

(103) בבב"ב 1242: דין או גבורה.

(104) במאמרי אדה"ז שם: על א' ואימתו. בבב"ב 622: 1242: ההסכם ואימתו אליהם (עלי').

(105) ע"ד לשון הכתוב – אסתר ו, ח.

(106) בבב"ב 1242: שעניו.

ועטרה שנתונה על הראש מלמעלה ואינו מעצמיות האדם כ"א בחי' חיצוני' והוא הוא בחי' מל' התנשאות על זולתו, ועפ"י הנ"ל יובן ענין מל' דאצי' כתר לנבראים¹⁰⁷ פי' שקישור וחיבור אצי' לבריאה הוא שהנבראי' שהם בחי' יש בטלים אליו והוא הוא בחי' מל' דאצי' להיות בחי' התנשאות ע"י שיש מי שבטל מזה מתהווה בחי' מלוכה, וכמו"כ יובן בענין מל' דא"ס כתר לנאצלים הוא ג"כ ע"ד הנ"ל וז"ש כ"ע איהו כתר מל' וקאי על מל' דא"ס כתר לנאצלים.

ועתה יובן הטעם דנעוץ סופן בתחלתן כי סופן בחי' מל' הוא הוא בחי' תחלתן בחי' כתר, אך למה נעוץ תחלתן בסופן דוקא ולא באמצען וענין קרקפתא, נקדים להבין¹⁰⁸ מאמרי זוהר הסותרים בענין זה שורש התו"מ למעלה דבמ"א משמע ששרש המצוה היא מבחי' מל' מצות המלך¹⁰⁹ וכמ"ש¹¹⁰ כי נר מצוה ותורה אור ששרש המצות הוא מבחי' נר שהוא בחי' מל' ושרש התורה הוא בחי' זעיר ובמ"א משמע שהמצות הן בזעיר רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא¹¹¹ שהוא בחי' ז"א כי ההתחלקות לפרטי' לאברים¹¹² הוא בזעיר ואורי' מחכ' נפקת¹¹³ ובמ"א מצינו ששרש המצות הם בכתר למעלה מבחי' התורה שתר"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן¹¹⁴ גימ' תר"ך¹¹⁵ עמודי אורי' אותיות כתר¹¹⁶ ותר"ג מצות הם תר"ג ארחין דגלגלתא¹¹⁷ שהוא בחי'

(107) ראה עץ חיים שער ג (שער סדר אצילות) פ"ב. שער ו (שער עקודים) פ"ב. שער מב (שער דרושי אבי"ע) ספ"א. ועוד.

(108) בהבא לקמן – ראה לקו"ת במדבר שבהערה 10 (זו, א ואילך). לקו"ת ואתחנן י, ב ואילך. ועם הגהות והוספות – המשך מים רבים תרל"ו פקצ"ה ואילך. סה"מ תרל"ו ח"ב ע' תקכ ואילך. וראה גם סה"מ עטר"ת ס"ע שג ואילך. ועם הגהות והוספות – סה"מ ה'ש"ת ע' 48. מקומות שצויינו בהערה 20.

(109) ראה במקומות שצויינו בהערה הקודמת. ולהעיר מב"ב קנט, א ותוספתא נגעים פ"ג, ז: גזירת מלך היא. מנוסח הכרכות: מלך העולם אשר קדשנו במצותיו. ועוד. – ע"פ הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ ה'ש"ת שם.

(110) משלי ו, כג. בלקו"ת במדבר שם: ע' זהר ח"ב קסו, ב.

(111) מאורי אור מערכת נ אות לא.

(112) ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א). זהר ח"א קע, ב. תניא רפכ"ג. אגה"ת רפ"א.

(113) אולי צ"ל: לפרטי אברים.

(114) זהר ח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ח"ג פא, א. קפב, א. רסא, א.

(115) ראה במקומות שצויינו בהערה הבאה. סה"מ תש"ח ע' 165 בהערה. אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' שכ ואילך. לקו"ש חלק כט ע' 105 ואילך.

(116) ראה בעל הטורים יתרו כ, יג. כתר תורה תורה (לר"ד ויטאל) הובא בתורת העולה להרמ"א ח"ג פל"ח. דרך אמונה (להר"מ ז' גבאי) פ"ג (ע' כ"כז – בהוצאת קה"ת, תשמ"ח). של"ה פ' יתרו שטו, סע"א.

(117) ראה פרדס שער ח (שער מהות והנהגה) פ"ג. פירוש הר"מ בורטיל פ"ב מ"ג (לט, ד). מאורי אור מערכת ת אות נו. אגה"ק סכ"ט (קמט, סע"ב ואילך). מקומות שצויינו בהערה הקודמת.

(118) מקומות שצויינו בהערות 115-116.

(119) זהר ח"ג קכט, א (באדר"ר).

ספר תרל"ה – חלק ב

שכג

הלבנונית שבין שער לשער למעלה מבחי' מר"ס כו', והענין יובן¹²⁰ עפ"י מ"ש בע"ח¹²¹ שיש ג' בחי' פנימי' וחיצוני' וחיצוני' דחיצוני' ומבשרי אחזה¹²² שבאדם יש ג"כ ג' בחי' הנ"ל פנימית היינו פנימי' החיות רוחני אשר בקרבו ששרשו הוא מבחי' חי' וכמ"ש והחכמה מאין תמצא שהתהוות מציאת והתהוות בחי' חכמה מקור החיות כמ"ש¹²³ והחכ' תחי' הוא אין שהוא בחי' חי' כנ"ל ומשם יוכר למטה להתלבש במוח להוות בחי' חכמה וחיות והתפשטות החיות להתפשט מן המוח בכל האברים הוא ע"י האכילה כי תלת שליטין אינון מוחא ולבא וכבדא¹²⁴ שהקיבה מבשל את המאכל ונעשה דם ושולח לכבד ושם¹²⁵ מתברר יותר ועולה ללב ע"י גידין ומשם עולה למוח וע"י כח האכילה היא מתפשט חיות רוחני דרך ירידה מן המוח ללב ולכל איברי¹²⁶, משא"כ תענית כוונ¹²⁷ החיות שאינו מתפשט באברי הגוף אבל אינו מוסיף עצמות החיות ע"י האכילה דא"כ הי' צ"ל החיות שוה בכל אדם מאחר שהוא ע"י האכילה אלא שפעולת האכילה הוא רק בחי' ההתפשטות מן המוח לאברים, ומ"ש בזהר¹²⁸ לבא פליג לכל שייפין היינו שהחיות היוורד מן המוח יורד בכלל לב ולבא פליג בכל שייפין בפרט לכל אבר לפי מזגו ותכונתו כח הראי' בעין וכח התנועה ביד שהחיות הוא בבחי' התחלקות לפרטים רבים והתפשטות וירידת החיות זהו ע"י עורקים וכנודע ההפרש בין גידים לעורקי¹²⁹ שבגיד' הוא שיש בהם דם ועורקי' שאין בהם דם והן משמשין המשכות מן המוח לכל האברים ולכן עורקי' וגיד' המוח יש ברגל ושרש פנימי' החיות זהו מבחי' פנימי' חי' ולכן גם למטה בנפש האדם נעשה בחי' פנימי' חיות רוחני ובחי' חיצוני' היינו בחי' חיצוני' האברים יד ורגל וכל האברים שבאדם שהגדלתן להיות נגדלים כמדתן יותר מתולדתן הוא ג"כ מבחי' חי' וכנ"ל וכנראה בעליל שהתינוק כל מה שניתוסף בו אור השכל מתגדלים אברים החיצוני' באורך ורוחב והיינו לפי שכל עיקר חיות האברים הוא מן המוח לכן בהגדלתן נגדלים גם הם והגדלת

(120) בהבא לקמן – ראה גם (נוסף למקומות שבהערה 108) מאמרי אדה"ז ענינים ע' רכח ואילך. ועם הוספות וכו' – סה"מ תר"ס ע' קמו ואילך.

(121) שער כ (שער המוחין) פ"ה. שער מ (שער פנימיות וחיצוניות) דרוש יב. שער מא (שער החשמל)

פ"א.

(122) איוב יט, כו.

(123) קהלת ז, יב.

(124) זהר ח"ב קנג, א.

(125) ראה עץ חיים שבהערה 121.

(126) בבוך 1242: האברים.

(127) אולי צ"ל: מכונן.

(128) ראה זהר ח"ג קסא, ב. רכא, ב (ברע"מ). תניא אגה"ק סלי"א. תו"א בראשית ז, ד. לקרית שה"ש

כט, ב ואילך. לא, א ואילך.

(129) ראה עץ חיים שבהערה 121. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ע' תתקיו. סה"מ צ"צ להצ"צ פה, ב.

ובכ"מ.

אור השכל הוא מבחי' חי' בחי' מקיף שנכנס בבחי' פנימי' בג' זמנים גדלות¹³⁰ בן ט' וכן י"ג וכן כ' שאז גמר הכנסת המקיף בכלי ולכן אז מוכר בנכסי אביו¹³¹ והוא ענין למ"ד ומ"ם דצלם כמבואר בע"ח¹³², והנה הגדלת אור השכל והגדלת מוח גשמי כלי השכל תלוי' זב"ז¹³³ שע"י הגדלת הכלי נכנסים בו יותר בחי' מקיפי' שהוא אור השכל וגם ע"י תוספת האור ממילא יתגדל ויתרחב הכלי אבל מ"מ הגדלת שניהם האור והכלי הוא מבחי' חי' אלא שהאור הוא בחי' פנימי' חי' ולכן נעשה בחי' פנימי' והגדלת הכלי הוא מבחי' חיצוני' חי' ולכן מתהווה ממנה בחי' חיצוני' המוח וכנודע שגם בכתר יש בחי' פנימי' וחיצוני' ולכן ג"כ הגדלת אברים הוא מחיצוני' המוח כלי אור השכל והנה חיות המוח המחי' את אברי הגוף הוא על ב' פנים האחד הוא חיות דרך התחלקות לפרטי' רבים לפי ערך מציגת הכלי שיורד החיות מן המוח ללב ולבא פליג לכל שייפין כח הראי' בעין וכח השמיעה באוזן שחיות אבר זה אין לו שייכות לחיות אבר אחר והי' בחי' התחלקות והב' הוא חיות בדרך התכללות שגם אחרי אשר נתפרדו לחלקים ואברים משונים אעפ"כ קשורים ומחוברים יחד בהתכללות גמור ואמיתי שהרי לכאב היד והכתף מקיזין גם ברגל שהוא ענין התכללות ותערובות החיות והתכללו' זו היא ג"כ מן המוח שבראש והיינו לפי שהמוח הוא בחי' כללי לכל הגוף לכן בכחו לחלק החיות לחלקים ולחזור ולכוללם יחד ושרש החי'¹³⁴ הזה הוא מבחי' חי'¹³⁵ כתר הפרטי ונקי מקיף פרטי או כח היולי פרטי הנ"ל.

ועפ"י הנ"ל יובן ג"כ למשכיל למעלה ענין פנימי' וחיצוני' המדות הוא מן השכל ומוחי' וכמ"ש¹³⁶ לפי שכלו יהולל איש שהרי התינוק לפי ששכלו ומוחו קטן מתאוה לדברים קטנים לפי ערכו¹³⁷ וחיצוני' המדות היינו בחי' הגדלת המדות בתוקף עוז אם לחסד או לגבורה כו' באהבה רבה ותכלית שנאה שהוא בחי' התחלקות המדות לחלקי' ואברים חסד דרועא ימינא גבורה כו'¹³⁸ וגם בחי' התכללות המדות חסד כלול מכולם וכן גבורה פרצוף שלם

(130) ראה עץ חיים שער הכללים פרק ת. שער כה (שער דרושי הצלם) דרוש ו. דרוש ת. פירוש המילות לאדמו"ר האמצעי פ"ב ג. ד"ה והי' כי יביאך כו' ז' ימים תאכלו מצות בתורת חיים שמות קסא, ב ואילך. המשך תעריב ח"ג ע' אירכב-אירכח. ועוד.

(131) ראה ב"ב קנה, א. עץ חיים שער כה שם. ד"ה מבן עשרים בלקו"ת במדבר ב, א. וראה ביאורי הזהר אמור עט, ד. דרושים שבהערה הקודמת.

(132) שבהערה 130.

(133) ראה גם לקו"ת ויקרא ד, ב.

(134) אוצ"ל: החיות.

(135) בבוכ' 622, משמיט תיבה זו.

(136) משלי יב, ח.

(137) ראה תניא פ"ו (י, סע"א).

(138) תקו"ז בהקדמה, פתח אליהו" (יז, א).

ספר תרל"ה – חלק ב

שכה

מכל ע"ס שב' בחי' התחלקות המדות והתכללו' המדות הוא מבחי' המוחי' כנראה בעליל שהקטן שעדיין אין בו דיעה שלימה ומיושבת אין בו בחי' התכללות המדות¹³⁹ וכשהוא ברוגז אין בו בחי' חסד כלל ואינו בחי' שלימות עדיין שהטיית קו אחד אינו שלימות וכמ"ש בזהר¹⁴⁰ כל רחמימותא דלא אתכלילת מתרין סטרין כו' וכמ"ש¹⁴¹ ברוגז רחם תזכור כו' שבחי' חיצוני' שהוא הגדלת המדות בהתחלקו' והתכללותן הוא מבחי' המוחין כמו פנימי' המדות עצמן אלא שפנימי' המדות הוא שרש¹⁴² ומקורן מפנימי' מו"ס והגדלתן הוא מחיצוני' מו"ס וכמו שנת' לעיל במשל גשמי מאברי האדם כו' כנ"ל, ובחי' חיצוני' דחיצוני' הוא עור ובשר המלבישי¹⁴³ את כל אברי האדם מכף רגל ועד קדקדו כולו בהשוואה אחת ובשוה ומקשר ומחבר את אבריו לקשרם א' אל אחד והיו לאחדים שקישור וחיבור זה אינו מפנימי' המוח כ"א מחיצוני' המוח גשמי שיורד מן המוח לחוט השדרה עד הירכיים ומתפצל החוט וחוזר ומתפצל כו"¹⁴⁴ ולכן אמרו בגמרא¹⁴⁵ כשדרה לענין טומאת אהל שיהי' קיים רוב בנין או רוב מנין כו' שקשר וחיבור זה הגם שהוא חיצוני' דחיצוני' מ"מ הכח הזה שבכחו לקשרם ולחברם ולהעמידם על עמדם וקיומם ומצבם שרשו למעלה מעלה מבחי' פנימי' ששרשן ומקורו הוא מבחי' חי' כנ"ל, משא"כ כח החיבור הוא מבחי' יחידה בחי' מקיף הכללי המקיף ראש ורגל בהשוואה א', וע"כ גם העור כולו בשוה שהעור שעל הראש הוא העור שעל פרסות רגליו ואחווה העור ודביקו¹⁴⁶ הוא בגלגלתא וקרקפתא החופפת על הראש ומוחי' למעלה מהם שהוא רומז לבחי' יחידה¹⁴⁷ ולמטה אדרבה העור ובשר מסתיר ומכסה את פנימי' האבר ומעלימם שאינו נראה פנימי' האברים כלל כ"א העור ובשר והיינו לפי שבחי' יחידה א"א להיות בבחי' גילוי פנימי' והתחלקות כ"א דוקא בבחי' חיצוני' דחיצוני' השוה ומשוה בלתי שום התחלקות כלל.

וככל המשל וככל החזיון הזה יובן באר היטב מאמרי זוהר מענין תר"מ הנ"ל שמה שהמצות נק' מצות המלך היינו עשיית המצות שיהי' מצוה בעשייתה הוא מבחי' מל' שהוא ענין ביטול רצון כי האתרוג והציצית וכן כל מצות מעשיות הן מבי"ע כי האתרוג הוא פרי הגדל כאילן גם קודם שנלקח

139) ראה תו"ח בראשית ד"ה בראשית ברא (הב') פי"ז ואילך (יב, א ואילך). ובכ"מ.

140) ראה זהר ח"א יא, סע"ב.

141) חבקוק ג, ב.

142) ארצ"ל: שפנימיות המדות שרשן.

143) ע"ד לשון הכתוב – איוב י, יא.

144) ראה חולין מה, א-ב ובמפרשים שם.

145) ראה מו"ק ה, ריש ע"ב. אהלות פ"א מ"א.

146) במאמרי אדה"ז שבהערה 2: ודבוקו. בנך 622: 1242: ודבוקה. ואולי צ"ל: ואחיות העור ודבוקו.

147) ראה אוה"ת נצבים ע' א' עדר-אירעו.

למצותו ודרך כלל טעם עשיית כל המצות בחי' ביטול¹⁴⁸ מפני שאמר ונעשה רצונו¹⁴⁹ שטעם זה שוה בכל המצות ולמעלה ג"כ בחי' זו נק' בשם מל' דאצי' שום תשים¹⁵⁰ כו', וזהו מ"ש כי נר מצוה שהמצות הם מבחי' נר שהוא בחי' מל' והתורה היא שורש התחלקות המצות הוא מבחי' אור שהוא בחי' זעיר והיינו בחי' פנימי' זעיר כמשי"ת לקמן, ועיקר התחלקות המצות לפרטים הוא בז"א רמ"ח פקודין רמ"ח אברין כו' וכמ"ש בכוונות טעמי מצותי¹⁵¹ שהמספר של רמ"ח הוא שט"ס דזעיר כ"א כלול מט' פ"א וג' פ"א¹⁵² שכל ספי' כלול מג' בחי' סת"ר¹⁵³ רמ"ג וה"ח המגדילי' רמ"ח כו', והנה שרש ההתחלקות הנ"ל בז"א הוא בבחי' חיצוני' ז"א וכמ"ש בזהר¹⁵⁴ רמ"ח אברין דייקא שהן בחי' חיצוני' דזעיר שכמו שהתכללות באורות זעיר להיות כ"א כלול מכולם כך גם הכלים נכללים זכ"ז כי באצי' איהו וגרמוהי חד כו'¹⁵⁵, וגם בחי' כתר הוא ענין הגדלות הכלים דהנה כמו שנגדלים האורות להיות כלול מכולם כך מוכרח ג"כ להיות נגדלים גם הכלים, והנה בכל מדה יש ג' בחי' שהם חב"ד חג"ת נה"י חב"ד הוא ענין טעם ושכל המדה ושרשה וחג"ת הוא אור עצם המדה חסד וגבורה ונה"י הוא ניצוח והשפעת המדה בלי טעם ולכל בחי' צ"ל בחי' כלי לטעם ושכל המדה ולכל בחי' מהתכללות זו בזו וכן לעצמות המדה כו' שכללות התחלקות¹⁵⁶ והתכללותן עולה רמ"ג וה"ח המגדילים רמ"ח, והנה שרש התחלקות למעלה הן בזעיר בחי' אלקות ואין מצוה ושייכות כלל לעשי' והוא ענין כוונת המצוה שיש לכל מצוה כוונה מיוחדת¹⁴⁸ סוכה המשכת מקיפי' תפילין המשכת מוחי' דאבא כו' ושרש מצות עשי' הוא בבחי' מל' שבעשי' טעם כל המצות שוין שאמר ונעשה רצונו ותורה היא ג"כ בבחי' ז"א שהרי כל התורה היא ג"כ להבדיל בין הטמא¹⁵⁷ כו' שהוא ג"כ ענין התחלקות המדות¹⁵⁸ אלא שהתורה היא בחי' פנימי' זעיר ותורה אור דייקא בחי' פנימי' דייקא, וז"ש בזהר אורייתא מח"ע נפקת היינו בחי' פנימי' זעיר נפיק מבחי' ח"ע ששורש התו"מ שהן בבחי' פנימי' וחיצוני' אור וכלי היא מבחי' ח"ע היינו בחי' ח"ס דאריך אך למה יהי' המצוה באופן זה ולמה לא יהי' באופן אחר הוא ענין¹⁵⁹

(148) ראה לקו"ת שלח מ, א. עטרת ראש נח, סע"ב ואילך. ובכ"מ.

(149) ראה פרש"י תצוה כט, יח. תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ועוד.

(150) שופטים יז, טו.

(151) ראה עץ חיים שער כד (שער פרקי הצלם) פ"ו. לקו"ת בשלח ב, ריש ע"ד. ובכ"מ.

(152) אוצ"ל: וג"פ פ"א.

(153) = סוף תוך ראש.

(154) ראה בהנסמן לעיל הערה 112.

(155) תקו"ז בהקדמה ג, ב. עץ חיים שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ב. אגה"ק ס"כ (קכט, סע"א).

(156) אוצ"ל: התחלקותן (או: ההתחלקות).

(157) לשון הכתוב – שמיני יא, מז.

(158) ראה גם תניא בהקדמה (ג, סע"ב ואילך). לקו"ת ויקרא ב, סע"ד.

(159) ראה גם סהמ"צ להצ"צ מא, ב.

ספר תרל"ה – חלק ב

שכז

שעשוע המלך בעצמותו¹⁶⁰ ורצונו הפשוט בתכלית הפשיטות בלתי שום התחלקות כלל וזהו ענין תר"ג מצות תר"ג ארצין שבגלגלתא דאריך תריך עמודי אור שבבחי' כתר שבשרשן הנה המצות הגבה ומאד נעלה מבחי' התורה שכל התורה היא בחי' טעמי המצות שהוא בחי' התחלקות בבחי' פנימי' ושרש שרשה הוא כתר הפרטי ומקיף הפרטי שהוא בחי' ח"ס והארת ק"ח מקור הפנימי' משא"כ עצם שרש המצות למעלה הוא בחי' כתר הכללי ומקיף הכללי שהוא בחי' מל' דא"ס המקיף את המקום חלל בהשואה א' מכל צד כו' וגילוי בחי' זו הוא בבחי' מל' דאצי' בחי' עשיית המצוה שהיא ג"כ בלתי התחלקות וטעם א' לכולן שאמר ונעשה רצונו כו' שבחי' מל' הוא בחי' חיצוני' דחיצוני' לכן בו דוקא מתגלה בחי' היותר גבוה שא"א לבא לידי גילוי בבחי' פנימי'.

וזהו נעוץ תחלתן בסופן דוקא ולא באמצען כי תחילתן הוא מקיף כתר הכללי כתר שבכתר למעלה מבחי' התחלקות א"א לבא לידי גילוי בבחי' זעיר בחי' אמצען כי ז"א הוא בחי' מדות דאצי' שהן בבחי' פנימי' וחיצוני' התחלקות המדות והתכללותן ששרשן הוא מבחי' כתר הפרטי בחי' התחלקות וכנ"ל במשל מבשרי ששרש המדות הוא מבחי' ח' כו', משא"כ בחי' מל' חיצוני' דחיצוני' מתגלה בו בחי' כתר הכללי וכמשל מבשרי הנ"ל דעור ובשר המלבישו הוא מבחי' יחידה כנ"ל, וז"ש כתר עליון איהו כתר מל' ואיהו קרקפתא כו' שבחי' קרקפתא הוא למעלה על המוח' בחי' פנימי' והוא בחי' יחידה מתגלה בבחי' חיצוני' דוקא כנ"ל, וכך יובן ג"כ למעלה שגילוי ושרש בחי' מל' הוא למעלה משרש פנימי'.

ועפ"י הנ"ל יובן ג"כ בדניאל והאנשים אשר עמו לא ראו את המראה כ"א בחי' מזליהו כנ"ל שהוא בחי' יחידה שבנפש כנ"ל בחי' מקיפי' וע"כ חרדה גדולה נפלה עליהם כי גילוי בחי' יראה גדולה בבחי' מזליהו א"א לבא לידי גילוי כ"א בחיצוני' דחיצוני' כנ"ל, וזהו ענין החרדה שאברים החיצוני' נרתעים ונזדעזעים וארכבותיהן דא לדא נקשן כו', ועפ"י כל הנ"ל יובן בטוב טעם מ"ש ועשית חג שבועות להוי' אלקיך כו', כי הנה שבועות הוא ענין הארת הכתר והיינו בחי' כתר הכללי שלא כדרך סדר ההשתל' שלפי סדר ההשתלשלות הארת כתר בחכמה היינו כתר הפרטי משא"כ בשבועות הוא גילוי כתר הכללי וכן ביוהכ"פ הארת כתר הכללי וכמ"ש בכוונת נעילה¹⁶¹ בענין ז' פעמים הוי' הוא האלקי'¹⁶² כו' וכמו שהי' בשעת מתן תורה גילוי אנכי

160 ראה עמק המלך שער א (שער שעשועי המלך) בתחילתו [הובא בלקו"ת שה"ש כו, סע"א]. ספר

שבר יוסף (למהר"י טרוג) ס"א-ב [הובא בטה"מ תרנ"ד ע' שו].

161 ראה פרי עץ חיים שער יום הכיפורים פ"ה. ספר לחם מן השמים (למהר"י צמח) במקומו. משנת

חסידים סוף מסכת יומא.

162 מלכיס"א יח, לט.

מי שאנכי¹⁶³ דלא ידע ליה בר איהו כו'¹⁶⁴, אך להבין מה שנאמר ועשית חג שבועות מה עשי' שייך מאחר שאין העלאת מ"נ מגעת עד שם, כי העלאת מ"נ אינו מגעת כ"א עד בחי' כתר פרטי מקור התחלקות¹⁶⁵ ובנפש הוא עד בחי' חי' מקור החכמה וכנוודע בחכמת הרפואה והניתוח שיש באדם גידים חלולים שאין בהם דם והם גידי הרצון שהן המשכת הרצון באברים¹⁶⁶ דהנה בחי' החי להיות מתענע התנועה שביד שאופני התנועה המה ע"פ שכלו וחכמה שבנפש על איזה אופן שהתנוענע או לעשות איזה מלאכה שכלי' כמו לכתוב וכדומה אבל עצם כח התנועה הוא מחמת הרצון והמשכת רצון זה בנפש הוא ע"י גידים הנ"ל ושורש רצון זה הוא מבחי' יחידה ולכן עפ"י חכמת הרפואה כשהחולאת באותן גידים¹⁶⁷ א"א לרפאות בשום אופן והיינו לפי שאין העלאת מ"נ של אכילה ושת"י סממני הרפואות מגעת עד בחי' יחידה שהוא בחי' מקיף כללי, וא"כ תפול קושי' ועשית חג דקאי על בחי' כתר שבכתר מקיף הכללי שהוא בחי' מל' דא"ס המקיף את בחי' הקו וחוט ומקום פנוי שורש כל המקיפי' שאין העלא' מ"ן אפשר להגיע עד שם, וא"כ מהו ועשית כיון שאין הדבר תלוי בעשי' תחתונים כלל ואם צדקת כו'¹⁶⁸, אך הענין דהנה בשעת מ"ת שהי' או גילוי הארת כתר הכללי וכמ"ש אנכי הוי' אלקיך כו' אנכי מי שאנכי הוי'¹⁶⁹ שלא ע"י העלאת מ"נ של תחתונים וכמ"ש¹⁷⁰ וירד ה' על הר סיני כו' וירד מעצמו ומאליו אך ארו"ל¹⁷¹ בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע כו' מי גילה לבני רז זה כו' היינו ע"י שהקדימו כו' עשה הכנה¹⁷² לדורות להיות גילוי הארת כתר הכללי ע"י בחי' עשי' דוקא שנעוץ תחלתן בסופן דוקא וכנ"ל בפ"י כתר מלכות ואיהו קרקפתא, וזהו ועשית חג שבועות כו' היינו שתעשה הכנה לגילוי הארת הכתר והיינו עשיית המצות ע"י מתגלה מאליו וממילא כי נעוץ תחלתן בסופן משא"כ בשעת מ"ת שעדיין לא קבלו התורה הי' ממילא וירד ה', אך אעפ"כ הי' קצת הכנה והוא ענין הספירה¹⁷³ מ"ט יום מתגלה¹⁷⁴ מאליה שער הנר"ן כו' להוי' אלקיך כו' שגילוי הארת הכתר הוא לזו"נ חציה לז"א דהוא ת"ת

(163) יתרו כ, ב. לקו"ת במדבר י, ג. פינחס פ, ב. פ' ראה לא, ד. ובכ"מ.

(164) ראה זהר ח"ג (אד"ר) קכט, ב. קמ, ב.

(165) אוצ"ל: ההתחלקות.

(166) ראה בהנסמן לעיל הערה 129.

(167) ראה (ע"ד חולי "מאניע") מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' ריב. מאמרי אדמ"ר האמצעי דברים ח"ג

ריש ע' תקט"ט. המשך תרס"ז ע' רעז. המשך תער"ב ח"א ספנ"א (ע' צא). ועוד.

(168) ע"פ איוב לה, ז.

(169) אוצ"ל: הי'.

(170) יתרו יט, כ.

(171) שבת פה, א.

(172) אוצ"ל: נעשה הכנה. או: עשו הכנה.

(173) ראה לקו"ת במדבר י, ד. שם יב, א ואילך. ובכ"מ.

(174) אוצ"ל: שע"י מתגלה (נתגלה).

דאימא כתר¹⁷⁵ כו' וכבר נת"ל שז"א הוא ענין המדות וכנ"ל ששרש התחלקות המדות והתכללותן הוא מן המוחי' והיינו מבחי' כתר הפרטי כנ"ל.

אך הנה גם כתר הפרטי נמשך מבחי' כתר הכללי וזהו ענין חצי' לז"א וחצי' לנוק' ששרשם הוא בחי' כללי אלא שחצי' לנוק' הוא היותר נעלה מחצי' הנשאר לז"א שחצי' לנוק' יורד כמות שהוא בלתי שום התחלקות וכנ"ל במשל מבשרי שהעור ובשר בלי התחלקות כמו שהוא בבחי' יחידה שבנפשו וכנ"ל באריכות, משא"כ חצי' לז"א הוא בבחי' התחלקות לפרטי קו ימין כמו שנכנס בבחי' פנימי' שהוא ענין ת"ת דז"א כי שורש המדות הוא מן המוחין כו' ולפי שהארת כתר דשבועות הוא בחי' כתר הכללי לכן מסת נדבת ידך ולא נדבת כו' כי הלב הוא בחי' ז"א בחי' פנימית והתחלקות כו' כנ"ל והארת כתר הכללי א"א להתגלות כ"א בחיצוני' דחיצוני' כו' כנ"ל, וזהו נדבת ידך אברי' החיצונים אשר תתן דמשמע מאל' שלא ע"י סדר ההשתלשלות דרך לב ומדות בחי' פנימי', וזהו כאשר יברכך הוי' אלקיך הוא ענין הארת הכתר כו' כנודע והיינו בחי' כתר הכללי כו' וד"ל.

(175) ראה עץ חיים שער כג (שער מוחין דצלט) פ"ה. פ"ו. שער כה (שער דרושי הצלם) דרוש ד. דרוש ה. שער לו (שער מיעוט הירח) פ"א.

בס"ד

בהעלותך: את הנרות אל מול פני המנורה כו', וזה מעשה כו' עד יריכה עד פרחה מקשה היא כמראה כו' כן עשה כו', הנה ידוע מה שיש לדקדק בזה: דהרי הציוי העיקרי בכאן אינו אלא שבהעלותי את הנרות אל מול פני המנורה יאירו כו', ומה שייכות ענין לכאן מה שמפרש עוד והולך ואומר וזה מעשה המנורה כו' שזה הענין הוא רק באיכות מעשה המנורה שאינה אלא מקשה כו', וכבר נאמר פ' שלימה באיכות מעשה המנורה בפ' תרומה: ובפ'

- (1) מאמר זה הוא ד"ה בהעלותך במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו (ע' רמב ואילך) עם הגהות והוספות בכתי"ק אדמו"ר מהר"ש. המאמר נעתק גם בסה"מ תרנ"ד (ע' שיח ואילך).
- לכמה ענינים בהמאמר – ראה גם ד"ה בהעלותך במאמרי אדמו"ר האמצעי (במדבר ח"ג ע' תתקמה ואילך) שהוא מיוסד על ד"ה זה תקס"ו הנ"ל.
- (2) בהעלותך ת, ב, שם, ד.
- (3) ראה גם רמב"ן ואור החיים שם, ד.
- (4) בד"ה בהעלותך תקס"ו ותרנ"ד שבהערה 1: שבהעלותו.
- (5) כה, לא ואילך.

ויקהל, ולמה כתבה כאן דלכאורה אין מעשה המנורה ענין סמיכות וחיבור כלל להציווי שאמר בענין העלאת הנרות כו'.

אך הענין יובן בהקדים תחלה לבאר מאמר מדברי רז"ל במדרש והביאו הרמב"ן בריש פ' זו' וז"ל למה נסמכה פ' זו לפ' חנוכת הנשיאים לפי שכאשר ראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שאין לו ולשכטו חלק בהם א"ל הקב"ה חייך שלך גדול משלהם שאתה מטיב את הנרות בבקר ובערב ע"כ, וידוע מה שקשה ע"ז המאמר הרבה דלמה חלשה דעתו בזה וכל מעט קרבנות ה' מקריב אהרן שיחלש דעתו בעבור חנוכת הנשיאים הלא כל הקרבנות הקריב וגם הקרבנות שהביאו הנשיאים הקריבם אהרן ובניו, וכן גם הכלי שרת שנדבו שרתו בהם אהרן ובניו, וביחוד קרבן הקטרת ע"ג מזבח הפנימי שמשוכח מכולם וכמ"ש ישימו קטורה באפיך כו', וכמבואר עוד פרטיו"י של הקושיות בזה ברמב"ן בר"פ כו' ע"ש. גם צ"ל מדוע לא חלשה דעתו של משה, ולמשה לכאור' אין מה להשיב כלל הלא לא העלה והטיב את הנרות, כן לא הקריב לא קרבנות ולא קטורת זולת זו ימי המילואים, אך הענין הוא דהנה נודע כי אהרן הוא שושבינא דמטרוניתא, אבל משה ה' בחי' שושבינא דמלכא, ולכן בענין הקרבנות והקטורת וכן בהעלאת הנרות שזהו הכל ענין העלאת נש"י שייך לאהרן כה"ג שהוא השושבין של הכלה היא כנס"י להעלותה מלמטלמ"ע בעילוי אחר עילוי, אבל ענין שושבינא דמלכא הוא שירד ה' על ה"ס"י ליתן התורה כן שישרה שכינתו בבהמק"ד זהו שהוריד משה, ולכן מאחר שירד ה' על ה"ס ונתן לנו את התורה כן השרה שכינתו בבהמק"ד לכן לא חלשה דעתו של משה ממה שחינכו הנשיאים את המזבח, רק אהרן שעבודתו ה' בחי' שושבינא דמטרוניתא לכן חלשה דעתו מזה.

אך בכדי להבין מאמר זה יש להקדים תחלה שרש ענין חנוכת הנשיאים מהו וקצתו מבואר במ"א"י בדרך כללות ענין החנוכה של המזבח דהיינו ע"ד

(6) לז, יו ואילך.

(7) הובא בפרש"י שם, ב. וראה תנחומא בהעלותך ג. ה (תנחומא באבער שם ג. ו). במדבר פט"ו ג. שם, ו. ילקוט שמעוני ומדרש הגדול עה"פ.

(8) שם, ב.

(9) בשינוי לשון קצת.

(10) ברכה לג, י. וראה פרש"י קרח טז, ו: הקטורת התבינה מכל הקרבנות.

(11) בתקס"ו שם: פרטיו'.

(12) זהו ח"א רסו, ב. ח"ב מט, ב. ח"ג כ, א (ברע"מ). נג, ב. ערה, ב. וראה בפרטיות ספר הערכים – חב"ד חלק ב ערך אהרן סעיף ד"ו (ע' כז ואילך). וש"נ.

(13) ע"פ לשון הכתוב – יתרו יט, כ.

(14) ראה שהש"י פ"ה, א.

(15) ראה תר"א וישב כט, סע"ד. לקו"ת נשא כט, א"ב. ברכה צח, סע"ב ואילך. מאמרי אדה"ו תקס"ו ע'

קד ואילך. סידור עם ד"ח רעז, א ואילך. שערי אורה שער החנוכה ד"ה בכ"ה בכסלו פל"ו.

מ"ש"י חנוך לנער עפ"י דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה פי' עד"מ כשמחנכין לתינוק לבא בראשונה לבית הספר הנה ידוע שצריך אביו לילך עמו בפעם הראשון ואח"כ יוכל לילך מהתעוררות עצמותו, אבל בפעם הא' א"א כ"א בהיות אביו מוליכו לשם ומרצהו לכך וכן עד"ז כל חינוך צ"ל מן הגדול ממנו לחנכו בפעם הא' והכוונה הוא בזה כדי שיהי' מגיע מחמת זה החינוך תועלת לתינוק על להבא בכל ימי חייו שיוכל לילך מעצמו כו' והיינו חנוך לנער כו' ואח"כ גם כי יזקין לא יסור ממנה, והנמשל מובן מזה בענין חנוכת המזבח ג"כ ממש ע"ד הוה, דהנה בחי' מלכות דאצי' הוא בחי' מזבח עילאה בבהמ"ק שלמעלה כמ"ש בזהר"י ע"פ"י אש תמיד תוקד על המזבח כו' והוא מזבח החיצון למטה בבהמ"ק שלמטה ומבואר בזהר שם דהיינו שהעלא' מ"ן מבחי' מל' דאצי' תמיד עולה למעלה ולהיות מזה בחי' אריה דאכיל קרבניו וזהו אש תמיד תוקד כו', אך כדי שיוכל להיות העלא' מ"ן במל' בתמידות במזבח החיצון שהוא אש שע"ג המזבח כו' הוצרך להיות בפעם הראשון בחי' חינוך למזבח זה והחינוך בא ממקום ומדרגה היותר גבוה כמשל החינוך לתינוק כנ"ל והיינו ענין ריבוי הקרבנות בחנוכת המזבח כו' כמבואר במ"א באריכות, והנה בחינוך המזבח החיצון הקריבו י"ב הנשיאים את קרבנם כאו"א כפי הראוי לו בשרש שבטו למעלה כי ידוע¹⁶ ד"ב שבטים שרשם למעלה הן י"ב גבולי אלכסון דו"א דאצי' ונקי' בס"י שש כפולות¹⁷ וכו', וזהו ששם עלו שבטים שבטי י"ה¹⁸ כו' ולפי שהחינוך ה' בבחי' מל' דאצי' ע"כ הקריבו י"ב הנשיאים דוקא ולהיות כי החינוך צ"ל ממקום ומדרגה היותר גבוה כנ"ל ע"כ ה' חינוכם בא משרש שרשם האמיתי שמשם נחצבו ונולדו והוא בחי' אור אימא שנקראת אם הבנים¹⁹ והבנים י"ב שבטים ובכפולות הן רק ששה קצוות דו"א כו' שזהו בחי' לאה שילדה ששה בנים²⁰ כו' וד"ל, וזהו שאמרו ז"ל שחלשה דעתו של אהרן כאשר ראה חנוכת הנשיא²¹ ולא מצד הקרבת קרבנות כי הרבה קרבנות גדולים במעלה הקריב אהרן כנ"ל אלא מטעם חנוכת המזבח החיצון דוקא

16 משלי כב, ו.

17 ראה זהר ח"ג ל, סע"א ואילך ובמקדש מלך שם. קנא, ב ובהגות מהר"ח שם. וראה גם לקו"ת

שה"ש גא, ב.

18 צו ו, ו.

19 ראה זהר ח"א ה, ב. ח"ב רעה, א. ח"ג יו, א. לב, ב. לג, א. יומא כא, ב. לקו"ת במדבר יא, א.

20 ראה זהר ח"ג קהל, ב וברמ"ז שם. ספר יצירה פ"ה מ"א ובפי' הראב"ד שם. לקו"ת בהעלותך לא, ב. מסעי צד, א ואילך. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי (פה, א ואילך). ולהצ"צ (ח"א ע' תמט ואילך). אוה"ת בראשית ח"א טו, ב ואילך. וראה גם ד"ה לגזור ים סוף שנה זו (לעיל חלא א ע' רסד).

21 ראה ספר יצירה שם. מקדש מלך לזהר ח"א קעו, א (הובא באוה"ת שם טז, א).

22 תהלים קכב, ד.

23 תהלים קיג, ט. זהר ח"א ריט, א. ח"ב פד, א. פה, ב. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך אם הבנים. לקו"ת שמע"צ פח, ד. ובכ"מ.

24 ויצא ל, כ. פרדס שער כג שם. לקו"ת תורה להאריז"ל פ' ויצא. תר"א ויצא כב, ד. סה"מ תרפ"ט ע'

.45 וש"נ.

להיות כי חנוכה זו הוא בבחי' מל' דאצי' שהוא בחי' מזבח החיצון דוקא כנ"ל ובנין ותיקון הנוק' צריך להיות ע"י אהרן דוקא ולא ע"י הנשיא' להיותו מבחי' אור אבא כידוע דאהרן ומשה הם שניהם בבחי' אור אבא שאהרן²⁵ מבחי' נצח כו'²⁶ וידוע²⁷ דאבא יסד ברתא דוקא וכמשל החינוך דאב לבתו להוליכה לחופה וכאמרו את בתי נתתי²⁸ כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, והשיבו הקב"ה חייך שלך גדול משלהם, פ"י כי אור אבא גדול בכפליים מאור אימא כידוע²⁹ ע"כ אמר שלך גדול משלהם, וביאור הדברים יובן עפ"י הקדמה בתחלה להבין ההפרש בין אור אבא לאור אימא, דהנה כתיב³⁰ ליהודים היתה אורה ושמחה ויש להבין מהו ההפרש בין אור לשמחה³¹, אך הענין הוא דהשמחה היא בחי' התגלות להיותה באה מבחי' בינה שהוא גילוי ההשגה וע"כ היא מולדת התפעלות השמחה שהוא ג"כ בגילוי וגם היא באה בבחי' מורגש אבל האורה הוא בחי' הארת החכמה שנק' אור כמ"ש בזהר³² בפ"י יהי אורי³³ כו' ופ"י אורה בה' הוא התפעלות שגולדה מצד בחי' החכמה שהוא בחי' ביטול בחשאי כו' כמ"ש במ"א, וזהו ענין הפרש עבודת הכהנים ועבודת הלויים, שהלויים עבודתם הי' בשירה וזמרה שהוא לארמא קלא³⁴ והיינו כי עבודת הלויים הוא כמ"ש³⁵ ועבד הלוי הוא בחי' בינה מקור ההשגה, שמוה בא לידי התגלות השמחה בשירה וזמרה כו', אבל הכהנים עבודתם בחשאי³⁶ להיותם מקו הימין שראשיתם בחי' החכמה כו' ושורש ההפרש שיש בין אור אבא לאור אימא מפני שהחכ' נק' אין והבינה נק' יש כו' כידוע³⁶ וד"ל, וזהו שאמר חייך שלך גדול משלהם כי בחי' אור שמאיר מאור אבא דוקא הוא ענין הדלקת נרות המנורה במה שציוהו אל מול פני המנורה יאירו ז' הנרות כ"י פ"י ז' הנרות הן ז' מדות שבמל' דאצי' ח"ג כו', ואל מול

(25) במאמרי תקס"ו שבערה 1: אלא שאהרן.

(26) כ"ה גם בתו"א קי, ריש ע"ד. מאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ס"ע עה: הנחת הר"פ ע' קיד: תקס"ח ח"א ע' שנט. אוה"ת תצוה ריש ע' איתקמה. וראה עץ חיים שער לב (שער הארת המוחין) פ"ו. קונטרס ע"ד מדרגת משה רבינו סעיף א (נדפס גם בלקר"ש ח"ו ע' 244).

(27) זהר ח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. תקו"ז תכ"א (סא, ב). תס"ט (קה, ב). וראה תניא פנ"ג (עד, סע"ב). אגה"ק ס"ה (קו, א).

(28) תצא כב, טז. וראה קידושין ג, ב. כתובות מז, ב.

(29) ראה עץ חיים שער הכללים פ"י. פרי עץ חיים שער ר"ח חנוכה ופורים פ"ה. לקוטי תורה להארז"ל דברים א, יא.

(30) אסתר ה, טז.

(31) בכ"ז – ראה גם אוה"ת מגילת אסתר ע' ב'שדמ (בהוצאת קה"ת, תש"נ – ס"ע קנא ואילך). וראה ספר הערכים – חכ"ד חלק ד ערך אורה – ביחס ל"שמחה וששון ויקר" (ע' כג ואילך).

(32) בסה"מ תרפ"א ע' רמא מציון כ"ק אדמו"ר מהור"י צ: זח"א טז, ב. וראה סה"מ תרצ"ו ע' 63 בהערה. בראשית א, ג.

(34) ראה זהר ח"ג לט, א. קעו, ב. וראה תניא פ"ג.

(35) קרח יח, כג. ראה לקו"ת קרח נה, ב.

(36) ראה לקו"ת פקודי ג, סע"ג. ו. ב. ובכ"מ.

(37) ראה גם לקו"ת בהעלותך כט, ג ואילך. לא, א.

פני המנורה כו' היינו להעלותם לנגד בחי' הפנים דאור אבא שהוא בחי' האמצעי והיינו לנגד מדרגת אהרן מפני ששם ששרשו למעלה וזהו כל עיקר ענין מצות הדלקת המנורה באור ושמן וגם להטיב הנרות כו' כדי שע"ז יהי' בחי' תיקון הנוקבא שנק' מנורה כידוע ע"י בחי' הארת אור אבא דוקא והוא ענין ההדלקה שאמר בדרך העלאה וביטול כמ"ש בהעלותך את הנרות וכמ"ש בע"ח באריכות³⁸ והוא היפך בחי' השמחה כנ"ל וע"כ אמר חייך שלך גדול משלהם כי מדרגת הנשיאים מבחי' אימא שהוא בחי' השמחה ואין לה ערך עם בחי' האור שמאיר בהדלקת המנורה כו' שהוא בא ומאיר מבחי' אור אבא כנ"ל וד"ל.

ועם כל זה יובן מ"ש וזה מעשה המנורה כו' סמוך למצות הדלקת המנורה ולכאורה אין להם קשר וחיבור כלל זע"ז כנ"ל, אך הענין הוא דהנה במצות המנורה יש ב' מצות א' הדלקת המנורה באור ושמן והב' מצות מעשה גופה של מנורה כו', והנה מצות הדלקת המנורה הוא בחי' הארת אור אבא כנ"ל אך בחי' בנין המלכות בגופה מבחי' ראשה עד בחי' רגלה הוא ענין מצות המעשה של המנורה כי גופה של המנורה הוא בחי' בנין הנוק"י באורות וכלים מבחי' הראש עד בחי' הרגל הנק' בגמ"י רגלי השכינה והיינו מה שאמר סמוך למצות ההדלקה וההעלא' וזה מעשה המנורה, פי' אחר שאהרן נצטוה להעלות הנרות דמלכות בהארת אור אבא אזי דוקא נבנית בנין המל'. והכל ע"י אור אבא משום דאבא דוקא יסד ברתא וכנ"ל שזהו ענין שאמר לו חייך שלך גדול כו', ולכך מפרש והולך דרך כלל מעשה המנורה מראשה לרגלה, דהיינו עד יריכה עד פרחו כו', ואע"פ שכבר נאמר פ' שלימה במעשה המנורה אבל לא נאמר בענין שרש בנינה איך שהוא ע"י בחי' אור אבא דוקא כו' וד"ל, והיינו מ"ש מקשה היא עד יריכה כו' כאשר הראה ה' את משהי' כו' פי' כאשר הראה ה' למשה בחי' שרש המל' למעלה כך עשה את המנורה למטה בבחי' עשי' שהוא תיקון האורות בכלים מכלים שונים עד יריכה עד פרחו כו' כי עיקר בנינה מהגבורות המתחלקי' אבל הגבורות הם באים מבחי' אור אבא ע"י אהרן שהוא המדליק הנרות כו' וכמ"ש בע"ח וד"ל.

(38) ראה עץ חיים שער לד (שער תיקון הנוקבא) פ"ז.

(39) ראה עץ חיים שם.

(40) ראה קידושין לא, א.

(41) ע"פ בהעלותך ה, ד.

(42) ראה עץ חיים שם פ"ה, פ"ז.

והי' לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות הוי' ולא תתורו אחרי לבבכם כו' למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי כו', פשט מקרא זה משמע: שע"י ראיית מצות ציצית עי'ז ולא תתורו כו' וגם שע"י תזכרו את כל מצות הוי' כו', וצ"ל מה שייך ענין זה שלא יסור אחר הלב והעינים שהם תרין סרסורין: ושיזכור כל המצות, לראיית מצות ציצית כו', להבין זה ילה"ק משארז"ל במשנה דאבות: חביב אדם שנברא בצלם חיבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם שנא' כי בצלם אלקי עשה את האדם, חביבין ישראל שנקראו בנים למקום כו' שנא' בנים אתם להוי' אלקיכם, חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה כו' שנא' כי לקח טוב נתתי לכם כו', וחשיב כאן ג' חביבות שנברא בצלם, ושנקראו בנים למקום, ושניתן להם כלי חמדה, והנהי' מזה שא' מתחלה חביב אדם שנברא כו', ואח"כ א' חביבין ישראל משמע שמה שאמר מתחלה חביב אדם אינו קאי על ישראל לבד כ"א שהוא קאי על כללות מין המדבר שנברא בצלם, והיינו שמתחלה חשיב המעלה שיש במדבר שהיא נפש השכלית של אדם, שנברא בצלם אלקי, וזהו מ"ש"י מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה, והיינו כי האדם הולך בקומה זקופה שניכר בו התחלקות בחי' ראש ורגל גם בענין מעלה ומטה שהראש הוא מעלה כו', משא"כ² מציוור הבהמה מובן איך היא יורדת למטה שהרי אין בה התחלקות המעלה בין ראש לרגל אלא הראש שוה עם הרגל ממש, ולא עוד אלא שטבע הבהמה להוריד ראשה למטה, וזהו חביב אדם שנברא בצלם אלקי שיש בו התחלקות מדרגות, ואח"כ חשיב המעלה שיש בנשי' לבד שנקראו בנים למקום שזהו מחמת הנה"א לבד ואח"כ חשיב עוד יתרון המעלה שיש בנשי' מצד שקיבלו התורה שניתן להם כלי חמדה, ולהבין

(1) מאמר זה ושלאחריו (ד"ה חביב אדם) הוא ככתב-יד מעתיק עם הוספות ותיקונים בכתיב אדמ"ר מהר"ש. ומיוסדים על ד"ה למען תזכרו באוה"ת שלח ע' תרכו ואילך [והוא הגהות לד"ה למען תזכרו במאמרי אדה"ז תקס"ח חלק א ע' של ואילך]. וראה מאמר זה עם הוספות וכו' – בסה"מ עטר"ת ע' תפא ואילך. תרצ"ו ע' 84 ואילך. תשי"ב ע' 118 ואילך. 123 ואילך.

(2) שלח טו, לט"מ (בדילוג תיבות: ועשיתם אותם).

(3) ראה מנחות מג, ב. פרש"י עה"פ שם, לט.

(4) פרש"י שם. ירושלמי ברכות פ"א ה"ה. במדבר פ"י, ב.

(5) פ"ג מי"ד.

(6) נח ט, ו.

(7) כ"ה בסידור אדה"ז. וראה שינויי נוסחאות למשניות שם.

(8) ראה יד, א.

(9) משלי ד, ב.

(10) ראה תויו"ט ומדרש שמואל לאבות שם. וראה גם (נוסף להמצוין בהערה 1) סה"מ תרפ"ט ע' 191.

ושי"נ. לקו"ש חלק טו ע' 58.

(11) קהלת ג, כא.

(12) ראה מדרש שמואל לאבות שם (והחסיד ז"ל פירש"י) – הובא באוה"ת שבהערה 1. וראה גם ספר

הערכים – חב"ד חלק א ערך אדם סעיף ו (ע' קמד-קמה) ובהנסמן שם.

ספר תרל"ה – חלק ב' שלה

זה בתוס' ביאור צ"ל משארז"ל שאדם י נק' עולם קטן, והיינו שכל מה שיש בעולם הזה שלנו יש בכלל באדם וכמ"ש באדר"נ פל"א שכל מה שיש בעולם ישנו באדם ברא חורשין בעולם פי' יערות ברא חורשין באדם והיינו שערותיו של אדם שהוא ג"כ בחי' יער וקא חשיב שם שכל מה שיש בעולם יש באדם ע"ש, והנה זהו פי' הפשוט שכל מה שיש בעוה"ז עולם העשי' יש באדם, אך עפ"י הקבלה הפי' שנק' האדם עולם קטן היינו שלא זה לבד שהוא כללות כל עולם העשי' הגשמי שלנו אלא שגם הוא כללות כל העולמות כולם מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין כו"י.

ולקרב זה אל השכל איך האדם הוא כללות כל העולמות, הענין הוא דהנה ידוע שיש שני בחי' ממכ"ע וסוכ"ע¹³, והנה ידוע שממכ"ע זהו מה שנמשך החיות ונתחלק לכל עולם ועולם לפי ערכו כו', וסוכ"ע היינו מה שאינו נמשך החיות בפרטיות לכל עולם כ"א שמקיף לכל העולמות בשוה ממש ומחי' אותם בכללות, וכך באדם יש ג"כ שני הכחי' הנ"ל ממכ"ע וסוכ"ע, דהנה אנו רואים שכשנמשך החיות בגוף הוא מתחלק באברי הגוף כא"א לפי ערכו כמו למשל המוח הוא כלי לשכל, והעין היא כלי לראי' ובאוזן מלוכש כח השמיעה כו' והיינו מפני שהמוח הוא כלי מזוכך יותר ע"כ מלוכש בו השכל כו', וזהו דוגמא לבחי' ממכ"ע, והנה כ"ז הוא כמו שנמשכו כחות הנפש בגלוי באברי הגוף, אך באמת כל הכחות אלו ישנם גם בהעלם הנפש גם קודם שנמשכו בגילוי באברי הגוף כמו התינוק שבודאי יש בו כל הכחות בהעלם הנפש, ואעפ"כ אין בו בחי' דבור ושכל כו' והיינו לפי שעדיין לא נגמרו הכלים שלו והם בבחי' קטנות כו' ע"כ לא נמשכו בגילוי באברים אלא שהם בהעלם עצם הנפש המאיר בבחי' מקיף עליהם כו' ואח"כ כשנגדל מעט מעט נמשכים אורם בגילוי בכלי הגוף כו', והי' כמו עד"מ הבית שאם פותחי' לתוכו חלונות מאיר לתוכו אור השמש ואם לאו אינו מאיר לתוכו אור השמש שבודאי אין שינוי באור השמש כו', וכך הארת אור הנפש תלוי בכלי הגוף שאם נגמרו ונגדלו כו' כלי הגוף אזי מאיר לתוכו גילוי אור הנפש ואם לאו נשארו בהעלם כו', ויובן זה גם מגדול כשנתקלקל אצלו ע"י חולי אבר אחד כמו כשנסתם גידי העין הרי אינו רואה כלום בעין ההיא וכשמרפאין הכלי העין חוזר כח הראי' להאיר ע"י העין שהיתה סתומה תחלה שמוה מוכן שגם בהיות העין סתומה הי' כח הראי' בנפש רק שלא הי' לו כלי אן להתפשט וכשרפאו הכל התחיל להאיר כו', ובלתי הכלי נשאר בהעלם כו', אך מה שאנו רואים שיש בר שכל גדול ובר שכל קטן אינו תלוי רק בכלי הגוף כ"א שזה תלוי בעצם הנפש שיש מי שעצם הנפש והחושים שלו יותר גבוה משל חברו כו', והנה זהו דוגמא לבחי' סוכ"ע כו'.

13) תנחומא פקודי ג. תקי"ז תיקון סט (ק, ב. קא, א). וראה שיחת ו' תשרי תשד"מ.

14) ראה גם ספר הערכים – חבי"ד שם סעיף א (ע' קכז), ובהנסמן שם.

15) ראה לקי"ת אמור לא, ב ואילך. ובכ"מ.

והנה זהו רק בד"כ ובאמת יש באדם כל פרט העולמות כו"י דהנה אנו רואים שיש בכל העולם ד' בחי' דצח"מ, וזהו כללות כל העולם, הגם שיש בזה כמה ריבוי בחי' שיש כמה מיני דומם עד אין שיעור וכמה בחי' צומח כו' שיש עשבים המחיי' ועשבים הממיתים, וכמה מיני רפואות, וכן כמה מיני אילנות וכן בחי' יש כמה בחי' כו' ואפי' במדבר יש ג"כ כמה בחי' עד אין קץ כמוי למשל שיש נשמת משה שהיא מדרגה היותר גבוה כו' ויש בחי' אדם שנמשל כבהמות נדמויי, אך מ"מ הוא הכל בחי' מדבר שהוא בחי' א' וכן בחי' וצומח ודומם הגם שיש בהם ריבוי מדריגות אך אעפ"כ הם הכל בבחי' א', והנה אדם הוא כולל כל הבחי' דצח"מי, דהנהי' אדם שהוא מדבר אין הפי' שהוא מדבר לבד אלא שהוא ג"כ מדבר ויש בו כל המעלות שהוא ג"כ בחי' חי וצומח אלא שיש בו מעלה נוספת שהוא ג"כ מדבר מה שאין זה בחי' כו', וגם כי בחי' חי שבו היא יותר גבוה מסתם חי כו' שהרי מאחר שיש בו מעלה מה שהוא מדבר א"כ גם החי שבו הוא חיות המדבר, שא"א להשוות חיות המדבר לחיות הבע"ח כו', וכן הוא בחי' צומח שהרי משנולד הוא קטן ואח"כ נגדל מעט מעט שהוא בחי' צומח כו' וגם בחי' צומח שלו יותר גבוה מסתם צומח כו', וגם יש בו בחי' דומם שהרי נשתנה יצירת גוף האדם מכל הבע"ח וצומח שכולם נתהוו מהמאמר כמו שהם בגוף ונפש¹⁶, משא"כ האדם נעשה גופו תחלה דומם, ואח"כ נפח בו רוח חיים¹⁷, והוא בכדי שיוכל להעלות גם בחי' הדומם כמ"ש בת"א בד"ה להבין הטעם שנשתנה יצירת האדם כפ' בראשית¹⁸ וע' בלק"ת בביאור ע"פ והניף¹⁹, וגם העצמות והשניים לאחר שגדלו יש לחשבם בכלל הדומם, והנה זהו מה שבהגוף שלו יש התכללות דצח"ם כו', ובנפש שלו יש ג"כ

בגוכי"ק בשוה"ג: בענין העצמות והשניים שחשובי' דומם י"ל שזהו ע"ד אותיות אם כי האותיות אינם נגדלי' עכ"ז צריכי' לעשותם בשטח אורך ורוחב כמו"כ י"ל הגידול בעצמות הם כמו אורך ורוחב דאותיות ולכן כמו שהאותיות הם דומם כמו"כ עצמות, וגם אבנים גדלים תחלה.

(16) ראה גם עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) בתחילתו.

(17) ראה גם תניא פ"ב (ו, סע"א ואילך).

(18) לשון הכתוב – תהלים מט, יג, שם, כא.

(19) ראה (נוסף להמצויין בהערה 1) לקו"ת חוקת נו, ד. סה"מ תרפ"ה ע' שכת ואילך. וראה בהנשמן לקמן הערה 25.

(20) בכ"ז – ראה לקו"ת חוקת נו, ד ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' קכג.

(21) ראה ר"ה יא, א. חולין ס, א.

(22) בראשית ב, ז. וראה סנהדרין לת, א.

(23) ת"א ג, ד ואילך. וראה גם ת"ח בראשית יט, סע"א ואילך. אוה"ת שם חלק ו תתנא, א ואילך.

(24) לקו"ת אמור לו, ג ואילך.

התכללות דצח"ס²⁵, דהנה הדבור הוא בחי' דומם שהוא בחי' אותיות, שאותיות הם בחי' דומם שאין שייך בהם קטנות וגדלות, שאות לא יתגדל ולא יתרכב שמאות א' לא יתהוו שתיים כו' ונק' דומם, והמדות של הנפש הם בבחי' צומח שבמדות שייך קטנות וגדלות שמתחלה המדה היא בקטנות ואח"כ נתגדל מעט מעט כמו מדת הכעס שמתחלה הכעס היא בקטנות ואח"כ נתגדל יותר כו' או למשל מדת אהבה שמתחלה האהבה היא בקטנות ואח"כ כשמתבונן יותר נתגדל האהבה יותר כו', נמצא שבמדות שייך קטנות וגדלות ע"כ המדות הם בחי' צומח כו', וחי הוא בחי' השכל של הנפש וכמ"ש²⁶ והחכ' תחי' כו' ומדבר הוא בחי' מקור השכל כח המשכיל נק' מדבר לפי שמקור הדבור נמשך דוקא מכח המשכיל מקור השכל כו' ולכך אנו רואים שהתינוק בן שנה ומחצה אעפ"י שהוא בר שכל אעפ"י אינו יכול לדבר, והיינו לפי שעדיין אינו מאיר אצלו כח המשכיל בגילוי ע"כ אינו יכול לדבר, והיינו לפי שאותיות הדבור נמשך דוקא מכח המשכיל כו'²⁷ וזהו שכח המשכיל נק' מדבר וזהו שיש בנפש כללות כל העולם דצח"ס כו', והנה כללות כל העולמות הם ג"כ בחי' דצח"ס, דהנה כתי"ב²⁸ כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהוא בחי' ד' עולמות אבי"ע, והנה ד' עולמות אלו הוא בחי' דצח"ס²⁹, עשי' הוא בחי' דומם, ויצי' הוא צומח, ובריאה הוא בחי' חי ועולם האצי' הוא בחי' מדבר, וזהו כל הנק' בשמי שהוא בחי' מדבר כו', והענין הוא דהנה עולם הבריאה נק' בשם חי דהנה ידוע שחיות ושרפים הם בעולם הבריאה, והיינו לפי שמשיגים אלקות איך שהוא קדוש ומובדל מגדר עולמות ועי"ז נעשה להם תשוקה ורצון ליכלל וליבטל לאלקות בבחי' רצוא כו' באהבה עזה ורשפי אש כו' כמו עד"מ הבהמה גשמי' שמה שהיא רוצה היא בתגבורת מאד כו' וע"כ נקראים³⁰ בשם בהמות וחיותי, והגם שנת"ל שחי הוא בחי' חכ' וכמ"ש והחכ' תחי' ואיך אנו אומרים שעולם הבריאה הוא בחי' חי כו', אך הענין הוא דהנה ידוע שאימא מקננא בכורסיא³¹ שהוא בחי' בינה והשגה באלקות דהיינו מה שמשיגי' אלקות בבחי' השגה והבנה כו', וזהו שנק' רק בשם חי כי מ"ש ג"כ והחכ' תחי' זהו בחי' החכ' כמו שנמשכת בבחי' השגה והבנה כי עצמות החכ' היא למעלה מבחי' השגה ואינו שייך שם שתהי' בחי' חיות להחיות כיון שאינו בבחי' השגה עדיין, ואיך תהי' מורגשת בהחיות כי כמו שאינה מושג בהשגה כן א"א שתהי' מושפלת

25) ראה תו"א בראשית שם (ד, א). לקו"ת אמור וחוקת שם. ברכה צה, ג. תו"ח בראשית שם (כג, ב ואילך).

26) קהלת ז, יב (ושם: החכמה).

27) ראה אגה"ק ס"ה. לקו"ת הוספות לויקרא נג, א.

28) ישעי' מג, ז.

29) ראה עץ חיים שער (שער קיצור אבי"ע) פ"א.ב. מאורי אור מערכת א אות כד.

30) המלאכים.

31) ראה תו"א בראשית שם (ד, א). ובכ"מ.

32) תקו"ז ת"ו בתחילתו.

בהרגשת החיות כו' והחיות המורגש הוא מבחי' החכ' שנמשך בהשגה, וע"כ בעולם הבריאה שאימא מקננא שם כו' נק' בחי' חי כו' משא"כ בעולם האצי' שמאיר שם חכ' עילאה נק' מדבר וכמשי"ת לקמן א"ה, ועולם היצי' נק' בשם צומח, ולהבין זה איך נק' עולם היצי' בשם צומח לבד כו', שצומח אין בו חיות כלל רק כח הצמיחה לבד כו', והענין הוא דהנה כתיב³³ או ירננו כל עצי היער כו' ולכאו' אין זה מובן איך ירננו עץ היער כיון שאין בו קול כלל, וכן צ"ל משארז"ל³⁴ ע"פ³⁵ יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו פסוק זה שר העולם אמרו בשעה שא' הקב"ה תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע³⁶ נשאו הדשאים ק"ו בעצמן מה אילנות שאין דרכן לצאת בערבובי' אמר הכתוב למינהו, אנו שדרכינו לצאת בערבובי' עאכ"ו, ולכאו' אינו מובן איך שייך לומר שהדשא' נשאו ק"ו בעצמן כו', שהרי אינם מכלל המדבר כלל, אך הענין הוא דהנה ידוע שאין לך עשב מלמטה שאין לו מול מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל³⁷ כו' וגבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם³⁸, והנה לפי"ז יובן ששרש הדשא³⁹ כמו שהוא למעלה הוא שנשא ק"ו בעצמו והיינו בחי' מלאכים שלוחי השפע שהם יש להם השגה והבנה כו' וכן מ"ש או ירננו כל עצי היער קאי על המזל של אילנות שהם בחי' מלאכים שיש להם דעת באלקות, וזהו מ"ש בזהר⁴⁰ תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע, דשא הוא בחי' יוצר משרתים ועשב הוא בחי' ואשר משרתיו, כי יוצר משרתים⁴¹ הם מלאכים שנבראים בכל יום⁴² ואומרים שירה ונכללי' בא"ס, וזהו מ"ש⁴³ מצמיח חציר לבהמה שנכללים בבחי' בהמה רבה בבחי' ביטול במציאות ממש, ואשר משרתיו⁴⁴ הם מלאכים שעומדי' ברום עולם משימ"ב כמו מיכאל וגבריאל ונקראי' רק בשם דשא ועשב שהם בחי' צומח, והיינו לפי שעיקר עבודתם הוא בחי' מדות אהוי"ר⁴⁵ כו' מיכאל באהבה וגבריאל ביראה, והמדות נק' צומח כמ"ש לעיל, ועולם העשי' נק' דומם שעולם העשי' הוא בחי' אופנים, וזהו שזכרי' ראה את המרכבה של

(33) תהלים צו, יב (ושם: יער).

(34) חולין ס, סע"א (בשינוי לשון).

(35) תהלים קד, לא.

(36) בראשית א, יא.

(37) ראה ב"ר פ"י, ו. זהר ח"א רנא, א (בהשמטות). ח"ב קעא, ב. מורה נבוכים ח"ב פ"י. אגה"ת פ"י (צו),

א. אגה"ק סו"כ (קלב, א). לקו"ת בהעלותך לג, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן על מאמרי רז"ל ע' קלה ואילך.

מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ע' תתעו ואילך. סה"מ תרפ"ט ס"ע 153 ואילך.

(38) קהלת ה, ז.

(39) ראה חדא"ג מהרש"א לחולין שם – הובא באוה"ת שבהערה 1.

(40) ח"א ית, ב ואילך. וראה לקו"ת פינחס עט, סע"ב ואילך. האזינו עו, ד. שה"ש כה, א. אוה"ת

בראשית לג, סע"ב ואילך.

(41) ברכת ק"ש.

(42) ראה איכה רבה פ"ג, ח. טור א"ח סני"ט.

(43) תהלים קד, יד.

(44) ראה תניא פל"ט.

ספר תרל"ה – חלק ב' שלט

סוסים⁴⁵ ויחזקאל ראה המרכבה של חיות⁴⁶ כו' ודרך כלל יש ג' מרכבות⁴⁷ ישע'י ראה את המרכבה של שרפים כי שרפים אומרים קדוש שמשגיגים איך שהוא קדוש ומובדל בבחי' דעת והשגה, ויחזקאל ראה את המרכבה דיצי' והיינו בחי' בריאה שביצי' כי חיות הם בחי' בריאה שביצי' כי בכל עו'ע⁴⁸ יש בחי' ב"ע כו', וזכר'י ראה את המרכבה של עש'י שהם בחי' אותיות ולכן ראה בסוסים כי סוסים הם אותיות, ואותיות הם בחי' דומם כו' והיינו לפי שעולם עש'י לגבי יצי' הוא כערך דומם לגבי צומח כו', והיינו מפני כי זכר'י ה' אחר חורבן בהמ"ק ע"כ לא השיג רק מרכבה דעש'י של סוסים, ועולם היצי' לגבי עולם הבריאה הוא בערך צומח לגבי חי כו', והנה עולם האצי' נק' בחי' מדבר שזהו מ"ש כל הנק' בשמי כו' והיינו שכמו שאין ערך לבהמה לגבי בחי' אדם שהרי אדם מותר לשחוט את הבהמה ולאכול, ובאדם כתי"י⁴⁹ שופך דם האדם באדם דמו ישפך כו', ובהמה מותר לכתחלה לשחוט בשביל האדם, והיינו לפי שאין ערך כלל בין אדם לבהמה יותר משאין ערוך בין חי לצומח כו', כמו"כ אין ערך עולם הבריאה לגבי עולם האצי' כי באצי' שם איהו וחיוהי חד בהון כו'⁵⁰ ששם הם בתכלית הביטול בבחי' ביטול במציאות ממש, משא"כ בעולם הבריאה כתי"י⁵¹ ומשם יפרד והי' לדי' ראשים כו' שנק' עלמא דפרודא⁵², ואצי' נק' בחי' אדם וכמ"ש⁵³ ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה שעולם האצי' הוא בחי' אדם מדבר כו'⁵⁴, ולכאו' צ"ל הלא נת' לעיל שעולם

(45) זכר'י ו, ב ואילך.

(46) יחזקאל א, ה ואילך.

(47) בכ"ז – ראה לקוית שה"ש יא, סע"ב ואילך. אוה"ת מגילת אסתר ע' בישעא ואילך (ס"ע קפא

ואילך – בהוצאת קה"ת, תשי"ג).

(48) = עולם ועולם.

(49) נח ט, ו.

(50) חקרי' בהקדמה ג, סע"ב.

(51) בראשית ב, י. וראה לקוית שה"ש לט, ג. ובכ"מ.

(52) ראה זהר ח"א קנח, א.

(53) יחזקאל א, כו. וראה תרי"א משפטים עו, א (נתבאר באוה"ת ענינים ס"ע רא ואילך). לקוית ויקרא ב,

ג. ג. ב. ובכ"מ.

(54) בכתבי"ד מעתיק יש כאן קטע – עם תיקונים בכ"ק – שנשמט אח"כ ע"י אדמ"ר מהר"ש, וז"ל: והנה דרך כלל ד' עולמות אלו הוא כנגד ד' אותיות של ש' הוי' כו', והנה כל הד' בחי' דצח"מ ישנו באדם כמבואר לעיל נמצא שהוא ככלות כל העולמות מריש כ"ד עד סוף כל דרגיו, אך זהו רק בחי' ממכ"ע, ובאמת הוא כולל גם בחי' סוכ"ע, דהנה מה שנתלבש הנפש באברי הגוף ככארי' לפי ערכו ותכונתו כמו למשל במוח מלובש השכל ובעינים הראי' ובה' מוצאות הפה מלובש הדבור וכידיים כח המעשה וברגלים כח ההילוך זהו דוגמא לבחי' ממכ"ע זהו רק הארה מעצם הנפש שמתלבשת באברי הגוף, משא"כ עצם הנפש אינו מתלבש כלל באברי הגוף, אלא שמאיר רק בבחי' מקיף כו' ונק' מולא אעיג דאיהו לא חזי מזליהו חזי כו' ואעפ"כ פועל בגוף לפי שמאיר עליו בבחי' מקיף כו' וע"כ נק' מולא ע"ש ונזולים מן לבנון שהוא בחי' הולה והשפעה למטה בנשמה שמתלבשת בגוף, והנה זהו דוגמא לבחי' סוכ"ע שמאיר בהעלם בעולמות, וזהו שפעם כתי' מכה"כ ות"י זיו יקרי', ופעם כתי' את השמים ואת הארץ אני מלא משמע מהותו ועצמותו, והיינו שמי"ש מכה"כ זהו בחי' ממכ"ע שמאיר בעולמות בבחי' גילוי וזהו רק בחי' זיו יקרי' כו' הארה בעלמא שמתחלק בכל עולם

העשי' הוא בחי' דומם והיינו בחי' אותיות, וגם על עולם האצי' נת' שנק' מדבר, ולכא' זהו ג"כ ענין האותיות ומהו ההפרש בניהם⁵⁵ כו', אך הענין יובן בהקדם דברי רז"ל⁵⁶ שא' הרבה קבלתי מרבתי, ומתלמידי יותר מכולם, ולכא' יפלא האיך ע"י הדבור שמדבר דבר ההלכה לתלמידיו ע"ז יתוסף להמשפיע מה שלא הי' לו תחילה בשכלו כלל, וכן אנו רואים באדם למטה כשילמוד איזה שכל וסברא עמוקה, ולפי שכלי שכלו קצרים מהכיל אותה לכן אינו מבין עומק ההלכה על בוריה, והגם שיעיין במחשבתו כמה וכמה ג"כ לא יבין ולא ישיגנה, כ"א כאשר יתחיל לדבר עם חבירו בהלכה ובעומק הסברא יבוא על עומק המושג בההלכה ויתורץ לו כל הקושיות שהיו לו בה, ולכא' יפלא מאין הי' הכח בהדבור להוסיף לו חכ' על חכמתו, אך הענין הוא דהנה הדבור בשרשו הוא בקדמות⁵⁷ השכל שבחי' קדמת⁵⁸ השכל הוא למעלה גם מבחי' משכיל שהוא מקור השכל והוא המקור למקור לברק המבריק, שברק המבריק הוא שכל פרטי רק שאינו בגילוי עדיין וכשבא לידי השגה הוא בבינה, ומשכיל הוא בחי' ח"ס הוא מקור כללי לכל ההברקות שיומשכו, וקדמות השכל הוא המקור לבחי' משכיל בחי' ח"ס כו' ולכן ע"י הדבור שמדבר בדבר הלכה ע"ז מעורר בחי' קדמות השכל לכן יכול ע"י הדבור לבוא על עומק חכ' מה שגם בבחי' המשכיל שבו ג"כ אינו כ"א שע"י הדבור מבחי' קדמות השכל שיומשך⁵⁹ בבחי' משכיל הוא מקור השכל כו' אך ג"ז אינו מובן עדיין למה הדבור מעורר קדמות השכל, הענין הוא מפני שאבא יסד ברתא⁶⁰ פי' ברתא בחי' צירופי אותיות איך לחלקם בה' מוצאות הפה אחת⁶¹ מהגרון⁶² כו' זהו נמשך מאבא ולא מאימא אמנם גופי האותיות דאחה"ע הם מבינה ולא מחכמה,

ועולם לפי ערכו, ומ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא זהו בחי' סוכ"ע שמאיר בכל העולמות כשזה ממשך שהוא בעולם וזהו שנק' אדם עולם קטן כו'. ובוה יובן מ"ש נעשה אדם ל' רבים, והיינו שהוא התכלות מכל הבחי' שיש בעולם כו'. והוא מ"ש חביב אדם שנברא בצלם כו' כי בצלם אלקי' עשה את האדם שנק' אדם דוגמת עולם האצי' כו', והוא מ"ש מה רבו מעשיך ה' זהו קאי על אדם שכולם נכללים בו שהוא עולם קטן כו'. ע"כ מה שנשמט ע"י אדמו"ר מהר"ש, ולאח"ז הוסיף בכ"ק סיום למאמר זה והתחלה למאמר שלאחריו.

(55) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: ביניהם.

(56) תענית ז, א. וש"נ.

(57) בכל הבא לקמן (עד סוף המאמר) – ראה ביאורי הזוהר לאדמו"ר האמצעי קיג, ב ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' תקנו ואילך. וראה גם אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תלה ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' ג ואילך. המשך תער"ב ח"א פרק רלח (ע' תפא ואילך). סה"מ תרע"ח ע' שמה ואילך. ועוד.

(58) אגה"ק ס"ה. וראה מקומות שבהערה הקודמת. לקמן ע' תכת, וש"נ.

(59) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: קדמות [וכמ"ש לפני' ולאח"ז].

(60) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: גורם שיומשך.

(61) אגה"ק שם. מזהר ח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. תקר"ז תכ"א (סא, ב). תס"ט (קה, ב). וראה תניא

פנ"ג (עד, סע"ב).

(62) ראה ספר יצירה פ"ב מ"ג. אגה"ק שם. ובכ"מ.

וכמ"ש במ"א⁶³ בענין פיתוחי חותם⁶⁴ שהוא בקיעת יסוד אימא ועוד למטה הימנה נמשך באותיות גמורים במל' דתבונה עד בחי' לאה שעומדת באחוריים דאימא⁶⁵ שהוא אותיות המחשבה⁶⁶.

וביאור הדברים⁶⁷ יובן בהקדם ענין מ"ש בס"י⁶⁸ בשלשה ספרים ברא את העולם בסופר וספר וסיפור כו' פי' עד"מ הסופר הגשמי שכותב איזה שכל וסברא בתיבות הרבה הנה אותו השכל כבר נתחלק לחלקי רבי' במספר התיבות ההם בכל תיבה שכל א' כו' וקודם הכתיבה לא הי' השכל מחולק לחלקי כלל אלא פשוט בתכלית ולא מורכב כלל. והנה אופני ההתחלקות הללו בצרופי אותיות ותיבות כאלה לא הי' הכרח לסופר לכתוב כאלה דוק' שהרי ברצותו יכול לכתוב את השכל בצירופי אחר' לגמרי והי' ג"כ אותו השכל מובן ומושג כמו עכשיו וא"כ מי הכריחו לכתוב בצרופי' כאלו דוקא מאחר שהשכל בעצמו הוא פשוט ויוכל להרכיבו באותיות ותיבות בכמה אופני' עד אין שיעור כו' אלא הענין הוא דיש מקור החכמה בסופר שלמעלה הרבה מן אותו השכל והוא בחי' קדמת' השכל הנ"ל שמשם נמשך בחי' קו המדה למדוד ולקצוב את השכל לחלקו בחלקי' כאלה דוקא ולא באופן אחר כו' והו' הטעם דאבא יסד ברתא ולא אימא כו' להיות כי גופי האותיות המה נמשכי' בודאי מן השכל וההשגה הנק' בינה כידוע בדוגמת השכל שכבר נכתב באותיו' ונחלק כבר לחלקי' ונקרא ספר וכידוע דאימא נק' ספר עילאה והמל' שהוא הדבור נק' ספר תתאה והוא סיפור הנזכר בס"י ואמנם כח המחלק את האותיות והמצרפם מן ה' מוצאו' שיהי' נמשך אלף מן גרון וגימל מחיך⁶⁹ וכדומה אין זה מכח השכל וההשגה כי למה יחלק באופן כזה דוקא כו' אלא הוא מבחי' אבא מקור ההשגה וההבנה הנק' סופר עד"מ הסופר הנ"ל שבכח מקור חכמתו יודע למדוד אופן ההתחלקות כו' וכמ"ש אתה פוררת בעזך ים כו' ו

(63) ראה תרי"א תצוה פד, א. לקרית שה"ש מו, ג.

(64) לשון הכתוב – תצוה כח, לו.

(65) ראה עץ חיים שער לז (שער יעקב ולא) פי"ד. מאורי אור מערכת ל אות א.

(66) תרי"א ויצא כב, ד. ראה זהר ח"א קנג, ב – הובא בעץ חיים שער לח (שער לאה ורחל) פ"ב.

(67) מכאן עד קרוב לסיום המאמר הוא לשון הביאורי הזהר לאדמ"ר האמצעי שבהערה 57.

(68) פ"א מ"א. וראה לקוטי הש"ס להאריז"ל לר"ה טז, ב. תרי"א שמות נב, ג. לקרית סוכות פ, ב. שה"ש

מו, ג. תורת חיים שמות יז, א ואילך. ד"ה ושאתם מים תרכי"א (קה"ת, ברוקלין – תשי"ז ע' 6). ד"ה הנ"ל

תרל"ד (בסוף סה"מ תרל"ג). סה"מ תרל"ד ע' נה. תרמ"ד ע' רעא. תרנ"ד ע' כח. תרצ"ז ע' סד. תש"ח ע' 273.

(69) אוצ"ל: קדמות.

(70) ראה ספר יצירה פ"ב מ"ג (ובגירסת האריז"ל שם).

(71) תהלים עד, יג.

* בעץ חיים שתח"י (דפוס צילום ווארשא תרנ"א): זח"א קנג, ב. וצ"ל כבפנים.

וכן ענין לגזור ים סוף לגזרי' כו"י פי' יסי' הוא הדבור העליון והמפררו ומצרפו בפירור אחר פירור בכמה צירופי אותיו' ותיבות דק"ך צירופי' שבאלקיי"ו כו' הוא מהארת יסוד אבא זוקא שהוא הגזור לגזרים כו', ונמצא אותיות"ש שכבר נתחלקו דהיינו רק מהותם בעצם הוא בשרש שרשם בבינה עילאה שרש כח המחשבה בחי' לאה כו' והוא הנק' מחשבת השגת שכל כמ"ש במ"א אבל כח המחלק את האותיות הדבור הוא בשרש שרשו בחכמה"כ כח מה"י כו' ועד"ז למעלה למעלה בחו"ב עצמם כח המחלק את השכל והסברא היא במדרגה הגבוהה בבחי' קדמת השכל המקור לאבא דהיינו בבחי' קו המדה למודדו ולחלקו וגוף השכל וההשגה נמשך ממדרגה התחתונה שבו יותר כו'. ואחכ"ז יובן הטעם למה הדבור מעורר קדמת"י השכל שאינו מצד מהות האותיות שהרי אינם אלא בבינה שנמדדה כבר בשעור מקדמת השכל ואיך יבוא לידי עומק יותר כו' אלא מצד כח המחלק שבדבור שהוא מעורר כח המחלק את החכמה שבפנימיות קדמת השכל עד שיוכל להאיר הארה חדשה מן הראשונה כו' וידוע דגם הארה בעלמא שיאיר מקדמות השכל יכול להשפיע כמה כחות חכמה חדשי' כנ"ל עד אין שיעור מפני שהוא רחב בתכלית ההתרחבות כו'. ועפ"ז יובן הפרש בין דבור שנק' דומם שזהו בחי' עשי' שהכוונה הוא על אותיות בעצם שהם דוממים שמאות אחד לא יתהווה שני אותיות וכן אות לא יגדל מכמו שנעשה, אבל כח המחלק את האותיות להלביש בו שכל זהו הנק' מדבר שזהו בחי' אבא שלמעלה מהשגה והבנה, ושורש שרשו הוא מבחי' קדמות השכל כנ"ל באורך ולבחי' זו הוא שנמשל עולם האצי' שנק' מדבר ע"ש כח המחלק את האותיות להלביש בו את שכל הגלוי.

 בס"ד ש"פ קרח

חכיב"א אדם שנברא בצלם, ונת' לעיל שזהו פני כי האדם הוא כלול מכל העולמות מריש כל דרגין עד סוף כ"ד, ויש בו מבחי' סוכ"ע וממכ"ע,

(72) שם קלו, יג.

(73) ראה גם ד"ה לגזור ים סוף שנה זו פ"ד (לעיל חלק א ס"ע רסא ואילך). ובכ"מ.

(74) ראה שער הכוונות ענין הפסח דרוש א'. עץ חיים שער טו (שער הזיווגים) פ"ו. וראה שם שער מד

(שער השמות) בהגהות הרשב"ח (דפוס ווארשא תרנ"א) שם נדפסו כל הצירופים על הסדר. וראה גם אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' יט"כ.

(75) אוצ"ל: דאותיות.

(76) ראה גם סה"מ תרנ"ט ע' ד.

(77) זהר ח"ג כח, א. לך, א (ברע"מ). ובכ"מ.

(78) מאמר זה הוא המשך למאמר שלפניו (ד"ה והי' לכם לציצית) – ראה לעיל הערה 1.

ספר תרל"ה – חלק ב

שמג

וה"ז בצלם אלקים שהוא מחי' ומהוה בכחי' ממכ"ע ובכחי' סוכ"ע כו', והנה זהו הקדמה להבין מצות ציצית כי הנה מצות ציצית זהו ג"כ כללות בחי' סוכ"ע וממכ"ע, דהנה מצות ציצית היא בטלית, והנה טלית זהו בחי' לבוש שהוא בחי' מקיף דהנה יש שני בחי' לבוש ומזון, והנה מזון זהו מה שנמשך החיות ע"י⁸⁰ בפנימי' בכא"א לפי ערכו כו' כמו למשל שאנו רואים שכשאדם אוכל מאכל הנה הגוף מקבל ממנו חיות, ואעפ"כ אין כל האברים מקבלים את החיות בשוה אלא כא"א מקבל לפי ערכו כי המוכרח עולה ללב והפסולת נדחה לחוץ ואח"כ מהלב נתחלק לכל אבר ואבר שהפנימי' והדקות יותר עולה למוח ונתחזק ע"י המוח להשכיל השכלה כו', ומה שאינו מוכרח כ"כ נתחלק לשאר אברים לידים ולרגלים שכא"א מקבל חיות מזה המאכל לפי ערכו, וזהו דוגמא למשלו⁸¹ לבחי' ממכ"ע שבכל עולם ועולם נמשך חיות מאוא"ס לפי ערכו וכמ"ש⁸² ואתה מחי' את כולם שכולם מקבלים חיות מאוא"ס ונק' בשם מזון כו' שבחי' ואתה מחי' את כולם נק' מזון כו', והיינו לפי שנמשך בכא"א לפי ערכו בסדר השתלשלו' כו', משא"כ לבוש הוא מקיף על כל הגוף ומלביש אותו בשוה ממש ואין בו התחלקות פרטיות כלל, וכך למעלה בחי' סוכ"ע נק' לבוש כו' שמקיף לכל העולמות בשוה, והענין הוא דהנה כתי'⁸³ ה' מלך גאות לבש כו', דהנה כדי שיהי' בחי' מלך על עם נפרדים⁸⁴ שאינן בערך כלל אל אוא"ס ולכן בכדי שיהי' מלך כו' זהו ע"י שנתלבש בלבוש גיאות שהוא בחי' סוכ"ע כי לגבי אוא"ס אפי' בחי' סוכ"ע אינו בערך כלל כי הוא למעלה מבחי' סוכ"ע כי סוכ"ע זהו מה ששייך להיות מקור לעולמות⁸⁵, משא"כ עצמות אוא"ס הוא למעלה מגדר עולמות רק שנתלבש בלבוש גיאות שהוא בחי' סוכ"ע, וזהו כמו לבוש שמעלים ומסתיר על עצם הנפש כו', וכיון שנמשך בבחי' סוכ"ע מזה נמשך שיהי' בחי' מלך על עם שהוא בחי' ממכ"ע שמהמקיף נמשך אח"כ לפנימי כו' וכמ"ש⁸⁶ ויסב את העם דרך המדבר שהי' מקיף אותם ועי"ז הי' משמרם כו' וכמ"ש⁸⁷ יסובבנהו יבוננהו שכיון שנמשך בבחי' יסובבנהו ממילא אח"כ נמשך בפנימי' בבחי' יבוננהו בבחי' בינה השגה והבנה, או כמ"ש⁸⁸ ירושלים הרים סביב לה וה' סביב לעמו, והיינו שכמו שירולים הרים סביב לה ועי"ז ירושלי' משתמרת מרוחות כו' כמ"כ וה' סביב לעמו שהוא מקיף אותם

79) ראה לקו"ת ר"פ קרח (נב, ב ואילך). סהמ"צ להצ"צ מצות ציצית. ובכ"מ.

80) = על ידו.

81) ראה סידור עם דא"ח כ, א ואילך.

82) נחמי' ט, ו.

83) תהלים צג, א. וראה תו"א מגילת אסתר צ, ג.

84) ראה שער היחוד והאמונה רפ"ז. לקו"ת שה"ש מ, ריש ע"ד. ובכ"מ.

85) ראה תו"א שם צח, א. לקו"ת אחרי כט, ב. פ' ראה כא, א. ובכ"מ.

86) בשלח יג, יח. שמו"ר פ"כ, יח.

87) האזינו לב, י. וראה חדושי הרד"ל לשמו"ר שם.

88) תהלים קכה, ב. שמו"ר שם.

ועי"ז הוא מחי' ומהוה אותם כו' ומשמרם, וזהו שבשעת קרי"ס אמרו ה' מלך גאות לבש, והיינו כי בשעת קרי"ס כתי"י כי גאה גאה שנתלבש בלבוש גאותי ועי"ז נמשך אח"כ בחי' ה' ימלוך לעי"י על ישראל, ולהיפוך כי בא סוס פרעה ברכבו⁹¹, שהוא בחי' גילוי מלכותו שעיקר גילוי מלכות זהו מה שיוכל להגביה לזה ולשלם לו שכר ולהשפיל לזה ולשלם לו עונש כו', ובזה יובן ענין סמיכות פסוק כי בא סוס לפסוק ה' ימלוך שמשמע שזהו כמו נתינת טעם, והיינו כנ"ל שע"י שמעניש לזה ומשלם שכר לזה עי"ז הוא גילוי מלכותו כו', ובכדי שיהי' גילוי מלכותו זהו ע"י שנתלבש בלבוש גיאות וזהו מ"ש כי גאה גאה, והנה זהו ג"כ ענין תו"מ כי תורה הוא בחי' מזון לנפש וכמ"שיי ותורתך בתוך מעי, והיינו שע"י התורה נמשך אלקות בפנימי' בכל עולם ועולם, ומצות הם בחי' לבושים, וכמ"ש בזהר⁹² שע"י המצות נעשים לבושי' לנשמה וכמ"ש ימים יצרו ולו אחד בהם⁹³, ואברהם זקן בא בימים⁹⁴ באינון יומין עילאין שהוא בחי' מעשה המצות שנעשים לבושים לנשמה כו', והיינו לפי שהמצות הם בחי' רצה"ע שהרצון אינו מושג כו', ותורה היא פי' וביאור למעשה המצות⁹⁵ כמו למשל מצות סוכה שיש כזה הלכות רבות איך הוא דין הסוכה, שהתורה מבאר את המצוה איך לעשותה שהלכות אלו הם מובנים ומושגים היטב, אבל עצם המצוה אינו מושג כלל רק שאמר ונעשה רצונו⁹⁶ ששרש המצות הם מבחי' סוכ"ע, וע"כ נעשה לבושים לנשמה, וכמ"שיי כצנה רצון תעטרנו שמהמצות נמשך בחי' מקיף, וזהו ענין טלית וציצית, שהטלית הוא בחי' מקיף ולבוש והוא בחי' לבושי' כתלג חיור⁹⁷ שהוא בחי' סוכ"ע, והציצית הסיי בחי' שער רישי' כעמר נקיי⁹⁸ שהוא בחי' תו"מ כי שרש המצות הם מבחי' לבושי' כתלג חיור, ושרש התורה היא מבחי' ושער רישי', כי התורה נק' בשם שערות וכמ"שיי קוצותיו

(89) בשלח טו, א.

(90) ראה פסיקתא רבתי פליח, ב. מדרש תהלים וילקוט שמעוני לתהלים צג, א.

(91) בשלח טו, יח.

(92) בשלח שם, יט.

(93) תהלים מ, ט. וראה תניא פ"ה. ובכ"מ.

(94) ח"א רכד, א. קכט, א. וראה אגה"ק סכ"ט. תו"א חיי שרה טז, א. משפטים עו, ג. עט, ב. ד"ה

ואברהם זקן תשליח (טה"מ מלוקט ח"א ע' רפט ואילך).

(95) תהלים קלט, טז. הובא בזהר שם (רכד, א).

(96) חיי שרה כד, א.

(97) ראה אגה"ק שם. לקו"ת במדבר טו, ד. שלח לט, א.

(98) ראה תוי"כ ופרשיי ויקרא א, ט. ועוד.

(99) תהלים ה, יג.

(100) דניאל ז, ט (בשינוי).

(101) ראה לקו"ת שבהערה 79. סהמ"צ להצ"צ שבהערה הניל (טז, א ואילך). וראה בהמצויין בהערה

הבאה.

(102) שה"ש ה, יא. שהש"ר עה"פ. וראה – גוסף ללקו"ת שבהערה הקודמת – לקו"ת בהעלותך ל, ג.

שה"ש ט, ב. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תשע.

תלתלים תלי תלים של הלכות שהלכות נק' בשם שערות, והיינו לפי שהתורה נמשך בפנימי וא"א לימשך בפנימי מאוא"ס אם לא ע"י צמצום כו' כמו למשל השערה שיניקתה מהמוח הארה מצומצמת לבד כו', וזהו ענין שהציצית הם ל"ב חוטין שהוא ל"ב נ"ח¹⁰³ שנמשכי בפנימי וכל כנף הוא שמונה חוטין והיינו לפי של"ב נ"ח הם מקור לעולמות ונמשכין בבחי' ד' אותיות ש' הוי"ו, וכדי שיהי מבחי' ש' הוי' מקור לעולמות זהו ע"י בחי' ש' אד' ששם הוי' שמתלבש בבחי' ש' אד' וכמ"ש¹⁰⁴ וה' בהיכל קדשו היכל בגימ' אד', וזהו ענין ח' חוטין¹⁰⁵ שהם מרמזי' על ד' אותיות ש' הוי' וד' אותיות ש' אד' כו', והנה פי' ציצית הם בחי' הסתכלות¹⁰⁶ והיינו שהמכוון הוא שהמקיף דטלית יומשך בפנימי כו' וזהו ג"כ שארז"ל¹⁰⁷ שאין ציצית אלא לשון יוצא, והיינו שיוצא ומתגלה מסוכ"ע לממכ"ע כו' וכמ"ש¹⁰⁸ ורוח לבשה את עמשי שלבשתו רוח הקדש¹⁰⁹, וזשארז"ל¹¹⁰ ותלבש אסתר מלכות¹¹¹ מכאן שלבשתה רוה"ק נא' כאן ותלבש אסתר מלכות ונא' להלן¹¹² ורוח לבשה את עמשי מה להלן רוה"ק אף כאן רוה"ק כו', ולכאורה אינו מובן שהרי רוה"ק היינו בפנימי כו' מבחי' קדש העליון¹¹³, וכמו דוד שהי' בעל רוה"ק¹¹⁴ ואמר תהלים כו' שהי' משיג השגת אלקות בבחי' פנימי, כמ"ש¹¹⁵ גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, וא"כ איך א' ורוח לבשה שהלבוש הוא רק בחי' מקיף לבד אלא הענין הוא שמתחלה נמשך רק בבחי' לבוש לבד בחי' מקיף ואח"כ מהמקיף נעשה ונמשך בפנימי יסובבנהו יבוננהו כו', וכמו אורים ותומים שהי' לובש אהרן שהי' בבחי' לבוש לבד ועכ"ז על ידם השיג בפנימי מה שהי' שואל כו'¹¹⁶, וזהו והי' לכם לציצית שהוא בחי' אסתכלות¹¹⁷ דהיינו שמהמקיף יומשך לפנימי והיינו שהציצית הם חוטי לבן וחוטי תכלת, חוטי לבן הוא בחי' אהבה וחוטי תכלת הוא בחי' יראה

- 103) ראה בחיי ויקהל לה, לה. ראשית חכמה שער הקדושה פ"ו (קמב, א). של"ה פ' שלח שנד, ב. לקו"ת שבהערה 101. אוה"ת שלח ע' תקנג ואילך. ס"ע תקצ ואילך. ובכ"מ.
- 104) ראה אוה"ת שבהערה הקודמת.
- 105) חבקוק ב, ז. וראה אוה"ת נ"ך ח"א עה"פ (ע' תצה ואילך).
- 106) ראה ספרי ופרש"י שלח טו, לח. וראה אוה"ת שלח ע' תקנד. יעוד.
- 107) מנחות מא, ב. וראה אוה"ת שבהערה 103.
- 108) דברי הימים א יב, יט.
- 109) ראה הנסמך בהערה הבאה. מורה נבוכים ח"ב פמ"ה. בחיי שבהערה 112.
- 110) מגילה יד, ב. טו, א. וראה מקומות שבהערה הקודמת.
- 111) אסתר ה, א.
- 112) ראה בחיי עה"ת ברכה לג, ח (הובא בסה"מ עטר"ת ותשי"ב שבהערה 1). וראה פרדס שער כג (שער ערכי הבינויים) ערך רוח (הובא בלקו"ת במדבר י, סע"א).
- 113) ראה הגהות מהרצ"ו לזוהר ח"ב לט, א – בשם האריז"ל.
- 114) תהלים קיט, יח.
- 115) ראה יומא עג, ב. פרש"י תצוה כח, ל. רמב"ן תצוה שם – הובא בבחי' ברכה הנ"ל בהערה 112.
- 116) אוצ"ל: הסתכלות.

כי תכלת דומה לים וים דומה לרקיע כו"י והיינו שע"י המקיף נמשך או"י
בכח פנימי כו'.

ומעתה י"ל מה שע"י ראיית מצות ציצית ע"י וזכרתם את כל מצות הוי' ולא
תתורו כו' מה שייך זה לראיית מצות ציצית, והענין הוא דהנה מצות
ציצית הוא דוקא לקשור חוטין אחרים בטלית, משא"כ אם החוטין יוצאין
מהטלית עצמה פסולים¹¹⁸ וכמ"ש¹¹⁹ תעשה ולא מן העשוי כו'¹²⁰, וצ"ל מפני מה
צריך שיהי' דוקא חוטין אחרים נפרדים ואח"כ לקשור אותם בטלית ולא שיצאו
מהטלית עצמו, והענין הוא דהנה ארז¹²¹ תלת קשרין מתקשרין דא בדא,
ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה, והענין הוא דהנה ישראל אע"פ שחביבין
ישראל שנק' בנים למקום אעפ"כ אינם בערך דוגמא לאורייתא לפי
שהנשמות הם בעלי גבול¹²², משא"כ אורייתא היא בלי גבול ממש וכמ"ש¹²³
ארוכה מארץ מדה כו' כי אורייתא מח"ע נפקת¹²⁴ שהוא וחכמתו א' ממש¹²⁵
חכים ולא כחכ' ידיעא¹²⁶, ואהי' אצלו שעשועי' יום יום¹²⁷ שהוא שעשועי' עצמי
לאא"ס כו' וא"כ אינן בערך לאורייתא, וזהו שנש"י מתקשרין באורייתא היינו
כמו שהקשר מחבר שני דברים נפרדי' זמ"ז ונעשים ע"י הקשר א' ממש כמ"כ
נש"י ותורה אע"פ שהם שני דברים נפרדי' זמ"ז שאורייתא היא בלי גבול ונש"י
הם כחי' גבול ומ"מ מתקשרין זב"ז ונעשי' א' ממש, והיינו ע"י שמדבר בדברי
תורה ומניח שכלו ועיונו בדבר הלכה ומשיג אותה בטוב ונתאחד ההלכה זו
בשכלו ממש עד שנעשו לאחדים כו', וזהו ענין הקשר שמקשרין שני דברים

(117) מנחות מג, ב. וש"נ.

(118) מנחות מב, ב.

(119) תצא כב, יב.

(120) רש"י - הובא בתורה הקוצים מנחות שם.

(121) זהר ח"ג עג, א.

רצ"ע דבזהר פ' אחרי דע"ג ע"א לא נאמר הלשון תלת קשרין כי אם תלת דרגין אינון דמתקשרין כו'.
אמנם בודאי נמצא באיזה מקום בזה או בחקקונים] כל[שון] תלת קשרין. וכפי הנראה כ"ק רבינו אדמיר [הזקן]
וצוללה"ה נ"ע אמר בכל פעם כל[שון] תלת קשרין כו' שכן נזכר הל[שון] בכל הדרושים. - ספר המאמרים
תרנ"ז ע' כח בשולי-הגליון. הועתק ב"מפתח ענינים" למאמרי אדמיר (מהורשי"ב) נ"ע ערך תלת קשרין (ספר
המפתחות - קה"ת, תשכ"ו - ע' 470).

ובהערת כ"ק אדמיר שליט"א ב"מפתח ענינים" שם: באגה"ק חסדי ה' - מהדי"ק - פוטו - גכ"ק -
אדה"ז הל' ג' דרגין. [ראה אגרות-קודש אדמיר הזקן (קה"ת, תשמ"ב. תשמ"ח) סימן מ (ע' צט)].

(122) ראה גם לקו"ת בהר מ, סע"א.

(123) איוב יא, ט.

(124) זהר ח"ב טב, א. פה, א. קכא, א. ח"ג פא, א. קפב, א. רסא, א.

(125) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"י. תניא רפ"ב. ובכ"מ.

(126) תקו"ז בהקדמה "פתח אליהו" (ז, ב).

(127) משלי ח, ל (בדילוג לשון). וראה אגה"ק סימן יט. קונטרס אחרון ד"ה דוד זמירות (קס, סע"א
ואילך). סהמ"צ להצ"צ מ, ב ואילך. ד"ה שירו לו שנה זו (לעיל חלק א ס"ע קעט ואילך). ובכ"מ.

ספר תרל"ה – חלק ב

שמז

נפרדים ונעשים לאחדים ממש כמ"כ נש"י מתקשרן באורייתא ונעשים א' ממש כו, והנה הקשר הנ"ל צריך להיות כפול כי אם לא יהי' כפול לא יעמוד כו¹²⁸, וכך בקשר של ציצית צ"ל ג"כ כפול¹²⁹ והיינו שיהי' התחברות מלמטה למעלה ומלמעלמ"ט שכדי שיהי' מתקשר באורייתא צ"ל מתחלה שיהי' לו רצון בזה, וכמ"ש¹³⁰ ואהבת את הוי' אלקיך, ואח"כ כתי"ב¹³¹ והיו הדברי' האלה כו' והיינו שמתחלה צריך שיהי' לו רצון בזה שירצה להתקשר בתורה שהיא חכמתו של הקב"ה ועי"ז נעשה הקשר שיהי' מתקשר באורייתא כו', וזהו ג"כ מ"ש¹³² שמן וקטרת ישמח לב קטרת זהו קיטורא דנשמתא שהיא בחי' קשר¹³³, והיינו שהוא מתקשר לאלקות, וקטרת הוא על מזבח הזהב שהוא בחי' פנימי' הלב רע"ד¹³⁴ שהוא הרצון לאלקות ממש, ועי"ז הוא מתקשר ומתחבר באורייתא שהוא בחי' שמן כי אורייתא נק' שמן¹³⁵ כו' כי שמן הוא בחי' חכ' ואורייתא מח"ע נפקת כו' וזהו שמן וקטרת ישמח לב, והנה זה הקשר שייך לישראל דוקא וכמשארז"ל חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם¹³⁶, לפי שחביבין ישראל שנק' בנים למקום ע"כ הם יכולים להתקשר ולעשות א' ממש, לפי שנק' בנים שנמשכי' ג"כ מח"ע אף שנמשכין בבחי' גבול מ"מ יכולים הם להתקשר באורייתא שהיא בלי גבול ממש כיון ששרשן א' כו' וכמ"ש¹³⁷ מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל דוקא שהם כלי לזה לאורייתא כו'¹³⁸, וזהו ענין השלש מעלות דקא חשיב ואזיל מתחלה א' חביב אדם שנברא בצלם שהוא קאי על כללות אדם בחי' מדבר שהוא כולל כל העולמות כו', ואח"כ א' חביבין ישראל שנק' בנים למקום שזהו מצד נה"א שנמשך מעצמות אר"ם ממש בחי' ח"ע שזהו למעלה גם משרש כל העולמות, ששרש כל העולמות הוא רק מבחי' זיו והארה מעצמותו כו' השפעה חיצוני', משאי"כ נש"י נמשכי' מפנימיותו ממש וכמ"ש¹³⁹ ויפח באפיו נ"ח מאן דנפח מתוכו נפח מתוכיותו

(128) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח טשי"ז ס"ב.ג. ובכ"מ.

(129) שו"ע שם ס"א סכ"ח. ועוד.

(130) ואתחנן ו, ה.

(131) שם, ו.

(132) משלי כז, ט.

(133) ראה ד"ה ויקח מן הבא מידו שנה זו (לעיל חלק א' ע' ט). ועם הגהות – סה"מ עזר"ה ע' פו ואילך.

וראה גם סד"ה צו את בניי שנה זו (לקמן ע' שפד).

(134) ראטה במקומות שבהערה הקודמת.

(135) ראה לקו"ת שה"ש ב, ד. אוה"ת נ"ך ח"א ע' תרכט.

(136) ראה שינויי נוסחאות למשניות אבות שבהערה 5.

(137) תהלים קמו, יט.

(138) כאן כתוב בהמאמר (ככתב"ד מעתיק): משאי"כ האומות שהפרידן מאחזותו כו'. וכתב ע"ז אדמר"ר

מהר"ש בצד הגליון: משאי"כ עד כו' אצ"ל (= אין צריך להעתיק).

(139) בראשית ב, ז.

(*) ראה שיחת ש"פ ראה תשמ"ב.

נפח¹⁴⁰, אך אעפ"כ נמשכו בבחי' גבול כי בבחי' בריאה מאין ליש שכל כללות נש"י הם נמשכו בכריאה רק פרטיות נשמות שהם נשמות דאצי' כמו נשמת האבות ומשה כו'¹⁴¹, וזהו שא' חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה דהיינו שאע"פ שנמשכו בבחי' גבול מ"מ ע"י התורה יכולים להתאחד ולהתכלל באא"ס ממש לפי שאורייתא היא בלי גבול ממש, ונש"י מתקשרן¹⁴² באורי' ונעשי' א' ממש כו', וזהו ענין נש"י מתקשרן¹⁴² באורי' ואורייתא בקודב"ה היינו שאורייתא צריך ג"כ קשר שכדי שיתחבר באא"ס שהיא למעלה מבחי' ח"ע שח"ע נחשבת כעשי' גשמי' לפניו ית' וכמ"שי¹⁴³ כולם בחכ' עשית ואין ערוך אלי' אפי' אור צח אור מצוחצח אוכם הוא לגבי עילת העלות¹⁴⁴, והנה לזה צריך שיתקשר ויתחבר אא"ס עם התורה שנמשכה מח"ע, וזהו ענין משארז"ל¹⁴⁵ דוד הי' מחבר תושמ"ע¹⁴⁶ בהקב"ה, והיינו שהי' עושה הקשר הנ"ל אורי' בקודב"ה, והנה עי"ז שנעשה התקשרות אא"ס עם אורייתא ממילא נעשה התקשרות אא"ס עם ישראל ג"כ שכיון שישראל מתקשראן באורי' ונעשי' א' ואורי' מתקשרא' בקוב"ה ממילא נעשה הכל א' כו', וזהו ענין טלית וציצית, כי טלית הוא בחי' לבושי' כתלג חיור שהוא בחי' סוכ"ע שלמעלה גם מבחי' ח"ע וציצית הוא בחי' ל"ב נ"ח שהיא בחי' תורה וצריך לקשור את הציצית לטלית שהוא מורה עי' שהתורה מתקשרא בקודב"ה אף שבאמת הקב"ה הוא למעלה מבחי' התורה באין ערוך כו', ואעפ"כ מתקשר באורייתא, וע"כ צריך להיות הציצית דוקא מחוטין נפרדי' ואח"כ לקשור אותם בטלית כו', ולא שיהי' החוטי ציצית שיצאו מהטלית עצמו כו', וזהו מ"ש וזכרתם את כל מצות ה' שיהי' מצות הוי' בבחי' דכר דהיינו שנש"י מקבלי' מבחי' מצות הוי' כי נש"י מתקשרין באורי' דוקא ועי' אורייתא מתקשרין בקודב"ה כו', אך שצריך שיהי' ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם כו', ולהבין פי' מ"ש אשר אתם זונים אחריהם למה נק' בשם זונה כו', הענין הוא דהנה כנס"י והקב"ה נק' בשם חתן

(140) מובא בכ"מ בשם הזהר - ראה תניא רפ"ב. אגרת התשובה מהדורא קמא (קה"ת, תשמ"ב) ע'

תקט. אנה"ק רסט"ו. ובמאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ע' קה בשם חז"ל.

כמדומה לי שלא נמצא בזהר ובתקו"ז שלפנינו, אבל נמצא בספרי הקדמונים, מהם בשם חז"ל: עמק המלך ככו, ג: ויפח באפיו נשמת חיים ואמחזיל כל הנופח מעצמותו הוא נופח. וראה שפע טל בהקדמה: ויפח כו' ידוע כל הנופח מעצמותו הוא נופח. וראה ג"כ רמב"ן בראשית ב, ז. בחיי יתרו ב, ז. - יש אומרים שנמצא עדי"ז בס' הקנה ואינו תח"י. - ממכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א מיום ו' שבט תשכ"א (נדפס גם בלקריש ח"יט ס"ע 437).

(141) אילי חסרים כאן כמה תיבות.

(142) אוצ"ל: מתקשרין.

(143) תהלים קד, כד. תניא פ"ב בהגהה. שעהיהיא פ"ט בהגהה.

(144) תקו"ז ת"ע (קלה, ריש ע"ב).

(145) ראה זהר ח"ג רכב, ב (ברע"מ). ספר הבהיר סניח (סקצ"ו). ספר מעין החכמה - הובא בלקרית

שלח מז, ג. נא, א. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתקיד.

(146) = תורה של מעלה.

ספר תרל"ה – חלק ב

שמט

וכלה כמו בכל שיר השירים, וכמ"ש¹⁴⁷ וארשתיך לי לעולם וארשתיך לי בצדקה ומשפט וידעת את ה', והיינו לפי שכנס"י מקבלי' השפעה אלקותי¹⁴⁸ בבחי' פנימי' מאוא"ס ע"כ נק' הקב"ה בשם חתן וכנס"י שמקבלים בחי' אלקות בתוכם נק' כלה ע"ש שמקבלים השפעה זו, אך היינו דוקא ע"י שיהי' להם רצון בזה שירצו אלקות בבחי' ואהבת את הוי' אלקיך, והיינו ע"י התורה כו' כי ע"י התו' מתקשרין בהקב"ה כו', וזהו שהתו' נק' ג"כ בשם חתן וכמ"ש¹⁴⁹ ביום חתונתו זו מ"ת ויש ג"כ בבחי' כנס"י שמקבלים מעצמות אא"ס שלא ע"י התורה, והיינו ע"י רע"ד שיש להם רצון פשוט לאלקות ממש בבחי' מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כו'¹⁵⁰, אך כשמקבלי' תענוג מדבר זר ג"כ כמו תענוגי' גשמי' וכדומה נק' זונה¹⁵¹ כמו זונה שמקבלת תענוג מזרים חוץ מבעלה כמ"כ כשישראל מקבלים תענוג מדבר זר תענוגי' גשמי' שלא ע"י התורה ממילא נק' זונה, וזהו מ"ש וזכרתם את כל מצות הוי' שיקבלו תענוג דוקא מבחי' תו"מ, ולא תתורו אחרי לבבכם אשר אתם זונים אחריהם, שאם יקבלו תענוג מדברים גשמי' נק' בשם זונה, אך עדיין י"ל מה שייך זה לראי' מצות ציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות הוי' ולא תתורו, והענין הוא דהנה כתי' ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע¹⁵² ובחרת בחיים¹⁵³ כו', ולכאו' אינו מובן זה מאין נמשך הרע ואפי' תענוגי' גשמי' של היתר שהם בחי' ק"נ ג"כ קשה מאין נמשך זה שהרי הכל נתהוה בדבר ה' ואיך נמשך מדבר הוי' מקור לתענוגים גשמי' כו', והגם דכתי'¹⁵⁴ אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו כו' שהם מקבלי' מהמזלות, אך המזלות מקבלי' משמרי האופני' ושמרי האופני' מקבלים מאופנים ואופני' מחיות כו', עד ששרשן מקבל מבחי' דבר הוי' ממש בחי' מל' דאצי', ולמעלה הדבור הוא בחי' גבוה מאד, שהרי אין זה כמו דבור גשמי, רק מה שאנו מדמין זה לדבור היינו לפי שהוא בחי' מקור להשפעה וגילוי ע"כ אנו קורין זה בשם דבור שהוא בחי' גילוי לזולתו, אבל באמת הוא גילוי אוא"ס ממש, וא"כ איך נתהוה למטה בחי' רע גמור, אך הענין הוא דהנה אנו רואי' למטה באדם שהאדם הראשון נתהוה מבחי' מאמר נעשה אדם¹⁵⁵, והנה אדה"ר קודם החטא הי' בחי' גבוה מאד שהי' כולל כל הנשמות¹⁵⁶ וכל העולמות כו', והנה כיון שנתהוה מבחי' מאמר

(147) הושע ב, כא-כב (בדילוג לשון).

(148) אוצ"ל: השפעת אלקות. או: השפעה אלקית.

(149) שה"ש ג, יא. משנה תענית כו, ב. וראה לקרית ברכה צג, סעי'ד ואילך.

(150) תהלים עג, כה. וראה תו"א נח ט, א. לקרית תוריע כ, א. סה"צ להציצ קלה, סעי"א.

(151) לקרית שלח מה, סעי"א ואילך. ברכה צד, א.

(152) נצבים ל, טו.

(153) שם, יט.

(154) בראשית א, כו. וראה לקרית שלח מה, ב.

(155) שער הפסוקים להאריז"ל פ' בראשית דרוש ג'. לקוטי תורה להאריז"ל תהלים לב. ועוד.

נעשה אדם עכצ"ל ששרש המאמר גבוה גם מאדה"ר כיון שנתהוה מהמאמר כו', והנה אנו רואים למטה באדם שיש בו שני הפכים שיש בו מוח ששורה בו שכל וחכ' להשכיל השכלה ולהשיג השגת אלקות ממש, ועוד יש בו בחי' קרביים ששם פרש גשמי כו', ולכאוי' אינו מובן איך נמצא בו שני הפכים אלו כו', אך הענין הוא לפי שיש בו חצר הכבד המפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון, וע"י הפרסא המפסיק ע"י נעשה האברים שלמעלה מהפרסא בתכלית הרוחניות עד שנעשה המוח כלי לשכל להשיג השגת אלקות, ולמטה מהפרסא נעשה בתכלית הגשמיות ששם משכן הפרש, ואם לא הפרסא ממילא לא היו האברים שלמעלה מהפרסא בתכלית הרוחני, ולא האברים שלמטה מהפרסא בתכלית הגשמי רק ע"י הפרסא כו', וכיון ששרש האדם נמשך מבחי' דבר הוי' ממאמר נעשה אדם והיינו ממילא כיון שיש באדם בחי' זו עכצ"ל שבהמאמר יש ג"כ בחי' קומת אדם והיינו ששרש הדבור למעלה הוא בחי' גבוה מאד והוא כולל שני בחי' והיינו בחי' ראש ומוחין שלמעלה מהפרסא, וגם יש בו בחי' מה שלמטה מהפרסא נעשה מקור לתענוגי' גשמי' וכמו למשל מאמר תדשא הארץ דשא עשב כו' ואיתא בזה"ר תדשא הארץ דשא הוא בחי' יוצר משרתים ועשב הוא בחי' ואשר משרתיו כו' שעומדים ברום עולם, והיינו שמהמאמר תדשא נתהוה בחי' מלאכים כו', אך לפי שיש פרסא המפסיק שם ממילא אחר הפרסא נתהוה מזה גם גשמי' כמו באדם שע"י הפרסא המפסיק נעשה גם פרש כו', וזהו שבהשתלשלו' נעשה מקור גם לתענוגי' גשמי' ק"נ, ואפילו רע גמור כו' לפי שהמאמר הוא בבחי' ציור אדם וכן בכל המאמרות והיינו שמהפסולת וחיצוניות של המאמר בחי' שמרי אופנים מזה נעשה מקור לתענוגי' גשמי' כו', ובוה יובן מה שע"י ראיית הציצית ע"י ממילא ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם כו', דהנה ל"ב חוטין הם ל"ב נ"ח¹⁰³, והיינו שהוא בחי' עשרה מאמרות¹⁵⁶ וך"ב אותיות¹⁵⁶ שע"י נתהוו כל העולמות, והנה כשיתבונן בזה איך שהעשרה מאמרות הם נקשרים לטלית שבעצם הם נפרדי' שהטלית הוא בחי' לבושי' כתלג חיור בחי' סוכ"ע ואינם בערך כלל רק שנקשרו להטלית כו' לפי שכך עלה ברצונו הפשוט והיינו אפילו ע"מ איך שהם למעלה שהוא בחי' גבוה מאד, ושרש התענוגי' גשמי' הוא רק מהפסולת של ע"מ פרש וחיצוני' כו' שמהחיצוניות שלאחר הפרסא נעשה מקור לתענוגי' גשמי' ג"כ, וא"כ ממילא לא ירצה בזה כיון שהוא רק פסולת כו', אלא שנעשה לו רצון לעצמותו ומהותו כו', וע"י נעשה ג"כ למען תזכרו דהיינו שיהיו הם בבחי' דכר שיהיו הם המשפיעים בהתורה¹⁵⁷, והיינו שמה שישאל מתקשרין באורייתא זהו ע"י עסק התורה ומצות שהוא עפ"י שכל וטעם שמתקשר באורי' כנ"ל, אבל כדי שיהי' נעשה הקשר הראשון אורי' בקוב"ה שאינו ערך כלל אל אוא"ס ב"ה שח"ע נחשבת כעשי'

(156) ראה מאורי אור מערכת ל אות יט וכיאר נתיב שם.

ספר תרל"ה – חלק ב

שנא

גשמי' לפניו וכדי שיהי' מתקשר באוריי' זהו עיי' רעו"ד של ישראל שעיי' שיש להם רצון פשוט לאלקות שלמעלה מהשכל וטעם עיי' עושין הקשר הראשון שיהי' מתקשר אא"ס באורייתא, וכמו דוד שהי' מחבר תו' שלמעלה בהקב"ה שהי' עושה הקשר הנ"ל אוריי' בקוב"ה כו', וזהו למען תזכרו שהם נעשים בחי' דכר משפיעים בהתורה¹⁵⁷, ועשיתם את כל מצותי¹⁵⁸ שהם עושים את המצות שממשיכי' רצה"ע בהמצות כו', ושיהי' גילוי אוא"ס במעשה המצות כו', וזהו שפעם¹⁵⁹ נק' התורה בשם כלה וכמ"ש¹⁶⁰ תורה צוה לנו משה מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה שהתורה נק' כלה וכנסי' נק' חתן ע"ש שהם משפיעי' בהתורה והתו' מקבל עיי' כו'.

אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ¹⁶¹, והיינו שהוא נתינת טעם מהיכן נמשך הכח הזה לנש"י, ולזה א' אני הוי' אלקיכם, והענין הוא דהנה כתיב¹⁶² כי שמש ומגן הוי' אלקי', והיינו ששם אלקי' הוא מסתיר על ש' הוי' שהוא בחי' ה' הוה ויהי¹⁶³ שהוא בחי' גילוי אלקות ממש בחי' ביטול במציאות ממש, אך שם אלקי' מסתיר על שם הוי' שיהי' נראה העולם ליש ודבר נפרד כו', והנה יעקב אמר אם יהי' אלקי' עמדי ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש והי' הוי' לי לאלקי¹⁶⁴, והיינו כי לחם לאכול הוא בחי' תורה שהיא בחי' פנימי' ובגד ללבוש זהו מעשה המצות שנעשו לבושים כו', וזהו ענין טלית וציצית, טלית הוא בחי' לבושי' כתלג חיור וציצית הוא בחי' חוטי' שנמשכי' בבחי' פנימיות ל"ב ני"ח כו', ועיי' והי' הוי' לי לאלקי' שהוי' יהי' כאלקי', והיינו שלא יהי' שם אלקי' מסתיר על שם הוי' אלא ששם הוי' עצמו יהי' מאיר כמו שעתה מאיר בחי' שם אלקי', וממילא בחי' ש' הוי' יהי' יותר גבוה מבחי' ש' הוי' שמאיר עתה אלא שיהי' גילוי בחי' ש' הוי' דלעילא ונקי' הוי' הוי' ופסיק טעמא בגוויהו¹⁶⁵ כו', והנה עיי' שיש להם רצון פשוט בחי' העלאה לבחי' ש' הוי' זה עיי' יש להם כח להמשיך בתורה ולעשות התקשרות אוא"ס בתורה, וזהו אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ כי יש מצרים גם בקדושה, והיינו מה שגילוי אוא"ס נמשך בבחי' מיצר בחי' גבול כי אפילו ג"ע הוא ג"כ בחי' גבול¹⁶⁶, והנה זה

(157) ראה לקו"ת שלח מה, סע"א ואילך. מו, א. ברכה צד, א.

(158) ראה לקו"ת שלח מה, ב. מו, ב.

(159) ראה לקו"ת ברכה צג, סע"ד ואילך.

(160) ברכה לג, ד. פסחים מט, ב.

(161) שלח טו, מא. בכל הבא לקמן – עד סוף המאמר – ראה גם (נוסף להמצויין בהערה 1) לקו"ת

שלח מט, סע"א ואילך. ג, ג ואילך. נא, ב ואילך.

(162) תהלים פד, ח. וראה שעהוה"א פ"ד-ה.

(163) ראה זהר ח"ג רנז, סע"ב. פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט. שעהוה"א פ"ד. פ"ז.

(164) ויצא כח, כ"בא. ראה לקו"ת שבהערה 161. תו"א ויצא כא, ד. כא, ג. ד"ה תפלה לדוד דש"פ צו,

י"ב ניטן, תשמ"ז.

(165) תשא לד, ו. זהר ח"ג קלח, רע"א (באד"ר). וראה לקו"ת שלח שם. ובכ"מ.

(166) ראה סהמ"צ להצ"צ מצות ציצית פ"א. לקר"ש חלק כט ע' 47.

נמשך ע"י ששם אלקי מסתיר על שם הוי, אבל ע"י שיהי בחי הוי כאלקי ולא יהי שם אלקי מסתיר ממילא נעשה יצ"מ כו, והנה אח"כ מסיים אני הוי אלקיכם, והיינו שהקשר צריך להיות כפול ואם לאו אינו קשר והיינו שצריך שיהי מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, ומ"ש מתחלה אני הוי אלקיכם הוא בחי העלאה שמלמטה למעלה מה שיש להם רצון פשוט לאלקות לעצמותו ומהותו, ואח"כ הוא המשכה שלמעלה ל"מ למטה, וע"ז נקשר קשר חזק כו קודב"ה באורייתא ואורי"י בישראל ונעשה הכל אחד ממש.

(167) אוצ"ל: שמלמעלה.

בס"ד פ' חוקת.

אזי ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה כו², הנה כתיבי מעיין גנים באר מ"ח ונוזלים מן לבנון, פסוק זה מדבר בכנס"י שנק' באר מ"ח, וצ"ל הפי' מן ונוזלים מן לבנון, הנה ארז"ל בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ובשביל התורה שנק' ראשית, שעיקר בריאת העולמות הי' בשביל שני דברים אלו, ולהבין זה צ"ל משארז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים מהו ענין דירה זו הלא בלא"ה ג"כ מכה"כ, אך הענין הוא כי כבודו תרגומו זיו יקרי' שהוא רק זיו והארה וכמ"שי הודו על ארץ ושמים, וכמ"שי ישתבח

- (1) מאמר זה הוא בכתב-יד מעתיק. והוא ד"ה אז ישיר בבוך 1028 [כרך כתי' הנחות ממאמרי אדמו"ר הצ"צ] עם תיקונים והגהות בכ"ק אדמו"ר מהר"ש.
המאמר מיוסד על ד"ה אז ישיר ישראל תקס"ד (מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קסד ואילך). ועם הגהות – ד"ה הנ"ל באוה"ת חוקת ע' תתמד ואילך. שם חלק ה' ע' אתרמא ואילך.
וראה גם ד"ה הנ"ל במאמרי אדמו"ר האמצעי (במדבר ח"ד ע' א'תג ואילך). ד"ה הנ"ל בסה"מ תרנ"ד ע' שמו ואילך. עטר"ת ע' תקט ואילך. ד"ה מעין גנים בסה"מ תשי"ב ע' 133 ואילך.
- (2) חוקת כא, יז.
- (3) שיר השירים ד, טו.
- (4) ראה גם לקו"ת חוקת רד"ה או ישיר ישראל (סב, ב).
- (5) הובא בפרש"י ורמב"ן עה"פ בראשית א, א. מדרש אגדה (הוצאת באבער – לבוב, תרנ"ב) בראשית שם. וראה תנחומא (הוצאת באבער) בראשית ג, ב"ר פ"א, א. ויק"ר פל"ו, ד.
- (6) הובא בתניא פרק לו. וראה תנחומא נשא טז. במדבר פ"ג, ו.
- (7) ראה גם לקו"ת פקודי ג, א. הועתק בד"ה ויבא משה שנה זו (לעיל חלק א ע' פג). ד"ה הנ"ל תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' קמט). ד"ה מעיין גנים שנה זו פ"ד (לקמן ע' שסו). וככ"מ.
- (8) = מלא כל הארץ כבודו (ישעי' ו, ג).
- (9) תהלים קמח, יג.
- (10) בתפלת שחרית.

שמך לעד כו' שבח' מלכנו מלך העולם שנמשך מזה חיות העולמות הוא רק מבח' שמך שם והארה שאינו נוגע לעצמותו כמו שם האדם שאינו נוגע לעצמות האדם, ואפי' ג"ע ועוה"ב הוא ג"כ בח' נהנין מזיו כו"ו, אמנם דירה בתחתונים היינו שיהי' גילוי עצמות אוא"ס ב"ה כמשל הדירה בגשמי' שעצמות האדם דר בהבית¹², והגם דכתי"ב את השמים ואת הארץ אני מלא אני היינו מהר"ע, צ"ל שזהו רק בבח' העלם ומקיף לבד, ופי' דירה בתחתונים היינו שיאיר בבח' גילוי ממש.

וביאור הענין דירה זו היינו כי הנה כתי"ב מונה מספר לכוכבים, המוציא במספר צבאם¹³ משמע שהם בבח' מספר, וכתי"ב היש מספר לגדודיו משמע שהוא בלי מספר וכן מבואר קושי' זו בגמ' חגיגה ד"ג ס"ע"ב כתי"ב אלף אלפי' ישמשוני' ורבו רבבן כו' וכתי' ולגדודיו אין מספר¹⁴, ומשני ל"ק כאן בזמן שבהמ"ק קיים אז הוא אין מספר, כאן בזמן שאין בהמ"ק קיים כביכול נתמעטה פמשמ"עיי, וגם זה אינו מוכן לכאורה, איך הוא הבדל גדול כ"כ שנתמעט מבח' אין מספר לבח' מספר שהוא אין ערוך, שהלא גם המספר היותר עצום אין ערך לבלי מספר¹⁵, וגם לכאורה אינו מוכן מה תלוי זה בבהמ"ק דוקא, והענין הוא כי בריאות העולמות הוא מבח' מל"ב שהוא רק בח' שם והארה, וכשנמשך מבח' זו הוא בבח' מספר, וזהו מ"ש המוציא בה' הידוע שהוא בח' ה' אחרונה דשם הוי', שהוא רק בח' שם והארה, וזהו לכולם בשם יקרא¹⁶, ולכן גם בח' זו בעצמה נק' מספר כמ"ש המוציא במספר בבח' מספר לפי שהוא מקור להתהוות בח' מספר, אמנם יש בח' שלמעלה מבח' מל' וכשהמשכה למטה הוא מבח' זו הוא בלי מספר והוא מ"ש ולתבונתו אין חקר¹⁷,

(1) ראה ברכות יז, א. ועוד.

(2) ראה – גוסף להמצויין בהערה 1 – מאמרי אדה"ז תקס"ה חלק א ע' תפט (ועם הגהות וכו') – אוה"ת שה"ש חלק ב ע' תרעט ואילך. אוה"ת בלק ע' תתקצו ואילך. סה"מ תרס"ב ע' שלה. המשך תרס"ו ס"ע ג. שם ע' תמה. סה"מ עת"ר ע' רמה. תרע"ח ע' קצג. ד"ה זכור תשמ"ג.

(3) ירמי' כג, כד.

(4) תהלים קמו, ד.

(5) ישע"י מ, כו.

(6) איוב כה, ג.

(7) דניאל ז, י.

(8) אינו לשון הפסוק, כ"א המשך לשון הגמרא (חגיגה) שם (בדיעה הב'), ע"פ לשון הכתוב, "היש מספר לגדודיו". וראה גם תוי"א וישב כט, ב: כמ"ש לגדודיו כו'. ועד"ז בסה"מ תרל"ז ח"ב ע' תכב. שם ע' תקי.

(9) = פמליא של מעלה.

(20) ראה תניא פמ"ח (סז, ב). מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ע' נה (בשם המגיד). מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ע' תתצג. ספר החקירה להצ"צ כח, כ ואילך. ד"ה יי"ט של ר"ה תרל"ב. ובכ"מ.

(21) ראה תניא פנ"א"נב. ובכ"מ.

(22) כ"ה גם (לתבונתו אין חקר) בד"ה אז ישיר בבוך 1028 (שבהערה 1). ולכאורה צ"ל: לתבונתו אין מספר (תהלים קמו, ז). וכ"ה במאמרי אדה"ז, אדמו"ר האמצעי, אוה"ת וסה"מ עטר"ת ותש"ב שבהערה 1.

ובזה יובן ההפרש שבין בזמן שבהמ"ק קיים כו' דאיתא בזהר²³ שאז הי' בחי' כעיר שחוכרה לה יחדיו²⁴ פי' שהי' התחברות ב' ההי"ן ה' עילאה וה' תתאה יחד, שזהו ענין המשכת סוכ"ע בממכ"ע, או המשכת בחי' ולתבונתו בבחי' מל', ולכן הי' אז בלי מספר, משא"כ בזמן הגלות שאין מאיר כ"א מבחי' מל', ולכן הוא בבחי' מספר, עוד יש שם בגמ' תירוץ על קושי' הנ"ל שמ"ש אלף אלפי' ישמשוני' הוא מספר גדוד אחד, אבל לגדודיו אין מספר, והענין הוא כי הנה שרש הגדודי' הוא במדות עליונות שמכל מדה ומדה כשנמשך ממנה בבחי' מל' הנה ע"י צירופי אותיות הדבור נתהוה מזה גדוד א²⁵, כמו מחנה מיכאל שהוא קפ"ו אלף²⁶ הגם שהמדה כמו שהיא למעלה היא מיוחדת, אמנם הריבוי בא ע"י צירופי אותיות הדבור כשנמשך במל', וזהו שארז"ל²⁷ על כל דבור ודבור שיצא מפיו של הקב"ה נברא מלאך אחד, ולכן הוא בבחי' מספר, אמנם לגדודיו אין מספר, ששרש כל גדוד הוא בהמדות כנ"ל ובהמדות יש התכללות זה מזה שחסד כלול מחסד שבחסד ומחסד שבגבורה שבחסד עד אין קץ ותכלית ממש ולכן הוא בלי מספר, וכשנמשך בבחי' מל' דוקא הוא שבא במספר אלף אלפי' ישמשוני' כנ"ל, דוגמת מ"ש בתניא ח"ב²⁸ שבחי' זמן עבר הוה ויהי' לא שייך כ"א בבחי' מל' מלך מלך וימלוך, אבל למעלה מבחי' זו לא שייך זמן, וכמו"כ י"ל שלמעלה מבחי' מל' לא שייך מספר כי כערך תבונה לגבי מל' כן גם המדות עליונים אינם בערוך²⁹ לגבי המל', וזהו ענין דירה בתחתונים היינו שיאיר מבחי' בלי מספר בבחי' מספר וכמ"ש³⁰ והי' מספר כו' אשר לא יספר כו'.

קיצור, בראשית בשביל ישראל ובשביל התורה, יקדים³¹ פי' דירה בתחתונים שהוא ענין גילוי עצמיות אוא"ס שלמעלה מבחי' מקור התהוות העולמות, שזהו ביאור הכתובים מונה מספר והיש מספר והתי' שע"ז בגמ' חגיגה.

והנה ע"י מה יומשך דירה זו וגילוי זה שמעצמות אוא"ס ב"ה הוא ע"י מעשה המצות, כי הנה ארז"ל³² על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל

(23) ראה זהר ח"א קפג, סע"ב. הובא באוה"ת (יהל אור) עה"פ (ע' תפ).

(24) תהלים קכב, ג.

(25) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי במדבר פה, א ואילך. ולאדמו"ר הצי"צ שם ח"א ע' תמט

ואילך. תנא ואילך.

(26) זהר ח"ג קנד, א. קנה, א.

(27) חגיגה יד, א.

(28) פרק ז (פב, א).

(29) אוצ"ל: אינם בערך. בבזך 1028 שבערה ז: אינם ערוך.

(30) הושע ב, א. וראה לקו"ת במדבר ו, א ואילך. שם ז, ג ואילך.

(31) בהכתי' אינו ברור אם כתוב "יקדים" או "נקדים".

(32) אבות פ"א מ"ב.

העבודה ועל גמ"ח, גמ"ח קאי על כל המצות בכלל³³, כי הנה כתיב³⁴ ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, לעבדה מ"ע ולשמרה מל"ת³⁵, שע"י³⁶ ממשיכים תוס' אור בג"ע כי המצות נקראים אברים דמלכא רמ"ח פקודין רמ"ח אברים כו"³⁷, והנה כמו האברים³⁸ נמשך בהם חיות מעצמיות הנפש, כן ע"י המצות נמשך מעצמיות אוא"ס ב"ה, וזהו פ"י מצוה לשון צוותא וחיבור³⁹ היינו שיהי' חיבור עצמות אוא"ס ב"ה בהעולמות וכמ"ש⁴⁰ והיו הדברים האלה כו' אשר אנכי מצוך כו' אנכי מי שאנכי עצמותו ומהותו מצוך כו"⁴¹, וזהו ענין ברכת המצות בא"י אמ"ה אשר קדשנו, היינו שבבחי' מלך העולם מקור התהוות העולמות יומשך מבחי' אשר קדשנו קדש העליון⁴² ומבחי' אשר באשרי⁴³, אך הנה אחר שאנו מדמין המצות לאברים וכמו שבאברים א"א שיומשך בהם מעצמיות הנפש א"ל שיומשך תחלה במוח שבראש בכלל, ומהמוח נמשך לכל האברים⁴⁴ כמו"כ הוא למעלה א"א שיומשך אוא"ס ע"י המצות א"ל שיומשך תחלה בד"כ בתורה וכמ"ש ות"ת כנגד כולם⁴⁵, כי התורה היא בחי' חכ' אורייתא מח"ע נפקת⁴⁶, וחכ' מוחא⁴⁷, ובה הוא שנמשך תחלה כללות ההמשכה מעצמות אוא"ס ב"ה, ואח"כ מתחלק לרמ"ח פקודין, וזהו ענין גדול תלמוד שמביא לידי מעשה⁴⁸ שכדי שיומשך במעשה המצות עד בחי' עש"י בפור"מ הוא ע"י התורה, וזהו ששים המה מלכות⁴⁹ אלו ששים מסכתות ושמונים פלגשים אלו ברייתות⁵⁰ שהם המשכה מעצמות אוא"ס ב"ה וע"י נעשה ועלמות⁵¹ א"ת עלמות אלא עלמות⁵² בבחי'

(33) ראה תר"א מקץ מב, ג. ובכ"מ.

(34) בראשית ב, טו.

(35) ראה זהר ח"א כז, א. ח"ב קסה, ב. תקו"ז תכ"א (סב, א). תנ"ה (פה, ב).

(36) = שעל ידם.

(37) תניא רפ"ג בשם התיקוני' [ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א)]. אגה"ת רפ"א בשם הזהר [ראה זהר ח"א

קע, ב]. לקו"ת בחוקותי מה, ג.

(38) ראה לקו"ת בחוקותי שם. קיצורים והערות לתניא פכ"ג שם (ע' קו).

(39) תר"א תולדות יח, סע"ב. לקו"ת בחוקותי שם. ובכ"מ.

(40) ואתחנן ו, ו.

(41) ראה תר"א תולדות יח, סע"ב. לקו"ת ואתחנן ב, ריש ע"ד. ועוד.

(42) ראה לקו"ת בהעלותך לד, ב ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 270.

(43) ויצא ל, יג. ראה תר"א תולדות יח, סע"ב. שמות נג, ב. תצוה פא, א. לקו"ת בשלח א, ד. סה"מ

תרפ"ט שם. תרצ"ו ע' 261.

(44) ראה תניא פנ"א.

(45) פאה פ"א מ"א. שבת קכו, א.

(46) זהר ח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ח"ג פא, א. קפב, א. רסא, א.

(47) תקו"ז בהקדמה "פתח אליהו" (יז, א).

(48) קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.

(49) שה"ש ג, ח.

(50) ראה שהש"ר עה"פ (פ"י, ט [ב]), ושם: ושמונים . . אלו שמונים פרשיות שבתורת כהנים. אבל כ"ה

בפנים בכ"מ בדא"ח – ראה לקו"ת שה"ש לה, ב. לט, ג. מ, ב. אוה"ת שמות ע' יב. ועוד.

(51) תקו"ז בהקדמה (יד, ב).

אין מספר, וזהו ההפרש שבין איהו וחיהי חד לאיהו וגרמוהי חד⁵², חיהי הוא בחי' חכ"ש⁵³ כמ"ש⁵⁴ והחכ' תחי', וכדי שיתייחד בה אוא"ס ב"ה הוא ע"י התורה⁵⁵, ואח"כ איהו וגרמוהי בחי' הכלים⁵⁶ חד ע"י מעשה המצות⁵⁵ וזהו רוב שלום בניך א"ת בניך אלא בוניך⁵⁷ אלו ת"ח שעוסקים בבנינו ש"ע⁵⁸ היינו שכדי שיומשך בעולם שהוא בע"ג ובבחי' מספר שיהי' בלי מספר הוא ע"י ת"ח כו', וזהו ענין שלום⁵⁹ כי שלום הוא התחברות ב' הפכים היינו חיבור אוא"ס ב"ה הבכע"ג ולמעלה מגדר מספר לגמרי עם העולמות שהם בע"ג ובבחי' מספר שיהי' בלי מספר וע"י נעשה שלום בפמשמ"ע⁶⁰ חיבורי' אוא"ס ב"ה בעולמות היינו שנעשה רב שלום גם בהנבראים עצמם כמו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש⁶¹, א"כ שלום בפמשמ"ע הוא חיבור של אוא"ס ב"ה כאצי, ושלום בפמשמ"ט הוא חיבור אצי' עם ב"ע, וזהו בראשית בשביל התורה שנק' ראשית היינו שראשית וכללות ההמשכה מאוא"ס ב"ה הוא בחכ' שבתורה, ואח"כ נמשך במצות עד שנמשך למטה בעולמות.

קיצור, וע"י מה יומשך דירה זו הוא ע"י מעשה המצות רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא, כמו האבר ממשיך מעצמות הנפש, ומתחלה צריך להיות תורה חכ' מוחא, ששים מלכות, וע"י ועלמות כו' ורוב שלום כו'.

אך עדיין י"ל איך ע"י התורה נמשך מעצמות אוא"ס ב"ה הלא ידוע דלית מח' תב"כ והתורה היא מחכ' נפקת שהוא בחי' מח', וגם חכ' מוחא הוא בחי' ציור אדם, ואוא"ס ב"ה הוא כי לא אדם, וא"כ איך יומשך זה ע"י המצות והתורה, וגם כי התורה נתלבשה בגשמי' בהלכות הערוכות לפנינו, אך הנה זהו ענין בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית, כי איתא בתד"א⁶² שני דברים קדמו לעולם ישראל ותורה ואיני יודע איזה מהם קדם העולם אומרים שהתורה קדמה ואני אומר ישראל קדמו כו', ויש להביא רא"י לזה ממה שנכל התורה

(52) תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).

(53) ראה תו"א יתרו עא, א. לקו"ת שה"ש לט, ג. קיצורים והערות לתניא ע' קה. ד"ה להבין ההפרש שבין תורה למצות תרל"ג. סה"מ תרנ"ג ע' רכח. תשי"ח ע' 161.
 (54) קהלת ז, יב (ושם: החכמה). הובא בתו"א יתרו שם.
 (55) ראה קיצורים והערות, ד"ה להבין ההפרש וסה"מ תרנ"ג שבהערה 53.
 (56) ראה סה"מ תשי"ח שבהערה 53. וראה גם עץ חיים שער מה (שער דרושי אבי"ע) פ"ה. שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ב. אגה"ק ס"כ (קכט, סע"א). וראה מקומות שבהערה הקודמת.
 (57) ישעי' נד, יג. סוף מסכת ברכות. וש"נ.
 (58) שבת קיד, א. וראה אוה"ת נ"ך ת"ב ע' תתלג ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 71. וש"נ.
 (59) ראה אגה"ק ס"ב. אוה"ת שם. וראה מקומות שצויינו בהערה הבאה. ובכ"מ.
 (60) ראה סנהדרין צט, ב. וראה מקומות שבהערה הקודמת. אוה"ת שמע"צ ע' אתשפא ואילך. ובכ"מ.
 (61) בבב"ב 1028 שבהערה 1: וחיבור.
 (62) אגה"ק שם - ע"פ תנחומא ויגש ו. במדב"ר פ"ב, ה. שהש"ר פ"ג, יא.
 (63) פרק יד.

ספר תרל"ה – חלק ב

שנו

נא' צו את בני דבר אל בני הרי ישראל קדמוי, והענין הוא כי הנה הגם דלית מח' תב"כ⁶⁶, אבל נתפס הוא ברע"ד⁶⁷ שהוא ענין רצון פשוט להיות אליך הוי' נפשי אשא כו"י⁶⁸ מי לי בשמים, כלה שארי ולבביי, והוא ענין אהבת בכל מאדך, ובזהר"י נק' זה לאשתאבא בגופא דמלכא, שרצון זה הוא למעלה מהחכ, שהיא בחי' עטרה על הראש והוא בחי' כתר עליון, וזהו אחת היא יונתיי, פי' אחת הוא ע"ד מ"ש יש קונה עולמו בשעה אחת⁶⁹ שהוא ע"י הרצון פשוט ורע"ד, יונתי הוא לאסתכלא ביקרא דמלכאי, וע"ז ממשיכים אוא"ס בתורה ואיך יבוא לרע"ד זו הוא כמ"ש⁷⁰ ויצעקו אל ה' בצר להם, היינו מן המיצריי⁷¹ ודוחק בגשמיות וגם בעבודה ע"י שהוא ממארי דחושבנאי⁷² להתבונן איך שהוא רחוק מאד מאלקות ואיך שכל העולמות הוא רק זיו והארה ונבראו בשני אותיות⁷³ וכמ"ש⁷⁴ יהללו את שם כו' כי הוא עצמותו ציוה ונבראו⁷⁵ כמו ממלא⁷⁶, וע"ז יבא לבחי' ויצעקו להיות צעק לבם אל ה' עצמות אוא"ס ב"ה, וזהו פי' באר מים חיים⁷⁷, שכמו הבאריי בגשמיות שהמים שבו נמשכים ממי הים והרי מי הים מלוחים⁷⁸ ואינם ראויים לשתי, ואף מי הנהרות אינם מים

(64) ראה גם לעיל ס"ע רמא, שלאחרי שמביא מתנא אליהו רבא, מוסיף: ויש להכיא ראי' כו' [ככפנים]. ועד"ז בהנחה מד"ה שמח תשמח שנה זו (לקמן ריש ע' תקמג), ושם: ואדמו"ר הביא ראי' לזה, שכל התורה מלא דבר אל בני צו את בניי.

ולהעיר: (א) בכמה מקומות (סה"מ תרנ"ט ע' יג. המשך תער"כ ח"ג ס"ע אירנא. סה"מ ה"ש"ת ע' 61. ועוד) הובא בשם תדבאר, ואיני יודע כו' כשהוא אומר צו את בניי דבר אל בניי אומר אני ישראל קדמוי. וליתא בתדבאר שלפנינו. (ב) בכ"ר פ"א, ד: „מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר . . . אילולי . . . ישראל עתידין לקבל את התורה לא ה"י כותב בתורה צו את בניי דבר אל בניי.

(65) תקו"ז בהקדמה „פתח אליהו" (זו, א).

(66) ראה זהר ח"ג (אדרא זוטא) רפט, ב. הובא באוה"ת תצא ס"ע תתר ואילך. סה"מ תרס"ט ריש ע' קעו.

(67) תהלים כה, א.

(68) שם עג, כה-כו.

(69) זהר ח"א ר"ז, ב.

(70) ע"ז י, א.

(71) ראה זהר ח"ב רמו, ב. ח"א קצט, א. לח, ב. ח"ג יג, א לקו"ת שה"ש מא, ד.

(72) תהלים קו, ו. שם, כח.

(73) תהלים קיח, ה.

(74) ראה זהר ח"ג קעח, א.

(75) מנחות כט, ב. ראה המשך מים רבים תרל"ו פנ"א. ובכ"מ. וראה תניא פ"כ-כב.

(76) תהלים קמח, ה.

(77) ראה תרי"א מגילת אסתר צו, ג. לקו"ת פ' ראה כ, סע"ג. שה"ש יד, ג. מא, ד. ובכ"מ.

(78) איכה ב, יח (ושם: אד'. וראה תרגום שם).

(79) בכ"ז – ראה גם ד"ה רפאני שנה זו (לעיל ע' שא ואילך). וראה במקומות שצויינו בהערה הבאה.

(80) ראה שבת קט, א וכפרשיי שם. הובא בד"ה צאינה וראינה לאדמו"ר הצ"צ תרס"ז פרק ג [בזך כתיי

הנחות 1029 קכו, ב ואילך]. ד"ה הנ"ל תרל"ט. סה"מ תרכ"ט ע' קסב ואילך. תרנ"ד ע' רמו ואילך. עטר"ת ע' שפט ואילך. תרצ"ז ע' 238-240. תש"ט ע' 189-186.

חיים לטהר טומאות חמורות⁸¹, אך ע"י שבוקעים עובי כדור הארץ נעשים מ"ח ומתוקים, כמו"כ הנשמה כשהיתה למעלה קודם בואה לגוף לא ה' לה בחי' רעו"ד כ"א ע"י התלבשותה בגוף ונפש הבהמיות⁸² המעלים ומסתיר על אור קדושת הוי' באהבות ורצונות זרות, והוא בוקע חשך הגוף ונפש הבהמיות⁸³ להיות לו רק רצון פשוט לה' לבד, הנה ע"י נעשה באר מים חיים. וזהו אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר שהוא בחי' העלאה ממטה למעלה⁸⁴ לצאת ממאסר הגוף ונפש הבהמיות⁸⁵, וע"י הוא ונוזלים מן לבנון כי לבנון הוא ל"ב נ"ח ונר"ן שערי בינה⁸⁶, ומה שנק' לבנון לשון לובן העליון⁸⁷ הוא כשנמשך בהם מבחי' לובן העליון בחי' כ"ע שהוא ע"י רעו"ד הנ"ל, ואח"כ הוא ענו לה שנמשך מלמעלה למטה מהתורה במעשה המצות עד עולמות הנבראים שהם בחי' גבול ומספר שיהי' בלי מספר, ופי' ענו לה הוא שעסק התורה צריך להיות ע"ד תען לשוני אמרתיך⁸⁸ שידע שהם אמרות הוי' רק שהוא כעונה אחר הקורא⁸⁹, היינו שעסק התורה צריך להיות בבחי' ביטול כי כל האומר אין לי אלא תורה כו"⁹⁰, וזהו על שלשה דברים העולם עומד תורה ועבודה וגמ"ח, תורה ועבודה הוא בחי' רעו"ד הנ"ל, וגמ"ח זהו מעשה המצות, והנה ג' דברים אלו מבואר ג"כ בפ' זה⁹¹ ואשים דברי בפ"ך ובצל ידי כסיתך הנ"ל⁹², ואשים דברי בפ"ך היא התורה⁹³ שנמשכה בבחי' פנימיות וצריך להיות דברי דבר הוי', ובצל ידי כסיתך הוא המצות⁹⁴ שנמשכים בבחי' מקיף כמו הצל, לנטוע שמים זהו קרבנות⁹⁵ שע"י הוא חיבור שמים וארץ וכמ"ש⁹⁶ אני אענה את השמים והם יענו את הארץ, ועכשיו זהו ענין תפלה כי בתפלה כתי' ג"כ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה⁹⁷, והנה איתא בגמ"י שבמנחה בשבת היו אומרים שיר זה דאז ישיר, והיינו כי בשבת יש ג' מדרגות⁹⁸ שבת דמעלי שבתא הוא בחי' שמור, שבתא דיומא הוא בחי' זכור, והוא הב' בחי' דבאר מ"ח וענו לה, ומנחה

(81) נסמן במקומות שבהערות 79-80.

(82) כ"ה גם בכרך 1028 שבהערה 1. וכ"ה לקמן בפנים (ב' פעמים). ואוצ"ל: הבהמית.

(83) ראה הערה הקודמת.

(84) ראה זהר ח"ג רפג, א.

(85) ראה מאורי אור מערכת ל אור ז וביאר נתיב שם.

(86) ראה לקו"ת שה"ש יא, א. ובכ"מ.

(87) תהלים קיט, קעב. ראה מקומות שבהערה הבאה.

(88) ראה תו"א יתרו טו, ב. לקו"ת שה"ש מד, ב. שם פקודי ה, סע"ד – עה"פ ואשים דברי כפ"ך (ישע"י

נא, טו).

(89) יבמות קט, ב. וראה לקו"ת ויקרא ה, א. אמור לה, ד. ובכ"מ.

(90) ישע"י נא, טו. – פסוק זה לא הובא לעיל בהמאמר, וראה לעיל הערה 88.

(91) ראה קרבן העדה לירושלמי תענית פ"ד סוף ה"ב. הובא באוה"ת ויצא ריג, סע"ב ואילך. ועוד.

(92) הושע ב, כג (ושם ליאת תיבת „אני“).

(93) ויצא כת, יב. זהר ח"א רסו, ריש ע"ב. שו, ריש ע"ב. תקו"ז תמ"ה (פג, א).

(94) ר"ה לא, א.

(95) ראה המשך תרס"ו ע' תקמג ואילך. וראה סידור עם דא"ח קפה, א ואילך. סה"מ תשי"ד ע' 194.

ספר תרל"ה – חלק ב

שנט

דשבת הוא בחי' זכור ושמור בדבור א' נאמרו⁹⁶, וזהו בחי' שבת שבתון, ומשם נמשך הכח על ב' בחי' אלו דבאר מ"ח וענו לה, ולכן היו אומרים במנחה בשבת שיר זה.

קיצור, כדי שיומשך אוא"ס ב"ה ע"י התורה צ"ל תחלה רע"ד, וזהו ענין ששים המה מלכות, אחת היא יונתי ע"ד קונה עולמו בשעה אחת, והיינו ע"י ויצעקו בצר להם, וזהו באר מ"ח, וע"ז ונוזלים מן לבנון שנמשך אוא"ס בתורה, ואח"כ ענו לה, וזהו על ג' דברים העולם עומד, ואשים דברי כפיך כו'.

באר חפרוה שרים⁹⁷, כמו הבאר בגשמיות צריך לחפור רגבי האדמה המכסים על המים, כמו"כ בעבודה צ"ל חפירה וחרישה, וזהו ענין אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש⁹⁸, הכנעה ושפלות⁹⁹, להיות ממארי דחושבנא מרירות על ריחוקו מאוא"ס ב"ה, וע"ז נעשה באר, באר הוא ר"ת¹⁰⁰ בידך אפקיד רוחי¹⁰¹, ותקנו לומר פסוק זה קודם השינה בק"ש שעהמ"ט, מפני כשיתבונן קודם השינה שנותן נפשו פקדון כאשר יתבונן היטב למי הוא נותן נפשו והלא כתיב¹⁰² לא יגורך רע, והאיך ימסור נפשו המליאה רעות רבות כו' יתמלא רתת ופחד גדול על הפצעים והחבורות שנעשה בנפשו ע"י מחדור"מ שלו הפוגמים נפשו ואי לזאת יתחרט על כל מחדור"ע אשר לא לה' המה ואו יהי' בבחי' באר הנובעת מתתא לעילא להעלות נפשו לה' נקייה וטהורה מכל לכלוך ע"י התשובה מעומקא דלבא, בלב נשבר ונדכה אשר גם ש' אלקים לא יבוה¹⁰³, פי"ד¹⁰⁴ שגם מצד מה"ד לא יהי' שום עיכוב להעלאת נפשו זכה ובהירה להאיר באור הוי' ולשאוב לו חיים הרוחניים והגשמיים מאוא"ס ב"ה חיי החיים וכמארז"ל במד"ר¹⁰⁵ שהנשמה שואבת חיים כו'. ובאר זה חפרוה שרים אלו האבות¹⁰⁶ כי אין קורין אבות אלא לגי' שהם אברהם יצחק ויעקב שג' מדרגות אלו מוכרחים להיות בכל אחד ואחד מישראל¹⁰⁷, משא"כ מדרגות השבטים

96 ר"ה כו, א. מכילתא יתרו כ, יח. פרשי' ואתחנן ה, יב.

97 חוקת כא, יח.

98 משנה ברכות רפ"ה (ל, ב).

99 ראה רש"י וספר המכתם לברכות שם. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ חרע"ח ס"ע צג ואילך.

סד"מ חרפ"ט ע' 85. וש"נ.

100 פרי עץ חיים שער ק"ש שעל המטה פ"ב. וראה אמרי בינה שער הק"ש פכ"ד.

101 תהלים לא, ו.

102 תהלים ה, ה.

103 ע"פ לשון הכתוב – תהלים נא, יט (שואורים בק"ש שעל המטה).

104 ראה גם אה"ת (יהל אור) עה"פ (ע' ר) סעיף ה.

105 ב"ר פי"ד, ט.

106 במדב"ר פי"ט, כו.

107 ברכות טז, ב.

108 תרי"א ר"פ וארא.

ראובן בחי' ראי' שמעון בחי' שמיעה¹⁰⁹ אין מוכרח שיהי' בכא"א כל המדרגות אבל מדרגת האבות צ"ל כל ג' בחי' אלו בכל אחד¹¹⁰, ואין די במדרגת אברהם לבד כי אברהם הוא בחי' אהבה¹¹¹ ויש לער"ז אהבה זרהי¹¹², וזהו מ"שיני ויקרא להן שמות כשמת אשר קרא להן אביו שמות הראשון דיצחק מלא וי"ו והב' אברהם חסר וי"ו כו' כי וי"ו הוא בחי' אות אמת¹¹³ ואמת הוא בחי' שאין לה הפסק לעולם¹¹⁴, ואהבה דאברהם יש לה הפסק שהרי לאחר התפלה חולפת האהבה, וגם יוכל להסתעף מזה הוללות וליצנות, שזה ענין סתמום פלשתי¹¹⁵ אחרי מות אברהם, אבל שמות דיצחק מלא וי"ו¹¹⁶ כי ביצחק נא¹¹⁷ ופחד יצחק הי' לי שע"י בחי' היראה נקלט יותר בבחי' פנימי' והעיקר הוא בחי' יעקב שכתוב בו¹¹⁸ כי שרית עם אלקים, וכשיש כל ג' המדרגות אלו אזי הרע"ד הוא בשלימות ואז נק' באר מים חיים.

כרוה נדיבי העם, היינו שיומשך בבחי' מלך על עם, ומבחי' עם עד למטה מטה, במחוקק במשענותם, ברבות¹¹⁹ לא ניתנה תורה אלא כדי שיחוקק את לבו של אדם, היינו כי יש אותיות החקיקה ואותיות הכתיבה¹²⁰, אותיות הכתיבה אינם מעצמיותה כ"א הוא דבר נוסף על הניר, ויכול להיות להמחות¹²¹, אבל אותיות החקיקה הוא מיני' ובי', כמ"כ הוא בעבודה שהרע"ד הנ"ל הוא מעצמיות הנפש שלמעלה מהחכ' והשכל ונמשך זה ע"י התורה, הגם שנת"ל כי ע"י רע"ד נמשך אוא"ס בתורה, אמנם הכח על רע"ד הנ"ל הוא ג"כ ע"י תו"מ, ובמשענותם הם תמכין דאורייתא¹²², נמצא המכוון מכל הנ"ל שע"י עבודה הוא רע"ד נמשך אוא"ס בתורה ומהתורה נמשך למצות עד עולמות בע"ג ובחי' מספר שיהי' בלי מספר וזהו הדירה בתחתונים כנ"ל.

(109) ראה תו"א ויצא כג, א"ב. שם ויהי מה, א ואילך.

(110) ראה תו"א ר"פ תולדות יז, סע"א ואילך.

(111) ראה תו"א שם, ג.

(112) תולדות כו, יח. ראה תו"א שבהערה הקודמת.

(113) זחר ח"ג בתחילתו. נתבאר במאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' שסח ואילך. ביאורי זוהר להצ"צ ח"א

ע' שיג ואילך. ועוד.

(114) ראה דרושים שבהערה הקודמת. ובכ"מ.

(115) תולדות כו, טו. תו"א שבהערה 111.

(116) תו"א שם.

(117) ויצא לא, מב.

(118) וישלח לב, כט.

(119) ראה

(120) ראה לקו"ת ר"פ חוקת. שם ר"פ בחוקותי. ובכ"מ.

(121) כ"ה גם בבזך 1028 שבהערה 1.

(122) ראה ד"ה אז ישיר בלקו"ת חוקת סג, ב. סד, סע"ב. אוה"ת חוקת ע' תתסט ואילך.

בס"ד.

[פ' בלק, תרל"ה]

מעייין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון, במד"ר שה"ש דר"ח ב' א"ר יוחנן מ"ח פעמים כתיב בתורה באר כנגד מ"ח דברים שניתנה בהם התורה, הה"ד מעייין גנים כו', והיינו מ"ח דברי' שחשבו במשנה פ"ו דאבות, הנה קרשי המשכן מצינו שהיו מ"ח קרשי⁶⁰, וכן מצינו מ"ח נביאים עמדו להם לישראל, וכן בלעז"ז אדמת בני חם, בחי' מ"ח צירופי' אחרונים דש' אלקי', וז"ע מצרים מיצר מי' היינו ב' אותיות י"ם דש' אלקי', ובכדי לברר את חם אבי כנען⁶¹ זהו שעמדו מ"ח נביאים שכל נביא נתן כח בנבואתו לברר צירוף אחד מבחי' חם, ובעבודה הוא להפוך בחי' חמימות התאוה שמתאהב לדברי' גשמים (שהעיקר הוא החמימות שהרי יכול לעשות כל דברי' הגשמים בלי לב ולבי, ומה שמוסיף חום ע"ז מוריד הדבר מן הנוגה לקושרה בחום התאוה המוסיף הבל) להיות בבחי' כליון ותשוקה נפלאה לאלקות כמ"שי צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ צי' ועיף בלי מים פי' שמזה עצמו שהוא בלי מים פי' מים הוא לחלוחיות שהוא חיות הדבר משא"כ כשמתייבש הוא העדר חיות הדבר, גם ד"ת נמשלו למים כמ"שיי הוא כל צמא לכו למים, והיינו כי עי' התורה הוא חיות וקיום כל העולם, וכמ"שיי אם לא בריתי יומם ולילה חקת שמים וארץ לא שמת, וכת"י⁶² אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, בראתי

-
- (1) שה"ש ד, טו. – להתחלת וסיום המאמר – ראה אוה"ת תרומה ע' איתקא ואילך. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תעג (סעיף ד). וראה לקמן הערה 20: 60.
- (2) שיר השירים רבה עה"פ.
- (3) משנה ו.
- (3*) תרומה כו, יח ואילך. וראה הערה הבאה.
- (4) מגילה יד, א. א. זהר (רע"מ) ח"א קכה, א (הובא באוה"ת תרומה שם. חידושי הרד"ל לשהש"ר שם). וראה בעל הטורים עה"פ (תרומה כו, טו) ועשית את הקרשים עצי שטים עומדים – (הובא באוה"ת שם): מ"ח קרשים כנגד מ"ח נביאים.
- (5) ב"אמת ואמונה" שבתפילת ערבית.
- (6) ראה שער הכוונות ענין הפסח דרוש א'. פרי עץ חיים שער חג הפסח פ"ה. תו"א הוספות לפ' יתרו קט, ד. ובכ"מ.
- (6*) נח ט, כב.
- (7) פרי עץ חיים שם פ"ו. ובכ"מ.
- (8) ראה תו"א וישב כו, סע"א – הובא באוה"ת תרומה שם (ס"ע איתקב).
- (9) ע"פ לשון הכתוב – דברי הימים"א יב, לג, וכפי' ויקר פכ"ה, ב. הובא ברש"י עה"פ. וראה גם לקרית שלח מב, ד.
- (10) תהלים סג, ב.
- (11) ישעי' נה, א (ושם: הוי'). תענית ז, א.
- (12) ירמ" לג, כה.
- (13) ישעי' מה, יב.

בגימ' תרי"ג¹⁴ הוא בחי' תרי"ג מצוות, וכת"י¹⁵ עשרה עשרה הכף וארז"ל¹⁶ שעה"ד מכוון כנגד ע"מ והיינו שע"י עשה"ד מתקיימים ע"מ כו' וכאשר יתבונן היטיב שהוא ריקם מכל שז"ע בלי מים בלי שום לכלוחיות¹⁷ התורה ע"ז יגדל אצלו הצמאון והתשוקה, להיות כלתה נפשי לחצרות ה"י¹⁸ בבחי' כלה שארי ולבביי כו' וע"י צמאון זה מהפך חום התאוה גשמיית להיות נכללת בחום הקדושה שבבחי' צמאון הנ"ל.

ב) והנה¹⁹ זהו ענין הקרשים בעבודה כי הנה קרשי המשכן היו מעצי שיטים עומדים²⁰ והם בדוגמת המלאכי' שנק' עומדים²¹ וכמ"ש במד"ר פ' תרומה²² למעלן שרפים עומדי²³ ולמטן עצי שיטים עומדי' ופי' שרפי' עומדים היינו כמאמר²⁴ ואשר משרתיו כולם עומדי' ברום עולם ומשמיעי' ביראה כו' והענין הוא כי אין עמידה אלא שתיקה²⁵ פי' שתיקה היינו בחי' ביטול העצמיות מכל וכל והיינו בחי' ביטול הרצון שלא יהי' לאדם רצון אחר זולת הרצון לה' אחד וכמ"ש²⁶ ועמך לא חפצתי, כ"י²⁷ מי שהוא רוצה ומתאוה בחיי בשרים ובני ומזוני לא זו היא הדרך ישכון אור ה' בה וע"ז ארז"ל²⁸ בטל רצונך מפני רצוני דהיינו שיהי' רצוני בטל בתכלית ולא יהי' לו שום רצון בעניני עוה"ז כולם הנכללים בבני חיי ומזוני, וכמארז"ל²⁹ בע"כ אתה חי, והיינו ע"י אשר יתחזק באמונה ביוצר בראשית איך שהוא מהוה הכל מאין ליש בכל עת ובכל רגע, ושורש אין זה הוא מהאין המהוה החכ' ג"כ שהוא עדן³⁰ שלמעלה מעוה"ב³¹

(14) מקדש מלך לזהר ח"א רה, ב.

(15) נשא ז, פו.

(16) זהר ח"ג יא, ב.

(17) כ"ה בגוכי"ק. ואוצ"ל: לחלוחיות.

(18) תהלים פד, ג.

(19) שם עג, כו.

(20) מכאן ואילך (עד תיבת "והנה במלאכים כתיב ורגליהם") - הוא לשון הלקות נשא כ, ג -

בשינויים קלים.

(21) תרומה כו, טו.

(22) ראה - נוסף להמצויין בהערה 20 - ד"ה כה אמר ה' גו' ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה

בתו"א וישב ל, סע"א ואילך. ועם הגהות - אוה"ת בראשית חלק ה תחקיג, א ואילך. שם בהעלותך ע' תו ואילך. ובכ"מ.

(23) שמו"ר פל"ג, ד. שם פל"ה, ו. וראה גם במדב"ר פ"ב, ח.

(24) ישעי' ו, ב.

(25) ברכת יוצר אור.

(26) סוטה לט, א (הובא בלקו"ת שם כב, ג).

(27) תהלים עג, כה.

(28) מכאן ואילך הוא קיצור לשון אנה"ק סימן יא המובא לקמן בפנים.

(29) אבות פ"ב מ"ד.

(29*) אבות ספ"ד.

(30) ראה זהר ח"ג (אד"ז) רצ, א.

והוא התענוג העצמי רק שאינו מושג ואי לזאת לא ירצה בחיי בני מזוני הגשמי' כ"א כאשר מתאוה מהאין שזהו עיקר התענוג והעדן שלמעלה מהשגה וע"י העמקת הדעת יעמוד כל היום בבחי' ביטול הרצון הלזה וכמ"ש ביאור ד"ו באגה"ק סי' י"א ד"ה להשכילך בינה ע"ש, והטעם שנק' בחי' זו עמידה, דהנה כשיש לו אהבה ודביקה³¹ בה' זהו הנק' מהלך וכמ"ש³² באברהם הלוחך ונסוע הנגבה, אך קודם שיגיע לבחי' אהבה והילך זה צ"ל תחלה בחי' עמידה זאת היינו לעמוד ולשתוק מן התפשטות והילוך שבלע"ז והן הרצונות זרות שהאדם רוצה וחפץ ומשתוקק לדברים זרי' שזהו נק' ג"כ הילוך רק שזהו בלע"ז וע"ד מ"ש ויבא הלך לאיש העשיר (ש"ב י"ב ד') שהוא ההילוך דלע"ז ונק' הלך שהולך ומתחזק שמתחלה הוא כאורח ע"ש בפ"י רש"י, וצ"ל משלחי רגל השור והחמור³³ דהיינו למנוע הילוך של היצה"ר, וכמארז"ל בע"ז ד"ה ע"ב אלו שיצרו מסור בידם מפסוק משלחי רגל השור והחמור, וכדי שיתהפך מהילוך זה להיות ההילוך באלקות הוא ע"י שיבא תחלה לבחי' עמידה והוא בחי' ביטול רצון, וכמ"ש בת"א כד"ה קחו מאתכם תרומה³⁴ שע"י אתכפיא יכול לבוא לבחי' אתהפכא, וזה הי' ענין קרשים עומדים, ועמידה וביטול רצון זה נמשך ע"י יראה וכמ"ש במלאכי' כולם עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה³⁵, והנה³⁶ במלאכי' כתיב³⁷ ורגליהם רגל ישרה, ישרה בגימ' תקט"ו³⁸, והיינו כי שורש העולמות הוא מבחי' מדות עליונות, כמ"ש³⁹ כי אמרתי עולם חסד יבנה, וכתיב⁴⁰ זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה שרחמים וחסדים שייך לעולם דאל"כ על מי ירחם או יתחסד, והיינו כי המדות הם שורש ומקור העולם, והמלאכי' ע"י עמידתם שז"ע ורגליהם כי באשה קרוי מושביו, משא"כ עמידה הוא בחי' דכר⁴¹, וע"י שהם עומדים ברום עולם שהעמידה היא ברגל, ע"ז ממשכי' מבחי' ט"ז שהוא י"ה בת"ק, הוא בחי' מדות עליונות שכללותם הם חמשה מדות⁴² כמ"ש⁴³ לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת והנצח וההוד, אבל בחי' היסוד אינו מעיקר

(31) בלקו"ת שבהערה 20: האהבה והדביקות. ואולי כצ"ל כאו.

(32) לך יב, ט.

(33) ישע"י לב, כ.

(34) תרי"א ויקהל פט, ג.

(35) ע"כ מלקו"ת שבהערה 20.

(36) בכל הבא לקמן – ראה לקו"ת חוקת סד, ג. ובארוכה ד"ה כה אמר ה' גוי ונתתי לך מהלכים בין

העומדים האלה הנ"ל הערה 22 (אוה"ת בראשית ח"ה תתקיד, ב ואילך. בהעלותך ע' תי ואילך). ועוד.

(37) יחזקאל א, ז.

(38) ירושלמי ברכות פ"ט ה"א. הובא בתורה ורגלי החיות – חגיגה יג, א.

(39) תהלים פט, ג. ראה אוה"ת (יהל אור) עה"פ (ע' שטז) (סעיף ה). סה"מ תרל"ד ס"ע נד ואילך. תש"ח

ע' 273. ובכי"מ.

(40) תהלים כה, ו (בדילוג – ראה לעיל ע' רצג הערה 44). וראה סה"מ שבהערה הקודמת.

(41) ראה זהר ח"ב קפג, א.

(42) ראה סידור עם דא"ח דש, א. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתקנב.

(43) דברי הימים א כט, יא.

המדות⁴⁴ כמ"שי⁴⁵ כי כל בשמי⁴⁶ ובארץ ות"י דאחיד בשמיא ובארעא פי' שפועל שיומשך מבחי' שי' בארץ ג"כ, וא"כ עיקר המדות הם חמשה⁴⁷ וכל א' כלולה מיר"ד ויר"ד מיר"ד, וזהו דכתי' ורגליהם רגל ישרה שע"י שעומדים ברגל עי"ז ממשיכי' בחי' ישרה היינו תקט"ו שיומשך מ"ה שעולה ט"ו בת"ק מדות עליונות הוא שורש העולם כו'.

ג) והנה בנשמות כתי"י ונתתי לך מהלכים בין העומדים, פי' ענין ההילוך הוא שילך מדרגא לדרגא בעילוי אחר עילוי ולא שיעמוד במדריגה אחת לבד, כי הנה מה שנת' לעיל מעלת העמידה שעומדי' בבחי' ביטול אם כי זהו מעלה גדולה מ"מ הנה נק' עומדים על שעומדים תמיד במדריגה אחת לבד שהרי מחנה מיכאל שעבודתם באהבה הנה הם תמיד באהבה לבד, וגם במדריגת אהבה אחת כל ימיהם כו', אמנם נש"י נק' מהלכים פי' שהולכי' מדרגא לדרגא, ועד"ז נתקן סדר התפילה שהוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה⁴⁸ להלוך מדרגא לדרגא, ובכלל יש בסולם ד' שליבות⁴⁹ הם ד' מדריגות שבתפלה עד ב"ש ומב"ש עד ברכת ק"ש וק"ש וברכותי, ושמי"ע, ובכל יום הוא מדריגה היותר גבוה, ולכן מתחיל בכל יום מחדש מברכת השחר שהם דברי' פשוטי' עד שעולה ובא לח"י ברכאן דשמ"ע כו', והנה יש מעלה בהילוך נגד העמידה כנ"ל שעמידה הוא מה שעומד בדרגא אחת כל ימיו, וכן יש מעלה בעמידה נגד ההילוך והוא מה שענין העמידה הוא שעומד תמיד במדריגה ואינו נופל ממנה, כמו המלאכי' שעומדים תמיד מששת ימי בראשית כמו מחנה מיכאל באהבה שאינם נופלים ממדריגתם כלל, משא"כ בהילוך יש עליות וירידות כו', אך בנש"י נא' ונתתי לך מהלכי' בין העומדים פי' שיש אצלם ב' המעלות היינו מעלת העמידה שעומדים תמיד ואינם נופלים ממדריגתם, וגם הם מהלכים ג"כ מדרגא לדרגא כו', וז"ש הכתובי' רגלי עמדה במישור, פי' מישור הוא כמו רגל ישרה דכתי' במלאכים, והיינו ע"י בחי' העמידה היא בחי' ביטול הרצון, וגם ענין עמידה להעמיד א"ע מרצונות הזר"י המבלבלי' דעתו ומחשבתו, שהיסח הדעת מבלי לחשוב בהם זהו נק' ג"כ עמידה שמעמיד עצמו מבלי להרהר בהם כו', ועי"ז כובש חום הטבעי שבו, ומלבד זה יש מעלה בנש"י שנק' מהלכים, וכמ"ש⁵⁰ אם בחקתי תלכו, וכן באברהם כתי"י התהלך לפני, והיינו כי ענין ההילוך הוא ענין ההתבוננות

(44) זכרי' ג, ז.

(45) ויצא כח, יב. זהר ח"א רסו, ריש ע"ב. שו, ריש ע"ב. תקריז תמ"ה (פג, א).

(46) תנחומא – הובא במורה נבוכים ח"ב פ"י. מגלה עמוקות אופן קצו – הובא בילקוט ראובני עה"פ

ויצא שם. של"ה חלק תושב"כ ויצא עה"פ (רצא, טע"ב ואילך). וראה לקרית בשלח ב, ב. סה"מ תרני"ה ע' רכב

ואילך. תשי"ח ע' 80 ואילך. ובכ"מ.

(47) תהלים כו, יב.

(48) ר"פ בחוקותי (כו, ג).

(49) לך יז, א.

מעצמיות אא"ס שהוא בעבודה בנפש האדם בחי' בכל מאדך⁵⁰ בלי גבול⁵¹, כי בכל לבבך ובכל נפשך היא בחי' לפי שכלו יהולל איש⁵², דהיינו השגה שע"פ טעם ודעת, וכמ"ש⁵³ לאהבה את ה' כי הוא חיך שכמו⁵⁴ האדם אוהב חיי נפשו כן כשיתבונן היטיב שאוא"ס ב"ה הוא חיי החיים האמיתיים עי"ז יבוא לבחי' אהבת ה' בכל לבבך ובכל נפשך פי' בכל כחות הנפש תהי' האהבה לה, וזהו הכל ע"פ השכל וטעם ודעת, משא"כ בכל מאדך הוא ההתבוננות מעצמיות אא"ס ב"ה איך שהוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית⁵⁵ וכולא קמי' כלא ממש חשיב, ולגדולתו העצמית אין חקר, וכמ"ש⁵⁶ גדול ה' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר, פי' מה שגדול ה' ומהולל מאד זהו כענין דכתיב⁵⁷ גדול אדונינו ורב כח, שאמרו שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפי' רבבות פרסאות⁵⁸, והפרסאות הם פרסאות שלמעלה עכ"ז ה"ז בחי' מספר אלא שזהו מספר גדול מאד כו', אבל לתבונתו אין מספר⁵⁹ זהו כענין ולגדולתו אין חקר שלמעלה מגדר מספר ולמעלה מגדר חקירה ודרישת השכל להיות כי זהו למעלה משכל המושג וא"א לדרוש בו וכמאמר⁶⁰ כמופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, ומבחי' התבוננות זו בא לבחי' בכל מאדך שהיא האהבה שבלי גבול פי' שהגבלת השכל אינה מגבילה כ"א למעלה מן הטו"ד וז"ע ההילוך דנש"י כו' אך הנה כדי לבוא לבחי' הילוך זה זהו ע"י העמידה הקודם לזה היינו להעמיד עצמו מרצונות זרות ולהיות בבחי' בטל רצונך בחי' ביטול הרצון לאא"ס בעל הרצון, ועי"ז מברר בחי' אדמת בני חם הוא בחי' חם אבי כנען⁶¹ חמימות התאוה בכל ענינים הגשמי' אשר לא לה' המה⁶².

(50) ואתחנן ו, ה.

(51) ראה תרי"א מקץ לט, ג"ד. וראה בפרטיות ספר הערכים – תבי"ד ח"א ערך אהבת ה' – בכל לבבך, נפשך ומאדך (ע' תג ואילך). וש"נ.

(52) משלי יב, ח.

(53) נצבים ל, כ (בדילוג לשון. וראה אגה"ת פי"ט [צח, ב]). – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים תשי"ב ע' 173.

(53*) ראה גם תניא פמ"ד (סג, א). חינוך קטן. ועוד.

(54) ראה תקרי"ז סוף תניין. זהו חדש יתרו לד, סע"ג.

(55) תהלים קמה, ג.

(56) תהלים קמו, ה.

(57) הובא בכמה מקומות בשם פרקי היכלות (ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פי"ב. לקוטי תורה הוספות לויקרא נד, ב. שלח נ, ג). ובכמה מקומות הובא בשם ספר היכלות (ראה פרדס שער ד (שער עצמות וכלים) רפ"א). מקדש מלך לזהר ח"ב נ, א (הובא באור התורה וארא ע' קצו). אור התורה דברים ח"ו ע' ב"רלג. ובכמה מקומות בשם ס"י (ראה מאמרי אדמו"ר הזקן: תקס"ב ח"א ע' קפט; תקס"ז ע' מג; תקס"ט ע' מה. שערי אורה שער החנוכה ד"ה כתיב כי אתה נרי הוי' סוף פרק ד).

(58) חגיגה יג, א.

(59) ראה תרי"א שבהערה 8.

(ד) והנה⁶⁰ ע"י עבודה זו דעמידה והילוך ע"י ממשיכי להיות לו ית' דירה בתחתוני, וכמו שהי' השראת השכינה בבהמקד שהי' כבוד ה' מלא את המשכן⁶¹ וצמצם שכינתו בין שני כדי ארון⁶² כן כתי' בנש"י היכל ה' המה⁶³, והיינו שנש"י ע"י עבודתם הנ"ל נעשים היכל לבחי' ש' הוי' שיהי' הוי' שורה בם וכמ"ש⁶⁴ בקרבך קדוש פי' שאוא"ס ב"ה שקדוש ומובדל יהי' שורה בקרבך כו', וד"ע דירה בתחתוני⁶⁵, דלכא"ס הלא את השמי' ואת הארץ אני מלא⁶⁶ אני היינו א"ס עצמותו ומהותו, ומה"ע התחדשות דירה זו, אך הענין הוא דמה שאני מלא ולית אתר פנוי מני⁶⁷ זהו הכל בהעלם, אבל ענין דירה בתחתוני היינו שיהי' לו ית' דירה בבחי' גילוי, וכמ"ש⁶⁸ כתפארת אדם לשבת בית שהאדם בבית מושבו הוא מתגלה בו כן יהי' גילוי אלקותו ית' בתחתוני, ופי' וענין תחתוני אין ר"ל במקום שהרי הוא ית' אינו בגדר מקום וכמ"ש⁶⁹ הנה מקום אתי, וארז"ל במד"ר פ' ויצא⁷⁰ הוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו, רק פי' עליוני ותחתוני היינו במעלה ומדריגה שעוה"ז השפל הוא היותר תחתון ושפל במדריגה דהיינו שהוא סוף ותכלית כל המדריגות השתלשלות⁷¹ העולמות, ולכך השגת אלקות היא בו בהסתר וצמצום גדול והחושך יכסה ארץ⁷², ונתאוה הקב"ה⁷³ להיות לו בו דוקא בחי' דירה, ולכן ארז"ל⁷⁴ יפה שעה אחת בתשובה ובמע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב לפי שע"ז גילוי אלקות מבחי' הגילוי שמאיר בעוה"ב, והנה המשכת דירה זו וגילוי זה הוא ע"י דאתכפיא סט"א דוקא שד"ע כיבוש היצר למנוע תאוות לבו שהוא ענין העמידה שנת' לעיל למנוע הילוך היצה"ר ולהיות משלחי רגל השור והחמור, היינו להיות יצרם מסור בידם כמארז"ל הנ"ל וע"י אתכפיא זו מאיר גילוי אלקותו ית', וכמ"ש בוח"ב תרומה דק"ח כד אתכפיא סט"א אסתליק יקרא דקוב"ה לעילא

(60) מכאן עד סוף הפרק הוא לשון הלקו"ת פקודי ג, א – עם איזה שינויים והוספות (ונעתק גם בד"ה ייבא משה שנה זו (לעיל חלק א ע' פג). ד"ה הנ"ל תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' קמט)).

(61) פקודי מ, לד"ה.

(62) ראה תנחומא ויקהל ז, שהש"ר פ"א, יד (ג).

(63) ירמ" ז, ד.

(64) ישעי' יב, ו.

(65) דאה תניא פל"י. ע"פ תנחומא נשא טז.

(66) ראה – נוסף להמצויין לעיל הערה 60 – רד"ה או ישיר ישראל שנה זו (לעיל ע' שנב).

(67) ירמ" כג, כד.

(68) תקו"ז תני"ז (צא, ב). ת"ע (קכב, ב).

(69) ישעי' מד, יג.

(70) תשא לג, כא.

(71) ב"ר פס"ח, ט.

(72) בהערות ותיקונים מכ"ק אדמו"ר שליט"א ללקו"ת שבהערה 60 (נדפס בהוספות ללקו"ת (כ, א) הוצאת קה"ת, תשד"מ ואילך), שצ"ל: בהשתלשלות.

(73) ישעי' ט, ב.

(74) אבות פ"ד מ"ז (ושם (וכ"ה בלקו"ת שם): ומעשים טובים).

על כולא⁷⁵, ומתחלה צ"ל בחי' אתכפיא ואח"כ בחי' אתהפכא מחשוכא לנהורא, וענין בחי' האתכפיא הוא ככל חמשה חושים כמו בראי' להיות עוצם עיניו מראות ברע⁷⁶, וכן בשמיעה כו' וכן במחדומ"ע להיות קדש עצמך במותר לך⁷⁷, ועי"ז יבוא לבחי' אתהפכא להיות ה' חושים ומחשבה שלו כלי לאור א"ס ב"ה, וזהו שנק' ישראל היכל הוי' המה, כי הנה נודע כי שמי עם י"ה שס"ה וזכרי עם ר"ה רמ"ח⁷⁸, שמ"ע תלויים ב"ה, ומצות ל"ת ב"ה⁷⁹, והנה ענין המצות ישראל הם העושי' שיהי' מצוה ועד"מ מצות תפילין הנהי' התפילין בעצמם אם כי קדושתן מרובה מ"מ כשמונחים על השולחן לא נק' מצוה כ"א תשמישי קדושה, והציצית נק' תשמישי מצוה⁸⁰, וכשאיש הישראלי מניח אותם אז נק' מצוה⁸¹ נמצא כי ישראל הם העושי' המצות שהם בכללותם ש' הוי' ועי"ז ישראל הם הנק' היכל הוי' פי' שכמו שבהיכל מתגלה האדם היושב בו וההיכל הוא כלי שיתגלה בו אדם היושב בהיכל כן ישראל הם ההיכל שיתגלה בהם שם הוי' ע"י קיום המצות עשה ול"ת, שז"ע דירה בתחתוני' ובקרנך קדוש כו"כ⁸², וכ"ז הוא ע"י אתכפיא הקודם שז"ע סור מרע ועשה טוב⁸³, תחלה סור מרע כיבוש היצה"ר בחי' עמידה הנ"ל ואח"כ ועשה טוב הוא להיות היכל ה' דירה בתחתוני' כו'.

ה) וז"ע מ"ח פעמי' נא' באר בתורה, כי ענין הבאר הוא בחי' נביעה מתתא לעילא⁸⁴ להיות בבחי' אליך ה' נפשי אשא⁸⁵ שלא להיות לו שום רצון אחר זולתו ית' וכמ"ש⁸⁶ ועמך לא חפצתי שלא יחפוץ בשום דבר לא בג"ע התחתון והעליון ועוה"ב כי כל מה שהוא עמך אפי' בחי' כי עמך מק"ח ג"כ לא חפצתי כ"א בחי' אא"ס עצמותו ומהותו⁸⁷, וזהו בחי' באר, ונאמר מ"ח פעמי' באר נגד מ"ח צירופי' אחרונים דש' אלקי' שמהם מקבלי' בחי' אלקי' אחר⁸⁸, וזהו אדמת בני חם, ואמנם כדי לבוא לבחי' באר הנ"ל זהו ע"י התורה

75 בלקו"ת שם מצ"ן כאן בהגהה: וע' ג"כ ר"פ יתרו.
 76 ישע"י לג, טו.
 77 יבמות ב, א. וראה תניא פ"ל (לט, א).
 78 שמות ג, טו. תקי"ז בהקדמה ד, סע"ב. ה, א. וראה בארוכה לקו"ת שם (ג, ב ואילך).
 79 ראה תקי"ז ולקו"ת שם.
 80 ראה שערי אורה שער הפרים ד"ה יביאו לבוש מלכות פ"ז. ספר השיחות תורת שלום ע' 4. סה"מ תש"ט ע' 148 ובהערה 4 שם. לקו"ש ח"ב ע' 135. חט"ז ע' 222. ועוד.
 81 ראה מגילה כו, ב.
 82 הושע יא, ט.
 83 תהלים לד, טו.
 84 ראה רד"ה או ישיר ישראל בלקו"ת חוקת סב, ב. ובכ"מ.
 85 תהלים כה, א.
 86 שם עג, כה. וראה תר"א נח ט, א. לקו"ת תוריע כ, א. סה"מ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה סוף פ"מ.
 87 תהלים לו, י.

וכמארז"ל⁸⁸ אם פגע בך מנוול זה משכחו לכהמ"ד אם אבן הוא נמוח פי' מנוול הוא יצה"ר המסיסו⁸⁹ ומדיחו מדרך הטוב והישר, ואם פגע בך להסית אותך משכחו לביהמ"ד שגם אם אבן הוא פי' אם נתטמס הלב כ"כ עד שנעשה כלב האבן יש בכח התורה להמחות ג"כ, וזהו שנק' עוז ותושי"י, עוז שנותנת כח להנהי"א ותושי' שמתשת כח הנה"ב, ולכן התורה נקנית במ"ח מעלות להיות כי התורה היא הנותנת כח להתיש כח הנה"ב שיתהפך מחום התאוה להיות בבחי' צמאון ותשוקה לאלקות ולכן היא נקנית במ"ח מעלות פי' מ"ח מעלת הם מ"ח מדריגות באתכפייא ועי' בא אח"כ לבחי' אתהפכא, וכן מ"ח נביאי' שכל נביא העיר בכלל בנש"י העלאת ניצוץ אחד ממ"ח צירופי' אחרוני' דש' אלקי' עי' בחי' אתכפייא בחום אחד מתאוות חם אבי כנען עד שבא לחום הצמאון בדביקות ה' עי' התומ"צ שהם ש' הוי' ולכן היו מ"ח נביאים שהם נגד י"ב צירופי' הוי"י⁹⁰ ובכל צירוף ד' אותיות שע"י שהמשיכו בגילוי צירוף מש' הוי' עי' נמשך כח החיזוק בנש"י להיות בבחי' קרשי' עומדי' בבחי' אתכפייא נגד חום היצה"ר להכניעו ולהשפילו להיות בבחי' אתהפכא מחשוכא לנהורא, ולכני' מ"ח פעמי' באר בתורה שהתורה והנביאי' הם הפועלי' בנשמות להיות בבחי' במ"ח שע"י יהי' ונוזלי' מן לבנון בחי' לובן העליוני' הוא בחי' אין בחי' עדן עצם התענוג, ובנפש הוא בחי' מזל שאין מזל לישראל⁹¹ היינו בחי' אין שהוא הנוזל ונוסף לבחי' הנשמה המחי' את הגוף להיות לאחד⁹² כו' וזהו מעיין גנים קאי על שורש הנשמה כמו שהיא למעלה ובאה להתלבש בגוף בכדי להיות בבחי' באר פי' כמו⁹³ שהבאר הוא המעיין הנובע מתחת לארץ, כן בעבודה עי' שהגוף ונה"ב מחשיכי' ומעלימי' ומסתירי' להיות במחשך מעשיהמי', כמו

בגוכי"ק בשוה"ג: ענין הנביאי' הם שלוחי הוי' לעורר ישראל כמ"ש בירמי' ואשלח אליכם את עבדי הנביאי' השכם ושלוח, וי"ל הוי' י"ה מל"ת ו"ה מ"ע, והנביאי' שלוחי הוי' לעורר ישראל עשיית המצות שיקראו עי' היכל הוי' הנ"ל, ולכן היו מ"ח נביאי' נגד מ"ח צירופי' שצריכי' להפך ולכן התורה ג"כ נקנית עי' מ"ח מעלות שכל מעלה פועל בנפש ניצוץ א' מבחי' חם, להיות בבחי' באר בידך אפקיד רוחי ר"ת באר אליך ה' נפשי אשא, ועי' ונוזלי' מן לבנון שורש ומקור הנשמה בלובן העליון בחי' אין עדן הנ"ל.

88) טוכה נב, ב. קידושין ל, א.

88*) כ"ה בגוכי"ק. ואוצ"ל: המסיתו.

89) מכילתא בשלח טו, ב. ויק"ר פל"א, ה. סנהדרין כו, א. וראה תנ"א יתרו סו, סע"א ואילך.

90) רמ"ז לזהר ח"א שבהערה 4 (הובא באוה"ת תרומה שבהערה 1).

91) כ"ה בגוכי"ק. ואוצ"ל: ולכן נאמר.

92) ראה לקו"ת שה"ש יא, א. ועוד.

93) שבת קנו, סע"א. וראה לקו"ת האזינו עא, ד. ועוד.

94) ע"פ ישעי' כט, טו.

ספר תרל"ה – חלק ב' שטט

שעפר הארץ מסתיר על גיד המעיין כו', ועיי' שבוקע את עפר הארץ הוא הגוף ונהיב להיות בבחי' רגלי עמדה במישור תחלה ואח"כ בבחי' אתהפכא להיות היכל הוי' הנה עיי' נעשה בבחי' באר מ"ח ועיי' בא להיות ונוזלים מן לבנון בחי' לובן העליון, ובנשמות הוא בחי' חיי שורש ומקור הנשמה כו'.

צו' את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו כו', הנה ארז"ל כ"מ שנא' צו הוא מיד ולדורות, ולכאורה אינו מובן איך שייך לומר מצות הקרבנות שהיא לדורות שהרי משחרב בהמ"ק אין אנו מקריבין קרבנות, אך הנה מתחלה י"ל מה שנא' ב"פ ואמרת להם, שהרי לכאורה הי' צריך לכתוב ואמרת להם את קרבני לחמי כו' זה האשה כו', אך הנה כל המצות צריך האדם לקיים במחשבה דבור ומעשה, וכן בקרבנות מחשבה זו תפלה עבודה שבלב זו תפלה שכנגד הקרבנות, ודבור הוא ת"ת דקרבנות כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה כו', ועבודת הקרבנות עצמן כבשים בני שנהי הוא המעשה,

(1) מאמר זה הוא בכתב יד מעתיק עם הגהות בגוף כתיב אדמו"ר מהר"ש. והוא ד"ה צו את בני דש"פ פינחס תרס"ז (בוד' 1029) [קצא, א ואילך]. כרך כתיב הנחות ממאמרי אדמו"ר הצ"צ. וברשימת המאמרים בבוד' הנ"ל איתא: צו את בני – של רב"ק**] – עם שינויים קלים.

לכמה ענינים המבוארים בהמאמר – ראה לקרי' פינחס עה, א ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תשמח ואילך. סידור עם דא"ח לא, ג ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ה ע' א' תרי"ט ואילך. סהמ"צ להצ"צ קמב, א. אוה"ת פינחס ע' א"עב ואילך. א"פ ואילך. סה"מ תרנ"ד ע' רלב ואילך. תרנ"ז ע' רסח ואילך. תרנ"ח ע' רטו ואילך. תרפ"ד ע' קיח ואילך. ועוד.

(2) פינחס כה, ב"ג.

(3) ספרי עה"פ. וראה במדב"ר פי"ו, ו. לקרי' פינחס עה, ג. אוה"ת פינחס ע' א"סח. וש"נ.

(4) ראה גם לקרי' אחרי כה, סע"ד ואילך.

(5) ספרי (הובא בפרש"י) עקב יא, יג. תענית ב, א.

(6) בסוף מסכת מנחות: כל העוסק בתורת חטאת כו' אשם כו' כאילו הקריב חטאת כו' אשם כו'.

כהלשון בפנים הוא בעל הטורים ר"פ צו. בחיי ט"פ ויקהל. צו ז, לו. שו"ע אדה"ז או"ח מהד"ת סוף סימן א. מהד"ק שם סע"ף יא. הל' ת"ת פ"ב ס"א.

(7) פינחס שם, ג.

* על שער הבוד' כו' [בכתיב אדמו"ר מהר"ש]: דרושי' הרשומי' אצלי משנת רחוב"ת [תרס"ז] מן פ' ויצא עד פ' בראשית תר"י [תר"י]. בסוף הבוד' [לאחרי המאמר דש"פ בראשית תר"י] ישנה הגהה למאמר זה בכתיב אדמו"ר מהר"ש [הועתק לקמן הערה 61] ובהכותרת להגהה: ש"פ פנחס תר"י. ואוצ"ל: תרס"ז.

** כנראה הכוונה, שמאמר זה הוא הנחת ר"י דובער [הלוי אשכנזי] קאליסקער. – ראה אגרות קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"א ע' ל: אצל הרד"ב מקאליסק נמצא"י הרבה כ"ק הנחות שלו מה ששמע מכ"ק אאזמו"ר זצוקלה"ה, ורובם ככולם מכוונים כמו שנאמרו. ובאגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ"ב ע' שכ"ג הי' מניח אשר שמו ר' דוב קאליסקער (חבירו של כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצוקלה"ה) והגהות אדמו"ר מהר"ש עליהם.

הנה ואמרת להם זה האשה כו' נא' על מעשה הקרבן עצמו ופ' ראשון צו את בני ישראל ואמרת אליהם קאי על בחי' מח' ודבור, וזהו שנא' בפ' ראשון צו שהוא לדורות לפי שמח' ודבור דקרבנות שהם תפלה דקרבנות ות"ת דקרבנות יכולים לקיים גם עתה בזמן שאין בהמ"ק קיים ג"כ, וביאור ענין זה צריך להבין מ"ש ריח ניחוח' שנא' בקרבנות ופי' רז"ל נחת רוח לפני שאמרת ונעשה רצוני, וצ"ל הלא נח"ר זה שייך בכל המצות ולמה נאמר בקרבנות דוקא כו', אך הנה להבין כ"ז י"ל מתחלה משארז"ל נגמ' ברכות¹⁰ אר"א גדולה תפלה יותר מן הקרבנות שנא"י למה לי רוב זבחיכם כו' ואח"כ נא"י ובפרישכם כפיכם כו' גם כי תרבו תפלה אינני שומע כו' שמשמע מזה שתפלה הוא למעלה מן הקרבנות שהרי א' הכתוב גם כי תרבו תפלה כו"י. ולכאורה אינו מובן שהרי תפלה כנגד תמידין תקנוי לפי שאין לנו תמידין לזה תיקנו התפלה, ואיך הוא למעלה מן הקרבנות, וגם שהרי אנו אומרים בתפלת המוספין שתעלינו בשמחה לארצינו ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו כו' כמצות רצונך שמשמע מזה שמה שאנו מתפללים עתה כנגד הקרבנות אינו עדיין כמצות רצונך ממש שהי' בזמן בהמ"ק וא"כ הקרבנות הוא למעלה מהתפלה ואיך נא' כאן שתפלה הוא למעלה מהקרבנות, וגם מל' ושם נעשה משמע¹¹ שהקרבנות דלע"ל יהיו יותר נעלה¹² וצ"ל מה הם כו', אך הענין הוא דהנה ארו"ל¹³ שאסור לאכול קודם התפלה שנא"י לא תאכלו על הדם לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם, ולכאורה אינו מובן זה ג"כ שהרי עיקר

(8) פינחס שם, ה. ועוד.

(9) ספרי ופרש"י עה"פ. ועוד.

(10) לב, ב.

(11) ישע"י א, יא.

(12) שם, טו.

(13) בבב"ב 1029 שבהערה 1 מוסיף: ופרש"י ז"ל שמדייק ר"א ממש תחלה למה לי רוב זבחיכם הם הקרבנות ואח"כ ובפרשכם כפיכם שקאי על התפלה ג"כ אינו שומע משמע שגדולה תפלה יותר מן הקרבנות שהרי בא הכתוב לומר שגם תפלתם אינני שומע. והמהרש"א פ"י שר"א מדייק מן סוף הפסוק שכת' גם כי תרבו תפלה אינני שומע ומה שלא הביאו נגמ' רק תחילת הפסוק ובפרשכם כפיכם ולא גמרו כל הפסוק גם כי תרבו תפלה זהו דרך הגמרא להביא תחלת הפסוק ובאמת מדייקים מסופו כו', והנה המהרש"א כיוון לדעת המדרש כי בריח בשער התפלה הביא בשם המדרש ג"כ דרשה זו גדולה תפלה יותר מן הקרבנות ממש למה לי רוב זבחיכם וכת' גם כי תרבו תפלה, ולא הביא תחלת הפסוק ובפרשכם כפיכם כו'. ועכ"פ הרי נתבאר שגדולה תפלה יותר מן הקרבנות.

(14) ברכות כו, ב.

(15) ראה תו"א ויהי מו, ד ואילך. תו"ח שם צה, א ואילך. אוה"ת שם חלק ו תתשכח, ב ואילך. המשך

וככה תרל"ז פרק יז ואילך.

(16) אוצ"ל: נעלים.

(17) ברכות י, ב. וראה עץ חיים שער מט (שער קליפת נוגה) פ"ד.

(18) קדושים יט, כו.

(*) ראשית חכמה שער גזולים מעשה ה' פרק ב (עוד, ד).

הברכות מה שאנו מברכין להקב"ה אנו לומדי' מבהמ"ז שנא"י ואכלת ושבעת וברכת, שלא מצינו ברכה המפורשת בתורה כ"א ברהמ"ז²⁰, ואף שיש דעה שגם ברכת התורה היא מדאורייתא²¹, אבל עכ"פ אינו מפורש כ"כ כמו ברהמ"ז, נמצא ברהמ"ז שהוא מן התורה הוא דוקא אחר האכילה, וגם שיכור מותר לברך בהמ"ז²² שנא' ואכלת ושבעת וארז"ל²³ ושבעת זו שתי', ותפלה שהיא מדרבנן²⁴ אסור לאכול קודם התפלה²⁵ וגם שיכור מפני מה אסור להתפלל²⁶, והנה בזהר²⁷ מפרש הטעם שאסור לאכול קודם התפלה לפי ששרש התפלה הוא באתר שאין בו אכילה ושתי' כי למעלה יש ג"כ בחי' אכילה ושתי' ברוחניות וכמ"ש²⁷ אכלו רעים כו', אך התפלה הוא באתר שאין בו אכילה כו' וכמו עוה"ב שאין בו אכילה ושתי'²⁸, וכן יוהכ"פ שאין בו אכילה ושתי'²⁹, וזהו ג"כ ענין התפלה, ולכן אסור לאכול קודם התפלה, וגם זה אינו מובן שהרי תפלה כנגד קרבנות תיקנו והקרבנות נק' בשם אכילה כמ"ש לחמי לאשי³⁰ וכמ"ש³¹ באתי לגני אכלתי יערי עם דבשי ופי' בזהר³² יערי הוא בחי' עולה שכולה כליל, דבשי הוא בחי' אימורי' שתיתי ייני הוא בחי' נסכים, הרי שנק' הקרבנות בשם אכילה ושתי', וא"כ התפלה שהיא כנגד הקרבנות הוא ג"כ בבחי' זו ואיך אמרו שהתפלה היא בבחי' אתר דלית ב' אכילה ושתי', אך הנה איתא במד"ר פ' תרומה³³ א"ר ברכי' כי כל בשמים ובארץ³⁴ אתה מוצא כל מה שברא הקב"ה למעלה כמו³⁵ למטה בארץ, למטה נק' הבהמ"ק זבול כמ"ש³⁶ בנה בניתי בית

(19) עקב ח, י. ראה ברכות מה, ב.

(20) ראה ברכות כא, א. מה, ב. סהמ"צ להרמב"ם מ"ע יט. רמב"ם הל' ברכות פ"א היא ואילך. שם פ"ח

הייב ובניכ שם.

(21) ראה רמב"ן בספר המצות בהוספות למ"ע טו. ובארוכה שו"ת שאגת ארי' סימן כד. וראה רשב"א

ברכות מה, ב. מאירי ברכות כא, א. חינוך מצוה תל.

(22) ירושלמי תרומות פ"א ה"ד. הובא בתוד"ה מכאן – ברכות לא, ב. רבינו יונה לברכות שם, א.

טושי"ע או"ח סקפ"ה ס"ד. שו"ע אדה"ז שם ס"ה. זהר ח"ב קנג, א.

(23) ברכות מט, ב. זהר ח"ב שם.

(24) ברכות כא, א.

(25) ברכות לא, א.

(26) ח"ב שם. וראה סידור עם דא"ח קיד, ג. אוה"ת פינחס ע' א'עד ואילך. שם (הוספות) חלק ד ע'

א'תק"ז. סה"מ תשי"ד ע' 96.

(27) שה"ש ה, א.

(28) ברכות יז, א.

(29) ראה לקו"ת דרושים לשמע"צ פז, א. ד"ה יוהכ"פ אסור באכילה תרל י' ולקמן ע' (תמ).

(30) ראה זהר ח"א קסד, סע"א. אוה"ת פינחס ע' א'עב ואילך.

(31) שה"ש שם (בדילוג לשון).

(32) ראה שהש"ר עה"פ [וכ"ה בשם שהש"ר בטה"מ תרמ"ג שבהערה הבאה].

(33) פלי"ג, ד. בכ"ז – ראה גם סה"מ תרמ"ג ע' סט.

(34) דברי הימים"א כט, יא.

(35) בבב"ב 1029 שבהערה 1: ברא כמ"כ.

(36) מלכים"א ח, יג.

זבול לך, בהמ"ק שלמעלה נק' ג"כ זבול וכמ"ש³⁷ הבט משמים וראה מזבול קדשך, למעלה כתיב³⁸ ומשה נגש אל הערפל, למטה כתיב³⁹ אז אמר שלמה ה' אמר לשכון בערפל, למטה כה"ג עומד ומקריב קרבנות ע"ג המזבח, למעלה ג"כ מיכאל כה"ג עומד ומקריב נשמותיהן של צדיקים, או כבשים של אש עיין בתוס' סוף מנחות⁴⁰, למטה⁴¹ יש פרוכת המבדיל בין קדש לקדה"ק, למעלה נא' ג"כ יהי רקיע ויהי מבדיל בין מים למים⁴², וזהו כי כל בשמים ובארץ כל מה שישנו למעלה ישנו למטה ולא עוד אלא שחביב מה שלמטה יותר, תדע שהרי הניח את העליונים והשרה שכינתו בתחתונים דוקא הה"ד⁴³ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ולכאור' אינו מובן מפני מה בהמ"ק שלמטה חביב יותר מבהמ"ק שלמעלה.

אך הנה כ"ז יובן בהקדים תחלה להבין מ"ש⁴⁴ היום לעשותם ולא למחר לעשותם וכמשארז"ל⁴⁵ ע"פ⁴⁶ הגיעו ימים אשר אין לי חפץ בהם אלו ימי המשיח שאין בהם לא זכות ולא חוב, לפי שעוה"ז דוקא הוא עולם המעשה ובו ניתנה הבחירה ביד האדם לבחור בטוב ולא עוד אלא אפי' אם כבר עבר עבירה יכול הוא לחזור בתשובה ולשוב לעבודת ה', וכמשארז"ל⁴⁷ המקדש את האשה ע"מ שהוא צדיק גמור ונמצא רשע גמור ה"ז מקודשת שמא הרהר תשובה בלבו, הרי שבהרהור תשובה אחד אם הוא באמת לאמיתו יכול הוא להתהפך מרשע גמור לצדיק גמור כו', וכמ"ש⁴⁸ ובני קרח לא מתו, מפני שהרהרו תשובה בלבם, וכמ"ש⁴⁹ רחש לבי דבר טוב שקאי על בני קרח שהרהרו תשובה בלבם, משא"כ בעוה"ב אין הבחירה חפשיות⁵⁰ ביד האדם רק כמו שנמשך בעוה"ז כך נשאר בעוה"ב ואין יכול לשלוט בנפשו להוציאה ממסגר ומאסר הגוף וכחותי⁵¹ וכחות נפש הבהמית שנמשך אחריהם בעוה"ב רק התיקון הוא

(37) ישעי' סג, טו.

(38) יתרו כ, יח.

(39) מלכים"א ח, יב. דברי הימים"ב ו, א.

(40) ראה חגיגה יב, ב. מנחות קי, א. זר ח"א פ, סע"א. זר חדש לך כד, ב. כה, א.

(41) ד"ה ומיכאל שר.

(42) בראשית א, ו.

(43) תרומה כה, ח.

(44) ס"פ ואתחנן. עירובין כב, א. פרש"י עה"פ.

(45) שבת קנא, ג.

(46) קהלת יב, א (ושם: והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ).

(47) קידושין מט, ב. שו"ע אה"ע סימן לח סל"א.

ב'קידושין שם: על מנת שאני צדיק. אבל כ"ה כפננים (צדיק גמור) באור זרוע סימן קיב. לקו"ת ר"פ

דברים (א, ב). וראה תניא פ"א.

(48) פינחס כו, יא. פרש"י עה"פ.

(49) תהלים מה, ב. מדרש תהלים עה"פ (הובא באור זרוע שבהערה 47).

(50) בבב"ב 1029 שבהערה ו: חפשית.

(51) בבב"ב הנ"ל: וכחותיו.

ע"י⁵² כף הקלע⁵³ שמקלעין ומשליכין ומפילין אותו במחשבתו⁵⁴ שנמשך בהם בעוה"ז בהבלי העולם שמתלוצצים ממנו ומראים לו כאלו עודנו עומד בעוה"ז וחושב ומדבר ועושה כדרכו כי הנה מחדו"מ שהם⁵⁵ ג' מיני לבושי' כנודע שנתלבש בהם בעוה"ז הם נעשו לו לבושי שק ובגדים צואים לעוה"ב שמלבישים את הנפש מראשה ועד רגלה וכמשארו"ל⁵⁶ עבירה מלפפתו כו', ואין חבוש מתיר את עצמו כו' רק כענין שנא'⁵⁷ הסירו הבגדים הצואים הסירו דוקא⁵⁸, וטעם ההפרש וההבדל שבין עוה"ז לעוה"ב⁵⁹ הוא⁶⁰ 'ובן' בהקדם הטעם על מה שאנו רואים שבועה"ז הוא מתחבר שני הפכים שהם הפכי' לגמרי

(52) בנ"ך הנ"ל: ע"י ענין.

(53) מכאן ואילך – הוא לשון לקו"ת פינחס וסהמ"צ להצ"צ שבהערה 1.

(54) כ"ה גם בסהמ"צ להצ"צ שם. בלקו"ת שם [וכ"ה: בנ"ך 1029 הנ"ל]: במחשבותיו.

(55) תניא פ"ד.

(56) סוטה ג, ב.

(57) זכר"י ג, ד.

(58) בלקו"ת, סהמ"צ ובנ"ך 1029 הנ"ל: דייקא.

בלקו"ת שם בא כאן הגהה: וע' מענין כף הקלע בזח"כ בשלח דני"ט א'. משפטים צ"ט ב'. תרומה קמ"ב

ב'. ויחי דרי"ז ב'. וירא דק"ו ב'. ויקרא דכ"ד סע"ב כ"ה א' ור"פ בלק קפ"ו א'. ובוהר הרקיע פ' ויחי בדף רכ"ה א'.

(59) עכ"ל הלקו"ת וסהמ"צ שם.

(60) בהגהה שבהערה הבאה ליתא תיבה זו.

(61) בנ"ך 1029 (הנ"ל הערה 1) בסופו [רסא, אי"ב] יש כאן הגהה בכתי"ק אדמו"ר מהר"ש, וז"ל: ההפרש

וההבדל שבין עוה"ז לעוה"ב יובן ע"פ הקבלה כי הנה יש בחי' נקודה ספי' פרצוף שענין הנקודה הוא שכל האורות כלול' בנקודה א' ובחי' ספי' הוא שכל אור מובדל מזולתו וענין בחי' פרצוף הוא ענין התכללות המידות זמ"ז והנה עולם התהו ה' עולם הנקודות, שהיו נקודות זמ"ז אבל בחי' התיקון הוא בחי' ספי' ופרצופי'. והנה בבחי' הנקודה להיות כי עדיין אינו מובדל הראש והסוף לכן יכול להיות מהראש סוף ומהסוף ראש אבל בבחי' הפרצוף מחמת שכבר נבדל והפרש בין הראש והסוף לא יוכל להשתמש בראש סוף כו'.

והנה בעוה"ז הגשמי הוא מבחי' התהו שהי' בחי' נקודות לכן יכול האדם להתהפך מרע לטוב לגמרי ברגע א' מפני שבהנקודה לא נבדל עדיין כו"י. משאי"כ בעוה"ב שהוא עולם ברור שכבר נבדל כל מדריגה בפ"ע וכל א' על מקומו יבוא. ויובן זה ממשל ענין הוריעה שזורעין הגרעין וממנו צומח האילן והעלי' והפירות הרי כי בהגרעין ה' כלול האילן והגרעין והפירות וגם יש בכח הגרעין שצומח ממנו פירות טובי' ואילן נאה ויוכל להיות בהיפוך. והנה בהיות עדיין כוחות אלו בהגרעין יכול להתהפך בהגרעין שמבחי' הכח הנמצא אצלו על הפירות יוצמח העלין ומהכח שיש אצלו על העלין יוצמח הפירות והאילן ועדי' בענין שיהי' האילן נאה או בהיפוך. משאי"כ לאחר שכבר יוצמח מהגרעין אי"א לשנות פעולת הכח, שמהכח שנצמח האילן לא יוצמח הפירות והעלין, ומכח שצומח העלין לא יצמח האילן והפירות כו'. ויובן גם ממשל ענין העיבור והלידה שבהיות עדיין התינוק בבטן יוכל להתהפך מזכר לנקיבה וכמשארו"ל שקודם ארכעי' יום יכול להתהפך משאי"כ לאחר שכבר נולד לא יכול להתהפך מזכר לנקיבה.

ועדי' יובן בהפרש העוה"ז והעוה"ב שהעוה"ז הוא עדיין מעורב ויכל להתהפך משאי"כ עוה"ב מחמת שכל א' כבר נברר לכן לא נוכל להתהפך כ"א כסדר המדריגות כף הקלע כו'.

ולחבין בתוס' ביאור יובן בהקדם הטעם [כהמשך בפנים].

בכל הנ"ל – ראה בארוכה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תשמח ואילך. אה"ת פינחס ע' א"פ ואילך.

סהמ"צ להצ"צ קמ"ד, ב.

(*) בהכח"י אינו ברור אם כתוב כו"י או כנ"ל.

בתכלית ממש ונעשי' אחד ממש שהוא ענין הנשמה עם הגוף שמתחברים ונעשים אחד⁶² שהם הפכים לגמרי לפי ששרש הנשמה הוא גבוה מאד נעלה ששרש נש' עלו במח"ע⁶³ שלמעלה אפילו מהמלאכים, ששרש המלאכים הוא רק מבחי' דבור⁶⁴ עליון וכמ"ש⁶⁵ בדבר ה' שמים נעשו, ושרש הנשמות הוא מבחי' מחשבה⁶⁶ ונתלבשה למטה בגוף ונה"ב שנמשך ממשכא דחויא⁶⁷ שהוא בחי' ק"נ שהוא היפוך לגמרי מהנשמה⁶⁸, ואעפ"כ נתחברה עם הגוף ונעשה אחד עד כשיש איזה כאב בגוף מרגיש הנשמה⁶⁹, שאין יכול להיות זה למעלה⁷⁰, ואף שלמעלה במלאכים יש ג"כ גוף, וכן יש למעלה יותר גם באצ"י אורות וכלים, אך שם למעלה הגוף שלהם הוא בערך אל האור וע"כ הגוף שלהם הוא רק מאש ורוח⁷¹ וכן כלים דאצ"י הוא בערך אל האור וע"כ אורות דאצ"י אין יכולים להתלבש בכלים דבריאה, וכן אורות דבריאה אין יכולים להתלבש בכלים דיצ"י לפי שהכלים אינן בערך אל האור אין יכולים להתלבש שז"ע שבה"כ שהי' האור שלא לפי ערך הכלים כידוע, משא"כ למטה בעוה"ז מתלבשת הנשמה בגוף שאינו בערך כלל, וכמו נשמת משה שהוא נשמה גבוה מאד בתכלית העילוי וכמ"ש⁷² במשה מן המים משיתיהו שאפ"י באצ"י היא נשמה גבוה⁷³ ונתלבשה בגוף בו"ד שנמשך מק"נ ואף שנזדכך הגוף שלו שהרי קיבל את התורה מיד ליד זהו שנזדכך יותר מכמו בערך שאר האנשים,

62 ראה המשך תער"ב ח"א פרק רי. ובכ"מ.

63 ראה ב"ר פ"א, ד. לקו"ת שה"ש ז, ד.

64 תו"א יתרו עא, רע"א. לקו"ת נצנים נ, ב. ובכ"מ.

65 תהלים לג, ו.

66 ראה זהר ח"א לו, ב. תקו"ז תכ"א (מח, ב). עץ חיים שער מא (שער החשמל) ספ"א. שער מט

(שער קליפת נוגה) פ"ד. שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"ב. תניא פל"א (מ, ב). שם ריש פמ"ז. ספר החקירה להצ"צ סח, ב. וראה מדרש תהלים צב, א (ו). פרקי דר"א פ"כ. תרגום יב"ע וריקאנטי בראשית ג, כא.

67 בבוכ 1029 שבהערה I מוסיף (בחצאי-עיגול): הנה ענין משכא דחויא הוא עור הנחש, והנה עור

הנחש עצמו הוא בחי' ג"ק הטמאות לגמרי ועור הנחש הוא בחי' קליפת נוגה שאינה קליפה גסה כמו גקה"ט שהרי ק"נ יכול להתברר, והרי זה היפך הקדושה שבקדושה הנה העור הוא למטה במדרגה מן העצם, אכן בקליפות הנחש הוא בהיפך שהעור שלו הוא יותר נעלה במדרגה מן הנחש עצמו, שהנחש עצמו הוא ג"ק הטמאות שא"א לברר אותם, וק"נ הוא עור הנחש יכולה להתברר הרי העור והלבוש של הנחש קליפה דקה יותר מן הנחש עצמו. והוא מפני כי אף הקליפות צריכין לקבל חיות מן הקדושה שמבלעדי חיות מן הקדושה המחיה אותם לא הי' יכולים לחיות אפ"י רגע א'. ולכא"ו איך תהי' הקליפה יכולה לקבל חיות מן הקדושה, אך זהו ע"י בחי' ק"נ שהיא בחי' ממוצע בין הקדושה לג"ק הטמאות מפני כי גם היא קליפה כו". והנה גוף האדם הוא בחי' משכא דחויא בחי' עור הנחש דהיינו ק"נ. אעפ"כ איך יכול להתחבר עם הנשמה ששרש נש' עלו במחשבה העליונה בקדושה.

68 ראה תניא פמ"ב (ס, ב). לקו"ת אמור לא, א. שם, ג. ובכ"מ.

69 ראה תו"א בראשית ד, ב. לקו"ת ברכה צח, א – בשם הרמב"ן עה"פ (תהלים קד, ד) עושה מלאכיו

רוחות משרתיו אש לזהט.

70 שמות ב, י.

71 ראה תו"א שמות נב, ב.

אבל מ"מ⁷² לא נזדכך לגמרי שיהי' בערך להנשמה שהרי מצד הגוף הוצרך למות כמ"ש⁷³ וימת משה שהי' צריך למיתה כו' כדי לצאת מהגוף שלו, והנה כמו⁷⁴ שיכול להיות התחברות שני הפכים זה נמשך מבחי' שלמעלה יותר וכמשארז"ל⁷⁵ המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו⁷⁶ שכד"י⁷⁷ שיהי' שלום במרומיו שהם בין מיכאל לגבריאל מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מכבין זא"ז⁷⁸ זהו ע"י המשל ופחד עמו ע"י שמאיר עליהם אור הגבוה משניהם ע"י אעפ"י שהם שני הפכים כמו מים ואש אעפ"י כ הם יכולים להתאחד ולהתכלל מה שא"כ להיות למטה שלמטה א"א למים ואש להתחבר, אכן למעלה מתחברים, וזהו עושה שלום שהתחברות זו נמשך מבחי' שלום שהוא ענין מלך שלמה מלך שהשלום שלו⁷⁹, וכך למטה שיהי' התחברות הנשמה עם הגוף שהם יותר הפכים גם מבחי' מים ואש ע"כ צ"ל שנמשך ממקום הגבוה יותר⁸⁰, ושרש הענין הוא דהנה נודע שיש שני בחי' ממכ"ע וסוכ"ע⁸¹, ממכ"ע הוא בחי' אור וחיות שנמשך לכל עולם ועולם לפי מדרגתו וכמשארז"ל⁸² מה הנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם, וה"ז⁸³ כדמיון הנשמה המתפשטת בגוף שעם היות שבנשמה עצמה אין בה התחלקות שאעפ"י שבנשמה עצמה יש בה כל הכחות שמתפשטות ממנה אח"כ בגוף, מ"מ בנשמה עצמה קודם התלבשותה בגוף הם כל הכחות בה בבחי' התכללות והתאחדות ממש כו' ואעפ"י כ כשנמשכה ומתלבשה בגוף נתחלק

- (72) בכ"ז – ראה סה"מ תר"ן ע' שנד ואילך. המשך תרס"ו ע' קנח ואילך. סה"מ תרח"ץ ע' רנד ואילך. וראה גם לעיל ע' שטז ואילך.
- (73) ברכה לד, ה (ושם: וימת שם משה). וראה גם המשך תרס"ו שם.
- (74) בבזך 1029 שבהערה 1: כדי.
- (75) ראה תנחומא ויגש ו. זח"ג רכה, א (ברע"מ). במדב"ר פ"ב, ח. שהש"ר פ"ג, יא. אנה"ק ס"ב. אוה"ת נ"ך ח"א ע' רסח. לעיל ח"א ע' קפח.
- (76) איוב כה, ב.
- (77) ראה אנה"ק שם. ביאוה"ז ר"פ לך (ח, ג). פלח הרמון בראשית לד, ג. שמות ע' רסא. סה"מ תש"ד ע' 182.
- (78) בבמדב"ר שם: לא זה מוזיק את זה (ועד"ז בתנחומא שם). והלשון "מכבין" הוא בבמדב"ר שם לגבי השלום במלאך עצמו. אבל בשהש"ר שם, ולא זה מכבה זה ולא זה מוזיק זה" (וראה בהמשך שם בנוגע לכמה עניני שלום: ולא זה מכבה זה). – לקו"ש חלק כה ע' 260 הערה 26.
- (79) ראה שבועות לה, ב. במדב"ר פ"ב, ד. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך מלך. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תקפט ואילך.
- (80) בבזך 1029 הנ"ל הערה 1 מוסיף: ולכאו' צ"ל מאחר שאנו רואים שלמטה מתחברים הנפש עם הגוף שהם יותר הפכים מאש ומים מפני שרוחניות וגשמיות הם יותר הפכים מאש ומים שהם נבראים הפכים כו'. והנה מאחר שלמטה מתחברים בהכרח לומר שיש אור עליון שמחמתו מתחבר גם הנפש עם הגוף וא"כ מחמת האור זה הגדול הי' צריך להתחבר הברואים הפכים ג"כ שהם אש ומים. אך אם הי' מתחברים אש ומים ג"כ לא הי' ענין הטבע כלל, ומכיון מבריאיות העולמות שיהי' טבע דוקא ואעפ"י דוקא יהי' ביטול כו' לזה אינו מה שנפש עם הגוף מתחברים שהם יותר הפכים ואעפ"י אש ומים נבראים הפכים לא יתחברו כו'.
- (81) ראה לקו"ת אמור לא, ב ואילך. ובכ"מ.
- (82) מדרש תהלים קג, א. הובא בלקו"ת שם לא, א.
- (83) מכאו ואילך הוא לשון הלקו"ת וסה"מ צ להצ"צ הנ"ל הערה 1 – כשינויים קלים.

לכחות שונות זו מזו כח הראי' בעין כח השכל במוח כח השמיעה באזן כו' וכל אבר מקבל כח פרטי שאין מקבל חבירו עד שאין פעולת א' דומה לחבירו, וכך עד"מ כל סדר ההשתלשלו' מחנה מיכאל באהבה מחנה גבריאל ביראה⁸⁴ וכל צדיק וצדיק יש לו מדור בפ"ע⁸⁵ וכשם שא"א לשנות פעולת האברים לעשות מראש רגל כך א"א לשנות סדר ההשתל' בעוה"ב⁸⁶, וזהו שנא"י ואחר הרוח רעש לא ברעש הוי' ואחר הרעש אש לא באש הוי' ואחר האש קול דממה דקה תמן קאתי מלכא⁸⁷ שהוא ענין התחלקות המדרגות רוח רעש אש בחי' ב"ע ובאלו המדרגות א"י להיות עדיין גילוי ש' הוי' שהוא בחי' אצי' שלמעלה צ"ל האור לפי ערך הכלי, רק קול דממה דקה תמן קאתי מלכא כו' שקול דממה דקה הוא בחי' מל' דאצי' ותמן מאיר בחי' ש' הוי', וזהו בחי' ממכ"ע⁸⁸, ולכן ארז"ל⁸⁹ הושיט אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם, משא"כ בעוה"ז שאנו רואים שיש בו התחברות שני הפכים ה"ז למעלה מבחי' ממכ"ע והיינו שנמשך כח חיבור זה מבחי' סוכ"ע שמקיף לכל העולמות בשוה וכמ"ש⁹⁰ ומתחת זרועות עולם, ואין הפי' שהוא רק בבחי' סוכב ומקיף לבד⁹¹, אלא אדרבה שהוא מלא כל העולם וכמ"ש⁹² את השמים ואת הארץ אני מלא, ומה שנק' בשם סוכב היינו כמו דבר עגול שאין בו מעלה ומטה, כך הוא ג"כ ענין סוכ"ע שאין בו מעלה ומטה וכמו שאינו מושג לתחתונים כך אינו מושג לעליונים השוה ומשוה קטן וגדול⁹³, וכחשיכה כאורה⁹⁴, ודקדוק⁹⁵ הלשון כחשיכה כאורה בשני כפי"ן והל"ל חשיכה כאורה אלא משום דחשיכה כאורה בלבד לא סגי אלא לומר שגם החשך לא יחשיך כו', אבל כחשיכה כאורה בשני כפי"ן משמע דלא זו שגם החשך לא יחשיך והחשך שוה לאור אלא אף האור שוה לחשך דכל נהורין מתחשכאן קמי' כו' וכתר עליון אצי"ג דאיהו אור צח אור מצוחצח כו' אוכם הוא כו"י⁹⁶ והמלאכי' שואלי' אי' מקום כבודו⁹⁷, ואומרים מכה"כ⁹⁸, ולכך פי' לפי

(84) ראה לקו"ת במדבר י, א ואילך. וראה זהר תקו"ז ת"ע (קכו, א). מקומות שצויינו בהערה 75. ועוד.

(85) ראה תנחומא (באבער) אמור ט. רות רבה פ"ג, ד. וראה שבת קנב, א. שמיר פנ"ב, ג. ויק"ר פ"ח,

א. פכ"ז, א.

(86) עכ"ל בלקו"ת וסהמ"צ שם.

(87) מלכים"א יט, יא-יב.

(88) ראה זהר ח"ג רכג, ב (ברע"מ). תקו"ז בהקדמה (ג, ב).

(89) בבוך 1029 הנ"ל מוסיף: ולכן כלים דבריאה אין יכולים לקבל גילוי אורות דאצילות.

(90) סנהדרין לח, ב. בבוך 1029 הנ"ל: הושיט הקב"ה.

(91) ברכה לג, כז.

(92) ראה תניא פמ"ח (סז, סע"ב ואילך).

(93) ירמ" כג, כד.

(94) ע"פ פיוט, וכל מאמינים דר"ה ויהיכ"פ.

(95) תהלים קלט, יב.

(96) מכאן עד תיבת, והמלאכים שואלי' הוא לשון הלקו"ת צו יב, א.

(97) תקו"ז ת"ע (קלה, ב).

(98) נוסח קדושת כתר. וראה גם תניא פמ"ז (סה, ב).

(99) ישע"י ו, ג.

שהוא שוה ומשוה ע"כ יכול להתחבר הנשמה עם הגוף שאף שהם שני הפכים בתכלית כו', ולפי שבעוה"ז מאיר בחי' סוכ"ע¹⁰⁰ ע"כ עוה"ז דוקא הוא עולם המעשה ויכול להתהפך מרע לטוב ואעפ"י שירד מטה מטה יכול הוא להתעלות מעלה מעלה ע"י התשובה לפי שבעוה"ז מאיר בחי' סוכ"ע וכמ"ש¹⁰¹ מי יתן טהור מטמא לא אחד שכדי שיהי' מטמא טהור הוא ע"י יחידו של עולם¹⁰² שהוא בחי' סוכ"ע, והפי' הפשוט מי יתן טהור מטמא קאי על פרה אדומה¹⁰³ שהוא מטהר את הטמאים ומטמא את הטהורים הרי שטהרת הטמאים בא מבחי' שהיא גופא מטמא טהורים וזהו טהור מטמא, או אברהם מתרח"ס¹⁰⁴, וזהו דוקא ע"י שמאיר כאן יחידו ש"ע שהוא בחי' סוכ"ע, לכך כאן בעוה"ז דוקא יכול להשתנות ולעלות למעלה ע"י התשובה אעפ"י שירד מטה כו', כי הנה תשובה הוא בחי' תשוב ה"י¹⁰⁵ הוא בחי' בהבראם בה' בראם¹⁰⁶ שהוא בחי' ממכ"ע שנמשך ממדת מל' מכ"ע¹⁰⁷ ומלכותו בכל משלה¹⁰⁸ שמוה נמשך השתלשלו' המדריגות מעולם ועד עולם ורגלי' יורדות מות כתי"ס¹⁰⁹ שירדות בסתר המדריגה להחיות ולהתלבש בק"נ ולמטה מק"נ שמשם¹¹⁰ נמשך ונשפע השפעות גשמי' וכח הרע כו' וכמשארז"לי¹¹¹ אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו כו', ובכח התשובה שהוא הארה מבחי' סוכ"ע משיב החיות למקורו ושרשו ונעוץ סופן בתחלתן היינו אתהפכא חשוכא לנהורא¹¹² כו'.

(בזה יובן המאמר של ר' ברכי' ולא עוד אלא כל מה שלמטה חביב ביותר¹¹³ כי למעלה אעפ"י שיש שם כל הבחי' מיכאל עומד ומקריב קרבנו, וענין הקרבן הוא ענין הקירוב¹¹⁴ דהיינו שע"י העלאת הקרבן נמשך אח"כ גילוי אוא"ס, אך למעלה אף שע"י הקרבן נמשך תוס' אורות מאצי' אך זהו לפ"ע

(100) ראה תרי"א מגלת אסתר צ, ב ואילך.

(101) איוב יד, ד. וראה לקרית חקת נט, ד ואילך.

(102) ראה תנחומא חקת ג. במדב"ר פי"ט, א. לקרית שם ס, א.

(103) ראה תנחומא ובמדב"ר שם.

(104) זהר ח"ג קכב, א (ברע"מ).

(105) בראשית ב, ד. מנחות כט, ב. פרש"י עה"פ.

(106) = מלכות כל עולמים (תהלים קמה, יג).

(107) תהלים קג, יט.

(108) משלי ה, ה.

(109) בבוך 1029 הנ"ל: שמשם דוקא.

(110) ראה ב"ר פי"ו, ו. זהר ח"א רנא, א (בהשמטות). ח"ב קעא, ב. מורה נבוכים ח"ב פי"א. אגה"ת פי' (צו, א). אגה"ק סוס"כ (קלב, א). מאמרי אדמו"ר הזקן על מארז"ל ע' קלה ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי

דברים ח"ג ע' תעזו ואילך. סה"מ תרפ"ט ס"ע 153 ואילך.

(111) ראה זהר ח"א ד, א. תניא פי" (טו, א). שם פכ"ז (לד, א). ובכ"מ.

(112) בבוך 1029 הנ"ל: כל מה שלמטן חביב ביותר. ובשמ"ר שם: שחביבין כל מה שלמטן משל למעלן.

(113) ראה ספר הבהיר סימן מו (קט). וראה זהר ח"ג ה, א. שליה מסכת תענית ריא, ב. פרי עץ חיים

שער התפלה פ"ה.

הכלי דבריא כו, משא"כ ע"י הקרבת הקרבנות שלמטה יהי נמשך מבחי סוכ"ע שלמעלה מבחי השתלשלו' שהוא בחי' והחכ' מאין תמצא¹¹⁴ לפי שבעוה"ז דוקא הוא המשכת סוכ"ע, וע"כ ע"י הקרבת הקרבנות שלמטה הוא נמשך מבחי סוכ"ע, וזהו מ"ש אכלתי יערי עם דבשי, אכלתי יערי הוא ענין¹¹⁵ יוצר אור שהוא ענין ההתבוננו' של מלאכי' איך שעומדים ברום עולם¹¹⁶ ואומרים קדושי¹¹⁷, שנקראו בשם יערי¹¹⁸ וכמ"שי¹¹⁹ עצי שטים עומדים וכתו¹²⁰ שרפים עומדים כו, ודבשי¹²¹ הוא בחי' ק"ש שנק' בשם דבש שאינו בערך אל היער, וכמ"שי¹²² כתפוח בעצי היער שאינו בערך התפוח אל היער, וכך הוא ענין ק"ש שהוא ענין הקרבת נפשו הבהמי' במס"נ באחד¹²³ מגיע למעלה יותר מעבודת המלאכי', לפי שהוא בירור הטוב מהרע כו' ויש כאן הארת הסובב כו' וע"כ כל מה שלמטה חביב יותר ממה שלמעלה כו', ובזה יובן מ"ש בקרבנות דוקא ריח ניחוחי' שהוא ענין נחת רוח לפני שאמרת ונעשה רצוני לפי שבקרבנות היו רואין איך שנעשה רצונו דהיינו שיהי' התגלות בחי' רצה"ע במעשה, ובכל המצות אע"פ שממשיכי' ע"י¹²⁴ בחי' רצה"ע אעפ"כ אינו נראה ונגלה לנו רק שהוא המשכה למעלה לבד, אבל למטה אינו נמשך בגילוי משא"כ בקרבנות היו רואין איך שנמשך רצה"ע במעשה זו שהי' יורד האש שלמעלה בדמות ארי' דאכיל קורבני¹²⁵ ושרש הארי' נמשך מבחי' גבוה מאד¹²⁶ שהוא בחי' אור י"ה¹²⁷ אור המאיר ב"ה שהוא בחי' סוכ"ע כו', ולכן בתפלה שכנגד תמידין תקנום יש ג"כ יתרון נגד כל המצות כי בכל המצות כמו בתפילין אינו נראה המשכת אלקותו למטה שע"י התפילין אכן ע"י התפלה שמבקשי' שיהי' השפעת הגשמי' ותיכף הולכין גשמי' שנראה ומושג ההמשכה לעולם תיכף, וכמ"ש באג"ה בסופר¹²⁸, והיינו מפני שתפלה כנגד תמידין תקנו, וע"כ בקרבנות דוקא נא' ריח ניחוח שבקרבנות הי' עיקר התגלות הרצון וזהו נחת רוח לפני ממה שנמשך ונגלה למטה לפי שנתאוה הקביה להיות לו דירה

(114) איוב כה, יב.

(115) ראה זהר ח"ג רכו, סע"א ואילך. לקרית מטות פג, ד. פ' ראה לב, א. שה"ש לב, ב. לד, ב. אוה"ת

פינחס ע' א"עה.

(116) ברכת יוצר.

(117) ישע"י ו, ג. חולין צא, ב.

(118) ראה לקרית שה"ש לב, ב. לד, ב. אוה"ת פינחס שם.

(119) תרומה כו, טו.

(120) ישע"י ו, ב.

(121) שה"ש ב, ג.

(122) ראה זהר ח"ב קט, א. ח"ג לג, א. פרי עץ חיים שער הק"ש פי"ב. ב"ח לטור ארי"ח ר"ס סא. ועוד.

(123) = על ידן.

(124) ראה יומא כא, ב. זהר ח"א ו, ב. ח"ב רעת, א. ח"ג יז, א. לב, ב. לג, א. לקרית במדבר יא, א.

(125) ראה גם המשך מים רבים תרל"ו פקניז. סה"מ תרצ"ז ע' 224 ואילך.

(126) ראה אוה"ת דרושים לר"ה ע' א"תכד. א"תכה. ועוד.

(127) קונטרס אחרון ד"ה להכין מ"ש בפע"ח (קנה, א ואילך).

ספר תר"ה – חלק ב

שטט

בתחתוני¹²⁸ כו, והנה מעתה י"ל מה שנא' בקרבנות לחמי לאשי איך שייך לומר לחם למעלה וכמ"ש במדרש¹²⁹ ע"פ¹³⁰ אם ארעב לא אומר לך כי לי תבל ומלואה, וכי יש אכילה לפניו וא"ת שיש לפניו אכילה הרי משה שהי' עם ה' ארבעים יום לחם לא אכל ומים לא שתה¹³¹ הקב"ה לכ"ש הוי אם ארעב לא אומר לך, ובודאי שאין המדרש בא להשמיענו שאין לפניו אכילה גשמיות שא"כ איך ה' קודם שנבה"ע אלא ודאי שבא להשמיענו אפילו ענין אכילה ורוחני' כמו אכילה דקרבנות שנק' אכילה אכלתי יערי עם דבשי, וא"כ אינו מובן שהרי נא' כאן לחמי לאשי כו, אך הענין הוא דהנה כתי'¹³² ה' איש מלחמה והפי' הוא שכדי שיומשך מבחי' הוי' לבחי' איש הוא ע"י מלחמה, והענין הוא דהנה לחם נק' בשם מלחמה, וכמו שפירש"י ע"פ¹³³ אם רעב שונאך האכילהו לחם וארוז¹³⁴ מלחמו של תורה ופירש"י ז"ל¹³⁵ ע"ז מלחמתה של תורה, וכן כתי'¹³⁶ אז ירד לחם שערים שנק' הלחם בשם מלחמה וכן איתא בזוהר¹³⁷ האי מאן דאכיל נהמא אפום חרבא וכן איתא עוד שם אפום חרבא יאכל נהמא, ולהבין כ"ו למה נק' הלחם בשם מלחמה, הענין הוא דהנה בלחם מעורב ט"ר דהיינו שהוא ענין התלבשות ניצוצות דתהו שנפלו בשירה בבחי' ק"ג וכדי להעלות הניצוצות דתהו צריך לזה מלחמה דהיינו כשיאכל אדם איזה מאכל בכוונה כדי שע"ז יוכל ללמוד ולהתפלל ע"ז הוא מוציא את הניצוצות ומעלה אותן אל הקדושה וזהו שארוז¹³⁸ בן גודגדא ה' אוכל על טהרת תרומה כ"א לפי העלתו את המאכל, אך כשיאכל אדם את המאכל לתיאבון ע"ז אינו מוציא כלום ואדרבה כו' שהמאכל משפילו וכמ"ש¹³⁹ מלא כריסי' זינא בישא וישמן ישורון ויבעט כו'¹⁴⁰, וזהו ענין המלחמה שאפום חרבא יאכל נהמא שצריך להלחם עם היצר ולכובשו שלא לאכול לתאוות נפשו כו', וזהו שאסור לאכול קודם התפלה לפי שהאכילה הוא ענין בירורי הניצוצות שע"י האכילה הוא מברר אותן, והנה כל מברר צריך שיהי' הוא מתחלה נתברר כו', והנה

(128) תניא פל"ו ע"פ תנחומא נשא טז. ועוד.

(129) תנחומא פינחס יב. במדב"ר פכ"א, טז. ובקיצור – ספרי פינחס כו, ו. תנחומא תצוה יד.

(130) תהלים ג, יב.

(131) תשא לד, כח.

(132) בשלח טו, ג. וראה לקרית שה"ש יא, סע"ג. אוה"ת בשלח ע' תקלט. תצא ע' תתעט.

(133) משלי כה, כא.

(134) ראה סוכה נב, א.

(135) משלי שם. סוכה שם. וראה גם אוה"ת שה"ש ח"ב ע' שעו.

(136) ספר שופטים ה, ח (ושם: אז לחם שערים). וראה לקרית נשא כו, א. מאמרי אדמ"ר האמצעי שמות

ח"א ע' קפ.

(137) ח"ג קפה, ב. וראה לקרית ח"ג ע' 988 הערה 8.

(138) הגיגה כ, רע"א (ושם: יוחנן בן גודגדא ה' אוכל על טהרת הקודש. וכן נעתק בבזך 1029 הגיל

הערה 1). וראה תר"א לך יב, ב, יג, א. סידור עם דא"ח קמה, ד ואילך. סהמ"צ להצ"צ ח, א.

(139) ברכות לב, א.

(140) האוינו לב, טו.

קודם התפלה שהוא עדיין לא נתברר ע"כ אסור לאכול¹⁴¹ כיון שהוא עדיין לא נתברר א"כ אינו יכול לברר, וזהו ג"כ ענין הקרבנות שנק' ג"כ בשם מלחמה וכמ"ש¹⁴² בנימין זאב יטרף בבוקר יאכל עד והיינו כמו למשל¹⁴³ הזאב שטורף את השה כך הוא ענין המזבח שע"י שמקריבין עליו קרבנות ע"י הוא טורף את הניצוצות שנפלו בקליפות וע"כ נק' בשם מלחמה לפי שהקליפות אינם רוצים שיצאו מהם הניצוצות הקדושות לפי שע"י¹⁴⁴ הם מקבלים תוס' יניקה וכשמוציאים מהם כל הניצוצות אוי יאבדו לגמרי, וכמו שיהי' לע"ל בתכלית הברורים¹⁴⁵ ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ¹⁴⁶ וע"כ אינם רוצים ליתן את הניצוצים¹⁴⁷ לפי שזה עיקר חיותם וקיומם, ועיין בספר הגלגולים בפ' ראשון ושני, ולזה הוא נק' בשם מלחמה שטורפין מהם את הניצוצות וזהו שנק' הקרבנות בשם לחם שהוא בחי' מלחמה, וזהו ה' איש מלחמה¹⁴⁸ שכדי שיומשך מבחי' הוי' לבחי' איש הוא ע"י מלחמה, דהנה איש הוא בחי' התלבשות אוא"ס בחי' ומדות שהוא בחי' חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא¹⁴⁹ שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני¹⁵⁰ וכדי שיומשך אוא"ס במדות דבאמת אוא"ס לאו מכא"מ¹⁵¹ איהו כלל¹⁵² וכמ"ש¹⁵³ כי אל אנכי ולא איש דהיינו שהוא למעלה מבחי' מדות שהוא בחי' איש כו' וכדי שיומשך מבחי' הוי' לבחי' איש זהו ע"י מלחמה שהוא ע"י בחי' בירורי הניצוצו' דק"נ ע"י נעשה המשכה מבחי' שם הוי' שהוא לאו מכל אינון מדות כלל בבחי' המדות, עו"ל לחמי לאשי היינו בחי' אש י, דהנה הקרבן הוא מחי שהוא יסוד האש כידוע¹⁵⁴ שדצח"מ שרשן מארמ"ע דומם הוא עפר וצומח הוא בחי' מים כי מים מצמיחין כל מיני תענוג¹⁵⁵, וחי הוא בחי' אש¹⁵⁶

- (141) ויחי מט, כז. ראה זבחים נג, ב ואילך. תיב"ע ויחי שם. אוה"ת יתרו תקכו ואילך. תתקלב ואילך.
 סה"מ תרכ"ו ע' ג ואילך. וראה לקו"ש חלק טו ע' 239 ואילך.
 (142) ראה ב"ר פצ"ט, ג. אוה"ת, סה"מ תרכ"ו ולקו"ש שבהערה הקודמת.
 (143) = שעל ידם.
 (144) ראה עץ חיים שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ב. ובכ"מ.
 (145) זכר"י יג, ב.
 (146) בבזך 1029 הנ"ל הערה 1: הניצוצות.
 (147) תקו"ז בהקדמה "פתח אליהו" (יז, א).
 (148) שה"ש ב, ו, ח, ג.
 (149) = מכל אליון מדות.
 (150) תקו"ז שם (יז, ב).
 (151) הושע יא, ט.
 (152) ראה עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"י. וראה הערה 154.
 (153) תניא פ"א ה, סע"ב).
 (154) כ"ה גם "חיי" כנגד יסוד ה"אש" ו"מדבר" כנגד יסוד ה"רוח" בלקו"ת פינחס עה, סע"ד. מאמרי אדמו"ר האמצעי פינחס ע' א'תרמד. אוה"ת תזריע ח"ב ע' תקיז. לעיל ח"א ע' קצא ואילך. לקמן ע' תעו ואילך. ובכ"מ. אבל בעץ חיים (שבהערה הקודמת) הובא באוה"ת פינחס ע' א'צח. המשך תרס"ו ריש ע' קטו) ד"מדבר" הוא מיסוד ה"אש" ו"חיי" מיסוד ה"רוח".
 [ולהעיר גם מהמבואר בכמה מקומות שיסוד ה"אש" למעלה מיסוד ה"רוח" – ראה שמו"ר פכ"ג, ג.]

ספר תרל"ה – חלק ב

שפא

כי משרתיו אש לווהט¹⁵⁵ הם פני ארי' פני שור¹⁵⁶ שבמרכבה וכתו¹⁵⁷ ומראיהם כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים ומהם משתלשלות ונמשכות כל נפשות הבע"ח¹⁵⁸ כנודע מזוה"ק¹⁵⁹, ומדבר¹⁶⁰ הוא בחי' רוח וכמ"ש¹⁶¹ ויהי האדם לנפש חי' ות"א לרוח ממללא, וזהו ענין הקרבן שיסוד האש שלמטה בקרבן עולה ונכלל בבחי' אש שלמעלה, ובעבודה זהו ענין להפוך את יסוד האש הטבעי לבחי' אש הוי', דהנה כל המדות רעות נמשכים מיסוד האש¹⁶² כמו כעס וגאווה ורציחה כו' שהוא מיסוד האש וצריך שיהי' אש אוכלה אש¹⁶³ דהיינו להפוך את האש הטבעי שלא יהי' בחי' האש כ"א לה' לבדו דהיינו שאפילו עניני גופני¹⁶⁴ הצריכי' לו לא יהי' בבחי' התלהבות והתלהטות הלב רק בקרירות וכאלו כפאו שד¹⁶⁵ כו' וכח התשוקה הנשאר בלב יתהפך לה' לבדו ולהיות ואל אישך תשוקתך¹⁶⁶ לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת¹⁶⁷, אש ה' הוא ענין אש שלמטה וכמארו"ל¹⁶⁸ אעפ"י שאש יורד מלמעלה מצוה להביא מן ההדויט שהוא ענין התכוננות מבחי' ה' כהכראם בה' בראם¹⁶⁹ דהיינו להעלות את הה' שרגלי' יורדות מות¹⁷⁰ בק"נ ונמשך מזה אש זרה כו', אך אשה אש ה' שהתשוקה נעשה לה' לבדו ועניני גופו יהי' בקרירות ע"י נעשה תשוב ה' ולזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת אש י' שהוא בחי' אש שיוורד מלמעלה מבחי' סוכי' להעלות יסוד האש שבנפשו הבהמית בחי' אש ה' וכמ"ש שמאלא תחת לראשי שבחי' שמאל ורשפי אש שלמעלה הוא מגביה ומעלה ממטה למעלה, וזהו סמכוני באשיות¹⁷¹ כו'

במדבר פי"ד, יב. זהר ח"ב כד, א. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ג היי. מאמרי אדה"ז תקס"ט ע' רכו ואילך (ועם הגהות וכו' – המשך מים רבים תרל"ז פק"ה ואילך). ד"ה צאינה וראינה דש"פ נשא תרס"ז (בדף 1029 קכו, א). ועם הגהות וכו' – ד"ה צאינה וראינה תרל"ט. תר"ן (סה"מ תר"ן ע' שנב). עזר"ת (סה"מ עזר"ת ע' רד). תרנ"ח (סה"מ תרנ"ח ע' רמז). סה"מ תרצ"ו ע' 238. וראה הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א בסה"מ תרנ"ח ע' שם: ומ"ש באוה"ח ס"פ בראשית (ו, ה) (שיסוד ה"רוח" למעלה מיסוד ה"אש") מתורץ עפ"מ"ש בתור"א ס"פ מקץ [מג, ב: האויר אע"פ שהוא למטה מיסוד האש מ"מ שרשו הוא למעלה]. הובא ונתבאר בארוכה באוה"ח תזריע ע' תקט ואילך: לעיל ח"א ע' קצו ואילך: לקמן ע' תפ ואילך. וראה גם ספר הערכים – חב"ד ח"ב ערך אויר].

(155) תהלים קד, ד.

(156) יחזקאל א, י.

(157) יחזקאל שם, יג (ושם: מראיהם).

(158) ראה טעמי המצות להרחיץ פ' ויקרא ד"ה מצות קרבנות. אור החיים עה"ת אחרי י', יד.

(159) ראה זהר ח"ב כד, רע"א. ח"ג (רע"מ) רכה, א. רלד, ב. וראה תקרי"ז ת"ג (קלט, ב).

(160) בראשית ב, ז.

(161) ראה תניא פ"א (ה, סע"ב). וראה סה"מ תרל"ז ח"ב ס"ע תקצט ואילך.

(162) יומא כא, ב. וראה גם לקו"ת שלה מ, ב. תצא לד, ג. סוכות עה, ד. ועוד.

(163) בבדף 1029 הנ"ל הערה 1: גופו.

(164) לשון הגמרא – נדרים כ, ב.

(165) בראשית ג, טז.

(166) שם ב, כג.

(167) יומא כא, ב.

(168) שה"ש ב, ה.

אשות¹⁶⁹ הן אש י' ואש ה' כו', וזהו מ"ש זה האשה אשר תקריבו כו' שהוא ענין אש ה' דהיינו להעלות את האש ולהפוך אותו אל הקדושה, אך המשכה שיהי' אש שלמעלה נמשך ע"י לחמי דהיינו ע"ד שישראל מפרנסין לאביהם שבשמים¹⁷⁰ כמו הלחם שעליו יחי' האדם שהלחם הוא מחבר את הנפש עם הגוף שבלא אכילה היתה הנפש מסתלקת וע"י הלחם תשוב לאיתנה להתלבש בגוף להחיותו, כך הנה כל העולמות נק' בשם גוף וכמ"ש בת"ז¹⁷¹ וכמה גופין תקינת לון וכדי שיהי' השראת והתפשטות הנשמה בחי' סוכ"ע דלאו מכא"מ איהו כלל¹⁷² הוא ע"י בחי' לחם שבאתעדל"ת נעשה אתעדל"ע להיות בחי' לאשי אש י', אך זה האכילה אינו שייך כ"א רק במדות אבל בעצמות אוא"ס אינו שייך לומר כלל ענין האכילה הנ"ל כי מה תופס מקום ענין הבירורים כיון ששרש הבירורים הוא מבחי' ניצוצות דתהו שנפלו בשבירה וע"ז שמתבררים ע"ז נעשה תענוג למעלה, אבל בעצמות אוא"ס איך שייך לומר שהוא מקבל תענוג מבחי' בירורי הניצוצות דתהו שנפלו כיון שהוא עשה עולם תהו ועולם התיקון והאיך יקבל תענוג מזה, וזהו שנא' במדרש וכי יש לפניו אכילה דהיינו אפי' בחי' אכילה זו של בחי' בירורי הניצוצות שהרי משה שהי' עם ה' לא אכל, אלא שענין האכילה הוא שייך רק בבחי' המשכה מבחי' הוי' לבחי' איש וכמ"ש הוי' איש מלחמה, אבל בבחי' הוי' לבדו אינו שייך שם בחי' אכילה כלל, והאכילה היא רק בבחי' לאשי שהוא בחי' אש שהוא בחי' מדות כו', וזהו לחמי לאשי.

ואח"כ כתיב ריח ניחוחי כו', דהנה ענין הריח הוא למעלה מבחי' אכילה וכמשארז"ל¹⁷³ על הריח שהוא דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף, דהנה ענין אכילה הוא רק בחי' התחברות הנשמה עם הגוף, אבל הריח הוא לעצמות הנשמה ממש שהרי כשהאדם ישן שאז הוא הסתלקות הנשמה וכשנותנים לו ריח חזק להריח מתעורר מן השינה וכן אפי' כשמתעלף שאז הוא הנפש בהסתלקות גמורה ואעפ"כ ע"י הריח חוזר הנפש אל הגוף, נמצא שהריח מגיע בעצמיות נפשו, וזהו ג"כ למעלה שיש בחי' הריח שמגיע אל עצמות אוא"ס אעפ"י שאינו שייך שם בחי' אכילה וכמ"ש במדרש אבל הריח מגיע גם שם, וזהו ענין התשובה כי הריח הוא מדבר חזק שיש בו קיוהא, וכך הוא ענין התשובה כי תשובה הוא מהריחוק דוקא וכשיתבונן איך שהוא רחוק מאלקו' בתכלית הריחוק ממש ע"ז נעשה האהבה בבחי' בכל מאדך¹⁷⁴ בלי גבול בחילא יתיר וכמ"ש בזהרי¹⁷⁵ זכאין אינון מארי דתיובתא דמשכין לי'

(169) בבזך 1029 הנ"ל הערה 1: ב' אשות. — ראה שהש"ר עה"פ.

(170) זהר ח"ג ז, ב.

(171) בהקדמה „פתח אליהו" (יז, א).

(172) ברכות מג, ב.

(173) ואתחננו ו, ה.

(174) ח"א קכט, א ואילך. וראה איה"ת שה"ש ח"ב ע' תרנא ואילך. תרפח ואילך.

בחילא יתיר לפי שהי' בבחי' חשך והסתר והעלם מאלקות עי"ז נעשה ויצעקו אל ה' בצר להם¹⁷⁵ בחילא יתיר, וזהו ענין ראב"ד שגעה בבכ"י עד שיצאה נשמתו¹⁷⁶, לפי שהוא ה"י מתחלה בבחי' חשך ועבר על רצה"ע עי"ז נעשה לו אח"כ הרצוא לה' בתגבורת יותר בבחי' מס"נ ממש יש קונה עולמו בשעה אחת¹⁷⁷, וזהו ריח ניחוח להוי' שנא' בקרבנות, כי בקרבנות יש ג"כ ענין בחי' ריח לפי שבקרבנות צריך שיהי' ג"כ בחי' תשובה כו', וזהו וירח את ריח בגדיו¹⁷⁸ א"ת בגדיו אלא בוגדיו¹⁷⁹ שהוא ענין תשובה, וזהו ריח ניחוח להוי' שהריח מגיע לבחי' שם הוי' בעצמו כו' כי ענין האכילה שע"י בחי' הקרבנות הוא רק לאשי שהוא בחי' איש לבד, אבל הריח הוא לבחי' שם הוי' עצמו כו'. וזהו צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאישי, אתי¹⁸⁰ הוא בחי' אותיות מא' ועד ת' שהוא ענין אותיות התורה שהן הן קרבני כלומר קרובים אלי ומקרבים אותי, דהנה כמו שהקרבנות ה"י צריך להקריב בבהמ"ק דוקא ואם היו מקריבין חוץ למקדש הוא משחוטי חוץ כמ"כ עתה משחרב בהמ"ק ארז"ל¹⁸¹ אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה והיינו לפי שהתורה היא ג"כ בחי' אש וכמשארז"ל¹⁸² התורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה וע"י התורה דוקא עי"ז נעשה לחמי לאשי לי שיהי' בבחי' 182 ואל אישך תשוקתך, ודוקא שיהי' התורה בבחי' ביטול והוא ע"ד מ"ש¹⁸³ ודברי אשר שמתני בפ"ך, והנה בחי' ביטול הוא בחי' ומדריגת מרע"ה כנודע, לפיכך נא' צו את בני ישראל ואמרת אליהם שע"י שאתה תהי' צו בצוותא חדא עם בני ישראל דהיינו ע"י שיומשך להם בחי' משה יהי' להם כח הדבור ואמרת אליהם את קרבני לחמי שיהי' התקשרות וביטול דבור בדבור. ואח"כ כתיב תשמרו להקריב לי שמור זו משנה¹⁸⁴ שיש שני בחי' בתורה תושב"כ ותושבע"פ ושמור זו משנה שהוא בחי' מקבל שבה וע"י יהי' נשמר בלב האדם בחי' לאשי ולא יהי' מאבד מה שנותנים לו¹⁸⁵ פי

(175) תהלים קו, ו.

(176) עי"ז י, א.

(177) תולדות כו, כו.

(178) סנהדרין לו, א. ב"ר פס"ה, כב (ובמתנות כהונה ופירוש מהר"ז שם). ילקוט שמעוני ע"פ (רמז

טז). ועוד. וראה לקו"ת שה"ש לב, ב לג, ב.

(179) מכאן עד סוף הקטע הוא לשון הלכות (פינחס עו, סע"א ואילך) – בתוס' הגהות וכו'.

(180) ברכות ת, א.

(181) ירושלמי שקלים פ"ו סוף ה"א. סוטה פ"ח סוף ה"ג. תנחומא ר"פ בראשית. דב"ר פ"ג, יב. שהש"ר

פ"ה, ט (1). מדרש תהלים צ, יב. זהר ח"ב פד, א. ח"ג קלב, א. רש"י: ברכה לג, ב: שה"ש ה, טז (ד"ה שחורות). ועוד.

(182) בב"ב 1029 הנ"ל הערה 1: לחמי לאשי שיהי' בחי'.

(183) ישע"י נט, כא. ראה תו"א יתרו טז, ב. ועוד.

(184) כ"ה בפרש"י פ' ראה יב, כח. וראה קדושין לו, א. תו"כ אמור כב, לא. ספרי ראה שם. רש"י

ואתחנן ד, ו.

(185) ע"פ לשון חז"ל – חגיגה ד, רע"א.

מה היינו בחי' הביטול שיש בכל א' בחי' מה וכמ"ש¹⁸⁶ ועתה ישראל מה הוי' אלקיך שואל מעמך כו', ושוטה ע"י שטותים שלו מאבד את בחי' מה¹⁸⁷ וצריך שלא יהי' מאבד ח"ו את בחי' מה שנותנין לו והיינו ע"י שמור זו משנה כי הנה עיקר תושבע"פ הוא להיות השגת הרצון העליון לידע ההלכה והמצוה על בוריו, משא"כ תושב"כ אין בה גילוי רצה"ע¹⁸⁸ כי כשאמר הכתוב¹⁸⁹ וקשרתם לאות כו' איני יודע מה הוא עד שבאו רז"ל ופי"ו¹⁹⁰ ד' בתים שבתפילין תפרן ואלכסונן וד' פרשיות כו', וכן סוכה שהיא גבוה מכ' אמה פסולה¹⁹¹ כו' והיינו לפי שכל בחי' תושבע"פ הוא להיות כלי מקבל מוגבל להגביל רצה"ע מאוא"ס ב"ה כיצד יהי' השראתו ובאיזה אופן שבאם נעשה כמצותו אזי שורה הרצון מאוא"ס ב"ה וא"ל אינו שורה, ולכן נעשה ג"כ בחי' כלי קיבול לבחי' אשי אש י' השורה ומתגלה בנפש להגביל שתהי' התשוקה וההתלהבות לה' ברשפי אש שמורה ותקוע בלב כל תמוט לעולם ועד, אבל תושב"כ עיקרה צורת האותיות שיהיו בדמותן וצלמן ככתבם וכלשונם מפני שהוא בחי' שמות, משא"כ תושבע"פ אין הכתב מעכב ובאיזה כתב ולשון שהוא מדבר הכל נק' תושבע"פ, והנה תושב"כ הוא בחי' קריאה להיות את קרבניו¹⁹², ותושבע"פ בחי' שמירה כנ"ל.

ומעתה י"ל הקושי הראשונה המבואר לעיל מה שר"א אומר שגדולה היא התפלה אפי' מהקרבות שהרי אנו אומרים ושם נעשה ונקריב לפניך כמצות רצונך כו', אך הענין הוא דהנה דהעיה"א¹⁹³ תכון לפניך קטרת כו', והנה פי' קטרת הוא לשון קיטורא שהוא בחי' קשר¹⁹⁴ ונפשו קשורה בנפשו¹⁹⁵ וכמו ותקשר נפש יהונתן בדוד¹⁹⁶ שהוא ענין התקשרות עצמיות שא"א לו להסיח דעתו מזה כלל וכמ"ש ברשב"י בחד קטירא אתקטרינא¹⁹⁷ וע"כ הי' פטור מהתפלה¹⁹⁸ כי ענין התפלה הוא ענין התקשרות לאלקות מל' נפתולי אלקי

(186) עקב י, יב.

(187) ראה אגוד"ק סכ"ט (קנ, ב ואילך).

(188) ואתחנן ו, ח.

(189) ראה מנחות לד, ב ואילך.

(190) משנה ריש מסכת סוכה.

(191) בלקי"ת פינחס שם (עו, ב) בא כאן הגהה: ועמ"ש בפי' וארא בדי"ה לכן אמור לבניי [תוי"א וארא

נח, א].

(192) תהלים קמא, ב (ושם: תכון תפילתי קטורת לפניך. וכן נעתק בבוך 1029 הנ"ל הערה 1). וראה גם

ד"ה ויקח מן הבא מידו שנה זו (לעיל ח"א ס"ע ח ואילך). ועם הגהות וכו' – סה"מ עור"ת ע' פג ואילך.

(193) ראה איה"ת תולדות קנב, סע"א. ד"ה להבין כו' מובח הפנימי דש"פ וירא תרמ"א (יונתי תר"ם ע'

נז). מקומות שבהערה הקודמת.

(194) ויגש מד, ל. וראה ביאורו לאדמ"ר האמצעי פי' תרומה מט, א. סה"מ עור"ת שם (ע' פו).

(195) שמואל"א יח, א (ושם: ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד).

(196) זהר ח"ג (אדר"ז) רפח, א.

(197) ראה שבת יא, א. ירושלמי ברכות פ"א ה"א. וראה גם לקי"ת תבא מג, סע"א.

ספר תרל"ה – חלק ב

שפה

כו"ט¹⁹⁸ וכמו התופל כ"חיי, ורשב"י שהי' בחד קטירא והי' מקושר לאלקות ע"כ לא הי' צריך לבח" תפלה כיון שהוא כל היום מקושר לאלקות, וזהו ג"כ ענין קטרת וע"כ היו מקריבין הקטרת על מזבח הפנימי, ובעבודה יש ג"כ ב' בחי' מזבח¹⁹⁹, מזבח החיצון ומזבח הפנימי שהוא ענין חיצוניות הלב ופנימי' הלב, חיצוני' הלב היא האהבה שעפ"י טר"ד הנמשך מהשגה ושכל נק' חיצוני' הלב, משא"כ פנימי' הלב הוא בחי' רעו"ד שהוא בחי' רצון פשוט לאלקות שלמעלה מהטעם ודעת כו', והוא בחי' קטרת שהוא התקשרות עצמי' שלמעלה מהטרי"ד כו', והנה בדוד כתיב²⁰⁰ ויחד לבכי ליראה שמך דהיינו שהי' מאיר בו בחי' פנימי' הלב בחיצוני' הלב ע"כ א' תיכון תפלתי קטרת לפניך שהי' התפלה שלו כמו ענין הקטרת שהיו מקריבין על מזבח הפנימי שהי' מאיר בחי' רצה"ע כו', והנה קטרת הוא בחי' ריח שפטום הקטרת הי' כדי להעלות ריח כו', והנה ריח הוא דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף דהיינו למעלה מבחי' אכילה, שהריח מגיע אל עצם הנפש ממש, וזהו שא' הזהר שתפלה הוא בחי' אתר דלית תמן אכילה שהוא מעין עוה"ב שאין בו אכילה ושתי"ט²⁰¹ וזהו קשה שהרי תפלות כנגד תמידין תקנו ובקרבנות נאמר אכילה, אך מה שתפלות כנגד תמידין תקנו זהו כשהתפלה היא רק בבחי' חיצוני' הלב שהוא האהבה שעפ"י טר"ד, והנה כשהתפלה היא רק בבחי' חיצוני' הלב אז הקרבנות הם למעלה מבחי' תפלה וע"ז אנו מבקשים ושם נעשה לפניך כמצות רצונך כו' לפי שאז יהי' בחי' מעשה ממש, ושרש המעשה הוא למעלה יותר, וגם כי אז יהי' המעשה גדול כו'²⁰², אך כשהתפלה היא בבחי' פנימי' הלב שהוא בחי' קטרת הוא למעלה מבחי' אכילה וזהו שא' הזהר שתפלה הוא בבחי' אתר דלית שם אכילה כו', ובבחי' זו התפלה למעלה יותר מהקרבנות, וזהו שא' רב המנונא לבעל החוטם אני מתחנן לבעל החוטם אני מתפלל²⁰³ לפי שהי' התפלה שלו בבחי' תכון תפלתי קטרת שהוא בחי' ריח, וע"כ א' לבעל החוטם כי חוטם הוא בחי' ריח ובעל החוטם היינו עצמיות אוא"ס והתפלה שלו מגיע לעצמותו שהוא בחי' אתר דלית ב' אכילה ושתי' מעין עוה"ב, כי הנה בעוה"ב יהי' גילוי עצמות אוא"ס וע"כ אין בו אכילה ושתי' כו', וזהו שאמרז"ל²⁰⁴ המתעטש בתפלתו סימן

198) ויצא ל, ח. תוי"א ר"פ תרומה (עט, סע"ד ואילך).

199) תוי"א ר"פ תרומה [שבהערה הקודמת]. וגם עפ"י גירסא הרווחת בכלים פ"ג מ"ה: הטופל בטי"ת – עיין בתיקוני זהר תמיז: תפלה איהי . . . אתעבידת טפלה . . . אית טפל בטי' ואית טפל בת'. וראה ג"כ פרש"י בראשית ל, ח. – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ט ע' 79.

200) ראה אוה"ת נ"ך ח"א ס"ע עד ואילך. בהנסמן לעיל הערה 192.

201) תהלים פו, ד. ראה לקו"ת בלק סו, סע"ג ואילך.

202) מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' שט ואילך. שם ע' שיו. אוה"ת ר"פ ויגש. שם ואתחנן ס"ע רמז ואילך. שם ע' רהע ואילך. סה"מ תרל"ד ע' פט ואילך. סד"ה ופרצת דש"פ עקב תשי"ח (סה"מ תשי"ח ס"ע 511 ואילך). לקו"ש חלק כה ע' 263 ואילך. ועוד.

203) זהר ח"ג קל, ב.

204) ברכות כד, ב.

יפה לו ולכאור צ"ל מהו שייך שיהי מורה על נח"ר שיעשו לו מזה שנתעטש בתפלתו אך זהו כנ"ל שאמר רב המנונא סבא לבעל החוטם אני מתפלל שהוא בחי' תפלה כשהיא מדרגת הקטרת ולכן כאשר מתעטש בתפלתו הוא סימן שתפלתו הגיע לבחי' ומעלת הקטרת ואז הוא סימן שעושין לו נח"ר שענין הקטרת הם בחי' ריח בחי' נח"ר כנ"ל²⁰⁵.

להקריב²⁰⁶ לי במועדו, במועדו אלו יו"ט שלש רגלים, כי הנה נודע שתפלת החול²⁰⁷ נמשך משבת ולהיות נמשך ממנו איזה המשכה זהו ע"י המועדים שהמועדים הם מקראי קדש²⁰⁸ שהקדש נקרא ונמשך בהם ובהם²⁰⁹ וע"י נמשך ג"כ להיות המשכות בתפלות כל ימי החול, כי הנה ג' תפלות אלו הם כנגד ג' אבות²¹⁰ וג' מועדים הוא ג"כ כנגד ג' אבות²¹¹, פסח כנגד אברהם בבחי' תפלת שחרית ממטה למעלה, שבועות בחי' יצחק שקול השופר הוא בחי' אילו של יצחק²¹² והוא כנגד תפלת המנחה, ויעקב נסע סוכתה²¹³ הוא תפלת ערבית וע"כ המועדים הם הממשיכים המשכה מבחי' שבת לתפלת ימי החול כנ"ל.

(205) בבוך 1029 הג"ל הערה 1 מוסיף: ומעתה צ"ל מה שמשמע מנוסח התפלה שהקרבנות דלעיל יהי יותר נעלים מהתפלה דכעת. אך י"ל כי עכשיו ענין הקרבנות הוא בחי' כירור שזהו"ע בנימין זאב יטרף שכמו הזאב טורף כך המזבח שהי' בחלקו של בנימין טורף השה להוציא ממנה הניצוצות שנפלו מעולם התהו. אך לעיל כתי' וגר זאב עם כבש שלא יטרף הזאב את השה כלל וכמו"כ לא יהי' קרבנות על המזבח כמו שהי' בזמן בהמ"ק בכדי להוציא הניצוצות מפני כי יבורר הכל. אך יהי' הקרבנות במעלה ומדרגה יותר עליונה ע"ד שנת' בלקו"ת פ' שמיני בד"ה לויתן זה יצרת' שיש ב' אכילות יעו"ש. ולכן הקרבנות דלעיל יהי' יותר נעלים מכמו התפלה שכנגד תמידין דעכשיו כו'.

בכל הג"ל ראה סדיה צו את בני דש"פ פינחס תשי"א (סה"מ תשי"א ע' 91-92). וראה גם המשך מצה זו תר"ם פס"ג. סה"מ עת"ר ע' ר"ז.

(206) מכאן עד סוף המאמר הוא לשון הלקו"ת (פינחס ע, ב) בשינויים קלים.

(207) בלקו"ת שם: כל ימות החול.

(208) אמור כג, ב.

(209) בלקו"ת שם בא כאן הגהה: וכמ"ש במ"א בד"ה מצה זו [לקו"ת צו יב, א ואילך] ועיין [זהר] ר"פ קרח

[דקע"ו ע"ב] גבי כולהו זמינין כו' ואימתי בשעתא דמועד זמין בעלמא ובפי' הרמ"ז שם בזה.

(210) ראה ברכות כו, ב.

(211) זהר ח"ג רנז, ב. מנורת המאור להר"י אלנקווה חלק ב הלכות ר"ח ע' 202. טור או"ח סתי"ז.

אבודרהם הלכות ר"ח.

(212) פרקי דר"א ספ"א. פרש"י יתרו יט, יג. מקומות שבהערה הקודמת.

(213) וישלח לג, יז.

* ראה לקו"ת צו יב, א ואילך.

בס"ד. [פ' מו"מ, תרל"ה]

אלהו מסעי בני אשר יצאו מאמ"צ כו", הנה כתיב: גפן ממצרי' תסיע, פי' תסיע ז"ע מ"ב מסעות שהלכו ישראל במדבר בצאתם ממצרי', ונמצא כי גפן קאי על ישראל שנמשלו לגפן, וכמ"ש: ובגפן שלשה שריגים וארז'ל בחולין דצ"ב: ובמד"ר במקומו, גפן אלו ישראל, שלשה שריגי' אברהם יצחק ויעקב משה אהרן ומרים, וצ"ל מה"ע שנמשלו ישראל לגפן, והענין הוא דהנה איתא במד"ר פ' כי תשא' למה נמשלו ישראל לגפן מה הגפן כשרוצים להשביחו עוקרי' אותו ממקום זה ושותלים אותו במקום אחר כך ישראל עקרו ממצרי' והביאם למדבר והתחילו מצליחים, וקיבלו את התורה, והקדימו נעשה לנשמע, ולהבין ענין ב' נטיעות אלו, צ"ל תחלה מ"שי החדלתי את תירושי המשמח אלקי' ואנשי', והקשו בגמ"י אם אנשים משמח אלקי' במה משמח, אך הענין הוא דהנה כתיב: שאו מרום עניכם וראו מי ברא אלה, ופי' בזהר"י מי אלה הם צירוף ש' אלקי', וצ"ל ההפרש בין מי ואלה לש' אלקי' שכולל ב' תיבות מי אלה יחד, הנהי' איתא ברבותי' ע"פ מי ברא אלה שקאי על אלה

- (1) מאמר זה ושל אחרייו (ד"ה היתה כאלמנה) מיוסד על ד"ה אלה מסעי דש"פ מסעי רחובית [תרט"ז] (גוף כתיב אדמור' מהר"ש (?) בכרך 1029 קעא, א ואילך).
- מאמר זה עם הגהות וכו' – ד"ה אלה מסעי תרמ"ח (סה"מ תרמ"ח ע' רכב ואילך). ד"ה גפן ממצרים תסיע תרפ"ז (סה"מ תרפ"ז ע' קצו ואילך). מקומות שבהערה 13.
- המאמר מיוסד על ד"ה אלה מסעי במאמרי אדמור' הזקן תקס"ג (ח"ב ע' תרכט ואילך). ובארוכה – ד"ה הנ"ל במאמרי אדמור' האמצעי במדבר (ח"ה ע' א'תתטו ואילך). ד"ה הנ"ל באוה"ת מסעי ע' אישנב-אשנח. אישסה-אשעא. ח"ח ע' א'תתקנט-א'תתקסד. וראה גם ד"ה הנ"ל תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' שמא ואילך).
- (2) מסעי לג, א.
- (3) תהלים פ, ט.
- בהבא לקמן [בענין גפן ממצרים תסיע] – ראה אוה"ת מסעי ע' אשע [והוא הגהה לד"ה אלה מסעי תקס"ג שבהערה הקודמת]. ספר החקירה להצ"צ סא, ב: ועמ"ש בהגהות לד"ה אלה מסעי דתקס"ג שלא נדפס בלקו"ת. שם העירותי לענין אלה מסעי, מפסוק גפן ממצרים תסיע. עיי"ש בארוכה.
- (4) וישב מ, י.
- (5) עמוד א.
- (6) פפ"ח, ה. וראה ד"ה ובגפן שלשה שריגים באוה"ת וישב ח"ה תקב, א ואילך. ח"ז תתלט, א.
- (7) פמ"ד, א.
- (8) ראה מקומות שנשמנו לקמן הערה 105.
- (9) ספר שופטים ט, יג.
- (10) ברכות לה, א.
- (11) ישעי' מ, כו (ושם: עניכם).
- (12) ח"א ב, א. וראה גם לקו"ת במדבר ה, ד. שם ו, ד.
- (13) בהבא לקמן – ראה (נוסף להמצויין לעיל הערה 1) ד"ה כבוד מלכותך תרס"א (סה"מ תרס"א ע' קעא ואילך). ועם הוספות כו' ד"ה לדוד מזמור ר"ה תרפ"ב. ד"ה אור לארבעה עשר עטרית (סה"מ עטרית ע' שמה ואילך). ד"ה הנ"ל הישית פיג"ה (סה"מ הישית ע' 39 ואילך) – שמייסדים על מאמר זה.
- (14) שמור' פמ"ח, א.

(*) ע"ד בוך זה – ראה גם לעיל ע' שסט הערה 1.

תולדות השמי' והארץ¹⁵, שאמרו אלה בזכות מי נבראו ובזכות מי הם עומדי' בזכות ואלה שמות בני¹⁶, ואלה בזכות מי נבראו ובזכות מי הם עומדי' בזכות אלה העדות והחוקי' והמשפטי¹⁷, ופעם מצינו עוד יותר, שהרי פי' ברבותי¹⁸ ע"פי' כה אמר ה' בוראך יעקב ויוצרך ישראל עולמי עולמי מי בראך, יעקב בראך ישראל יצרך, והיינו מפני כי כתיב¹⁹ ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, ובשביל התורה ויעקב נברא העולם, ולכן ה"ז כמו שברא אותו יעקב וישראל, ולהבין כ"ז יש להקדים תחלה מה שנק' הבריאה יש מאין שלכא' הלא כתיב²⁰ כי ממך הכל והאיך אנו ממשילים אותו ית' לאין, והגם דכתיב²¹ בהבראם וארז²² בה' בראם שהוא אתא קלילא דלית ב' מששא²³ הנה גם זה עצמו צ"ל הלא כתי' כי ממך הכל, והענין הוא דהנה כתיב²⁴ גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו, וארז²⁵ אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו פי' עיר אלקינו קאי על כללית עולם הדבור, והיינו שזהו כמו העיר היא הקיבוץ מהרבה בתי' יחד, והבית נעשה מקיבוץ הרבה אבנים ביחד, וכן יובן שענין האותיות נמשלו בס"י²⁶ לאבנים שתי אבנים בונות שני בתי', כמו אב בא, שלשה אבנים בונות ששה בתי', והיינו שמצירופי אותיות ביחד נעשה בית, ומקיבוץ הרבה בתי' נעשה עיר, ופי' וענין הבית שנעשה מצירוף האותיות יחד, הוא שכמו הבית הנעשה מאבנים או קורות הנה נעשה דבר חדש מהקיבוץ שע"י קיבוץ יחד נעשה דירה לאדם, כן בהצטרף כמה אותיות ביחד נעשה בהם השכלה עד שהתיבה היא נעשה בית שיאיר בה אור ההשכלה משא"כ באותיות מופרדי' לא יש בהם השכלה כלל, כמו תיבת ברוך שפי' גיבענצט בל"א שזהו כשמקבצים אותיות ב' ר' ואי' ק' יחד, אבל כל אות בפ"ע לא נמצא בו השכלה כלל, וה"ז כמו הבית שהוא קיבוץ מהרבה אבנים יחד אז היא נעשית למושב אדם, וכלליות עולם הדיבור נק' בשם עיר, ועיר זו נק' בשם עיר אלקינו להיות כי הדבור נמשך מש' אלקי', וכמ"ש בכל ע"מ ויאמר אלקים²⁷, ומה שנק'

(15) בראשית ב, ד.

(16) שמות א, א.

(17) ואתחנן ד, מה.

(18) ויקיר פל"ו, א.

(19) ישעי' מג, א.

(20) תהלים עח, ה.

(21) דברי הימים א כט, יד. ראה גם תוי"א בשלח סא, סע"ד. לקו"ת פ' ראה יט, סע"ג.

(22) בראשית ב, ד.

(23) מנחות כט, ב. ב"ר פ"ב, י. פרש"י עה"פ.

(24) פיוט אקדמות (הובא באגה"ת פ"ד (צד, ב) אגה"ק ס"ה (קו, ב)). וראה ב"ר שבהערה הקודמת: בה'

בראם . . כל האותיות תופסין את הלשון וזה [אות ה'] אינו תופס את הלשון.

(25) תהלים מח, ב.

(26) ראה זהר ח"ב רלה, א. ח"ג ה, א. זהר חדש תשא מד, א. חוקת נא, ד.

(27) פ"ד מ"ב (מט"ז ע"פ נוסח הארז"ל).

(28) ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ הש"ת שבהערה 13.

ספר תרל"ה – חלק ב

שפט

אלקינו שהוא אלקי שלנו הלא אלקי כל הארץ יקראי, אך הענין דבאמת כן הוא, רק כמו שירושלי מובדל מכל שארי העירות להיות כי בירושלי הי' הבהמק"ד והשראת השכינה כן נש"י מובדלי ג"כ להיות נק' שמו עליהם וכמ"ש³⁰ אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם כו' לכם לאלקי, וכמ"ש במד"ר³¹ אע"פ שאלקה אני לכל באי עולם לא יחדתי שמי אלא עליכם, וזהו שנק' עיר אלקינו דוקא, שכמו שבגשמיות השרה שכינתו בבהמק"ד בירושלי כ"ה למעלה גילוי בחי' דיבור העליון בנוש"י שהם הם כלי' להשראת שכינתו ע"י היותם בבחי' עיר אלקינו ע"י צירופי אותיות התורה והתפילה שהם הם כלים להשראת שכינתו וכמארז"ל³² בתוכו לא נא' אלא בתוכם³³ בתוך כל אר"א ע"י התורה והתפילה וזהו גדול ה' כו' בעיר אלקינו, פי' שע"י ש' אלקי' נראה גדולת ש' הוי', כי ענין גדול הוי' הוא כענין מ"ש³⁴ מה רבו מעשיך ה', וענין הריבוי זהו נמשך מש' אלקי' ולכן ש' אלקי' ל' רבי³⁵ כמ"ש³⁶ אלקי' קדושים הוא להיות כי הריבוי נמשך מש' אלקי', וע"י נראה גדולת הוי' להיות בחי' ריבוי הנבראי, וכמ"ה³⁷ שאנו רואים שיש ריבוי בחי' בדומם כמו אבנים הפשוטי' עד אבנים טובות שמאירי', וכן בצומח וחי ומדבר, ועד"ז יובן למעלה ג"כ כמו מחנה מיכאל ומחנה גבריאל³⁸, וכן כתי"ב³⁹ אלף אלפי' ישמשוני' וריבוא ריבבן קדמוהי יקומון וזהו גדוד אחד, ולגדודיו אין מספר⁴⁰, וכל הריבוי הלזה נמשך מש' אלקי' שהוא מקור התחלקות אותיות הדבור של דבר הוי', ולכן גדול הוי' בעיר אלקינו אמתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו פי' שע"י עיר אלקינו ניכר גדולת ש' הוי', והגם כי ש' הוי' הוא אח"פ⁴¹ ממש⁴² כו' מ"מ הלא כי הוי' הוא האלקי כתי"ב⁴³ שכולא חד⁴⁴, וע"י יחוד הוי' ואלקי' ע"י נעשה

(29) לשון הכתוב – ישע"י נד, ה.

(30) שלח טו, מא.

(31) שמיר פכ"ט, ד.

(32) כ"ה (בשם מארז"ל) בלקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פרק ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך תרומה כה, ח. מגלה עמוקות מכתב"ד (בני ברק – תשמ"ב) פ' תרומה דרוש ט את י (רשכנתי בתוכם לשון רבים על כל בית ובית מישראל שהוא נקרא מקדש). של"ה סט, א רא, א. שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש חלק כו ע' 173 הערה 45.

(33) תרומה כה, ח.

(34) תהלים קד, כד. וראה תר"א וארא נו, ב.

(35) תר"א שם. ובכ"מ.

(36) יהושע כד, יט. הובא בפרש"י: וירא כ, יג: וישלח לה, ז. תר"א שם. ובכ"מ.

(37) כ"ה בגוכ"ק. ולבאורה צ"ל [וכ"ה בסה"מ תרמ"ח שבהערה 1]: וכמו.

(38) מתנה מיכאל קפ"ו אלף מחנות ומחנה גבריאל קנ"ו אלף מחנות – ראה זהר ח"ג קנד, א. קנה, א.

(39) דניאל ז, י.

(40) חגיגה יג, סע"ב.

(41) = אחדות פשוטה.

(42) בגוכ"ק אינו ברור אם צ"ל ממש, או, ראש. ובסה"מ תרמ"ח הנ"ל הערה 1: ממש.

(43) ואתחנן ד, לט.

(44) ראה זהר ח"ב כו, ב. וראה סה"מ תרנ"ז ס"ע מה ואילך. תרח"ץ ס"ע רעא ואילך.

הריבוי מש' אלקי' ועיקר ההתהוות הוא מש' הוי' דוקא שע"ז מורה ש' הוי' שהוא ל' מהוה⁴⁵ פי' שכל דבר הנתהווה מקור הוותו הוא מש' הוי' המהוהו והגם שהוא אח"פ⁴⁶ אמנם זהו ע"י התלבשותו בש' אלקי', ויובן זה משל השכל הנשפע ע"י אותיות השכל, כי בלא אותיות א"א להשפיע שום שכל וגם להבין בעצמו איזה שכל א"א בלתי אותיות, והגם שעיקר ההשפעה הוא השכל אמנם ע"י מה מתגלה השכל זהו ע"י האותיות, ונמצא כי ע"י אמצעית האותיות מתגלה גודל מעלת השכל כו', ועד"ז יובן בענין הוי' הוא האלקי' הגם כי עיקר ההתהוות הוא מש' הוי' והוא אח"פ בתכלית הפשיטות ועכ"ז הוא מהוה פרטי' רבים אמנם זהו ע"י התלבשות ש' הוי' בש' אלקים וע"ז נעשה פרטים רבים, וזהו גדול הוי' בעיר אלקינו שע"י בחי' עיר אלקינו ניכר גדולת הוי', אבל מלכא בלא מטרוניתא לאו גדול איקרי⁴⁷ פי' ש' הוי' בלא ש' אלקי' לאו גדול איקרי פי' שאינו ניכר גדולתו כלל כ"א ע"י בחי' ש' אלקי' דוקא.

אמנם יש לפרש עוד בפי' אימתי הוא גדול, היינו אימתי שייך לקרותו גדול כשהוא בעיר אלקינו אז שייך לשבחו בזה שהוא גדול, משא"כ לגדולתו העצמית אין חקר כלל, כמ"ש⁴⁸ ולגדולתו אין חקר, וזהו מ"ש⁴⁹ לך ה' הגדולה שמדת הגדולה היא לך פי' שבטל וטפל לך⁵⁰, ומקום גדולתו שם אתה מוציא ענוותנותו⁵¹ שמשפיל א"ע להיות נק' בשם גדול כו', וכן הוא בענין הגבורה ג"כ כי תי' לך שבראש הפסוק קאי על המדות⁵² שחשיב אח"כ בפסוק הגדולה והגבורה והת"ת כו', ובגמ'⁵³ הגבורה זו קרי"ס להיות כי קרי"ס הי' ע"י גבורה להפוך הטבע לשנות מים ליבשה כמ"ש⁵⁴ הפך ים ליבשה שזהו בחי' גבורה אך הנה גם גבורה זו בטילה בתכלית עד שאינו שייך לשבחו בזה כלל, וכמשל⁵⁵ מי שיש לו אלף אלפי' דינרי זהב, ומשבחי' אותו בשל כסף, הלא לגנאי יחשב לו, וכן בענין גדולה וגבורה, מאחר שלגדולתו העצמי' אין חקר כלל וכ"ה לגבורתו העצמית, א"כ מה שמשבחי' אותו היותו גדול וגיבור אינו בערך כלל

(45) פרדס שער א (עשר ולא תשע) פ"ט. שעה"ה"א רפ"ד. וראה זהר ח"ג רנז, סע"ב. גינת אגוז (להר"י גיקטליא) חלק הראשון שער ההוי' (ד, א ואילך. הובא בשל"ה בהקדמה ד, ב ואילך). מו"נ ח"א פס"א. טושי"ע ארי"ח סימן ה. ועוד.

(46) ראה זהר ח"ג הנ"ל הערה 26.

(47) תהלים קמה, ד.

(48) דברי הימים א כט, יא.

(49) ראה תו"א בראשית א, א. לקו"ת פקודי ד, סע"ג. עקב טו, סע"א. ובכ"מ.

(50) מגילה לא, א (ע"פ הגירסא מכת"י שהובאה בדקדוקי סופרים. וראה בארוכה הערת כ"ק אדמו"ר

שליט"א בסה"מ הש"ת ע' 40).

(51) ראה ברכות נח, סע"א: והגבורה זו יציאת מצרים שנאמר וירא ישראל את היד הגדולה . . . לך ה'

הגדולה זו קריעת ים סוף.

(52) תהלים סו, ו.

(53) ראה ברכות לג, ב.

לאמיתת הענין, והי' כמשל מי שהוא חכם נפלא בכל החכמות גם בחכמת התכונה שיכול לידע עתידות, ויכול ג"כ לצייר ציורין, ומשבחין אותו שיכול לצייר הלא לגנאי יחשב לפניו לגבי מעלותיו בשארי חכמות כמו תכונה וכדומה, וכמו שמואל שא' נהירין לי' שבילין דרקיע כשבילין דנהרדעא⁵⁴ שהי' חכם גדול מאד, ואילו הי' בא אחד לשבחו במה שיודע לכתוב הלא לגנאי הי' יחשב⁵⁵ לעוצם מעלתו, מפני כי שבח מעלת הכתיבה אינו בערך לעוצם מעלת חכמתו במה שהי' נהירין לי' שבילין דרקיע כו' וע"ד משל זה יובן שמאחר שלגדולתו העצמיות אין חקר כלל לכן מה שמשבחין אותו היותו גדול וגיבור אינו תופס מקום כלל וכלל, ומקום גדולתו אתה מוציא ענוותנותו שמשפיל א"ע להיות נק' גדול וגיבור כו' וזהו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו בחי' עולם הדיבור מקור התהוות הנבראי' אז הוא שייך לקרותו גדול, אבל לגדולתו העצמית אין חקר וא"כ אינו שייך לשבחו ולתארו גדול גיבור כו' להיות כי תוארי' אלו אינו תופס מקום כלל, וזהו דכתי' שאו מרום עניכם וראו מי ברא אלה פי' מי הוא שאלה שאינו מושג מי הוא, ועי' שייך השאלה מי הוא, כי בדבר המושג אינו נופל השאלה כלל כ"א ע"ד שאינו מושג ע"ז יתכן השאלה וא"כ פי' מי ברא אלה, פי' אלה הוא דבר הגלוי, ומי ברא אלה היינו שאינו מושג מי ברא, והיינו מפני כי לגדולתו והעצמיות אין חקר כלל וא"כ הי' למעלה מהשגה והבנה ובוזה יובן מה שאנו קורין הבריאה בשם יש מאין הלא ממך הכלי⁵⁶, הנה באמת טעם א' לשניהן שלמה הבריאה נק' יש מאין לפי שממך הכל, ואלקות אינו מושג כלל לכן נק' מאין פי' מאין יש בו ב' פי' הא מאין שהוא הארה בעלמא, הב' מאין שאינו מושג מי הוא ומאין זה, כמו והחכ' מאין תמצא⁵⁷ שפי' שמציאות התהוות החכ' בא מאין דכתי' ע"ד המוציא מציאה שא"י מאין בא דבר שמצא, וא"כ יובן לפי שממך הכל ואתה אינו מושג כלל לכן נק' הבריאה יש מאין פי' שנתהוה דבר המושג מבחי' שאינו מושג כלל, והנה מי אלה נת' בזהר⁵⁸ שהם אותיות אלקי', וההפרש בניהם, שבשם אלקי' תיבת אלה קודם לתיבת מי, וגם אותיות מי הם מהופכים על אותיות ים, ומי אלה תיבת מי קודם לתיבת אלה⁵⁹, וההפרש הוא בענין ההתגברות כנודע שהראשון גובר⁶⁰ וא"כ בשם אלקי' הגם שיש בו תיבת מי בהפך אותיות עכ"ז תיבת אלה להיותו קודם הנה הוא גובר ולכן נראה העולם ליש ודבר, והיינו שנראה הגילוי שנתהוה מציאות הנבראי' ואינו נראה כלל דבר המהוה את

54) ברכות נה, ב.

55) כ"ה בגוכ"ק. ובסה"מ תרמ"ח הגיל הערה 1: נחשב.

56) איוב כח, יב. וראה לעיל ע' שב. שיג.

57) ראה זהר ח"א ג, סע"ב ואילך. ח"ב קה, א. תקו"ז תיקון כ (מב, ריש ע"ב). תיקון מט (פה, ב). תיקון

סג (צד, ב). לקו"ת במדבר ה, ד. שם ו, ד.

58) ראה גם פרי עץ חיים שבהערה 89.

59) ראה שער היחוד והאמונה פי"ב (פט, ב): שכל אות הקודמת בצירוף היא הגוברת והיא העיקר כו'.

וראה גם – בנוד"ד – המשך תער"ב ח"א ס"פ רמד.

הדבר שהוא בחי' מי, אבל בענין מי ברא אלה בהיפוך שתיבת מי קודם, והיינו שהנביא אומר שיתבוננו איך שמי ברא אלה פי' הגם שבגילוי אינו נראה כ"א גילוי הדבר בהעלם דבר המהוהו מ"מ צריכי' להתבונן מי הוא המהוהו, ולידע שבחי' מי בורא ומהוה כל ההתהוות שבגילוי שנק' אלה כו', והיינו בחי' גילוי ש' הוי' שבש' אלקי' שש' הוי' דוקא הוא הפועל ההתהוות כו' רק שהריבוי נעשה ע"י ש' אלקי' כנ"ל וכמשל גילוי השכל ע"י אותיות הדבור כו'.

והנה כתיב⁵⁹ נעשה אדם בצלמינו כדמותינו, וכתיב⁶⁰ בצלם אלקי' עשה את האדם, ומאחר שהאדם נעשה בצלם ובדמות שלמעלה, ולכן כמו שלמעלה יש בחי' מי ואלה כ"ה בנפש האדם ג"כ, ולהבין ענין בחי' מי ואלה שבנפש האדם צ"ל תחלה ענין ההפרש שבין שרפי' לאופנים⁶¹ שהשרפים אומרים קדוש⁶², והאופנים וחיות הקודש מתנשאים לעומת השרפי' ואמרי' ברוך⁶³, ולכא' צ"ל מה"ע מה שהאופנים וחיות הקודש מתנשאים לעומת השרפים שמשמע שכשהשרפי' אומרי' קדוש או האופנים וחיות הקודש מתנשאים לעומתם ולכא' מה"ע זה לזה שלכא' אמירת האופנים וחיות הקודש ברוך אינו תלוי כלל באמירת השרפי' קדוש, ומדוע יסדו כך שנראה מתוך הנוסח כאילו אמירת האופנים וחיות הקודש ברוך כו', אך הענין הוא⁶⁴ דהנה ההפרש שבין שרפי' לחיות ואופנים, שהשרפי' הם בבריאה, וחיות ביצירה, ואופנים בעשיה, ולהיות כי השרפי' הם בבריאה לכן יכולים לומר קדוש כי בבריאה מאיר אימא עילאה, כמ"ש בת"ז⁶⁵ אימא עילאה מקננא בכורסיא היא עולם הבריאה, ולכן יכולים לומר קדוש להיות כי משיגי' איך שהוא ית' קדוש ומובדל מגדר השתלשלות העולמות, והגם שאינו שייך לומר שהם משיגי' שהרי לית מח' תפיסא בי' כלל, וזהו עצמו ענין קדוש שהוא ית' קדוש ומובדל למעלה מגדר השגה, כי אם הי' מושג אינו שייך לומר ע"ז קדוש, ומאחר שאומרי' קדוש הנה מורה היותו מובדל לגמרי א"כ אינו שייך השגה כלל, אמנם הנה ג"ז צריכי' להשיג שהוא אינו מושג, ולית מח' תפיסא בי' כלל⁶⁶, וכאשר השרפי' שמעמדם בבריאה אשר אימא עילאה מארת הנה הם משיגי' כל מה שהוא בגדר השגה, ומשיגי' ג"כ שאוא"ס ב"ה הוא למעלה מהשגה היינו שא"א להשיג אותו וע"כ

(59) בראשית א, כו.

(60) נח ט, ו.

(61) ראה גם לקו"ת במדבר שם (ו, ד).

(62) בהבא לקמן - ראה נוסף להמצויין בהערה 1 - לקו"ת נשא כח, ד. שלח מז, א. האוינו עד, סעי'ג

ואילך. שה"ש ה, ב. ד"ה זאת חנוכת המזבח דש"פ מקץ תר"ם פ"ג ואילך.

(63) ישעי' ו, ג. ראה חולין צב, א.

(64) יחזקאל ג, יב.

(65) תיקון ו בתחילתו.

(66) ראה תקו"ז בהקדמה "פתח אליהו" (יז, א).

תשוקתם וחפצם ליכלל ולבטל באוא"ס ולכן אומר⁶⁷ קדוש פי' שתשוקתם ליכלל בבחי' קדוש ומובדל, וזהו דכתיב⁶⁸ שרפי' עומדי' ממעל לו, פי' ממעל לבחי' ואי⁶⁹, כי ואי' הוא בחי' מידות, ואיתא בת"ז⁷⁰ ששית ספירין מקננין ביצירה והשרפי' תשוקתם ליכלל באוא"ס שקדוש ומובדל ע"י שעמידתם בבריאה ששם אימא עילאה מארת הרי הם עומדי' ממעל לבחי' ואי', כי תשוקתם הוא בבחי' מי שאינו מושג כו' כנ"ל שהוא למעלה מבחי' אלה שהוא בחי' הגילוי הנמשך מבחי' ו"ק ולכן ופ"ו⁷¹ הוא גימ' אלה, והנה השרפי' ע"י אמירתם קדוש ע"י ממשיכי' בחי' מי, והיינו שיומשך בחי' ש' הוי' אשר לגדולתו אין חקר, ואז אח"כ כשהאופני' וחייה"ק אומר⁷² ברוך הנה הם ממשיכים שיומשך בחי' מי באלה והיינו שיהי' גדול הוי' בעיר אלקינו כו', וזהו שיסדו לומר והאופני' כו' מתנשאים לעומת השרפי' פי' שהמשתתם תלוי' בהמשכת השרפי' ע"י העלאתם באמירתם קדוש ג"פ שתשוקתם ורצונם וחפצם האמתי ליכלל וליבטל באוא"ס הקדוש ומובדל מגדר השגה ע"י נמשך בחי' מי שהוא אינו מושג ואז כשהאופנים וחה"ק מתנשאים לעומתם ממשיכי' בחי' ש' הוי' שהוא בחי' מי בבחי' אלה שהוא ש' אלקי' כו'.

והנה כמו שבשרפי' וחיות ואופני' יש בחי' מי ואלה כן בנש"י יש ג"כ בחי' מי ואלה, ולהיות כי נודע שהנשמות גבוהים מהמלאכים לכן בנש"י יש בכל נשמה בחי' אלה, ולא כמו במלאכי' שהשרפי' הם בחי' מי, וחיות ואופני' הם בחי' אלה, אבל בנש"י יש בכל נשמה ב' הבחי', והיינו בחי' יח"ע ויח"ת, שהם ב' פסוקי' דק"ש שמע"י ובשכמל"ו⁷³, שמע הוא בחי' יח"ע"י איך שכולא קמי' כלא ממש חשיב, ומי לי בשמי' ועמך לא חפצתי בארץ⁷⁴ שלא יחפוץ לא בג"ע התחתון ולא בג"ע העליון ולא בעוה"ב שכולם הם עמך כ"א יחפוץ ליכלל וליבטל ולדבקה בו ית', וזהו כדוגמת השרפי' שחפצם ליכלל באוא"ס שלמעלה מהשגה, ובשכמל"ו הוא בחי' יח"ת⁷⁵ בחי' ביטול היש לאין, פי' הגם כי נתהוה מציאות היש עכ"ז הנה הוא בטל להאין המהוה אותו תמיד, וזהו כענין החיות והאופנים שאומר⁷⁶ ברוך כבוד הוי' היינו שיומשך בחי' מי המהוה באלה המתהוה כנ"ל, וב' בחי' אלו הם בחי' מי ואלה שיש בנש"י.

67 ישע"י ו, ב.

68 ראה לקרית שה"ש ד, ג.

69 ו פעמים ו.

70 ראה לקרית פקודי ד, סע"ג. במדבר ה, ד.

71 כ"ה בגוכ"ק. ולכאורה צ"ל [כמ"ש לעיל ולקמן]: בחי' מי ואלה.

72 ואתחנן ו, ד.

73 פסחים נו, א. זהר שבהערה הבאה.

74 ראה זהר ח"א יב, א. יח, א. שער היחוד והאמונה בתחילתו. שם פ"ו. ובכ"מ.

75 תהלים עג, כה. ראה תו"א נח ט, א. לקרית תזריע כ, א. סהמ"צ להצ"צ קלת, א.

וזהו גפן ממצרים תסיע, פי' מצרים הוא מיצר מי' מיצר ים', והיינו שתיבת מיצר קודמים לאותיות ים שהם בהיפך אתון מי, וידוע שכל היפוך הוא הסתר וההקדמה ג"כ גוברת וגם כתיבת מצרי' הנה ההקדמה הוא תי' מיצר שהוא הסתר גמור יותר הרבה מתיבת אלה המורה על הגילוי כנ"ל, ולכן במצרי' הי' חשך כפול ומכופל וכענין שא' פרעה לא ידעתי את הוי"ה, כ"א מ"ש אלקי' ידע כי יוסף א"ל אלקי' יענה את שלו' פרעה, ובעבודה מצרי' הוא מיצר הגרון⁸⁰ המונע ומעכב מבא בחי' מי בכחי' אלה, כי מי היא בחי' מוחין שה"ע ההתכוננות באלקות איך שמי ברא אלה, והנה מצד התכוננות זו הי' צריך לבא לבחי' התכעלות המדות שכלב עד שעי' אריכות ההתכוננות איך שאני הוי' לא שניתני' הי'צ לבוא לבחי' כליות⁸² הנפש, ואתם בני יעקב לא כליתם⁸¹ והיינו מפני שמיצר הגרון מונע ומעכב שלא יאיר איך שהוא במוחין שיבא להתגלות בלב ולכן יש בגרון ג' שרי פרעה⁸³ שהם קנה ושט וורידין שה"ע תאוות אכילה ושתי' שהם קנה ושט וורידין הם רתיחת הדמי' בהכלי עולם, שהרי הוא יכול לעשות כל צרכיו הגשמי' בלא לב ולבי', ולמה הוא הרתיחה במסחר ושא"ד אלא שזהו תוקף חום הדם שבוורידין, והי' הוא מונע ומעכב הגם שיתכונן במוחו איך שאני הוי' לא שניתני' עכ"ז לא יבא מזה שום התפעלות בלב לבוא לידי אהו"ר וז"ע מצרי', אבל יציאת מצרי' הוא לצאת מכל המצרי' וגבולי' המונעי' ומעכבים וזהו גפן ממצרי' תסיע, גפן הוא יין וכיין נא⁸⁴ שהוא משמח אלקי' דהנה היין הי' כנוס תחלה בענבי' ועי' שדורכי' אותו בגת יוצא מהעלם אל הגילוי ולכן פעלתו⁸⁵ ג"כ להוציא מהעלם אל הגילוי וכמש"א נכנס יין יצא סוד⁸⁶, והיינו בחי' הסוד הוי' שליראיו⁸⁷ והיינו שיתגלה ש' הוי' שהוא סוד פי' שהוא בהעלם בש' אלקי' יוצא אל הגילוי וז"ע השמחה דש' אלקי' כי ענין השמחה פועל התגלות, ומאחר שהיין פועל הגילוי הי' הוא

(76) פרי עץ חיים שער חג המצות פ"ו. משנת חסידיים סדר ליל פסח פ"ז מ"ד. תו"א ורא"ה נח, א. יתרו

עא, ד.

(77) פרי עץ חיים שם. ספר הליקוטים להאר"ז ר"פ בא. משנת חסידיים שם פ"ח משנה א.

(78) שמות ה, ב. וראה זחר ח"א קצה, א. של"ה פ' וארא שט, א. וראה גם סה"מ עטר"ת ע' שם. תרפ"ח

ע' סח. ד"ה שימני כחותם דש"פ ויצא תר"ץ פ"ב. סה"מ תרצ"ז ע' 149.

(79) מקץ מא, טז. וראה תו"א יתרו עא, ד. מקומות שצויינו בהערה הקודמת.

(80) ראה לקוטי תורה להאר"ז פ' וישב ד"ה ויהי כו' עתה נבאר סוד יוסף. פרי עץ חיים וספר

הליקוטים שבהערה 89. תו"א שבהערה 76.

(81) מלאכי ג, ו.

(82) כ"ה בגוכ"ק. ובסה"מ תרמ"ח שבהערה 1: כלות.

(83) ע"פ לשון הכתוב – דברי הימים א יב, לג, וכפי' ויק"ר פכ"ה, ב. הובא ברש"י עה"פ. וראה גם

לקו"ת שלח מב, ד.

(84) ספר שופטים ט, יג.

(85) כ"ה בגוכ"ק. ובסה"מ תרמ"ח שבהערה 1: פעולתו.

(86) עירובין סה, א. תנחומא שמיני ה. זחר ח"ג לט, א.

(87) ע"פ תהלים כה, יד.

ספר תרל"ה – חלק ב' שצה

בחי' השמחה וז"ע יין משמח אלקי'. וז"ע גפן ממצרי' שמצרי' הוא מיצר ים שנמשך מצירופי' אחרוני' דש' אלקי' וע"י הגפן שהוא היין משמח אלקי' שיתגלה סוד הוי', וזהו פלג אלקי' מלא מים⁸⁸ פי' כשמפלגי' שם אלקי' לחצאין להיות מי אלה או הוא מלא מים שהוא בחי' החסדי' היפך הגבורה דש' אלקי', והיינו שיתבסמו ויומתקו הגבורות ע"י הארת ש' הוי' שמאיר בגילוי בש' אלקי' וזהו ענין הנטיעה ראשונה שנטען במצרי' וע"י הנטיעה פי' היציאה ממצרי' שז"ע גפן ממצרי' כו' ע"י גפן שהוא היין נעשה שמחה בש' אלקי' שיתגלה העלם אותיות י"ם דש' אלקי' (הם מ"ח צירופי' אחרוני' דש' אלקי'⁸⁹) להיות בבחי' מי שרומז לש' הוי' שלגדולתו אין חקר שיהי' בבחי' מי ברא אלה כו'.

בס"ד.

[9' דברים, תרל"ה]

היתה⁹⁰ כאלמנה⁹¹, ולא אלמנה ממש, כאשה שהלך בעלה למדה"י ודעתו לחזור⁹², ולהבין ענין שהלך בעלה למדה"י היינו שאין הקול מאיר בבחי' דבורי', ואז הגם שהדבור ישנו שהרי בלתי הדבור לא יהי' אפשר שיתקיים שמו"א כמ"ש⁹³ לעולם הוי' דברך נצב בשמי' ואם הי' מסתלק כרגע הי' נעשה אין ואפס מכל מה שנברא בשמי' ממעל ועל הארץ מתחת, אלא שהגם שהדבור ישנו גם עכשיו ורק שאין הקול מאיר בדבור ע"י נמשך להיות אותותינו לא ראינו כו'⁹⁴ שנעשה העלם והסתר גמור עד שלמטה נעשה חשך כפול ומכופל כו', וזהו שהלך בעלה בחי' ת"ת דז"א שנק' בעלה דמטרוניתא⁹⁵ היא בחי' המל' שורש כנס"י למדה"י, וכמ"ש⁹⁶ בזהר קוב"ה כו' סליק לעילא ולעילא.

88) תהלים סה, י. וראה לקרית במדבר שבהערה 57.

89) ראה פרי עץ חיים שער חג המצות פ"ה. ספר הליקוטים להאריז"ל ר"פ בא. תו"א הוספות לפי יתרו

קט, ד. ובכ"מ.

90) מאמר זה הוא המשך למאמר שלפניו. – ראה לעיל הערה 1.

91) איכה א, א.

92) ראה איכה רבה ופרשי' עה"פ. תענית כ, א. זהר ח"ב קכב, א.

93) ראה מאמרים שצויינו בהערה 97.

94) תהלים קיט, פט. שער היחוד והאמונה פ"א.

95) תהלים עד, ט.

96) ראה זהר ח"א קג, א.

97) זהר ח"ג כ, ב. ח"א רי, א. וראה אוה"ת נ"ך ח"ב ע' אימח. סה"מ תר"ל ס"ע רלג ואילך. תרליד

ס"ע רפב ואילך. עטר"ת ס"ע תקסא ואילך.

וביאור הענין הנה ירושלי' נק' בשם עיר אלקינו אשר עז'נ גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו וכפי ב' הפירושי' שנת' לעיל בד"ה אלה מסעי⁹⁸, וכתיי⁹⁹ את זלערי' עשה האלקי' שכמו¹⁰⁰ שיש בקדושה ירושלי' הנק' עיר אלקינו כן יש בלערי' והוא בחי' המדבר הגדול והנורא שיש בו נחש שרף ועקרבי¹⁰¹, שבחי' מדבר זה הוא בחי' דיבור בלערי', והיינו שכמו ירושלי' עיר אלקינו הוא בחי' דיבור בקדושה כנ"ל בד"ה אלה מסעי באורך¹⁰² כן בחי' מדבר הוא ג"כ דיבור בתוס' אות מ"ס¹⁰³ שהוא להקטין הענין כו'¹⁰⁴, ובצאת ישראל ממצרי'¹⁰⁵ הלכו במדבר מ"ב מסעות בכדי להכניע את מדבר העמים, עד שבאו לירושלי' בחי' כלליות הדבור בקדושה ופעלו בהילוכם גם על כל הזמן שאחריו שגם אחר חורבן הבית יוכלו לברר מפני כי כבר הקדימו לברר במ"ב מסעות שהלכו במדבר שהוא המקור אשר בו ומצא הנחש שרף ועקרב כו'.

והענין יובן בהקדם ענין המסעות, שזה"ע בחי' נטיעה הב'¹⁰⁶ שעקרן ממצרי' ושתלן במדבר והתחילו מצליחי' שקיבלו התורה והקדימו נעשה לנשמע, דהנה נטיעה הא' שיצאו ממצרים זהו רק לנשמה וכמ"ש¹⁰⁷ בצאת ישראל ממצרים, הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל¹⁰⁸ שאז ה' רק התגלות בחי' ישראל, ואלה שמות בני ישראל¹⁰⁹, אך הנה תלת קשרין מתקשרין דא בדא ישראל באורייתא ואורייתא בקודב"ה¹¹⁰, ובכדי שיהי' התגלות בחי' מ"ת שיהיו ישראל מתקשרין באורייתא אלה העדות והחוקים זהו ענין נטיעה הב', והענין הוא, דהנה יש שני בחי' יין¹¹¹, כי יש יין אדום ויין לבן, והנה מ"ש גפן ממצרים תסיע שנעשו בחי' יין המשמח אלקי' וממשיכים את בחי' מי באלה, זהו רק בחי' יין אדום, שהוא העלאת מ"ן של נש"י וכמ"ש אשה מזרעת אודם¹¹², ויין לבן זהו בחי' חמר חוריין עתיקיי¹¹³ שהוא המשכת המ"ד מבחי'

98 לעיל ע' ק ואילך. קב ואילך.

99 קהלת ז, יד.

100 ראה גם לקו"ת מסעי צא, ב.

101 ע"פ לשון הכתוב – עקב ח, טו.

102 תר"א יתרו סז, ריש ע"ד. לקו"ת במדבר ב, ב.

103 תר"א שם.

104 תהלים קיד, א.

105 בהבא לקמן (בענין ב' נטיעות) – ראה (נוסף להמצויין בהערה 1) אוה"ת (יהל אור) עה"פ גפן

ממצרים תסיע (ע' רפא). אוה"ת בראשית חלק ז תתלט, א.

106 ישעי' כז, ו.

107 שמות א, א.

108 זהר ח"ג עג, א. וראה ע' שמו הערה 121.

109 ראה תר"א יחזי מו, ב. אוה"ת ויחי חלק ו תתשכט, א ואילך. ועוד.

110 ראה נדה לא, א.

111 ראה כריתות ו, א.

ספר תרל"ה – חלק ב

שצו

עתיק, וכמ"ש¹¹¹ וע"י יתיב לבושי¹¹² כתלג חיור ושער רישי¹¹³ כעמר נקי, וזהו משרז¹¹⁴ ל¹¹⁵ זכרו כיון לבנו¹¹⁶ שמלבין עוונותיהם של ישראל לפי שהוא המשכה עליונה יותר, ויין לבן שמשמח אלקי הוא בחי אלקי שבסוכ"ע, כי יש שני בחי שם אלקים וכמ"ש¹¹⁷ וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד והיינו כמו שיש שם הוי' ואלקי בארץ שהוא בחי ממכ"ע¹¹⁸, כך יש שם הוי' ואלקי בשמים ממעל שהוא בחי סוכ"ע¹¹⁹, ויין אדום שמשמח אלקי זהו בחי שם אלקי שבבחי ממכ"ע שממשיכי בחי מי לאלה ונעשה פלג אלקי כו', ויין לבן שהוא בחי תורה בחי אלה העדות והחוקים משמח אלקי שבבחי סוכ"ע וממשיכים בחי מי היותר גבוה כו' ולהיות ג"כ פלג אלקי, וזהו ענין ג' בחי אלה שקחשיב במד"ר¹²⁰, מי ברא אלה הוא בחי אלה תולדות השמים וארץ, ואלה בזכות מי בזכות ואלה שמות בני¹²¹, דהיינו שואלה שמות בני¹²² ממשיכי בחי מי באלה תולדות, וזהו מי ברא אלה שנעשה משם אלקי מי אלה יחוד שם הוי' בשם אלקי, שהוא ענין נטיעה הא' שנטען במצרים, ואלה בזכות מי, בזכות אלה העדות והחוקים דהיינו נטיעה הב' כדי להשביחן דהיינו להמשיך בחי מי אלה היותר גבוה שהוא בחי מי שבבחי סוכ"ע כו', וזהו גפן ממצרים, הוא בחי נטיעה הא', ותסיע הוא ענין מ"ב מסעות שנטעו במדבר שהוא ענין נטיעה הב' כדי להשביחן.

ועתה י"ל מה שהיו מ"ב מסעות דוקא, והנה לכך היו מ"ב מסעות שהוא ז' פעמים וי"י כנגד השרפי שנא"י¹²³ בהם שש כנפים שש כנפים כנגד שם מ"ב, ולכאור' אינו מוכן למה בספה"ע הי' מ"ט זפ"ז, ובמסעות הוא רק ז"פ ו', והענין הוא דהנה ספה"ע הוא המשכה מלמעלה למטה דהיינו כדי שיומשך למטה בעומר כי עומר שעורים הוא מאכל בהמה¹²⁴ והנה כדי שיומשך למטה ממילא צריך שיהי נמשך ע"י בחי מל' שהוא בחי הגילוי של המדות גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו דוקא, וע"כ הם מ"ט זפ"ז, כי צריך לימשך גם בחי המל' של כל מדה כדי שיוכל להיות הגילוי למטה בעומר שעורים, משא"כ המ"ב מסעות הי' אחר ספה"ע שהוא ענין העלאה למטה למעלה, דהיינו בבחי לך הוי' הגדולה והגבורה¹²⁵ שמלמטה למעלה הגדולה אינו תופס מקום כלל כו'

(112) דניאל ז, ט.

(113) ראה ויקיר פ"א, ב. במדכ"ר רפ"ח.

(114) הושע יד, ח.

(115) ואתחנן ד, לט.

(116) ראה לקרית נשא כא, ג. דרושים לר"ה נט, ג.

(117) ראה גם לקרית מסעי פט, א. צ, א.

(118) ישעי' ו, ב.

(119) סוטה יד, סע"א במשנה. פסחים ג, סע"ב. וראה לקרית אמור לה, ד. לו, א ואילך. אה"ת אמור ח"ג

ע' תתמח. ועוד.

ולזה הם רק בחי' ז"פ וא"ו, כי בבחי' העלאה אינו צריך שיהי' נחשב בחי' המל', לפי שהמל' הוא בחי' הגילוי, ובבחי' העלאה אין המדות בבחי' גילוי רק שהם בבחי' ביטול, ואינם נראים כלל כו' וע"כ אינו נחשב בחי' מל' כו', וזהו שבשרפים הוא רק שש כנפיים, והיינו לפי שהשרפי' אומרים קדוש כו', ורוצים ליכלל למעלה בבחי' ומדרגת לך ה' הגדולה כו', וע"כ אין בהם רק שש כנפיים ז"פ ו' כו'.

והנה למטה בעבודה בנפש האדם ענין המ"ב מסעות שהוא ענין ביטול המדות לך הוי' הגדולה כו', היינו שיהי' התהפכות וביטול המדות והיינו שכל אדם יש לו אוי"ר, והנה לבטל המדה מכל וכל א"א, רק שצריך להעלות את המדות לשרשן דהיינו להפוך את האהבה שיש לאדם בדברים גשמי' להפוך אותם לאלקות שלא יהי' לו רצון כ"א לאלקות, וכן מדת הגבורה להפוך אותה לאלקות שלא יהי' לו יראה רק מאלקו', וזהו ענין העלאת המדות, והתפארת הוא בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא כו'¹²⁰, והנצח, הענין הוא דהנה מדת הנצח בגשמי' הוא ענין עקשות שמתעקש ומתנצח אף שאין השכל מורה כך, והנה בעבודה ענין נצח הוא ענין מה שארו"ל כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת, דהיינו מי שמעשיו אין¹²¹ רק עפ"י הנהגת חכמתו כמו שמורה לו השכל א"כ אין זה עבודה כלל כיון שהשכל מורה לו כך, אלא צריך שיהיו מעשיו מרובין מחכמתו, שאף שאין משיג עפ"י השכל מ"מ הוא מתנצח במדת הנצח ומקיים מצותיו ית', והנה בפ"י נצח יש עוד פ"י שהוא ל' נצחיות וכמשארז"ל¹²² כ"מ שנא' נצח סלה ועד אין לו הפסק, וזהו חכמתו מתקיימת שכדי שיהי' לזה קיום זהו דוקא ע"י שמעשיו מרובין מחכמתו, כי מי שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת, וכמו שאנו רואים שאף מי שהוא מתבונן בשעת התפלה ומאיר שכלו מ"מ אחר התפלה חולפת ועוברת ההתבוננו' הזאת, לפי שא"א להיות כל היום בהתבוננות וע"כ אין חכמתו מתקיימת, משא"כ מי שמעשיו מרובין מחכמתו מתקיימת לפי שמדת הנצח אין לה הפסק, והיינו לפי ששרש הנצח הוא למעלה מבחי' המדות וכמ"ש¹²³ וגם נצח ישראל לא ישקר כי לא אדם הוא, ששרש הנצח הוא למעלה מבחי' אדם, שהוא מוחין ומדות, וזהו לך הוי' הנצח שהוא בחי' מעשיו מרובים, והנה עי"ז כתי'¹²⁴ ויז נצחי על בגדי וכל מלבושי אגאלתי, והיינו לפי שנא'¹²⁵

(120) ראה זהר ח"א לח, אי.ב. קצט, א. ח"ב קלד, א. רמז, ב.

(121) אבות פ"ג מ"י.

(122) עירובין נד, א.

(123) שמואל א טו, כט, וראה (נוסף למאמרי אדה"ו שבהערה 1) מאמרי אדה"ו תקצב ואילך. תקצד

ואילך. סה"מ תרכ"ו ע' רפו ואילך. תרפ"ט ע' 123 ואילך.

(124) ישעי' סג, ג (ושם: נצחם).

(125) וישלח לב, כו (ושם: ויגע בכף ירכו . . . כף ירך יעקב).

ויגע בכף ירך יעקב שפגם בנצח והוד דקדושה¹²⁶, אך ע"י מעשיו מרובין מחכמתו ע"י הוא מתקן נר"ה דקדושה, ולך ה' ההוד הוא ענין הודאה דקדושה שאף שאינו משיג בשכלו מ"מ הוא מודה שהוא כך ומבטל את שכלו כו', וזהו ענין שהמסעות היו רק מ"ב, לפי שהוא בחי' העלאה, ובבחי' העלאה וביטול אינו נחשב בחי' המל' לפי שהוא בחי' הגילוי כו', וזהו אלה מסעי בני ישראל, שמסעי בניי ה' בחי' אלה דהיינו להמשיך בחי' מי באלה, שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה.

ביד משה ואהרן, והיינו כי המסעות הנ"ל ה' ע"י משה ואהרן, כי משה הוא שושבינא דמלכא¹²⁷ הממשיך מלמעלה למטה, ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא¹²⁸ שהוא בחי' העלאה ממטה למעלה, (ואפ"ל¹²⁹ שההפרש שבין משה לאהרן הוא כמשנת"ל ההפרש שבין נטיעה א' לנטיעה הב' שהוא ההפרש שבין יין אדום ליין לבן, יין אדום הוא העלאה ממטה למעלה שהוא העלאה של נש"י, ויין לבן הוא בחי' תורה שהוא המשכת המ"ד כו', וזהו ג"כ ההפרש שבין משה ואהרן כי משה קיבל התורה שהוא בחי' המשכה מלמעלה למטה, ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא שהוא המעלה את נש"י וכמ"ש ובהעלות אהרן את הנרות כו'.

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם¹³⁰, מוצאיהם יש לפרש על מוצא של נש"י¹³¹, דהיינו שמשך המשיך את מוצאי' דהיינו בחי' מי של נשמות שהוא ענין המזל וכמ"ש¹³² ונוזלים מן לבנון בכדי שיוכל להיות מסעיהם, דהיינו המ"ב מסעות ממטה למעלה, ועוד יש לפרש מוצאיהם היינו מקור מוצא של שם מ"ב כו' כי יש כמה בחי' שם מ"ב דיצי' מ"ב דבריאה מ"ב דאצי' ומשה המשיך המקור של שם מ"ב כדי שבמסעיהם שנסעו יהי' כמו למעלה השם מ"ב, וכדי שיהי' זה בכח מסעיהם זהו ע"י שהמשיך המקור ומוצא של שם מ"ב, וזהו ויכתוב משה את מוצאיהם היינו כמו למשל שע"י הכתב נמשך השכל לעשי', וכך משה המשיך המקור של שם מ"ב למטה, וזהו את מוצאיהם למסעיהם, ואח"כ ואלה מסעיהם למוצאיהם שנעשה אח"כ העלאה

(126) ראה סהמ"צ להצ"צ מצות איסור גיד הנשה (יב, א ואילך). ועוד.

(127) זהר חלק א רטו, ב. חלק ב מט, ב. חלק ג כ, א (ברע"מ). נג, ב. ערה, ב. ד"ה בהעלותך

שנה זו (לעיל ע' 12). וראה בפרטיות ספר הערכים – חב"ד חלק ב ערך אהרן סעיף ד"ו (ע' כז ואילך). וש"נ.

(128) חסר סיום המוסגר. ואוצ"ל בסוף הקטע.

(129) מסעי לג, ב.

(130) בד"ה אלה מסעי תרטי"ו (הניל הערה 1): ופי' אאומ"ר הזקן נבג"מ זיע"א שמוצאיהם הוא בחי'

מוצא נש"י. – ראה לקרית מסעי צב, א. שם, ד. צג, ד. צו, א.

(131) שה"ש ד, טו.

מלמטה למעלה לשרש של שם מ"ב והי' בכח מ"ב מסעות שלהם כמו למעלה העלאת שם מ"ב ממש כו'.

עפ"י הוי' ¹²⁹והבין מה עפ"י הוי' הענין הוא דהנה לע"ל כשיהי' גילוי אלקות כתי' ¹³²ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר שיהי' התגלות בחי' דבור, דהנה בגלות אינו מאיר הדבור עליון בגילוי וכמ"ש נאלמתי דומי' ¹³³כרחל לפני גוזזי' נאלמהי' ¹³⁴ועי' שאינו מאיר הדבור עליון בבחי' גילוי עי' נעשה יניקת החיצונים, וזהו לפני גוזזי' דהיינו שאינו מאיר הקול בבחי' דבור ונק' חרן מל' נחר גרוני' ¹³⁵שאף שהדבור ישנו גם עתה וכמ"ש ל' לעולם ה' דברך נצב בשמים, שאלולי הי' נפסק הדבור אפילו לרגע אחת הי' העולם חוזר לאין ואפס, מ"מ אינו מאיר הקול בבחי' הדבור, וזהו ענין מדבר, כי מדבר הוא מלשון דבור והתוס' מ"ם הוא כדי להקטין הענין ¹³⁶שאינו הדבור בגילוי כ"כ ואין הקול שהוא בחי' תפארת מאיר בדבור, ועי' נעשה יניקת החיצוני, ועי' נעשה בחי' גוזזי' דהיינו האותיות של הדבור נפרד ממקורן כו' וזהו ענין המ"ם פתוחה של מדבר שמזה הפתח יכולים גם הם לקבל, ולזה במדבר אין מצמיח כלום, כי צמיחה הוא מ"ש ¹³⁷זורע צדקות מצמיח ישועות, ועי' הצמיחה נעשה גילוי בחי' הקול בדבור, ואז הוא מאיר למטה בחי' גילוי אלקות שהוא בחי' דבר הוי' שהיא בחי' הנבואה, משא"כ במדבר אינו מאיר בחי' דבר הוי' כו', אך לע"ל כשיהי' גילוי אלקות אז נא' ¹³² וראו כל בשר כי פי הוי' דיבר שיהי' דבר הוי' בבחי' גילוי למטה ולא יהי' אז יניקת החיצוני, וזהו מ"ש כאן במסעות על פי הוי' דהיינו שהמשיכו במדבר בחי' גילוי דבר הוי' עי' המסעות שלהם, וכמו שיהי' לע"ל, ולזה הלכו במדבר דוקא כדי להכניע את מדבר העמים, שמהמ"ם פתוחה מקבלים יניקה וע"כ הלכו במדבר כדי להכניע אותם ולהמשיך גילוי הדבור שם, ואז לא יוכלו לקבל תוס' יניקה כנ"ל.

-
- (132) ישעי' מ, ה.
 (133) תהלים לט, ג.
 (134) ישעי' נג, ז.
 (135) תהלים סט, ד.
 (136) ראה לעיל בהמאמר ובהמצויין בהערה 102-103.
 (137) ברכת יוצר.

[בס"ד. פ' ואתחנן תרל"ה]

שאוי מרום עיניכם וראו מי ברא אלהי משמע מלשון הפסוק שזהו נראה לעין וכענין מ"ש מבשרי אחזה אלקה, וגם שע"י שיראו מי ברא אלה יובן כלליות ענין יחוד אלקותו ית', והענין הוא דהנה פ"י אלה פ"י במד"ר ר"פ ויקהל שקאי על אלה תולדות השמי' והארץ בהבראם' ובמד"ר במקומו בפ' בראשית פ"י ב' ע"פ אלה תולדות השמי' והארץ ארז"ל וז"ל כל מי שיש לו תולדות מת ובלה ונברא ואינו בורא' ונמצא שכמו מין האנושי שמאחר שאנו רואי' שהאנושי הם הווים ונפסדי' איכ ה"ה מחודשי' והיינו שכמו איש החלף' ועבר ה"ה מחדשי' כן כל מין האנושי הוא מחודש, וכן בשמי' וארץ מאחר שיש להם תולדות ה"ה מחודשי' ולכן הם בלים ג"כ כמ"ש שמי' כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה עש יאכלם, איכ ה"ה מחודשי' ג"כ וזהו שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה שמאחר שיש להם תולדות ה"ה נבראי' וצריך להתכונן מי בראן והנה לפי פשוטו משמע שזה קאי על השמי' והארץ הגשמי', אמנם באמת קאי גם על בחי' שמי' וארץ הרוחניים, ויובן זה בהקדם מארז"ל בקהלת רבה"י (דצ"ד ד') ע"פ יש אחד ואין שני לו גם בן ואח אין לו (שם ד' ח') וז"ל יש אחד זה הקב"ה שנא' ¹¹ הוי' אלקינו ה' אחד ואין שני לו שאין לו שותף בעולמו גם בן ואח אין לו אח אין לו בן מנין לו, אלא שחבב הקב"ה לישראל וקראן בנים שנא' ¹² בנים אתם להוי' אלקי' וקראן אחים שנא' ¹³ למען אחי ורעי, והקשו שם המפרשים' שהרי לפ"ז יש לו בן ואח, והכתוב מפרש גם בן ואח אין לו, וגם הכתי' משלי סי' למ"ד¹⁴ מה שמו ומה שם בנו כי תדע וכת"י בני בכורי

(1) מאמר זה בגוכ"ק אדמו"ר מהר"ש – הוא סעיף ב מדיה אלה העדות בספר החקירה להצ"צ (נד), סעי'ב ואילך. ונדפס גם באוה"ת ואתחנן ס"ע קפכ ואילך. באוה"ת נ"ך ח"ב עה"פ (ס"ע תשצח ואילך) – עם איזה שינויים והוספות. וראה לקמן הערות 18 : 43.

(2) ישעי' מ, כו.

(3) איוב יט, כו.

(4) בראשית ב, ד.

(5) פ"טקא ז.

(6) עכ"ל המדרש.

(7) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: החולף.

(8) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: מחודש.

(9) ישעי' נא, ו. שם, ח (ושם: כבגד תבלה . . כבגד יאכלם עש).

(10) פ"ד, א.

(11) ואתחנן ו, ד.

(12) ראה יד, א.

(13) תהלים קכב, ח.

(14) ראה משנת דרבי אליעזר לקה"ר שם.

(15) פסוק ד.

(16) שמות ד, כב.

ישראל, ובמד"ר נשא פי"ב דרמ"ט ב' ובוהר ויקהל קצ"ז ע"א פי' מה שם בנו ישראל שנא' בני בכורי ישראל ובמק"מ שם פי' מה שמו אבא, ומה שם בנו ישראל זעיר, וכ"פ הרמ"ז שם מה שמו חכמה ומה שם בנו ת"ת, וביאור ענין מה שמו ומה שם בנו, יובן בהקדמ"ם מארז"ל¹⁷ א' ר"ל האבות הן הן המרכבה, ולכאור' יפלא איך שייך לומר על האבות שהן בחי' מרכבה דבשלמא פני ארי' ופני שור הנה הם נק' מרכבה לפי ששורשם מלפני מלך כו"ם ונפלו בשה"כ בעולם הבריאה ולהיות כי שורשם הוא גבוה מאד נעלה לכן יש להם כח זה להעלות ולנשאות את הכסא¹⁸, והם נק' מרכבה שבטלים כסוס לגבי הרוכב, אבל האבות שעקרו ושרשו בעולם האצי' דאיהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד¹⁹, ולמה נק' בשם מרכבה, אך הענין הוא²⁰ דהנה מבואר באד"ז²¹, א"א ממו"ס נפקי ז"א בעתיקא אחיד ותל' וביאור ד"ז יובן עד"מ השכל נולד מן המשכיל שלמעלה מן השכל ששם לא נודע הגילוי וטעמו של דבר כלל, אבל מ"מ הוא משכיל מקור השכל, אבל ז"א בעתיקא אחיד ותל' שהמדות נלקחו ממקום עליון יותר, והגם כי המדות נולדו ונתגלו מן השכל וע"פ שכלו יהולל איש²², מ"מ אין זה²³ שהם גורמין להולדת והתהוות המדות שיצאו מהעלם אל הגילוי, אבל עיקר המדות בשרשן נלקחו ממקום עליון יותר, אלא שנמשכו למטה יותר, וכמשל נפילת האבן או הלבנה היותר גבוה בשורת החומה נופלים למטה יותר, כן להיות כי שורש המדות בשרשן גבוהים יותר משורש החכ' לכן בסדר השתלשלות ירדו להיות למטה מן החכ' כו', ולכן האבות שהם חג"ת הן הן המרכבה להעלות את האדם הוא בחי' חכ', וכנודע שיש ב' בחי' חכ"ם אדה"ר הוא בחי' חכ', ואדם תתאה הוא בחי' ז"א, וזהו מה שמו ומה שם בנו מה שמו הוא בחי' חכ' כנ"ל בשם הרמ"ז והמק"מ, ומה שם בנו ז"א, והנה כשמתעלות המדות נעשה יפה כח הבני' ומעלה את האב היינו גם בחי' חכ' להמשיך להיות

(17) פיסקא יא.

- (18) מכאן ואילך (עד התיבות: ולפ"ז מוכן ענין) – הוא לשון התו"א יתרו (עב, ד ואילך) ד"ה להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה – עם איזה שינויים והוספות.
וראה גם לשון התו"א הנ"ל – עם הוספות וכו' – המשך מים רבים תרל"ז פרק קיד-קטו. ד"ה פדה בשלום דש"פ וישלח, י"ט כסלו תרל"ב. ועם הגהות וכו' – ד"ה הנ"ל (הב') עזר"ת (סה"מ עזר"ת ע' צו ואילך).
- (19) ב"ר פמ"ז, ה. פפ"ב, ו.
(20) וישלח לו, לא.
(21) ראה שמור"ר ספכ"ג. ועוד.
(22) תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).
(23) מכאן ואילך – תו"א שם עג, א.
(24) זהר ח"ג רצב, א. וראה גם (נוסף לתו"א והמשך מים רבים שבהערה 18) סה"מ תרנ"ה ע' קמה ואילך. תרפ"ט ע' 45 ואילך. וש"נ.
(25) משלי יב, ה. וראה מאמרים שבהערה הקודמת.
(26) בתו"א יתרו שם: אין זה אלא. ולכאורה כצ"ל כאן.
(27) בתו"א ובד"ה אלה העדות (הנ"ל הערה 1): ב' בחי' אדם. ולכאורה כצ"ל כאן.
(28) ראה שברעות מח, א.

התלבשות אוא"ס ב"ה בחכ' והיינו שיהי' בחי' אנת הוא חכים²⁹, כי אוא"ס בעצמו הוא למכא"מ איהו כללי³⁰, ולהיות אנת הוא חכים זהו עיי' בחי' מרכבה שהאבות הן הן המרכבה, וזהו שארז"לי³¹ ועשיתם אתם³² וארז"ל מעלה אני עליכם כאילו עשאוני, ולכן בק"ש שאומרי' הוי' אלקינו שהוא יחוד אריא מקדימין תחלה שמע ישראל, פי' ישראל הוא יעקב שנק' שמו ישראל³³ שהוא בחיר שבאבות³⁴ המחבר את בחי' אברהם ויצחק והם מרכבה עליונה שיהי' נמשך בחי' אנת הוא חכים שזהו הוי' אלקינו יחוד אריא³⁵, ולפי' מובן ענין מה שישראל נק' בנים, וצ"ל איך נא' גם בן ואח אין לו, אך הענין³⁶ יובן בהקדם מה שידוע שיש ב' בחי' סוכ"ע וממכ"ע פי' ממכ"ע הוא כמשל הנשמה שמחי' את הגוף ומתלבשת בו להחיות בבחי' התחלקות מחשבה ודבור ומעשה והתלבשות המוחין בראש, והמדות בלב וכח המעשה בידים וכח ההילוך ברגלי' וכח הראי' בעין וכח השמיעה באוזן שבכל אבר פרטי מתלבש בו חיות פרטי, וכך למעלה כתי'³⁷ אתה עשית את השמי' כו' הארץ וכל אשר עלי' הימי' וכל אשר בהם ואתה מחי' את כולם שהחיות ההוא מבחי' ואתה מחי' את כולם מתלבש תוך עלמין וממלא הוא בכל עולם לפי ערכו בשמי' השמי' מתגלה בחי' עליונה יותר מבשמי', וכן בשמי' מאיר גילוי עליונה יותר מבארץ³⁸, כמו שנראה בחוש, אמנם הנה כ"ז הוא בבחי' ממכ"ע, אבל בחי' סוכ"ע הוא אור וחיות אלקי שאינו מתלבש תוך עלמין ממש ואין פי' סובב שסובב ומקיף מלמעלה אלא שהוא ג"כ תוך עלמין³⁹ ולית אתר פנוי מיני⁴⁰ אלא שאינו מתלבש בבחי' פנימי' כ"א בהעלם, וכמ"שי' את השמי' ואת הארץ אני מלא, שאני אוא"ס ב"ה עצמותו ומהותו הוא מלא בשמי' ובארץ בשה, ואין בחיות ההוא בחי' התחלקות כלל ואני ראשון ואני אחרון⁴¹ וקדמון לכל הקדומים כו"⁴²,

(29) תקי"ז בהקדמה "פתח אליהו" (יז, ב).

(30) ראה תקי"ז שם.

(31) ראה זהר ח"ג קיג, א. ויקיר פליה, ז.

(32) בחוקתי כו, ג.

(33) וישלח לב, כט.

(34) ראה ביר פע"ז, א.

(35) ע"כ בתריא יתרו שם.

(36) מכאז ואילך (בענין סוכ"ע וממכ"ע) – הוא לשון התריא וקהל פח, ז ואילך. שם פט, ב – בשינויים

קלים.

(37) נחמ"ט, ו.

(38) כ"ה בגוכי"ק. ובתריא וקהל ובד"ה אלה העדות (הגיל הערה 1): וכן בשמים יש גילוי בחי' יותר

עליונה יותר מבארץ.

(39) ראה תניא פמ"ח (סז, ב).

(40) תקי"ז תניז (צא, ב). ת"ע (קכב, ב).

(41) ירמ" כג, כד.

(42) ישע"י מד, ו.

(43) ראה תקי"ז תי"ט (מב, א). ת"ע קכ, א.

משא"כ בבחי' ממכ"ע הוא בחי' גבול מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה עובי כל רקיע מהלך ת"ק שנה בין כל רקיע כו"ל הכל בחי' גבול רגלי החיות כנגד כולן⁴⁴ שהוא ג"כ הגבלה וכן כולם⁴⁵, והנה ב' בחי' אלו הם ב' שמות הוי' שלפני י"ג מדה"ר, והוא מ"ש⁴⁶ ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא בנייהו"י כי א' הוא ש' הוי' דלתתא והב' הוא ש' הוי' דלעילא, פ"י ש' הוי' הוא י"ד צמצום ה' התפשטות ו"ה הוא המשכה והתפשטות, והיינו שכדי להיות התהוות העולמות בבחי' התחלקות המדריגות צ"ל תחלה ש' הוי' שבראשו י"ד שהוא בחי' צמצום, וגם כדי להיות ש' הוי' זה כתי"ב⁴⁷ חנון ורחום הוי' שלהיותו חנון ורחום שכדי להיות ש' הוי' זה הקדים בחי' חנון ורחום שהם יגמה"ר כו' אמנם כתי' הוי' חנון ורחום שכדי שיהי' גם בחי' יגמה"ר צ"ל ג"כ צמצום, והיינו כי הגם שהם לפני אצ"י עדיין מ"מ הם נק' מכילין דרחמי"י שהוא בחי' מדה והגבלה, ולכן למי נושא עון⁴⁸ למי שעובר על פשעי⁴⁹ וכן לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשיריים כו"ל⁵⁰, ולכן כדי שיהי' יגמה"ר יש ג"כ ש' הוי' שהוא ג"כ בראשו י"ד שהוא בחי' צמצום⁵¹, וזהו בחי' ש' הוי' דלעילא שהוא ש' הוי' שבבחי' רצון ומחשבה הקדומה, וכמו מי שמדבר איזה דבר מחשב תחלה במחשבה כ"ה ש' הוי' דלתתא הוא המצוה שע"ז נברא, כמ"ש⁵² כי הוא צוה ונבראו, אבל ש' הוי' דלעילא הוא מה שעלה ברצונו ומחשבתו הקדומה כו' והוא בחי' אוא"ס ב"ה הסוכ"ע.

והנה שורש נש"י אף שעלו במח' וא"כ הם למעלה מהמלאכים וכל צבא השמי' שנתהוו מבחי' הדיבור, מ"מ שרשן הוא רק בש' הוי' דבחי' ממכ"ע, והיינו ששרשן מבחי' חכ' שנק' מחשבה כמ"ש בזה"ר⁵³ מחשבה ויובלא דלא אתפרש לעלמין, והנה מבחי' חכ' ואילך נק' סדר השתלשלות שזהו בחי' ממכ"ע לבד, וד"ע ירידת הנשמה בגוף שירידתה היא צורך עלי' שע"י אתכפי' ואתהפכא ובירור נה"ב ע"י יתעלו בבחי' סוכ"ע, ועפ"ז יתורץ מ"ש אלא שחבבן וקראן בנים וקראן אחי' הנה כ"ז הוא מצד בחי' ממכ"ע שהוא בחי' ציור אדם

(44) חגיגה יג, א ואילך. וראה גם תניא פמ"ג (סא, ב).

(45) ע"כ בתרי"א ויקהל שם.

(46) תשא לד, ו.

(47) ראה זהר ח"ג קלח, רע"א (באד"ר). תרי"א בשלח סא, ד. בהנסמן בהערה הבאה.

(48) תהלים קמה, ח. וראה תרי"א מקץ מא, א.

(49) זהר ח"א בתחילתו.

(50) תשא שם, ז.

(51) ר"ה יו, סע"א.

(52) ראה ר"ה שם, ריש ע"ב.

(53) כהבא לקמן — ראה תרי"א תשא שם, ואילך.

(54) תהלים קמח, ה. הובא בתרי"א שם.

(55) ח"א קכג, א.

שייך לומר שישראל הם בנים למקום, וכמו שהבן מתהווה מהטפה שנמשכת ממוח האב כך ממש הנר"ן של כלליות ישראל נמשכי' מחכמתו ית' כמ"ש בסש"ב ח"א פ"ב, והמלאכים הם רק מהארה לבד הנמשך מחכמתו כמו בחי' הארת השכל שמאיר ע"י הדבור, אבל הנשמות נמשכו מעצמיות ח"ע כמ"ש בק"א⁵⁶, וד"ע מה שמו הוא בחי' חכ' עילאה ומה שם בנו בני בכורי ישראל, אמנם כ"ז הוא מבחי' ממכ"ע, אבל מצד בחי' סוכ"ע אשר גם החכ' היא נחשבת לעשייה גופניות כמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ט, אי"כ בבחי' זו לא שייך כלל בן ואח, ועל בחי' זו נא"י⁵⁷ כי לא אדם הוא, וזהו יש אחד ואין שני לו, פי' כי באצ"י יש דבר ונוק' בחי' משפיע ומקבל, משא"כ בעצמיות המאציל הוא חד ולא בחושבן⁵⁸ לית שמאלא בהאי עתיקא⁵⁹, ועל בחי' זו נא' גם בן ואח אין לו, ומה שחבבן וקראן בנים וקראן אחים זהו מצד בחי' ממכ"ע שהוא בחי' התלבשות או"ס ב"ה בבחי' ע"ס שראשיתן הוא הח"ע כו'.

וזהו מאמר המד"ר כל מי שיש לו תולדות כו' נברא ואינו בורא, כי החכ' נק' אבא וא"כ יש לו תולדות ה"ה נברא ואינו בורא, וכמ"ש בלק"ת בד"ה את שבתותי תשמורו⁶⁰ בענין בורא קדושי' ישתבך שמך שגם בחי' החכ' נק' בריאה יש מאין כמ"ש⁶¹ והחכ' מאין תמצא, וזהו כל מי שיש לו תולדות נברא ואינו בורא, שלא על שמים וארץ הגשמי' כ"א עד רום המעלות שז"נ נק' שמים וארץ, וגם חר"ב נק' שמי' וארץ רק שהם נק' שמי' וארץ עילאין, וה"ה ג"כ נברא ולא בורא שכל מי שיש לו תולדות היינו שיש שם משפיע ומקבל והיינו בע"ס ה"ה נבראים ואפי' אי"ק נק' ג"כ רק בשם אדם דבריאה⁶² נגד או"ס ב"ה, וזהו שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה דפי' ברבות שוהו אלה תולדות השמי' והארץ בהבראם אך לא השמי' והארץ הגשמי' לבד כ"א עד רום המעלות הוא בחי' שו"א הרוחניים עד מקורם הראשון בחי' חר"ב וראו איך שמי הוא בחי' או"ס שממך הכלי' ברא כל בחי' אלה כו'.

(56) כ"ה בגוכי"ק, ובד"ה אלה העדות הנ"ל הערה 1. ואוצ"ל: בלק"א (= בלקוטי אמרים). והוא בתניא

פ"ב המובא לעיל בפנים המאמר.

(57) שמואל-א טו, כט. ראה תו"א יתרו עב, ג.

(58) תקריז בהקדמה „פתח אליהו" (יז, א).

(59) ראה זהר ח"ג קכט, א.

(60) מא, ד.

(61) איוב כח, יב.

(62) ראה מאמרי אדה"ז ענינים בתחילתו. ועם הגהות – אוה"ת ענינים ס"ע עז.

(63) דברי הימים-א כט, יד.

ויענך וירעיבך ויאכילך את המן כו', הנה ארז"ל אין ימות המשיח לישראל אלא מ"ם שנה שנאמר: שמחנו כימות עינתנו שאכלו את המן במדבר מ"ם שנה שנאמר בו ויענך כו' ונגד המ"ם שנה אלו שמחנו בימות המשיח מ"ם שנה, והנה ידוע הקושי"י מפני מה נק' מאכל המן עינתנו ויענך והלא כל הטעמים שבעולם ה' במן' כמ"ש' וטעמו כצפיחית בדבש, אך' הנה במן כתיב למען אנסנו הילכו בתורת א"ל וצ"ל מהו השייכות למן עם קיום התורה וגם מהו לשון הילכו בתורת, והנה כתיב כי תרכב על סוסך כו' וקאי על מ"ת כידוע דאותו' התורה נק' בשם סוסים דכמו שהסוס בכוחו להעלות את האדם כך הנה אותיות התורה מעלים לנפש האדם כו' כי הנה"י יש ג' מיני אותיות: אתון זעירין ואתון בינונים ואתון רברבין וכללות התו' הם אתון בינונים ויש ג"כ בתורה אתון זעירין כמו א' זעירא דויקרא"י ה"א זעירא דבהברא"י והיינו דכללות התהוות העולמות והנברא"י הם מאתון זעירין כמו דבהברא"ם בהא ברא"ם בהא זעירא כמו ושם הא קטנה רחל"י דבאות ה' הם ג' קיים תמונת ג' עולמות בראתיו"י יצרתיו אף עשיתיו"י וכללותם הם ה' זעירא וכמו נער הייתי"י

- (1) לכללות המאמר – ראה תו"א בשלח טו, סע"א ואילך. ועם הגהות – אוה"ת בשלח ע' תרח-תרכו. להתחלה וסיום המאמר – ראה ד"ה ויענך וירעיבך באוה"ת עקב חלק ה ע' בכ"ב-כ"ד.
- (2) מאמר שלאחריו (ד"ה ויענך וירעיבך (הב"י)), הוא מאמר זה – בשינויים.
- (3) עקב ח, ג.
- (4) סנהדרין צט, א. הובא באוה"ת עקב שבהערה 1 (ע' ב'כב).
- (5) תהלים צ, טו (ושם: עניתנו).
- (6) ראה קה"ר פ"ה, י: ויענך וירעיבך – וכי מאכל רעבון נתן להם הקב"ה המן לישראל. הובא באוה"ת עקב שם (ע' ב'כג). וראה גם רד"ה ויענך וירעיבך (המשך תעריב ח"ב ע' א'צג). רד"ה הנ"ל תשכ"ג (סה"מ מלוקט ח"ד ע' שנה).
- (7) יומא עה, א.
- (8) בשלח טז, לא. וראה ד"ה שמחנו כימות עינתנו (לקמן ע' תכ): טעמו בו כל הטעמים... וכתי' בו וטעמו כצפיחית בדבש.
- (9) ככל הבא לקמן – ראה תו"א ואוה"ת בשלח שבהערה 1.
- (10) בשלח טז, ד.
- (11) חבקוק ג, ח.
- (12) ראה אוה"ת בשלח שם (ע' תרכו).
- (13) ראה זהר חלק"א ג, ריש ע"ב. חלק"ב קלב, א. חלק"ג ב, א. רכ, א. עץ חיים שער ה (שער טנת"א) פ"ג.
- (14) ויקרא א, א.
- (15) בראשית ב, ד.
- (16) מנחות כט, ב. פרש"י בראשית שם.
- (17) ויצא כט, טז. וראה תו"א וישב כט, ד: שם הקטנה רחל, ה' קטנה... ה' אחרונה של שם הו"ה. אוה"ת שבהערה 11. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תטז.
- (18) ישע"י מג, ז.
- (19) לקו"ת בלק טו, סע"א.
- (20) תהלים לו, כה.

ספר תרל"ה – חלק ב

תז

שרו ש"ע אמרוי נער הוא בחי' קטנות²⁰ שכדי שיהי' עולמות ונבראי' בע"ג מן הארץ לרקיע ת"ק שנה כו"י²¹ הוא מבחי' קטנות וצמצומי' וכמו מארז"ל²² הקב"ה רוכב על כרוב קל ושט בחי' אלף עולמות כרוב כרביא אנפי זוטרא²³ והיינו ע"י אתוון זעירין ואתה מחי' את כולם אך ע"י אותיות התורה הם המשכות גילוי אלקות בעולם הם אתוון בינונים ונק' כי תרכב על סוסך שלמעלה ממרכבה דרוכב על כרוב קל אע"פ שהוא בחי' אדם אך הוא אנפי זוטרא דה זעירא הנ"ל אבל אותיות התו' הם נק' סוסים שלמעלה מבחי' אדם כידוע דסוס גימט' ב"פ ס"ג²⁴ שלמעלה ממ"ה הנק' אדם²⁵ והסוס יש לו כח יותר מן האדם לכן במ"ת הי' גילוי אא"ס ב"ה ע"י אותיו' התורה וזהו כי נשגב שמו לבדו²⁶ שבחי' שמו ית' ג"כ קדוש ומובדל ונשגב מהעולמות רק הודו דשמו על ארץ ושמים²⁷ שכלליות חיות העולמות הוא רק זיו והארה מצומצמת כמו ע"י אתוון זעירין ה' קטנה אך וירם קרן לעמו ישראל עם קרובו²⁸ ע"י תומ"צ שיתגלה שמו הגדול ויתקדש שמו²⁹ רבא כו' וזהו כשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל³⁰ שהרוחות הם ו"ק מקור התהוות העולמות בבחי' העלם וע"י ישראל והתורה ממשיכי' גילוי אלקות בעולם וזהו נק"ש ת"ח בנייד ובונייד³¹ שעוסקי' בבנינו ש"ע³², להיות גדול הוי' בעיר אלקינו³³ וזהו כללות ענין מ"ת ישראל עם קרובו ש"ע אותיות התורה הם ממשיכים גילוי א"ס ב"ה בעולמות אך להבין מהו הילכו בתורתי צ"ל מה שמברכין על התורה נותן התורה לשון הוה³⁴ והלא כמה אלפים שנה שהתורה ניתנה וארז"ל³⁵ בכל יום

(19) יבמות טז, ב.

(20) ראה תר"א ואוה"ת שה"ש שבהערה 15.

(21) חגיגה יג, א. וראה תניא פמ"ח (ס, א). ובכ"מ.

(22) ע"ז ג, ב. וראה – נוסף לתו"א ואוה"ת בשלח שבהערה 1 – תו"א מגלת אסתר צא, א ואילך. שם.

ד. הובא באוה"ת בשלח שם (ע' תרח).

(23) ראה חגיגה יג, ב.

(24) אוה"ת בשלח שם (ע' תרח ואילך), ומציין שם לתו"א מג"א צא, ב. שם צו, ד.

(25) פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך אדם. עץ חיים שער י (שער התיקון) פ"ג. שער לח (שער

שער רחל ולאח) פ"ב. שער לט (שער מ"ז ומ"ד) דרוש ה. מאורי אור מערכת א אות קסו.

(26) תהלים קמח, יג.

(27) תהלים שם, יד (בדילוג לשון).

(28) אוצ"ל: שמי.

(29) תענית ג, ב.

(30) אוצ"ל: שנק'.

(31) ישע"י נד, יג. סוף מסכת ברכות. וראה ד"ה אז ישיר שנה זו פ"ב (לעיל ע' שנו), ובהנסמן שם.

(32) שבת קיד, א. וראה לעיל שם.

(33) תהלים מח, ב (בדילוג לשון). ראה זהר ח"ב רלה, א. ח"ג ה, א. זהר חדש תשא מד, א. חוקת נא, ד.

ובארוכה – ד"ה אלה מסעי שנה זו (לעיל ע' שפח ואילך).

(34) ראה לקו"ת תזריע כג, א. נצבים מו, ב. דרושים לסוכות פא, ג. ובכ"מ.

(35) ראה ספרי ופרשי יתרו יט, א. ואתחננו ו, ו. עקב יא, יג.

יהיו בעיניך כחדשים אשר³⁶ אנוכי מצוך היום בכל יום מה להלן באימה ויראה כך כו'³⁷ אך הענין דאותיות התורה נק' בשם סוסים והם ב' מיני סוסים³⁸ הא אותיות המעלים גש"י מלמטה למעלה כמו אותיות התפלה וסוס הב' הם הממשיכי גילוי אלקות מלמעלמ"ט, והיינו כשם שא"א לעולם בלא רוחות פ"י הב' הם³⁹ רוחות הנושבות בעולם מלמעלמ"ע ומלמעלמ"ט כך א"א לעולם בלא ישראל שהם הם הרוחות כמו רוח אייתי רוח ואמשיך רוח⁴⁰ רוח האדם העולה למעלה⁴¹ בק"ש ותפלה אם ישים אליו לבי רוחו כו'⁴², ונחה עליו רוח ה'⁴³ רוח ממרום⁴⁴ והוא ב' מיני הילוך הנ"ל וכמו מהלכים בין העומדים⁴⁵ וזה⁴⁶ שע"י העלאת מ"ן וביורור דנה"ב דאתכפ"י ואתהפכא מחשוכא לנהורא בביטול היש דוקא בביטול והעלאה מלמעלמ"ע יומשך ויתגלה גילוי אנוכי מצוך היום דוקא ובכל יום יהיו בעיניך כחדשים להיות נותן התורה וכמ"ש⁴⁷ כונן שמים בתכונה כונן לשון הוה ג"כ ששמים הם מדות התורה אש ומים חר"ג כשר ופסול וכונן שמים הם המשכת מוחין חדשי' בכל יום מחו"ב שהתורה קדמה לעולם אלפיים שנה⁴⁸ אאלפך חכמה ואאלפך בינה⁴⁹ מקור התורה וגם משרו"ל⁵⁰ בכל יום הקב"ה יושב ועוסק בתורה ג' שעות שהקב"ה הוא עצמיות המאציל יושב בבחי' ישיבה והשפלה בתורה בג"ש ג' מוחין וכל הקורא ושונה הקב"ה קורא כנגדו⁵¹ דוקא שלפי ערך ביטול האדם בנפשו הבהמית וגופו הגשמי לאלקות באתכפ"י כו' מזה יומשך גילוי אא"ס ב"ה בעולמו ועל נפשו האלקי מלמעלה וכמו שהי' גלות מצרים הכנה למ"ת שהיו ושקע"י במצרי' ערות הארץ⁵² בגוין

(36) ואתחננו שם.

(37) ברכות כב, א (ושם: וביראה. - ראה ע"ד פרטי הגירסאות במחז"ל זה - לק"ש חלק כה ע' 71

הערה 14).

(38) ראה - נוסף לתו"א שבהערה 1 - תו"א בשלח סג, ד ואילך. מג"א צו, ד. קיא, ג.

(39) אוצ"ל: הם הב' רוחות. - ראה (בענין ב' רוחות - מלמעלמ"ע ומלמעלמ"ט) מאמרי אדה"ז תקס"ט

ע' רכו ואילך. המשך מים רבים תרל"ז פק"ה ואילך - בביאור הגמרא תענית ג, ב.

(40) ראה זהר ח"ב קסב, ב.

(41) ע"פ קהלת ג, כא.

(42) איוב לד, יד (ושם: לבו).

(43) ישעי' יא, ב.

(44) שם לב, טו.

(45) זכרי' ג, ז.

(46) אוצ"ל: וזהו.

(47) משלי ג, יט.

(48) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד ושי"נ. זהר ח"ב מט, א.

(49) איוב לג, לג. שבת קד, א. וראה לקו"ת שה"ש א, ד. ד"ה ועדיין כו' ואתה הרם את מטך דש"פ

תוזמ"צ (בהמשך והחרים) תרל"א. המשך וככה תרל"ז פק"ז.

(50) ע"ז ג, ב. וראה לקו"ת שם (א, ב. שם, ד). מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' שעו. אוה"ת ג"ך ח"ב ע'

תתקלו. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' רה.

(51) תדבאר רפ"ח. ילקוט שמעוני איכה רמו תתרל"ד.

(52) מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר פ"א, ד בסופו.

ספר תרל"ה – חלק ב

תט

שע"ט⁵³ בתכלית החשך וסבלו עול גלות ולא שינו את לשונם⁵⁴ וכו' ע"ז נעשה אתכפי' ואתהפכא ע"ז זכו לגילוי דמ"ת כך בכ"י⁵⁵ חייב אדם לראות כאלו יצא ממצרים שלו מיצר הגוף ונפשו הבהמית במדות רעות ובק"ש נעשה יצ"מ⁵⁶ ואהבת את הוי' בשני יצר⁵⁷ וע"ז נותן התורה בהוה וזהו הילך בתורתו ולזה ניתן להם הזמן למען אנסנו הילך בתורתו כי במן נאמר הנני כו' לחם מן השמיים מזון רוחני ונק' לחם אבירים⁵⁸ לחם שיבלע⁵⁹ ברמ"ח אברי' שלא הי' בו פסולת כלל⁶⁰ והדוגמא לזה⁶¹ מענין אכילה דשבת דכתי"ב⁶² צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן כו' דאכילה דחול הוא בדרך בירור דלא על הלחם לבדו יחי' כו' כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם⁶³ וע"י אכילה דאדם נתברר ניצוץ אלקות שיש במאכל גשמי שנפל בשבה"כ והפסולת נדחה וע"ז בטן רשעים תחסר⁶⁴ וחיל בלע ויקיאנו מבטנו תורשינו⁶⁵ כו' אך בשבת בורר אסור והאכילה דשבת הוא מצוה בדרך תענוג וקראת לשבת עונג⁶⁶ ועד"ז ההפרש בין תפלה דשבת לתפלה דחול⁶⁷ שהוא ג"כ בדרך בירור כמו אכלתי יערי⁶⁸ הוא יוצר אור עם דבשי זה ק"ש לברר נה"ב מהמדות רעות והרע נפרד ונבדל לחוץ כמו שאומרי' בשמ"ע סלח לנו ואחר שמ"ע ויודוי אשמנו כו'⁶⁹ שכל מה שהנפש אלקי' יותר בקירוב אל ה' הוא מרגיש יותר הריחוק מאלקות מחמת הרע שבו ומתפרד ממנו ונופל הפסולת שלו אבל התפלה דשבת הוא בכחי' שמחה ותענוג כמו אז תתענג כו'⁷⁰ וינוחו בו וישמחו⁷¹ ישראל מקדשי שמך כמו בחי' האכילה דשבת שאינו בדרך בירור הפסולת כך יובן אכילה דמן לא הי' בו פסולת כלל רק ע"ד תענוג ומתיקות ונק' לחם מן השמיים, לכן הי' שייכות

(53) ראה זהר חדש ר"פ יתרו (לא, א). ועוד.

(54) מכלתא בא יב, ו. ויקיר פל"ב, ה. פרקי דר"א ספמ"ח.

(55) תניא פמ"ז בביאור לשון המשנה פסחים קטז, ב.

(56) לק"ת אמור לה, ד.

(57) ואתחנן ו, ה. משנה ברכות רפ"ט (נד, א). ספרי ופרשי עה"פ.

(58) תהלים עח, כה.

(59) אוצ"ל: שנבלע.

(60) ראה יזמא עה, ב.

(61) ראה תוי"א ואוה"ת בשלח שבהערה 1. וראה גם תוי"א ר"פ חיי שרה.

(62) משלי יג, כה.

(63) עקב ח, ג. ל"ת להאריזיל עה"פ. לק"ת צו יג, ב.

(64) איוב כ, טו (רש"י: יורישנו).

(65) ישעי' נח, יג.

(66) ראה תוי"א ואוה"ת בשלח שבהערה 1.

(67) שה"ש ה, א.

(68) ראה תוי"א הוספות קיא, ג: המשך תער"ב ח"ג ע' א'שמג"ד (בנוגע אמירת, סלח לנו" בשמו"ע).

(69) סה"מ תרנ"ט ע' קנו: תש"ד ע' 99 (בנוגע אמירת, אשמנו כו" אחר שמו"ע).

(70) ישעי' נח, יד.

(71) אוצ"ל: וישמחו בך.

להילך⁷¹ דתורה כי הנה תלת דרגין כו' ישראל סתים וגלי' ואורייתא סתים וגלי' וקובי"ה סו"ג⁷² ישראל סו"ג כי יש ב' בחי' בנשמה היא⁷³ חיצוני' הנשמה המלובשת בגוף נק' גלי' שעבודתה לברר הגוף ונה"ב בבחי' אתכפי' ונק' יעקב עבדי⁷⁴ ששת ימים תעבוד⁷⁵ בבחי' עבודה ומלחמה שעת צלותא שעת קרבא⁷⁶ ולאום מלאום⁷⁷ כו' ועד⁷⁸ לא הביט און ביעקב⁷⁹ יו"ד עקבי', אבל סתים דנשמה נק' ישראל לי ראש⁸⁰ ישראל עלה במח⁸¹ בחי' מקיף ושורש הנשמה וזהו בחי' נשמה יתירה⁸² שבשבת דווקא מאיר בכל א' מישראל שיר אל⁸³ בבחי' תענוג אלקות כמו אז תתענג על הוי"ה⁸⁴ כמ"ש⁸⁵ שער החצר הפנימית יהי' סגור כו' ובשבת יפתח הסתום ומאיר בבחי' גילוי מהמקיף ובתורה יש ג"כ סתים וגלי' ונגלה שבתו' נק' לחם כמ"ש⁸⁶ לכו לחמו בלחמי ונק' חטה כ"ב אתון דאוריית⁸⁷ שבאה לברר כמו כשר פסול כו'. וסתים הוא פנימי' התו' סודות ורזין דאורייתא כמ"ש⁸⁸ דבש וחלב כו' ומתוקים מדבש כו' וזהו דבר קטן הוויות דאביי ורבא גלי' ודבר גדול מעשה מרכבה⁸⁹ סתים לכו⁹⁰ המן שנק' לחם מן השמים ונאמר בו וטעמו כצפיחית בדבש הוא בחי' סתים ופנימי' התו' לכן עיי' אכילת המן בבחי' מתיקות וטעמי התורה סתים דאוריית⁹¹ מתעורר בהם ג"כ בחי'

71 אוצ"ל: להילוך.

72 זהר ח"ג עג, א. וראה לקו"ת נצבים מו, א. ובכ"מ.

73 אולי חסרים כאן כמה תיבות, או, אולי תיבה זו ("היא") מיותרת.

74 ישע"י מד, א. בהבא לקמן (בהחילוק בין "יעקב" ו"ישראל") – ראה ד"ה לא הביט און ביעקב

בלקו"ת בלק ע, ג. שם עא, ד ואילך.

75 יתרו כ, ט. תשא לד, כא. ואתחנן ה, יג.

76 הובא בכ"מ בדא"ח בשם הזהר (לקו"ת בלק עב, א. ר"פ תצא (לד, ג. שם לה, ג). ועוד). וראה זהר ח"ג רמג, א.

77 תולדות כה, כג ובפרש"י. וראה תניא פ"ג.

78 בלק כג, כא. בכל זה – ראה לקו"ת שבהערה 74.

79 פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך יעקב. עץ חיים שער ג (שער סדר אצילות למהרח"ו) פ"ב. תו"א ר"פ ויצא. ובכ"מ.

80 פרי עץ חיים שער הלולב פ"א. שער הפסוקים להאריז"ל וישלח לב, כט. סהמ"צ להצ"צ טו, ב – בשם הזהר. ובכ"מ.

81 ב"ר פ"א, ד.

82 תענית כז, ב. ביצה טו, א (נתבאר בלקו"ש חלק לא – תשא תשמ"ו). וראה תו"א ויקהל פז, ג.

83 ראה – נוסף ללקו"ת בלק שבהערה 74. תקו"ז בהקדמה (ג, סע"א). שם ת"י (כה, א). רמ"ז ר"פ אמור. לקו"ת שה"ש א, ריש ע"ד.

84 יחזקאל מו, א (ושם: שער החצר הפנימית . . . יהי' סגור . . . וביום השבת יפתח). וראה תו"א ויקהל פז, ד. הובא באוה"ת בשלח שם (ע' תרטו).

85 משלי ט, ה. וראה חגיגה יד, א. לקו"ת שה"ש כה, ב. לקו"ת שיחות חכ"ז ע' 112. וש"נ.

86 ראה זהר ח"ג קפת, ב. לקו"ת שה"ש שם.

87 שה"ש ד, יא. חגיגה יג, א (ובחגיגה שם: המתוקין).

88 סוכה כה, א.

89 בהבא לקמן – ראה גם אוה"ת בשלח שם (ע' תריו ואילך). אוה"ת עקב שם (ע' ב"כג).

מקיף וסתים דישראל לי ראש הנ"ל ועי"ז הי' להם כח ההילוך דתורה כנ"ל בני מיני הילוך ולכן כתיב במנ"י והוא כזרע גד לבן ואמרו במדרשוי שהוא בחי אגדה שמושכת לבו של אדם ורוב סודו התורה גנוזים בהי"י וכמ"שיי ביעקב האספו ואגידה לכם כו' מילין דחוכמתא, שלשון אגדה מרמז על פנימי' התורה ונק' המן זרע גד לכן נק' לחם אבירים כמו שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקהי' שכל העולם ניוזנים בצדקה והם ניוזנים בזרוע כו"י ונק' תוקפי דליבאי' כמו אביר יעקב תוקפיי' כו' בחי פנימי' חר"ב במדו' שלמעלה מהשכל והשגה רק רצון פשוט מצד עצם נפש האלקית וזהו שנק' מן לשון חלקי' כמו הי' מנת חלקי וכוסי אתה תומך גורליי' שלמעלה מהדעת והשכל רק בחי' חלק הוי' עמו וזהו מצד גילוי המקיף ושורש הנשמה בחי' סתים הנ"ל שבחי' המן שהוא סתים דיי' וזהו שנאמר במן לקטו אותו דבר יום ביומי' לא תתירו' כו' כי כל השפעות לחם מן הארץ הוא תחת הזמן כמו אין לך עשב שאין לו מזל' וגבוה על גבוהי' כו' וכמו' נער הייתי גם זקנתי שרו ש"ע אמרו אבל מי איכא זקנא קמי קוב"הי' שלמעלה משרש ומקור הזמן לגמרי לכן המן שנאמר בו הנני ממטיר לכם לחם מן השמים כתיב בו לקטו אותו דבר יום ביומו דוקא שכל יום מהזמן הי' כלי לגילוי והשפעת המן חדשים לבקרים' מלמעלה מהזמן לגמרי לכן בתורה ג"כ מברכי' נותן התורה בכ"י יהי בעינך כחדשים אשר אנכי מצוך היום וד"ל.

-
- (90) בשלח טו, לא. וראה במקומות שבהערה הקודמת. סדי"ה ויענך תרע"ה (המשך תעריב ח"ב ע' איצט ואילך). די"ה ויענך תשכ"ג (הנ"ל הערה 5) פ"ב (סה"מ מלוקט ח"ד ע' שנו).
- (91) מכילתא עה"פ.
- (92) ראה אגה"ק סכ"ג (קלז, א). ה"ל תלמוד תורה לאדה"ז פ"ב ס"ב.
- (93) ויחי מט, א. ראה זהר ח"א רלד, ב. הובא באוה"ת בשלח שם (ע' תריז).
- (94) ישע"י מו, יב. הובא באוה"ת שם (ס"ע תרטו ואילך).
- (95) ברכות יז, ב.
- (96) ראה תרגום לישע"י שם.
- (97) ויחי מט, כד ובתרגום אוקלוס שם.
- (98) ראה אוה"ת בשלח שם (ע' תרטו ואילך).
- (99) תהלים טז, ה.
- (100) כ"ה כהכת"י. ואוצ"ל: דאורייתא.
- (101) בשלח טו, ד (ושם: ולקטו דבר יום ביומו).
- (102) ראה בשלח שם, יט: אל יותר ממנו עד בוקר.
- (103) ראה ב"ר פ"י, ו. זהר ח"א רנא, א (בהשמטות). ח"ב קעא, ב. מורה נבוכים ח"ב פ"י. אגה"ת פי' (צו, א). אגה"ק סוסי"כ (קלב, א). מאמרי אדמו"ר הזקן על מארזיל ע' קלה ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ע' תתעו ואילך. סה"מ תרפ"ט ס"ע 153 ואילך.
- (104) ע"פ קהלת ה, ז.
- (105) בהבא לקמן – השוה לשון התרי"א בשלח שבהערה 8 (סה, ג).
- (106) איכה ג, כג.

ועתה יש להבין ענין ויענך כו' ולמה נק' מ"ם שנה דמדבר שאכלו את המן ימות עינתנו אך מובא במד"ר¹⁰⁷ תירוץ לזה משל גשמי דאינו דומה מי שאוכל מאכל ורואה את המאכל למי שאוכל ואינו רואה את המאכל כי כמו שיש תענוג וחיות בטעם המאכל כך יש בראי' שרואה את המאכל בעיניו ועי' אמרו¹⁰⁸ מכאן לסומין שאוכלי' ואינם שבעים שאינם רואי' מהות המאכל רק טעמו וככה יובן ע"ד הפשוט במזון המן שאע"פ שהי' טועמין בהמן כל טעם שבעולם חוץ מהי' מיני טעמים קישואין כו'¹⁰⁹ אך לא הי' בראי' מהות הדבר שרצה לאכול רק טעמו ולא ממשו לכן נק' ויענך כו' לשון עינוי, העדר התענוג וראיית הדבר שרצה לאכול ועד"ז¹¹⁰ יובן בשורש המן לחם מן השמים שהוא ענין סתים דאורייתא פנימי' התורה שנק' דבר גדול לגבי גלי' שבתורה הנק' דבר קטן כו' כמבואר למעלה אע"כ יש מעלה יתירה בנגלה שבתורה שמלוּבש בעיני' גשמי' כמו ואלו כשרות ואלו טרפות שהשכל של אדם משיג מהות הדבר הלכה בטוב טעם ודעת איך הוא כשר כו' ובאמת זהו חכמתו ורצונו ית' שכך עלה ברצונו וחכמתו ית' שזה הוא כשר וזה הוא פסול ותורה קדמה לעולם אלפיים שנה אאלפך חכמה כו' וירדה ונתלבשה בדברי' גשמי' בכדי שיוכל שכל האדם להשיגה ובוזה הוא משיג מהות חכמתו ית' והיא היא וכמ"ש על התורה כאשר יאמר משל הקדמוני¹¹¹ וכאשר יובן המשל יובן הנמשל שמלוּבש בו שהוא קדש¹¹² חכמה הקדומה והוא כמשל שאוכל המאכל ורואה מהותו אבל בסתים דאורי' שהוא פנימי' התו' דמזון המן אינו משיג רק מציאותו ולא מהותו אע"פ שטעמו כצפיחית בדבש במתיקת וטעמי התורה מ"מ אינו יכול להשיג מהות דברים העליונים כמו אופנים ושרפים ומרכבה תתאה ומרכ"ע רק מציאותם ולא בכחי' ראיית המהות לכן נק' ויענך וכמו הפרש שבין חכמים לנביאים¹¹³ שחכם עדיף מנביא¹¹⁴ שהוא משיג בדברים עליונים יותר מהנביא אך הוא רק בהשגת המציאות ולא בכחי' ראי' אבל בנביא נאמרי' ואראה את ה' כו' כ"א לפי מדרגתו בנבואה בכחי' ראי' ממש ולא ראי' זה כראי' זה ככה יובן ההפרש בין תורה הנגלית שלנו ולבנינו¹¹⁵

(107) קה"ר שבהערה 5. הובא באוה"ת עקב שם (ע' איכב). וראה גם ד"ה ויענך שבהערה 90.

(108) יומא עד, ב. ב"ר פס"ה, יג. הובא במתנות כהונה לקה"ר שם. אוה"ת עקב שם. וראה קונטרס העבודה פ"ב (ועד"ז סה"מ תרע"א ע' ז): והסומא אין לו תענוג בשום דבר וכמ"ש במ"א כענין שמחנו כימות עינתנו. ואולי הכוונה לאוה"ת שם, ולמאמר זה (ושלאחריו).

(109) יומא עה, א. ספרי, ספרי זוטא ופרשי' בהעלותך יא, ה.

(110) שמואל"א כד, יד. רש"י משפטים כא, יג. רש"י מכות י, ב. תו"א מג"א צח, ב. לקו"ת ויקרא ד,

סע"ג. אוה"ת וארא ע' קנב.

(111) = קדמונו של עולם. - ראה מקומות שבהערה הקודמת.

(112) ראה תניא אגה"ק ט"ט (קכו, ב). מאמרי אדמו"ר הזקן חקסי"ג ח"א ע' רעח ואילך. סהמ"צ להציצ

עקב, ב ואילך.

(113) ב"ב יב, א. נתבאר במקומות שבהערה הקודמת.

(114) ישע"י, א.

(115) ע"פ נצבים כט, כח.

בגילוי גמור ובין השגת סודות התורה ופנימיותה בהשגת המציאות בטוב טעם ומתיקות התורה אך לא בראי מהות ובכ"ז יובן ג"כ מה שנא' במן¹¹⁶ למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי כו' ויש בזה ב' פירושים פי' הפשוט שהידיעה¹¹⁶ שלא על הלחם הגשמי לבדו יחי' האדם כ"א על מוצא פי ה' שיש בכל המאכל¹¹⁷ ניצוץ קדושה אלקי שמחי' את האדם¹¹⁸ הגם שאינו רואה רק גשמיות המאכל ואינו רואה שום רוחניות ניצוץ אלקי שבו אעפ"כ עיקר החיות שלו הרוחני שבמאכל מחי' אותו והידיעה זו הוא מלחם המן שהי' רוחני שיבלעיי¹¹⁹ ברמ"ח אברי' ולא ידעו מה הוא¹²⁰ וגם כי חם השמש ונמס¹²¹ ולא הי' בו שום מהות גשמי כלל ואעפ"כ חיו מלחם כזה ארבעי' שנה לכן מזה הראי' שגם בלחם מן הארץ הגשמי עיקר חיות¹²² הוא ממוצא פי הוי' שבמאכל כמבואר בכתבי האריז"ל¹²³ וגם פי' הוי' הב' ע"ד הנסתר שהמן הוא כורע גד לבן וטעמו כצפיהית בדבשי' מתיקות פנימי' התורה ג"כ הפי' למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו שהוא פשט נגלה שבתורה הגשמי' לבדו יחי' האדם בנפשי האלקי' כי כל האומר אין לי אלא תו' אפי' תורה אין לו¹²⁴ רק על כל מוצא פי הוי' שבתורה יחי' האדם מחי' החיים איס ב"ה המלוכש בתורה הנגלית לנו ולבנינו וכמארז"ל כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו וכמ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום אנוכי מי שאנכי¹²⁵ היום בכל יום יהיו בעיניך כחדשים ממש וכמארז"ל¹²⁶ על מה אבדה הארץ¹²⁷ על שלא ברכו בתורה תחלה ברכו הוא ברכה והמשכה¹²⁸ מאאיס ב"ה בהתורה להיות הקב"ה יושב ועוסק בתורה וכ"ז הוא ע"י ההילוך מלמטלמ"ע בק"ש ותפלה בכוונה ורעותא דלבא רוח אייתי רוח ואמשיך רוח בהילוך מלמעלמ"ט כמ"ש¹²⁹ ונחה עליו רוח ה' כו' וכ"ז עכשיו במ' שנה דמדבר נאמר במן ויענך כו' אבל במם שנה דימוה"מ נאמר שמחנו כימות עיניתנו שאז יהי' גילוי פנימי' התורה בראיית המהות וכמ"ש¹³⁰ כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות ממש וכבר ביקש

(116) אוציל: שהודיע.

(117) אוציל: מאכל.

(118) מקומות שצויינו בהערה 63.

(119) אוציל: שנבלע.

(120) בשלח טז, טו.

(121) שם, כא.

(122) אוציל: החיות.

(123) שבהערה 63.

(124) יבמות קט, ב.

(125) ראה לקרית פינחס פ, ב. ואתחנן א, ד.

(126) נדרים פא, א וברין שם. בי"מ פה, א.

(127) ירמי ט, יא.

(128) ברכה מלשון המשכה – תרא מקץ לו, ג. ובכי"מ.

(129) ישעי' יא, ב.

(130) מיכה ז, טו.

מרעיה אעברה נא ואראה את הארץ¹³¹ שיהי' בכחי' ראיית המהות כמ"ש¹³² וירא ראשית לו בכל א' מישראל אך עכשיו לא פעל זה כמ"ש¹³³ ועתה ישראל שמע אל החוקים כו' אבל לעתיד בימיה"מ כתי"ב¹³⁴ כי עין בעין נראה כו'.

וזהו שמחינו במ' שנה דימיה"מ כימות עיניתנו במ' שנה דאכילת המן במדבר וזהו ענין ב"פ מם מם פתוחה ומם סתומה¹³⁵ וזהו דלמרבה המשרה ולשלום אין קצ¹³⁶ דימיה"מ שיתגלה הסתום ונגלה כבוד הוי' כו'¹³⁷ וימלא כבודו את כל הארץ¹³⁸ וזהו ענין דהתורה בעי"פ¹³⁹ מתחלת במם פתוחה דמאימתי קורין כו'¹⁴⁰ ומסיימת¹⁴¹ במם סתומה¹⁴² דיברך את עמו בשלום והוא ג"כ ענין¹⁴³ דואנכי¹⁴⁴ עמדתי בהר מם יום כימים הראשונים מה הראשונים ברצון אף ימים אחרונים ברצון מכלל דאמצעים שלא ברצון מחמת חטא העגל והם מם יום דתמוז ואב שהם ימי החורבן ורחל מבכה על בניה¹⁴⁵ בהתעוררות רחמים רבים וממם יום אלו נמשך מם יום דמ"ח אלול עד יום הכיפורים שהם ימי רצון וסליחה עיי' י"ג מדה"ר וזהו שמחנו כימות עיניתנו כו'.

(131) ואתחנן ג. כה. בכ"ז - ראה לקו"ת ואתחנן ב, ד. שם ג, ג"ד ואילך.
 (132) ברכה לג, כא.
 (133) ואתחנן ד, א.
 (134) ישעי' נב, ח.
 (135) ראה שבת קד, א. וראה בכ"ז - ד"ה ביום השני הקריב תרכ"ט פרק ג. ד"ה מאימתי קורין תרמ"ב.
 וראה ספר הערכים חב"ד - אותיות התורה מ"ם (כ) סעיף ד. וש"נ.
 (136) ישעי' ט, ו.
 (137) ישעי' מ, ה.
 (138) תהלים עב, יט.
 (139) אוצ"ל: שבע"פ.
 (140) ריש מסכת ברכות.
 (141) סוף מסכת עוקצין.
 (142) ראה במדבר רבה פי"ג, טו. ובארוכה - הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים תרנ"ט ע' ר"ח.
 (143) בהבא לקמו - ראה אוה"ת עקב שם (ע' ביכד).
 (144) עקב י, י ובפרש"י.
 (145) ירמ"י לא, יד. וראה לקו"ת נצבים מח, סע"א ואילך.

ספר תרל"ה – חלק ב

הטו

ויענך, וירעיבך ויאכילך את המן כו' למען ענותך לנסותך לדעת הילך בתורתך, הנה ארז"ל אין ימה"ש לישראל אלא ארבעים שנה שנא' שמחנו כימות עינתנו, והיינו שכנגד ארבעים שנה שאכלו ישראל את המן במדבר דכתיב ב' ויענך, ולכן לימה"ש ישמחנו כזמן העינוי הלזה וצ"ל למה נק' זמן אכילת המן בשם עינוי והלא ארז"ל שכל הטעמי היו בו ומקרא מלא הוא וטעמו כצפיחית בדבשי, וגם נגנזי צלוחי המן לדורות להראות הלחם שאכלו במדבר לרום חשיבותו, וא"כ האיך נקרא עינוי, והנה במן נא' למען אנסנו הילך בתורתך, אשר גם זה צ"ל מהו ענין אכילת המן להילוך בדרכי התורה ומהו הנסיון באכילת המן, הנה כתיב כי תרכב על סוסך שקאי על מ"ת כנודע שאותיות התורה נק' בשם סוסים, והיינו שכמו הסוס נושא את האדם למקום אשר בעצמו א"י לבוא לשם, כן הוא שע"י אותיות התורה נגבהים נש"י למקום אשר מצד עצמם לא היו יכולים לבא לשם, והענין הואי דהנה יש ג' בחי' באותיות¹⁴ אתווין רברבין אתוין זעירין ואתווין בינונים, והנה כל התורה היא באתווין בינונים ויש אתווין רברבין כמו ב' דבראשית¹⁵ י"ד דועתה יגדל נא¹⁶, ויש אתווין זעירין כמו ה' דבהבראם¹⁷, א' דויקרא¹⁸, וכלליות בריאת העולם הוא מאתווין זעירין וזהו דכתיב אלה כו' בהבראם וארז"ל בהא

-
- (1) מאמר זה הוא מאמר שלפניו – בשינויים.
  - (2) לכללות המאמר – ראה תר"א בשלח מטה, סע"א ואילך. ועם הגהות – אוה"ת בשלח ע' תרח-תרכו. להתחלה וסיום במאמר – ראה ד"ה ויענך וירעיבך באוה"ת עקב ע' ביכב"ב.
  - (3) עקב ח, ג.
  - (4) שם, ב.
  - (5) בשלח טז, ד.
  - (6) סנהדרין צט, א. הובא באוה"ת עקב שם ע' ביכב.
  - (7) תהלים צ, טו (ושם עניתנו).
  - (8) ראה קה"ר פ"ה, י: ויענך וירעיבך – וכי מאכל רעבון נתן להם הקב"ה המן לישראל. הובא באוה"ת עקב שם ע' ביכב. וראה גם רד"ה ויענך תרע"ה (המשך תעריב ח"ב ע' איצג). רד"ה הנ"ל תשכ"ג (סה"מ מלוקט ח"ד ע' שנה).
  - (9) יומא עה, ב.
  - (10) בשלח טז, לג. וראה מכילתא עה"פ. יומא נא, ב.
  - (11) בכל הבא לקמן – ראה תו"א ואוה"ת בשלח שבהערה 1.
  - (12) חבקוק ג, ח.
  - (13) ראה אוה"ת בשלח שם ע' תרכו.
  - (14) ראה זהר ח"א ג, ריש ע"ב. ח"ב קלב, א. ח"ג ב, א. רכ, א. עץ חיים שער ה (שער טנת"א) פ"ג.
  - (15) בראשית א, א.
  - (16) שלח יד, יז.
  - (17) בראשית ב, ד.
  - (18) ויקרא א, א.
  - (19) מנחות כט, ב. פרש"י עה"פ.

בראם והיינו שכלליות הבריאה דשמים וארץ ותולדותיהן נבראו בה"א, וההי"א²⁰ הוא ה' זעירא, והיינו בחי' ושם ה' קטנה רחל²¹, ונודע²² כי ענין תמונת ההי"א הוא ג' קווין ב' קווין מחוברים וקו אחד נפרד והם רומזי' על ג' עולמות בי"ע שבריאה ויצירה הם כמו ב' קווין המחברים שהם בערך זה לזה, כמו מחשבה ודבור שהם קרובי' להדדי, אבל עשייה היא כמו המעשה לגבי דבור שהם מרוחקים זה מזה שהרי הוא רוחני בערך המעשה שהיא גשמי ולכן קו השמאל שבאות ה' שרומז על בחי' המעשה אינו דבוק לגג ההי"א כ"א נפסק מהגג שרומז על ריחוק העשייה מהיצי' וכ"ש מבריאה וכן בפסוק דכתי' בי' ג' עולמות אלו הפסיק בין עשייה ליצי' בתיבת אף כמ"ש²³ בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ומקור כלליות ג' עולמות בי"ע הוא אות זעירא דבהבראם שבאות ה' זעירא זו בראם, ולכן גם שרו ש"ע נק' נער כמארז"ל²⁴ ע"פ²⁵ נער הייתי גם זקנתי שרו של עולם אמרו, פ"ב²⁶ שבכל ימי השבוע שרו ש"ע הוא מט"ט נק' נער, ועל יום השבת אומר ע"ע גם זקנתי וכמ"ש בזהר²⁷ דסליק לסיבא ואתהדא כמלקדמין כו', וענין היותו ה"א זעירא וכן מה ששרו ש"ע נק' נער הוא שכדי שיהי' מציאות התהוות עולמות הנברא²⁸ שהם בע"ג ומדה כמארז"ל²⁹ מן הארץ לרקיע ת"ק שנה עובי כל רקיע כו', בין כל רקיע כו' שהוא הגבלה זהו ע"י צמצום ולזה מורה היות ה"א דבהבראם אות זעירא על הצמצום אשר נתצמצם מאוא"ס הבבע"ג להיות שורש ומקור לבחי' הגבול כו', וע"פ זה יובן ג"כ אמרם ז"ל³⁰ בלילה מאי קעבד רוכב על כרוב קל שלו ושט בחיי אלף עולמות פי' שכדי שיומשך בחי' אלף עלמין שהם מספר וגבול זהו ע"י כרוב לשון כרביא אנפי זוטריי³¹ בחי' צמצום, וכן כדי שיומשך להיות ואתה מחיה את כולם³² זהו ע"י צמצום דה' זעירא דבהבראם, כ"כ³³ לעולם ה' דברך נצב להוות ולהחיות מאין ליש כו'.

(20) כ"ה בגוכ"ק (וכ"ה כמה פעמים לקמן). ואוצ"ל: וההי"א. או: וההי"י.

(21) יוצא כט, טז. וראה תו"א וישב כט, ד: שם הקטנה רחל, ה' קטנה . . ה' אחרונה של שם הרי"ה.

אוה"ת שבהערה 13. אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תטז.

(22) תו"א מג"א צה, סע"ב. לקו"ת בלק טז, סע"א.

(23) ישע"י מג, ז.

(24) יבמות טז, ב.

(25) תהלים לו, כה.

(26) ראה לקו"ת שה"ש כה, סע"א ואילך.

(27) ח"ג ר"ז, ב.

(28) כ"ה בגוכ"ק: ואוצ"ל: והנבראים.

(29) חגיגה יג, א. וראה תניא פמ"ח (סו, א). ובכ"מ.

(30) ע"ז ג, ב. וראה – נוסף לתו"א אוה"ת בשלח שבהערה 1 – תו"א מג"א צא, א ואילך. שם, ד. הובא

באוה"ת בשלח שם (ע' תרח).

(31) ראה חגיגה יג, ב.

(32) נחמ"י ט, ו.

(33) תהלים קיט, פט. שער היחוד והאמונה פ"א.

ואמנם אותיות התורה הנה כלליות כל התורה היא מאתווין בינונים שהם מורים על גילוי והמשכת אלקות מבחי' היותר גבוה ונעלה מאתווין זעירין, וזיע מרכבה דסוסי' שכמו הסוס יכול להעלות ולהוביל את האדם למקום אשר מצד עצמו לא הי' יכול לבוא לשם כן עיי' אותיות התורה שנמשלו לסוסי' עיי' נמשך גילוי אוא"ס מבחי' היותר גבוה מהמרכבה זכרוב שהוא אנפי זוטרא והגם כרובי' כרביא הוא תמונת ציור אדם מ"מ הוא אנפי זוטרא שמורה על הצמצום כו', שהוא בחי' ה' זעירא הנ"ל, אבל אותיות התורה הם אתווין בינונים שהם למעלה מאדם דאנפי זוטרא הנ"ל, והיותם נק' סוסי' לפי שסוס הוא גימט' ב"פ ס"ג³⁵ ונודע³⁶ כי ס"ג גבוה ממ"ה, אדם בגימ' מ"ה³⁷ וסוס הוא מבחי' ס"ג אלא שנפל בשה"כ³⁸, ומפני כי שרשו גבוה יותר לכן כחו רב יותר להעלות את בחי' אדם דמ"ה, וכן עיי' אותיות התורה שנק' סוסי' נמשך המשכת אלקותו ית' במ"ת, וזהו דכתי' יהללו כו' כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמי' וירם קרן לעמו³⁹, פי' נשגב הוא בחי' סוכ"ע שמרומם ונשגב מהעולמות, והנה גם בחי' נשגב הוא ג"כ רק בחי' שמו לבדו, והודו על ארץ ושמי' פי' שמה שמאיר על בחי' ארץ ושמי' הוא רק הוד וזיו מבחי' שמו הוא⁴⁰ בחי' נשגב והם בחי' הארה מצומצמת שנמשך עיי' בחי' הצמצום דאתווין זעירין כו' אבל וירם קרן לעמו הם ישראל עם קרובו עיי' בחי' תומ"צ שמאיר בחי' גילוי אלקות עיי' אותיות התורה שהם אתווין בינונים כו', וזהו שארז"ל⁴¹ כשם שא"א לעולם בלי רוחות כך א"א לעולם בלי ישראל, פי' רוחות הם ו"ק ד' רוחות העולם ומעלה ומטה והם הם המגבילי' את בחי' המקום, ודרך בם נמשך השפע מאוא"ס הבבע"ג דכתי' ב"י⁴² הנה מקום אתי וארז"ל⁴³ הוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו שיומשך בבחי' מקום שזה א"א כ"א עיי' ו"ק שהם הם המגבילי' את בחי' המקום כו' וכך א"א לעולם בלא ישראל שעיי' שישראל מקיימים התומ"צ עיי' ממשיכי' אוא"ס וכנ"ל שהתורה היא אתווין בינונים ועיי' נמשך גילוי אוא"ס בעולמות ששרשן הוא מאתווין זעירין, וזהו שארז"ל שת"ח נק' בוניך⁴⁴

(34) כ"ה בגוכי"ק: ואוצ"ל: דכרוב.

(35) אוהית בשלח שם (ע' תרח ואילך), ומציין שם לתוי"א מג"א צא, ב. שם צו, ד.

(36) ראה עץ חיים שער ח (שער דרושי נקודות) פ"א. תורת חיים ד"ה בראשית ברא (הב') פרק ז ואילך. נח ד"ה יהי כל הארץ פרק ד ואילך. ד"ה ואהי' אצלו אמון – והמאמרים שלאחריו – דשנת תרד"ע (בהמשך תערי"ב ח"א), ועוד.

(37) פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך אדם. עץ חיים שער י (שער התיקון) פ"ג. שער לח (שער שער רחל ולאח) פ"ב. שער לט (שער מ"ז ומ"ד) דרוש ה. מאורי אור מערכת א את קסו.

(38) תהלים קמח, יג"ד.

(39) כ"ה בגוכי"ק. ואוצ"ל: שהוא.

(40) תענית ג, ב.

(41) תשא לג, כא.

(42) ב"ר פס"ח, ט.

(43) סוף מסכת ברכות. וראה ד"ה אז ישיר שנה זו פ"ב (לעיל ע' שנו), ובהנסמו שם.

שעוסקים בבנינו של עולם⁴⁴ שע"י עסק התורה שת"ת כנגד כולם ע"י נמשך המשכות אלקות בעולמות כו', וזהו וירם קרן לעמו כו'.

ועדיין צ"ל מה"ע הילך בתורתי מה"ע ההילוך כו' ויובן זה בהקדם מה שאנו מברכין על התורה נותן התורה ל' הוה ולכאו' הלא כבר ניתנה תורה זה יותר מן ג' אלפי' שנה ומדוע מברכין נותן ל' הוה הל"ל נתן בקמץ לשון עבר וכן אמרו בכ"י יהיו בעניך כחדשי' כיום נתינתן מסיני⁴⁵, מה להלן באימה וביראה וברתת וזיעה אף כאן כו"⁴⁶ והענין הוא דהנה אותיות התורה נק' בשם סוסי', ויש ב' עיני הילוך⁴⁷ הא' שהסוס יכול להעלות את האדם מלמטלמ"ע לעלות בהר גבוה מה שאין ביכולת האדם לעלות מעצמו, הב' כשצריך לירד למקום נמוך שג"כ אין ביכולת האדם לירד מצד שהמדרון הוא בחוזק מאד, וע"י הסוס יכול לירד למקום חפצו, וב' בחי' אלו ברוחניות הם ב' מיני הילוך הא' מלמטלמ"ע זהו ג"כ ע"י אותיות התפלה שנק' ג"כ סוסי' שהם בחי' הילוך מלמטלמ"ע, וע"י אותיות התורה נמשך המשכת אלקות מלמעלמ"ט, ולפי ערך ההעלאה בתפלה שנק' סולם מוצב ארצה⁴⁸ שארו"לי⁴⁹ דא כבש המזבח וריחם עולה השמימה ועכשיו תפילה במקום קרבנות תקנו⁵⁰ ג"כ מוצב ארצה שמתחלת מדברי' תחתוני' שלא עשני עבד שלא עשני אשה⁵¹, ואח"כ עולים בסולם פסוד"ו וברכת ק"ש וק"ש עד שבתפילה אומר ברוך אתה ה', ולפ"ע זה נמשך אח"כ ע"י לימוד התורה המשכת אלקות וזהו שמברכין נותן התורה ל' הוה⁵² להיות כי בכ"י נמשך המשכת אוא"ס בתורה כמ"ש⁵³ כונן שמי' בתבונה שמי' הוא בחי' אש ומים⁵⁴ בחי' מדות עליונות, וכונן שמי' בתבונה הוא שבכל יום נמשכים מוחי' חדשים בתורה, וז"ע שארו"ל⁵⁵ שלש שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, פי' הקב"ה הוא א"ס עצמיות המאציל יושב ועוסק בתורה

(44) שבת קיד, א. וראה לעיל שם.

(45) ראה ספרי ופרשי' יתרו יט, א. ואתחנן ו, ו. עקב יא, יג.

(46) ברכות כב, א (ושם: ובויע). - וראה ע"ד פרטי הגירסאות במחז"ל זה - לקו"ש חלק כה ע' 71 הערות 14-15. (וש"ג).

(47) ראה - נוסף לתורה אור שבהערה ז - תורה אור בשלח סג, ד ואילך. מגלת אסתר צו, ד. קיא, ג.

(48) ויצא כת, יב. זהר ח"א רסו, ב. ח"ג שו, ב. תקר"ז תמ"ה (פג, א).

(49) ב"ר פס"ח, יב (ושם: סולם זה הכבש, מוצב ארצה זה מזבח. . וראשו מגיע השמימה, אלו הקרבנות שריחן עולה לשמים).

(50) ברכות כו, א"ב.

(51) בברכות השחר.

(52) ראה גם לקו"ת תזריע כג, א. נצבים מו, ב. דרושים לסוכות פא, ג.

(53) משלי ג, יט.

(54) ראה חגיגה יב, א.

(55) ע"ז ג, ב. וראה לקו"ת שה"ש א, ב. שם, ד. מאמרי אדה"ו תקס"ב ח"ב ע' שעו. אוה"ת נ"ך ח"ב ע'

תתקלז. ביאורי זהר להצ"צ ח"א ע' רה.

ספר תרל"ה – חלק ב

טיט

פ'י שמשפיל להיות המשכת מוחין בתורה וזהו ג"ש כנגד ג' מוחין כו', וכל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו⁵⁶ שע"ז ממשך על נפשו האלקית וכן מאיר חלקו בג"ע, ובעולם כמ"ש⁵⁷ גם את העולם תלוי בלבם כמ"ש במ"א, וכמו ששעבוד ויציאת מצרי' ה'י הכנה למ"ת כן בכל דור ודור חייב אדם לראות כאילו הוא עצמו יצא ממצרי'⁵⁸ ובאמת ל"ד בכל דור אלא בכ"י⁵⁹ יש בחי' מצרי'⁶⁰ הוא המצרי' וגבולים שנמשך מצד הסתר הגוף המעלים ומסתיר על אור האלקי שיש בכל דבר, שבאמת ה'י מתבונן ורואה בעין שכלו כח האלקי השופע חיות בכל דבר גשמי היתכן שה'י נמשך אחר הגשם המתהווה מן כח האלקי הרוחני שמכה בו ואומר גדלו⁶¹ אלא מפני הסתר הגוף המעלים על ראיית השכל בהשכלות אלקות נמשך הוא אחר הנפעל הגשמי, וצריך להיות יצ"מ היינו לצאת מן המצרי' וגבולי' המגבילי' אותו לאמר כך אני רוצה וזה אני צריך כ"א להיות בבחי' התבוננות בכ"ד⁶² גשמי אשר יחפוץ צריך להתבונן בשרשו המח' אותו עד שורש שרשו בעולמות העליוני' וגבוה מעל גבוה שומרי' ברוחניות ואז לא יחפוץ כלל בהנפעל כ"א בהפועל עד שבא בק"ש למסי' באחד⁶³, ואהבת בכל לבבך בשני יצרי'⁶⁴ שגם היצה"ר יבוא לאהבת השם והיינו כי יצה"ר אינו רע כלל כ"א הוא כח המתאוה⁶⁵, ורק הוא המצייר בו ציור רע, אבל באמת ע"י התבוננות השכל יכול להפוך שיהי' מתאוה לדברי' רוחני', ואח"כ נא"י⁶⁶ והי' הדברי' האלה, והיינו שכאשר יפעול בנפשו שיחפוץ לאהבה בכל לבבך בשני יצרי' והאיך ימצא אלקותו ית' זהו והיו הדברי' האלה שארז"ל בד"ת הכתוב מדברי' שבתורה נמשך המשכת אוא"ס ב"ה, ולפ"ע ההעלאה בק"ש אם ישים אליו לבוי' כן לפ"ע זה רוחו ונשמתו אליו יאסוף כו' וז"ע מ"ת שבכ"י ע"י יצ"מ שבכ"י כו', ובצאת ישראל ממצרי' אכלו מן במדבר

(56) תדבאר רפ"ח. ילקוט שמעוני איכה רמז תתרלד.

(57) קהלת ג, יא (ושם: בלבם). וראה לקו"ת במדבר ה, סע"א ואילך.

(58) משנה פסחים קטז, ב.

(59) תניא פמ"ז.

(60) תניא שם. לקו"ת אמור לה, ב. ובכ"מ.

(61) ראה ב"ר פ"י, ו. זהר ח"א רנא, א (בהשמטות). ח"ב קעא, ב. מורה נבוכים ח"ב פ"י. אגדה פ"ו (צו),

א. אגה"ק סוס"כ (קלב, א). מאמרי אדמו"ר הזקן על מארז"ל ע' קלה ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים

ח"ג ע' תתעו ואילך. סה"מ תרפ"ט ס"ע 153 ואילך.

(62) אוצ"ל: דבכ"ד ⇒ דבכל דבר.

(63) ע"פ קהלת ה, ז.

(64) ראה זהר ח"ב קיט, א. ח"ג לג, א. פרי עץ חיים שער הק"ש פ"ב. ב"ח לטור או"ח ר"ס סא. ועוד.

(65) ואתחנן ו, ה. משנה ברכות רפ"ט (נד, א). ספרי ופרשי' עה"פ.

(66) ראה לקו"ת חוקת נו, ד. דרושים לר"ה סא, ד. ובכ"מ.

(67) ואתחנן ו, ו (ושם: והיו. וכ"ה לקמן בפנים).

(68) ראה דרשות חז"ל עה"פ (ואתחנן שם, ז) ודברת במ: ספרי ופרשי' עה"פ. יומא יט, ב וברשי' שם

ד"ה במ (הב'). שו"ע אדה"ז: טו"ח סקנ"ו סט"ז. הל' ת"ת פ"ג ס"ב.

(69) איוב לד, יד.

שהמן הוא לחם דכתי' ב'70 לחם אבירי' אכלו איש וארז'1 לחם שנבלע
באיברים שלא
(חסר72)

(70) תהלים עח, כה (ושם: אכל).

(71) יומא עה, ב.

(72) המאמר לא נגמר בגוכי"ק. להמשך הענינים - ראה מאמר שלפניו.

שמחנו כימות ענתנו, מזה למדו רז"ל שאין ימוה"מ לישראל אלא ארבעי שנה שנה שנא' שמחנו כימות ענתנו, שכמו בצאת ישראל ממצרי' אכלו את המן ארבעי שנה עד בואם אל קצה ארץ נושבת כן לע"ל יהיו שמחים ארבעי שנה כמו ימי העינוי שנתענו באכילת המן כמ"ש במן ויענך וירעבך, וכתי'5 בו למען ענותך, ולכאור' יפלא למה יקרא אכילת המן בשם עינוי הלא טעמו בו כל הטעמים שרצו לבד מה' מיניסי, וכתי' בו וטעמו כצפיחית בדבשי, והאיך נקרא בשם עינוי, אך הענין הוא דהנה יש משל גשמי לזה שאינו דומה מי שרואה את המאכל למי שאוכל ואינו רואה מה שאוכל, מפני שכשם שי ש עונג באכילת המאכל מה שחך אוכל יטעם כן יש עונג בראיית המאכל ולכן ארז'לי על הסומין שאוכלים ואינם שבעים מפני שאינם רואים מהות גשם האוכל רק טעמו לבד, ולפ"ז יובן במן שאע"פ שהיו טועמין במן כל הטעמים כו' מ"מ הי' רק טעמו שהיו מרגישים טעם אותו הדבר שחשבו אבל לא שהי' נדמה להם המן כממשו של דבר ולכן נק' עינוי כו' וזהו דכתי' ב' ויענך מפני העדר התענוג מראיית הדבר שרצה לאכול, ועד"ז יובן בשורש המן למעלה שהוא לחם מן השמים שהוא מאכל שבו וע"י יושב בחי' רזין בחי' סתים שבתורה שנק' דבר גדולי' לגבי גליא שבתורה שנק' דבר קטין, מ"מ יש מעלה יתירה בבחי' גלי' שבתורה שמלובשת בענינים גשמיים כמו אלו טריפות ואלו כשרות ששכלו של אדם משיג מהות הדבר הלכה בטוב טעם ודעת

(1) קטע זה הוא, כנראה, התחלה אחרת לבי' המאמרים שלפניו. ולא נגמר בגוכי"ק.

(2) תהלים צ, טו. וראה בהכא לקמן - ד"ה ויענך וירעיבך באוה"ת עקב חלק ה' ע' כיכב-ביכד.

(3) סנהדרין צט, ב.

(4) עקב ח, ג.

(5) עקב שם, ב.

(6) יומא עה, א. ספרי, ספרי זוטא ופרשיי בהעלותך יא, ה.

(7) בשלח טז, לא.

(8) קה"ר פ"ה, י.

(9) יומא עה, ב. ב"ר פס"ה, יג.

(10) סוכה כח, א.

באיזהו אופן יהי כשר וכן באיזהו אופן יהי טריפה כו' וגשם דבר הלכה זה היא
היא מעצמיות חכמתו ורצונו
(חסר"י)

(11) ראה לעיל הערה 1.

בס"ד פ' כי תבא שבת חתונה תרל"ה, ליובאוויטש

**משנה דקדושין פ"ק האשה נקנית בכסף היינו הנה"א אין שייך משיכה
מרה"ר לרה"י כי היא מיוחדת עמו, ומצד עצמה א"צ תקון ובירור רק
שנמשך לה מלמע' מ"ד בחי' כסף או שטר כמ"ש במ"א, ואפי' באמה העברי'
ועבד עברי' שהן נשמות דבריאה ויצי"א אין שייך משיכה כי המשיכה היא**

(1) מאמר זה נדפס מכת"י 694. והוא ד"ה משנה דקדושין שנדפס באוה"ת על מאמרי רז"ל ע' לג ואילך
(מגוויק אדמ"ר הצ"צ 1114).

לכמה ענינים המבוארים בהמאמר – ראה ד"ה כימי צאתך (לקמן ע' תקלח ואילך) שהוא המשך למאמר זה.
הנחה מהמאמר זה – לקמן ע' תקל ואילך. תקלב ואילך.

(2) שבת חתונה תרל"ה: במוצאי שבת קודש פ' תצא, י"א אלול תרל"ה, התקיים חתונת כ"ק אדמ"ר
מהורש"ב נ"ע עם בת דודו הרבנית הצדקנית מרת שטערנא שרה, בעיר אוורוטש (מקום דירת דודו אבי
הכלה, הרה"ק וכו' ר' יוסף יצחק). מפני סיבות שונות והעיקר לסיבת חולשת הבריאות לא יכול כ"ק אדמ"ר
מהר"ש נ"ע לנסוע להחתונה לאוורוטש. מיום האופרופעניש עד אחרי שבעת ימי המשתה, אמר כ"ק אדמ"ר
מהר"ש נ"ע ל"ב מאמרי חסידות. ביום א', פ' נצוי, י"ט אלול באו חזרה לליובאוויטש. – ככ"ז ראה לקמן ע'
תקנח ואילך.

המאמרים הידועים לנו שאמר במשך זמן זה הם:

(א) משנה דקדושין כו' האשה נקנית (הנדפס כאן. הנחה מהמאמר – לקמן ע' תקל ואילך. תקלב
ואילך).

(ב) שמח תשמח (נדפס לקמן ע' תכד ואילך).

(ג) כימי צאתך מארץ מצרים (נדפס לקמן ע' תקלח ואילך). והוא המשך לד"ה משנה דקדושין כו'
האשה נקנית הניל.

(ד) שמח תשמח (נדפס לקמן ע' תקלו ואילך).

(ה) כי על כל כבוד חופה (ראה שיחת כ' כסלו תרצ"ג – נעתק לקמן ע' תקס).

(ו) אני לדודי ודודי לי (ראה שיחה הניל – נעתק לקמן ע' תקסא).

(ז) או תשמח בתולה במחול (ראה שיחה הניל – נעתק לקמן ע' תקסב).

(ח) שוש תשיש (ראה ספר השיחות תרצ"ז ע' 190).

(3) משנה א (ב, א).

(4) ראה תניא פל"ז (מח, ב) מעץ חיים שער כו (שער הצלם) ספ"א.

(5) ראה ד"ה חמשה קנינים במאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' קכ ואילך. ועם הוספות וכו' – מאמרי
אדמ"ר האמצעי שבועות ע' תחסב ואילך. אוה"ת במדבר (שבועות) ע' קעה. ס"ע קעז ואילך. ע' קפח. סה"מ
תרל"ז ע' רעו. וראה סה"מ"צ להצ"צ לו, א. מקומות שצויינו בהערה 9.

(6) סה"מ"צ להצ"צ פג, ב.

(7) ראה קידושין פ"א מ"ג (כב, ב). רמב"ם הל' מכירה רפ"ב.

מטורי דפרודא לרה"י כו' או בקרן זויות הסמוכה לרה"ר או בחצר של שניהם⁸ שיש שם תערובות טו"ר, והמשיכה נז' שם בקנין הבהמות שבנפש הבהמ' שייך משיכה להמשך מטורי דפרודא לרה"י יחידו ש"ע. ולבאר ענין מסירה ומשיכה דבהמה גסה לתנא דמתניתין⁹ נקנית במסירה [דוקא ולא במשיכה כן פרש"י, ולתוס' נקנית ג"כ במשיכה ולשון הגמ' דקדושין¹⁰ משמע כפרש"י] והדקה במשיכה, והנה מסירה קונה ברה"ר ומשיכה בסמטא, והפוסקים נלאו בזה"י אי מסירה עדיפא תהי' ג"כ ברה"י ואי משיכה עדיפא אמאי אינו קונה ברה"ר, גם לכאורה בכלל משיכה הוא ג"כ מסירה. אך הענין כי המשיכה היא העלאת וקרבת הנפש כנ"ל וכל עלי' היא המשכה כמארז"לי¹¹ בעלי השיר [יוצאין] ונמשכין בשיר, ובחי' העלאה זו לא שייך ברה"ר דכיון שהוא בטורי דפרודא אין כאן עלי' כלל כי זו היא הבחי' היותר שפלה בהשתלשלות, משא"כ בקרן זויות שהו"ע רשות מיוחדת דלא שכיחי רבים הי' בחי' עלי' כי כל בחי' הקדושה הוא היחוד היפוך הריבוי כנודע בענין נפשות עשו וע' נפש דיעקב¹². וזהו שארז"לי¹³ אם פגע כו' משכהו לבהמ"ד, והנה כתיב¹⁴ משכני אחריו נרוצה שהמשיכה היא בחי' אחריו וכמ"ש¹⁵ אחרי ה' תלכו פי' כל חיות וגילוי אלקות שבכל העולמות הוא רק מבחי' מלכותו ית' וכמ"ש¹⁶ כי עמך מקור חיים שהמקור חיים הוא עמך וטפל ובטל כו', וכמבואר באריכות על פסוק זה בשנת תקס"ה¹⁷ משם תדרשנו. נמצא המשיכה וההעלאה ממטלמ"ע היא רק בבחי' אחריו כו', ופי' נמשכין בשיר נודע מענין שיר הלויים שהוא ע"י התבוננות הנ"ל שמזה נמשך השיר והעלאה. והנה הנה"ב שבאדם יש כמה מדריגות כמ"ש בפ' ויקרא¹⁸ ע"פ¹⁹ מן הבקר ומן הצאן תקריבו, ודרך כלל בהמה דקה היינו שאין הבהמות בגסות כ"כ רק תאוות דקות ולא להתאוות לרע גמור ח"ו ובהמה גסה היא שהנה"ב היא חומריות יותר כי שור נגח

(8) ראה רמב"ם שם פ"ב ה"ה. פ"ד ה"ג ואילך.

(9) ראה לקו"ת עקב טו, ג. סידור עם דא"ח קיא. ב ואילך. וראה מקומות שצויינו בהערה 5.

(10) קידושין פ"א מ"ד (כה, ב).

(11) קידושין שם.

(12) ראה תוד"ה בהמה גסה (הב') - קידושין שם. תוד"ה ספינה - ב"ב ע, א. ועוד.

(13) שבת נא, ב. הובא במאמרי אדה"ז שבהערה 5 (ע' קכ).

(14) ראה ספר הערכים ח"ב ערך אומות העולם סעיף יב, ובהנסמן שם.

(15) סוכה נב, ב.

(16) שה"ש א, ד.

(17) ראה יג, ה (ושם: ה' אלקים). וראה ד"ה משכני באוה"ת שה"ש ח"א ע' טו.

(18) תהלים לו, י.

(19) ברשימת מאמרי אדה"ז דשנת תקס"ה (בסו"ס מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב) - ליתא מאמר זה.

ואוצ"ל: תקס"ג. - ראה מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"א ע' סט. ובשניונים - תויא מקץ לו, א.

(19) ראה ד"ה אדם כי יקריב בלקו"ת ויקרא כ, ד. קונטרס התפלה פרק ח (ע' 20). ד"ה באתי לגני

הש"ת פרק ב (סה"מ הש"ת ע' 113).

(20) ויקרא א, ב.

הוא: כו, לכן בהמה דקה נקנית במשיכה שיכולה להמשך בקול: אחרי הקדושה ע"י התבוננות הנ"ל משא"כ בבהמה גסה פרש"י דאין דרכה בכך, ר"ל שאין דרכה להיות נמשכת בשיר כי אחוזה וקשורה מאד בתאות גשמיות עד שאפי' מתבונן איך כי עמך מקו"ח עכ"ז אינו נעתק ונמשך ממקומו התאוות כו' וכמ"ש²¹ ואתם בני יעקב לא כליתם. וא"כ אינו נמשך ממקומו הרה"ר לרה"י כו' אעפ"כ יש עצה לזה שיוכל להיות קונה במקומו ברה"ר והיינו ע"י המסירה, והענין שהמסירה היא מיד ליד ממש ולהאומרים דא"צ מיד ליד עכ"פ הקונה אחוזה בידו²² משא"כ משיכה דסגי בקורא לה והיא באה כו' ואע"פ שאינו אחוזה בידו²³, ופי' כי משכני אחריו בחי' ממכ"ע הנק' אחרי ה"י שם שייך התחלקות דרגין משא"כ בחי' סוכ"ע קמי' כחשיכה כאורה²⁴, וע"ז אמר את השמים את הארץ אני מלא²⁵ היינו אפי' בעשי' הגשמיות בחי' רה"ר כו' וזהו בחי' מסירה ליד הבעלים ממש דהיינו בחי' סוכ"ע משא"כ משיכה מרחוק בחי' ממכ"ע אחריו כו' וזהו כמ"ש במ"א²⁶ ע"פ²⁷ לבי ובשרי ירננו אל גו' דוקא בחי' לבי ובשרי הגשמי²⁸ ירננו מהתבוננות במהו"ע דוקא, וזהו"ע ב' כלות²⁹ אפי' היא חגרת³⁰ כו' בחי' לבי ובשרי, ולמסקנא בהמה גסה נקנית ג"כ במשיכה כיון שהוא עדיפא שהיא עדיין היתר נוגה, משא"כ מי שהעביר הדרך כו' גם מסירה י"ל מס"נ וביטול רצון לגמרי שזהו פי' מסירה שמוסר א"ע שלא יה' לו רצון אחר, וההפרש בין משיכה להגבהה, נ' דמשיכה עדיין רגליו למטה דהיינו שיש לו אחיזה בגשמיות וזה מדריגות הבינוני לאכפייא כו'³¹ אבל הגבהה שמובדל מהחומריות וגשמיות ממש בחי' צדיק מואס ברע³² ולבי חלל בקרבי³³. או י"ל משיכה והגבהה כענין מ"ש במ"א³⁴ ההפרש למע' בין הליכה

(21) ע"פ לשון הכתוב – משפטים כא, כט.

(21*) כ"ה בהכתי"י. ובאוה"ת שבהערה 1: בקל.

(22) מלאכי ג, ו.

(23) ראה תוד"ה בהמה גסה (הא) – קידושין כה, ב. תוד"ה אחוזה – ב"ב עה, ב. מגיד משנה לרמב"ם

הל' מכירה פ"ג ה"ג.

(24) ראה קידושין כב, ג. ב"ב עה, ב. רמב"ם שם פ"ב ה"ו.

(25) תהלים קלט, יב.

(26) ירמ"י כג, כד.

(27) ראה לקר"ת במדבר ח, ב. שם, סע"ג ואילך. בהעלותך לא, סע"ג.

(28) תהלים פד, ג.

(29) ראה גם קונטרס ההתפעלות לאדמו"ר האמצעי פרק ב. שם פרק ד. ועוד.

(30) לקר"ת במדבר שם.

(31) ראה כתובות יז, א.

(32) ראה תניא פ"ב ואילך.

(33) ראה תניא פ"י.

(34) תהלים קט, כב. ראה תניא פ"א. פ"ג.

(35) ראה ד"ה קול דודי כו' מדלג על ההרים בלקר"ת שה"ש טו, ב. הנחה אחרת במאמרי אדה"ו תקסט"ט

ע' מט. אוה"ת שה"ש ח"א ע' רנה ואילך.

לדילוג שבהליכה רגלו א' על הארץ משא"כ דילוג. וזהו"ע הצמצום וחלל כו"כ עיין ע"פ קול דודי מדלג דתקס"ט³⁶, כמו"כ מלמטלמ"ע יש ב' בחי' העלאת מ"ן א' מדרגא לדרגא נק' משיכה והילוך הלוך ונסוע³⁷, אבל הגבהה היא בחי' מדלג שור בחילא יתיר³⁸, ועי"ז מעוררים מלמע' ג"כ הילוך ודילוג והבן.

עיין עוד מענין משיכה מ"ש ע"פ מאמר הוהר משכו יומין עילאין כו' שבפ' פנחס רמ"ט³⁹ והיא משיכה מלמע' למט' וי"ל המשכת אה"ר לאה"ע דאהבה נק' יום ואה"ר יומין עילאין ושרשם ממל' דא"ק בהמה רבה שממנה נמשך בחי' עתיק יומין וזהו יומין כו' וכענין העלאת והטבת הנרות המבואר במ"א.

(36) ראה ד"ה הנה ענין מדלג על ההרים בלקו"ת שה"ש מב, ב.

(37) הנ"ל הערה 35.

(38) לשון הכתוב - לך לך יב, ט.

(39) ראה זהר ח"א קכט, ב. אוה"ת שה"ש שם (ס"ע רנה ואילך) - כביאור ענין דילוג.

(40) סוף עמוד ב. וראה מאמרי אדה"ו תקס"ב ח"ב ע' שפת.

שמחי תשמח ריעים כו' כשמחך יצירך בג"ע, ולכאו' יפלא הלא הכריאה יש מאין הנה היא ירידה צורך עלי, ומהו"ע כשמחך יצירך בג"ע וגם צ"ל מה"ע שמח תשמח ריעים האהובים דהנה נודע ממ"ש במ"א בענין אכלו ריעים לעילא שקאי על חו"ב, ונודע כי השמחה היא בנינה כמ"ש אם הבנים שמחה אבל אבא הוא למע' מן השמחה ולכן רק מועדים לשמחה אבל שבת מוחין דאבא היא מנוחה ועונג כמ"ש וקראת לשבת ענג וא"כ צ"ל ענין אומר שמה תשמח דמשמע שמח בעצמו ותשמח שתפעול בהם השמחה גם בריעים הוא חו"ב שנמצא מצד עוצם הגילוי גם החכ' תהי' שמחה כו' וצ"ל, אך הענין יובן ע"פ משנ"ת בד"ה אז ישיר דאגוסטוס וד"ה ועשו ארוני' שפעם נק' כנס"י חתן

(1) מאמר זה נדפס מכת"י 694.

המאמר נאמר בש"פ תבא. ראה לעיל ע' תכא הערה 2.

הנחה ממאמר זה - לקמן ע' תקמב ואילך.

(2) נוסח ברכת נשואין.

(3) שה"ש ה, א.

(4) זהר ח"ג ד, א.

(5) תהלים קיג, ט. ראה זהר ח"א ריט, א. ח"ב פד, א. פה, ב. לקו"ת דרושים לשמע"צ פה, ג.

(6) ראה לקו"ת צו יא, ריש ע"ד. ובכ"מ.

(7) ישע"י נח, יג.

(8) ראה גם רד"ה שמח תשמח תרניז (סה"מ תרניז ע' קעג).

(9) אוה"ת בשלח ע' תצ.

(10) לע"ע לא מצאתיו. וראה גם לקמן ס"ע תמז ואילך.

א"ת מורשה אלא מאורסהיי ופעם אמרו ביום חתונתו זו מ"ת¹¹ נמצא כי כנס"י נק' כלה והענין הוא דשניהם אמת דהנה איתא בזהר¹² תלת קישרין¹³ מתקשראן דא בדא ישראל ואורייתא וקוב"ה וכולהו דרגין על דרגין סתים וגלי¹⁴, דהגם שהנשמה היא חלק אלוק ממעל¹⁵ מ"מ מצד שהנשמה מלובשת בגוף מתקשראן באורייתא סתים וגלי¹⁶ אמנם ענין התו' שיומשך בה המשכת התו' הרוחניות כמו מה שלומדין בג"ע¹⁷ וכדומה זהו ע"י ישראל וגם ע"ד דוד הי' מחבר תו' שלמע' בהקב"ה¹⁸ שזהו בחי' המשכת אוא"ס ע"י שרש ומקור נש"י שלא כל הנשמה מלובש בגוף כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה יונתי בחגוי כו¹⁹, ואי לזאת עדיין צ"ל דא"כ שע"י הנשמה יכולה להיות יותר המשכת אלקות עד שע"י נק' נש"י חתן לגבי התו' וא"כ למה ירדה הנשמה בגוף ומהו העלי' הלא כמו שנתלכשה יש יתרון להנשמה שאינה מלובשת. אך הענין דכבדי שתמשיך שרש הנשמה המשכת אוא"ס בתורה זהו ע"י הנשמה המלובשת בגוף, וזהו"ע התפלה שנק' סולם מוצב ארצה²⁰ שכמו הסולם מחבר הגג עם הארץ כן סולם דתפלה מחברת נשמה המלובש בגוף עם שרש ומקור הנשמה, ולכן מתחלת התפלה מדברים תחתונים שלא עשני עבד שעולה בשליבת הסולם פסוד²¹ וברכת ק"ש עד ק"ש למס"נ באחד²² ושמ"ע המשכת אוא"ס מפני כי מגיע שרש נפשו ואז תוכל הנשמה מצד שרש נפשה להמשיך המשכת אוא"ס ב"ה בתו' וזהו"ע על שלא ברכו בתו'²³ הוא בחי' המשכת אוא"ס בתורה, ועפ"י יובן ענין כשמחך יצירך שאין הכוונה היצירה לבדה כמו שהיא רק מכוון מה שיוצא עם היצירה שע"י ירידה זו נעשה עלי' כי שרש הנשמה מפנימי' הכלים²⁴ וע"י ירידתה והתקשרות נשמה שבגוף לשורש הנשמה ע"ד העבודה מלמעלמ"ע אז ע"י התו' מלמעלמ"ט ממשיכים אוא"ס בתורה כו'. ועי"ז מתעלים הנשמות לבחי' האור ונמצא שהעלי' הוא מכלים לאורות וע"ז הי' השמחה שבשעת היצי' להיות כי הוא צופה ומביט ומגיד מראשית אחרית לכן

(11) ברכה לג, ד. פסחים מט, ב.

(12) שה"ש ג, יא. משנה תענית כו, ב.

(13) ח"ג עג, א.

(14) ראה לעיל ע' שמו הערה 121.

(15) איוב לא, ב. ובתניא רפ"ב, מוסיף תיבת: ממש.

(16) ראה לקמן (תרל"ז) ע' תנא ואילך.

(17) ראה זהר ח"ג רכב, ב (ברע"מ). ספר הבהיר (סנ"ח) סקצ"ו. לקו"ת שלח מז, ג (במעין החכמה). שם

נא, א (בס' הבהיר (נ"א במעין החכמה)).

(18) טז, ד.

(19) ויצא כח, יב. זהר ח"א רסו, ריש ע"ב. ח"ג שו, ריש ע"ב. תקר"ז תמ"ה (פג, א).

(20) נסמן לעיל ע' רצד הערה 58.

(21) נדרים פא, א. כ"מ פה, ריש ע"ב. רבינו יונה הובא ברין לנדרים שם. ב"ח לטור אר"ח סמ"ז. שו"ע

אדה"ז אר"ח ר"ס מז.

(22) ראה עץ חיים שער כח (שער העיבורים) פ"א. שער מ (שער פנימיות וחיזונויות) דרוש י. פרי עץ

חיים הקדמה לשער השבת פ"ה. שער השבת פ"י. לקו"ת פ' ראה כו, ריש ע"ד. דרושים ליוהכ"פ ע, ג.

אמר כשמחך יצירך בג"ע מקדם היינו מקדם עד שלא נעשה עדיין ומ"מ השמחה הוא ע"י העלי' שע"י ירידה ואמר עוד שגם ריעים האהובים חו"ב הגם שהם אורות המלובשים בכלים וחכ' ראשית ההשתל' הנה גם בהם תהי' השמחה פי' הגילוי כמו ששמח הוא ית' על יצירת האדם בג"ע בבחי' קדם שגם בסדר ההשתל' יומשך גילוי אור כ"כ כמו בבחי' קדם שלפני ההשתל' כו"כ²³, וזהו שמח תשמח ריעים האהובים כשמחך יצירך בג"ע בבחי' קדם כו', והענין הוא דהנה כל בנין התהו הי' בנין ע"מ לסתור וסתירת התהו הוא ע"מ לבנות²⁴ וא"כ הרי שניהם מחודשים, אבל קדם הוא מה שהוא בחי' קדמון שאינו מחודש וענין כשמחך יצירך בג"ע מקדם היינו שע"י לעשות לתקן עי"ז יומשך מבחי' קדם בחי' קדמון וא"כ כשנמשך בחי' זו בחו"ב פועל בהם השמחה, וזהו שמח מצד עצמו תשמח ריעים ג"כ הם בחי' חו"ב כו'.

(23) ראה לקו"ת צו ט, א.

(24) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תשכח. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ב ע' תקפג ואילך.

□□□

שופרי של ר"ה של יעל פשוט כו' ושתי חצוצרות כו' שופר מאריך וחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר¹, ולכאו' מאחר שמצות היום בשופר ולכן חצוצרות מקצרות א"כ למה צריכתי החצוצרות², והענין הוא דכתי"ב תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת כו' וצ"ל³ הלא יעקב הי' מרכבה למדת הת"ת שהיא בחי' אמת כמ"ש ונתתם לי את אמת ופי' בזהר⁴ דא את וא"ז וכן אברהם הי' מרכבה למדת החסד כמ"ש בפרד"ס⁵ בשם ס' הבהירי אמרה מדת

(1) כ"ק אדמו"ר מהר"ש כותב על מאמר זה: "לד"ה להבין ע' מלכות, בס' אנשי יריחו". והיינו שמאמר זה [מלבד ההתחלה וסוף] הוא הגהות וביאורים לד"ה להבין ענין מלכות וזכרונות לאדמו"ר הזקן בספר "אנשי יריחו" (בדף 1003 - גוכ"ק אדמו"ר האמצעי). ונדפס בשינויים קלים במאמרי אדה"ז - אתהלך לאוניא ע' רג ואילך.

(2) ר"ה פ"ג מ"ג (כו, ב).

(3) ראה גם רד"ה שופר של ר"ה תרנ"ג (סה"מ תרנ"ג ע' קמא).

(4) מיכה ז, כ.

(5) ראה גם אגה"ק רס"ו. לקו"ת מטות פג, סע"ג.

(6) יהושע ב, יב.

(7) ח"ג בתחלתו. נתבאר במאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' שסח ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' שיג ואילך. ועוד.

(8) שער כב (שער הכינויים) פ"ד.

(9) סימן קצא.

ספר תרל"ה – חלק ב

תכז

החסד כל ימי היות אברם בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי וא"כ למה צריכתי ליתן להם חסד ואמת, וגם מהו ענין השבועה אשר נשבעת לאבותינו כו' הלא גם מצד עבודתם הגיעו לחסד ואמת.

ויובן בהקדמי ענין מלכיות וזכרונות, הנה ענין עשרת י"ת הוא להחזיר פב"פ¹⁰ כידוע¹¹ להיות כי בר"ה תחלת מעשיו של הקב"ה בעשרה מאמרות ה' בבחי' אב"א¹², פי' כי בהתגלות ראשית הצמצום מאור א"ס ב"ה להיות מקור לנאצלים דהיינו מ' דא"ס כידוע, הרי נסתלק מיד בחי' פנימי מהות ועצמות אור א"ס ב"ה ולא האיר בהתגלות¹³ כ"א בחי' אחוריים דהיינו בחי' נה"י שבנה"י כו', מאחר¹⁴ שהי' צ"ל התגלות יש ודבר בחי' עשי' לגבי מהותו ועצמותו ית' אם ה' מאיר בה בחי' פנימי ה' חוזר למקורו והי' כלא ה', וכמו"כ בכל בחי' מלכות אפי' במ' שבמ' שבעולם העשיי' המהווה כדור הארץ הלזו מאין ליש, הרי בהתגלות שמים והארץ וכל אשר בהם לא נראה לעין המקור השופע עליהם כי הוא בבחי' הסתלקו' שאם לא ה' המקור בעולם לא ה' נמשך התהוות כדור הארץ וכו' וכמו שנראה בהתגלות כחות הנפש כמו אותיות השכל מכח מקור השכל השופע ומגלה את ההשכלה, שכאשר כבר נמשכה ההשכלה לא נראה מקור השכל כלל ואע"פ שבודאי כל פרטי המשכת גילוי השכל אינו אלא עפ"י מקורו הממשיכו תמיד, ולכן אנו רואים שיש מי שהוא בר שכל שמבין בעצמו השכל בטוב הדק היטב אבל להסבירו לזולתו אינו יכול והיינו מפני שאין לו שכל רחב כ"כ שיוכל להשפיל השכל לזולתו, ולכא' נראה כי מי שמסביר השכל לזולתו זהו רק שיש לו אותיות יותר הרבה במה להלביש את השכל ולהסבירו, אמנם באמת תלוי זה באופן הבנת השכל בעצמו שמי שיכול להסביר לזולתו בטוב הנה הוא בעצמו מבין השכל באופן היותר נעלה שהרי ההשפעה לזולתו הוא רק חלק עשירי ועוד פחות והיינו שחלק העשר אינו רק במספר זהו חלק עשירי¹⁵ אבל בכמות אינו חלק עשירי שהרי החכ' נחשב לבחי' א' והדבור נחשב ג"כ לבחי' א' אשר בכמות אינו בערך הדבור לגבי החכ' כלל, וא"כ מאחר שבהשפעת המשפיע למקבל מבין המקבל כל ההשכלה בטוב מוכרח שאצל המשפיע מאיר אור השכל עשר פעמים ככה ויותר הרבה כו', אמנם אם נחשוב מצד מעלת האותיות שיש לו ריבוי אותיות הנה ג"ז נודע כי שורש האותיות הם מבחי'

(10) מכאן ואילך הוא לשון מאמר אדה"י הנ"ל הערה 1 – עם הגהות וכו' [כנ"ל הערה 1].

(11) = פנים בפנים.

(12) ראה לקו"ת דרושים לר"ה סג, ג. דרושים לשבת שובה סו, א. שה"ש ד, א. ובכ"מ.

(13) = אחור באחור.

(14) אוצ"ל: בהתגלות.

(15) כ"ה גם בב"ד 1003 שבהערה 1. ובמאמרי אדה"י שם: כי מאחר.

(16) ראה גם ד"ה וכוס פרעה תרכ"ח (סה"מ תרכ"ח ס"ע לה). סה"מ תרע"ח ריש ע' קמח. תרמ"ז ע'

קלד. תשי"ח ע' 255. ועוד.

קדמות השכל¹⁷ שהרי¹⁸ אין המוצאות מוציאי' האותיות ע"ד כמו חוטי הכינור שמוציאים קול נגינה שאם כן ה"צ להיות שהיות זמן להתבונן באיזה מוצא לנענע שיוצא קול ובאמת לא כן הוא אלא שהאותיות הם קבועי' בעצם הנפש והם הם המנענעי' המוצאות להוציא קול ומאחר שאנו רואים שיש לו ריבוי אותיות אשר הם כלים לגילוי אור החכ' ונמצא שמגודל וריבוי הכלים נבין ריבוי האור שבעצם נפשו איך שמאיר אור השכל אצלו בטוב טעם ודעת, ומ"מ לא נראה כלל כ"א גילוי השכל לבד וכח המשכיל הוא בהעלם מאד, והוא מפני שנתמצם מאד בעצמותו והגילוי שכל שנמשך אינו אלא מבחי' נהי' שבכח המשכיל כל שכל דהיינו בחי' ההשפעה שלו לבד וא"כ צ"ל הסתלקו' פנימי' כח המשכיל כדי שיהי' שיוכלי' להיות בחי' נהי' שבו לבד, ואף גם ההשפעה השופע נעלמ' כשנמשך ממנה ההשכלה והיינו בחי' נהי' שבנהי' כי כל ספי' כלולה מ' ובמדת ההשפעה למקבל יש בה חב"ד וחג"ת והם נעלמי' מן המקבל המצומצם מאד ולא נכנס בו בבחי' גילוי ההשפעה אלא בחי' נהי' שבנהי', וענין אבי"א הוא שגם קבלת המקבל מן המשפיע הוא מקבל בחי' אחורי' שבו לבד ולא בפנימיותו, וענינו מובן למשכיל למעלה בענין עשרה מאמרות יהי אורי' הוא כמו פקודת המלך היושב על כסא המלוכה שהוא בחי' חיצוניות המלוכה העצמי' כמ"ש במ"א, כמ"כ מ' דא"ס מאחר שנמשך ממנו הארת הקו מקור לנאצלי' כו' הוא בחי' אחורי' שבו ולא בחי' הפנימי', וכן במ' דאצי' מקור לבעלי גבול מאחר שהוא השפלה גדולה הם הבלי' לבד מדיבור העליון כידוע.

והנה לכאור' זהו כענין ים ויבשה¹⁹, שענין בחי' מה שנק' המל' בשם ים הוא מה שכונס אורות האצ"י בתוכו לבלי יתגלו ואז יכול להיות בחי' ארץ המהוה ב"ע, וא"כ מהו הפרש בין קרי"ס לר"ה מקור התהוות כל הנבראי', אך הענין הוא²⁰ דהנה בקרי"ס הוא שהפך ים ליבשה²¹, דהנה כל מה שיש בים יש ביבשה²² רק שהברואים שבים מובלעים במי שהים שאינם יכולים להיות נפרד

(17) ראה אגה"ק ס"ה. וראה גם ד"ה והי' לכם לציצית תרלי"ה (לעיל ע' שמ ואילך).

(18) בכ"ז - ראה אגה"ק שם. תרי"א מקץ מב, א ואילך. שם מג, א. לקרית הוספות לויקרא נג, א. מאמרי אדה"ו ענינים ע' עו ואילך. שם ע' פב. מאמרי אדמור' האמצעי ויקרא ח"ב ע' תתקכב ואילך. אוה"ת ויקרא ח"ב ע' תקיח. ח"ג ע' תתקלד ואילך. ד"ה על כן יאמרו המשלים תרל"ג פרק ג. ד"ה אדם כי יהי' תרלי"ה (לעיל ח"א ע' קצה. לקמן ע' תעט). סה"מ תרנ"ט ע' לח ואילך.

(19) בבז"ר 1003, ה"י כתוב מתחילה: כדי שיהי'. ועל הגליון שם: שיוכל להיות. במאמרי אדה"ו שבהערה 1: כדי שיוכל להיות.

(20) בראשית א, ג.

(21) ראה תרי"א בשלח טב, ב ואילך. לקרית צו יד, ב ואילך. שער האמונה פרק נב ואילך (צד, א ואילך). מאמרי אדמור' האמצעי ויקרא ח"א ע' שסט ואילך. ד"ה לגזור ים סוף שנה זו פרק ב ואילך (לעיל חלק א ע' רנח ואילך). סה"מ תרנ"ט ע' קמה ואילך. תרע"ח ע' רנד ואילך. תרע"ח ע' קפח ואילך. ועוד.

(22) תהלים סו, ו.

(23) ראה חולין כזו, א. ירושלמי שבת פ"ד ה"א.

אפי' רגע א' וכמו דגים שבים שמיד שמפורשין מן הים הם מתים²⁴, וכרואי' שביבשה מיד שירד' לים איא להם לחיות אפי' זמן מועט²⁵ והיינו מפני כי הדגים שבים היה ממהות המים ממש, ולכן לענין מקוה יש מי שסובר²⁶ כל מי שהוא מבריאת המים היה כמים, והיינו שמהותם הוא ממהות המים ממש, ולכן דגים איצ שחיטה²⁷ להיות כי גם לאחר שנבראו מן המים היה כמהות המים ממש, ועד' יובן במלאכי' שנק' בשם נוני ימא²⁸ וכן נשמות הגבוהות²⁹ כמו רב המנונא סבא³⁰ שנק' רב המנונא ל' נוני³¹ שהי' נשמתו דבוקה באלקות גם בהתלבשותה בגוף בבחי' דביקת נפלא בלי שום פירוד כלל, וכמו משה שא' על עצמו ונתתי מטר ארצכם³² שלכאו' איך יאמר הנברא ע'ע כן אלא מפני שבמשה כתיב³³ כי מן המים משיתיהו שהי' מעלמא דאתכסיא בחי' ים שהי' בטל בתכלית ונחננו מהי³⁴ בבחי' ביטול גמור כמו דגים שבים שאי' להם ליפרד כלל, משא"כ ברואי' שביבשה הגם כי מקבלים חיות מהארץ שהרי ארץ ממנה תצא לחם מ"מ היה יכול לחיות כשט באויר או כשט במים, וגם בהיותו עומד עלה ארץ היה אינו מובלע כלל בארץ, כ"א הוא באויר ובלתי אויר אי' לחיות, ודגי הים עיקר חיותם מהמים לבד ולא מהאויר שהרי במים לא יש אויר וכנודע שפעולת המים הוא לדחות האויר כו' וא"כ עיקר חיותם הוא מן המים לבד, ולפי' נראה נגלה³⁵ ההבדל שבין ים ליבשה, וענין הים הוא שמעלים על הנבראי' שבו לבלי יתגלו ליבשה כלל להיות עיקר חיותם תלוי בזה כו', ועד' יובן באצ' העליון שבחי' ים הוא מה שכונס אורות האצ' בתוכו ואז יכול להיות מבחי' מל' דאצ' הנק' בשם ארץ להוות בי'ע, אמנם בלתי כיסוי הים הרי הי' נגלה אור האצ' ומחמת גילוי אור האצ' לא הי' באפשרי כלל להתהוות בי'ע, וענין קרי'ס היינו שהפך ים ליבשה שגם ביבשה יתגלה גילוי אלקות כמו שהוא בעלמא דאתכסיא ולכן כאריא הראה באצבע וא' זה אלי³⁶,

(24) ראה חולין שם. ע"ז ג, סעי'ב. ברכות סא, ב.

(25) ראה חולין שם.

(26) ראה מקואות פ"ז מ"ז. ידיים פ"ב מ"ב. זבחים כב, א (וראה לקריש חכ"ז ע' 241 הערה 45).

(27) ראה חולין כו, ב.

(28) ראה זהר ח"ב מז, ב ובמקדש מלך שם. לקרית צו ח, ג. שם ר"פ שמיני.

(29) ראה לקרית שמיני שם. הנסמן בהערה הבאה.

(30) ראה שער האמונה שם (פנ"ג צה, א). וראה גם מאמרי אדה"ז על מאמרי רז"ל ע' קמו. סידור עם

דאי"ח קה, א. ד"ה תרי"ח ד"ה בראשית ברא (הא' ד, ד. וראה זהר ח"א ו, א. תקריז תכ"א (מג, א). ניצוצי אורות

לזהר ח"ג קפה, א.

(31) ראה ניצוצי אורות שם. וראה תוד"ה המנונא – קידושין כה, א: המנונא היינו חם נונא דג חם כו'.

(32) עקב יא, יד. וראה רמב"ן בהקדמתו עה"ת. לקרית בחוקותי נ, א. ועוד.

(33) שמות ב, י.

(34) בשלח טז, זח.

(35) אוצ"ל: ונגלה.

(36) בשלח טז, ב ובפרש"י. שמיר ספכ"ג.

דהנה כל הנביאי נתנבאו ככה נוסף עליהם משה שנתנבא בזה³⁷ והיינו כי משה כתיב ב' מן המים משיתיהו שה' מעלמא דאתכסיא בחי' ים לכן הי' אצלו גילוי בבחי' זה כמו שורש נשמתו כמו שהיא בים כן היתה בהתלבשותו בגוף ולכן משה לא פסיק טעמא, אברהם אברהם פסיק טעמא³⁸ והיינו כי באברהם אינו דומה אברהם שלמעלה לכמו שה' מלובש בגוף, ובכל עולם מובדל בחי' אברהם שבעולם העליון לעולם שלמטה הימנו, אבל משה משה לא פסיק טעמא שמשה כמו שהוא בעולם העליון כן הי' בנשמתו המלובשת בגופו כו' והיינו מפני כי מן המים משיתיהו בחי' ים, ולכן נתנבא בזה כו', וא"כ יובן מה שכאו"א הראה באצבע זה אלי שזכו כולם לגילוי עלמא דאתכסיא. וביאור הענין הוא דהנהי' לא כל הנשמה מלובשת בגוף כי מה שמלובשת בגוף היא רק הארה ומקצת מן הנשמה לבד שהרי מלאך בשליש עולם עומדי³⁹ וכ"ש נשמה שגבוה מן המלאך, אלא שמה שמאיר בגוף הוא רק הארה ומקצת מן הנשמה לבד ועיקר הנשמה היא למעלה ועי' ארז"ל⁴⁰ גבי חבירי דניאל על מ"ש⁴¹ והאנשים אשר אתו לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ופריך מאחר דלא חזי למה נפל עליהם החרדה ומשני אציג דאיהי לא חזי מזלי' חזי פי' מזלי' חזי שבבחי' שרש ומקור הנשמה בחי' מזל שם הוא חזי שמאיר בחי' ראי' באלקות, וא"כ בקרי'ס שראו עד שכאו"א הראה באצבע זה אלי היינו מפני שהאיר בהם שרש ומקור הנשמה בחי' מזלי' שמזלי' חזי פי' שמאיר שם בחי' הראי' באלקות ועי' שהאיר בחי' זו בגוף ראו כאו"א עד שהראו באצבע פי' שהראו אחד לזולתו ראיית אלקות כו', וענין פי' עלמא דאתכסיא היינו שמכוסה ונעלם לגמרי מעלמא דאתגליא, ולכן בקרי'ס כשהי' צריך להיות גילוי עלמא דאתכסיא נא' הפך ים ליבשה שנעשה היפך וסדרי⁴² השתלשלות לגמרי ונתגלה בחי' ומדריגה מה שלא יש כלל בעלמא דאתגליא, אמנם ברה"ה לא כן הוא כ"א שישנו הכל רק שהם אחור באחור פי' כמו שני ב"א שכ"א הוא בציור פרצוף אדם רק שעומדים אחור באחור לא נמשך שום גילוי מא' לחבירו וכשמהפכים פניהם זל"ז הרי נתגלה, ואין הענין שנתגלה מה שלא הי' תחלה כלל כ"א שלא יהי' בבחי' חיצוני' לבד בחי' נהי' שבו אלא שיומשך גם הפנימיות שבו ממה שישנו תחלה רק שהי' אב"א יהי' בבחי' נסירה⁴³ להיות פב"פ הן במשפיע והן במקבל, וזהו שורש ענין הנסירה⁴⁴

(37) ספרי ופרש"י ר"פ מטות.

(38) זהר ח"ג (אד"ר) קלה, א. קפז, ב. תר"א משפטים עה, ג. עה, ג. תר"ח שם תה, סע"א ואילך. תי. סע"ב ואילך. ועוד.

(39) בכ"ז – ראה גם לקו"ת במדבר טז, א. האזינו עא, ד. שה"ש טז, ד. לעיל חלק א' ע' רעא. לקמן ע' תפח.

(40) ראה ב"ר פס"ח, יב.

(41) מגילה ג, א.

(42) דניאל ז, י (בשינוי לשון).

(43) אצ"ל: סדר. או: מסדר.

(44) ראה עץ חיים שער יג (שער הנסירה) פ"א ואילך. פרי עץ חיים שער ר"ה פ"א ואילך. ועוד.

להחזיר פנ"פ היינו פני המקבל אל פני המשפיע כו', והנה להחזיר פנ"פ ענינו פני המקבל אל פני המשפיע היינו אמרו לפני מלכיות⁴⁴ פי' ע"י אמירת הפסוקי שבתורה שהיא פנימי' חכ' שבמ' דאצי' כידוע ונזכרו בהם ענין המלכו', בזה ממשיכי' פנימי' מדת מל' דאצי' לעשרה מאמרות ורוח פיו ית' עד"מ כמו שרוממות המלך ב"ו בעצמותו הוא רם ומתנשא מעל עבדיו עד התפשטו' גדולתו ואימתו עליהם הוא בבחי' אחורי' וחיצוניות מן עצמיות רוממותו וכדי שישפיל עצמיות גדולתו ויהי' מלך עליהם בפקודותיו וכו' הוא ע"י השבחה שמשבחי' לפניו איכות התפשטו' המלוכה איך שעבדיו בטלים אליו כו' וע"י השבחה מעוררי' שיומשך מפנימי' גדולתו שיתפשט גדולתו עליהם בפקודותיו כו', כמ"כ מובן למשכיל שע"י הזכרות מלכו' שבפסוקי התורה דמתני' מלכתא⁴⁵ שהם דברי חכ' המלך כמ"ש במ"א הם נמשכי' להאיר בעשרה מאמרות דהיינו שיהי' פנימי' חכמתו ורצונו בהתפשטו' המלוכה שהם הכלים ורוח פיו ית' מקור לבעלי גבול כידוע, ולהיות כי כנ"י⁴⁶ הוא פנימי' מ' דאצי' כידוע, לכן ע"י התשובה בפנימי' הלב הם ממשיכי' ג"כ הארת פנימי' מדת מלכותו ית' שיהי' מלך חפץ בחיים, ע"כ זה"י הוא להחזיר פנימי' שבמקבל⁴⁷ כדי להחיות רוח שפלים לבד כידוע, אבל החזרת פני המשפיע⁴⁸ שלא יהי' השפעתו בבחי' נה"י שבנה"י שבו כנ"ל כ"א מבחי' פנימיותו ועצמיותו הוא ענין הזכרונות אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם⁴⁹, פי' מעשה עולם הם בחי' קטנות שבז"א כשהוא כלול תלת גו תלתי⁵⁰ דהיינו חגי' בנה"י והוא בבטן אימא כו', דהנה ששת ימים תעבוד⁵¹ שית אלפי שני הוי עלמא⁵² שהם הארות מדותיו ית' כידוע⁵³ בזמן הגלות אין בחי' המוחי' והפנימי' מאיר בו' ימי המעשה רק הוא בבחי' שינה אלקיכם ישן הוא⁵⁴ ולכן מחי' ישראל והאומות בשוה, והענין כידוע בענין אח דל"ת⁵⁵ שהארת המדות בפנימי' מל' הוא מבחי'

44) ראה ר"ה טז, א, לד, ב.

45) ראה ביצה כת, ב.

46) כ"ה בבוך הנ"ל. ובמאמרי אדה"ז שם: בני'.

47) כ"ה בבוך הנ"ל. ובמאמרי אדה"ז שם: וכל זה.

48) כ"ה בבוך הנ"ל. ובמאמרי אדה"ז שם: פנימיות המקור של המקבל.

49) כ"ה בבוך הנ"ל. ובמאמרי אדה"ז שם: אבל החזרת פני המשפיע בהמקור גופא.

50) ברכת זכרונות בתפלת מוסף דר"ה.

51) ראה זהר ח"ה ג, א. נתבאר בד"ה תלת גוי תלת במאמרי אדה"ז אתהלך לאוניא ע' קעו ואילך. ד"ה

הנ"ל דאחש"פ תשכ"ג. ובכ"מ.

52) יתרו כ, ה. ואתחנן ה, יב.

53) ר"ה לא, א.

54) ראה ד"ה חייב אינש לבטומי בפורי'א באוה"ת מגילת אסתר (קה"ת, תש"ג) ע' רצג. שם ע' רצה

ואילך. ד"ה הנ"ל תרל"ט. עטרית (סה"מ עטרית ס"ע דש ואילך). תרפי'א ע' קפח ואילך. סה"מ תרפי"ט ע'

202. 243. לקמן ע' תצ. ד"ה בלילה ההוא תש"כ. ובכ"מ.

55) ראה אסת"ר פ"ז, יב.

56) ראה פרי עץ חיים שער הק"ש פ"ב.

חיצוניות המדות מבחי' נה"י שבנה"י, כמשל מדות הנרגשי' בבשר הלב שגם בשינה יחיו את כל הגוף כי הלב פליג לכל שייפינ"ה המוכחר שבחיות הדם תמיד ותמיד דופק בו"ה החיות כו' אלא שהארות פנימי' המדות שבלב להנהגת הגוף לאהוב ולשנא אינו"ה אלא עפ"י הארת השכל הנק' רוח ממללא"ה כידוע, זה א"א להיות בשינה כ"א המדות טבעיות שבלא שכל כמו שהם בבהמה זהו גם בשינה שאז הסתלקות השכל לגמרי וגם פנימי' מהות המדות לאהוב ולשנא והתפארות, רק בחי' נה"י שבהם דהיינו כמו הרגשת אהבה טבעי' שבבשר הלב שהוא השפעת האהבה הרוחניות לבד ואף גם זאת איננה בשינה כ"א בחי' נה"י שבנה"י דהיינו החיות הדופק בלב שהוא בחי' נה"י לאהבה טבעי' שבלב, כמו שבבהמה חיות לבה"ה יוליכה להמאכל אשר תחשוק בלבה ודל', וכמ"כ בחי' שינה בו"א דאצי' הוא הסתלקות המוח"ה שבמדות והוא רק בבחי' עיבור בבטן אימא, פי' שהמדות הפנימי' כולם בשעת השינה כלולי' בשכל ואינם נמשכים לדבר בפ"ע כמו שהעובר ירך אמו הוא"ה כמ"כ ו' ימי המעשה הנק' ימי עולם ומעשה עולם הוא בחי' קטנות מאד ולגבי עצמיות מדותיו ית' כלא ממש חשיבי ויכול להיות בחי' שכחה עליהם כמו המתעסק באיזו ציור בלא כוונה בשכל אף שנמשך מן הלב כח פועל ידיו, מ"מ כיון שלא הי' הציור בכוונת שכל בבחי' פנימי' המדה כו' יכול לשכוח לגמרי על מעשה ידיו כו' וצריך להזכיר לו פועל ידיו שעשה כך והוא צריך ליתן זכרון מוחו על הציור שהי' נשכח ממנו כאלו לא הי' ובשעת זכרונו על הציור הרי כח פועל הציור המצומצם מתעלה אז מקטניות צמצומו שלא הי' תופס מקום כלל, ועתה כשנזכר עליו נחשב לדבר מה כו' וכמו מלך גדול ששוכח על הפחות הערך מאד ליתן לו מתנה או לקרוא אותו לסעודתו כו' וכשנזכר עליו הרי הוא מעליהו בזכרונו מפחיתותו, וזהו אתה זוכר מעשה עולם שיומשך פנימי' מדותיו ית' ויזכור על מעשה עולם ובוזה יתעלו להתפס"ה מקום וזהו יעלה ויבא שזכרון פנימי' המשפיע על בחי' חיצוניות שבו הי' העלא' לחיצוניות שלו כנ"ל, וזהו זכרון אבותינו מפני שאברהם אברה"ה הי' בחי' מרכבה"ה לאהבה דאצי' לבחי' קטנות שבמדת חסד דאצי' ויכול לשכוח על הגבלת אהבת נשמת

(57) ראה זהר ח"ג קסא, ב. רכא, ב (ברע"מ). אגה"ק סליא. תוי"א בראשית ז. ד. לקו"ת שה"ש כט, ב ואילך. לא, א ואילך.

(58) כן הוא בבוך 1003 הנ"ל הערה 1. ובמאמרי אדמ"ר הזקן שם: שבחיות הדם והלב תמיד דופק

בו.

(59) כ"ה בבוך הנ"ל. ובמאמרי אדה"ז שם: שאינו.

(60) ראה ת"א בראשית ב, ז.

(61) במאמרי אדה"ז שם: חיות שבה.

(62) גיטין כג, ב. חולין נח, א. א. ב"ק מז, א.

(63) כ"ה בבוך הנ"ל. ובמאמרי אדה"ז שם: להתפיס.

(64) ישעי' מא, ח.

(65) ראה לעיל בתחילת המאמר.

אברהם) כמו המשל בעת השינה כאשר ימשוך ידו מחמת חיות שבלבו בלא כוונה שישכח ע"ז אחר הקיצו כו' כמ"כ חסד דרועא ימינא" דידא כו' וד"ל) וצריך להיות ע"ז העלא' הזכרון כו' וכן אפי' בכל ו' ימי המעשה מה"י שיהי' יום שכולו שבת"י ויהי' עוד שמטה"י כו' כולם צריכי' לזכרון מאחר שכולם הם רק התפשטות אורות מן א"ס ב"ה מהעלם עצמותו ומהותו ית' וכנ"ל וד"ל, וזהו צופה ומביט עד סוף כל הדורות"י, היוצר יחד לבס"י כו' מפני שענין הזכרון הוא כמשל שיזכור האדם על ריבוי דבריו ומחשבותיו, שיהי' תנועת הזכרון כולל אותם בסקירה א' אף שהיו המחשבות והדבורים רבים מאד וכמ"ש במ"א, ומ"מ אף שיכלול אותם ברגע הרי ירידה הוא לבחי"י עצמיות שבו מאחר שהמחשבות והדבורים הם בחי' התפשטות שהי' ממנו לבד א"כ מה שהוא נותן זכרון מוחו עליהם ויכללם הוא בחי' ירידה וצום ממהותו העצמי, וזהו יבא לשון המשכה מפני שהזכרון הוא ירידה למעלה למטה להיות צופה בסקירה א' כל הדורות וד"ל.

והנה כל זה"י הוא ענין הנסירה"י להחזיר פני המקבל שלא יהי' אב"א ואז ימשך הזכרון שהוא פנימי' המשפיע וזהו בכל המדרגות עד רום המעלות כי מלכותך מלכות כל עולמים"י כידוע, אבל פנימי' המשפיע בלי החזרת פני המקבל א"א כי פנים באחור אינו כלל בזווג אדם כו' רק בבהמה וד"ל. והנה ענין זוכר הברית כי הנה הזכרון מפני שהוא ירידה מעצמיות המשפיע וצמצום עצמותו מאד לכן תיקנו לומר אב הרחמים זוכר יצוריו בברכת אתה גבור שברכת אתה גבור שם אגל"א"י שהוא מקור הגבורות מהארץ מ' דא"ס שיהי' בחי' קו לבד כו' וכן כל העליות וירידות האורות וכלים דאצי' שהוא ענין השבירה והתיקון כידוע בשית אלפי שני האיש דרכו לכבש"י כו' הכל ע"י בחי' גבורות וצמצום הקו אור א"ס ב"ה וזהו מקיים אמונתו לישיני

(66) בבוך 1003 הגיל, הי' כתוב: שימשוך, ואח"כ הוסיף בין השורות: כאשר. במאמרי אדה"ז שם:

ימשיך.

(67) תקיזו בהקדמה „פתח אליהו" (י, א).

(68) אוצ"ל: ומה.

(69) ראה סוף מסכת תמיד.

(70) ראה תרי"א שמות נא, ד. תרי"ח שם נט, א ואילך.

(71) מוסף לר"ה.

(72) תהלים לג, טו.

(73) ראה ר"ה ית, א.

(74) כ"ה בבוך 1003. ובמאמרי אדה"ז שם: מבחי'.

(75) כ"ה בבוך הגיל. ובמאמרי אדה"ז שם: והנה כזה.

(76) תהלים קמה, יג.

(77) ראה שער הכוונות ענין כוונת העמידה דרוש ה. של"ה פ' חיי שרה רפד, ב. תרי"א הוספות למגילת

אסתר קיז, ג. סידור עם דא"ח קנו, ד. וראה ספר הערכים-חב"ד ח"א ערך אגל"א (ע' קי ואילך). ושיני.

(78) יבמות סה, ב.

עפר כו' מי כמוך בעל גבורות ה' איש מלחמה⁷⁹ להפך חשך לאור מה שנפל בשבירת הכלים הנק' ישיגי עפר וכו', ולכן גם הזכירה על יצוריו אע"פ שהוא מבחי' פנימי⁸⁰ הארת הקו כו', אבל להיותו ירידה לזכור כל ו' ימי המעשה והבירורים כו' ומה שיהי' עליי' באלף הו' ועוד שמטה כו' כי גם בגבורות שהוא התפשטות אור א"ס ב"ה אין דומה לך⁸¹ פ"י למהו' א"ס ב"ה ממש כי מה שיהי' נ' אלף יובלות⁸² הכל הוא מבחי' קו כו' וד"ל, וא"כ גם הזכירה על התפשטות מעצמותו ומהותו הוא ג"כ צמצום גדול ולכן נזכר בברכה זו אלא שמ"מ נמשך הארת הזכירה מן רחמים רבים אב הרחמים הוא הזוכר יצוריו כי חסד הוא לגבי רוח שפלים כו', אך ענין התעוררות המשכת חסד זה שיומשך לזכור על אהבת אברהם מאחר שאין אהבת אברהם ערוך אל אור אהבה דאצ"י⁸³ כמ"ש במ"א⁸⁴ בענין אנכי עפר ואפר⁸⁵, וכן באהבת כנ"י⁸⁶ שיעוררו על נשמתם אהבה עילאה אהבת עולם בית ישראל אהבת⁸⁷ כו' הוא אשר נשבעת לאבותינו וכתת עמהם ברית וע"י זכרון הברית הכרותה ביניהם הוא נזכר גם על מהות הגבלות נשמתם וזהו זוכר הברית, אך ענין השבועה והכריתת ברית הוא ענין ההתקשרות הנפלא כמו שני אהבים נאמנים שאהבתם נפלאה בהיותם יחד וכשרוצים להפרד וכל א' יטרד מאד לזמן רב במקומות רחוקים כו' אזי כורתים ברית ושבועה שלא ישכח א' על חברו אף בעת ריחוקם הגדול שהי' ראוי או להיות השכחה מפני שנתעלמה אז האהבה מפני הריחוק בזמן ומקום כו' והנה ע"י השבועה שנשבע א' לחברו שלא ישכחנו לעולם אז בעת השבועה הוא ענין ההתקשרות הנפלא שמחמתה תעורר זכרון מוחו עליו אף בשעת ריחוקו מאד, והטעם מפני שהתקשרות זו הוא התערבות החיות כל א' ממשך מחיות בחבירו עד שישאר הארת חיות חבירו כלול בו בהעלם, והוא המעורר הזכרון עליו כו', נמצא שהתקשרות זו הוא העולה על אהבתם⁸⁸ הנפלא⁸⁹ ביתרון ההשפעה שמשפיע ומקשר חיותו בחבירו מה שלא הי' בהאבה הנפלאה זאת ההשפעה והוא בחי' יסוד המשפיע האהבה וד"ל, ובהשפעתו הוא מתקשר בהמקבל עד שהוא מוכרח לזכור עליו מפני חיותו שהשפיע בו וכמו שזוכר

(79) בשלח טו, ג.

(80) א"ל אדון בתפלת שחרית דשבת.

(81) ראה בחיי בהר כה, ח. ש"ך עה"ת ר"פ בהר. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תסב. תקס"ט ע' פג. מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"א ע' קעה. ח"ד ע' אידש. דברים ח"א ע' נו. ע' רסה. אוה"ת דרושים לר"ה ע' ארפת. ועוד.

(82) כ"ה בבוך 1003 הנ"ל. ובמאמרי אדה"ז שם: מאחר שאין ערוך אהבת אברהם ערוך אל אור אהבה דאצילות.

(83) ראה אגה"ק ט"ו. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"א ע' ס. סה"מ תר"ל ס"ע נו ואילך. ד"ה ולהבין בתוס' ביאור ענין הגילוי דק"ס דש"פ אמור תר"יא (בהמשך והחרים תר"יא).

(84) וירא ית, כו.

(85) כ"ה בבוך 1003 הנ"ל. ובמאמרי אדה"ז שם: בני ישראל.

(86) ברכת אהבת עולם בתפלת ערבית.

(87) כ"ה בבוך הנ"ל. ובמאמרי אדה"ז שם: אהבתו.

ספר תרל"ה – חלק ב' תלה

הוא עצמותו תמיד כו' וכן מפני התקשרו' חיות המקבל בו מוכרח המקבל לזכור עליו כמו שהוא זוכר עצמותו כו' ודל', וזהו אין האשה כורתת ברית" מפני ששלימות' בהמשפיע ושלימות המשפיע בה ודל' ועפ"י יובן ענין השבועה משכונא דילי גבייכו" לא מאסתים כו"י אבל עת שיעוררו"י אהבתם יומשך עליהם אהבה אלקי' ע"י ההתקשרו' השבועה שנשבע ה' לאבותינו ודל' וזוכר חסדי אבות ומביא גואל זכרנו לחיים שבברכת אבות הוא השבועה המעורר הזכרון שבברכת אתה גבור זוכר יצוריו כו"י.

וז"ע החצוצרות כי הנה הרה"מ ממעוררין ז"ליי פי' חצוצרות שני חצאי צורות פי' שזהו ע"י הכריתות ברית שכ"א הוא רק חצי צורה וא"כ ד"ע השבועה אשר נשבעת לאבותינו, וזהו שופר של ר"ה של יעל פי' ע"ד שאה"כ"י הרים הגבוה" ליעלי' פי' הרים הוא בחי' אהבה"י ובכעלי תשובה הוא בחי' תשובה מעומקא דליבא וע"י הוא בבחי' יעל ל' עולה ופי' מצופה זהב הוא בחי' אה"ר ושני חצוצרות הוא כ' חצאי צורות שהוא נגד אמת דיעקב וחסד דאברהם שו"ע אשר נשבעת לאבותינו ועכ"ז שופר מאריך שמצות היום בשופר כי הנה ארז"ל" אמרו לפני כו' ובמה בשופר שע"י השופר בחי' מן המצר קראתי" ע"י בא לבחי' זכרון והמשכות מל' להיות מלוך כו' וגם במה בשופר מה הוא בחי' ביטול וע"י השופר שמטיל חרדה ע"י בא לבחי' ביטול ואז ע"י המצר שנעשה לו מפגמי' הקודמי' ע"י נמשך להיות במרחב י"ה" כו'.

-
- 88) סנהדרין כב, ב. נתבאר באוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתסו ואילך. סה"מ תרל"ד ע' ש ואילך. סה"מ תרנ"ז ע' רצה ואילך. ד"ה וישלח יעקב תשי"ח (סה"מ תשי"ח ע' 311). ד"ה אמר רשב"י תשי"ט (סה"מ תשי"ט ע' 534).
- 89) זהר ח"ב רמא, א. ח"ג קיד, א.
- 90) בחוקותי כו, מד.
- 91) כ"ה בכרך הגיל. ובמאמרי אדה"ז שם: שיתעוררו.
- 92) עכ"ל המאמר – עם הוספות וכ"י – בכרך 1003, ובמאמרי אדה"ז שם.
- 93) אור תורה להה"מ מה, ד ואילך (עה"פ (בהעלותך י, ב) עשה לך שתי חצוצרות כסף) – הובא ונתבאר באוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' שנו ואילך. המשך תעריב ח"ב פשפ"ד ואילך (ע' תתעד. תתקא).
- 94) תהלים קד, יח.
- 95) ראה לקרית שה"ש מה, ב. ובכ"מ.
- 96) תהלים קיח, ה. וראה אוה"ת (יהל אור) לתהלים עה"פ. המשך מן המיצר דשנות אעתי"ר, תרצ"ז. ובכ"מ.
- 97) ראה טור א"י"ח סתקפ"א. ועוד.

יוהכ"פ אסור באכילה ושתי' ורחיצה כו" שיום הוא שנאסר בה' עינוים: ולכא' צ"ל הלא יוהכ"פ נק' שבת שבתון' ובשבת מצוה לאכול וכמארז"ל⁵ כמה מענגו באכור'ש ויש ג' סעודות' מה שבכל יום הוא רק ב' סעודות' כמ"ש בערב כו' ובבוקר תשבעו לחם, וכיוהכ"פ שהוא שבת שבתון הוא עינוי בה' דברים הנ"ל, ויובן בהקדם השבת שהוא השביתה מששת ימי החול שכל יומא עביד עבידתא, ובשבת הוא השביתה ועד"מ' אדם שעושה מלאכה המוחין שלו מוטרדים בהמלאכה, והגם כי ידיו הם העושים מ"מ מתייחס עשיית המלאכה להמוחין וכששוכת או מתעלי' המוחין ומתענג מהמלאכה שנעשית בטוב וד"ע השבת שהוא בחי' התענוג כי שבת דמעלי שבתא' היא החזרת המוחין, ולכן א"א להיות שבת כ"א שתחלה יהי' חול, ולכן המהלך במדבר מונה ששה ומשמר יום א' שצ"ל תחלה מונה ששה, ושבתא דיומא הוא בחי' המשכת העונג, והנה עונג זה הוא תענוג מורכב⁶ והיינו⁷ שהוא מורכב מהדבר שממנה נמשך העונג שהרי בלתי דבר זה לא יש ממה לקבל תענוג והגם כי עצם ענין העונג אינו נמשך מדבר זה כ"א מעצמות התענוג עכ"ז מאחר שזה סיבה שיומשך הארת העונג ה"ה קשור בו דוקא וגם זה מורה כי לא נמשך מהתענוג רק הארה לבד ולא העצם, וזהו דכתיב⁸ וקראת לשבת ענג שצריך לקרות היינו להמשיך העונג מפני כי העונג מורכב כנ"ל,

-
- (1) ד"ה יוהכ"פ אסור באור'ש תרל"ז הוא מאמר זה, ונדפס - מגוכי"ק אדמו"ר מהר"ש - בסה"מ תרל"ז ח"ב ע' שיא ואילך.
  - (2) יומא פ"ח מ"א (עג, ב).
  - (3) יומא עו, א.
  - (4) אחרי טו, לא.
  - (5) ראה שבת קיח, ב. רמב"ם הל' שבת פ"ל ה"ז. שו"ע אדה"ז אר"ח סרמ"ג ס"א-ב.
  - (6) ראה פאה פ"ח מ"ז. שבת שם, א. עירובין ת, ב.
  - (7) בשלח טז, ח: יב.
  - (8) זהר ח"ג צד, ריש ע"ב.
  - (9) בכ"ז - ראה סידור עם דא"ח קעד, א ואילך. שם רמב, ד ואילך. המשך תרס"ז ע' תקמג ואילך. ד"ה ראה אנכי, אחת שאלתי, והי' כי תבוא תרע"ה (בהמשך תער"ב ח"ב). וראה גם לקו"ת דרושים ליוה"כ סח, א. שם ברכה צז, ג.
  - (10) ראה תו"א יתרו עג, סע"א ואילך. סידור שם (קעד, א). המשך תרס"ז שם. ד"ה ויענג וירעיבך תרע"ה (בהמשך תער"ב ח"ב).
  - (11) שבת סט, ב. וראה גם סה"מ תרמ"ג מח.
  - (12) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ג ע' איקבא ואילך. סה"מ תר"ז ע' שסו. המשך תרס"ז ע' קה ואילך. שם ע' תקמג ואילך. ראה ד"ה כי שופטים, אחת שאלתי, והי' כי תבוא תרע"ה (בהמשך תער"ב ח"ב).
  - (13) ישע"י נח, יג.

ספר תרל"ה – חלק ב

תלו

וזהו אז תתענג על הוי"ו שדרשו בזהר"י על סעודת שבת כי פי' על הוי"ו הוא כי ש' הוי"ו לשון מהוה"י, והיינו דכתי"ל מה רבו מעשיך הוי"ו, וכתי"ל מה גדלו מעשיך הוי"ו שכולם נעשו מש' הוי"ו כי הוא צוה ונבראו"י, והגם כי ברא אלקי"ם מ"מ המצוה הוא שם הוי"ו ועל שם הוי"ו זה תתענג על הוי"ו וזהו בשבת, ולכן צ"ל סעודה, רק שבסעודה שלישית יוצאין בפירות או מיני תורגימא"י מפני כי כתי' היום לא"י שגם ע"י לא ממשיכים זה והוא מפני כי בסעודה ג' היא סעודתא דעתיקא"י, אבל בשני סעודות הקודמים צ"ל פת דוקא, להיות כי צ"ל איזה דבר שיומשך התענוג עליו, וגם בשינה אמרו ר"ת שבת שינה בשבת תענוג"י שכיז הוא תענוג המורכב מאכו"ש ושינה, ולמעלה הוא שמתענג מכל אשר עשה כו'.

אמנם יוהכ"פ הוא שמאיר בו עצם תענוג הפשוט לגמרי"ם ומובדל מכל דבר והיינו כי לאחר שעשו ישראל תשובה על כל עוונותיהם הרי אז כאילו קיימו כל המצות בפועל ויותר מכן שהרי במקום שבע"ת עומדים אין צ"ג כו"ם, א"כ יובן למעלה שכל התומ"צ הם בחי' רצון העליון והיינו מה שרצון הוא אותיות צנור"י שהם צנורות פרטים כו' ולכן הם נק' רצה"ע שהוא מה שארז"ל"ם נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני, ואמנם מצות התשובה היא רמה ונשאה שמעוררת לבעה"צ"ם שלכן התשובה מועיל על הכל ואין לך דבר שעומד כו"ם ועכ"ז הרי תשובה היא דבר פרטי וא"כ לכא"ו העונג הנמשך ממנה היז

(14) ישע"י שם, יד.

(15) ח"ב פח, א.

(16) פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט. שעהיוה"א רפ"ד. וראה זהר ח"ג רנו, סע"ב. גינת אגוז (להר"י גיקטליא) חלק הראשון שער ההוי"ו (ד, א ואילך. הובא בשליה בהקדמה ד, ב ואילך). מרג"א ח"א פס"א. טושי"ע אריח סימן ה. ועוד.

(17) תהלים קד, כד.

(18) שם צב, ו.

(19) שם קמח, ה.

(20) בראשית א, א.

(21) (בסיה"מ תרל"ז שבהערה 1: תרגימא). ראה טושי"ע סרצ"א ס"ה. שר"ע אדה"ז שם ס"ז.

(22) בשלח טז, כה. לבוש סרצ"א ס"ה. ד"ה והי' כי תבוא תרע"ה (בהמשך תער"ב ח"ב). וראה בארוכה לקרי"ש חלק כא ע' 84 ואילך. ושי"נ.

(23) זהר ח"ב פח, א.

(24) ילקוט ראובני ואתחנן ד, יט. סידור האריז"ל (קול יעקב) אחרי סעודת שבת. שלי"ה קלד, ב.

(25) ראה מאמרי אדמור"ר האמצעי, סה"מ תר"ן, המשך תרס"ז וד"ה והי' כי תבוא שבהערה 12.

(26) ברכות לד, ב.

(27) ל"ת וספר הליקוט"ם להאריז"ל פ' תולדות ופ' תשא. פרי עץ חיים שער הסליחות פ"ח. תו"א יתרו

סט, ב.

(28) ספרי ופרש"י פינחס כח, ח.

(29) ראה גם סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' ב. תרפ"ט ס"ע 8 ואילך. ד"ה תקעו תרצ"א. ועוד.

(30) ראה רמב"ם הל' תשובה ספ"ג: אין לך דבר שעומד בפני התשובה. וראה עדי"ז – ירושלמי פאה

מורכב כמו עונג דשבת כי מה לי אם מורכב מזה או מזה איך שיהי מורכב הוא אמנם באמת לא כן הוא שהרי אין התשובה הוא כמו כל המצות שעל כל המצות נצטוונו לעשות בהכרח אבל תשובה הרי אם לא יחטא א"צ לתשובה כלל, ומה שמ"כ אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא³¹ י"ל שזהו בדקות מאד³⁴ וגם כי לפ"ע מעלת הצדיק ג"ז יחשב לחטא אמנם בלתי שום חטא פי' חסרון³⁵ א"צ לתשובה כלל, א"כ אין העונג מעשיית הדבר כ"א כשצריכין לה וא"כ אין שייך לומר שמתענג מזה כ"א שאם לא היו צריכין כלל לתשובה הי' עוד יותר טוב, וא"כ לפ"ז הי' עשיית המצות העלאה לעונג זה אך באמת מה שהי' נמשך ע"י העונג המצות ואפשר גם ע"י התשובה מאחר שבשם מצוה יקרא הי"ז יכול לקרות תענוג מורכב אלא שזהו ורכב בבחי' היותר גדול שהרי זה מורכב ברוחניות משא"כ העונג מכל אשר עשה מורכב בגשמיות, ואמנם ענין יוהכ"פ הוא שנק' שבת שבתון הוא שבתו של שבת פי' ששבת גם מהשביתה דשבת שהוא התענוג המורכב כ"א שנמשך עונג העצם שאינו מורכב כלל³⁶, ולכן מצינו ביוהכ"פ שהי' עבודה מה שבימי החול לא נמצא כזה כלל, והוא שעיר המשתלח לעזאזל דכתי"ב³⁷ ונשא השעיר כו' ארץ גזירה ע"י שהתוודה עליו כל עוונות בני, ולכאור' צ"ל מה"ע הוידוי שאפי' אם יעמיק דעתו במחשבתו בתשובה אמיתית אין זה מועיל כמו הוידוי בפה³⁸ ולכן תקנו לומר ע"י³⁹ ואשמנו יר"ד פעמים ביוהכ"פ בכדי שיגיע לכל כח מעשר כחות הנפש ע"י שלם, ולכאור' מה ענינו, אך הענין הוא דהנה ע"י חטא ופגם גורם שני דברים⁴⁰ הא' הסתלקות הקדושה כי לא יגורך רעי' וטהור עינים מראות ברעי', והב' הוא שנמשך מהקדושה יניקה לסט"א במקום שפגם, ולואת ע"י התשובה מעומקא דלבא ממשיך מהקדושה שיומשך מאוא"ס הממלא כל הפגמי' למלאות הפגם

פ"א סוף ה"א. מדרש הנעלם בזהר חדש ס"פ בראשית יט, ד. זהר ח"ב קו, א. תניא פכ"ה (לא, ב). אגה"ת רפ"ד.

(31) ראה מנחת חינוך מצוה ססד. לקו"ש חלק לג שיחה לפ' נשא (תש"נ).

(32) = שמשית.

(33) ראה זהר ח"ג קנג, ב. לקוטי תורה שמע"צ צב, ב. שה"ש מה, א. ג, סע"ב. מקומות שבהערה הבאה.

(34) ראה מקומות שבהערה הקודמת. המשך תער"ב ח"ג ע' אשו. שם ס"ע אשמב ואילך. ד"ה והניף וד"ה ויאמר לו יהונתן – תשי"א (סה"מ תשי"א ע' 43 ואילך. ע' 46. ע' 50 ואילך).

(35) ראה פרש"י למלכים"א א, כא. לקו"ת מטות פב, א. ובכ"מ.

(36) אחרי טו, כא-כב.

(37) ראה ספר המצות להרמב"ם עשה עג. לקו"ש שבהערה 31.

(38) = על חטא.

(39) ראה ד"ה להבין מועיר ענין שעיר משתלח במאמרי אדה"ז תק"ע ע' קעז ואילך. ד"ה להבין שרשי הדברים ע"פ כי המצוה הזאת במאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תקלז. ד"ה הגיל תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' רמד

– בהוצאת קה"ת, תשמ"ט). סהמ"צ להצ"צ מצות וידוי ותשובה פ"א (לח, ב).

(40) תהלים ה, ה.

(41) חבוקק א, יג.

והעון, ובכדי שלא ינקו ממקום הפגום ומקולקל עי"ז הרי הוידוי בפה שע"ז מדחה יניקתם לגמרי שלא יקבלו כלל והיינו כי הדבור הוא בחי מעשה שבכחות הנפש הפנימי, וגם כי עקימת שפתים הוי מעשה: ולכן כמו שפגם ע"י מעשה בפר"מ כן ע"י התשובה בפר"מ במעשה מרפא מקום שפגם לכלי יקרבו זרים לינק מהקדושה כו, וז"ע הפלוגתא דב"ש וב"ה" שב"ש אומרים יכבוש עוונותינו מל' כובש פי' שכובש העון אבל עון עצמו אינו נמחק, אבל ב"ה סברי יכבוש מל' כיבוש שמכבס גם מקום העון עצמו שמלבין גם שם, פי' שכל אדם יש לו נפש עכ"פ ממל' דמל' דעשייה" ולכן ע"י שפגם עי"ז נעשה פגם שמסתלק הארת אלקות שמאיר במל' דמל' דעשייה על חלקו, וגם בכלי המל' נעשה פגם שיונקי' הסטיא מזה אמנם ע"י התשובה מעומקא דלבא עי"ז נמשך המשכת אלקות במל' דמל' דעשייה, וע"י וידוי פה מתרפא גם כלי המל' דמל' הנ"ל שלא יומשך שום שפע מותרות לסטיא, וכ"ה במי שיש לו רוח דיצי' או נשמה דבריאה, אבל חי' דאצי' אינה חוטא כלל לפי שלא יגורך רע, ולכן במי שחטאו נסתלקו תחלה מהם הארות האצי' כו, וההפרש בין נפש דעשייה לרוח ונשמה דיצי' ובריאה הוא בענין ההתדבקות לסטיא ע"י החטא שהרי בעשיי' רובה רעי' לכן שם נדבק באופן אחר, וביצי' ששם מחצה על מחצה" ובבריאה ששם רובו טוב" אין ההתדבקות וההתערבות כ"כ ולכן כתי"י⁴² ונפש כי תחטא, אמנם מזה עצמו יובן שהפגם שביצי' ועשייה הוא יותר הרבה שהרי ביצי' ששם מחצה על מחצה והוא העריכם וכ"ש בבריאה ששם רובו טוב והוא פעל בחטאיו לערב הסטיא עם הקדושה והרי הם יונקים ממקום שרובו טוב, ולזה צריכים ע"י התשובה בוידוי פה לרפאות מקום הפגום שלא ימשך שום יניקה לסטיא, וז"ע שילוח שעיר המשתלח לעזאזל"י פי' כי תחלה נא"י⁴³ וכפר על הקדש פי' וענין הכפרה להפריד בין התערבות שנתערב הקדושה בסטיא, ומה ששולחי' לו השעיר הוא כי מוטב שיומשך לו מעט מן הקדושה משיהי' מעורב חי', כי לפוטרו בלא כלום א"א כי טוען מה לי תשובתו הלא נהנה מהחטא, ורק הקב"ה שהוא טוב וישר מקבל תשובה כמארז"ל: שאלו

(42) אוצ"ל: ע"ז.

(43) ראה ב"מ צ, ב.

(44) ראה ר"ה י, א (ושם, מחלוקת בין ר"א ור"י). פסיקתא רבתי פט"ו, ז: ילקוט שמעוני פינחס רמז תשעו (ושם, מחלוקת ב"ה וב"ש עה"פ כבשים בני שנה). מאמרי אדה"ז תק"ע שבהערה 39. וראה גם אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ג ע' מד ואילך.

(45) מיכה ז, יט.

(46) ראה תניא פי"ח (כג, ב).

(47) ראה עץ חיים שער מג (שער ציור עולמות) פ"א. וראה גם שם שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ד.

שער מח (שער הקליפות) פ"ג.

(48) ויקרא ד, ב.

(49) ראה מאמרי אדה"ז תק"ע שבהערה 39. סהמ"צ להצ"צ מצות עגלת ערופה (קיא, ריש ע"ב).

(50) אחרי טז, טז.

(51) ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. ילקוט שמעוני תהלים רמז תשב. ועוד.

להקב"ה אמר יעשה תשובה אבל בלעו"ז אינו רוצה בלי כלום ולכן נותני' לו שעיר שהוא בחי' עוים פי' שנותנים לו מעט יותר ממקום יניקתו עצמו ועי"ז מתרצה ולהיות כן נעשה שלום בין הסט"א והקדושה ואינה מקטרגת ולכן יכול להיות נמשך אז מעצם העונג הפשוט שהי' הוא בערך כמו אדה"ר לפני החטא, ולכן אסור באכו"ש וכל הה' דברים בכדי שלא להרכיב התענוג בדבר אחר כ"א יהי' פשוט בתכלית הפשיטות ועי"ד עוה"ב פי' תחה"מ⁵² שיהי' מבחי' טלא דנטיף מעתיקא⁵³ שע"ז יחיו המתים אין בו לא אכילה ולא שתי⁵⁴ כ"א שהגוף גשמי שיהי' ניזון מרוחניות⁵⁵ והיינו⁵⁶ כי עכשיו אין עצו ופריו שוים⁵⁸ אבל לעיל יהי' עצו ופריו שוים⁵⁹ כפי הציווי עץ פרי⁶⁰, והיינו שלע"ל גם הגשמיות יקבלו חיות כמו הרוחניות והיינו כי גוף האדם לא יצטרך לאכו"ש כ"א יהי' ניזון מרוחניות כמו הנשמה שהיא חלק אלקי ממעלי⁶¹, והוא מפני כי לעיל יזדכך העולם שגם הגשמיות יזדכך לקבל חיותם מן הרוחניות ועד"ז הוא יוהכ"פ שאין בו לא אכו"ש ולא שא"ד ע"ד דוגמת עוה"ב כו', ובד"פ⁶² יש בכל יום מעין זה והוא ענין הוידוי כל יום בתפלה ובק"ש שעהמ"ט, וכמו יוהכ"פ שאסור באכו"ש כמו"כ קודם התפלה אסור לאכול ולשתות משקה (זולת מים חמים התירו מפני חלישות הדור אבל מעצם הדין ג"ז אסור⁶³) והי' כמו יוהכ"פ והיינו שזהו הארת יוהכ"פ שבכל השנה כו'.

(52) ראה לקרית צו טו, ג. וראה לעיל ע' שיו הערה 48. וש"נ.

(53) ראה זהר ח"ב פג, א.

(54) אוצ"ל: יהי'. וכ"ה בסה"מ תרל"ז שבהערה 1.

(55) ברכות יו, א.

(56) ראה גם לעיל ע' שיו. וש"נ.

(57) בהבא לקמן — ראה גם לעיל שם, וש"נ.

(58) ראה ב"ר פ"ה, ט. פרש"י בראשית א, יא.

(59) ראה תורת כהנים בחוקותי כו, ד.

(60) בראשית א, יא.

(61) איוב לא, ב. ובתניא רפ"ב, מוסיף תיבת: ממש.

(62) = ובדרך פרט.

(63) ראה טושו"ע א"ח סימן פט סי"ג. שו"ע אדה"ז שם ס"ה.

ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה, להבין ענין ניסוך המים בחג שהוא בלא מדהי וניסוך היין כל השנה שהוא ג' לפר כו"ה, הנה ענין ניסוך היין שהוא מבחי' בינה' מקור הגבורות והוא העלאת הקרבנות באש של מעלה וכן התפלה ברשפי אש ההסתלקו מאחר דכולא קמי' כלאי איכ צ"ל ביטול היש באין מקורו כידוע, אך אין זאת מבחי' התיקון כי לא לתהו בראה אלא לשבת יצרה', פי' ענין עולם התהו הוא הסתלקות האורות מן הכלים כידוע, וטעם ההסתלקות הוא כמשל אש הגשמי הנאחז בקיסם הדולק שכאשר יכלה וישרף הקיסם הרי אין להאש במה להתאחז ולימשך מלמעלמ"ט, אז יסתלק למקור האש היסודי ולא יאיר ויהי' חשך ובאמצעות אחיזת הקיסם בו שהוא תנועת היפכו' שלא יסתלק מזה בא ההארה שיאיר ולא יסתלק לגמרי כו', אך אם לא הי' בו בחי' ההסתלקות כלל לא הי' מאיר ג"כ כמו במקום שאין אור כחפירה¹¹ שבצומק הארץ וכדומה שיכבה במהרה כידוע, נמצא שמשיני¹² ההפכי' ההמשכה וההסתלקו' יהי' סיבת הארתו, דהיינו המשכת הכלי שימשכנו

-
- (1) מאמר זה הוא ד"ה להבין ענין ניסוך המים בחג במאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא (ע' מז ואילך) – בשינויים קלים.
 ד"ה ושאבתם מים תשי"ט (סה"מ תשי"ט ע' 551 ואילך), מיוסד על מאמר זה.
 (2) ישעי' יב, ג.
 (3) בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמרי אדה"ז שם (ע' רסג): כנראה הכוונה שאין שינויי מדה מניסודי המים. עכ"ל. וראה סיכה מט, סעיב ואילך.
 (4) במאמרי אדה"ז שבהערה 1: שלשה עשרונים לפר. ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א (בשוליי-הגליון): ט"ס דמוכח (כי צ"ל ששה לוגין). ואולי השמטה יש כאן וצ"ל: וכן שלשה עשרונים לפר. – שגם המנחה הייתה במדה. עכ"ל. אבל להעיר שלקמן בהמאמר כאן כ"ל ולפר . . ג' לוגין. – וראה לקמן הערה 16. וראה גם (עדי' שניסוך היין הי' במדה) – לקוית שהיש כו, ב. מאמרי אדה"ז תקס"ד ס"ע כא ואילך.
 (5) ראה לקוית דרושים לטוכות ד"ה ושאבתם (פ, א). ד"ה ושאבתם תרכ"א (קה"ת, תש"ג). תרלי"ד (בס"ס תרל"ג). תרמ"ד. תרנ"ד. תרח"ץ.
 (6) ע"פ דניאל ד, לב. זחר ח"א יא, ב.
 (7) ע"פ ישעי' מה, יח. וראה לקוית שלח מ, ד.
 (8) ראה עץ חיים שער הכללים פ"א-ב. שם שער י (שער התיקון) פ"ה. ובכ"מ.
 (9) ראה תניא פ"ט (כד, ריש ע"ב) מע"ח.
 (10) כ"ה בהכתי' ובמאמרי אדה"ז שבהערה 1: ובאמצעי' אחיזת הקיסם כל שהוא תנועות הפכו.
 (11) במאמרי אדה"ז שם: בחפירה.
 (12) במאמרי אדה"ז שם: שע"ש.
-

* אוצ"ל: בניסוך.

** הערת המו"ל: ראה שלח טו, ט"ז. פינחס כח, יב, יד. וברמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ב ה"ד: כמה הוא שיעור נסכים, נסכי כבש או כבשה . . רביעית ההין . . נסכי איל . . שלישיית ההין. ונסכי הפר או העגל . . חצי ההין. וברמב"ם שם ה"ז: ההין היא שנים עשר לוג.

אצלו יעשה את בחי' הסתלקותו הטבעי שיהי' במדה גזורה¹³ ומחמת זה יאיר, ואופן ריבוי או מיעוט הארתו הוא לפי אופן ריבוי הכלים שימשיכוהו ביותר או שיגרמו הסתלקותו ביותר כו', ועפ"י יוכן למשכיל ענין גבורות ממותקו' בחי' התיקון לגבורות שבתהו שהי' מיעוט הכלים, ולא לתהו בראה פי' לא הי' המשכות¹⁴ האורות דאצי' בתחלה בשביל עצם האורות שהרי מדרגתם מאד נעלה כשאינם נמשכי' בכלים כלל ואינם מאירים כלל כי כל הארה הוא לשלמטה הימנו, אלא לשבת בכלים יצרם פי' שיהי' בהם בחי' הארה דהיינו בחי' מקור דמקור לבעלי גבול דבי"ע ע"י הכלים שהם הפכים להם המגבילי את האור שהם בחי' אותיות כידוע, וזהו ניסוך היין כל השנה שהוא גזורי¹⁵ במדה וגבול לכל קרבן דהיינו ערך העלא' הקרבן מלמטלמ"ע אם יהי' הסתלקות גדול או קטן הוא ענין היין המנוסך עליו שהוא גבורות דבינה עילאה אם הבנינים¹⁶ ולפרי' שהוא העלא' גדולה צ"ל ג' לוגין, וכמ"כ ברשפי אש שבתפלה צ"ל ממותקות ע"י הכלים ואינו אלא עפ"י הכינה שבנפש שממנה נמשך הרשפי אש בחי' הסתלקות, וזהו שפיר אמר מט"ט דארמי מיא לגו חמראי¹⁷ שהוא בחי' התיקון להמתיק הגבורות ע"י הכלים ששרשם מבחי' חסדי כמ"ש במ"א¹⁸.

והנה מוח חכ' הוא מקור החסדי' שהוא קר ולח בטבעו ונק' מימם¹⁹ ע"ש לחלוחי' מים שנמשך ממנו והוא אהבה רבה²⁰ שכמוה בינה בהתגלות אבל מוח חכ' עצמו הוא ענין הביטול האמיתי בחי' מ"ה²¹ דהיינו שאין בו בחי' הסתלקות היש לגבי האין מקורו כנ"ל אלא הוא אדוק וקשור בהאין עצמו המהוה את היש כי כל בחי' שמיעה²² והתבוננו' הוא כשאלקו' בחי' אין המהוה הוא מרחוק אצלו וצריך הוא בחי' הסתלקו' בנקודת הלב להתפשט מן הגבלתו כו', אבל כשבחי' אין המהוה מקרוב בנפשו דהיינו שכבר הדבר כן וכמ"ש במ"א²³

(13) במאמרי אדה"ז שם: גמורה.

(14) במאמרי אדה"ז שם: לא הי' הארת המשכות.

(15) במאמרי אדה"ז שם: שהיא באה.

(16) תהלים קיג, ט. זהר ח"א ר"ט, א. ח"ב פד, א. פה, ב. פרדס שער כג (שער ערכי הכינייים) ערך אם

הבנים. לקרית שמע"צ פח, ד. ובכ"מ.

(17) במאמרי אדה"ז שם: ולפי - וראה לעיל הערה 4.

(18) ראה זהר ח"ג קפט, א.

(19) ראה תו"א וישב כה, סע"א.

(20) ראה זהר ח"ג רלג, ב (ברע"מ). עץ חיים שער ה (שער טנת"א) פ"ה. תניא פי"ג (ז, ב). תו"א ר"פ

מקץ (ל, סע"ג). ובכ"מ.

(21) במאמרי אדה"ז שבהערה 1: ונעשה אהבה רבה.

(22) ראה זהר ח"ג כה, א. תניא פ"ח. ובכ"מ.

(23) במאמרי אדה"ז שם: שמועה.

(24) ראה לקרית ר"פ בהר (לט, סע"ד).

בפסוק²⁵ אם זכרתיך על יצועי או לא יהי בכלל המשכה כלל שיהי לו אהבה רבה והמשכה גדולה מפני הוא²⁶ דבוק וסמוך מאד אל בחי' אלקי' המהוה מאין ליש ואז הוא בבחי' ביטול אמיתי מכל כחות נפשו אויר' כו' כמשל המשתחוה לפני המלך בקרוב מאד שיהי בו ביטול הרגש עצמותו מכל וכל מפני הקירוב וכל מה שמתרחק קצת יותר ירגיש יותר עצמותו אלא שיומשך מאד כידוע, וזהו על ראשי החיות כעין הקרח הנורא²⁷ הוא בחי' חכ' כח מ"ה²⁸ המהוה אותם מאין ליש ששם התלבשות אור איס ב"ה כידוע מפני הביטול שבכח מ"ה, וזהו הקרח כמו משליך קרחו²⁹ דאגלידו מים עליונים כח המשפיע והמהוה שהוא בחי' איס אינם עדיין בבחי' המיס³⁰ שהוא ההמשכה לירד ממקום גבוה³¹ כו' אלא הם נגלדי' כקרח שאינם נמשכי' כללי³² והוא כח מ"ה שעל ראשי החיות כולם בחי' עשיתי³³ כידוע, והנה³⁴ ישראל אכלו מצה שהם חסדי' דאבא ופי' אבא ידוע שהוא מקור השכל הגלוי ואינו בכלל השגה³⁵ עדיין ולהיות כי להיות שורה בנפשם בחי' אין ממש השורה בכח מ"ה שבנפש שאינו עדיין בכלל התבוננו' איזה טעם ודעת באלקות איך הוא מהוה שההשגה והטעם איך שהוא מהוה כו' הוא בחי' בינה הרחוק מאד מן בחי' נקודה העיקרי' דהיינו שהוא כבר מהוה כידוע, והוא בחי' מוח חכ' שהוא הקרירות וגלידת מים עליונים בחי' אלקי' ממש כנ"ל ולהיות שהיו בבחי' קטנות המוחין אפי' להיות בנפשם הטעם וההשגה באלקו' בהרחקת ההתבוננו' איך שהוא מהוה הנק' בינה לכן ציוה ה' שיאכלו מצה והוא טעם דגן שיש בו הארת מוח חכ' בהעלם כמו שאין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן³⁶ אז ידע לקרותו אבא, וענין ידיעה וקריאה זו איננה בבחי' השגה וטעם ודעת שיבין שהוא אביו מפני שהולידו אלא קוריהו אבא בלא השגת טעם כלל והרי בקרותו אבא יש בו הטעם בהעלם ואפי' הדבר שלמעלה מן הטעם דהיינו ההבחנה עצמה שהוא מבחין וקוריהו אביו מפני שהוא אביו באמת כו' בלי שידע הטעם כמו הגדול שיקרא אבי הרי הארת בחי' ההולדה עצמה בקריאה זו ולא השגת ההולדה לבד,

(25) תהלים טג, ז.

(26) במאמרי אדה"ז שם: שהוא.

(27) יחזקאל א, כב (ושם: על ראשי החי' כעין הקרח הנורא).

(28) תהלים קמז, יז.

(29) להמשך הענין – ראה ד"ה והענין הוא כו' אור מים רקיע דשמחת תורה שנה זו (תרל"ז) – לקמן

ס"ע תנב ואילך. וראה גם ד"ה ושאתם, תורה צוה, צור תעודה – תשי"ט (סה"מ תשי"ט ע' 560, 563 ואילך). ספר הערכים – חב"ד ח"ג ערך אור מים רקיע סעיף יד (ע' תנח ואילך), ובהנסמן שם.

(30) ע"פ תענית ז, א.

(31) תהלים קד, כד.

(32) ראה לקו"ת צו ד"ה ששת ימים (הא'), ובכ"מ.

(33) במאמרי אדה"ז שבהערה 1: הבנה.

(34) ברכות מ, טע"א. וראה מתנות כהונה לבראשית רבה פט"ו, ז (ד"ה כז). מבוא שערים שער ה' פ"ב

בהגהת צמח (א).

אך בקטן מוח החכ' דהיינו הארת אביו בו כמו שהוא באמת היא בבחי' קטנות וירידה דהיינו שלא נמשך אלא בבחי' התקשרות לבד מה שהוא נמשך אחריו כו', ובגדול הוא בבחי' גדלות שיקרא אבא כמו שהוא באמת כו', ועפ"י יובן שבחי' חכ' העצמי' המהוה כל הנבראי' לא הי' ביכולתם עדיין שיקראוהו אביו כמו שהוא באמת ואפי' ההשגה איך דכולא קמי' כו' רק העלם החכ' בקטנות שידעו לקרות אבא לבד הי' ע"י אכילת מצד שהי' כמו סגולה באכילתם ד' ימים שיהי' מוח אבא כולם בחכ' עשית מאיר בנפשם והיינו אכילת המן לחם מן השמים³⁵.

והנה ניסוך המים הוא שאיבת מי החכ' בחי' ביטול האמיתי שאינו עדיין בכלל המשכה כנ"ל וכשבא לכלל ניסוך והמשכה מלמעלמ"ט דהיינו שיהי' הארת מוח החכ' דאצי' בנפש האלקי' לפי ערך הגבלתה וכן בדרך כלל אפי' בחכ' שבמ' דאצי' שהיא חכ' דבי"ע כידוע זה נק' ניסוך המים שהוא בלא מדה דוקא והוא בחי' קרירות דוקא להמתיק האש של המזבח עילאה דהיינו לכבותו שיוכלל בחסדי' ממש (ואינו דומה לנסכי היין שאינו אלא שעפ"י הכלים המונעים בחי' הסתלקותו לבד כו'), אך שאיבת מי החכ' אי"א אלא בשמחה שבכינה וימינו תחבנקי³⁶ כל ימי הסוכות כידוע שהם בחי' מקיפי³⁷, וענין המקיף ידוע כמו מה שאינו נכנס בכלי המוח בהשגה גמורה כ"א מרחוק נדמה לו שהוא משיג אפס קצה ההשגה שאז ההשגה על כלי מוחו בבחי' מקיף, ועד"ו בחי' מקיף דבינה עילאה אם הבנים³⁸ על בי"ע ונשמות ישראל בבחי' חביקה שאינו כמו זווג שהוא בבחי' השפעה פנימי' אבל החביקה באחורי חבירו הוא בחי' הקירוב שמבחוץ לגופו כו' וכמ"ש במ"א, כמ"כ ימינו אהבה עליונה דאצי' שמחבת נשמת כל א' משראל ענינה שאינו מרגישה בבחי' פנימי' בנפשו כמו שבר"ה עד אחר יו"כ נכנסו חסדי' פנימי³⁹ פי' שנכנס הארת אהבה עליונה בנשמה לפי ערכה לבד, וזהו אמירת המלכיות שנמשך בחי' יראה עילאה בכל נפש לפי ערך קבלתה לבד, וכן חסדי' שאחר יו"כ במחילת העוונות נמשכי' בבחי' אי"פ לבד, אבל סוכה פסלו בה דירת קבע⁴⁰ דהיינו כפי שהוא דר כל השנה בבחי' פנימי לפי מזגו כו' והוא לשון קבע שקבוע בנפשו⁴¹ אבל סכך הסוכה לפי שהוא השרא' המקיף שאינו מרגיש צ"ל דוקא דירת עראי לפי שעה לבד לא בדרך קביעות וכן לא יקבל טומאה⁴² כי לא בא לכלל חריג

(35) בשלח טז, ד.

(36) ראה במקומות שצויינו בהערה 5.

(37) שה"ש ב, ו. ראה פרי עץ חיים שער חג הסוכות פ"א. ועוד.

(38) במאמרי אדה"ז שבהערה 1: נכנסים גבורות ממותקות.

(39) סוכה ב, א.

(40) ראה גם אזהרת ויגש שנ, ב: נ"ך ח"א ע' לו. המשך תעריב ח"א פ"ד ע' ז). סה"מ תרפ"ח-תרפ"א ע'

יב. תרפ"ה ע' שמג. תרפ"ט ע' 99. וש"נ.

(41) משנה וגמרא סוכה יא, א ואילך.

ספר תרל"ה – חלק ב

תמה

עדיין כו', אך בחביקה זו שבימי החג מתעלי' הנשמות ויכולים לקבל ניסוך המים בחי' חכ' כו' כמו החובק את חבירו ומגביהנו בחביקתו אך אינה אלא כאשר תהי' החביקה בשמחה גדולה כמשל תינוק שהי' בבית השב"י ויצא לחירות כשרואהו אביו ישמח בו מאד ויחבקנו מחמת גודל השמחה אז יגביהנו בחביקתו פי' שיאיר בו מבחי' פנימי' נפשו שהוא למעלה ממדרג' התינוק כי לא יבין התינוק שמחת אביו איך ומה היא אך שמחת אביו יקיפו מבחוץ עד שישמח גם התינוק והוא ענין זמן שמחתנו כמ"ש במ"א.

והנה אם הבנים שמחה מהסרת העוונות וכנ"ל כל ימי החג והוא בחי' חיצוניות בינה שהוא מקור הגבורות של ניסוך היין כי חג לה' ז' ימים⁴², וענין החג לשון אש הוא וחגותם חגי' וכמו חגים ינקופוי' וכמו אסרו חגי' שהוא הקרבן הניתן על האש וג"כ לשון רקידה כמ"ש⁴³ השיר יהי' לכם כליל התקדש חג כו' והוא מורה על ענין הגבורות שברשפי אש התשוקה מלמטלמ"ע, אלא שניסוך המים הוא המקרר את רשפי אש החג, והענין הוא כי זהו ענין לשון שמחת בית השואבה שצ"ל השאיבה בשמחה דוקא להיות כי עד"מ משמחת המלך מבנו שיצא מן השב"י שמפני שהמלך בתענוג ושמחה גדולה אז יוכל לעשות דבר מה שלא הי' עושה עד הנה והוא שילך לאוצרותיו ויגלה לבנו כל מחמדי' שבאוצרו ועוד זאת יוכל להיות שע"י השמחה והתענוג יתן לבנו מתנה כלי נחמד ויקר מאד שהמלך מתענג בו מאד מאד עד שאין התענוג והשמחה שיש לו כעת מן בנו ערוך אל התענוג שמהכלי היקר מאד נעלה כי הנה טבע השמחה לעשות שלא בהדרגה לכן יכול ליתן מתנות בעת שמחתו מה שהם יקרים בעצמותם מן השמחה עצמה, ועפ"י משל זה יובן למשכיל שהשמחה של המקיפי' דאימא בחג הסוכות יכול לעשות שלא בהדרגה דהיינו שיהי' בחי' ניסוך המים שאיבת החכ' בחי' ביטול האמיתי שבה התלבשות אור א"ס ב"ה דהיינו בחי' האין ממש המהוה כנ"ל שהוא גבוה מאד נעלה משמחת אם הבנים ממה שיצאו הבנים מהשב"י, וזהו ותתן לנו ה' אלקינו⁴⁴ אחר שרוממתנו מכל הלשונות⁴⁵ מחמת כי שמך הגדול אם הבנים נקרא עלינו דהיינו השמחה שבאהבה רבה שבהתבוננו' הנק' מקיפי' דאימא וימינו תחבקני ע"י מצות הסכך ואז נתרוממה כללות נש"י ויכולה לקבל מתנת ה' אלקינו שהוא השאיבה ממי החכ' שהי' יהי' אלקינו תמיד דהיינו מוח החכ' והזכרון בבחי' האין המהוה תמיד והוא ענין ניסוך המים כנ"ל, וענין ותתן לנו הוא השאיבה מחכ' עילאה כמשל השואב בכד ממעיין עמוק מאד מן כל חכמי

(42) פינחס כט, יב.

(43) ישעי' כט, א.

(44) תהלים קיח, כו.

(45) ישעי' ל, כח.

(46) תפלת העמידה דיר"ט.

ישראל עיני העדה היו שמחים בשמחת בית השואבה להמשיך בכדים כח
מ"ה לכללות נש"י מן מקור מעיין חכ' עילאה כולם בחכ' עשית וכידוע, וכמו
הלל הזקני שהי' מרקד בביטול גדול כו'.

(47) שלח טו, כד. שהש"ר פ"א, טו (ב), פ"ד, א (ב), תקו"ז תכ"א (ג), אגה"ק סי"ד (קב, ב).

(48) ראה משנה וגמרא סוכה נא, סע"א ואילך. נג, א. רמב"ם הל' לולב פ"ח הי"ד.

(49) סוכה שם (נג, א).

בס"ד, שמע"צ

ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי
לב על כל הטובה כו' לדוד עבדו כו', וארוז"לי בשעה שביקש שלמה
להכניס את הארון להיכל קהק"ד דבכו שערים כו' אמר ק"ד רננות ולא נענה,
כיון שאמר ה' אלקי אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך (דה"י ב' סוף
סי' וא"ו) מיד נענה, וצ"ל למה דבכו שערי' והלא שלמה בנה בהמק"ד ז' שני'
וטרח ויגע הרבה מאד, והשתדל לכנותו מהרה שהרי בכנין ביתו נתרשל ובנה
אותה י"ג שנים ובהמק"ד בנה בז' שנים ואחר רוב העמל והיגיע שלו דבכו
שערים כו', ויש דיעה במדרש ששכח שלמה ועשה את הארון יו"ד אמה
ושערי ההיכל הי' ג"כ יו"ד אמות ואין אמה נכנסת באמה, אמנם לשון רז"ל לא
משמע כן שהרי אמרו דבכו שערי' שמשמע שאם השערי' לא הי' נדבקי הי'
נכנס וסיבת מניעת הכנסו הוא מחמת שדבכו שערי', משמע שעשו אותו כדין
אמתים וחצי כו' אלא שדבכו שערי' שמוכרח לומר שזה הי' מחמת איזה חטא

- (1) מאמר זה, וג' מאמרים שלאחריו (ד"ה והענין הוא כו' אור מים רקיע, ד"ה ולהבין ענין אירוסין
ונשואין וד"ה ובכ"ז יובן), נכתב - בכ"ק אדמו"ר מהר"ש - בהמשך אחד, ואח"כ נחלק לד' מאמרים.
המאמר הוא ד"ה ביום השמיני שלח לאדמו"ר הצי"צ בנ"ך 1077 קצו, א - רא, א. וניתוסף כאן הביאור
בענין אור מים רקיע, המיוסד על ד"ה הללו גו' הללוהו ברקיע עונו בסידור עם דא"ח ע, סע"ב ואילך.
הנחת כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב נ"ע ממאמר זה - לקמן ע' תצד ואילך.
חלק גדול מהמשך זה נכלל בהמשך חייב אדם לברך תרלי"ח, ונסמן לקמן בהערות.
ד"ה תורה צוה וד"ה צור תעודה - תשי"ט (סה"מ תשי"ט ע' 557 ואילך. 563 ואילך), וד"ה בראשית ברא
תשכ"ה, מיוסדים על המשך זה. וראה גם ד"ה באתי לגני תשי"ט פ"ד (סה"מ מלוקט ח"א ס"ע סז).
- (2) מלכים א ח, טו.
- (3) מועד קטן ט, א. סנהדרין קו, ב. במדב"ר פ"ד, ג. מדרש תהלים כד, ז. פרש"י לתהלים שם.
- (4) מלכים א ו, לח.
- (5) מלכים א ז, א. מפרשים עה"פ.
- (6) שמו"ר פ"ח, א. תנחומא וארא ז (ובהוצאת באבער - ו).
- (7) ראה גם ענף יוסף לעין יעקב סנהדרין שם. מפרשים לשמו"ר ולבמדב"ר שם.
- (8) תרומה כה, י.

ספר תרל"ה – חלק ב

תמו

ועון וצ"ל מהו, הנה הארון נק' ארון הברית אדון כל הארץ כמ"ש (יהושע ג' י"א) הנה ארון הברית אדון כל הארץ עובר לפניהם בירדן, נשמע מזה שארון הברית עצמו הוא אדון כל הארץ, והענין הואי דהנה ארון הברית הוא תושב"כ ותושבע"פ שלוחות הברית שהיו מונחי' בארון הם בחי' תושב"כ והארון עצמו הוא בחי' תושבע"פ, והיינו שכמו הארון הי' כלי להלוחות שהיו מונחי' בו כן תושבע"פ הם כלי לתושב"כ שכמו ע"י הארון הי' לוקחי' הלוחות כן ע"י תושבע"פ לוקחי' תושב"כ ומקיימי' שהרי בלתי תושבע"פ א"א לקיים כלל תושב"כ עד"מי מצות תפילין כתי"י ולטוטפות בין עיניך הרי לא נתבאר כלל איך לעשות התפילין ובתושבע"פ מבואר הכל איך לעשותם, או בשבת זכתי"י ל"ת כל מלאכה והייתי סבור שטלטול משא בבית ממקום למקום זהו מלאכה, ובתושבע"פ מבארי' ומגלים הכל, שטלטול משא בבית זהו מדרבנני' ומלאכות הם ל"ט מלאכות אבות מלאכות¹⁵ ויש להם תולדות שנמצא ע"י תושבע"פ מתבאר המצוה הנאמר בתושב"כ איך לעשותה ובתושבע"פ מתגלה תושב"כ והי' כמו הארון שהלוחות היו מונחי' גלויים בתוכו וע"י הארון היו לוקחי' אותם, וזהו שנק' ארון ל' אור וגילויי' היינו שע"י מתגלי' האמור בהלוחות כמו שבתושבע"פ מתבאר הנאמר בתושב"כ כו'.

וביאור הענין, דהנה תורה נק' כלה כמארז"לי ע"פי תורה צוה לנו משה מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה שנק' התורה כלה, ופעם אמרוי' צאנה וראינה כו' ביום חתונתו, זו מ"ת שנק' הקב"ה בשם חתן וכנסי' נק' כלה והתורה היא השפעת חתן לכלה, והענין הואי דהנה תושב"כ ותושבע"פ נק'

(9) בפסוק: לפניכם.

(10) בכ"ז – ראה (נוסף לד"ה ביום השמיני שלח לאדמ"ר הצ"צ שבהערה 1) אוה"ת ויקהל ע' בריו

ואילך.

(11) ראה אגה"ק סכ"ט (קג, ב ואילך).

(12) בא יג, טו. ואתחנן ו, ח.

(13) יתרו כ, י.

(14) ראה רמב"ם הלכות שבת פרק כ"ד הלכה י"ב-יג. שולחן ערוך אדמו"ר הזקן אורח חיים סי' שי"ח ס"א. וראה אגרת הקדש סכ"ט שם: ובתורה שבעל פה נתפרש שהן ל"ט מלאכות הידועות ולא טלטול אבנים וקורות כבידות. וראה שיעורים בספר התניא לאגה"ק שם. ליקוטי הגהות לאגה"ק שם. ועוד.

(15) שבת עג, א.

(16) ראה שמו"ר רפ"ג. בחיי תרומה כה, י. אוה"ת ויקהל שם (ע' בריו ואילך).

(17) בכל הבא לקמן – ראה (נוסף לד"ה ביום השמיני שלח לאדמ"ר הצ"צ שבהערה 1) ד"ה תורה צוה

בלק"ת ברכה צג, סע"ד ואילך.

(18) פסחים מט, ב.

(19) ברכה לג, ד.

(20) שה"ש ג, יא. משנה תענית כו, ב.

(21) מכאן עד סיום המאמר – נכלל בהמשך חייב אדם לברך (שבהערה 1) פרק כו"ז.

חתן וכלה²², ויובן זה מענין אדם וחווה²³ שנק' ג"כ בחי' תושב"כ ותושבע"פ, כי אדם הוא בחי' תושב"כ וכמ"ש²⁴ זאת התורה אדם, וכמו האדם הוא שכלול מרמ"ח איברין ושס"ה גידין כן תושב"כ הוא רמ"ח מצ"ע שהם רמ"ח איברין דמלכא²⁵, ושס"ה ל"ת הם שס"ה גידין²⁶, וזהו יום ליום יביע אומר²⁷ פי' יום ליום קאי על תושב"כ ולכן משה כשהי' בהר מאין הי' יודע זמן יום ולילה כשלמדו עמו תושב"כ ידע שהוא יום וכשלמדו עמו תושבע"פ ידע שהוא לילה²⁸, פי' יביע כמשל נביעת המעיין שנובע גיד דק מהארץ שהוא בבחי' צמצום עצום שאינו מתפשט לכאן ולכאן כמו הנהר שמתפשט על כל גדותיו, ועכ"ז כל אורך ורוחב התפשטות הנהר הוא מהמעייין דוקא וכ"ה בתושב"כ שכל מצותיה של תורה נאמרו בקיצור נמרץ כמו המעיין דק, ובתושבע"פ נעשה אורך ורוחב מכל מצוה שבתורה כמו מס' שבת מפסוקי' שנא' בהם ציוי השבת שהם מעט"י ועכ"ז נעשה מזה מס' שלימה ועד"ז כל המצות כו' וזהו ולילה לילה יחיה דעת ל' גילוי שמגלה העלם המעיין בתושב"כ להיות גילוי נהר באורך ורוחב, ועכ"ז הוא הכל מתושב"כ כמארז"ל מנלן אמר קרא, והיינו כי אדם וחווה הם בחי' ש' הוי' והמילוי דש' הוי', כי אדם בגימ' מהי' שהוא ש' הוי' במילוי אלפין וחווה הוא גימ' י"ט שהוא בחי' מילוי דש' הוי' שעולה מספרו י"ט²⁹.

והנה כמו שחווה נבנית מצלע דאדה"ר כמ"ש³⁰ ויבן את הצלע, שבנה מצלע דאדה"ר בנין חוה כן תושבע"פ ג"כ נבנית מתושב"כ כמו כל פ' השואל שבס' ב"מ נבנה על ואו דוכי ישאל³¹, ואיז מוסיף על ענין ראשון, והענין הוא כנ"ל שכל ענין תושבע"פ הוא לפרש ולבאר כל הדברי' הנאמרי' בתושב"כ בקיצור נמרץ, ולכן נק' הת"ח בונים³² להיות כי הם בונים תושבע"פ מתושב"כ, וד"ש³³ והאתנים מוסדי ארץ אתנים אותיות תנאים³⁴ והם הם המיסדי' תושבע"פ

(22) ראה בארוכה לקו"ת ברכה שם.

(23) בכ"ז – ראה (נוסף לד"ה ביום השמיני שלח לאדמ"ר הצי"צ שבהערה 1) תו"א בראשית ו, ג ואילך.

ועם הגהות – אוה"ת בראשית ח"ג תקסז, א ואילך. המשך חייב אדם לברך תרלי"ח פרק לו.

(24) חוקת יט, יד.

(25) ראה תקו"ז תיקון ל (עד, סע"א). תניא רפכ"ג.

(26) זהר ח"א קע, ב.

(27) תהלים יט, ג. בכ"ז – ראה תו"א שם (ו, ד). אוה"ת שם (תקסז, ב). המשך חייב אדם לברך שבהערה

.23:21

(28) מדרש תהלים עה"פ.

(29) פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך אדם. עץ חיים שער י (שער התיקון) פי"ג. שער לח (שער

רחל ולאה) פי"ב. שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ה. מאורי אור מערכת א את קסו.

(29*) עץ חיים שער לח שם. וראה שער י שם.

(30) בראשית ב, כב (ושם: ויבן היא את הצלע).

(31) משפטים כב, יג. כ"מ צה, א.

(32) סוף מסכת ברכות. וראה שבת קיד, א.

(33) מיכה ו, ב. וראה בכ"ז תו"א שמות מט, סע"ב ואילך. אוה"ת שמות ע' טו.

(34) זהר ח"ב קי, ב.

ספר תר"ה – חלק ב

תמט

שנק' ארץ, ועש"ו נק' תושבע"פ בשם כלה שמקבלת מחתן הוא כחי' תושב"כ, וזהו אמרם ז"ל א"ת מורשה אלא מאורסה שתושבע"פ היא מאורסה לתושב"כ שנק' חתן היינו בחי' השפעה שנשפע מהקב"ה שנק' בשם חתן כו'.

והנה בבחי' המשכה והשפעה שנשפע מתושב"כ לתושבע"פ יש בזה ב' בחי' אירוסין ונשואין³⁵ דהנה ענין האירוסין הוא מה שהחתן נותן להכלה טבעת קדושין³⁶, ועי"ז אוסרה לכל העולם ושתהי' מופרשת ומובדלת לו³⁷, והיינו שהוא ממשיך לה חיות מועט משלו עי" הקדושין שקידשה, אבל עי' נשואין הי' משובעת³⁸ לגמרי לבעלה שלכני" פטורה ממ"ע שהזמן גרמה³⁹ מפני שבעלה מוציאה ידי חובתה, שהרי בזמן היא משובעת³⁸ לבעלה⁴⁰ כמ"ש מזה בסידור⁴¹, אבל אירוסין אין מעי' לבעלה שהרי אינו חייב במזונותיה⁴², ורק מפני כי נשמתה מעלמא דנוק' והמל' משועבדת⁴³ לז"א בעלה ולכן גם בעודה נצרה פטורה ממ"ע שהזמן גרמה⁴⁴ אבל אין לה מי שיפטור אותה עד הנשואין⁴⁵ ועכ"ז קצת חיות נותן לה משלו עי' שאוסרה לכל העולם ומזמן אותה לו עי' קדושין שקידשה כו', ועד"ז יובן בתושב"כ ותושבע"פ שנק' חתן וכלה דהנה כל מה שנת"ל שהתושבע"פ הוא פי' וביאור דתושב"כ זהו רק מבחי' אותיות התורה לבד וכמו שמצינו בגמ' מ"ט אמר קרא, וכן דברי' הדברי' אלה הדברי' למדו מזה ל"ט מלאכות דשבת שזהו רק מאותיות לבד או פ' השואל מואין דוכי ישאל שזהו רק אותיות, ועל כל דבר ודבר שבתושב"כ יש ס' ריבוי פרושי' בפשט וכן בדרוש וכן ברמז וכן בסוד⁴⁶, וכ"ז הוא באותיות התורה,

35 בכל הבא לקמן (עד סוף המאמר) – ראה לקרית ברכה שם (צד, א ואילך. שם צה, ג ואילך). וראה גם סידור עם דאיח קלת, ג ואילך.

36 ראה רמ"א אבן העזר ר"ס כז. וראה שו"ע שם סל"א סי"ב.

37 ראה קידושין ב, ב ובתוס' שם (ד"ה דאסר לה).

38 כ"ה בגוכי"ק. ואוצ"ל: משועבדת.

39 ראה אבודרהם סדר תפלות של חול. כלבו סימן ע"ג (בשם בעל המלמד). וראה מקומות שבהערה

.41

40 משנה קידושין כט, א.

41 ראה ספר מערכת אלקות שער האדם בתחילתו – הובא באוה"ת בא ע' שמת. טעמי המצות להרחי'

פ' בראשית (ד"ה ועתה נבאר הטעם למה נשים פטורות ממ"ע שהזמן ג) – הובא באוה"ת שם. ובכ"מ. וראה גם ד"ה אר"י כו' אלמלא שמרו כו' דפ' לך תרל"ז.

42 ראה סידור עם דאיח שם (קלת, ד).

43 כתובות מז, ב.

44 להעיר מלקו"ש חלק לא יתרו (תשמ"ט) סעיף ד [לאחר שמביא מ"ש האר"ז (שבהערה 41)

ש, בעשות הזכר את המצוה אין מהצורך שגם הנשים תעשנה לבדה כי כבר נכללת עמו, כותב: וענין זה הוא לא רק בנשים נשואות אלא גם בננות ישראל שלא נישאו עדיין, כי כיון שאיש ואשה יחד הם נשמה אחת (ראה זח"א פה, ב. צא, ב. ועוד), וכ"א בפ"ע הוא "פלג גופא" (וח"ג ז, ב. קט, ריש ע"ב. רצו, א), הרי גם לפני חיבור שני החצאים יחד, מהני המעשה של האיש ל, חציו השני", להאשה.

45 שער הגלגולים הקדמה יז. עמק המלך שער עולם התווהו פרק עב (מב, א). ועוד.

אמנם הנה נודע שיש טעמי נקודות תגין ואותיות ומה שנתגלה הוא רק אותיות התורה לבד ונקודות ותגין מעט מן המעט אשר נתגלו כמארז"ל⁴⁶ על ר"ע שהי' דורש על כל קוץ תלי תלי של הלכות, אמנם מעט מהם אשר נתגלו, אבל טעמי שבתורה לא נתגלו כלל עדיין, והיינו נובלות חכמה שלמעלה תורה⁴⁷ שכל גילוי התורה שנתגלה הוא רק נובלות לבד, ולכן יש ר"ד ספרי⁴⁸ שזהו בחי' כד לבד⁴⁹ מים החכמה עד"מ השואב בכד מן הים או המעיין שאין ערוך כלל הנשאב בכד לגבי עצם הים או המעיין כך התורה היא רק נובלות חכ' שלמעלה, ואמנם ענין הנשואין הוא שיומשך המשכה עצמיות מעצם החכ' ולא הארת החכ' שהוא בחי' אותיות בחי' דבור שנמשך בתושבע"פ שנק' מל' פה תושבע"פ קרינן להי', אמנם ענין הנשואין הוא שיומשך המשכה עצמיות מבחי' החכ' וח"ס, כמו שע"י יחוד חתן וכלה נעשה הולדה שהיא הולדה בדומה לו ממש עם בחי' מוחין כמותו וגם להיות יכול להוליד בדומה לו כו', וז"ע מה שאומרי' בשע"פ⁵⁰ מוריד הגשם שהוא בחי' השפעת הטפה שנמשך המשכה עצמיות מהחתן הוא תושב"כ לכלה היא תושבע"פ, וכינו זה בשם גשם כי לע"ל והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתים כאור זה⁵¹ ופי' רש"י בפסח⁵² שאור שבעת הימי' הם זפ"ז הם מ"ט וז"פ מ"ט הם שמ"ג שז"ע גשם, והענין הוא דאיתא במדרש רבה פ' בראשית ס"פ ק"ו כל אורה האמור באל"י⁵³ בירידת גשמי' הכתוב מדבר והיינו כי השפעת האורה שלמעלה שנמשכת למטה נק' בשם גשם ע"ש שמתגשמת בירידתה למטה, ונת"ל שבשמע"צ הוא בחי' היחוד שנמשך מעצמיות ח"ס לכן תקנו אז לומר מוריד הגשם ע"ש השפעת אור כשנשפע למטה נק' בשם גשם, ופשוטו שמתחילין לבקש השפעת הגשם הוא כמארז"ל⁵⁴ בזמן שאין ישראל עושי' רצוש"מ הארץ שותת ממי אוקינוס, ובזמן שעושי' רצוש"מ שותים ממים עליוני' היינו ממים שמעל השמי', ופי' עושי' רצוש"מ הוא בחי' קיום המצות שנק' רצוש"מ בחי' מקיפי' הי' כמו אירוסין טבעת קדושין, ועי' הוא אח"כ

(46) מנחות כט, ב.

(47) ב"ר פי"ז, ה. פמ"ד, יז.

(48) ראה תקו"ז בהקדמה (יד, א). שם תיקון כא (מו, ב).

(49) תקו"ז בהקדמה "פתח אליהו" (יז, א).

(50) = בשמיני עצרת.

(51) ישעי' ל, כו.

(52) סח, א (ד"ה יהי'). וכן פרש"י בישעי' עה"פ: בספר שופטים ה, לא. זכרי' ד, ג.

(53) בבראשית רבה שם: אליהוא. אבל כ"ה כפנים בכ"מ בדא"ח.

(54) כ"ה בכ"מ בשם פרקי דר"א (ראה אוה"ח בחוקותי ע' תרסד. סה"מ תרכ"ו ס"ע ק (בהוצאת

תשמ"ט). תר"ל ע' קמה. ד"ה ובכ"ו יובן דש"פ בהב"ח תרל"א. סה"מ תרל"ד ע' שלט. תרנ"ז ע' קנג. ועוד). ובהמשך מים רבים תרל"ו ר"פ קכח: וכמארז"ל בפדר"א בזמן שישראל עושי' רצונו של מקום או הארץ שותה ממים עליונים. ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם: לע"ע לא מצאתי. וראה פדר"א ספ"ה ובמס' ביב כ"ה, ב.

נשואין בחי' השפעה פנימית מבחי' ח"ס עצמה ועי"ז גם הארץ שלמטה שותה ממים עליוני' ועי"ז נמשך שפע ברכה כמו שמצינו בדרוז"ל⁵⁵ שנעשו חטים ככליות שהוא בחי' ריבוי ברכה, וגם י"ל הארץ שהיא בחי' מל' פה תושבע"פ מקבלת מבחי' מים עליוני' הוא מי החכמה עילאה היא בחי' ח"ס והיינו שלא יהי' הגילוי מבחי' אותיות לבד כ"א הארה מבחי' טעמי תורה כו'.

בס"ד, ש"ת⁵⁶

והענין⁵⁷ הוא דהנה יש ג' בחי' אור מים רקיע⁵⁸, פ"י רקיע הוא כמו שאגלידו מיא ונעשה מהם בחי' רקיע וז"ע מתיבתא דרקיע⁵⁹ שהוא מה שלומדי' שם רוחניות ההלכות הערוכות לפנינו כדיני ההלכות שנמשכו מבחי' האותיות התורה, שהרי שם לא שייך גשם ההלכה כמו המחליף פרה בחמור⁶⁰ או שנים אוהזי' בטלית' שהרי לא יש שם פרה וחמור וטלית הגשמי אלא שלומדי' שם רוחניות דבר ההלכה ועינינה מה היא ברוחניות והענין הוא דהנה ממ"ש במ"א באריכות⁶² בענין מ"ש⁶³ ויקרא האדם שמות שארו"ל⁶⁴ חכמתו גדולה משלכם, ואם זהו רק הסכם לבד אין שייך לומר חכ' גדולה מהו החכ' בזה אלא עכצ"ל שכל שם של כל בהמה וחי' בפרט שייך דוקא לנברא זו וכמ"ש בבחי"י⁶⁵ שמקריאות האדם שמות מובן כי ידע סוד המרכבה העליונה,

(55) תריכ בחוקתי כו, ד. תענית כג, א. ועוד.

(56) = שמחת תורה.

(57) סעיף זה נכלל בהמשך חייב אדם לברך שם פרק כח.

(58) ראה בהנסמן לקמן הערה 87.

(59) ראה ב"מ פו, א. וראה – בהבא לקמן – ד"ה איתא בגמרא כו' קא מפלגי במתיבתא דרקיע בלקו"ת תזריע כב, ד. ד"ה הגיל במאמרי אדמור"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תנ. שם ע' תע ואילך.

(60) ב"מ מז, א. וראה בהנסמן לקמן הערה 69.

(61) משנה ריש מסכת ב"מ. וראה בהנסמן לקמן הערה 76.

(62) ראה רמב"ן ובחיי בראשית ב, יט. של"ה בהקדמה בית המקדש (יד, א). לקוטי אמרים להרב המגיד סימן רמד. אור תורה להרב המגיד ד, סעי"ב ואילך. לקו"ת בהר מא, ג. נשא כו, ב. כו, א. אוה"ת בראשית ח"ג תקמב, א. סה"מ תר"ל ע' סז ואילך. ע' צו ואילך. המשך מים רבים תרל"ז פרק כב. המשך תער"ב ח"א פרק שז ואילך. סה"מ תרח"ץ ע' קז. וש"נ.

(63) בראשית ב, כ.

(64) ב"ר פ"י, ד.

(65) כ"ה גם בשם הבחיי בד"ה דרשו ה' תרל"ה (לעיל ח"א ע' ערב). אבל, בבחי' שבהערה 62, הובא

והיינו לזה נאה לקרות שור להיות כי אותיות שור מחיים אותו וכן לזה חמור וכן לכולם עד אני מה שמי הוי"ו שאתה אדון, והיינו כי ש' הוי' נכתב בש' הוי' ונק' בש' אד', או כי כל ההתהוות הוא מש' הוי' כמ"ש"י יהללו את ש' הוי' כי הוא ציוה ונבראו, וכמ"ש"י אני ה' עושה כל, וא"כ פרה אותיות פרה מחיים אותה וכמ"ש"י ענין פרה פר ה' והיא בהמה טהורה שיכולה ליכלל בקדושה ואמנם חמור הוא בהמה טמאה וא"א לבררה, רק מ"מ כתי' ביששכר חמור גרם"י היינו שויט שכמו לסבול"י עול תורה שמייגעת ונוטלת כח האדם כנודע מר"ל"י, לכן ע"י"י בירר גם בחי' חמור ע"י היותו כחמור למשא"י, ולכן הלימוד שבג"ע כשמחליף פרה בחמור אם בירור החמור היא כמו הפרה שהיא ק"ן או בא"א להיות כי הוא מג"ק לכן צ"ל יתרון אור"י ע"י החשך דחמור, וענין החליפין שמחליף נפשו הבהמית שנק' פרה שיסבול כמו חמור כו' ואיך הוא החליפין בכל דרכי החליפין וזהו ענין הלימוד בג"ע התחתון ועד"ז יובן בג"ע עוד בדקות יותר ע"ד דקות המחשבה ושייכותה והתאחדותה להאדם יותר מדבור ומעשה ולכן ממח' היא כוונה נעש' לבושי' לג"ע העליון, ועד"ז יובן במתיבתא דרקיע ומתיבתא דמט"ט שהם נגד ב' בחי' ג"ע, ועד"ז הוא לימוד הלכה דשנים אוחזין"י וכן עד"ז כל ההלכות שבתורה, ומבחי' רקיע זה נעשה רקיע ע"ג חוין עילאין"י כמ"ש"י ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא, והגם שנת"ל בד"ה ושאתם מי"י שרקיע הוא מה שאגלידו מי' שהוא למעלה

רק תוכן המדרש רבה שבהערה הקודמת. והלשון שאדם הראשון ידע טוד מרכבה העליונה – הוא בשל"ה שבהערה 62.

66 בב"ר שלפנינו: אדוני. אבל כ"ה ככפנים (הוי"), נב"ר עם שינויי נוסחאות (הוצאת תיאדור – אלבק). יל"ש בראשית רמז כג. בחי' שבהערה 62. ובכ"מ בדא"ח.

67 תהלים קמח, ה.

68 ישע"י מה, ז.

69 בהבא לקמן – בביאור ענין "המחליף פרה בחמור" ברוחניות – ראה גם המשך תער"ב ח"א פרק קפ. סה"מ תרע"ח ע' תלו (בהוצאת קה"ת, תשד"מ). תרפ"ז ס"ע קפז ואילך. תרפ"ט ע' 157, ובהנסמן שם בהערה 86.

70 ויחי מט, יד.

71 שם, טו.

72 = מריש לקיש. – ב"מ פד, א ובפרש"י.

73 בהמשך חייב אדם לברך שבהערה 57: ע"ז.

74 ע"פ לשון חז"ל – ע"ז ה, ב.

75 ע"פ קהלת ב, יג.

76 ביאור ענין "שנים אוחזין בטלית" ברוחניות – ראה תורת הבעש"ט הועתק בספר הזכרונות לכ"ק אדמ"ר מהור"י צ"ב ע' 426. אוה"ת על מאמרי רז"ל ע' לה ואילך. סה"מ תרפ"ה ס"ע יג ואילך. תרפ"ט ע' 157, ובהנסמן שם בהערה 84.

77 ראה זהר ח"ב ריא, א, ריג, א. ועוד.

78 יחזקאל א, כב (ושם: על ראשי החי' כעין הקרח הנורא).

79 שנה זו (תרל"ז) – לעיל ע' תמג. וראה גם ד"ה ושאתם, תורה צוה, צור תעודה – תשי"ט (סה"מ

ספר תרל"ה – חלק ב

תנג

מן המים כו', באמת כן הוא לגבי חכ' שבחיות דחיוין עילאין הנה רקיע זה הוא למעלה מן המי' שלהם הוא בחי' חכ' שלהם, ומ"מ לגבי בחי' עצם החכ' דאצי' הנה רקיע זה הוא למטה שהרי זהו מה שמהמים נעשה כפור וקרח, וכנודע שיש ב' בחי' מים הא' קודם שנגלדו הב' לאחר שנגלדו ונמס והי' למים כו', ורקיע זה הוא כעין הקרח הנורא והיינו שכמו שהוא באצי' שמבחי' מים דחכ' דאצי' נעשה קרח ורקיע דבינה כמ"ש⁸⁰ מבטן מי יצא הקרח פי' מי הוא בינה כנודע⁸¹, כ"ה בח"ס שבחי' חכ' שבכתר הוא בחי' חכ' דא"א בחי' מר"ס הוא מים ובחי' בינה דא"א הוא בחי' קרח הוא בחי' קרח הנורא, ורקיע דבינה הוא כעין בחי' הקרח הנורא דא"א, ואמנם באמת גם למעלה מן המים דחכ' דא"א יש כדוגמת רקיע והוא כעין שמצינו בגמ'⁸² אשתומם כשעה חדא פי' שלהיות שוהו למעלה מערך חכמתו לכן אשתומם והעלה מוחו ושכלו למקום הגבוה יותר לקבל משורש מקור חכמתו כו' ונמצא כי יש ב' בחי' רקיע הא' כמו שהוא בא בהשגה דבינה שאגלדו מיא להיות בחי' כפור וקרח הב' מה שהמשיע הוא בחי' חכ' נעשה מקבל לקבל מבחי' משכיל, כי ענין הרקיע יש בו מפעולת מקבל כמובן ממש"ת לקמן⁸³ בענין הטפה כשבא כבטן הנוק' נעשה ציור רמ"ח איברי' וא"כ נגע בה גם סיוע הנוק' בחי' מקבל דאל"כ לא נעשה מהטפה ציור רמ"ח איברי' שהרי נק' השחית כל בשר דרכו על הארץ⁸⁴, אמנם בענין אשתומם הוא שעצר כח חכ' מלהוריד ההשכלה כ"א תהי' בבחי' שתיקא ע"ד אגלידו לקבל מבחי' ח"ס בחי' משכיל, ועד"ו יובן בח"ס עצמה בבחי' חכ' דח"ס דא"א איך שמקבל מבחי' משכיל נק' רקיע כו' ונמצא יובן בחכ' דא"א שכמו שהחכ' מקבלת מבחי' משכיל מקור החכ' דח"ס זהו עיקר בחי' הרקיע והקרח שנת' בד"ה ושאתם הנ"ל⁸⁵, וכ"ז הוא בחי' רקיע בכלל, ובחי' מים זהו בחי' חכ' בכ"מ שנתבאר בחי' רקיע הנ"ל בכל בחי' לפי ערכה, ובחי' אור הוא למעלה מבחי' מים ג"כ עדיין עד שבחי' מים נחשב לתבנית איזה גשם כמו בריקת וסקירת השכל שהוא הרגש במוחו פרט הסברא, ולכן אמר ר"ע⁸⁶ לכשתגיעו לאבני שיש טהור א"ת מים כפשוטו אלא זהו בחי' אור כו'.

תשי"ט ע' 553, 560, 563 ואילך). ספר הערכים – חב"ד ח"ג ערך אור מים רקיע סעיף יד (ע' תנג ואילך), ובהנסמן שם.

(80) איוב לח, כט.

(81) ראה לקו"ת פקודי ג, ג. ובכ"מ.

(82) שבת מז, א. וש"נ. – ע"פ לשון הפסוק – דניאל ד, טז.

(83) בסעיף שלאח"ו. וראה בהנסמן שם הערה 87.

(84) נח ו, יב. ילקוט שמעוני עה"פ (רמז נא). רש"י שבת מא, א (ד"ה כאילו). רש"י נדה יג, א (ד"ה כאילו).

(85) נסמן לעיל הערה 79.

(86) חגיגה יד, ב.

וביאור ענין אור מים רקיע" יובן עד"מ הטפה" אשר מתהווה במוח האדם קודם ירידתה בשדרה היינו קודם שמתגשמת להיות טפה זרעית בחוה"ש"ד היא רק כח רוחני עדיין, ואח"כ בבוא הכח הרוחני בחוט השדרה מתהווה ממנה טפה זרעית שמתגלמת ומתגשמת בערך היותה קודם טפה רוחנית, ואח"כ בצאתה מגוף האדם להוליד בדומה לו שהוא ע"י התפשטות הטפה במעי הנוק' היא עוד ירידה והגשמה עד שמצטייר ממנה ציור הולד ברמ"ח איברים שלא הי' ציורם ניכר בהטפה כלל ע"ד כמו שבגרעין זרע פרי העץ או האדמה אינו ניכר תמונת פרי כלל, ונמצא יש כאן ג' מדריגות הא' כח הטפה ברוחניות קודם שמתגשמת להיות טפה גשמית במוח שבחוה"ש, ואח"כ כמו שמתגלמת להיות בחי' טפה גשמיות שיש בה בכח לבד על כל ציור הרמ"ח איברי' ושס"ה גידים אבל לא בפועל, וע"י שיצאת למעי הנוק' בהרגש דוקא ע"ז מצטייר' להיות רמ"ח איברי' בפר"מ בהבדל בין אבר לחיברו כו', וזהו משל להבין בחי' אור מים רקיע למעלה בבחי' טיפת אור אבא דהיינו בחי' אור הוא שורש ומקור בלבד למציאת התהות אור חכ' דאצי' הנק' מים, ובחי' החכ' דאצי' עצמה נק' מים והוא כדמיון גשמיות הטפה והתפשטות החכ' להיות מאין ליש בבניה הוא הנק' רקיע כמו שהמים עליונים שמעל לרקיע אינם עדיין עומדים ממש בבחי' התפשטות נגלית כ"כ ממש כמו הרקיע שנגלה להתפשטות יש ממשי כו' והוא כדמיון הולד שנמשך מהתפשטות הטפה.

ולהבין בתוס' ביאור ג' מדריגות אלו דאור מים רקיע הנה יובן בשכל האדם עצמו ע"ד שאנו רואי' בכח הטפה שיש בה ג' מדריגות כנ"ל, הנה גופו ומהותו של מציאות השכל הוא נמשך מלמעלה מן השכל כידוע והוא הנק' משכיל וכנראה בחוש בהולד לאדם במוחו איזהו שכל וסברא שזהו בא לו בבחי' שפע מלמעלה והיינו מבחי' הכתר שהוא נק' אין ומושלל הוא לגמרי ממציות ומהות שכל הנראה במוח כידוע, אלא רק שממנו נמצא מציאות השכל ואופן ההמשכה מאתו הוא כדמיון הטל שממנו מתהווה גשם המים אח"כ, כך בחי' המשכיל⁸⁷ הוא דק מאד נבדל בערך לגמרי מן גשם השכל אלא שממנו נמצא הגשמת מהות השכל כמי' שמתגלמי' מן הטל והוא בחי' יסוד

(87) מכאן עד אמצע סעיף הבא – הוא לשון ד"ה הללו גו' הללוהו ברקיע עוון בסידור עם דא"ח ע, א ואילך – בשניונים קלים. ונכלל גם בד"ה חייב אדם לברך (הניל הערה 1) ספכ"א ואילך. ועם הגהות – סה"מ תרמ"ד ע' קצו ואילך. תרנ"א ס"ע נו ואילך.

לכמה ענינים המבוארים כאן – ראה ד"ה ביום השמיני שלח בלקו"ת דרושים לשמע"צ פו, א ואילך. ועם הגהות – אוה"ת דרושים לשמע"צ ע' א'תתיג ואילך (ובשניונים קלים – אוה"ת בראשית ח"ב שח, ב ואילך). ד"ה הנ"ל תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' מג ואילך). ד"ה אדם כי יהי' תרל"ה (לעיל חלק א ע' רכד ואילך). ספר הערכים – חב"ד ח"ג ערך אור מים רקיע סעיף ה (ע' תיג ואילך), וש"נ. שם סעיף א"ב (ע' תב ואילך), וש"נ.

(88) ראה גם עץ חיים שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ה.

(88*) בסידור עם דא"ח שבהערה 87: כח המשכיל.

לחלוחיות הרוחניות שבמוח שמוליד שכל וסברא כמ"ש במ"א, והנה לאחר שנמצא מציאת הגשמת השכל הגם שהוא גשם בערך דקות בחי' כח המשכיל הרוחני הנה מ"מ עדיין גם הוא נק' בחי' כח הרוחני לגבי בחי' הבנת משכיל והשגתו בנינה שהרי שם הסברא באה בבחי' יש ודבר מושג ממש אבל כמו שהסברא בכח ההשכלה עדיין הנק' חכמה הרי הוא בחי' כח היולי עדיין וכידוע, והרי יכולים להסביר אותה בכמה מיני אופנים שונים, וזהו עיקר ההפרש אשר בין חכמה לבנינה דבחכמה שנק' כח היולי יכולים להטותה עדיין בכל מה שירצו משא"כ כשבא השכל לידי השגה ממש א"א להם להטותה לאופן אחר מכמו שכבר הושג כו' ויובן כדוגמא זאת ממש בטפת המוח הגשמיות שכאשר עדיין לא נתפשטה במעי הנוק' יכול להצטייר הולד באופן אחר, וכמו שקודם ארבעי' יום מועיל תפילה לשנות מזכר לנקיבה⁸⁹, משא"כ כאשר כבר נתפשטה בציור צורת הולד א"א שישונה באופן אחר מכמו שהוא אחר שכבר נתפשטה בכל חלקיו כו' וכך יובן ג' מדריגות אלו בג' מדריגות אור מ"י רקיע בגשמיות, דבחי' האור הוא כח התהוות הגשמת המים⁹⁰, ועדיין מושלל הוא מבחי' הגשמות ממש המים ממש, אבל גם המים נק' כח רוחני לגבי התהוות הרקיע שהרקיע הוא עומד במעמד ומצב להיות קרוש וגלוד מן המים כמו מי היאור כשנקרשי' ונגלדים בחורף, משא"כ המים הם מתנענעי' לכאן ולכאן ויכולים להמשיכם לאיזה צד שירצו, אבל הרקיע עומד מבלי הטיה כלל והיינו להיותו כמו הקרח והכפור שהמי' בהם גלודי' וקרושי' מבלי הטיה כלל והוא מורה למעלה בחי' הגשמת המים ביותר כדמיון הולד שנתהווה מן הטפה כו' וכמו מציאות ההשגה שנמשך ומתגלם מן כח ההיולי שבשכל, וע"כ המים אין בהם גון מצד עצמם רק לפי מראה הכלי אבל הרקיע יש בו מראות וגווניו כידוע, ואחר שנתב' ענין הבי' מדריגות דאור מ"י רקיע יובן עינינם ברוחניות האצי' דבחי' אור הוא דח"ס דא"א בכלל שממנו נמצא מציאות חכ' דאצי' שנק' מים, ואמנם גם בחי' המים דחכ' עדיין הם נחשבי' לבחי' אין ואין להם גון כו' לגבי ההשגה דבינה שנק' רקיע, והוא בחי' רקיע דאגלודו מיא שלמטה מן המים כנ"ל, וכן יובן בפרטיות בא"א עצמו שבחי' כתר דא"א הוא בחי' אין העצמי שמהוה בחי' מים הוא בחי' חכ' דח"ס דא"א שנק' מים בערך האור דכתר, ועדיין הוא בחי' אין לגבי רקיע דבינה דח"ס דא"א כו', שהוא בחי' השגה שבמשכיל מקור השכל דאצי' כו' וכן יובן ענין אור מים רקיע גם בבחי' ע"י שז"ע מה ששלש שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה⁹¹ זהו ג' בחי' אור מ"י רקיע,

(89) ברכות ס, א.

(90) ראה לעיל ע' תג, ולקמן בסוף מאמר זה (ע' תנו), שמביא מחזיל (כ"ר ספכ"ו) "כל אורה שנאמר באליהוא אינה אלא בירידת גשמים", ומבאר, שהגשמים (מים) בתחלת התהוותם הם "אור", אלא שאח"כ מתגשמים ונעשים "מים".

(91) ראה עירובין מו, רע"א.

(92) ע"ז ג, ב.

או י"ל שזהו ג' ראשי ראשים אור צח אור מצוחצח אור קדמוני רק ששם כולם נק' אור אפי' בחי' רקיע, וכ"ז הוא בכלל רצון שהוא בחי' מה שעלה ברצונו כו', אך לפי' יובן עדי"מ למטה אינו שייך שירצה האדם איזה דבר מה שלא יש בעולם וא"כ יובן מאחר שעלה ברצונו עדי"מ דוקא מוכרח להיות שישנו תחלה והיינו כמ"ש בדרושי אאזמו"ר זצל"ה זיע"א שיער עצמו בכח מה שעשה בפועל שענין מה שעלה ברצונו זהו שעשה בפועל כי מיד שעלה ברצונו עיי' נתאוה ואיך עלה זה דוקא ברצונו עיי' שישנו תחילה בעצמותו ששיער עצמו בכח א"כ גם שם יש ג' בחי' אלו דאור מים רקיע כו'.

ולפי"ז יובן ענין בחי' הנשואין שבתורה שיומשך מפנימיות ח"ס הוא בחי' אור הכתר דח"ס דא"א, רק שיעקר ענין הנשואין יהי' לעיל ועכשיו בשמע"צ הוא רק הארה מבחי' זו שזהו שמתחילין לומר מוריד הגשם בשמע"צ שהוא בחי' אור שנתגשם כנ"ל בפ"י המד"ר כל אור"י האמור באל"י בירידת הגשמי, וזהו בחי' מים מג' בחי' אור מי' רקיע, או י"ל שזהו ג"כ מבחי' אור אלא שבחי' אור שבא בירידה למטה מוכרח להתגשם מעט ולכן נק' מים וגשם, ובשרשו הוא ז' פעמי' אור שבעת הימי' אלא שלע"ל יאיר כלליות האור ולא יצטרך לבוא בהגשמה מפני כי לע"ל יודרך העולם, ועכשיו בא בהגשמה מעט ורק בחי' הארה בעלמא מבחי' אור הכתר דח"ס דא"א, ואעפ"כ גם כפי שמתגשם מעט עד שנק' בשם מים וגשם דק הוא בערך הרקיע הוא בחי' השגה בכלל כו'.

בס"ד 9' בראשית

ולהבין ענין אירוסין ונשואין בתורה הנגלית שלפנינו, יובן במה שביקש דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, שלכאור' צ"ל מה"ע שביקש שיגול ה' עיניו ויביט נפלאות מתורתך דאם הכוונה שיבין פ"י הפשוט בטוב

(93) תקו"ז תיקון ע (קלה, ריש ע"ב).

(94) שער היחוד לאדמו"ר האמצעי פרק י ואילך.

(95) לעיל ע' תנ.

(96) בבראשית רבה שם: אורה.

(97) רובו של מאמר זה נכלל בהמשך חייב אדם לברך (הגיל הערה 1) פכ"ג-כה.

(98) להמבואר בסעיף הראשון דמאמר זה — ראה אוה"ת (יהל אור) לתהלים עה"פ (ק"ט, יח) גל עיני (ס"ע תנט ואילך). לכמה ענינים המבוארים כאן — ראה גם ד"ה גל עיני דש"פ אמור, תשל"ז (בסה"מ מלוקט חלק ה').

(98) ראה אוה"ת שבהערה הקודמת: בקש דוד גל עיני . . . ועפ"ז יש לבאר מ"ש בלק"ת פ' ברכה בד"ה

תורה צוה לנו (הגיל הערה 17: 35) שיש בתושב"כ ותושבע"פ אירוסין ונשואין. עיי"ש.

(99) תהלים ק"ט, יח.

טעם ודעת יותר אין זה בכלל נפלאות כלל, שפי' הפשוט הכוונה שיבין כאר"א לאשורו, כמו כל מי שאומר סברא רצונו שזולתו יבין בטוב מה שהוא אומר, וא"כ כל תושבע"פ הכוונה שיבין זולתו א"כ אין זה בכלל נפלאות כלל והרי כל ענין תושבע"פ היא לפרש ולבאר מצותיה שנאמר בתושב"כ בקצרה א"כ בהכרח שכאר"א ידע איך ומה לעשות המצוה כו', אלא הענין ע"ד דכתי"י¹⁰⁰ כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, דהנה התורה נק' אדם כמ"ש¹⁰¹ זאת התורה אדם, והנה כמו באדם יש גוף ונפש כן בתורה יש בחי' גופא דאורייתא ויש בחי' נפשו¹⁰², והנפש יש לה ה' שמות נרנח¹⁰³, כן ג' בחי' אור מים רקיע כוללי' ה' בחי' נרנח¹⁰⁴, רקיע הוא בחי' נר"ן מים חיה אור הוא בחי' יחידה, ויש לבושי דאורייתא וכמו שפי' רש"י בפ' בראשית¹⁰⁵ אר"י לא ה' צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם¹⁰⁶ שהיא מצוה ראשונה שנאמרה לכלליות ישראל, אלא משום כח מעשיו כו'¹⁰⁷ והיינו בחי' לבושי תורה שנתלבש בעת מעשה בסיפור ההוא כמו כל ענין תהו ותיקון שהוא סיפור זמ"ק¹⁰⁸ דתהו וכשמתו¹⁰⁹ היו כלא היו ומלך השמיני הדר¹¹⁰ הוא בחי' התיקון שמתקן שבה"כ דתהו¹¹¹ וכמוהו רבות בסיפור המתנה דיעקב שהוא העלאת מ"ן לעולם התהו שיעקב ידע ענינם כמ"ש בת"א בפ' וישלח¹¹², ויש בחי' גופי תורה כמ"ש במשנה ספ"ק דחגיגה¹¹³ הן הן גופי תורה, ויש בחי' נשמתא דאורייתא, שהוא בחי' סתים רזין דאורייתא ויש נשמתא לנשמתא (שבוהר כולל ה' שמות דנשמה בד') והוא בחי' סתימא דכל סתימין או רזי דרזין, וע"ז שביקש דהע"ה גל עיני ואביטה נפלאות שיביט בחי' נפלאות שבתורה הוא בחי' סתי' וסדכ"ס וג"ז הוא מתורתך הוא בחי' תורה הנגלות וד"ע ארון אור נר"ן שבחי' נפלאות הוא בחי' נון פלאות¹¹⁴ אפשר להתגלות ע"י הארון הוא נר"ן אור כו', וענין אומרנו גל עיני הוא כמארז"ל במד"ר פ' וירא¹¹⁵ הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה

(100) מיכה ז, טו.

(101) ראה זהר ח"ג קנב, א.

(102) ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לו. בכמה מקומות (ודפוסים) הוא בשינוי סדר. אבל כ"ה כבפנים

(נרנח"י) בעץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) בתחילתו. שער הגלגולים בתחילתו. ובכ"מ.

(103) א, א.

(104) בא יב, ב.

(105) תהלים קיא, ו.

(106) ז' מלכין קדמאין.

(107) ראה וישלח לו, לא ואילך. לקוטי תורה להאר"ז ס"פ וישלח. עץ חיים שער ט (שער שבירת

הכלים) פ"א ואילך. שער יא (שער המלכים). פ"א ואילך. ובכ"מ.

(108) וישלח שם, לט.

(109) ראה עץ חיים שער ט (שער שבירת הכלים) פ"ח. ועוד.

(110) כד, א ואילך.

(111) י, א.

(112) זהר ח"א רסא, ב.

(113) פני"ג, יד.

מאיר את עיניהם, והראי' מהגר דכתיב¹¹⁴ ויפקח אלקי' את עיני' משמע שהבאר ה' קודם לכן רק שלא ראתה ועי' שנפקחו עיני' וטרא באר מים כו' ועד¹¹⁵ ביקש דוד גל עיני.

ובכ"ז יובן שורש ענין ההפרש בין אירוסין לנשואין שבתורה דהנה כל מה שנדרש בתושבע"פ הוא רק מבחי' אותיות התורה לבד כנ"ל בענין דברי' הדברי' אלה הדברי' או ואו דוכי ישאל וכמוהם, אבל ענין הנשואין שיומשך המשכה עצמיות מפנימיות אור אבא ולמעלה יותר להוליד בדומה לו זהו בחי' נשואין, וזהו שכל התורה הוא רק כד מים כנודע מענין וכדה על שכמה¹¹⁶ שזהו ק"ד ספרין דאורייתא¹¹⁷ שנתנו לדרוש בחי' גופי תורה, אבל הנשואין הוא ע"ד והאדם ידע¹¹⁸ שיומשך דעת מפנימיות התורה בבחי' ידיעה גמורה על אמיתתן מה שעכשוו הוא רק הידוע מציאותו יהי' מושג בבחי' ידיעה והכרה שהמקבל יהי' כלי לזה, כי יש הפרש גדול בין ידוע ליודע, וכנודע ממ"ש במ"א¹¹⁹ בענין גלוי וידוע¹²⁰ שלכן הידיעה אינה מכרחת הבחירה, אבל יודע הוא בבחי' התלבשות כו', וכנ"ל¹²¹ בענין אור מ' רקיע שמבחי' האור נמשך הרקיע בבינה ועוד יותר שהרי בענין ג' בחי' דאור מ' רקיע משתנה להיות בחי' רקיע ולא אור, אבל בכאן הכוונה שיומשך הדעת ע"ד מ"ש¹²² ומלאה הארץ דיעה כמים לים, והענין דהנה שמים וארץ הם תושב"כ ותושבע"פ¹²³ שמים הוא בחי' שם מים¹²⁴ בחי' תושב"כ וארץ הוא בחי' תושבע"פ ועי' המשכת הדעת יומשך גם בארץ שימלא הארץ דעת כמים היינו כמו בשמים שם מים כו' וז"ע כשתגיעו לאבני שיש טהור א"ת מים מים¹²⁵ פי' להפריד בין מ"ע שמעל לשמי' ובין המי' שמתחת השמי' כי באמת יכול להיות שגם בארץ יהי' מלא דיעה כמים כו' וצ"ל יחוד והתחברות שמר"א להיות מלאה הארץ דיעה כו'.

והנה כדי לייסד הארץ שתהי' בה הדעת כמים לים מכסי' זהו עי' והאתנים כנ"ל¹²⁶ בענין והאיתנים מוסדי ארץ, ולהבין בחי' זו בעבודה בנפש

(114) וירא כא, יט.

(115) חיי שרה כד, טו.

(116) בראשית ד, א.

(117) ראה תו"א וירא יד, ד. סהמ"צ להצ"צ מצות דין עבד עברי פ"ב (פא, ב ואילך). וראה גם לקו"ש

חלק יח ע' 197 ואילך.

(118) לשון רז"ל – שבת נה, א. ועוד.

(119) לעיל ע' תנב ואילך. תגד ואילך.

(120) ישעי' יא, ט (ושם: כי מלאה).

(121) לקו"ת ברכה שם (צד, א. שם, ג).

(122) ראה חגיגה יב, א.

(123) לעיל ס"ע תמח ואילך.

ספר תרל"ה – חלק ב

תנט

האדם, הנה¹²⁴ איתן כמשמעו קשה¹²⁵ והוא בחי' הביטול שלמעלה מן השכל ועז¹²⁶ כי עם קשה עורף הוא וסלחת דלשכח קאמר שלכן וסלחת כו' והענין הוא דכתיב¹²⁷ כי חלק ה' עמו, וכתיב¹²⁸ פכ"פ דבר ה' עמכם ודבורו של הקב"ה חשיב מעשה¹²⁹ שע"ז נעשה הוי' עמכם בכא"א מישראל, ונודע כי יו"ד דש' הוי' וקוש"י¹³⁰ הם בחי' שלמעלה מן השכל ולכן כא"א מישראל יכול לבא לבחי' זו ע"י שיתבונן תחלה בבחי' התבוננות שע"פ השכל היינו שהוי' אלקינו הוא הוי' אחד¹³¹ פי' הגם כי נתהוו ז' רקיע' וארץ וד' רוחות עכ"ז כולם בטייל' לאלף הוא בחי' אלופו שע"פ¹³² בתכלית הביטול כמ"ש ביאור ד"ז במ"א בכ"ד¹³³, ואח"כ יוכל לבוא לבחי' הביטול שלמעלה מן השכל לגמרי שזהו בחי' איתן וע"ז מוסדי ארץ שיומשך הדעת גם בארץ כמים לים כו', והנה חדש תשרי נק' ירח האיתנים כמ"ש¹³⁴ ויקהלו כו' בירח האתנים בחג הוא החדש השביעי, לפי שבו יוהכ"פ זמן התשובה דבכל מאדך שלמעלה מהגבלת הכלי שזהו בחי' איתן כנ"ל ואח"כ בחגה"ס מאיר בחי' זו בבחי' מקיף דכתיב¹³⁵ משכיל לאיתן האזרחי שלע"ל יזרח בחי' איתן בנש"י¹³⁶ ועכשיו כל האזרח בישראל ישבו בסוכות¹³⁷ פי' שכל זה שעתיד לזרוח בישראל עכשיו יש בו בסוכות שעכשיו מאיר בחי' זו במקיפי' דסכך הסוכה כו' וע"י ד' מינים שבלולב מאיר המקיף בפנימי להיות כי ע"י נמשך המשכת הדעת בנש"י עד שבשמע"צ נעשה הקליטה שיוקלט בנש"י הדעת באלקות ולא יהי' פולטי', רק כי לע"ל נא"י¹³⁸ כי

(124) בכ"ז – ראה (נוסף לד"ה ביום השמיני שבהערה 1) לקי"ת ר"פ ראה (יח, א ואילך). אוה"ת ראה ע' תרלה ואילך. סה"מ תרכ"ז (הוצאת קה"ת, תשמ"ט) ע' רז ואילך. ד"ה ואעשך לגוי גדול שנה זו (לקמן ע' תע). ועוד.

(125) סוטה מו, א.

(126) תשא לד, ט.

(127) האזינו לב, ט.

(128) ואתחנן ה, ד.

(129) ראה ביר פמ"ד, כב. פרש"י לך טו, יח.

(130) ראה אגה"ת פי"ד (צד, ב).

(131) ואתחנן ו, ד.

(132) ראה סמ"ק הובא בבית יוסף לטור א"ח סימן סא (ד"ה כתב סמ"ק). שר"ע ודאדה"ז א"ח שם סעיף

ו. לקי"ת תזריע כג, ג. וראה ברכות יג, ב.

(133) ראה תרי"א וארא נה, ב ואילך. לקי"ת דרושים לשמע"צ פח, כ. שרש מצות התפלה פי"ח (סהמ"צ

להצ"צ ככד, א ואילך). ובכ"מ.

(134) מלכים"א ח, ב.

(135) תהלים פט, א.

(136) ראה מקומות שצויינו בהערה 124. לקי"ת וסה"מ שבהערה 138.

(137) אמור כג, מב.

(138) לקי"ת דרושים לשמע"צ פח, ג. ריש וסוף ד"ה ויקהלו גו' בירח האתנים תר"ל (סה"מ תרכ"ט ע' שנד. שם ע' שס). ועוד.

(139) ישעי' נד, ה.

בועליך עושייך, להיות כי אז תקראי אשיי¹⁴⁰, והיינו כי לעיל יהי כל עיקר העסק בתורה לבד¹⁴¹ כי להשפעות גשמיות לא יצטרכו כלל כי הרי ארז¹⁴² עתידה ארץ להוציא גלוסקאות וכלי מילת כו' ולכן כל עסקי לא יהי כ"א בעסק התורה לבד, ועכשיו מוכרח לעסוק בדברי הכרחי עכ"פ והיינו כי לעיל יהי גילוי בחי נשמתא לנשמתא, ועכשיו הוא רק היחוד בבחי נשמתא לנשמתא כו'.

והנה¹⁴³ ש"ת עושי אחר שמע"צ, והגם כי מ"ת הי' בחגה"ש אמנם זהו רק בחי אירוסין לבד, ובלוחות שניות שניתנו ביוהכ"פ הגם כי למצותי ש"ת לא ניתן לדרוש רק בחי אותיות התורה שזהו רק אירוסין כנ"ל, מ"מ יש בה גם בחי נשואין וכנ"ל ושמע"צ הוא הקליטה מטיפת אור אבא בבחי פנימיות לכן עושין אז ש"ת כמו השמחה שבעת נשואין, ולכן ביום חתונתו זו מ"ת אמרו במשנה סוף תענית¹⁴⁴ על לוחות אחרונות שניתנו ביוהכ"פ דוקא והיינו מטעם הנ"ל וד"ל.

בס"ד פ' נח

ובכ"ז¹⁴⁵ יובן מה שנק' הארון בשם ארון הברית, שנת' לעיל¹⁴⁶ שברית הוא הכוונה על לוחות הברית שמונחי בארון שהם תושב"כ שהיו כתובי באצבע אלקי¹⁴⁷, והארון עצמו הוא בחי תושב"כ וכנ"ל¹⁴⁸ בענין אור נון שיתגלה ע"י כל בחי נון אור כנ"ל, וגם ענין ברית הוא לשון התקשרות ג"כ

(140) הושע ב, יח (ושם: אישי).

(141) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. שם סוף הל' מלכים.

(142) שבת ל, ב (ושם: עתידה ארץ ישראל).

(143) כהבא לקמן — ראה ד"ה ביום השמע"צ באוה"ת שמע"צ ע' תשעט ואילך. ד"ה הנ"ל תרמ"ח

(סה"מ תרמ"ח ע' קעז ואילך). עזר"ת (סה"מ עזר"ת ס"ע ל ואילך). תרפ"ט (סה"מ תרפ"ט ע' 56 ואילך). תרצ"ו

(סה"מ תרצ"ו ע' 41). ושי"ב.

(143*) כו, ב.

(144) התחלת המאמר בעת הדיבור היתה, הים ראה וינסו. — ראה לקמן ע' תצט ואילך. הנחת כ"ק

אדמ"ר מהורש"ב ממאמר זה.

(145) ראה לעיל ע' תמו.

(146) תשא לא, יח. וראה שם לב, טז. שם לד, א. ועוד.

(147) לעיל ע' תנו.

מענין ברית בין הבתרי¹⁴⁸ שהוא ענין ההתקשרות למעלה מן הטריד, כן יובן בענין יחוד תושב"כ ותושבע"פ שנת"ל¹⁴⁹ בענין איתן שהוא למעלה מן הטריד וע"י מורה לשון ברית בחי' התקשרות שלמעלה מן השכל, ואמנם העוברי בברית מוכרי¹⁵⁰ שניהם לעבור בברית לכן גם בנש"י צ"ל בחי' איתן בחי' תשובה דבכל מאדך דיוהכ"פ בחי' קשה עורף וע"י וסלחת כו', וע"י נמשך מלמעלה ג"כ מבחי' שלמעלה מן החכ' ושכל המושג מאותיות התורה, והיינו שיומשך מבחי' טנ"ת¹⁵¹ שלמעלה מאותיות התורה, והנה ההמשכה הוא ע"י ברית העליון והגם כי הוא למטה מן החכ' מ"מ הרי אנו רואי' שנמשך ע"י להוליד בדומה עם חכ' כמותו וביתר שאת וכנודע ממ"ש במ"א¹⁵² מענין יפה כח הבן מכח האב¹⁵³, ולכן מוכרח לומר כי גם השפע העצמי שלמעלה מן החכ' יורד ברית העליון כו' וגם כי שרשו גבוה מן החכ' וכנודע מענין תמן מל תמן נצח¹⁵⁴ ששרשו מבחי' יסוד דאי"ק ושורש ענין היחוד נמשך מהכתר כמ"ש במ"א¹⁵⁵, וא"כ מה שהארון נק' ארון הברית מורה גם על בחי' התקשרות בחי' תושב"כ ותושבע"פ ע"י בחי' ברית העליון כו', ועפ"י יובן מה שכשהי' צריך שלמה להכניס את הארון לבית קדה"ק דבכו שערי' זב"ז, כי הנה נת"ל שלהיות היחוד תושב"כ עם בחי' תושבע"פ זהו ע"י ברית העליון ומקום היחוד הוא בבית קדה"ק, והגם שגם בעת עברו בירדן נק' ארון הברית אמנם כ"ז הוא ע"ש היחוד כנ"ל שמקום היחוד הוא בקה"ק, ולכן דבכו שערי' ע"י הפגם שפגם שלמה בברית העליון כמשי"ת¹⁵⁶, וענין מה שדבכו שערי' דוקא ולא מניעה אחרת לפי דכתי"י¹⁵⁷ נודע בשערי' בעלה שבחי' המשכת הדעת ע"י ברית העליון הגם כי הוא בבית קדה"ק צ"ל עובר ע"י השערי' שלכן נודע בשערי' דוקא כי כן הוא דרך העברת טיפת אור אבא ע"י בחי' השערי' ובחי' ברית העליון, ובשערי' כתי"י¹⁵⁸ שאו שערי' ראשיכם שבחי' השערי' יש להם ראשים ושלמה פגם בזה והיינו שבנה על חכמתו דכתי"י¹⁵⁹ ויחכם מכל האדם ולכן הרבה לו נשי' וטעה

(148) ראה לך טו, ט"י. תריא לך יג, ג"ד. לקרית נצבים מד, ב. ועוד.

(149) לעיל ע' תנט.

(150) כ"ה בגוכי"ק, ובכתי"י מעתיק: מוכרחים.

(151) = טעמים נקודות תגין. – ראה לעיל ע' תנ.

(152) ראה תריא יתרו עג, א. ועוד.

(153) שבועות מח, א.

(154) בלקרית תזריע כא, ב: סידור עם דאי"ח קמ, ד הובא בשם התיקוני זהר – ראה תקי"ו תיקוני יג (כח,

ב). ובסהמ"צ להצ"צ י, ב מציי"ן לזהר – ראה וחי"ג רכג, ב (ברע"מ).

(155) ראה דרושים שבהערה הקודמת.

(156) בהבא לקמן (בסעף זה) – ראה (נוסף לד"ה ביום השמיני שלח לאקמ"ר הצ"צ שבהערה 1)

אוה"ת ני"ך ח"ג ע' ארצו.

(157) משלי לא, כג. וראה לקרית מטות פה, ב ואילך. אוה"ת שופטים ע' תתכה ואילך.

(158) תהלים כד, ז.

(159) מלכים א ה, יא.

בזה נשיו הטו את לבבו¹⁵⁵ וכן פגם בכרית העליון ע"י שנשא בת פרעה שארז¹⁶⁰ בשעה שנשא כו' בא גבריאל ונעץ קנה בים והעלה שרטון ונבנה עליו כרך גדול של רומי והיינו כי לאום מלאום יאמץ¹⁶¹, והגם דכתי¹⁶² ויביאה עיר דוד כו' מ"מ לגבי שלמה ה' נחשב זה לחטא ועון, ולכן כשהי' צריך להכניס הארון דרך השערי' לקה"ק להיות היחוד עליון ע"י ברית העליון דבכו שערי' זב"ז מחמת פגמים הנ"ל.

ולהבין¹⁶³ בתוס' ביאור מה שע"י חטאי' הנ"ל דבכו שערי' יוכן ממה שארז¹⁶⁴ על יוסף הים ראה וינס¹⁶⁵ מה ראה ארונו של יוסף דכתי' ב' וינס ויצא החוצה ששמר שמירת הברית¹⁶⁶, ולכן כל מם שנה שהיו ישראל במדבר היו הולכים ב' ארונות ארון הברית וארונו של יוסף זה אצל זה ואם ישאל אדם כו' התשובה קיים זה מ"ש בזה¹⁶⁶, כי יוסף במצרי' מסר נפשו על שמירת הברית שלא רצה לפגום בכרית העליון כמ"ש¹⁶⁷ ולא שמע אלי' לשכב אצלה להיות עמה וסבל יסורי' קשים ומרים שהי' בבית האסורי' י"ב שנה¹⁶⁷ חנם על לא דבר, ועי"ז זכה להיות מרכבה לבחי' ברית העליון¹⁶⁸ וזהו קיים זה מ"ש בזה עד שהי' בחי' צ"ע¹⁶⁸, ולכן הלכו בשוה ארונו עם ארון הברית כו' ולכן הים ראה ארונו של יוסף וינס, דהנה נת' לעיל שהארון הברית נקי אדון כל הארץ פי¹⁶⁹ אדון ל' זכר¹⁷⁰, אדני' הוא לשון נקבה¹⁷¹ דכתי' וזהו והי' בהיכל קדשו היכל בגימ' אד' והיינו מפני כי שם אד' מסתיר על ש' הוי

(159) מלכים א יא, ד. סנהדרין כא, ב. וראה ספר המצות להרמב"ם מל"ת ססה.

(160) שבת נג, ב. סנהדרין שם. וראה אוה"ת נ"ך שבהערה 156: וכמ"ש ע"ז הרב"י במגיד משרים פ' בראשית ד"ז שעניו נעץ קנה בים מורה על אחיזת החיצונים וס"א הנק' קנה כמ"ש גער חית קנה (ע' מד"ר ס"פ תרומה).

(161) תולדות כה, כג ובפרש"י. מגילה ו, א.

(162) מלכים א ג, א (ושם: אל עיר דוד). וראה יבמות עו, א. לקמן ע' תק הערה 91.

(163) בהבא לקמן (בסעיף זה) – ראה (נוסף לד"ה ביום השמיני שבהערה 1) אוה"ת (יהל אור) לתהלים עה"פ (קיד, ג) הים ראה וינס. אוה"ת ויקהל ע' ב"רכ. וראה גם אוה"ת נ"ך שבהערה 156.

(164) מדרש תהלים עה"פ קיד, ג. ב"ר פפ"ז, ח.

(165) תהלים שם.

(166) ראה זהר ח"א נט, ב. אוה"ת שבהערה 163.

(166*) סוטה יג, סע"א.

(167) וישב לט, י.

(167*) תנחומא וישב ט. סדר עולם רבה פרק ב.

(168) באוה"ת נ"ך שבהערה 156: כי מרכבה להארון הוא מי ששומר בריתו בתכלית כמ"ש בווהר ויקהל דרי"ד א"ב ע"פ ויעש בצלאל את הארון.

(168*) ראה זהר ח"א נט, ב. וראה תו"א תרומה פ, ד. לקו"ת ראה כה, סע"ד.

(169) ראה (נוסף להמצויין בהערה 163) אוה"ת ויקהל שם (ע' ב"ריח ואילך). אוה"ת ויצא רא, סע"ב ואילך. שם ח"ה תתנט, א.

(170) ראה זהר ח"א נט, ב. שם ב, א ובמקדש מלך שם.

(171) חבקוק ב, כ.

כמו ההיכל שמסתיר ומכסה על האדם היושב בו כו', ואמנם אדון ל' זכר הוא כאשר ש' אד' אינו מסתיר על ש' הוי' ועיקר הגילוי הוא מש' הוי' המשפיע ולכן הוא ל' זכר, גם אדון הוא ל' מושל ושולט ועושה כל אשר חפץ, וע"ד דכת"י¹⁷² כל אשר חפץ הוי' עשה בשוב"א כו' וכמארז"ל במד"ר¹⁷³ אדון כל הארץ מה אדון עוקר דיורים ומושב דיורין כך עקר ל"א מלכ"י בימי יהושע וישב בהן ישראל ולכן נק' ארון הברית אדון כל הארץ שע"י בחי' ברית העליון נעשה יחוד והמשכת ש' הוי' בש' אד' והר"ע יחוד תושב"כ עם הארון תושב"ע"פ עד שהארון נק' אדון ל' זכר, ויוסף שהו' מרכבה לבחי' זו לכן נקרא הים מפני ארונו וכמ"ש הים ראה ויגוס כו' מלפני אדון, היינו ארונו של יוסף שנק' ג"כ אדון ע"ש שקיים זה מ"ש בזה שהי' מרכבה לבחי' ברית העליון כו'¹⁷⁴, אבל שלמה שפגם כנ"ל לכן דבקו שערים וכנ"ל.

אמר¹⁷⁴ ך"ד רננות ולא נענה, הנה בתענית תיקנו חז"ל ך"ד ברכות כמארז"ל במשנה פ"ב דתעניות¹⁷⁵ ואומר ח"י ברכות שבכ"י ומוסיף עליהם עוד שש, והיינו להיות כי התעניות שעל ירידת גשמים הוא כענין המשכת היחוד דתושב"כ ותושב"ע"פ וכנ"ל בענין מוריד הגשם, וכת"י בתורה¹⁷⁶ יערוף כמטר לקחי, וזהו שהמשכיל בקרא¹⁷⁷ כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים והרוה את הארץ והולידה והצמיחה כן יהי' דברי אשר יצא מפי שהמשיל דברו אשר יצא מפיו שהוא ענין התורה כמ"ש¹⁷⁸ ודברי אשר שמת' בפ"ך שהוא ההמשכה מבחי' שמים לבחי' ארץ מתושב"כ לתושב"ע"פ, והשפעה זו נק' גשם שלכן נמשלה לגשם, ולכן מצינו ברשב"י¹⁷⁹ כשהי' צריכ"י למטרא דרש בפסוק¹⁸⁰ מה טוב ומה נעי' שבת אחים גם יחד ועי' ירדו גשמי' וזהו כסדר המדרגות אמנם כשהגשמי' נעצרו צריך להמשיך מבחי' י"ג מדה"ר לרחם על הבריות ולהיות נושא עון ועובר על פשעי' וזהו שהוסיפו ששה ברכות על ח"י שבכ"י, כי בכ"י הח"י ברכות הוא בחי' יחיד חי העולמים מלך והם כנגד ח"י חוליות השדרה¹⁸¹ עד שבשים שלום נמשך הטפה כמ"ש במ"א באורך¹⁸², אבל בזמן עצירות

(172) תהלים קטו, ג.

(173) ראה ילקוט שמעוני רמז יד. פסיקתא דרי"כ (הוצאת באבער) קכג, א.

(174) בהבא לקמן – ראה אוה"ת נ"ך שבהערה 156 בשוה"ג.

(175) משנה ב.

(176) האזינו לב, ב.

(177) ישעי' נה, י"א (בדילוג לשון).

(178) שם נט, כא.

(179) זהר ח"ג נט, ריש ע"ב (הובא לקמן בפנים המאמר). נתבאר במאמרי אדה"ו אתהלך לאזניא ע' רי.

אוה"ת ויקרא ח"א ע' רנד. ד"ה בוהר זמנא חדא בסהי"מ תרכ"ז ע' רסו. ועוד.

(180) תהלים קלג, א.

(181) מיכה ז, יח.

(182) ראה ברכות כח, כ. זהר ח"ג רנה, סע"ב.

(183) ראה לקו"ת בלק ע, ד ואילך. אוה"ת בלק ע' אכד.

גשמים הוסיפו עוד ששה להיות כי ע"י וא"ו הוא בחי' ההמשכה מבחי' יחיד לחי העולמי מלך, והוא"ו רומז על הק"ו ראשית ההמשכה ולכן תקנו ר"ד ברכות, ורשב"י שפעל ע"י לימוד התורה לכד י"ל שדוקא רשב"י שהי' תורתו אומנתו¹⁸⁴ פעל ע"י התורה מה שצריכי' בתפילה ר"ד ברכות, כ"ס¹⁸⁵ התורה היא חיי עולם והתפילה חיי שעה¹⁸⁶ ויש בכלל מאתי' מנהיג¹⁸⁷, ולכן שלחו לרשב"י דוקא, כמ"ש בזח"ג אחרי דנ"ט, ובתענית גשמי' היו אומרי' ר"ד ברכות, ועד"ן אמר שלמה ר"ד רננות לפעול שיומשך היחוד מתושב"כ ותושבע"פ וכנ"ל בענין גל עיני ואביטה נפלאות, גם ר"ד הוא דך וכת"י¹⁸⁸ אל ישוב דך נכלם שהוא בחי' תפלה לעניי¹⁸⁹ שמעורר למעלה מאד, וע"י דך יומשך מכ"ד ספרין דאורייתא, ועכ"ז לא נענה, כיון שהזכיר ה' אלקי' אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך נפתחו השערי', והענין הוא דהנה דוד הי' מרכבה למדת המל¹⁹⁰ ומסר נפשו עלי', ולכן נק' המלוכה ע"ש מב"ד וכל ימיו הי' עסקו לבנות מדת המל' וכמ"ש¹⁹¹ זכור כו' את כל ענותו, אם אתן שנת לעיניי¹⁹², עד אמצא מקום לה' כו'¹⁹³ מל' פה תושבע"פ קרינו לה, והיינו כי עיקר ענין המלוכה הוא ציונים לגלות רצונו שזהו בתושבע"פ וכנ"ל בענין מה שבתושבע"פ דוקא מתגלה הרצון עליון איך ומה לעשות המצוה, ולכן מאחר שכל ימיו עסק דוד בבנין המל' היינו שיומשך היחוד עליון מתושב"כ לתושבע"פ ולכן כשהזכיר חסדי דוד פי' ע"ד איזהו חסיד המתחסד עם קן דילי¹⁹⁴, והיינו שהתחסד עם בחי' מל' ותושבע"פ והי' מרכבה לבחי' זו ועסק כל ימיו בזה וכנודע¹⁹⁵ מענין אבן מאסו הבונים¹⁹⁶ והוא נטל אבן זה, וכמארז"לי¹⁹⁷ ע"פ¹⁹⁸ ואנכי תולעת שהי' מעדן עצמו כתולעת בלמדו תורה, מיד נפתחו השערי' והכניסו ארון הברית להיכל קוהק"ד שהוא מקום היחוד שיומשך היחוד

(184) שבת יא, א. טושי"ע ודאדה"ז ארי"ח טו"ס קו. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ד"ה.

(185) אוה"ת וסה"מ תרכ"ז שבהערה 179.

(186) ראה שבת י, א.

(187) לשון חז"ל – ב"ק עד, א. ב"ב מא, ב.

(188) תהלים עד, כא.

(189) תהלים קב, א. ראה זר ח"א קטו, ב. אוה"ת ר"ה ע' אישצח ואילך. – להעיר שמוזר זה (תפלה

לעני') הוא מהשש ברכות הנוספות ביום התענית (תענית פ"ב מ"ג) – הנזכר לעיל בהמאמר.

(190) פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך דוד. פרדס שבהערה 195. עץ חיים שער לח (שער

לאה ורחל) פ"א. מאורי אור מערכת ד אות י. ערכי הכינויים (לבעל מח"ס סדה"ד) ערך דוד. ובכ"מ.

(191) תהלים קלב, א.

(192) תהלים שם, ד.

(193) שם, ה.

(194) תקריז בהקדמה (א, סע"ב). תניא פ"י (טו, ב).

(195) ראה פרדס שער כב (שער הכינויים) פרק ד.

(196) תהלים קיח, כב.

(197) מועד קטן טז, סע"ב (ושם: עה"פ (שמואל"ב כג, ח) עדינו העצנו).

(198) תהלים כב, ז.

ספר תרל"ה – חלק ב' תסה

מתושב"כ לתושבע"פ כו' ומזה נשתנו פני שונאי דוד כשולי קדרהיי כי כולם ידעו שנמחל לו דאל"כ לא הי' נענה בשבילו כנ"ל בענין שלמה וזהו ביום השמיני שלח את העם פי' שיהיו בבחי' עם היינו ע"ד דכתי"200 אשרי העם שהוי' אלקיו, וכתי"201 כי עם קדוש אתה להוי' אלקיך, עם נושע בהוי'202 פי' שימשיכו ההמשכה מבחי' ש' הוי' לש' אלקי' והר"ע ההמשכה מתושב"כ לתושבע"פ, ועי'ז ויברכו את המלך ע"ד שארז"ל203 בזמן שישראל עושי' רצוש"מ מוסיפי' כח בגבורה של מעלה, ועיקר בנין המל' הוא מהגבורות ולכן עי'ז ויברכו את המלך, על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו שכיון שהזכיר חסדי דוד מיד נענה כו'.

(199) מדרשי חז"ל שבהערה 3.

(200) תהלים קמד, טו.

(201) ואתחנן ז, ו. ראה יד, ב.

(202) ברכה לג, כט.

(203) איכ"ר פ"א, לה.

בס"ד פ' לך

ואעשך לגוי גדול, ואברכך ואגדלה שמך והי' ברכה, וארוז"ל בפב"ת דפסחים דקי"ז ע"ב א"ר שמעון בן לקיש ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלקי אברהם ואברכך זהו שאומרים אלקי יצחק ואגדלה שמך זהו שאומרים אלקי יעקב יכול יהו חותמין בכולן ת"ל והי' ברכה כך חותמי' ואיז חותמין בכולן, והענין הוא כי הנה נודע ממארז"ל³ אר"ל האבות הן הן המרכבה, והיינו בחי' מרכבתא עילאה דחג"ת דאצי' כי אברהם הי' מרכבה למדת החסד דאצי' ולכן איתא בפרד"ס⁴ בשם ס' הבהיר⁵ שאמרה מדת החסד כל ימי היות אברם

(1) מאמר זה נדפס מכת"י 830.

המאמר הוא הגהות לפרק א מדיה ואעשך לגוי גדול באוה"ת לך חלק ד תרצה, ב ואילך.

ד"ה ואעשך לגוי גדול דשנת תר"ם הוא מאמר זה. ועם הגהות וכו' – ד"ה ויאמר גו' לך תרמ"ג (סו"מ תרמ"ג ע' ט ואילך). לכמה ענינים המבוארים בהמאמר ראה ד"ה ויאמר יהושע דליל ב' דהג הפסח תש"כ.

הנחת כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב נ"ע ממאמר זה – לקמן ע' תקג ואילך.

(2) לך יב, ב.

(3) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.

(4) שער כב (שער הכינויים) פ"ד.

(5) סימן קצא.

בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אכרם עומד ומשמש במקומי שנא' וישמור משמרתי ששמר משמרת מדת החסד וא"כ ה" במקום מדת החסד דאצי, ולכן איתא בס' או"צ שאברהם ה" נדיב בין בנפשו בין בגופו בין בממונו, ויצחק ה" מרכבה למדת הגבורה ולכן נא" ופחד יצחק ה" לי, ונמצא שכינה ליצחק שם אחד כמו למדת הגבורה שכמו מדת הגבורה קור" מקובל" הראשוני בשם מדת הפחד" כן יצחק נק' פחד שז"ע אומרו פחד יצחק, ויעקב ה" מרכבה למדת הת"ת ולכן כמו שהת"ת כולל ב' בחי' דח"ג כן יעקב עשה לו מקל לבנה לח ולזו וערמון כמ"שי ויקח לו יעקב מקל לבנה לח ולזו וערמון ויפצל בהן פצלות לבנות פי"י שלקח לו מדה זו שכולל ח"ג להיות מרכבה לה להיות במקומה, ולכן בירך יעקב את בניו כשירדו למצרים ברחמים כמ"שי¹¹ ואל שדי יתן לכם רחמים להיות כי כל ימיו ה" עבודתו בבחי' זו עד שנתאחד בה כו', וא"כ מה שאומרים אלקי אברהם היינו בחי' שלמעלה מהחסד דאצי והוא בחי' חכ' עילאה דאצי, וכמ"ש בוח"ב פ' בשלח דנ"ה ע"ב אלקי אבי וארוממנהו" כמד"א אלקי אברהם וכ' המק"מ פ" אבא שהוא אלק' של חסד, א"ר יוסי אי הכי אמאי וארוממנהו דהא אלקי אברהם לעילא הוא, פ" כי הוא בח"ע וא"צ הרמה, א"ל אפי' הכי אצטריך, והיינו להעלותו לבחי' אריך כו', נשמע דאלקי אברהם הוא בחי' או"ס המלוכש בחכ' עילאה דאצי, ולכן מקדימין שבח זה לשבח האל הגדול הגבור שהוא בהתפשטות ההמשכה במדות חג"ת, אבל אלקי אברהם הוא בחכ', וא"כ זה שיתעלה אברהם כ"כ שיהי' מרכבה עילאה זהו ואעשך לגוי גדול כו' ועי"ז זכה לעמוד אומה שנק' גוי גדול.

וביאור ענין לגוי גדול, הנה ארו"ל במד"ר" עפ"ו ואעשך לגוי גדול אותה עומה דכתי' בה ומי גוי גדול" ממך אני מעמיד אותה, שנק' גדולי ע"ש גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקיננו, וכתי"ו כי חלק הוי' עמו שיש בכא"א ש' הוי"ו ולכן נק' גדול ע"ש גדול הוי' כו' ומקורם אברהם חסד עליון,

(6) תולדות כו, ה.

(7) = ארחות צדיקים שער יז. וראה אוה"ת וירא צ, ב. לעיל ע' רצב. לקמן ע' תפכ. סה"מ תרפ"ט ע' 90.

תרפ"ח ע' קכט ואילך.

(8) ויצא לא, מב.

(9) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך פחד.

(10) ויצא ל, לז.

(11) ראה זחר ח"א קסא, ב. אוה"ת ויצא רכא, ב. סה"מ תרע"ח ע' עו. תרצ"ט ע' 108.

(12) מקץ מג, יד.

(13) בשלח טו, ב.

(14) ב"ר פל"ט, יא. במדב"ך פי"א, ב.

(15) ואתחננו ד, ז (ושם: כי מ').

(16) תהלים מת, ב.

(17) האזינו לב, ט.

(18) ראה אגה"ת פ"ד. לק"ת בלק עג, ב ואילך. תצא לח, ג ואילך. לק"ת ר"פ ראה. ועם הגהות וכו' -

ספר תרל"ה – חלק ב

תסז

והענין הוא דהנה ארז"ל ברבותי ע"פ: ויעש אברהם משתה גדול, גדול העולמי ה' שם, וכן כפ' איננו גדול²¹ פי' במד"ר וישב פ' פ"ז²² על גדול הוי' ומהולל מאד ע' במד"ר שם ובמת"כ שם, וא"כ פי' גוי גדול שגדולת הוי' הוא גם בחלק הוי' עמו, ולכן כל רואיהם יכירום²³ ע"ד וראו כו' כי שם הוי' נקרא עליד²⁴, וביאור ענין שם הוי' שיש בכא"א מישראל²⁵, הנה היר"ד הוא בחי' הביטול שלמעלה מן החכ' ולמעלה משכל המושג שאין רצונו להיות נפרד מאלקות בלי שום טר"ד ומה שעושה איזהו דברים אשר לא כדת נדמה לו שע"ז לא יהי' נפרד מאחדותו ית²⁶, אבל אם ה' יודע שע"ז יפרד מאחדותו ית' לא ה' רוצה בשו"א בעולם שהרי גם הנשים והקטנים וקלי הדעת אינם רוצים ליפרד מאחדותו ית' שזהו מפני שמושרש בכ"י בירושה לנו מאבותינו הביטול שלמעלה מן הטר"ד כלל²⁷, וה"ה הוא בחי' התבוננו' באורך ורוחב באריכות ההתבוננו' איך שמה רבו מעשיך ה"ם הוא בחי' ריבוי התהוות הנברא' שנתהוו ריבוי בחי' דומם כמו מן האבנים הפשוטי' עד אבנים טובות שמאירים בזוהר ניצוצי' שנתז' מהם שיש ריבוי מינים בהם שכל אחד מובדל מזולתו הן באיכותו והן בזיו' זוהרו כו', וכן בצומח יש ריבוי מינים אילנות ודשאים וצמחי' רבים מספר עצום מאד וכל מין נבדל מזולתו במראיתו וטעמו ופעולתו, וכן בחי' יש ריבוי מינים מאד בהמות חיות ועופות ושקצים ורמשים, וכל א' מובדל מזולתו בטבעו והנהגתו וציורו כו' וכן באדם יש כמה וכמה מינים וכל אחד טבעו משונה מזולתו ובציורו אין א' מהם דומה לחבירו²⁸ הגם כי כל א' נטבע בחותם של אדה"ר כמארז"ל במשנה בספ"ג דסנהדרין²⁹, וע"ז מה רבו מעשיך ה', וכתיו³⁰ מה גדלו מעשיך ה' שקאי על נברא' הגדולים

אוה"ת ראה ע' תרלה ואילך. סה"מ תרכ"ז (קה"ת, תשמ"ט) ס"ע רז ואילך. סה"מ עטר"ת ע' תריא ואילך. תרח"ץ ע' סז ואילך, ובהנמסר שם בהערה 21.

(19) ב"ר פנ"ג, י.

(20) וירא כא, ח.

(21) וישב לט, ט.

(22) פיסקא ה. וראה גם אוה"ת (יהל אור) לתהלים שם (ע' קפב).

(23) ישע"י סא, ט.

(24) תבוא כח, י.

(25) בהבא לקמן (בביאור ענין שם הוי' שיש בכל אחד ואחד מישראל) – ראה לקוטי תורה ר"פ ראה,

אור התורה וסה"מ שבהערה 18. ד"ה כימי צאתך תרלי"ה (לקמן ע' תקלט ואילך).

(26) ראה תניא פי"ד. פי"ח. פכ"ד-כה. ד"ה באתי לגני תרני"ח (סה"מ תרני"ח ע' רט). הישי"ת פרק ג

(סה"מ השי"ת ע' 114 ואילך).

(27) ראה תניא פי"ח-ט.

(28) תהלים קד, כד. בכ"ז – ראה תרי"א וארא נו, ב.

(28*) ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח, א. תנחומא פינחס י.

(29) אוצ"ל: בספ"ד דסנהדרין (משנה ה' לו, א).

(30) תהלים צב, ו. בכ"ז – ראה תרי"א וארא שם.

מלאכים שכלי' נבדלים³¹ שמלאך בשליש העולם עומדי³², והשמש והירח וכוכבי' ומזלות וגלגלי' שהם נברא³³ הגדולים וג"כ כ"א מובדל מזולתו בכל פרטי פרטיהם וכחותיהם אשר ניתן להם ועבודתם משונה זמ"ז ועלי' נא' מה גדלו מעשיך ה', וכלליות כולם נבראו מאות א' בהבראם בה' בראמ³⁴, וכלליות עוה"ב הוא ג"כ מאות א' ביו"ד נברא העוה"ב, וכמארז"ל³⁵ ע"פ³⁶ כי ב"ה הוי צור עולמים ביו"ד נברא העוה"ב ובה' נברא העוה"ז שדעת לנכון נקל שגם באדם שהוא נברא פרטי אינו תופס מקום כלל ב' אותיות נגד מה שיוכל לדבר אפי' ביום אחד וכ"ש נגד כלליות הדבור של האדם, וכ"ש לגבי אואי"ס ב"ה הסוכ"ע וממכ"ע³⁷, אשר גם בחי' נשגב הוא אואי"ס הסוכ"ע הוא ג"כ רק שמו לבדו³⁸ כו' ועיי' התבוננו' זו יבוא לדבקה בו ית' כי למה יחפוץ במה שנתהוה מב' אותיות ולמה לא ירצה יותר לאואי"ס ב"ה עצומה שבב' אותיות ברא הכל וכתיו"ב³⁹ כי עמך מקור"ח שמקור החיים ומקור התענוגי' הוא עמך שבטל וטפל לך⁴⁰ ובמה יחפוץ יותר אם בדבר הטפל אם במי שנטפל לו כו' וכאשר יאריך הרבה בהתבוננו' זו בהעמקת הדעת יבין גם שכלו הגשמי איך שהוא האמת באמת לאמיתו ויבא לדבקה בו בדיבוק אמיתי וקשר חזק כל תמוט, וגם נפשו הבהמי' לא ימנע אותו מאחר שגם ע"פ שכל אנושי שהוא מקור למקור לשכל המדות דכח המתאוה דיצה"ר יבין בטוב טעם ודעת איך שמה טוב ומה נעים ההתדבקות באלקי' חיים ומלך עולם, וזשא"ה⁴¹ ואתם הדבקי' בה' אלקיכם חיים כולכם היום פי' שעיי' ההתדבקות לאלקות תהיו כולכם חיים בחיי החיים גם בבחי' היום שהוא בחי' היום לעשותם⁴² בעוה"ז הגשמי, ולא יחי' בחיי בשרים ושכל הגשמי כמו שהוא בלי בחי' התבוננו' הנ"ל שממשיך לאדם לפנות אחר ההבל ויהבלו לפנות כל היום וכל הלילה אחרי תאוות גשמים, וכל עסקו כל היום להיות בקנאה עבור התאוה והכבוד שהם מוציאים את האדם מן העולם היפך בחי' החיים הנ"ל, או מי שהוא רודף לבצעו כל היום הוא ג"כ כנ"ל בכדי שיוכל להשיב מה שלבו מתאוה או כבוד המדומה או שארי תאוות או שמתאוה לעצם הממון שיש מי שהוא משוקע בתאוה זו ג"כ לאהוב עצם

(31) ראה מורה נבוכים ח"ב פ"ג ז. לקו"ת שלח מה, א. מו, רע"א. אוה"ת מסעי ע' אישצח ואילך. ספר החקירה להצ"צ יג, א.
 (32) ראה חולין צא, ב. ב"ר פס"ח, יב.
 (33) בראשית ב, ד. מנחות כט, ב. פרש"י עה"פ.
 (34) מנחות ופרש"י שבהערה הקודמת.
 (35) ישע"י כו, ד.
 (36) להעיר מתניא פ"כ"א.
 (36*) תהלים קמח, יג. וראה לקו"ת אמור לא, ג. ובכ"מ.
 (37) תהלים לו, י.
 (38) ראה לקו"ת אמור לא, ד. לעיל ע' תכב. ובכ"מ.
 (39) ואתחנן ד, ד. וראה אדר"ג ספ"ד.
 (40) ס"פ ואתחנן ובפרש"י.

ספר תרל"ה – חלק ב

תסט

המעות ולא הבכנ שיוצא מזה שהרי הוא לא יתאוה כלל לקנות לעצמו חפצים יקרים או לפזר עבור להשיג כבוד יותר גדול מהראוי מפני כי חס על ממונו, וגם הנצרך לגופו ג"כ יקמץ בזה מפני שממונו חביב עליו מגופו⁴⁰, וכ"ש לעשות איזה מצוה שעולה בדמים יקרים שיפלא בעיניו האיך יוותר ממונו אשר זהו כל חיותו ותענוגו לפי הסכמת שכלו המשוקע בתאוות גשמיות ורצונות זרים לא זהו הדרך אשר ישכון בה אור הוי' ונמשל כבהמות נדמוי⁴¹ שהלא הבהמה היא שרודפת אחר מאכל וכדומה מבלי השיג יותר והאדם הרודף אחר דברים שטוב לו לחיי גופו או כבודו ה"ה גרוע מהבהמה שהרי לבהמה לא ניתן שכל יותר שתשכיל איזה דבר יותר ולא יש בה נפה"א שישכיל דבר מה בהתבוננו' הבורא יחיד ומיוחד, אבל האדם אשר ניתן לו להשכיל דבר חכ' בהתבוננות אלקות ומניח זאת לרדוף אחר ההבל כבהמה הרי הוא גרוע יותר הרבה שה"ה אדם ועושה מעשה בהמה, ואוי לו לנפשו שירדה פלאים מתחת כסה"כ לבוא בגוף הגשמי שירידתה היא צורך עלי, וזה שנמשך אחר ההבל לא די לו שלא תיקן מאומה הרי הורידה ממקום כבודה שהיתה עומדת באהוי"ר כמ"ש⁴² חי ה' אשר עמדתי לפניו שענין העמידה הוא כמ"ש⁴³ שרפים עומדים שעמידתם הוא בביטול, והגם כי לא יש שם מונע מ"מ ה"ה כמו שצריך להיות, אבל כשירדה בגוף ונמשכה אחר ההבל הרי ירדה ממהותה לגמרי, וצלל במים אדירים⁴⁴ שה"י יכול להתדבק בבחי' אדיר במרום ה"ה והעלה בידו חרס, ולא עוד אלא שע"ז נעשה כתמי' בנפשו שצריכה זיכור וטהרה לרפאותה מחוליתה ע"י גיהנם וכף הקלע⁴⁵ עד שמזככי' אותה, והלואי תהי' השבה למעליותא כנתינתה עכ"פ, שטהורה היא עכ"פ כמאמר⁴⁶ נשמה שנתת בי טהורה, והוא עשה בה כתמי' ופצע' רבים מכף ראשה עד רגלה בכל ציור קומה הו בשכל והן במדות אין בה מתום כלל, וכאשר יעמיק דעת גודל עוצם העלאתה ע"י התבוננו' והעמקת הדעת כנ"ל נגד ירידתה עשר מעלות אחורנית כאשר נמשכה אחר ההבל יעורר ר"ר על נפשו איך שירדה פלאים כו' והוא רחום יכפר עון להוציאה מחוליתה ושתבוא לדבקה בו ית' ואו"ס חיי החיים ע"י התבוננות הנ"ל.

⁴⁰ ראה ירושלמי סנהדרין פ"ח ה"ח.

⁴¹ תהלים מט, יג. שם, כא.

⁴² מלכים ב' ה, טו. ראה תו"א ס"פ וישב (ל, סע"א ואילך). סהמ"צ להצ"צ קמ, א. ובכ"מ. וראה

בהמצויין בהערה הבאה.

⁴³ ישע"י ו, ב. ראה תו"א שם. ד"ה מעיין גנים תרל"ה (לעיל ע' שסב), ובהנסמן שם.

⁴⁴ ע"פ לשון הכתוב – בשלח טו, י.

⁴⁵ תהלים צג, ד.

⁴⁶ ראה ד"ה צו את בני תרל"ה (לעיל ע' שעג). וש"נ.

⁴⁷ ברכת, אלקי נשמה.

והוא"ו הוא בחי' מדות ע"ד דכתיב"ל לך ה' הגדולה והגבורה והת"ת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה, והיינו שכל מדותיו יהי' בבחי' לך היינו בחי' אוא"ס דלאו מכא"מ איהו כללי", והיינו שיהי' מדת חסדו לה' להרבות בצדקה וכמו שלמעלה נא' מכלכל חיים בחסד"ס כן יהי' הוא משפיע לדל להחיות נפשו ע"י השפעת מדת חסדו, ובחי' הגבורה הוא להיות בבחי' איזהו גבור הכובש את יצרו"ס להיות סומ"ר ועשי"ט ולהגביר על יצרו להיות גומל לחייבים טובות כו', ומדת הת"ת הוא לבוא לבחי' רחמים לרחם על הבריות ולהיות טוב לשמים וטוב לבריות כו"ס, והנצח הוא בבחי' עבודה כל היום להיות נשאר הסכם חזק אצלו כל היום בל תמוט כי הרי לא יוכל להיות בהתבוננו' כל היום כ"א בעת תפלה או בעת מן העתים שיבחר להיות בהתבוננות, ועל כל היום צ"ל הסכם חזק על בחי' סומ"ר ועשה טוב, והוד הוא בחי' ההודאה שהרי בשכלו הדל לא יכול להבין הכל ולכן צריך להודות שכן הוא וכמ"ש" כי לך טוב להודות וכתיב"ס טוב להודות לה', כי כל בשוב"א הוא בחי' ההתקשרות כנודע שבחי' יסוד הוא בחי' התקשרות, לך ה' הממלכה הוא בחי' קעומ"ש שמקבל ע"ע עול מלכותו ברצון שזהו הקדמה לעול מצות קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותיו"ס וכמארז"ל במשנה"ס למה קדמה שמע לזהא"ש כדי שיקבל עליו עומ"ש ואח"כ יקבל עליו עול מצות, והה' אחרונה דש' הוי' הוא בחי' צדקה כי צדקה הוא צדק ה"ס, כי על הצדקה כתיב"ס וצדקה כנחל איתן פ"י שע"ז זוכה להמשיך מבחי' איתן"ס שהוא כמשמעו קשה"י למעלה מן השכל המושג, ולכן קודם התפלה צ"ל כמארז"ל" ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי ע"ש אני בצדק אחזה פניך"ס שע"י הקדמת הצדקה ע"ז זוכה לבוא בתפלה ע"י ההתבוננות לבחי' איתן קוש"י ובחי' יו"ד הנ"ל שהוא ג"כ למעלה

(48) דברי הימים א כט, יא.

(49) תקו"ז בהקדמה "פתח אליהו" (ז, ב).

(50) בתפלת העמידה.

(51) אבות רפ"ד.

(52) קידושין מ, א.

(53) בסה"מ תרמ"ג שבהערה 1: בחי'.

(54) ברכת "יהללוך" בסוף סדר הלל.

(55) תהלים צב, ב.

(56) ראה מכילתא וילקוט שמעוני יתרו כ, ג. פרש"י אחרי יח, ב.

(57) ברכות פ"ב מ"ב (יג, א).

(58) ראה שער המצוות להארז"ל פ' ראה. מאורי אור מערכת צ אות ז. לקרית נצבים נא, ג. אור"ח תבא

ע' תתרעא. ד"ה באתי לגני תרנ"ח (סה"מ תרנ"ח ע' ריב), ה"שי"ת (סה"מ ה"שי"ת ע' 121).

(59) עמוס ה, כד.

(60) נתבאר במקומות שבהערה 25. וראה גם ד"ה ולהבין דש"פ בראשית שנה זו (לעיל ע' תנט).

(61) ראה סוטה מ, ב.

(62) ב"ב י, א.

(63) תהלים יז, טו.

משכל המושג עדיין כנ"ל וזהו שנק' כי גוי גדול ע"ש בחי' גדול הוי' שנמצא בכאור"א מישראל לפי ערכו כו', וזהו ואעשך לגוי גדול אותה אומה דכתי' בה ומי גוי גדול ממך אני מעמיד כו', וי"ל כי ע"י בחי' גדול זה ממשיכי' שיומשך מאור"ס ב"ה מבחי' שמו הגדול ש' הוי' דלעילא ע"ק וז"ע לגוי גדול שהם עצמם בחי' גדול ע"ש שהם מעוררי' בעצמם בחי' גדול הוי' שבכאור"א וע"ז ממשיכים מבחי' שמו הגדול ש' הוי' דלעילא בחי' ע"ק כו'.

וענין אלקי יצחק הוא בחי' קו השמאל בגי' והר"ע ההעלאה מלמטלמ"ע כו' בענין עבודת הקרבנות וכענין הבארות שחפר יצחק"י כמ"ש ענינם בת"א בדי'ה אלה תולדות יצחק"י ובהגהות לשם"י, ועז"נ ואברכך פי' וענין הברכה שיהי' ההעלאה והצמיחה בברכה וריבוי וכמ"ש בלק"ת פ' נשא בד"ה כה תברכו"י בפי' יברכך ה"י, ולכן מצינו שיצחק בירך את יעקב ויתן לך האלקי מטל השמים"י כי שרשו מקו המדה בוצינא דקרדוניתא שמשם באה הברכה"י, ואגדלה שמך זהו שאומרים ואלקי יעקב כי יעקב הוא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה"י ונאמר בו לשון ואגדלה שענין הברכה בריבוי שזהו ואברכך דיצחק פועל הגדלה באדם המתברך וכמ"ש"י ויגדל האיש הלוך וגדל שהוא ע"י שנתברך בריבוי שהוא ע"י הברכה שבירכו הוי' שמצא מאה שערים"י ע"ז נתגדל הלוך וגדל עד כי גדל מאד כמ"ש בפ' אלה תולדות"י, וגם כולל ענין אברהם דכתי' ואעשך לגוי גדול והיינו כנ"ל שיעקב הי' מרכבה למדת הת"ת שכולל ב' בחי' חר"ג וכמ"ש"י אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי כו'. והיה ברכה, יכול יהו חותמין בכולן ת"ל והי' ברכה בך חותמי' כי אברהם בחי' חסד נקי' יומם דאזיל עם כולי יומין, בוח"ג אמור ק"ג ע"י"י שכל הריק מקבלי' ממנו כי החסד מקבל מהבינה, ואזיל עם כולי יומין, ונמצא מקשר אור הג"ר כחי' בכל הריק וסיומן הוא ביסוד, וז"ע בקר דאברהם ובקר דיוסף בוח"ג פ' בלק דף ר"ד סע"א וע"ב וע' בזהר נשא דקמ"ב ע"א.

(64) תולדות כו, יח ואילך.

(65) יז, ג.

(66) ראה אה"ת תולדות ח"ד תת, א ואילך. תמיד, ב ואילך. וראה גם סה"מ תרע"ח ע' עג ואילך.

תרע"ז ע' קמו ואילך.

(67) כו, ג.

(68) נשא ו, כד.

(69) תולדות כז, כח.

(70) ראה תוי"א ס"פ תולדות (כא, רע"א).

(71) ע"פ תרומה כו, כח. ראה זהר ח"ב קעה, ב.

(72) תולדות כו, יג (ושם: וילך הלוך).

(73) תולדות שם, יב.

(74) שם.

(75) יוצא לא, מב (ושם: אלקי אבי אלקי אברהם).

(76) ראה מ"ש כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ח ע' 144 הערה כח.

Vertical line on the left side of the page.

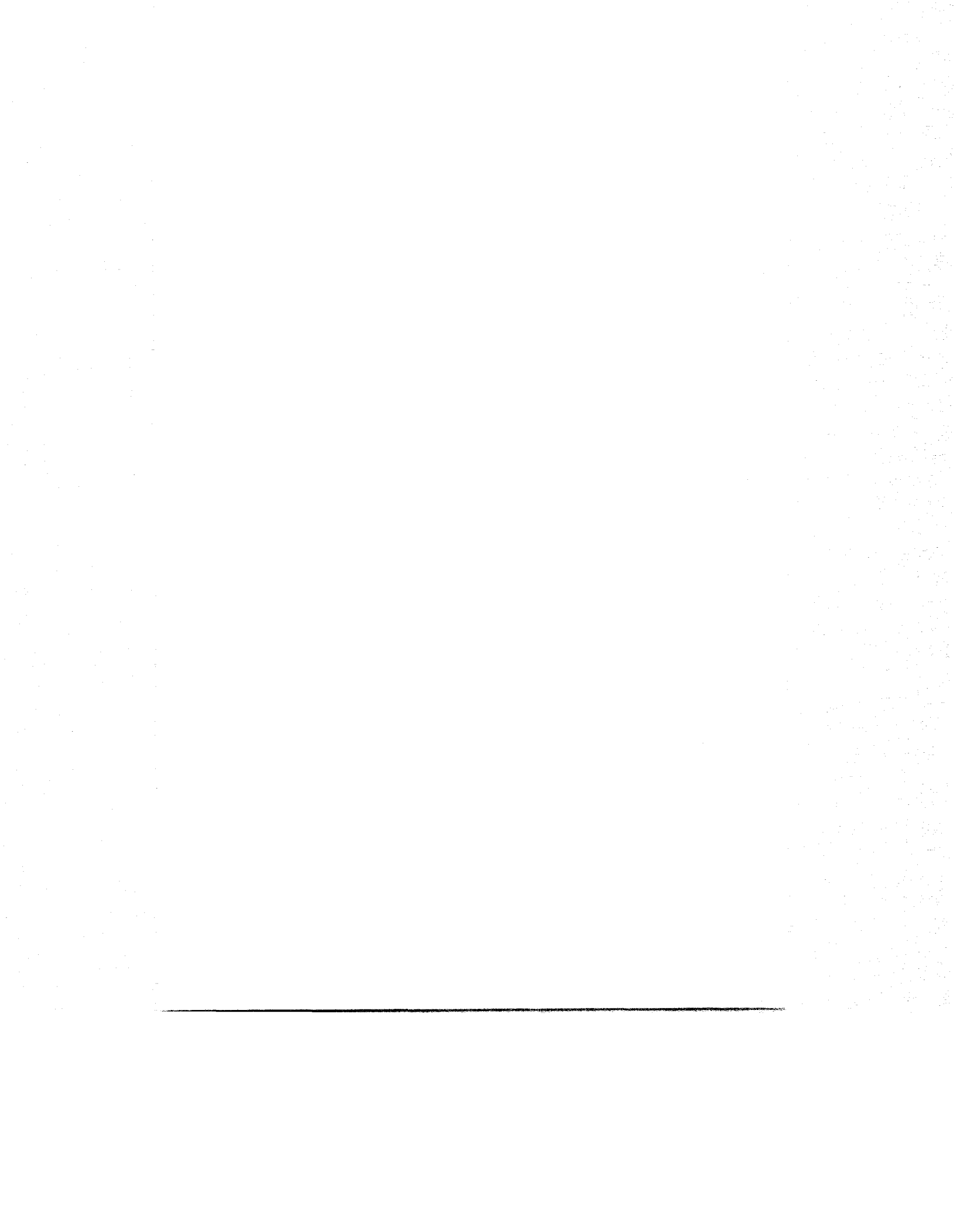
„הנחות“

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת
מוהר"ר שלום דובער זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע
מליובאוויטש

[ע"ד הנחות אלו – ראה לקמן ע' תקסה ואילך]

בס"ד פ' תוריע

אדם: כי יהי בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והי' בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים. הנה איתא במדרש: אדם או דם שהאדם הוא משוקל חציו דם וחציו מים זכה לא דם רבה על המים ולא המים רבה על הדם וכשאדם חוטא ח"ו דם רבה על המים וזהו סיבת הנגעים וצ"ל מפני מה נא' כאן אדם ולא איש והכתי' איש או אשה כי יהי בהם נגע וכת"י: איש כי ימרט וכאן נא' אדם והלא הוא מדריגה גבוהה שמשוה נק' איש דכת"י: כי זה משה האיש וכת"י: וזאת הברכה אשר ברך משה איש אלקים וכאן נא' אדם. אך הענין הואי' דהנה הגם שאיש הוא מדריגה גבוהה שאיש הוא איש יו"ד מ"מ אדם הוא מדריגה יותר גבוהה שיש בו התכללות הגם שבאדם יש ג"כ התכללות מ"מ ההתגברות הוא במדה אחד אבל אדם הוא שלימת התכללות וזהו שאיתא באדר"נ: האדם הוא עולם קטן כל מה שברא הקב"ה בעולם ברא באדם ברא יערות בעולם ברא חורשים באדם נמצא נא' דוקא אדם וכן גבי בריאת העולמות נא"י נעשה אדם בצלמינו כדמותינו נמצא נא' אדם דוקא הגם שגבי קין נא"י קניתי איש את ה' וגבי נח נא' ג"כ נח איש צדיק מ"מ גבי ברה"ע נא' אדם דוקא מפני שהעולם על מלואה נברא והאדם הוא שלימות התכללות דהנה אית' במדרש: שהאדם הוא מן עליונים ומן התחתונים שכיום הא' הי' מן העליונים ומן התחתונים בראשית ברא אלקים את

-
- (1) הנחה ממאמר אדמו"ר מהר"ש שנדפס לעיל חלק א ע' קצ ואילך.
מאמר זה ושל אחרייו (ד"ה ומותר האדם מן הכהמה דשי"פ מצורע) מיוסד על ד"ה אדם כי יהי באוהת ויקרא חיב ע' תקטז-תקכו.
- (2) תוריע יג, ב.
(3) ויקיר פט"ו, ב.
(4) תוריע שם, כט (כשיגוי לשון).
(5) שם, מ (ושם: ואיש).
(6) תשא לב, א. שם, כג.
(7) ר"פ ברכה (לג, א).
(8) ראה (נוסף להמצויין בהערה 1) ד"ה אדם כי יהי בלקי"ת תוריע כב, ב. וראה גם לקי"ת שה"ש כה, א ואילך. ועוד.
- (9) ראה סוטה יז, א. פרקי דר"א פ"ב. ועוד.
(10) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: שבאיש.
(11) פרק לא.
(12) הלשון: עולם קטן ליתא באדר"נ שם. ונמצא בתנחומא פקודי ג. תקי"ז תסי"ט (ק, ב. קא, א). ועוד.
(13) בראשית א, כו.
(14) שם ד, א.
(15) ר"פ נח (ו, ט).
(16) ב"ר פ"ד, ז. וראה שם פ"ב, ו. פ"ג, ג (וביפ"ת שם).
(17) ב"ר פ"ב, ח. וראה שם פ"ח, א.

השמים ואת הארץ¹⁸ אלא שהי' בכלל את השמים כולל כל צבא השמים ואת הארץ כולל כל צבא הארץ¹⁹ וביום הב' נפרד יהי רקיע²⁰ הוא מן העליונים וביום הג' נא' יקוו המים ותראה היבשה²¹ הוא מן התחתונים וביום הד' נא' יהי מאורות²² הוא מן העליונים וביום הה' נא' תוצא הארץ נפש חיה²³ הוא מן התחתונים וביום הו' בא לבראות את האדם אמר הקב"ה אם אני בורא אותו מן העליונים עכשיו העליונים רבים על התחתונים ואם אני בורא אותו מן התחתונים עכשיו התחתונים רבים על העליונים ויהי קנאה במע"ב אלא אני בורא אותו מן העליונים ומן התחתונים נמצא נא' דוקא אדם וע"פ הקבלה איש הוא רק נקודה א' אבל אדם הוא פרצוף שלם שלימות הפרצוף דאדם הוא בגי' מ"ה²⁴ דאיהו אורך דאצ"ט²⁵ שהוא מחבר חו"ג כמו שהשביל מחבר ב' עירות כמו"כ²⁶ ש' מ"ה מחבר חו"ג ועוד דהנה כתי' אדמה לעליון²⁷ שהוא מדריגה גבוה שהוא למעלה מהשתלשלות נמצא אדם דוקא. וביאור ענין הפרש שבין אדם לאיש דהנה יש ד' מדריגות²⁸ דומם צומח חי מדבר שהם כנגד²⁹ ד' יסודות אש רוח מים עפר עפר הוא בחי' דומם דכתי'³⁰ ומן העפר אשר בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן על המים מים הוא בחי' צומח שהמים מצמיחים כל מיני תענוג³¹ דכתי'³² אשריכם זורעי כל מים אש הוא בחי' חי דהנה הבהמות והחיות והעופות הם מקבלים מהחיות שבמרכבה³³ פני שור מחי' כל הבהמות ופני ארי' מחי' כל החיות ופני נשר מחי' כל העופות והחיות הם מלאכים וגבי מלאכים

(18) בראשית א, א.

(19) ראה פרש"י בראשית א, יד.

(20) בראשית א, ו.

(21) שם, ט (בדילוג לשון).

(22) שם, יד.

(23) שם, כד. ונאמר ביום הששי. אבל בכ"ר שבהערה 17: בחמישי ברא מן התחתונים, ויאמר אליקים

ישרצו המים (בראשית שם, כ).

ולהעיר גם מאוה"ת ומאמר אדמו"ר מהר"ש שבהערה 1: תוצא הארץ נפש ח' שנא' בבהמות וחיות (כפ' בראשית ביום חמישי).

(24) פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך אדם. עץ חיים שער י (שער התיקון) פי"ג. שער לח (שער

רחל ולאה) פי"ב. שער לט (שער מין ומ"ד) דרוש ה. מאורי אור מערכת א אות קסו.

(25) תקיז' בהקדמה "פתח אליהו" (ז, א).

(26) ראה ביאורי הוהר לאדמו"ר האמצעי וישלח כ, א. סה"מ תרל"ד ע' קלח.

(27) ספר עשרה מאמרות (לרמ"ע מפאנו) מאמר אם כל חי ח"ב סימן לג. שלי"ה ג, א. כ, ב. שא, ב.

ובכ"מ.

(28) כ"ה בנוכ"ק. ואוצ"ל: מדריגות.

(29) באוה"ת ומאמר אדמו"ר מהר"ש שבהערה 1 מציינ: כמ"ש בלק"ת פ' פנחס בדי"ה צו את בני

הראשון ס"ג [עה, סע"ד]. וראה גם די"ה צו את בני' דשי"פ פינחס שנה זו (לעיל ע' שפ ואילך).

(30) נשא ה, יז (ושם: אשר יהי בקרקע המשכן). וראה אוה"ת בלק ע' תתקלב.

(31) תניא פ"א (ה, סע"ב).

(32) ישעי' לב, כ (ושם: על כל מים).

(33) ראה טעמי המצות להרח"ו פ' ויקרא ד"ה מצות קרבנות. אור החיים עה"ת אחרי יז, יד.

ספר תרל"ה – חלק ב

תעז

נא³⁴ משרתיו אש לוחט רוח הוא בחי' מדבר כמו שתרגמו ת"א ות"י ע"פ³⁵ ויהי האדם לנפש החיה לרוח ממללא דע"פ³⁶ תוצא הארץ נפש חיה תרגמו לנפשא חייתא אלא שת"א פ"י נפשא חייתא לברא³⁷ ות"י פ"י נפשא חייתא לזונהי³⁸ וע"פ ויהי האדם כו' פ"י שניהם לרוח ממללא נמצא הרוח הוא בחי' מדבר ומהו מעלת האדם מה שהוא מדבר שזהו אינו שייך לומר שיתרון שבו הוא מה שהוא בעל שכל דארוז³⁹ שועל הוא פקח שבחיות ומאחר שהוא נק' פקח שבחיות מכאן שכל החיות יש בהם שכל אלא שהשועל הוא פקח שבחיות נמצא אינו שייך לומר שיתרון שבאדם הוא מה שהוא בעל שכל מפני מה נק' בסוג בפני עצמו מדבר מאחר שכל החיות הם בעלי שכל אלא שיתרון האדם הוא מה שהוא מדבר ולכאן צ"ל מה שנא⁴⁰ ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל והלא יש יתרון גדול באדם מה שאינו בבהמה אך הענין הוא דהנה בפסוק זה יש כמה פירושי' האי' מפורש את הפסוק כזה ומותר האדם האדם קאי על הרשעי' וזהו ומותר האדם דרשעי' מן הבהמה אין אפי' לגבי בהמה טמאה ומנין שהאדם קאי על הרשעי' דהנה כתיב⁴¹ ומקרא בני האדם ומקרא הבהמה מקרא אחד להם כמו זה כן זה, מבני האדם קאי על דור הפלגה דכתיב⁴² וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם ופ"י רש"י⁴³ וכי בני גמלים וחמורים הם אלא כו' שקאי על הרשעי' ועוד יש פ"י אחר דקאי על אדם סתם⁴⁴ וצ"ל קשי' הנ"ל אלא דפירש⁴⁵ שהפסוק הזה הוא מדרכי המוסר שאל יתגאה האדם במה שיש בו חלקי' מן העליוני' וע"ז אמר ומותר האדם מן הבהמה אין שיש בו חלקי' מן הבהמה הגם שיש בו חלקי' מן המלאכי' ג"כ מ"מ זה אל יחשב שלא יחשוב אלא מה שיש בו חלקי' מן הבהמה. ולכאן צ"ל והלא אמרוז⁴⁶ חביב אדם שנברא בצלם חיבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם, נמצא נא' נודעת לו דוקא, ועוד שד' מדריגת דצח"מ הם נגד ד' עולמות

(34) תהלים קד, ד.

(35) בראשית נ, ז (ושם: לנפש חי').

(36) בראשית א, כד.

(37) בתרגום אונקלוס שלפנינו: נפשא חיתא לזנה.

(38) בתרגום יונתן בן עוזיאל שלפנינו: נפשת ברייתא לזני.

(39) ברכות סא, ב.

(40) קהלת ג, יט. – כהבא לקמן – ראה (נוסף לאוה"ת שבהערה 1) אוה"ת נ"ך ח"ב עה"פ (ע' א' קי ואילך).

(41) תרגום עה"פ.

(42) התחלת הפסוק בקהלת שם (ושם: כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם כמות זה כן מות זה).

(43) נח יא, ה.

(44) עה"פ נח שם (כשינוי לשון קצת).

(45) ראה פירוש לקהלת בסוף ספר סדר היום (לר' משה ו' מכיר) ע' 108 (בהוצאת לובלין, תרל"ז) – הועתק באוה"ת ומאמר אדמירי מהר"ש שבהערה 1. אוה"ת שבהערה 40.

(46) אבות פ"ג מ"ד.

אבי"ע⁴⁷ דצ"ח הם נגד עשיי' יציר' בריאה ומדבר הוא נגד אצי' נמצא כמו שאצי' מרוחק מבריאה שאצי' הוא אלקו' גמור ואיך⁴⁷ ערך נברא לגבי אלקו' כמו"כ אין ערך דצ"ח לגבי מדבר ואיך שייך לומר ומותר האדם מן הבהמה אין אלא שיש עוד פי' אחר⁴⁸ ומותר האדם מן הבהמה אין אין הוא כתר המהוה חכ' וזהו ומותר מן הבהמה פי' מה דאדם⁴⁸ מה שאינו בבהמה אין הוא אין דכתר המהוה חכ' וא"כ צ"ל מהו כי הכל הבל ואיך שייך לומר ע"ז הבל. אך הענין הוא דהנה כתי"י⁴⁹ הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל ואמרו⁵⁰ שיש כאן ז' הבלים הבל הבלים ל' רבים שנים הרי כאן ג' ואח"כ חוזר הבל הבלים הרי כאן ו' ואח"כ הכל הבל הרי כאן ז' ו' הבלים הם נגד ו' ימי בראשית והכל הבל הוא נגד שבת, ולכאו' צ"ל איך שייך לומר עליו⁵¹ שהוא הבל והלא בשבת הוא עליות העולמות והעליה הוא לחכ' מקום השראת אחד האמת ששם שורה אואי"ס⁵² ואיך שייך לומר ע"ז הכל הבל, אך הענין הוא דהנה יש עוד מדרש אחר⁵² שתורה שלמטה הוא הבל לגבי תורה שלמעלה, וצ"ל לומר על תורה שהיא הבל והלא אורייתא מחכמה נפקת⁵³ ואיך שייך לומר ע"ז הכל הבל, אך הענין הוא דהנה כתי"י⁵⁴ נובלות חכ' שלמעלה תורה זה קאי על הלכות שבתורה שאינו אלא נובלות חכ' דכתי"י⁵⁵ קוצותיו תלתלים תילי תילים של הלכות שכל הלכה והלכה יש לה שורש דרך שערות ונימין כמו שבשערות החיות שנמשך לה הוא דבר מועט מאוד כמו שרואי"י⁵⁶ כשאדם גוזז את השערות אינו מרגיש שום כאב כמו"כ הלכ"ה אינו אלא מותרות מוחין ובשורש אבא יונק ממזלא מזל השמיני מזל נוצרי⁵⁷ שהמזלות הם הבל שבשערות ובזה יתורץ מדרש הנ"ל שלגבי תורה שלע"ל נק' תורה שלמטה⁵⁷,

(47) ראה ד"ה והי' לכם לציצית שנה זו (לעיל ע' שלו). וש"נ.

(47*) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: ואין.

(48) ראה בחיי בראשית ב, ז (ע' סב - בהוצאת שאוועל). לקו"ת ס"פ בחוקותי (ג, ד) - הובאו במקומות

שכהערה 1: 40.

(48*) בגוכ"ק אינו ברור אם כתוב: דאדם, או: באדם.

(49) קהלת א, ב.

(50) מדרש תהלים צב, א.

(51) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: על שבת.

(52) ראה תניא פל"ה בהגהה (מד, סע"ב ואילך). וראה שם פי"ח (כג, סע"ב).

(52*) קהלת רכה פי"ב, א (א).

(53) זהר ח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ח"ג פא, א. קפב, א. רסא, א.

(54) ב"ר פי"ז, ה. פמ"ד, יז. וראה לקו"ת ברכה צה, סע"א ואילך.

(55) שה"ש ה, יא. עירובין כא, סע"ב. וראה שהש"ר עה"פ.

(56) ראה לקו"ת ברכה שם. ובכ"מ.

(57) ראה זהר ח"ג (אד"ר) רפט, ב. עץ זזים שער הכללים פי"ה. שם שער יג (שער אי"א) ספ"ט. שער יד

(שער ארי"א) פי"ג. ספ"ח. שער טו (שער הזיווגים) ספ"ב. שער טז (שער הולדת או"א וז"נ) פי"ו. שער כח (שער

העיבורים) פי"ב. שער כט (שער הנסירה) ספ"ג. אגה"ק סכ"ח (קמת, א).

(57*) אוצ"ל: נק' תורה שלמטה הבל.

וכמו"כ יובן מה ששבת נק' הבל דכתיב⁵⁸ והי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו שיש שבת שבתון שלגבי מדריגה זו נק' שבת הבל⁵⁹, וכמו"כ יובן הקושי' הנ"ל איך שייך לומר על אין הבל אך הענין הוא דהנה כתר עליון אעיג דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכם הוא נגד עילת העילות⁶⁰ ומאחר שהוא אוכם לכן נק' הבל, וצ"ל מה שייך מדבר לאין, אך הענין הוא⁶¹ שבה' מוצאות הפה ואינו⁶² שייך לומר שהמוצאות מוציאים את האותיות שאם כן הוא שהמוצאות מוציאים את האותיות הי' צריך להיות איזה שהיית זמן עד שיצא את האותיות כמו שאנו רואים כשאדם מנגן בכנור צריך ליישב כשידרוך באצבע על חוט זה יצא קול כזה וכשידרוך באצבע על חוט זה יצא קול כזה ואנו רואי' כשעולה ברצונו לדבר מיד הוא מדבר ובאמת האותיות הם בעצם הנפש למעלה מהשכל והוא בחי' משכיל קדמות השכל ומהו דוקא ע"י המוצאות דהנה בה' מוצאות יש ה' גבורות מנצפ"ך⁶³ שהם מחלקים את הבל הלב שהבל הלב הוא קול פשוט והה' גבורות מנצפ"ך מחלק אותם לחלקים⁶⁴ דהברת הא' אינו כהברת וכמו שהם בשורש הם מדריגה תחתונה ונק' בש' דומם והם בעצם הנפש שהנפש מליאה אותיות⁶⁵ כדאית' בס"י⁶⁶ קבען בפה כשהנפש רוצה לדבר מכה על המוצאות והן מוציאו את האותיות שלא בטובתם וראשית הגילוי הוא בשכל פ"י בשכל השגה והבנה למשל כשאדם משכיל השכלה לזולתו צריך להשכל לו ע"י אותיות כך העלם העצמי לגבי עצמו צריך לזה אותיות מתחלה קודם שיודע את האותיות אינו יודע את השכל ג"כ דמתחלה אינו אלא ברק המבריק הוא בריקת ושקירת⁶⁷ (א גליץ אין שכל) ואח"כ כשיודע את האותיות יודע את השכל ג"כ ולא האותיות הן בשכל אלא שהאותיות מגלים את השכל וזהו שתוס' רא"ש ור"ן⁶⁸ פעמים הם אומרים שכל אחד ואותיות הם אחרים ואם נאמר שהאותיות הם בשכל מאחר שהשכל הי' צ"ל גם האותיות אחד אלא שהאותיות הם בעצם הנפש וכמו שהאותיות הם אצלו בהן מוצא את השכל וזהו ע"פ ויהי האדם לנפש חיה ת"א ות"י לרוח ממללא. וזהו היתרון שבאדם

(58) ישע"י טו, כג. וראה לקו"ת עה"פ (ברכה צו, סע"ב ואילך).

(59) ראה לקו"ת בחוקותי שבהערה 48.

(60) תקו"ז ת"ע (קלה, ריש ע"ב). וראה לקו"ת שה"ש ד, סע"ג ואילך.

(61) בהבא לקמן – ראה אגה"ק סימן ה. תו"א מקץ מב, א ואילך. מג, א ואילך. וראה גם ד"ה ע"כ יאמרו

המשלים תרל"ג פרק ג. ד"ה שופר של ר"ה תרל"ו (לעיל ע' תכח).

(62) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: אינו.

(63) ראה עץ חיים שער ה (שער טנת"א) פ"ג. שער כה (שער דרושי הצלם) דרוש ב מ"ק. שעה"ה"א

ספ"ד (עט, ב).

(64) ראה תקו"ז בהקדמה (כ ב). עץ חיים שער ה שבהערה הקודמת.

(65) פ"ב מ"ג.

(66) אוצ"ל: בריקת ושקירת השכל.

(67) ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ השי"ת ע' 36.

מהו שהוא מדבר הגם דאית' ברמב"ם⁶⁸ יסוד⁶⁹ תחת גלגל הירח ויסוד הרוח למטה ממנו, אך הענין⁷⁰ דהנה ביסודות הרוח הוא למטה אבל בשרש הוא למעלה וזהו דאיתא בזהר⁷¹ אותיות הם כתרם דאמרו⁷² ל⁷³ קושר קשרים לקונה⁷⁴ מתפלתיהם של ישראל דמלאכי נוטלי⁷⁵ את האותיות ומזככים אותם גבוה מעל גבוה וגבוה מעליהם⁷⁶ עד מלאך מט"ט גפיף לון ומנשק לון⁷⁷ ונעשה מזה קשרי לקונה⁷⁸.

9' מצורע

ומותר⁷⁹ האדם מן הבהמה אין⁸⁰, הנה כמאמר דשבת הקדום⁸¹ איתא דיתרון האדם מה שאינו בבהמה הוא אין והחכמה מאין תמצאי⁸² פי' אין דכתר המהווה⁸³ וצ"ל מה על אין הבל אך הענין הוא דהנה ז' שאמר שלמה⁸⁴ ואמרו במדרש⁸⁵ שיש הבל נגד שבת וגם תורה שאנו לומדי' בעוה"ז הוא הבל לגבי שלע"ל⁸⁶ ואין נק' ג"כ הבל דכתר עליון כו' דע"פ⁸⁷ ויהי האדם לנפש חיה ת"א ות"י לרוח ממללא וצ"ל דאיתא במדרש⁸⁸ שיסוד האש הוא תחת גלגל

(68) הלי יסודי התורה פיג היי.

(69) אוצ"ל: יסוד האש.

(70) ראה תו"א מקץ שם (מג, ב). וראה גם לעיל ע' שפ ובהערה 154 שם.

(71) במקומות שבהערה 1 מציינ: לזהר בהקדמה ג, א: בההיא שעתא מן קדמוהי את כ מעל כורסי . . .

וכד נחתת כ' מעל כורסי יקריין . . . ובפ' ויגש דר"ה ע"ב [כיון דנחת כ"ף מעל כתר א כו"ף]. ובתו"א מקץ שם (מג, א): כמ"ש בזהר אינון כתרין עילאין כו' ונחתת כ"ף מעל כורסייא דיקרי.

(72) הובא בתו"א מקץ שם (מב, ב. מג, סע"א). ובכ"מ. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א (נדפס בסה"מ

תרצ"ו ע' 122. תרח"ץ ע' רמג. תשי"ד ע' 213. תשי"ח ע' 202). וש"נ.

(73) כ"ה בגוכי"ק. ואוצ"ל: לקונו.

(74) ע"פ קהלת ה, ז.

(75) ראה זהר ח"א כג, ב. ח"ב ר"א, ב. תו"א מקץ שם.

(76) ראה לעיל הערה 1.

(77) קהלת ג, יט.

(78) מאמר שלפנ"ז (לעיל ע' תעז).

(79) איוב כח, יב.

(80) אוצ"ל: המהווה חכמה.

(81) כ"ה בגוכי"ק. ולכאורה הכוונה, דעפ"ז צריך להכין מ"ש, ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל

הבל, איך שייך לומר על בחי' "אין" (כתר) – "הבל".

(82) כ"ה בגוכי"ק. ואוצ"ל: דהנה ז' הכלים אמר שלמה. – קהלת א, ב. מדרש תהלים צב, א.

(83) מדרש תהלים שם.

(84) כ"ה ברמב"ם שבהערה 68. וראה גם שמות רבה פכ"ג, יב. במדבר רבה פי"ד, יב. זהר ח"ב כג, ב.

כד, א. רנד, ב. וראה לעיל ע' שפ ובהערה 154.

ספר תרל"ה – חלק ב

תפא

הירח ויטוד הרוח למטה ממנו זהו ביסודות אבל בשורש הרוח גבוה יותר⁸⁵ דאש רוח מים הם חג"ת מים הוא בחי' חסד דכת' זכור אב נמשך אחרוך כמים⁸⁶, אש הוא בחי' גבורה, רוח הוא בחי' ת"ת, דאש ומים תליא באויר, דרוח ואויר הם דבר א' דאיתא ברעיא מהימנא⁸⁷ דרוח ואויר הם דבר א' דהנה טבע המים יורד ממקום למקום נמוך וכשאינן לו אויר נשתנה טבעו מכל וכול למשל כשנותנין מים לתוך חבית וסותמין פי המגופה אפי' כשנותנין לתוכו ברזא אינו נמשך דרך הברזא מחמת שאין לו אויר נמצא כשאינן לו אויר נשתנה טבעו ואמרז"לי⁸⁸ צלוחית שטבלה דרך פיה לא עלתה לו⁸⁹ טבילה מפני שאין המים נכנס לתוכו וכן אש טבעו לימשך אחר דבר הנאחז ושורף ומכלה את דבר הנאחז וכשאינן לו אויר נתכבה דכת' מ"א⁹⁰ על מה שארז"ל כופין את הקערה ע"ג הנר וכת"י⁹¹ דוקא כשיש לו אויר אבל כשאינן לו אויר נתכבה ועובר על מכבה, נמצא אש צריך אויר, וכן כשמכניסין נר למרתף נתכבה⁹² מחמת שהאויר גס מאוד מפני זה נתכבה דאש ומים הם מורגשים דמים מורגש אפי' במישוש ואש אינו נרגש במישוש אבל נרגש בראיה אבל אויר אינו נרגש אפי' בראיה מחמת עוצם דקותו דאויר הוא אור יו"ד⁹³ יו"ד הוא חכ' דחכ' הוא ברק המבריק בריקות ושקירות השכל דמתחילה אין לו בו אותיות וגם א"י את השכל לא מבעיא במבטא דאין לו אותיות אלא אפי' בכלי המחשבה ג"כ אין לו אותיות הגם שא"א לשכל בלא אותיות מ"מ הם אינו⁹⁴ אלא אותיות החקיקה חקוקים מניה ובי⁹⁵ וזהו משל לאותיות החקיקה שהם חקוקים מניה ובי⁹⁶ אבל אור יו"ד הוא חצניות שבעליון. וזהו ומותר האדם מן הבהמה אין הוא אין דכתר. וביאור הענין דהנה גבי יעקב כת"י⁹⁷ מה נורא המקום הזה וגם אנו אומר' בתפלת שמ"ע הגדול הגבור והנורא הגדול הוא אברהם שהי' מרכבה

(85) פיוט גשם.

(86) ראה ספר יצירה פ"ג מ"ג ובפירושו רס"ג שם: אויר נברא מרוח. רוח שהוא אויר. וראה תו"א מקץ שם (מב, ג): רוח היינו בחי' אויר. לקו"ת ברכה צו, א: ואויר היינו בחי' רוח. ובסה"מ תר"ס ע' כב: רוח ואויר הם ענין אחד.

(87) מקוואות פ"י מ"א.

(88) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: לה.

(89) = דכתב מגן אברהם (לשו"ע או"ח סימן רעז ס"ק ט. הובא בשו"ע אדה"ז שם סו"ט רעז).

(90) משנה שבת קכא, א.

(91) = וכתב המגן אברהם (שבעה ערה 89), וז"ל: ונ"ל דצריך שיניח מעט אויר תחת' דאל"כ יכבה הנר. ובתו"א מקץ שם (מב, ג): ולכן אין כופין כלי ע"ג הנר בשבת שלא יכבה שמחמת כפיית הכלי מונע האויר שסביב האור.

(92) במקומות שבהערה ז: וכן במרתף ששם האויר גס ג"כ אין דולק אור הנר יפה.

(93) זהר ח"א טז, ב. ח"ג רמה, ב (ברע"מ). תקו"ז ת"ה (יט, א). תי"ח קרוב לסופו (לו, ב). ת"ל (עד,

רע"א). תס"ט (קח, ב). פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך אויר.

(94) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: אינם.

(95) ראה (ביאור ענין אותיות החקיקה) לקו"ת בחוקותי מה, ד ואילך. ובכ"מ.

(96) ויצא כח, יז.

למדת החסד הגבור הוא יצחק שהי' מרכבה למדת הפחד והנורא הוא יעקובי' שהי' מרכבה למדת הת"ת וצ"ל מהו תוס' וא"ו והנורא ועוד לכא' משמע שהנורא שייך למדת הפחד וזהו שייך ליצחק ולא ליעקוב, אך הענין הוא דהנה יעקב הי' מרכבה למדת הת"ת והוא הי' מחבר חסד וגבורה ומאחר שהוא חברים משמע שהוא הי' גבוה משניהם דזהו כלל שדבר המחבר ב' דברי' הוא גבוה מהם⁹⁷ דכתיב⁹⁸ המשל ופחד עמו עושה שלום במרומי מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואינו⁹⁹ מכבין זאי¹⁰⁰ דמים ואש הם הפכי' זה מזה דמים מכבה אש וכמו שהם למטה הפכים כמו"כ בשרש הם ג"כ הפכי' מ"מ כשנתגלה להם מדריגה גבוה מהן עושה שלום דאינו¹⁰¹ מכבין זאי¹⁰² וכמו בריאת שמים דאיתא בזוהרי¹⁰³ כד עבד שמיא עבדו מאש וממיא ולא קיימי לבתר קיימי ברוחא עילאה ובמדרשי¹⁰⁴ אית' נטל אש ומים ופתכן זה עם זה דכשנתגלה להם מדריגה גבוה מהן לא כיבה מים את האש וזהו בנאצלי' במלאכי' וכמו"כ באצ' בנשמות דאצ' אברהם יצחק יעקב אברהם הי' מרכבה למדת החסד דכתיב¹⁰⁵ הלוך ונסוע הנגבה ואיתא בזוהרי¹⁰⁶ חסד שירותא דעלמא עילאה ואית' בפרדס¹⁰⁷ בשם ספר הבהיר¹⁰⁸ שאמרה מדת החסד לפני הקב"ה כל ימי היות אברם בארץ לא נצטרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברם עומד ומשמש במקומי שנא¹⁰⁹ וישמור משמרתי ששמר משמרת מדת החסד ואית' בארחות צדיקי¹¹⁰ שהי' נדיב בין בגופו בין בנפשי¹¹¹ בין בממונו, יצחק הי' מרכבה למדת הגבורה ויעקב הי' מרכבה למדת הת"ת שנא¹¹² לולי אלהי אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי שת"ת הוא בריה התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה¹¹³ דאית'

(97) ראה זהר ח"ב עט, רע"א: והנורא דא יעקב. וראה תקי"ז ת"ל (עד, א), ת"ע (קכג, א).

(98) ראה אגה"ק ס"ב. לעיל ע' שעה, וש"כ.

(99) איוב כה, ב.

(100) כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: ואין. או: ואינו.

(101) כ"ה באגה"ק שם. וראה הנחומא ויגש ו. זהר ח"ג רכה, א (ברע"מ). במדבר פ"ב, ח. שהש"ר

פ"ג, יא. וראה אה"ת נ"ך עה"פ (ח"א ע' תרסח). לעיל ח"א ע' קפח.

(102) כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: דאיך. או: דאינך.

(103) ח"א ע, א.

(104) ב"ר פ"ד, ז. וראה ספר הבהיר סימן נט.

(105) לך לך יב, ט.

(106) חלק א פד, א (ושם): וילך למסעו מנגב (לך לך יג, ג) מסטרא דימינא שירותא דעלמא

עלאה).

(107) שער כב (שער הכינויים) פ"ד.

(108) סימן קצא.

(109) תולדות כו, ה.

(110) שער יז. וראה אה"ת וירא צ, ב. לעיל ע' רצב. תסו.

(111) כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: בנפשו.

(112) ויצא לא, מב (ושם: אלקי אברהם).

(113) תרומה כו, כח (בדילוג לשון).

בזוהר¹¹⁴ שחיבר מכל צד מסטרא דא לסטרא דא ולעילא ולתתא ולתתא הוא עתיק וז"א ומסטרא דא לסטרא דא הוא חר"ג וזהו דכתיב¹¹⁵ ויעקב איש תם ישב אוהלים שהי' שלום בכל המדריגת¹¹⁶, וזהו והנורא תוס' וא"י¹¹⁷ דוא"ו הוא עתיק וז"א נורא הוא כתר ויעקב הי' מרכבה למדת הת"ת ות"ת עולה עד הכתר¹¹⁸. וזהו ומותר האדם מן הבהמה אין דבהמה שרשה מחיות שבמרכבה¹¹⁹ לפני שור מחי' כל נפשות הבהמות לפני אר"י מחי' כל נפשות החיות לפני נשר מחי' כל נפשות העופות והחיות בשעה שהם מסבבים את הכסא הם אשי"י ואדם הוא אין דכתר המהווה חכ' דד' מדריגת דומם צומח חי מדבר הם נגד ד' עולמות עשי"י יציר' בריא' אצי"י¹²⁰ דצ"ח הם עשי"י יצ"י בריאה חי הוא בריאה דאימא עילאה מקננא בכורסיי¹²¹ ומדבר הוא נגד אצי' ושרשו הוא מן מדבר הוא אין דכתר הגם שנת' במ"א¹²² שאדם הוא מן אדם שעל הכסא מ"מ כתי'¹²³ תפארת אדם ות"ת עולה עד הכתר¹²⁴. וביאור הענין דהנה איתא בזוהר¹²⁵ דאותיות הם כתרים דנחית כא"ה¹²⁶ מעל כורסיא יקרא, ואמרז"ל¹²⁷ מטרו' קושר¹²⁸ כתר' לקונה¹²⁹ מתפילותיהם של ישראל וצ"ל ואיך שייך שמאותיות יהי' כתר' לקונה¹³⁰ תפילה הוא י"ב ברכות אמצעית שהאדם שואל צרכיו בהם רפאינו וברך עלינו רפואה ברכה פרנסה והם דברי' גשמי' ואיך שייך שיהי' מזה כתר' לקונה¹³¹. אך הענין¹³² דהנה יש הפרש בין תפלה לברכה תפלה יהי' רצון שימשך רצון חדש וברכה הוא ל' המברך את הגפן¹³³ שמפנה ממקום למקום שע"י ברכה ממשיך דבר שהוא עומד בשורש שיומשך למטה כדי שלא יהי' שום מונעי' ומעכבי' את סדר השתלשלות דכתי'¹³⁴ איש אשר כברכתו ברך אותם מהו כברכתו כמו שעומד בשורש וזהו דכתי' גבי בני יוסף שיעקב

(114) ח"ב קעה, ב.

(115) תולדות כה, כו.

(116) ראה זהר שם. תרגום אונקלוס ותרגום יונתן עה"פ.

(117) ראה פרי עץ חיים שער העמידה פי"ב. לקו"ת ואתחנן ח, א ואילך.

(118) ראה תו"ח פי' נח ד"ה ויהי כל הארץ פרק ז ואילך.

(119) "כ"כ הציוני פי' בראשית דף ח' ע"ב הובא בילקוט חדש [ערך] מלאכים [סעיף] ח" – מקומות

שבהערה 1.

(120) תקי"ז ת"י.

(121) ראה לקו"ת מטות פא, ג.

(122) ישעי' מד, יג (ושם: כתפארת אדם).

(123) ראה לעיל הערה 71.

(124) כ"ה בגוכי"ק. ואוצ'ל: כ"ף.

(125) כ"ה בגוכי"ק. ואוצ'ל: מטטרון. או: מטי"ט.

(126) ראה לקו"ת פי' ראה יט, א. אוה"ת בראשית ח"ו תתשכה, ב. ויקרא ח"א ע' כו. כט. נשא ע' ער

ואילך. סה"מ תרכ"ו (קה"ת, תשמ"ט) ע' קלב ואילך. ד"ה ראה אנכי תרכ"ז. תרכ"ט ע' א ואילך. ד"ה להבין

שרש הברכה י"ד סיון תרמ"ב. וראה לקו"ש ח"י ע' 38 ואילך.

(127) כלאים רפ"ז. תו"א מקץ לו, ג. וראה גם מקומות שבהערה הקודמת.

(128) ירחי מט, כח.

שכל את ידיו כי מנשה הבכור כו¹²⁹ ויאמר יוסף אל אביו לא כן אבי כי זה הבכור¹³⁰ ויאמר ידעתי בני ידעתי גם הוא יהי לעם וגם הוא יגדל ואולם אחיו הקטון יגדל ממנו¹³¹ ומפני מה לא ברך את הגדול כמו הקטן אלא שע"י ברכה א"י להמשיך אלא כמו שהוא עומד בשרש ותפלה הוא יהי רצון רצון חדש דכתי¹³² לב מלכי אין חקר וכשהדיוט¹³³ רוצה שיפנה המלך לבקשתו מביא לו דבר חדש ועי"ז נמשך ג"כ אל בקשתו ומהו מביא לו צפור המדברת¹³⁴ הגם שהאדם הוא מדבר יותר טוב מהצפור וגם הוא בר שכל מ"מ כשאדם מדבר אין זה דבר חדש שהוא מדבר אלא כשהצפור מדבר זהו חדוש שהוא בעל חי כמו"כ ע"י שהאדם מתפלל באהו"ר הגם שהמלאכי הם בביטול יותר מהאדם דכתי¹³⁵ ועמידם לעד לעולם שיש מלאכי שנבראי בכ"י¹³⁶ ונכללי בביטול וכתי¹³⁷ יוצר משרתי ואשר משרתיו ואמרז"ל¹³⁸ כת א' אומרת קדוש וכת א' אומרת קדוש קדוש ויש מלאכי שמששת ימי בראשי הם אומרי קדוש ג' שאמרו פעם א' קדוש ועמדו ב' אלפי שנה בביטול ואמרו פעם ב' קדוש ועמדו ב' אלפי שנה בביטול ועתה עומדי בביטול של פעם ג' קדוש ומהו ערך ביטול האדם לגבי ביטול המלאכי מ"מ כשהמלאכי יש להם ביטול אין זה חדוש הא' כלום יצה"ר יש בהם¹³⁹ והב' דאיתא ברמב"ן¹⁴⁰ שהמלאכי הם מב' יסודות עושה מלאכיו רוחות ומשרתיו אש לוחט¹⁴¹ כשהולכי בשליחות או התגברות יסוד הרוח וכשמסבבי את הכסא אז התגברות יסוד האש¹⁴² אבל האדם שהגוף הוא גם מאוד מד' יסודות וניזון¹⁴³ מאכילה ושתייה ואמרז"ל¹⁴⁴ אמר קונם שלא אישן ג' ימים לוקה וישן, נמצא מוכרח לכך, ושכל מעלת האדם מה שהוא

(129) שם מח, יד.

(130) שם, יח.

(131) שם, יט.

(132) משלי כה, ג. וראה לקו"ט ס"פ במדבר (כ, א). שלח מח, ד. שה"ש לו, רע"א. וראה מקומות

שצויינו בהערות 133-134.

(133) בכ"ז – ראה תו"א וישלח כה, ד.

(134) ע"ד המשל ד, צפור המדברת – ראה גם (נוסף להמצויין בהערות 132-133) כתר שם טוב סימן תו.

אור תורה להרב המגיד פג, רע"א. פו, ד. צח, א. אה"ת ויקרא ח"א ע' רנה. ד"ה בוהר זימנא חדא תרכ"ז פ"ב.

סה"מ תרל"ד ע' רנו. וש"נ. פרי"ת ע' קפו.

(135) תהלים קמח, ו.

(136) ראה איכה רבה פ"ג, ח. טור או"ח סנ"ט. וראה חדא"ג מהרש"א שבהערה הבאה.

(137) ברכת ק"ש. ראה טור שם.

(138) ראה חולין צא, ב ובחדא"ג מהרש"א שם. וראה גם סה"מ תשי"ג ע' 85.

(139) ראה שבת פט, רע"א.

(140) הובא בתו"א בראשית ד, ב. לקו"ט ברכה צח, א.

(141) תהלים קד, ד (ושם: משרתיו).

(142) ראה בהמצויין לעיל הערה 119.

(143) כ"ה בגוכי"ק. ואוצ"ל: וניזון.

(144) סוכה נג, א.

מדבר מ"מ כשאינו אוכל נחסר כח הדובר¹⁴⁵ וגם יש לו יצה"ר שהוא מונע ומעכב וכשכובש את יצרו ע"ז פועל שיפנה המלך מלכו של עולם לבקשתו וזהו ענין הקרבן דאית' בזהר¹⁴⁶ רוא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס, והלא מקריבין בהמה גשמיות ולמעלה נעשה¹⁴⁷ עליות העולמות, אך הענין דהנה בהמה שרשה מהחיות שבמרכבה ולמטה ירדו ונתגשמה וע"י שמקריבין בהמה ע"ג מזבח ע"ז נעשה עליות העולמות אלא שלמעלה העליה הוא ברוחניות ולמטה היא בגשמיות כמו"כ באדם ע"י שכובש את יצרו ומתפלל באהו"ר זהו דבר חדוש שע"י שמתפלל באהו"ר ע"ז נתעלי' גם הדומם צומח שנותנין לו כח להתפלל כמ"ש באליה¹⁴⁷ וילך בכח אכילה ההיא מ' יום כמו"כ באדם ע"י שאוכל ע"ז יכול להתפלל. ועוד יש לבאר זה באופן אחר דכתיב¹⁴⁸ למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלקי לעולם אודך ויש בזה ב' פירושי¹⁴⁹ הא' הוא שע"י שה' אלקי לעולם אודך פ"י ע"י הילול ושבח האדם להבורא ית' ע"ז גורם להיות למען יזמרך כבוד ולא ידום שה"ע נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכ"י¹⁵⁰ פ"י הב' שע"י שנהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה גורם שגם באדם יומשך ההלול והשבח ולכן דהע"ה ה"י מרכבה למדת המל'¹⁵¹ אמר כל ס' תהלים שהוא רק שבחי הבורא ית' וזהו התהללו ל' נפעל¹⁴⁹ דאמרז"ל רפ"ב דברכות¹⁵² השמע לאזנך מה שאתה מוצא מפ"ך אתה הוא המוצא מפ"ך ולפ"י הא' נהורא תתאה הוא מל' דכתיב¹⁵³ ואני תפלה ואני הוא מל'¹⁵⁴ ולהיכן הוא מגיע לכתר דכתר הוא כתר מל' דואני הוא אותיות אין נמצא יש בתפלה בחי' אין דעולה לכתר ובכלל הוא יחוד ר"ה דאנו אומרי¹⁵⁵ יחיד חי העולמים מלך, שיומשך מיחיד למלך ע"י חי, וא"י הוא ק"ו דק"ו הוא תמונת וא"י¹⁵⁶ וה' הוא כללות ובאצ"י זה ה' קוינו לו ג' קוינ' ¹⁵⁷ ג' ואוי"ן ג"פ וא"י הוא בגימ' ח"י¹⁵⁸

(145) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: הדיבור.

(146) ראה זהר ח"ב רלט, א. ח"ג כו, ב.

(147) בגוכ"ק יש כאן תיבה אינה ברורה. ואוצ"ל: מזה. או: ע"ז.

(147) מלכים-א יח, ט.

(148) תהלים ל, יג.

(149) ראה ד"ה התהללו בשם קדשו באוה"ת על סידור ע' טו. ד"ה הנ"ל שנה זו (לעיל חלק א ע' קפד

ואילך). וראה לקו"ת שה"ש ב, ג.

(150) ראה זהר ח"ב קמ, א. ח"א קעח, ב. עז, ב. פו, ב. – הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א בקונטרס ומעין

ע' 137.

(151) ראה לעיל ע' תסד. וש"נ.

(152) יג, א. ראה גם לקו"ת פ' ראה כ, ב.

(153) תהלים קט, ד.

(154) ראה זהר ח"ג מט, ב. פרי עץ חיים שער התפלה בהקדמה. אוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' רמט"ו.

(155) בפסוקי דזמרה.

(156) ראה אגה"ת פ"ד (צד, ב).

(157) ישע"י כה, ט. וראה תו"א תרומה פ, א. לקו"ת קרח נה, א.

(158) ראה פרדס שער לא (שער הנשמה) פ"ח. וראה לעיל ח"א ע' ז.

וזהו יחיד חי עולמי שימשך מיחיד למלך ע"י חי וזהו מטרו¹⁵ קושר כו' שע"י ממשכי' יהי רצון חדוש רצון הוא בחי' כתר ורצון הוא אותיות צנור¹⁶ נמצא שמאותיות יכול להיות קושר כתר¹⁷ לקונה¹⁸.

(159) ל"ת וספר הליקוטים להאריז"ל פי' תולדות ופי' תשא. פרי עץ חיים שער הסליחות פ"ח. וראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' קיט הערה 10.

בס"ד פ' קדושי' ל"ה

דרשו' ה' ועוזו בקשו פניו תמיד. הנה איתא במדרש תילים¹⁹ אמר ר' יוסי לר' ישמע' בריה אתה מבקש לראות פני שכינה בעוה"ז לומד תורה בא"י שנא' דרשו ה' ועוזו בקשו פניו תמיד. וצ"ל מהו שייך תורה לראות פני השכינה ומהו דוקא בא"י. וגם צ"ל מה ראיי' מפסוק דרשו ה' ועוזו בקשו פניו תמיד. אך צ"ל תחילה ההפרש שבין קב"ה ובין השכינה דהנה קדוש ברוך הוא זהו בחי' גבוה שהוא קדוש ומובדל מן העולם ואפי' הארה מבחי' זו אין העולם יכול לקבל, ושכינה הוא בחי' שנא' ע"זי ושכנתי בתוכם וכתיי' השוכן אתם בתוך טומאתם דארז"ל²⁰ אכל כי עשרה שכינת' שרי' ושאל המין לר' ישמעאלי כמה שכינתות אית לכו א"ל משל מאור השמש שהוא מאיר בהרבה חלונות מ"מ הוא אור אחד. ואפי' בחי' זו אין העולם מכיל כ"א הארה מבחי' זו זהו נמשך לכל העולמות והוא בחי' ואתה מחי' את כולם בכל העולם לפי ערכה דהנה מבשרי אחזה²¹ מנשמה וגוף שאיזי' כל הנשמה מתלבש בגוף (כ"א

- (1) הנחה ממאמר אדמו"ר מהר"ש שנדפס לעיל חלק א' ע' רעא ואילך.
המאמר מיוסד על ד"ה דרשו באוה"ת על סידור ע' טז ואילך. שם ע' כג ואילך. ד"ה הגיל בבוך 1077 עה, א ואילך.
- (2) דברי הימים א טז, יא. תהלים קה, ד.
- (3) עה"פ.
- (4) ראה לקו"ת תזריע כב, ג. כד, ב. אמור לא, א ואילך.
- (5) ראה תניא פנ"ב. וראה שם פמ"א (נו, ב ואילך).
- (6) תרומה כה, ח.
- (7) אחרי טז, טז.
- (8) סנהדרין לט, א.
- (9) לר' ישמעאל: בסנהדרין שם: לר"ג.
- (10) נחמ" טז, ו.
- (11) איוב יט, כו. ראה לקו"ת אמור שם (לא, ב). ואתחנן ד, סע"א. ובכ"מ.
- (12) ראה לקו"ת במדבר טז, א. האוינו עא, ד. שה"ש טז, ד. לעיל ח"א ע' רעא. ד"ה שופר של ר"ה תרל"ז (לעיל ע' תל).

מקצת והארה מנשמה¹³) דאמרז"ל¹⁴ מלאך בשליש העולם עומד ומכ"ש נשמה שהוא גבוה יותר ממלאך דהגוף קטן מהכיל כל הנשמה כ"א מקצת והארה מתלבש בגוף ואפי"ה הארה זו אינו מתלבש אלא כפרטי אברים במוח ולב כמו"כ יובן גבי שכונה שאפי"ה הארתה אין נמשכת לכל העולמות בשוה כ"א לכל עולם ועולם לפי ערכה לז"ז צ"ל פי"ה הפסוקי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כדי שיהי לעולם ועד צ"ל שם כבוד מלכותו מלכותו הוא בחי' מלך כמו"י שהמלך מובדל ומרומם מהמדינה כ"א שמו מתפשט על כל המדינה ועצם המלך הוא מובדל ומרומם מבני המדינה לכן אמרוז"ל¹⁵ המלך אין רואין אותו לא כשהוא מסתפר ולא כשהוא ערום ולא בבית המרחץ שנא"י שום תשים עליך מלך שיהא מוראו עליך, רק שמו מתפשט על המדינה ומוזה התנהגות וקיום המלוכה וכשחותם שמו זהו קיום המלוכה זהו מלכותו כבוד מלכותו הוא לבוש דארז"ל¹⁶ ר' יוחנן קרא למנא מכבדו דכבוד אינו אלא לבוש דלבוש אינו שייכות לעצמיות יותר משם הגם שהעצמיות הנפש נתלבש בגוף מ"מ לבוש יכול להפשט לבוש זה וללבוש לבוש אחר אבל השם א"י להחליפו, הגם כשמושך את הלבוש נמשך כל עצמיות האדם מ"מ גבי לבוש יכול ראונו ללבוש לבוש שמעון כלבוש תחליפם¹⁷ אבל גבי שם א"א לראונו ללבוש שם שמעון (זהו כבוד מלכותו שם כבוד מלכותו). והנה גבי שמות כתי"י¹⁸ ויקרא לו האדם שמות דהקב"ה העביר לפניו בהמות חיות ועופות וא"ל זה מה שמו וזה מה שמו ואמר אדם לזה נאה ליקרא שור לזה נאה ליקרא חמור לזה נאה ליקרא ארי א"ל אתה מה שמך א"ל אני נאה להקראות אדם שנבראתי מן האדמה א"ל ואני מה שמי א"ל לך נאה לקרות הוי"י¹⁹ שאתה אדון לכל בריותך. וצ"ל מה שייך הטעם לעצם הדבר, וי"ל שהוא ע"ד מה שנק' בש' הוי" ונכתב בשם אד"י²⁰, וזהו שא' שאתה אדון לכל בריותך מפני שנק' בשם אד', ואיתא

(13) אולי כוונת החצעי"ג – להשמיט תיבות אלו.

(14) ב"ר פס"ח, יב.

(15) = להבין זה.

(16) אינו פסוק, אלא מאמר חז"ל בפסחים נו, א. זהר ח"א יב, א. יח, ב. ולהעיר מהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א (בהערות ותיקונים לתניא ע' 390): ידוע אשר בכ"מ בזהר ות"ז נמצא "דכתיב", שנאמר על הנמצא בתפלות וברכות.

(17) ראה גם לקו"ת אמור שם (לא, ג).

(18) סנהדרין כב, א.

(19) שופטים יז, טו.

(20) שבת ק"ג, א.

(21) לשון הכתוב – תהלים קב, כז. וראה לקו"ת בהר מג, ב. ובכ"מ.

(22) בראשית ב, כ (ושם: ויקרא האדם). בראשית רבה פ"ז, ד. וראה לעיל ע' תנא ובהערה 62.

(23) ראה לעיל שם הערה 66.

(24) ראה פסחים ג, א.

שם²⁵ דהעביר לפני המלאכים ולא ידעו ליתן להם שמות ואמר להם הקב"ה חכמתו גדולה משלכם. ואם נא' שהשם אינו אלא הסכם מהו כ"כ גדלות החכמה מהאדם מאחר שאינו אלא הסכם ומפני מה לא ידעו המלאכים ליתן להם שמות. אלא שהשם הוא המח' את הנפש כגון שור אותיות שור מחיים אותו לכן נק' חכמה שצ"ל שרשה איזה אותיות מחיים אותו כמו"כ גבי אדם כשנק' ראובן אותיות ראובן מחיים אותו לכן א"א לראובן ללבוש שם שמעון הגם שאם ה' קוראין אותו בשם אחר ה' אותו שם מח' אותו מ"מ עכשיו זה השם מח' אותו. וכן מציינו שהשם יש לו שייכות לעצם דפני אר"י לימין ופני שור מן השמאל²⁶, אבל גבי לבוש יכול ראובן ללבוש לבוש שמעון. וזה דכתיב²⁷ ה' מלך גאות לבש מלך הוא בחי' מלכות, לבוש הוא לבוש מלכותו זהו כבוד מל' שם כבו' מל' שם הוא הארה מלבוש כמו שאם ה' שייך לומר לבוש ללבוש ובד"כ הוא מלכותו הוא הארה כבוד מל' הארה דהארה, שם כבו' מל' הארה דהארה דהארה. ובד"כ הוא נגד ג' עולמות בי"ע²⁸. ובד"כ הוא נגד ג' עולמות בי"ע מלכותו הוא המהוה בריאה שבמל' דאצי' נעשה כתר ועתיק לבריאה²⁹ וכבוד מל' הוא מל' דבריאה שנעשה עתיק ליצי' כי יצירה הוא גילוי העלם דבריאה כמ"ש³⁰ יוצר אור ובורא חשך דבריאה הוא מחשבה וכשאדם מחשיב איזה דבר אין חבירו יודע מהו מחשבו³¹, לכן נק' חושך, אבל יצירה הוא דיבור והוא מגלה ההעלם דבריאה לכן נק' אור שם כבוד מל' הוא עולם העשייה ומ"מ מן הארה זו אין העולם יכול לקבל כ"א ע"י ממוצע, כמו שאנו רואין בנפש שאין נמשך בכל האברים כ"א בפרטי אברי' ומהם נמשך החיות לכל האברים כמו"כ למעלה א"א לעולם לקבל זה כ"א ע"י ממוצע ומי הוא הממוצע היכל ק"ק דבריאה. והנה היכל ק"ק דבריאה³² הוא ענין תורה שזהו ענין כח"ב דבריאה וזהו רוצה אתה לראות פני השכינה לומד תורה בא"י, שבתורה הוא גילוי שכינה, וזהו אורייתא מגינא ומצלי אפי' בעידנא דלא עסיק בה. דהנה אמרו רז"ל³³ גלו לבבל שכינה עמהם ואיתא בזהר³⁴ הטעם לאגנא עלייהו שהשכינה מגין לכן ע"י תורה יכול לראות פני השכינה, ומהו דוקא

(25) בראשית רבה שם.

(26) ע"פ יחזקאל א, י.

(27) תהלים צג, א. וראה תו"א מגילת אסתר צ, ג.

(28) ראה לקו"ת אמור לא, סע"ג ואילך. וראה לקו"ת ואתחנן ד, ב.

(28*) ע"ח שער מב (שער דרושי אבי"ע) ספ"א. שער מו (שער כסא הכבוד) פ"ב. שם פ"ה:ו. ובכ"מ.

(29) ישע"י מה, ז. וראה בכ"ז לקו"ת שה"ש ד, ג ואילך. ועוד.

(30) ראה פסחים נד, ריש ע"ב.

(31) בכ"ז ראה תניא פנ"ב.

(32) ראה סוטה כא, א.

(33) מגילה כט, א.

(34) ח"ב רטז, ב. ח"ג עה, סע"א.

בא"י. דהנה א"י הוא בחי' ראי' וכן מציינו גבי משה דביקש אעברה נא וראה את הארץ³⁵ וכת"י³⁶ כי מנגד תראה את הארץ וכת"י³⁷ עיני ה' אלקיך בה מראשית שנה כו', וזהו כל רב מבבל וכל רבי מא"י³⁸, שהוא תוספ' יו"ד שבא"י מאירי³⁹ יו"ד שהוא בחי' חכמה⁴⁰ והוא בחי' ראי' איוהו חכם הרואה⁴¹, וזהו שלמד זה מפסוק דרשו ה' ועוזו בקשו פניו תמיד בקשו פניו הוא גילוי שכינה כמ"ש⁴² יאר ה' אליך ות"א ינהר ה' שכינתא לוותך וכדי שיהי' בקשו פניו תמיד זהו ע"י דרשו ה' ועוזו הוא תורה כמ"ש⁴³ ה' עוז לעמו יתן אין עוז אלא תורה⁴⁴ וע"י התורה ע"י יהי' גילוי שכינה. ומהו תמיד, מפני שבגילוי שכינה יש כמה מדריגות יאר ה' פניו אליך וכת"י ישא ה' פניו אליך זהו תמיד.

זכרו⁴⁵ נפלאותיו אשר עשה מופתיו ומשפטי פיהו⁴⁶. הנה בפסוק זה יש הפרש בין דה"י לתלים שבתלים⁴⁷ כתי' משפטי פיו ובדה"י⁴⁸ כתי' משפטי פיהו, שתלים הוא רק שבחים שמל' משבח לז"א, לכן כתי' פיו שדוד ה' מרכבה למדת המל'⁴⁹ לכן כתי' פיו לשון דכר, לכן בר"ה מקדימין כתובי' קודם נביאים הגם שנביאים הם נצח והודי' מ"מ מפני שר"ה הוא בנין המל'⁵⁰

-
- (35) ואתחנן ג, כה. וראה לקרית ואתחנן ב, ד ואילך. שם ג, ג ואילך. אה"ת ואתחנן ע' עה ואילך. שם ח"ו ע' בריו ואילך. ועוד.
- (36) האוינו לב, נב.
- (37) עקב יא, יב.
- (38) סדר תנאים ואמוראים בסופו. אגרת רב שרירא גאון. הקדמת ס' התיקונין כתי' הובא ונתבאר בתחלת שער מאמרי רשב"י. ע"ה ש"ט פ"ג. – נתבאר ע"פ דא"ח בהוספות לתו"א אסתר ד"ה להבין למה לעתיד פ"ג. – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תשי"ח ע' 121.
- (39) תר"א שבהערה הקודמת (ק"ו, ד).
- (40) זוהר ח"א לא, א. ח"ב קכא, א. ח"ג רצ, ב ועוד. וראה פרדס שער כז פ' יג. – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תשי"ח שם.
- (41) תמיד לב, א.
- (42) נשא ו, כה.
- (43) תהלים כט, יא.
- (44) מדרש תהלים ח, ג. שהש"ר פ"א, ד. פ"ב, ג (ג). וראה ויק"ר פליא, ה. ילקוט שמעוני בשלח רמז רמד. זבחים קטז, סע"א.
- (45) הנחה ממאמר אדמו"ר מהר"ש שנדפס לעיל חלק א ע' רעו ואילך.
- המאמר מיוסד על ד"ה זכרו נפלאותיו באה"ת על סידור ע' יז ואילך. שם ע' כד ואילך. ד"ה הנ"ל בכרך 1077 עה, ב.
- (46) דברי הימים א טז, יב.
- (47) תהלים קה, ה.
- (48) ראה לעיל ע' תסד. וש"נ.
- (49) ראה שער ריה"ק להארז"ל דרוש א (ע' יב – בהוצאת אה"ק, תשמ"ה). שער היחוד והאמונה ספ"ה (פ, א).
- (50) ראה פרי עץ חיים שער ר"ה פ"א ואילך. ובכ"מ.

מפני זה הקדים מל⁵¹ לפני נביאים, לכן מפני שבתלים הוא שבחים שמל' משבח לז"א לכן כתי' פיו שעושה ז"א עיקר ומשפלת א"ע שסיהרא ל"ל מגרמי⁵² כלום⁵³ וכדה"י נא' פיהו ל"ז⁵⁴ צ"ל תחילה ענין דה"י, דהנה כתי'⁵⁵ כלילה ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא ספר הזכרונות דברי הימים שבתחילה הי' בגלות שהוא בחי' שינה⁵⁶ למשל כשאדם ישן אזי הוא הסתלקות המוחין כמו"כ גלות נמשל לשינה, ובל' הקבלה הוא דרמיטא⁵⁷ דז"א, וכשהתחיל הגלות להתנוצץ נדדה שנת המלך מלכו של עולם⁵⁸ ואמר להביא ספר הזכרונות דה"י דדה"י חיבר יומין עילאין עם יומין תתאין⁵⁹, ובד"כ הוא מעשה המצות יומין עילאין⁶⁰ הוא בחי' ז"א והוא מצות כמו שבאברהם כתי'⁶¹ ואברהם זקן בא בימים, יומין תתאין הוא בחי' מל', וזהו דברי הימים שהוא יומין עילאין ויומין תתאין וזהו דבדה"י נא' פיהו וא"ו הוא ששה מדות והוא בחי' יומין עילאין ה"א הוא בחי' מל' והוא יומין תתאין, וזהו פיהו שהוא בחי' יומין עילאין ויומין תתאין ולא עוד אלא שהוקדמו ה' לו' שכמו שלמטה עושים לז"א עיקר כמו"כ למעלה עושים כנס"י עיקר דארז"ל⁶² תפילין דמארי עלמא מה כתי' בהו מי כעמך כישראל גוי אחד בארץ⁶³. והנה תפילין דמארי עלמא הי' צריך להיות בהם רוחניות ומה כתי' בהו מי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, מפני שלמעלה עושי' כנס"י לעיקר. ובהיפך כתי'⁶⁴ וישח אדם וישפל איש, אדם הוא כנס"י כמ"ש⁶⁵ ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם וישח אדם הוא כנס"י אזי וישפל

(51) = כתובים במלכות – ראה מאורי אור מערכת כ אות נ וביאיר נתיב שם. קהלת יעקב ערך כתובים.

(52) אוצ"ל: מגרמה.

(53) ראה זהר ח"א רמט, ב. ח"ב קמה, ב. ועוד.

(54) = להבין זה.

(55) אסתר ו, א.

(56) ראה ביאורי זהר פ' שמיני לאדמו"ר האמצעי סז, ב ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' שכה ואילך.

ד"ה חייב אינש לבסומי בפורי' באוה"ת מגילת אסתר (קה"ת, תשי"ג) ע' רצג. רצו. ד"ה הגיל תרל"ט. עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' רצט. שז). תשי"ח (סה"מ תשי"ח ע' 118 ואילך). ועוד.

(57) כ"ה בגוכייק. ואוצ"ל: דורמיטא.

(58) ראה ילקוט שמעוני רמז תתנו קרוב לסופו.

(59) ראה מקומות שצויינו בהערה 55.

(60) ראה זהר ודרושים שבהערה הבאה.

(61) חיי שרה כד, א. זהר ח"א רכד, א (וראה שם קכט, א הלשון „יומין עילאין“). תוי"א חיי שרה טז, א.

משפטים עו, ג. עט, ב. ד"ה ואברהם זקן תשלי"ח פ"א (סה"מ מלוקט ח"א ע' רפט).

(62) ברכות ו, א.

(63) כ"ה גם (ומי כעמך כישראל) באוה"ת ובמאמר אדמו"ר מהר"ש שבהערה ו. ובכ"מ בדא"ח. והוא

הכתוב בשמואל-ב ז, כג. בברכות שבהערה הקודמת הובא הכתוב (דברי הימים-א י, כא) ומי כעמך ישראל.

– ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ח ע' 272.

(64) ישעי' ב, ט. שם ה, טו.

(65) יחזקאל לד, לא (ושם: ואתן). וראה יבמות סא, רע"א.

איש שונאו של הקב"ה⁶⁶ כמ"ש⁶⁷ ה' איש מלחמה וכת"ש⁶⁸ צדיק אבד מלקבל ברכאין מלעילא וכת"ש⁶⁹ זכר ונקבה ברא אותם וכת"ש⁷⁰ גדול ה' ומהולל מאד מלכא בלא מטרוניתא לאו גדול איהו ולא מהולל איהו ולא מלך איקרי⁷¹. וזהו שבדה"י כתי' משפטי פיהו שהוא חיבור יומין עילאין עם יומין תתאין, ולא עוד אלא שהוקדמ' ה' לו' שלמעלה עושים כנס"י לעיקר. ופי' מופתיו ומשפטי פיהו, דהנה איתא במדרש⁷² ובילקוט תלים⁷³ אמר ר' יודין בשם ר' שלום מופת נתתי למי שמוצא מפיו ומודה בב' עולמות שנא'⁷⁴ ביצחק יקרא לך זרע ביצחק ולא כל יצחק למי שמודה בב' עולמות. וצ"ל מפני⁷⁵ לא אמר באברהם ולא כל אברהם או ביעקב ולא כל יעקב. והענין דהנה ש' יצחק הוא לשון צחוק ותענוג⁷⁶, והנה עיקר הרצון והתענוג יהי' לע"ל כמ"ש⁷⁷ ישמח ה' במעשיו שמח לא נ' אלא ישמח עתיד הקב"ה לשמוח בעולמו⁷⁸ וכן אמרו ישראל לא שמחו בעולמו כמ"ש⁷⁹ ישמח ישראל בעולמו שמח לא נא' אלא ישמח עתידי' ישראל לשמוח בעולמו⁸⁰ והצחוק והתענוג שיתגלה לע"ל הוא תענוג נפלא עד אין קץ ואמרו⁸¹ יפה שעה א' של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי עוה"ז וכן אמרו⁸² ל' מוטב דלידייני וליתא לעלמא דאתא ופי' הפשוט עלמא דאתא הוא עוה"ב, ואפי' לפי מה שמפרשי' שעלמא דאתא הוא ג"ע⁸³ ה"ו כ"ש ומה שלג"ע כדאי כל יסורי גיהנם כדי לבוא לג"ע כ"ש לגבי עוה"ב שהרי⁸⁴ צדיקי' שהם כבר יותר מג' אלפי' שנה בג"ע יעמדו בתח"ה בכדי לבו"י לעונג העליון שיהי' לעוה"ב.

(66) סוטה מח, סע"א. הובא באוה"ת ניך עה"פ (ח"א ס"ע קנה ואילך).

(67) בשלח טו, ג. סוטה שם. אוה"ת שם.

(68) ישעי' נו, א. וראה זהר ח"א קפב, א. וראה שם נה, ב.

(69) בראשית א, כז. וראה זהר שם (קפב, א). ועוד.

(70) תהלים מח, ב.

(71) זהר ח"ג ה, א.

(72) פנ"ג, יב.

(73) ילקוט שמעוני תהלים עה"פ (סוף רמז תתסב).

(74) וירא כא, יב.

(75) כ"ה בגוכי"ק. ואוצ"ל: מפני מה.

(76) ראה לך יו, יט ובפרש"י. וירא כא, ו ובפרש"י.

(77) תהלים קד, לא.

(78) ראה ויקיר פ"ב, ב.

(79) תהלים קמט, ב.

(80) אבות פ"ד מ"ז.

(81) חגיגה טו, ב.

(82) ראה לקו"ת בשלח א, ריש ע"ד. ד"ה את ה' האמרת דש"פ תבוא תרליב. ד"ה ראו עתה דש"פ

האוינו תרל"ז (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקפד). ועוד.

(83) ראה ד"ה את ה' האמרת וד"ה ראו עתה שבהערה הקודמת.

(84) כ"ה בגוכי"ק. ואוצ"ל: לבוא.

והנה כתי' צחוק עשה לי אלקי' שהצחוק נמשך מש' אלקי' דוקא, והיינו שמשם אלקי' נעשה הסתר והעלם ועיי' שמהפכ' ההסתר וההעלם ומהפכין מחשיכא לנהורא⁸⁵ עיי' נמשך לעיל הצחוק והתענוג שהצחוק נמשך מדבר חדוש כמו שאנו רואין כשעושין צחוק לפני שרים עושין מדבר חדוש דבר שאינו בערך לעשותו והוא עושה אותו זהו דבר חדוש. והנה למעלה ענין ביטול היש לאין הוא דבר חדוש מן שמיא מיהב יהבא ומישקל לא שקליי' ועיי' ביטול היש לאין עיי' נמשך הצחוק והתענוג. נמצא שיצחק הוא כלול מב' עולמות, שעיקר הצחוק והתענוג יהי' לעיל⁸⁶ והצחוק הוא מעוהי' דוקא. ולזה נא' ביצחק יקרא לך זרע לפי שיצחק כלול מב' עולמות לכן נא' הב' שהוא מרמז על ב' עולמות. וזהו מופת נתתי למי שמאמין בב' עולמות לפי שמופת הוא ג'כ התחברות ב' עולמות עלמא עילאה ועלמא תתאה כי מעלמא תתאה נמשך עולם כמנהגו נוהג הכל מלוכש בטבע, אבל כדי שיהי' מופת בחי' נס שהוא למעלה מן הטבע זהו עיי' שנמשך מעלמא עילאה לעלמא תתאה דהיינו מעלמא דאתכסי' לעלמא דאתגליא. וזהו מופתיו ומשפטי פיהו שלכאו' הי' צריך לכתוב פיו ומהו פיהו, אלא כי פיהו הוא ה' ו' שהוא התחברות ב' עולמות כי ה' הוא עלמא תתאה בחי' מל' שהוא מקור לג' עולמות ביי' והו' הוא בחי' המשכה הוא בריח התיכון המבריא מן הקצה אל הקצה⁸⁷ מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא. וזהו מופת נתתי למי שמודה בב' עולמות שנא' ביצחק כו', וזהו זרע ישראל עבדו בני יעקב בחירי⁸⁸ שהם זרע ברך היי', ופעמים נק' זרע סתם זרע קדש מצבתהי' שהם מאמינים בב' עולמות ביצחק יקרא לך זרע הוא זרע יעקב שנא' בהם⁸⁹ כן יעמוד זרעכם ושמכם, וזהו מופתיו ומשפטי פיהו למי לזרע ישראל עבדו בני יעקב בחיריו.

85 וירא כא, ו.

86 ראה זהר ח"א ד, א.

87 תענית כה, א (עיי' הגהות הבי"ח שם, עין יעקב שם). ראה תריא תולדות יו, ג. ועוד.

88 תרי"א שם.

89 עיי' תרומה כו, כח. וראה זהר ח"ב קעה, ב.

90 דברי הימים א טז, יג.

91 ישעי' טא, ט.

92 שם ו, יג.

93 שם טו, כב.

הוא ה' אלקינו בכל הארץ משפטיו. הנה איתא במדרש יש חמשה הוא לטובה וחמשה לרעה חמשה לטובה באברהם נא" אברהם הוא אברהם הוא משה ואהרן הוא אהרן ומשה דוד הוא הקטן הוא חזקיהו אשר סתם מי גחון העליון הוא עזראי וחמשה לרעה כנמרוד נא' הוא נמרודי הוא עשיו אבי אדום הוא אחזי גבי אחשורוש נא" הוא אחשורוש אמר ר' ברכי' בשם רבנן אית לן חד הוא דטב מכולהו הוא ה' אלקינו בכל הארץ משפטיו שרחמיו על העולם וצ"ל דמשמע דטב אפי' מה' שהם לטובה איך שייך לומר טב מהם מחמשה שהם לרעה מובן אבל מחמשה שהם לטובה איך שייך טב. אך הענין הואי דהנה אמרו"ל כל העונה אמן יהש"ר בכל כחו קורעין לו גזר דין של ע' שנה, ויש בזה כמה פירושי רש"י מפרש בכל כוחו בכל כוונתו ותוס"י מפרש בכל כחו בקול רם. וצ"ל מה זה מעלה מה שעונה בקול רם הלא מצינו שהוא חסרון דארו"לי המשמיע קול בתפלה הרי הוא מקטני אמנה. וי"מ בכל

-
- (1) הנחה ממאמר אדמו"ר מהר"ש שנדפס לעיל חלק א ע' רפא ואילך.
  - (2) המאמר מיוסד על ד"ה הוא ה' אלקינו באוה"ת על סידור ע' יח ואילך. שם ע' כו.
  - (3) דברי הימים א טו, יד. תהלים קה, ז.
  - (4) אסתר רבה פ"א, ב. בראשית רבה פל"ג, ג. וראה גם המשך תערוב ח"ג ע' אתיג.
  - (5) דברי הימים א, כו.
  - (6) וארא ו, כו.
  - (7) וארא שם, כו.
  - (8) שמואל א י, יד.
  - (9) דברי הימים ב לב, ל (בשינוי לשון).
  - (10) עזרא ז, ו.
  - (11) במדרשים שבהערה 3: הוא ה' גבור ציד (נח י, ט).
  - (12) ס"פ וישלח.
  - (13) במדרשים שבהערה 3: הוא המלך אחז (דברי הימים ב כח, כב).
  - (14) אסתר א, א.
  - (15) ראה ד"ה על כן יאמרו המשלים תרל"ג (שחלק ממאמר זה (שבהערה 1) נעתק ממאמר הנ"ל תרל"ג). מקומות שציינו בהערה 22.
  - (16) שבת קיט, ב.
  - (17) בשבת שם ליתא של ע' שנה, ובד"ה ע"כ יאמרו המשלים תרל"ג שבהערה 14, כ' אדמו"ר מהר"ש בצד הגליון: בטור או"ח סי' נו מסיים גז"ד של ע' שנה והנראה שכן ה' הגירסא שלו בגמ' שבת דקיי"ט ע"ב.
  - (18) וכ"ה גם (של ע' שנה) בזהר ח"ג כ, א (ברע"מ). תקו"ז בהקדמה (ד, ב). שם תקו"ז יט (מ, א). זהר חדש קיא, ג. רי"ף לברכות פ"ג (כא, ב). רא"ש שם (סי"ט). שו"ע אדה"ז או"ח סנ"ז ס"ב.
  - (19) שבת שם. וכן פ"י רבינו יונה לרי"ף ברכות שם. הובא בטור ובשר"ע אדה"ז שם.
  - (20) שבת שם – בשם הפסיקתא.
  - (21) ברכות כד, א.
  - (22) במאמר אדמו"ר מהר"ש שבהערה 1: ועי"ל. וראה גם ד"ה ע"כ יאמרו המשלים שבהערה 14.

כחו שהוא הגדלה בכחו כמ"שי" ועתה יגדל נא כח אדני ופי' בכל כחו הנה איתא בסדה"י²² כח הוא בגימטרי' ב' פעמים יד והוא כ"ח עיתים עת לאהוב ועת לשנוא²³ י"ד לטובה וי"ד לרעה²⁴ חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא²⁵ שביד יש י"ד פרקין והם כנגד ה' הוא לטובה וה' הוא לרעה והוא חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא והנה איתא . . .

(חסר²⁶)

(21) שלח יד, יז.

(22) = סדר היום (לר' משה ו' מכיר) בכוננת הקדיש (ע' 12 - בהוצאת לובלין, תרל"ז). בכ"ז - ראה גם המשך תער"ב ח"ג ס"ע איתנו ואילך. ד"ה אמר רע"ק דש"פ נח תשי"ז (סה"מ תשי"ז ס"ע 37 ואילך).

(23) קהלת ג, ח.

(24) ראה תקר"ז תס"ט (קא, ב).

(25) תקר"ז בהקדמה (יז, א).

(26) ע"כ יש תח"י.

בס"ד ש"ע תרלו

ביום השמיני שלח המלך את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו, והקשו בגמ"י מה טובה עשה לדוד עבדו ותרצו בשעה שביקש שלמה להכניס את הארון לקדה"ק דבקו שערים זה בזה ואמר ר"ד רננות ולא נענה ופעמים מצינו בגמ"י רהטו בתרי' למבלעיה דאמר שאו שערי' כו' ויבוא מלך הכבוד¹ וחשדו אותו שאמר כן על עצמו עד שאמר מי זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה², עד שאמר ה' אלקי' אל תשב פני משיחך זכרה חסדי דוד עבדך³ מיד נענה וידעו כולם שנמחל החטא לדוד, וצ"ל למה דבקו שערים זכ"ו שהרי כמה טרחה ויגיעה רבה ה' לשלמה עד שבנה את המקדש ובנה אותו בז' שנים⁴ שהרי בבנין ביתו נתרשל ובנה אותו ב"ג שנה⁵ ובבנין בהמק"ד לא

(1) הנחה ממאמר אדמו"ר מהר"ש שנדפס לעיל ע' תמו ואילך.

מאמר זה ושלאחריו (ד"ה הים ראה דש"פ נח) מיוסד על ד"ה ביום השמיני שלח לאדמו"ר הצ"צ כנוך 1077 קצו, א - ר, א.

(2) מלכים א' ת, טו (ושם: שלח את העם).

(3) מועד קטן ט, א. סנהדרין קז, ב. במדבר פי"ד, ג. מדרש תהלים כד, ז. פרש"י לתהלים שם.

(4) שבת ל, א.

(5) תהלים כד, ז.

(6) תהלים שם, י (ושם: מי הוא זה).

(7) דברי הימים ב' ו, מב (ושם: לחסדי).

(8) מלכים א' ו, לח.

(9) מלכים א' ז, א. מפרשים עה"פ.

נתרשל ובנה אותו בז' שנה ולבסוף דבקו שערים. והנה יש דעה במדרשי ע"פ פשוט ששלמה שכח על הדין שהארון צ"ל אמתים וחצי ארכו כו"ו ועשה אותו יו"ד אמות ופתח ההיכל הי' ג"כ יו"ד אמות ואמה באמה לא מיכנס. אך אינו משמע כן מלשון הגמ"י דקאמר ודבקו שערים משמע דהמניעה הי' מחמת ודבקו ולא מחמת ד"א אלא מסתמא עשה אותו כדינו אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו"י אלא שדבקו מחמת איזה חטא ועון וצ"ל מה הי' החטא ועוד דפעם מצינו דהארון הוא הארון שהי' בימי משה וזה הי' ודאי כדינו. אך הענין הוא דהנה הארון נק' ארון הברית אדון כל הארץ דכתי"י הנה ארון הברית אדון כל הארץ עובר לפניכם בירדן ופי' ארון הברית צ"ל דארון הברית הוא גופא אדון כל הארץ דהנה ארון הברית כולל תושב"כ ותושבע"פי' ברית הם לוחת הברית ארון הוא תורה שבע"פ ולוחת הם תושב"כ כמו שהארון הוא בית יד להלוחת דכשצריכין לנשוא את הלוחת נושאים עם הארון כמו"כ ע"י תושבע"פ יכולי' לקיים תושב"כ דבתושב"כ הכל בקיצור נמרץ כמו"כ במצות תפלין כתי"י וקשרתם לאות על ירך והיו לטוטפות בין עיניך ובתושבע"פ יש בזה כמה פרטי דינים טט בכתפי שתיים פת באפרקי שתיים ובש"ר צ"ל ד' בתים ובש"י בית א"י וצ"ל מרובעים"י וכן שבת דבתושב"כ כתי' ל"תי כל מלאכה ואין אני יודע מה נק' מלאכה והייתי סבור דטלטול משא בבית ממקום למקום נק' מלאכה ובתושבע"פ מפרש אותו דטלטול בבית ממקום למקום ג"כ אסר אך רק מדרבנן"י ומדאורייתא יש ל"ט אבות מלאכות"י ואיתא נמי תולדות וזהו דתושבע"פ מפרש ומבאר תושב"כ וכמו שבארון הי' גילוי הלוחת דמלמעלה כיסה הכפורת"י אבל בתוך הארון הי' גלוי הלוחת כמו"כ תושב"כ הוא בגילוי בתושבע"פ אלא שאינו נראה לעינינו וזהו ארון הברית ארון הוא אור גו"ן אור הוא גילוי דלגבינו נק' הארון אור למשל כמו אור גדול אינם יכולים לקבל אותו ואנו קוראי' הארון אור"י.²⁴

(10) שמ"ר פ"ח, א. תנחומא וארא ז (ובהוצאת באבער – ו).

(11) תרומה כה, י.

(12) ראה גם ענף יוסף לעין יעקב סנהדרין שם. מפרשים לשמו"ר ולבמדב"ר שם.

(13) יהושע ג, יא.

(14) ראה (נוסף לד"ה כיום השמיני שלח לאדמו"ר הצ"צ שבערה 1) אוה"ת ויקהל ע' ברית ואילך.

(15) ראה אגה"ק סכ"ט (קג, ב ואילך).

(16) ואתחנן ו, ה.

(17) סנהדרין ד, ב. זבחים לו, ב. מנחות לד, ב. פרשי עה"פ.

(18) מנחות שם.

(19) מנחות לה, א.

(20) יתרו כ, י.

(21) ראה לעיל ע' תמו הערה 14.

(22) שבת עג, א.

(23) תרומה כה, כא.

(24) ראה שמ"ר רפ"ג. בחיי תרומה כה, י. אוה"ת ויקהל שם (ע' בריט ואילך).

וביאור הענין²⁵ דהנה כתיב²⁶ תורה ציוה לנו משה מורשה אית מורשה אלא מאורסה²⁷ ונק' תורה בשם כלה וכתיב²⁸ צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה אמו ביום חתונתו זו מ"ת²⁹ ונק' הקב"ה חתן וכנס"י כלה ותורה היא השפעת חתן לכלה. וצ"ל דבתחילה אמר שתורה היא כלה ואח"כ אמר שהיא השפעת חתן לכלה, אך הענין דהנה תושב"כ ותושבע"פ הוא חתן וכלה, ובד"כ הם אדם וחווה³⁰ אדם הוא תושב"כ דכתיב³¹ זאת התורה אדם כמו שהאדם כלול מרמ"ח אברי' ושס"ה גידי' כמו³² בתושב"כ יש רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת³³ וזהו דכתיב³⁴ יום ליום יביע אמר יום הוא תושב"כ דכשהי' משה בהר בשעה שלמדו עמו תושב"כ ידע שהוא יום ובשעה שלמדו עמו תושבע"פ ידע שהוא לילה³⁵ דברוחני' נק' תושב"כ ותושבע"פ יום ולילה יביע אמר יביע הוא מעין הנובע שהוא גיד דק בארץ ונובע תמיד ומוזה נעשה נהר בארץ ורוחב והנה הגם שהנהר הוא באורך ורוחב ומעין הוא גיד דק מ"מ בעיקר הוא המעין דכשיסתם המעין יחרב הנהר לגמרי כמו"כ בתושב"כ ותושבע"פ תושב"כ נק' מעין שהוא בקיצור נמרץ כמו פסוקי שבת שהם מעט אל יצא איש ממקומו³⁶ זכור את יום השבת כו"י, ובתושבע"פ הוא באורך ורוחב ולילה ללילה יחווה דעת יחווה הוא גילוי דכמו שאנו רואין במעין שהוא הולך בדרך עליות ויורדות הולך ונפסק הולך ונפסק והוא העלם, ונהר הוא גילוי, כמו"כ בתושב"כ ותושבע"פ הוא העלם ותושבע"פ הוא גילוי. ובד"כ אדם וחווה הוא ש' הוי' אדם הוא בגימ' מ"ה³⁷ והוא ש' הוי' במילוי אלפי' וחווה בגימ' י"ט³⁸ והוא מילוי דש' הוי' שהוא ג"כ מש' הוי' דבלא ש' הוי' אינו

(25) ככל הבא לקמן – ראה (נוסף לד"ה ביום השמיני שלח לאדמור"ר הצ"צ שבהערה 1) ד"ה תורה צוה

בלקרי"ת ברכה צג, סעי"ד ואילך.

(26) ברכה לג, ד.

(27) פסחים מט, ב.

(28) שה"ש ג, יא (ושם: שעטרה לו אמו).

(29) משנה תענית כו, ב.

(30) בכ"ז – ראה (נוסף לד"ה ביום השמיני שלח לאדמור"ר הצ"צ שבהערה 1) תו"א בראשית ו, ג ואילך.

ועם הגהות – אוה"ת בראשית ח"ג תקסז, א ואילך. המשך חייב אדם לברך תרלי"ח פרק כו"כו. שם פרק לו

(ראה לעיל ע' תמו הערה 1).

(31) חוקת יט, יד.

(32) כ"ה בגוכי"ק. ואוצ"ל: כמו"כ.

(33) ראה תקו"ז תיקון ל (עד, סעי"א). זהר ח"א קע, ב.

(34) תהלים יט, ג. בכ"ז – ראה תו"א שם (ו, ד). אוה"ת שם (תקסז, ב). המשך חייב אדם לברך שם.

(35) מדרש תהלים עה"פ.

(36) בשלח טז, כט.

(37) יתרו כ, ח.

(38) פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך אדם. עץ חיים שער י (שער התיקון) פ"ג. שער לח (שער

רחל ולאה) פ"ב. שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש ה. מאורי אור מערכת א אות קסו.

(39) עץ חיים שער לח שם. וראה שער י שם.

שייך מילוי וע"ז נא"י ויבן את הצלע אחת מצלעותיו שבנה את חוה מצלע דאדה"ר פ"י אחת מצלעותיו דיש הרבה צלעות ויקח אחת מצלעותיו ויבן מזה מצב אדם"י כמו"כ ת"ח נק' כוונים"י שעושי"י אורך ורוחב מאות א' דתושב"כ כמו פרק השואל שהוא מוא"י דוכי ישאל"י וא"י מוסיף על ענין ראשון וכן דברים הדברים אלה הדברים"י למדו מזה ל"ט אבות מלאכות, שאינו שייך שיאמר אדם דבלי הגמ' ה"י מפרש כן שזה אינו נופל דע"פ פשוט הייתי מפרש אלה הדברי"י (דא"ש איז די רייד) אלא שרק ת"ח יכלו ללמוד כן ולא אחר וזהו דכתי"י"י והאתנ"י מוסדי ארץ אתנים אותיו"י תנאים"י ארץ הוא בח"י מל' תושבע"פ והם מיסדים את הארץ וזהו דתושבע"פ נק' כלה ותושב"כ משפיע לתושבע"פ. ובוה יש ב' בח"י ארוסין ונשואין"י ארוסין הוא מה שלובש טבעת על האצבע"י ואומר הרי את מקודשת"י ונותן לה מעט חיות מה שאוסרה לאחר"י אבל ע"י נשואין משובעדת"י לבעלה ופוטרה ממ"ע שהוגר"י דאיך יכולי"י לחייבה במ"ע שהוגר"י כמו מצות סוכה מאחר שתחת הזמן משובעדת לבעלה"י אבל ארוסה אין הארוס מוצא אותה במ"ע שהוגר"י ומ"י לעצמה ואין הארוס חייב במזונתיה"י אלא מה שאוסרה לאחר, כמו"כ בתושב"כ ותושבע"פ מה שתושבע"פ מפרש ומבאר תושב"כ זהו רק אותיות כמו וא"י דוכי ישאל או דברי"י הדברים אלה הדברים אך יש נקודות ותגין וטעמי"י ואותיות מה שתושבע"פ מבאר תושב"כ הכל רק אותיות אבל נקודות ותגין מעט מהמעט נתגלו רק ר"ע ה"י דורש על כל קוץ וקוץ תילי תילי"י של הלכות"י ומהם גופא

-
- (40) בראשית ב, כב (בדילוג).
 (41) כ"ה בגוכ"י. ואוצ"ל: צורת. ובמאמר דאדמו"ר מהר"ש (דלעיל הערה 1): שבנה מצלע דאדה"ר בנין חוה.
 (42) סוף מסכת ברכות. וראה שבת קיד, א.
 (43) משפטים כב, יג. ב"מ צה, א.
 (44) ויקהל לה, א. שבת ע, א. צו, ב.
 (45) מיכה ו, ב. וראה בכ"ז – תו"א שמות מט, סע"ב ואילך. אה"ת שמות ע' טו.
 (46) זהר ח"ב ק, ב.
 (47) בכל הבא לקמן – ראה לקו"ת ברכה שם (צד, א ואילך. שם צה, ג ואילך). וראה גם סידור עם דא"ח קלח, ג ואילך.
 (48) ראה רמ"א אבן העזר ר"ס כז. וראה שו"ע שם סלי"א ס"ב.
 (49) קידושין ה, ב. רמב"ם הל' אישות פ"ג ה"א. תשו"ע אבן העזר ר"ס כז.
 (50) ראה קידושין ב, ב ובתוס' שם (ד"ה דאסר לה).
 (51) כ"ה בגוכ"י (וכ"ה בגוכ"י מאמר אדמו"ר מהר"ש שבהערה 1). ואוצ"ל: משועבדת.
 (52) משנה קידושין כט, א. ראה אבודרהם סדר תפלות של חול. כלבו סימן עג (בשם בעל המלמד). וראה מקומות שבהערה הבאה.
 (53) ראה ספר מערכת אלקות שער האדם בתחילתו – הובא באוה"ת בא ע' שמט. טעמי המצות להרחיץ פ' בראשית (ד"ה ועתה נבאר הטעם למה נשים פטורות ממ"ע שהזמ"ג) – הובא באוה"ת שם. ובכ"מ. וראה גם ד"ה אר"י כו' אלמלא שמרו כו' דפ' לך תרל"ז. וראה לעיל ע' תמט הערה 44.
 (54) מנחות כט, ב.

לא נשתייר רק מעט כי הוא מדריגה שא"א להתגלות רק מעט מהמעט אבל טעמי תורה כלל לא נתגלו כמ"ש נובלות חכמה⁵⁵ דתורה שלמטה נק' נובלות חכמה דתורה שלמטה הוא כד⁵⁶ מהים דיש כ"ד ספרי⁵⁷ דאורייתא⁵⁸ דכששואבין בכד מים מן הים דאינו דומה הנשאב בכד להנשאב ביד או כמו שנת"ל דתושב"כ נק' מעין דאינו דומה הנשאב להנשאר במעין וזהו ארוסין אבל עיי נשואין נמשך עצמות החכ' ולא הארת החכ', וזהו בש"ע⁵⁹ שהוא זמן יחוד העליון אומרי' מוריד הגשם דהנה כתי"ב⁶⁰ והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתי' כאור שבעת הימי' ופירשי' בפסחי"י⁶¹ ז"פ זיי"ן מ"ט וז"פ מ"ט שמ"ג גשם⁶² וזהו שמבקשי' שיומשך האור למטה כמו למעלה וכינו זה בשם גשם דהנה אית"י⁶³ כל אורה האמור באליה⁶⁴ בירידת גשמי' הכתוב מדבר, כי א"א לאור לירד למטה כ"א שיתגשם ויתעבה וע"פ פשוט מבקשי' שירד גשם דכתי"ב⁶⁵ ותתפלל דרך ארצם דבא"י חצי מ"ח זמן הגשמי"י⁶⁶ זהו ע"ד דאית' בפדר"א⁶⁷ בזמן שאין ישראל עושי' רצוש"מ הארץ שותה ממי אוקינוס ובזמן שישראל עושי' רצוש"מ הארץ שותה ממים עליונים רצוש"מ הם מצות מקיפי' והר"ע טבעת קדושין ועי"ז אפשר להיות תוס' ברכה כדא"י⁶⁸ שהי' חיטים ככליות, ועוד פי' אחר ארץ הוא בחי' מל' וזהו בש"ע שהוא זמן יחוד העליון מבקשי' מוריד שיומשך האור למטה כמו למעלה.

(55) ראה ב"ר (פ"ז, ה. פמ"ד, יז): נובלות חכמה של מעלה, תורה.

(56) ראה תקו"ז בהקדמה (ז', א). שם תיקון כא (מו, ב).

(57) = בשמיני עצרת.

(58) ישע"י, ל, כו.

(59) סח, א (ד"ה יהי'). וכן פרשי' ביסע"י עה"פ: בספר שופטים ה, לא. זכרי' ד, ג.

(60) כ"ה בגוכריק, ואוצ"ל: שזהו ענין גשם. או: שמ"ג בגימטריא גשם.

(61) ב"ר ספכ"ו.

(62) בבראשית רבה שם: אליהוא. אבל כ"ה כפנים בכ"מ בדא"ח.

(63) מלכים"א ח, מח (ושם: והתפללו אליך). וראה ברכות ל, א.

(64) יש לעיין הכוונה כמ"ש בפנים. וראה משנה וגמרא תענית ב, א ואילך, י, א ואילך.

(65) ראה לעיל ע' תג הערה 54.

(66) ת"כ בחוקותי כו, ד. תענית כג, א. ועוד.

הי"ם" ראה וינס הירדן יסב לאחור⁶⁶, הנה איתא מה ראה ארונו של יוסף⁶⁷ דאיתא במדרש⁶⁸ ובילקוטי⁶⁹ שכל המים שנה שהלכו ישראל במדבר הלכו לפניהם ב' ארונות ארון הברית וארונו של יוסף, וצ"ל מה שייכי זה לזה. אך הענין הוא דהנה הארון נק' ארון הברית אדון כל הארץ ברית הם לחות הברית תושב"כ דכתי"ז⁷⁰ כתובים באצבע אלקי⁷¹ ומונחי⁷² בארון שהוא תושבע"פ וזהו יחוד תושב"כ עם תושבע"פ בארון הוא אור נון שיתגלה נון אורות והנה ברית הוא ענין התקשרות כמו ברית בין הבתרי"ז⁷³ כדי שיוכל להיות התקשרות תושב"כ עם תושבע"פ הוא ע"י א"ס שהוא למעלה מסדר השתלשלות וזהו איתן כמשמעו קשה⁷⁴ שיומשך מבחי' שהוא למעלה מחכ' וכמו בכריתת ברית שניהם עוברי' בברית כמו"כ התקשרות אלקי' עם נש"י כ"א שבחלקו אלקות מאיר בחי' שהוא למעלה מהחכ' כמו"כ יומשך ויתגלה בנפש האדם מלמעלה מטו"ד וזהו ע"י איתן כמשמעו קשה⁷⁵ כי עם קשה ערף⁷⁶ והוא תשובה ביה"כ בכל מאדך⁷⁷ דענין כריתת ברית הוא ע"י דבר שהוא למעלה מטו"ד שבדבר שהוא ע"פ טו"ד אינו שייך כריתות ברית. והנה המשכה והשפעה זו צ"ל ע"י ברית העליון שהגם שהוא למטה מן החכ' מ"מ הוא תמיד בדומה לו ביתר שאת דמצינו יפה כח הבן מכה האב⁷⁸ והנה איתאי' תמן מל תמן נצח דהוא נצח דאי' ושורש היחוד הוא מבחי' כתר נמצא כל השפעות והמשכות מעצמות בחכ' צ"ל ע"י ברית עליון, וזהו דבשעה שביקש שלמה להכניס את הארון לקדה"ק דבכו השערי' זביז וצ"ל הלא כמה טרחא ויגיעה הי' לשלמה עד שבנה את המקדש ולבסוף דבכו השערים ומהו דוקא סיבת השערי"ז, אך הענין

67 מאמר זה הוא המשך למאמר שלפניו – ראה לעיל הערה 1.

68 תהלים קיד, ג.

69 מדרש תהלים עה"פ. וראה מכילתא בשלח יד, טו.

70 סוטה יג, סע"א ואילך. מכילתא בשלח יג, יט.

71 ילקוט שמעוני בשלח שם (רמו רכז).

72 תשא לא, יח. וראה שם לב, טז. שם לד, א.

73 לך ט, י. וראה תו"א לך יג, ג-ד. לקרית נצבים מד, ב.

74 סוטה מו, א. וראה (נוסף לדי'ה ביום השמיני שלח לאדמו"ר הצי"צ שבהערה 1) לקו"ת ר"פ ראה

(יח, א ואילך). אוה"ת ראה ע' תרלה ואילך. סה"מ תרכ"ו (הוצאת קה"ת, תשמ"ט) ע' רו ואילך. ד"ה ואעשר

לגוי גדול שנה זו (לעיל ע' תצ). ועוד.

75 תשא לד, ט.

76 ואתחננו ו, ה.

77 שבועות מח, א. וראה תו"א יתרו עג, א. ועוד.

78 בלקו"ת תזריע כא, ב: סידור עם דאי"ח קמ, ד הובא בשם התיקוני זהר – ראה תקו"ו תיקון יג (כח,

ב). ובסהמ"צ להצי"צ י, ב מצינו לזהר – ראה זח"ג רכג, ב (כרע"מ).

79 במאמר אדמו"ר מהר"ש שבהערה 1: מה שדבכו שערי' דוקא ולא מניעה אחרת.

הוא דהנה מקום היחוד הוא בקדה"ק הגם שגם בעת שעבר בירדן נק' ארון הברית דכתי' הנה ארון הברית אדון כל הארץ עובר לפניהם בירדן זהו ע"ש מקום היחוד שהי' בקדה"ק וזהו⁸⁰ כשרצה שלמה להמשיך יחוד תושב"כ עם תושב"פ דבכו שערי' שערים דוקא דכתי'⁸¹ נודע בשערי' בעלה נודע הוא המשכת הדעת, ואדם ידע⁸², צ"ל ע"י העברת השערי' וברית עליו, ובשערי' כתי'⁸³ שאו שערי' ראשיכם שיש להם ראשי' ושלמה פגם בראש דעל שלמה כתי'⁸⁴ ויחכם מכל אדם ובנה על חכמתו יותר מדאי דכתי'⁸⁵ ולא ירבה לו נשים ולא יסור את לבבו והוא אמר אני ארבה ולא אסור⁸⁶ וכתי'⁸⁷ נשיו הטו את לבבו וכן בשעה שנשא שלמה בת פרעה בא גבריאל ונעץ קנה בים והעלה שרטון ונבנה עליו כרך גדול של רומי⁸⁸ דכתי'⁸⁹ ולאום מלאום יאמץ דכשנעשה גרעון בקדושה נמשך תוס' יניקה לחיצונים הגם דכתי'⁹⁰ ויביאה אל עיר דוד שגייר אותה כדבעי' מ"מ לגבי שלמה נק' חטא ועון וזה מפני שפגם בכרית העליון לכן כשרצה להמשיך יחוד תושב"כ עם תושב"פ דבכו שערי' מפני שפגם בכרית העליון לכן דבכו שערי'.

וביאור הענין דהנה כתי'⁸⁸ הים וינס מה ראה ארונו של יוסף⁹¹ דאיתא במדרש⁹² דמ"ם שנה שהלכו ישראל במדבר הלך לפניהם ב' ארונות ארון הברית וארונו של יוסף ואם ישאל מפני מה זה תשובה קיים זה מ"ש בזה, וצ"ל מה ערך ארונו של יוסף לארון הברית, אך הענין הוא⁹³ דהנה יוסף מסר נפשו ע"ז שלא יפגם בפגם הברית⁹⁴ כמ"ש⁹⁵ ולא שמע אותה לשכב אצלה

-
- (80) בהבא לקמן (בסעיף זה) – ראה (נוסף לד"ה ביום השמיני שלה לאדמרר הצ"צ שבהערה 1) אה"ת נ"ך ח"ג ע' ארצו.
- (81) משלי לא, כג. וראה לקו"ת מטות פה, ב ואילך. אה"ת שופטים ע' תתכח ואילך.
- (82) בראשית ד, א. וראה תניא ספ"ג.
- (83) תהלים כד, ז.
- (84) מלכים א ה, יא (ושם: האדם).
- (85) שופטים יז, יז (ושם: ולא יסור לבבו).
- (86) סנהדרין כא, ב.
- (87) מלכים א יא, ד. סנהדרין שם. וראה גם ספר המצות להרמב"ם מל"ת שסה.
- (88) סנהדרין שם. וראה אה"ת נ"ך שבהערה 80: וכמ"ש ע"ז הרב"י במגיד משרים פ' בראשית ד"ז שענין נעץ קנה בים מורה על אחיזת החיצונים וסטיא הנק' קנה כמ"ש גער חית קנה (ע' מד"ר ס"פ תרומה).
- (89) תולדות כה, כג ובפרש"י. מגילה ו, א.
- (90) מלכים א ג, א.
- (91) ראה יבמות עו, א. ולהעיר מרמב"ם הל' איסור"ב פ"ג ה"ד טז ובנ"כ שם. עיון יעקב לעיו יעקב סנהדרין שם.
- (92) בהבא לקמן – ראה (נוסף לד"ה ביום השמיני שבהערה 1) אה"ת (יהל אור) לתהלים עה"פ (קיד, ג) הים ראה וינוס (ע' תמא-תמד). אה"ת ויקהל ע' ב"רכ. וראה גם אה"ת נ"ך שבהערה 80.
- (93) ראה זהר ח"א נט, ב. אה"ת שבהערה הקודמת.
- (94) וישב לט, י (ושם: ולא שמע אלי').

להיות עמה, וסבל ע"ז יסורים קשים ומרים וישב י"ב שנה⁹⁵ בבית האסורים חנם על לא דבר לכן זכה להיות מרכבה לבח"י זוי" דהנהי הארון נק' אדון כל הארץ אדון הוא ל' דכר אדנ"י היא ל' נקבה ואדון ל' דכר"י דכתי"י וה' בהיכל קדשו היכל בגימ' אד' דש' אד' מסתיר על ש' הוי' עד שיוכל להיות עוה"ז להיות נראה ליש ודבר נפרד אבל אדון הוא ל' דכר הוי' אד' כשאינו מסתיר על ש' הוי' והוא מורה שכל השפעה הוא מש' הוי' אדון הוא ל' מושל ושולט שהוא עושה כל מה שהוא חפץ כמו"כ כתי"י⁹⁶ כל אשר חפץ ה' עשה בשוב"א וכדאיאת במדרש⁹⁷ ע"פ אדון כל הארץ מה אדון עוקר דיורי ומיישב דיורי כך הארון עקר ל"א מלאכי בימי יהושע ומיישב בהן את ישראל, ויוסף ה' מרכבה לבח"י זוי" ונק' צ"ע⁹⁸, וזהו הים ראה וינס ראה ארונו של יוסף דהנה ארונו של יוסף נק' ג"כ אדון דכתי"י⁹⁹ מלפני אדון כיון שראה שהגברת משפיע על המקבל מיד נקרע, ומזה יובן בשלמה שפגם בברית העליון לכן דבקו שערים זה בזה, מה עשה אמר ר"ד רננות ומהו מספר ר"ד דוקא דהנה מצינו דביום התענית ה' אומר ר"ד ברכות ח"י שבכ"י מוסף עליהם עוד שש¹⁰⁰, ח"י הוא יחיד חי עולמים מלך שיומשך מן חי עולמים למלך, דהנה נת¹⁰¹ דתורה נק' בש' גשם כמ"ש מוריד הגשם, יערוף כמטר לקח¹⁰² נק' תורה בש' מטר וכתי"י¹⁰³ הנה כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב והרוה את הארץ והולידה והצמיחה כן יהי דברי היוצא מפי, דברי היוצא מפי הוא תורה כמ"ש¹⁰⁴ ודברי אשר שמתו בפיך, נמשל לגשם ושלג, וכן מצינו גבי רשב"י¹⁰⁵ כי הוה צריך עלמא למטרא אמר דרוש ע"פ¹⁰⁶ מה טוב ומה נעים שבת אחים

95 תנחומא וישב ט. סדר עולם רבה פרק ב.

96 באוה"ת נ"ד שבהערה 80: כי מרכבה להארון הוא מי ששומר בריתו בתכלית כמ"ש בווהר ויקהל דרי"ד א"ב ע"פ ויעש בצלאל את הארון . . והיינו מפני שיוסף שומר הברית בענין אשת פוטיפר ועי"ז דוקא ה' מרכבה לבח"י הארון.

97 ראה (נוסף להמצויין בהערה 92) אוה"ת ויקהל שם (ע' בריח ואילך). אוה"ת ויצא רא, סע"ב ואילך.

שם ח"ה תתנט, א.

98 ראה זהר ח"א נט, ב. שם ב, א ובמקדש מלך שם.

99 חבקוק ב, כ.

100 תהלים קטו, ג.

101 ראה ילקוט שמעוני יהושע רמז יד. פסיקתא דרי"כ (הוצאת באבער) קכג, א.

102 ראה זהר ח"א נט, ב. וראה תו"א תרומה פ, ד. לקרית ראה כה, סע"ד.

103 תהלים קיד, ו.

104 תענית פ"ב מ"ב.

105 ד"ה ביום השמיני (לעיל ע' תצח).

106 האזינו לב, ב.

107 ישע"י נה, י"א בדילוג לשון (ושם: כי כאשר . . כי אם הרוה . . אשר יצא מפי).

108 ישע"י נט, כא.

109 זהר ח"ג נט, ריש ע"כ. נתבאר במאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ע' רי. אוה"ת ויקרא ח"א ע' רנד.

סה"מ תרכ"ז ע' רסז. ועוד.

110 תהלים קלג, א.

גם יחד ואזיל מטרא, לכן בעת עצירת גשמי אמרו ״ד ברכות ח״י שבכ״י עד שבשים שלום נמשך גמר השפעת הטיפה״״ וזהו ״ע עולמי״ מלך שיומשך מן חי עולמי מלך אבל בעת עצירת גשמי הוסיפו עוד שש שהוא וא״ו ראשית המשכת הקו שלפני אצי״ דבאצי״ יש ג׳ קוין וממילא יש ג׳ וא״ו שהוא בגימ׳ ח״י אבל לפני אצי״ שם לא יש רק וא״ו א׳ והוא מסתיים בעש״י וזהו דרגלי א״ק מסתיים בעש״י״״ זהו בתפלה וגבי רשב״י לא ה״י כ״כ עצירת גשמי רק איצטריך עלמא למטרא ועוד שמחמת שהי״ תורתו אומנתו״״ לכ״י״״ ע״י לימוד התורה יכול להמשיך זה דיש בכלל מאתים מנה״״ דתפלה הוא חי שעה ותורה הוא חי עולם״״ ויש בזה ״ד ברכות ולכן הלכו לרשב״י דוקא, וזהו שאמר שלמה ״ד רננות ועייל לכן אמר ״ד רננות ד״ד הוא אותיות דך וכת״י״״ אל ישוב דך נכלם שהוא תפלת תפלה לעני״״״ שהיא גבוה מתפלה למשהי״״ ועי״ו יומשך ״ד ספרי דאורייתא. ולא נענה, כיון שאמר ה׳ אלקי אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה דהנה דוד מסר נפשו על בנין המל׳ כמ״ש״״ זכר ה׳ לדוד את כל ענותו אם אתן שנת לעני עד אמצא מקום לה, דאיתא בזהר״״ מל׳ פה תושבע״פ קרינן לה, לכן ה״י מעדן כתולעת״״ כשהי״ לומד תורה ה״י לו תענוג גדול מזה, וכת״י״״ אבן מאסו הבונים אבן היא בחי״ מל׳ מאסו הבונים דאברהם ה״י מרכבה למדת החסד יצחק למדת הגבורה יעקב למדת הרחמי״״ ולא ה״י א׳ מהם מרכבה למדת המל׳ לכן היתה לראש פינה דדוד ה״י מרכבה למדת המל׳״״, וזהו כיון שאמר ה׳ אלקי אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה פ״י חסדי איזהו חסיד המתחסד עם קונו קן דיליה״״ בחי״ מל׳ תושבע״פ מיד נענה, וזהו על כל

(111) ראה לק״ת בלק ע, ד ואילך. אוה״ת בלק ע׳ אכד.

(112) ראה עץ חיים שער ב (שער השתלשלות הי״ס דרך העיגולים) ענף ב. שער ג (שער סדר אצילות

למהרר״ח) פ״ב. מאמרי אדה״ו ענינים ע׳ שעד. אוה״ת ענינים ע׳ פט.

(113) שבת יא, א. טושי״ע ודאדה״ו או״ח ס״ס קו. הלי ת״ת לאדה״ו פ״ד ס״ד-ה.

(114) אוה״ת וסה״מ תרכ״ז שבהערה 179.

(115) לשון חז״ל – ב״ק עד, א. ב״ב מא, ב.

(116) ראה שבת י, א.

(117) תהלים עד, כא.

(118) תהלים קב, א. ראה זהר ח״א קסח, ב. אוה״ת ר״ה ע׳ אישצח ואילך. – להעיר שמזמור זה (תפלה

לעני) הוא מהשש ברכות הנוספות ביום התענית (תענית פ״ב מ״ג) – הנזכר לעיל בהמאמר.

(119) תהלים צ, א. ראה אוה״ת שם.

(120) תהלים קלב, א״ה (בדילוג לשון).

(121) תקו״ז בהקדמה „פתח אליהו״ (י, א).

(122) מועד קטן טז, סע״ב.

(123) תהלים קיח, כב. וראה בכ״ז פרדס שער כב (שער הכינויים) פרק ד.

(124) ראה ד״ה ואעשך לגוי גדול שנה זו (לעיל ע׳ תסו. לקמן ע׳ תקד). ובכ״מ.

(125) ראה פרדס שם. לעיל ע׳ תסד. וש״נ.

(126) תקו״ז בהקדמה (א, סע״ב). תניא פ״י (טו, ב).

הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו דכיון כשאמר זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה נהפכה פני שונאי דוד כשולי הקדרה¹²⁷ דידיעי כולם שנמחל לו החטא דבת שבע שאם לא נמחל לו החטא פגם הוא ג"כ בברית העליון כמו שלמה ולמה נפתחו ולשלמה דבקו אלא שנמחל לו החטא, וזהו ביום השמיני שלח את העם פי' להי' לעם דכתי'¹²⁸ אשרי העם שהי' אלקיו פי' שיומשך מש' הוי' לש' אלקי' וכתי'¹²⁹ ישראל עם נושע בה' וכתי'¹³⁰ כי עם קדוש אתה להוי' אלקיך, ויברכו את המלך דבזמן שישראל עושי' רצוש"מ מוסיפי' כח בגבורה שלמעלה¹³¹ ומל' הרע גבורת, לכן שלמה שפגם בברית העליון כשרצה להמשיך יחוד תושב"כ עם תושבע"פ דבקו שער' כיון¹³² ה' אלקי' אל תשיב פני משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נפתחו השערים.

(127) שבת, מועד קטן, סנהדרין ומדרש תהלים שבהערות 3-4.

(128) תהלים קמד, טו.

(129) האזינו לג, כט (בדילוג לשון).

(130) ואתחננו ז, ו. ראה יד, ב.

(131) איכ"ר פ"א, לה.

(132) כ"ה בגוכי"ק: ואוצ"ל: כיון שאמר.

בס"ד פ' לך

ואעשך י לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמיך והיה ברכה: וארוז"ל¹ ואעשך לגוי גדול זה אלקי אברהם ואברכך זה אלקי יצחק ואגדלה שמך זה אלקי יעקב יכול יהא חותמין בכולם ת"ל והיה ברכה כך חותמין ואין חותמין בכולם וצ"ל מה שייך זה להפסוק, אך הנה איתא האבות הן הן המרכבה פי' מרכבה קאי על מרכבתא עילאה² דהנה יש מרכבתא תתאה ומרכבתא עילאה מרכבתא תתאה היא בבריאה והיא מרכבת שרפים חיות ואופנים בריאה יצירה ומרכבתא עילאה היא באצ"י והאבות הן המרכבה הן בחי' חג"ת דאצ"י אברהם ה"י מרכבה

(1) הנחה ממאמר כ"ק אדמו"ר מהר"ש שנדפס לעיל ע' תסה ואילך.

המאמר מיוסד על ד"ה ואעשך לגוי גדול באוה"ת לך ח"ד תרצה, ב ואילך. וראה לעיל שם הערה ו.

וש"נ.

(2) לך יב, ב.

(3) פסחים ק"ו, ב.

(4) ב"ר פמ"ו, ו. פפ"ב, ו.

(5) ראה תרי"א יתרו ע"א, ב. עב, ב.

למדת החסד דאיתא בפרדס⁶ בשם ספר הבהיר⁷ אמר⁸ מדת החסד להקב"ה כל ימי היות אברם בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברם עומד ומשמש במקומי שנא' וישמור משמרת⁹ ששמר משמרת דמדת החסד נמצא ה' במקומו מממש ויצחק ה' מרכבה למדת הגבורה לכן נק' פחד¹⁰ דכינו אותו בשם פחד דכמו שמקובל¹¹ הראשון¹² קראו לגבורה פחד¹³ כמו¹⁴ קראו ליצחק ג"כ פחד נמצא אותו שם שקראו לגבורה קראו ליצחק ויעקב ה' מרכבה למדת הת"ת שחיבר ח"ג דכתיב¹⁵ ויקח לו מקל ליבנה לח לוו וארמון ויפצל פצלות לבנות לח הוא בחי¹⁶ חסד לוו וארמון הם אדומים בחי¹⁷ גבורה ויפצל פצלות לבנות הוא ג"כ חסדי¹⁸ וזהו דכתיב¹⁹ לולא אלקי אבי אברהם ופחד יצחק ה' לי שחיבר ח"ג ובד"כ נק' רחמים וזהו שבירך את השבטים וה' יתן לכם רחמים²⁰ שהי' מרכבה לבחי²¹ זו וזהו האבות הן המרכבה שהם ה' במקום חג"ת ופי' אלקי אברהם דהנה איתא בזוהרי²² ע"פ²³ אלקי אבי וארוממנהו כמה דאת אמר אלקי אברהם ופי' המק"מ ושאר המפרשי' דאלקי אברהם הוא בחי²⁴ חכ' מקור החסדי²⁵ ואמר ר' יוסי א"ה²⁶ מאי וארוממנהו דהא אלקי אברהם לעילא תשובה אפי' הכי אצטריך פי' א"ה מאי וארוממנהו מה צריך חכ' ארמה עוד תשובה אפי' הכי אצטריך פי' להעלות אותו לא"א וזהו האבות עצמם הם בחי²⁷ חג"ת ואלקי אברהם הוא בחי²⁸ חכ' והעלאה היא לבחי²⁹ א"א וזהו שאומר³⁰ קודם האל הגדול הגבור והנורא אלקי אברהם אלקי יצחק אלקי יעקב הגם דהאל הגדול כו' הם תוארי' שמתארים בהם אלקות ואלקי אברהם הם שבחים הבאים מהנבראיי ומפני מה קודמין אותם. אך הנה זהו ההפרש שבין העלאה להתפשטות דשבח דאל הגדול כו' הם בחי³¹ התפשטות ושבח דאלקי אברהם הוא בחי³² העלאה שמעלין אותו לא"א ומפני שאברהם ה' מרכבה למדת החסד ובד"כ כל האבות זכו להעמיד את ישראל שנק' גדול דאיתא במדרש³³ אותו³⁴

(6) שער כב (שער הכינויים) פ"ד.

(7) סימן קצא.

(8) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: אמרה.

(9) תולדות כו, ה.

(10) ראה ויצא לא, מב.

(11) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך פחד.

(12) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: כמו"כ.

(13) ויצא ל, לו.

(14) ראה זתר ח"א קסא, ב. אוה"ת ויצא רכא, ב. סה"מ תרע"ה ע' עו. תרצ"ט ע' 108.

(15) ויצא לא, מב (ושם: לולי אלקי אבי אלקי אברהם).

(16) מקץ מג, יד (ושם: ואיל שדי יתן לכם רחמים).

(17) ח"ב נה, ב.

(18) בשלח טו, ב.

(19) = אי הכי.

(20) ב"ר פליט, יא. במדב"ר פי"א, ב.

(21) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: אותה.

ספר תרל"ה – חלק ב

תקה

אומה דכתי'²² מי גוי גדול ממך אני מעמיד, פי' גדול, גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו'²³ דאיתא במדרש'²⁴ ע"פ²⁵ ויעש לו משתה גדול גדול עולמים ה' שם וכדכתי'²⁶ איננו גדול בבית הזה קאי על גדול ה' ומהולל מאד (כך מובן שם בפ' המדרש'²⁷ דאמרה לו איננו גדול בבית הזה אמר לה ער איז דא פון עם קען מען זיך ניט באהאלטון'²⁸ וזהו דכתי'²⁹ כל רואם יכירם דכתי'³⁰ וראו כל הגוים כי ש' הוי' גק' עליך לכן יכירם כי כל נפש מישראל הוא חלק אלקה ממעל'³¹ ובכל אר"א מישראל יש ש' הוי'³², וצ"ל מהו הש' הוי' שבכאר"א, י"ד הוא ביטול שלמעלה מהשכל דביטול שע"פ שכל מי שהוא בר שכל גדול ממילא ההשגה בריבוי כמו"כ ההתבוננות ג"כ בריבוי ומי שהוא בר שכל קטן ממילא ההשגה מועט כמו"כ ההתבוננות ג"כ מועט אבל נקודת ישראל הוא ככולם שוה שאין אחד מישראל רוצה להיות נפרד מאלקות הגם שלפעמי נמשך אחר מעשה נערות ואחר תאות זהו מפני שאינו יודע שמזה נעשה נפרד'³³ ואפי' נשים וע"ה וקלה דעתי אינם רוצים להיות נפרדי' מאלקות דזה אינו שייך לשכל דשכל אינו מתקשר' לזה כלל וזה ירושה לנו מאבותינו דאברהם הוא בחי' חסד ואלקי אברהם הוא בחי' חכ' ומעלה אותה לא"א כמו"כ י"ד הוא בחי' חכ' וקוצו של י"ד הוא בחי' העלאה לא"א, ה' הוא התבוננות באורך ורוחב זהו שאמר דהעה"ש³⁵ מה רבו מעשיך הוי'³⁶ ומה גדלו מעשיך הוי'³⁷ פי"ג³⁸ מה רבו כו' קאי על ריבוי הנברא' שנבראו שיש כמה פרטי' בדצח"מ למשל מין דומם שיש בו כמה פרטי' אבן פשוט ואבן טוב המאיר שאינם בערך זל"ז הן באיכות הן בזיו שניצוץ ממנו ואפי' באבן טוב גופא יש

(22) ואתחנן ד, ו.

(23) תהלים מח, ב.

(24) ב"ר פנ"ג, י.

(25) וירא כא, ח (ושם: ויעש אברהם משתה גדול).

(26) וישב לט, ט. ב"ר פפ"ז, ה.

(27) שבהערה הקודמת. וראה גם מתנות כהונה שם.

(28) אולי כאן צריך להיות סיום המוסגר.

(29) ישעי' סא, ט (ושם: כל רואיהם יכירום).

(30) תבוא כח, י (ושם: וראו כל עמי הארץ).

(31) איוב לא, ב. ובתניא רפ"ב, מוסיף תיבת: ממש.

(32) ראה אגה"ת פי"ד. לקו"ת ר"פ ראה. ד"ה כימי צאתך תרל"ה (לקמן ע' תקלט). וראה בהגסמן לעיל

ע' תסו הערה 18.

(33) ראה תניא פי"ד. פי"ח. פכ"ד-כה. ד"ה באתי לגני תרנ"ח (סה"מ תרנ"ח ע' רט), השי"ת פרק ג

(סה"מ השי"ת ע' 114 ואילך).

(34) כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: וקלי הדעת.

(35) = דוד המלך עליו השלום.

(36) תהלים קד, כד.

(37) שם צב, ו.

(38) ראה תו"א וארא נו, ב.

ג"כ חילוקים שזה מנציץ ניצוצים באופן זה וזה מנציץ ניצוצין באופן כדעם איז דער זיו וזהר און כדעם איז דער זיו וזהר און ויש בהם סגולות מחולקי' כמו אבני חושן ואפד שהיו י"ב והי' סגולות מחולקי' והכל מין דומם כמ"כ בצומח שיש אילנות ודשאין ועשבים וצמחים ופרחי' שזה הולך לזה וזה הולך לזה שזה מרחב וזה מכווץ וכמו תבואה שהוא מזון לאדם משא"כ עשבים הם מאכל בהמה אבל מאכל אדם ורפואה היא דוקא מן עשבי' ולא מן התבואה והכל מין צומח כמ"כ בחי שיש בהמות חיות ועופות שקצים ורמשים ובעופות גופא יש כמה פרטי' מחולקי' כמבואר בסוגיא דנשריי' כמו נשר ותרנגול שהכל מין עוף והם מחולקי' הן בציור הן במראה הן במזג והכל מין חי ואפי' במדבר יש ג"כ אנשי' מחולקי' בטבע בארץ א' אין איין אקלימם מכ"ש בארצות מחולקי' מה שטוב לזה לא טוב לזה וכדאיתא במשנה⁴⁰ וממ"ה הקב"ה טבע את כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהם דומה לחבירו שלא יש שני בני אדם שיהי' שוים וזהו מה רבו מעשיך הוי' ופי' הוי' שבכולם יש ש' הוי'. ופי' מה גדלו מעשיך הוי' קאי על גדולי הנבראי' כמו מלאך דאית⁴¹ מלאך בשליש עולם עומד וכמו שמים וארץ שהם גדולי' וחזקים שנא⁴² אלה תולדות השמים והארץ בהבראם כיום הבראם⁴³ וכמ"כ יש שמש וירח וגלגלים וכוכבים ומזלות שהירח הוא מ' פעמי' כמו הארץ⁴⁴ ושמש הוא גדול ג"כ מהירח ויש כוכבים שהם גדולי' מהשמש⁴⁵ ג"כ שהם גדולי' נבראי' וההילוך שלהם ג"כ אינו שוה זה דוקא בלילה וזה דוקא ביום בזה הילך קל ובזה הילך כבד ופעולה שלהם ג"כ אינו שוה כמ"ש⁴⁶ ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים שהגדל מהשמש אינו גדל מהירח והגדל מהירח אינו גדל מהשמש זהו מה גדלו מעשיך הוי' והכל נברא מאות ה"א בהבראם בה"א בראם⁴⁷ שכל עוה"ז ובכלל עוה"ז עולמות עליונים ג"כ הרי רק מאות ה"א ואפי' עוה"ב שהוא תשלום שכר

(39) ראה חולין סא, א ואילך.

(40) סנהדרין פ"ד מ"ה (לז, א).

(41) ראה חולין צא, א. ב"ר פס"ח, יב.

(42) בראשית ב, ד.

(43) ירושלמי ברכות פ"א ה"א. וראה ספר החקירה להצ"צ בתחלתו. המשך מים רבים תרל"ז פרק לג.

ועוד.

(44) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ג ה"ח: והארץ גדולה מן הירח כמו ארבעים פעמים.

(45) כ"ה (שיש כוכבים שהם גדולים מהשמש) במאמר ד"ה המצנפת של כה"ג משנת תקע"ב [גוכ"ק הצ"צ בוך 1116 ע' יא]. במאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ת"ד ע' אירלא. אה"ת דרושים לטובות (דברים ת"ד) ע' איתשכד. איתשכז. סד"ה סוכה שחמתה מרובה מצילתה תשי"ד (סה"מ תשי"ד ע' 12).

אמנם בבוך 1116 הנ"ל כ' הצ"צ (בצד הגליון): בהרמב"ם פ"ג מה' יסוה"ת ה"ח כתב ואין בכל הכוכבים טוב גדול מן השמש עכ"ל וע"ש שזהו אפי' בכוכבים הנראים כ"ש בכוכבים שאינם נראים אי"כ מש"כ שיש כוכבים גדולים מן החמה הוא ט"ס רק צ"ל שיש כוכבים גדולים מכדור הארץ אף שכדור הארץ גדול מן הירח ארבעים פעמים עכ"ל יש כוכבים גדולים מכל כדור הארץ.

(46) ברכה לג, יד.

(47) מנחות כט, ב.

ספר תר"ה – חלק ב

תקו

נברא באות י"ד דבי"ד נברא עוה"ב"י דכתי' ביה הו"י צור עולמים" ביר"ד
נברא עוה"ב ובה"א נברא עוה"ז שדעת לנבון נקל שגם באדם שהוא נברא פרטי
אינו תופס מקום כלל כי אותיות נגד מה שיוכל לדבר אפי' ביום אחד וכ"ש
נגד כלליות הדבור של האדם, וכ"ש"י לגבי אוא"ס ב"ה לכן אני הו"י לא
שנית"י⁵⁰ מאחר שהם רק מב' אותיות אינם תופסים מקום כלל וכשיתבונן זה
יבוא לדבקה בו ית' דלמה לחפוץ דבר שנברא בב' אותיות ולמה לא לחפוץ
אותו דבר שבב' אותיות שלו נברא דבר זה וכת"י⁵¹ כי עמך מקר"ח שמקור
החיים ומקור התענוגי הוא עמך שבטל וטפל לך⁵² ובמה יחפוץ יותר אם כדבר
הטפל אם כמי שנטפל לו וכשיתבונן זה גם נפש הבהמית לא ימנע אותו
דיצה"ר הוא מדות ויש שכל למדות ויש ג"כ שכל אנושי שהוא ממוצע בין
שכל למדות והוא . . .

(חסר⁵³)

---

(48) ישע"י כו, ד.

(49) להעיר מתניא פ"כ"בא.

(50) מלאכי ג, ו.

(51) תהלים לו, י.

(52) ראה לקרית אמור לא, ד. לעיל ע' תכב. ובכ"מ.

(53) ע"כ יש תח"י.

Vertical line of text on the left side of the page.

תקט

ספר תרל"ה – חלק ב

„הנחות“

•

Vertical line of text on the left side of the page.

הנחה 9' מקץ תרל"ה

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר וצ"ל מהו בחי' ודרך חיים מלבד בחי' כי נר מצוה ותור"א, אך באמת י"ל בזה ב' פירושי' הא' שבחי' ודרך חיים הוא בחי' ג' מלבד בחי' כי נר מצוה ותור"א, והב' י"ל שזהו הגורם להיות כי נר מצוה ותור"א שע"י תוכחת מוסר נעשה דרך ומבוא להמשיך בחי' החיים וע"י נעשה כי נר מצוה ותור"א, ולהבין זה הנה כתי' שמן וקטרת ישמח לב ומתק רעהו מעצת נפש ופרשי' ומתק רעהו המכשיר מעשות שהן מתוקנים להקב"ה טוב לו ממה שהוא ממלא תאות לבו עכ"ל כי פי' רעהו קאי על הקב"ה כדכתי' ריעך וריע אביך אל תעזוב ואמרו רז"ל במד"ר וכך פי' רשי' שקאי על הקב"ה כמור"כ פרשי' רעהו דכאן ג"כ על הקב"ה והיינו שממתיק ומכשיר מעשיו להקב"ה, וצ"ל למה הוצרך שלמה להשמענו ענין פשוט כזה שלהכשיר מעשיו להקב"ה יותר טוב מלילך אחר תאות לבו כי מי אינו יודע זה בעצמו עד שהוצרך שלמה להשמענו, ולהבין זה צ"ל תחלה התחלת הפסוק שמן וקטרת ישמח לב וא"י במד"ר שע"י הדלקת השמן בעת הקרבת הקטרת ע"י ישמח לב היינו להקב"ה שנק' בשם לב כמ"ש אני ישינה ולבי ער צור לבבי וחלקי אלקים זלעולם ומה שנק' הקב"ה בש' לב היינו כי כמו שהלב הוא באמצע הגוף ולבא פליג לכל שייפיו ושולח חיות לכל האברים כמור"כ בהקב"ה כתי' ואתה מחי' את כולם שחיות והתהוות כל העולמות הוא מאתו ית' וזן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי קינים מכלכל חיים בחסד שכדי שיהי' נמשך לכל נברא ונברא בפרט הוא שם ע"י ההמשכה בבחי' כלי בתוך כלי ע"י נמשך בחי' החיות לכ"א הן בבחי' פנימי' והן בבחי' חיצוני' וזהו ואתה מחי' את כולם ואתה היינו ו' אתה שהעיקר הוא שיהי' נמשך גילוי הפנימי' בתוך החיצוני' ועש"ז נק' הקב"ה בשם לב וכדי שיהי' בחי' ישמח לב הוא ע"י שמן וקטרת שהדליק שמן המנורה בעת הקרבת הקטרת ומהו בחי' ישמח לב היינו שיהי' נמשך מבחי' פנימי' אוא"ס שהוא לאו מכא"מ א"כ ואין ערוך עצמו כלל בבחי' ואתה מחי' את כולם וזהו ישמח לב, והנה עכשיו יש ג"כ בחי' ישמח לב בעבודה כי תפילות במקום תמידין תקנום וכת"י ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כא"א שכל הבחי' שהיו במשכן נמצאים ג"כ בעבודה בנפיה"א והיינו כמו שהי' בבהמ"ק מזבח החיצון ומזבח הפנימי כמור"כ בעבודה הוא בחי' פנימי' הלב וחיצוני' הלב וכמור"כ בחי' השמן וקטרת ישנם ג"כ בעבודה בנפיה"א דהנה כתי' תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לב מרוב כל שעיקר העבודה צ"ל בשמחה ועבודה קאי על עמוד העבודה שארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועבודה וגמ"ח ופי' תחת אשר לא עבדת בשמחה בד"כ קאי על עמוד העבודה ובד"פ

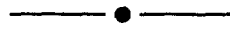
קאי על כל הג' דברים כמארו"ל אין עומדין להתפלל לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות אלא מתוך שמחה של מצוה ותפלה הוא במקום קרבנות ואר"י א"ר וכן לדבר הלכה ג"כ צ"ל בשמחה וגם במצות הצדקה כתי' ולא ירע לבבך בתתך לו וצדקה הוא כללות המצות כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת נמצא שכל הג' דברים שעליהם העולם עומד פי' עומד שע"י הג' דברים יש להעולם עמידה וקיום עולם צ"ל בשמחה כי אין מבקש מאתנו העבודה בעצמה כ"א שתהי' בשמחה וענין ובטוב לבב היינו דהנה כתי' ואהבת כו' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך שיש ג' בחי' באהבה ועיקר הוא בחי' אהבת בכל מאדך שהוא בחי' פנימי' נקודת הלב בחי' רעותא דלבא וטוב הוא בחי' אור כמ"ש וירא אלקים את האור כי טוב וזהו ואהבת בגמט' ב"פ אור וי"ל ג"כ דקאי על בחי' אור היום זהו בחי' ותורה אור שהוא אור היום והיא בחי' יומם דאזיל עם כולא יומין וזהו בחי' הטוב לבב שהוא היותר טוב מכל בחי' האהבה וזהו בשמחה ובטוב לבב שכדי שיהי' העבודה בשמחה היינו תענוג הוא דוקא ע"י קדימת בחי' הטוב לבב בחי' בכל מאדך שכשיש לו מתחלה רצון ותשוקה וצמאון אזי שייך אח"כ תענוג מריווי הצמאון, וזהו שצ"ל דוקא ב' הבחי' בשמחה ובטוב לבב, ומעתה י"ל ענין בחי' השמן מהו, דהנה כתי' לך הוי' הגדולה והגבורה כו' עד לך הוי' הממלכה שהם בחי' ז"מ עליונות וכנגד זה הוא במקדש ז' קני מנורה הגם שהי' החמש בפ"ע ושנים בפ"ע אך ביחד הם שבע והנה כתי' נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו' שאדם שלמטה נעשה בצלם ודמות שלמעלה א"כ כמו שלמעלה יש בחי' ז"מ הנ"ל כמו"כ בנפשה"א יש ג"כ בחי' ז' מדות וזהו בחי' שמן המנורה שבנפה"א, והנה כתי' אזלע"ז עשה האלקים שכמו שיש בחי' ז"מ בקדושה כמו"כ יש בחי' ז"מ בלע"ז ג"כ כי הנה בחי' ז"מ נק' בס"י בשם ז' כפולות והם אותיות בג"ד כפר"ת היינו תבנית רך ותבנית קשה ע"כ יש בלע"ז ג"כ בחי' הו"מ והנה ענין אהו"ר בקדושה כי האהבה הוא בחי' הכליון וצמאון ורשפי אש ותשוקה לאלקות ובחי' יראה בקדושה הוא כשיתבונן ברוממו' עצמות ית' ובפחד ה' והדר גאונו ואיך שכולא קמי' כלא חשיב עי"ז תפול עליו אימה ופחד ועי"ז יבא ג"כ שלא לעבור אפי' על דקדוק קל של ד"ס כי כשיתבונן ברוממות המצוה ממילא ישתדל לקיים כל הדקדוקים כמו למשל באדם שלמטה שכשהמצוה הוא אדם פשוט לא איכפת לי' כ"כ לקיים ציווי אבל כשהמצוה הוא אדם גדול אז משתדל בכל עוז לקבל הציווי בכל הפרטים כמו"כ כשיתבונן ברוממו' עצמותו ית' ממילא יבוא לזה שלא יעבור על דקדוק קל מד"ס ובאמת חמורים ד"ס יותר מד"ת וזהו ה' שמעתי שמעך יראתי כשהוא בחי' שמעתי שמעך אזי יבוא לבחי' יראתי ועי"ז יכול להמשיך ב"פ יש שהוא מדרגה גבוה מאד והוא ר"ת של ה' שמעתי שמעך יראתי, ולע"ז הנה בחי' האהבה היינו לילך אחר תאות עוה"ז ותענוגי לבבו ומזה יכול לבוא לבחי' טמטום הלב ח"ו ופרש"י היינו שלבו אטום מלקבל דבר שכל וזהו כדוגמת הסקילה שהי' סוקלי' באבנים כמו"כ הוא בחי' הסקילה

ברוחניו' שלבו נעשה מטומטם כלב האבן ואח"כ יוכל לבוא ח"ו לבחי' זדון לבך השיאך ואעפ"י שבתחלה הוא בדקות אבל אח"כ יוכל לבוא מזה לבחי' זדון לבך, ויראה בלעו"ז הוא בחי' יראה רעה וכעס כו', ושרשם הוא מבחי' תבנית רך ותבנית קשה והנה הגם שהמוכח מהס"י שתבנית רך ותבנית קשה שניהם הם בבחי' עולם התיקון אך יש לפרש כמו"כ שהם בחי' עולם התהו ועולם התיקון, דהנה ארו"ל לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו, קשה כארו הוא בחי' עולם התהו כמשל הארו שהוא בתוקף גדול שאין ביכולתם לכופפו וע"י שכופפים אותו הוא נשבר וזהו דוגמת מדות דעולם התהו, ובחי' רך כקנה הוא בחי' מדות דעולם התיקון וכמשל הקנה שהוא רך שיכולים לכופפו לכל צד והגם שזה מורה על קוטן חזקתו ואעפ"כ הוא דבר גדול מאד כי מפני זה לא ישבר כשיכפפו אותו, והנה בעבודה מצינו כמה מיני אופני ביטולים והעיקר הוא ביטול היש לאין וענין ביטול היש לאין הוא כדרך איברי הגוף שבטלים לנפש המחי' שאין שייך לומר שהאברים יעשו דבר היפך רצון הנפש והגם שזהו דבר קטן אעפ"כ ה"ה תוקף הביטול וביטול זה נמצא בבהמות יותר שהאדם מנהיג אותה והיא נשמעת לרצון האדם לכל אשר יחפוץ האדם יטנה, וכמ"ש וירדו כדגת הים ובעוף השמים כו' ובאדם אין נמצא בטול כזה והוא מפני שהוא בעל בחירה ובהמות וחיות אינם בעלי בחירה, אך צ"ל אי"כ מפני מה נק' בשם אדם כיון שבבהמות נמצא הביטול יותר מבאדם וא"כ מפני מה נק' האדם בשם מעלת שם אדם כידוע שהוא שם המעולה כמו שנאמר אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי שכל בריאת הארץ הוא רק בשביל האדם עליה בראתי, וכמו"כ צ"ל למה נקראים המלאכים בשם בהמות וחיות כמ"ש פני אר"י כו' והאדם שלמטה נק' בשם אדם הלא לכאורה האדם שלמטה אינו דומה לבחי' המלאכים הן בגוף והן בנפש שגופות המלאכים אינם מגושמים כי גופם רק מב' יסודות כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט, וגופות האדם הם מד' יסודות, והן בנפש שאין בערך עבודת האדם לעבודת המלאכים שהמלאכים עומדים תמיד באהו"ר כמ"ש שרפי' עומדים ממעל לו וכולם משמיעים ביראה יחד בקול דברי אלקים חיים כו' אבל האדם שלמטה אפי' אם יתייגע כמה וכמה לא יבוא למדריגת האהו"ר של המלאכים וא"כ יפלא למה נקראים המלאכים בשם בהמות וחיות והאדם שלמטה במעלת שם האדם אך הענין הוא דהנה שורש האדם הוא מבחי' עולם התיקון ובתיקון הוא בחי' פרצוף כי יש נקודה ספירה פרצוף ובחי' הפרצוף הוא קשר י"ס וכל ספירה מהם שלימה מאב"ע ולכן נק' אדם, שיש בו בחי' התכללות אבל בחי' דצ"ח שרשם מעולם התהו שקדם לעולם התיקון וכמ"ש באזרא ובגין דתיקונא דא דאדם לא אשתכח לא יכול למיקם מבואר שבחי' עולם התיקון הוא בחי' אדם, והענין הוא ממה שאנו רואים באדם מציאות נבדל מכל הברואים שנמצא בו שני הפכים משא"כ בשאר הברואים כמ"ש הרמב"ם כל מיני בע"ח והאילנות יש להם פועל אחד או שני פעלים כו' אבל האדם יעשה מעשים רבים משתנים זמ"ז כו' והוא כמו

שאנו רואים בכל שארי הברואים שיש לכ"א מדה מיוחדת בלתי הרכבה מזולתו כלל כמו עד"מ הנשר טבעו רחמני על בניו ואין בו שום נטי' למדת אכזריות כלל והעורב טבעו אכזרי עד שאין בו שום נטי' ממדת אכזריות כלל עד שאפי' על בניו אינו מרחם והוא כמו שארו"ל הא באוכמא והא בחוורי ופי' התוס' ששני מינים הם בעורב אוכמי וחיורי וכזה מוכח סוגי' דנשר פאיט שמין עורב אוכמי אינו מרחם כלל וכמו שארו"ל ע"פ שחורות כעורב והא דכתי' והעורבים מביאים לו לחם ומים גבי אליהו זהו בחוורי כי שני מינים הם לפי פי' התוס' נמצא שאר הברואים הם כאוי"א מדה מיוחדת וכמ"ש כל עוף כנף למינהו ואת כל חיות הבהמות למינה, וכמו"כ הוא במלאכים כדכתי' ועוף יעופף עוף זה מיכאל יעופף זה גבריאל שמיכאל עבודתו תמיד באהבה ואין לו בחי' היראה כלל וגבריאל עבודתו תמיד ביראה ואין לו בחי' האהבה כלל, אבל לא כן האדם הוא בטבעו מורכב מכמה מדות שונות דבר והיפוכו והנה מלבד שיש לו כל העיס' ג' שכליים וז' מדות אף גם זאת בכל מדה מהמדות הוא כלול ג"כ משארי המדות כמו עד"מ אב המכה את בנו אף שהכאה זאת הוא גבורות אבל הרי כלול בה רחמנות ואהבה שאינו מכה אותו רק מפני תוקף אהבתו וחמלתו עליו להדריכו ע"י בדרך הטוב והישר שוהו תוקף האהבה וכמ"ש חושך שטטו שונא בנו, ואוהבו שחרו מוסר שזהו ששחרו מוסר הוא מפני שאוהבו להדריכו שילך בדרך הטוב והישר וכמו"כ מצינו למעלה כדכתי' את אשר יאהב ד' יוכיח שהיסורים והתוכחה אינו יסורין ממש ח"ו אלא תוכו רצוף אהבה עליונה לנשי' וא"כ לבעוט ביסורין בוודאי אין שייך אליו צריך אלא אדרבה צריך להרגיש האהבה העליונה הרצוף בתוכו וע"י ממילא יתגלה האהבה עליונה כו' אך בדרכי הבורא ית' אין זה רבותא שיהי' כלול שני הפכים ביחד אלא אף באדם מצינו כזה כנ"ל והיינו משום ששרש האדם הוא מבחי' עולם התיקון שהוא בבחי' פרצוף וכל בחי' פרצוף הוא קשר כלול מע"ס וכל ספי' מכולם וכן הוא כלולה מאבי"ע ולכן אנו רואים באדם התכללות שהוא כלול מדצח"מ הן בגוף והן בנפש בגוף שהגוף בעצמו הוא בחי' דומם עד שאח"כ כתי' ויפח באפיו נשמת חיים שאין זה בכל הברואים והשערות הן בחי' צומח מקטנות לגדלות והשכל הוא בחי' חי כמ"ש והחכ' תחי' נמצא שהוא כלול מהכל וזהו גם את העולם נתן בלבם שכל מה שיש בעולם הוא נתון באדם הכל כי האדם הוא עולם קטן כמ"ש באדר"נ ברא יערות בעולם ברא שערות באדם, וגם פי' נתן בלבם שכל העולם תלוי בלבם של בני האדם שעי' תלוי הכל, וכ"ז הוא מפני שכתוב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ובצלם אלקים עשה את האדם וכמו אדה"ע שלמעלה כולל הכל ויש בחי' אנפי זוטרא ואנפי רברבא ויש בחי' פנימי' ובחי' חיצוני' כמו"כ האדם שלמטה שנעשה בצלם ודמות אדה"ע הוא ג"כ כלול מהכל ע"כ כתוב באדם וירדו בדגת הים ובעוף השמים שהוא רודה ומושל בכל כי כמו האדה"ע שלמעלה שולט ומושל על

חיות המרכבה כמ"ש והחיות נושאות כו' ואעפ"י שהם מנושאות אעפ"כ הרי נושאות ג"כ כמ"כ האדם שלמטה שנעשה בצלם ודמות ג"כ רודה ומושל בכל כמ"ש וירדו בדגת הים כנ"ל.

מוש"ק

ולהבין בתוס' ביאור מפני מה האדם הוא דוקא בהתכללות ופרצוף שהוא קשר י"ס וכל ספירה כלולה מאבי"ע ולא שאר בעי"ח שיש להם רק פעל א' ואף שכ' הרמב"ם שיש מב' פעלים אבל באמת אין זה רק פועל א' הטעם הוא דשרש אדם הוא מעולם התיקון ושרש דצ"ח הוא מעולם התהו שקדם לבחי' התיקון וכנ"ל לכן האדם הוא בהתכללות אבל לא שאר בעי"ח והענין הוא דהנה ידוע שבועולם התהו הי' ריבוי האור ומיעוט הכלים ומצד שהי' הכלי קטן מהכיל את האור ולא יכלו הכלים לסבול את ריבוי האור ע"כ הי' שבה"כ והיינו שהאורות נסתלקו למעלה והכלים שלה נפלו למטה בבי"ע והפי' הוא שממה שנתברר מהנצוצות דתוהו מזה נתהווה בי"ע אבל עולם התיקון הוא מיעוט האור וריבוי הכלים ומפני זה הוא בחי' ההתכללות בעולם התיקון והנה ענין שבה"כ לא הי' במקרה אלא במתכוון בונה ע"מ לסתור וסותר ע"מ לבנות בנין עולם התיקון שהוא בחי' התכללות דבעולם התהו מצד בחי' ריבוי האור היינו מלבד מה שמבואר במ"א שהאור הי' באופן אחר לגמרי מלבד זה הי' התגלות האור בתוקף ובתגבורת ובחוזק בתכלית ולכן הי' כל מדה בחי' בפ"ע והי' נקודות זה תחת זה בלי התכללות זמ"ז כלל מחמת כי האור והמדה הי' בא התגלות ותגבורת לכן לא הי' יכול להתכלל עם המדה שכנגדו אבל בעולם התיקון שהי' ריבוי הכלים ומיעוט האור היינו שלא בהתגלות ותגבורת ע"כ הוא בחי' התכללות המדות וזהו"ע מארו"ל לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז קשה כארז הוא בחי' מדות דעולם התהו כמשל הארז שהוא גדול בגובה מאד כארז בלבנון שאין ביכולתו לכופפו ואדרבה כשכופפין אותו משתבר, וגם עד"מ כמו איש קשה במדותיו בלי נטותו מהם כלל לא יכול לסבול כלל מה שהוא נגד רצונו וכמ"כ הוא בחי' מדות דעולם התהו מצד ריבוי האור שהי' בתוקף מאד ע"כ לא יכול ליסבול כל מדה ומדה שכנגדה אבל בחי' מדות דעולם התיקון הוא דוגמת בחי' רך כקנה שהקנה ביכולתו לכופפו לכל צד שרוצים ואעפ"כ לא ישתבר וכמ"כ הוא בחי' מדות דעולם התיקון שיש בהם התכללות כל מדה ממדה שכנגדה. ובזה יובן

מוש"ק: [פ' מקץ] המשך למאמר שלפניו. והוא הנחה ממאמר שנדפס לעיל חלק א' ע' כג ואילך.

ההפרש בין האדם לבע"ח שבח" דצ"ח אין להם רק פועל א' ולהרמב"ם יש שהם מב' פעלים היינו משום ששרש דצ"ח הוא מבח" עולם התהו שלא ה' בהם בח" התכללות לכן כמו"כ בטבע דצ"ח שיש לכל בע"ח מדה מיוחדת ואין בה מדה אחרת כלל וכנ"ל אבל האדם שלמטה שרשו מבח" ספירות דתיקון ששם הוא בבח" פרצוף שהוא בח" קשר של ע"ס וכל ספירה כלולה מכולם ע"כ גם בח" האדם שלמטה כלול מכל הבח" וע"כ יש בו מעלה יתירה, ואף שבח" ביטול היש לאין ימצא בבהמות כנ"ל כמשל האברים שבגוף להנפש וגם אנו רואין שהאדם צריך לקבל חיות מצומח וחי מצד מוצא פי הוי' שבהם כמ"ש כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי' האדם והיינו מוצא פי הוי' שבמאכל הגם שגם באדם יש מוצא פי הוי' מ"מ המוצא פי הוי' שבמאכל שרשו גבוה יותר ולכך צריך האדם לקבל חיות מהמאכל אעפ"כ יש מעלה יתירה בהאדם מצד בח" ההתכללות מצד ששרשו מעולם התיקון כמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו שהוא בצלם ודמות אדה"ע כו'. אך זהו דוקא כשהוא אדם כמו שמבואר לקמן, והנה מ"מ בח" התהו יש לה קדימה בשרשה מבח" התיקון כי שרש התהו הוא מבח" שם ס"ג שמפנימי' א"ק והתיקון הוא ע"י שם מ"ה שהוא ממצחא דא"ק הארה בעלמא כו' אך אעפ"כ מצד ההתכללות הנ"ל יש בתיקון מעלה גבוה שאינה בבח" תהו כי יש בתיקון גילוי אוא"ס מה שאין בתהו והוא כמ"ש בזהר קוב"ה לא שריא אלא באתר שלים שקוב"ה שהוא בח" שלימותא דכולא והוא בח" פנימי' אוא"ס שלמעלה מבח" תהו ותיקון והוא בח" דלאו מכא"מ א"כ שאין שייך שם שום מדה וספירה ואין ערוך אליו כלל אינו שורה אלא באתר שלים דוקא היינו במקום שיש בח" ההתכללות והוא בח" התיקון שיש בהם בח" קישור וחיבור הע"ס יחד, וזהר"ע רך כקנה וקשה כארז קשה כארז הוא בח" עולם התהו שאף שהוא בתוקף גדול אעפ"כ כשכופפין אותו משתבר, אבל עולם התיקון הוא בח" רך כקנה שאף שאינו בתוקף כ"כ שהרי יכולים לכופפו אעפ"כ זהו מורה על גדול התוקף מאד שהרי אינו משתבר ואפ"י כל הרוחות שבעולם באות ומנשבות בו אין מזיזין אותו ממקומו שאף שנכפף ע"י הרוח אעפ"כ הוא חוזר למקומו ועומד על עמדו נמצא שהוא גדול התוקף וע"כ דוקא בבח" התיקון שורה בח" אוא"ס שלימותא דכולא שאין זה שורה בבח" התהו, והגם שגם בח" התהו הם מדריגות קדושות אעפ"כ אינם בח" כלים שישרה בהם בח" אוא"ס שלימותא דכולא וכמ"ש מרום וקדוש אשכון את דכא ושפל רוח שבח" רוממות אוא"ס אינו שורה אלא בבח" דכא וכל שהדכא אינו כדבעי לא יוכל לשרות אוא"ס והגם שמצד רוממות הא"ס הוא שוה ומשוה ויוכל לישרות אפ"י במקום שאינו דכה אך זה דוקא מצד עצמותו אבל אעפ"כ צ"ל כלי לזה לקבל גילוי כזה כמ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא כמשל האש שאינו מאיר אלא כשיש לו אחיזה באיזה דבר כמו הפתילה והשמן כמו"כ הוא כאן שא"א להיות גילוי אוא"ס אלא כשהכלי הוא מוכן לזה וכלי לזה הוא בח" דכה ע"כ דוקא בבח" התיקון שהוא

ספר תרל"ה – חלק ב

תקיו

בחי' ההתכללות שורה בהם בחי' אוא"ס שלימותא דכולא וזהו קוב"ה לא שריא אלא באתר שלים דוקא, והנה אחר ששוכן בחי' תיקון הארת אוא"ס בחי' שלימותא דכולא ע"ז יכולים אח"כ ליכלל המדות והספירו' בבחי' ביטול אמתי במציאות ממש יותר מקודם כי מקודם הי' ההתכללות רק מצד חלישות המזג מ"מ משל הוא לזה אבל שיהי' נקנה בבחי' התיקון ההתכללות מצד הביטול אמיתי הוא מצד גילוי אוא"ס שלמעלה מתהו ותיקון שבחי' גילוי זה הוא שורה דוקא בבחי' עולם התיקון כנ"ל אזי נקנה בתיקון ההתכללות מצד ביטול אמיתי, וענין גילוי זה הוא בחי' שם ע"ב שלמעלה מס"ג ומ"ה שהוא בחי' תהו ותיקון, וע"פ לשון העולמות הוא בחי' עולם העקודים שלמעלה מבחי' נקודים כרודים שברודים הוא בחי' התיקון שהוא התכללות מכמה גוונים נקודים הוא בחי' תהו שהיו נקודות זת"ז ובחי' עקודים הוא בחי' שעקוד בכלי אחד שאעפ"י שהם בבחי' כלי ואעפ"כ הוא אחד ואע"פ שהי' שם ריבוי האור יותר מבעולם התהו ואעפ"כ הי' בבחי' ההתכללות עד שעקוד בכלי אחד והיינו מפני עוצם הביטול שבשם ובחי' עולם העקודים הוא שורה בבחי' התיקון דוקא שמצד בחי' ההתכללות אזי הוא כלי שישרה בזה בחי' עקודים ואז יהי' ההתכללות באופן היותר נעלה היינו מצד הביטול אמיתי כמו בעולם העקודים ולא מצד חלישות המזג כנ"ל וזהו מעלת התיקון על בחי' תהו שע"י ההתכללות הם באים לבחי' ביטול אמיתי אף שבחי' ביטול היש הוא יותר בבחי' תהו כנ"ל במשל האברים שבטלים לנפש מ"מ מעלת התיקון שהם באים לבחי' ביטול אמיתי וידוע שאין ערוך בחי' ביטול היש לבחי' ביטול אמיתי, והרא"י ממד"ר שאמרו דין לא הניין ל"י וכמו ההפרש בין שבת תתאה לשבת עילאה, כמו"כ הוא מעלת בחי' התיקון על בחי' תהו שע"י ההתכללות אזי נמשך בהם בחי' עקודים ונקנה בהם בחי' ביטול אמיתי, אך מי הוא הגורם להמשכה זו הוא ע"י העבודה שלמטה כמ"ש גם את העולם נתן בלבם שהעיקר תלוי בלבם של בני האדם וזה תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב, ולעבדו בכל לבבכם וארז"ל איזהו עבודה שבלב זה תפלה, וצריך להקדים תחלה בחי' ואהבת ב"פ אור דהיינו ע"י שמאיר את החושך של עצמו ע"ז ממשיך ג"כ בחי' מאמר יה"י אור להאיר כנגדו את חושך חלק העולם שנגדו וזהו ימי שנותינו בהם שבעים שנה בהם הוא בחי' עולם הפירוד וכדי לברר ולהאיר את עולם הפירוד לזה נותן לנו שיעור ימים לחיות על האדמה כפי החלק שצריכים להאיר ולברר וזהו כי אשב בחושך ה' אור לי שע"י שאשב בחושך להאיר חושך של עצמו ע"ז ה' אור לי להיות המשכת מאמר יהי אור, ואח"כ כתי' בכל לבבך וארז"ל בכל לבבך בשני יצריך ולכאורה איך שייך שהיצה"ר ישוב לאהבת ה' כיוון שהוא רע אך הענין הוא דהנה כתי' טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל שהילד מסכן וחכם שהוא היצ"ט הוא שלוט ומושל על היצה"ר ולכאורה הרי היצה"ר הוא מקודם בגוף האדם שלכן נק' זקן והיצ"ט בא אח"כ וא"כ עד ביאת היצ"ט נשרש בגוף האדם היצה"ר וא"כ איך טוב ילד מסכן וחכם אלא משום שביצ"ט נמשך תוס'

אורות ונותנים לו כח מלמעלה משא"כ היצה"ר הוא מן הקליפה ובקליפה אין תוס' אורות לכן טוב ילד מסכן וחכם שהוא יכול להיות שליט ומושל על היצה"ר והנה בלב יש שני חללים חלל הימיני וחלל השמאלי חלל הימיני פונה תמיד לאהבת הוי' והוא מלא רוח חיים והוא בחי' חיי החיים וגם בחי' והוא נביעו דאיהו כנשמתא לגופא כמו שיבואר לקמן וחלל השמאלי הוא מלא דם שהוא בחי' אהבה והתשוקה לתאות עוה"ז ורתיחות הדמים בהבלי העולם וצריך שיהי' בכל לבבך דהיינו שגם חלל השמאלי יתהפך לאהבת הוי' והיינו לפי שהנפש במקור חוצבה יש לה ב' בחי' כדכתי' אחר וקדם צרתני פי' אחר למע"ב כי אפי' יתוש קדמך שהאדם נברא בסוף משום ששרשם הוא מבחי' עולם התהו שקדם לעולם התיקון, וקדם כי סוף מעשה עלו במחשבה תחלה ונתב"ס שנמשך מבחי' שהוא קדם שהוא בחי' חושך הקדום לכל ועפי' לשון החסידות הוא בחי' א"ס הסוכ"ע ומזה נמשך להיות בלב כ"א בחי' רצוא ושוב בחי' רצוא הוא בחי' פנמי' נקודת הלב שבחלל הימיני להיות כלתה נפשו להוי' ולהשתפך נפשו אל חיק אבינו שבשמים ומעומקא דלבא והוא בחי' רעותא דליבא ונק' תעלומות לב לפי שהיא נעלמה ואינה באה לידי השגה בטעם ודעת מצד ששרשה מבחי' שלמעלה מהטעם ודעת ובחי' זו מסותרת בלב כל אחד מישראל שיכול לעורר את האה' בשעת התפלה שמאיר ההתבוננות, אך אח"כ יכולה להיות חולפת ועוברת ומ"מ רשימו ניכר ונשאר קיים בהעלם בבחי' מקיף לבד שיוכל להיות מחסה ומסתור כדי שיוכל להיות סור מרע ועשה טוב כל היום ע"ד ואתה משמרה בקרבי שהוא אור מקיף וזהו יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן ה' צילך על יד ימיניך שהוא בחי' צל ולא אורה נגלית והוא משום ששרשה מבחי' ישת חושך סתרו וכמו שהצל הוא מגין להיות מחסה ומסתור מחום השמש ומזרם וממטר כדכתי' וסוכה תהי' לצל יומם כו' כך הנה אהבה זו שמבחי' פנמי' נקודת הלב אף שאינה באה לכלל גילוי בכל היום אחר התפלה מ"מ הוא בחי' מקיף שלא יפול לגמרי באהבה רעה ח"ו אך הנה עיקר עבודת להיות נקרא בשם עבודת עבד והיינו להוציא את האהבה מבחי' ההעלם אל הגילוי בלב ולהמשיך בחי' חושך בבחי' גילוי אור כי באמת בחי' האהבה הנ"ל ישנה בכ"א מישראל אפי' בפחות שבפחותים אלא שהוא מוסתרת ונעלמת בחי' אחר שהוא בחי' חיצוני' הלב כי דרך כלל בחי' אחר וקדם הוא בחי' חיצוני' הלב ופנימי' הלב ע"כ ואין כל חדש תחת השמש רק לעוררה מהעלם אל הגילוי ע"כ זהו העבודה להמשיכה מבחי' ההעלם דישת חושך סת' בבחי' גילוי אור וזהו בחי' ובטוב לבב כנ"ל.

אך הנה ארז"ל ע"פ וירא אלקים כי טוב כי טוב לגנוז והיכן גנוז בתורה וכמארז"ל שמור זו משנה שהתורה הוא בחי' השמירה לבחי' האור שיהי' מרגיש את האור וזהו שאחר ואהבת כו' נאמר והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך וארז"ל בד"ת הכתוב מדבר והיינו מפני שואהבת הוא בחי' ב"פ אור כנ"ל

ספר תרל"ה – חלק ב

תקיט

והיכן נמצא האור לזה נאמר אח"כ והיו הדברים כו' שזה נמצא בתורה, ובזה יובן ענין כי נר מצוה ותורה אור נר מצוה הוא בחי' העלאת האותי' והלבושים של בחי' מחדומ"ע ועי"ז נמשך אח"כ בחי' ותורה אור היינו המשכת מאמר יהי אור מבחי' ישת חושך סתרו שהוא מקור האור והוא למעלה מבחי' התו' ולמעלה גם מבחי' והוא נביעו איהו כנשמתא לגופא דאיהו חיים לגופא, וזהו שע"י נר מצוה עי"ז אח"כ ותורה אור וכמו שבתחלת הבריאה מתחילה הי' והארץ היתה תו"ב וחושך ואח"כ מאמ' יהי אור כמו"כ צ"ל מתחלה כי נר מצוה ועי"ז אח"כ ותורה אור, וזהו ג"כ ענין שמן וקטרת ישמח לב קטרת הוא בחי' העלאת האותיות שכדי להיות העלאת גשמיות האותיות אין זה כ"א עי" הקטרת והוא כמו בחי' נר מצוה ובהעלאת האותיות מגיע עד שרשם בחי' אור אור יו"ד שהוא מקור התו' ועי"ז נמשך אח"כ בחי' השמן שהוא אור התורה בחי' כשמן הטוב על הראש שהוא למעלה מבחי' ראש ומוחין ישמח לב קאי על הקב"ה שנק' בשם לב כמשל במד"ר כנ"ל כמ"ש אני ישנה ולבי ער צור לבבי כו' שע"י קרוב הדלקת הנרות בעת הקטרת עי"ז נעשה בחי' ישמח לבו של הקב"ה והוא עי" בחי' טוב לבב שלמטה שהוא בחי' בכל מאורך כנ"ל ועי"ז יהי אח"כ העבודה בשמחה כי א"א להיות השמחה מריווי הצמאון בלי קדימת הרצוא והתשוקה מתחלה. אך לכאור' אין זה בנקל כל אדם לבוא לבחי' ואהבת בכל מאורך. אך הנה במשנה פירשו בכל מאורך בכל ממונך והוא נתינת הצדקה שהיא אתכפי' גדולה שמתחלה מייגע א"ע בהעסק במס"נ ממש עד שמתבטל כל חושיו והוא כדי להרוויח ואח"כ נותן מההרווחה לעני א"כ זהו כמו מס"נ ממש כי מה לי קטלא כולא או פלגא וצדקה הוא כללות כל המצות וזהו בנקל לכל אדם ועי"ז ארז"ל פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם ע"כ אף שהאתעדל"ת הוא רק כחודה של מחט עכ"ז עי"ז נמשך ההמשכה גבוה מאד כי אין מבקשים מהאדם אלא מה שיש בכוחו ובבחי' זו אתכפי' למעלה מאתהפכא כי אתהפכא מאחר שכבר נתהפך אין שייך עבודה אבל בחי' אתכפי' הוא עבודה גדולה וזהו בחי' קשה כארו שיש בבחי' התיקון גופא, ובחי' אתכפי' זו שהוא בחי' ביטול היש לאין שרשה גבוה מאד כי היש שורש התהוותו מבחי' אני שהוא בחי' מל' ואני הוא אותיות אין שהוא בחי' האין המהווה יש דחכ' ע"כ עי" אתכפי' שהוא ביטול היש לאין עי"ז נמשך מבחי' האין המקור ליש דחכ', ובזה יובן ענין ומתק רעהו מעצת נפש דאין הפי' כפשטו אלא הכוונה הוא שיבוא לבחי' אתכפי' כי עצת נפש הוא בחי' חלל השמאלי שמלא דם צ"ל הגם שנפש הוא בכבד אך הלא גם הכבד הוא מלא דם וזהו ומתק רעהו מעצת נפש היינו לאכפי' לעצת נפש שהוא בחי' חלל השמאלי ע"ד להושיע משופטי נפשו ובחי' האתכפי' שרשה גבוה מאד כי שורש היש הוא מבחי' רדל"א ע"כ עי" אתכפי' שהוא בחי' ביטול היש לאין

ע"ז מגיע לשרשו בחי' רדל"א בחי' אין האמיתי שהוא בחי' יש האמיתי. ובוה
 יובן ענין כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר שכדי שתהי' המצוה
 בבחי' נר והתורה בבחי' אור הוא ע"ז בחי' דרך חיים ותוכ"מ פי' דרך חיים הוא
 דרך ומבוא להמשיך בבחי' החיים מבחי' חיי החיים כי הוא בחי' והח' תחי'
 מכלכל חיים בחסד הוא בחי' חיים רוחנים וחיים גשמיים אבל יש בחי' חיי
 החיים שלמעלה מבחי' חיים והוא ע"ד איהו שלמעלה מבחי' חיוהי וכדי שיהי'
 דרך ומבוא לבחי' המשכה זו הוא ע"ז תוכחת מוסר שע"י שמקבל ע"ע בחי'
 מוסר ותוכחה והוא בחי' אתכפי' ע"ז הוא דרך ומבוא לבחי' המשכת חיי החיים
 וע"ז נעשה כי נר מצוה ותו"א שהמצוה תהי' בבחי' נר והתורה בבחי' אור,
 וזהו"ע שמן וקטרת ישמח לב ויש בבחי' לב כמה פירושי הא' שקאי על בחי'
 מל' והב' שקאי על ל"ב נ"ח וכמ"ש לבבתני כו' שהוא ב' בחי' לב ויש פי' ג"כ
 דקאי על בחי' מדות והוא בחי' ואתה מחי' ואתה וע"י בחי' שמן וקטרת כנ"ל
 ע"ז נעשה ישמח לב היינו להמשיך בחי' אוא"ס שלמעלה מהחכ' בהחכ' וע"ז
 נמשך ממילא גם בבחי' מל' שהוא מקור לבי"ע ואף שאין אנו רואים כעת
 הגילוי זה היינו שעתה הוא רק להוסיף אורות באצ"י והוא כמונח בקופסא ולעת
 מן העתים יתגלה למטה ג"כ וזהו שמן וקטרת ישמח לב שע"י השמחה ובטוב
 לבב שבנפשה"א שהוא בחי' ישמח ישראל בעושי ע"ז נמשך מלמעלמ"ט ג"כ
 בחי' ישמח לב שהוא בחי' ישמח ה' במעשי, וזהו כי נר מצוה ותו"א שכדי
 שיהי' בחי' המצות בבחי' רחבה מצותך מאד שיהי' כלים רחבים לקבל בחי'
 מאד העליון שבלי גבול הוא ע"ז בחי' ודרך חיים תו"מ שיקבל על עצמו בחי'
 מוסר ותוכחה וע"ז נעשה כי נר מצוה ותורה אור.

הנחה, פורים תרל"ה דרוש הב'

ויאמר המלך להמן מהר קח את הלבוש ואת הסוס כאשר דברת ועשה כן
 למרדכי היהודי כו'. צ"ל מהו לשון מהר ומה הטובה מהמהירות י"ל
 שזהו ע"ד ויברך יעקב את פרעה היינו שבירכו שיתברר כמו"כ הוא כאן ענין
 שאמר המלך להמן מה"ר קח את הלבוש ואת הסוס, כי הנה ר"ת דאת הלבוש
 ואת הסוס הוא ג"כ ר"ת דאת השמים ואת הארץ שם אהר"ה, ונמצא שלבוש הוא
 כנגד בחי' שמים כי כמו שהשמים מקיפים את הארץ מכל צד כמ"ש עוטה אור
 כשלמה נוטה שמים כיריעה כמו"כ הלבוש הוא בחי' מקיף וסוס הוא בחי'

אותיות כי במ"ת כתיב כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה ואותיות הוא בחי' דומם וזהו בחי' ארץ, והנה המן חשב שהלבוש והסוס שייך לו ונמצא שזהו בחי' הלבוש וסוס דהמן ע"כ אמר לו מהר קח את כו' שיתברר בחי' הלבוש וסוס דהמן ויהי' מזה לבוש יקר למרדכי כי עיקר התפארת הוא מלבושי' כי הנה כתי' ואשר ניתן כתר מלכות בראשו והנה אנו רואים שעושים כתר ועטרה למלך מאבנים טובות היינו כשהאבנים הם טובים ובהירים כמו"כ ע"י בירור הלבוש והסוס דהמן ע"י נעשה לבוש תפארת למרדכי, כי ענין הבירורים הוא לברר בחי' הרפ"ח ניצוצים דעולם התהו שנפלו בשבה"כ וע"י הבירור הרפ"ח ניצוצין ע"י נעשה גילוי כח"ב דעולם התהו, וזהו ואשר נתן כתר מלכות בראשו היינו בראש דתיקון, וענין מה שאמר לו מה"ר הוא כי הנה כתיב קץ שם לחשך היינו כי יש קץ וגבול ליניקת החשך מהקדושה, וזהו מארז"ל ע"פ בעתה אחישנה זכו אחישנה לא זכו בעתה כי הנה סוף כל סוף יתאבדו הקליפות כולם כמ"ש בלע המות לנצח כו' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ אלא שאם זכו היינו שיבררו הבירורים, אזי אחישנה ואם לא זכו יהי' בעתה כי קץ שם לחשך, ולכן אמר המלך להמן מהר לטובתו היינו שיתברר ויוכלל בקדושה כי אם לא יתברר יהי' כלה ונאבד לגמרי, ובזה יובן מה שאמר בלעם ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד, עמלק הוא בחי' ראשית להגוים שאומרים טומטם הוא העולם היינו שכופרים בב' הבחי' היינו בשם הוי' ובשם אלקים ועמלק הוא ראש להם, וזהו כי יד על כס י"ה מלחמה להוי' בעמלק וארז"ל אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק כי עמלק הוא לבוש הראשון המסתיר ומכסה בין י"ה לר"ה וזהו כס י"ה, ובנפש הוא בחי' משארז"ל משחרב בהמ"ק מחיצה של ברזל מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים, ברזל גימ' עמלק והוא בחי' עוונותיכם מבדילים, והנה בחי' עמלק הוא כמארז"ל יודע את רבונו ומכוין למרוד בו, כי הנה כתי' כי אל דעות הוי' היינו בחי' ד"ע ובחי' ד"ת, בחי' ד"ת הוא שלמטה היש ולמעלה הוא אין אלא שמה שנראה ליש הוא רק לעינינו והמכוון הוא שיהי' בחי' ביטול היש לאין וזהו בחי' ד"ת, ובחי' ד"ע שהוא ית' הוא היש האמיתי וכולא קמי' כל"ת, ועמלק הוא כופר אפי' בדעת תחתון והי' יודע גם בחי' ד"ע, כי נתייעץ עם בלעם שנא' בו ויודע דעת עליון, ואחריתו עדי אובד כי הנה עמלק הוא בחי' חוצפא וגסות ועקשות מלכותא בלא תגא והנה מי שיש לו התנשאות מצד איזה מעלה שיש בו והמעלה שיש בו הוא יסוד דבר הנאחז הנה אפי' כשיבוטל ההתנשאות אעפ"כ ישאר ממנו איזה מציאות היינו המעלה שיש בו אבל מי שיש בו התנשאות בלי שום מעלה כלל רק חוצפא בעלמא הנה כשיבוטל ההתנשאות יתבטל מציאותו לגמרי מאחר שאין לו דבר בנאחז כלל, וזהו שאמר בלעם ואחריתו עדי אובד כי ההתנשאות דעמלק הוא מלכותא בלא תגא, והנה אנו רואים למשל בגלי הים שמתרוממים למעלה אלא זהו מצד בחי' יסוד הרוח שיש במים וזה"רע גם הרוח שהגס הוא ע"י הרוח, והנה כתי' האותי לא תיראו

ומפני לא תחילו אשר שמתני חול גבול לים שגלי הים כאשר רואים את החול חוזרים לאחור' ולמעלה הוא בחי' החול איתא בזהר שהוא בחי' שכינתא עילאה ופי' גלי הים איתא כמפרשי' שהוא בחי' דנין קשים שמק"נ שמתרוממים למעלה לקבל יניקה מהקדושה וכאשר רואים את החול חוזרים ונופלים מיד ולא מצד בחי' בינה בעצמה הם נופלים אלא מצד בחי' התגלות עתיק שבבינה, והנה איתא בגמ' גבורתא דשמיא אפילו כמלא חוטא חלא לא יעברנו נמצא שזהו בחי' גבורות, והנה בחי' בינה נק' בזהר בשם משחתא דבוצינא דקרדוניתא ופי' המפרשי' שזהו ע"ד מי מדד בשעלו מים, מים הוא בחי' מוחין דז"א ומי הוא בחי' בינה שבחי' בינה הוא בחי' קו המדה שמודד כמה אור יומשך בספירות דקדושה ואם הוא מודד בספירות דקדושה מכש"כ שמודד כמה יומשך בלעו"ז ולכן הגלי הים הנ"ל כשרואים את החול חוזרים ונופלים מיד, ומה שנק' בשם גבורה "ל בב' אופנים הא' כמ"ש אני בינה לי גבורה והוא בחי' גבורה דאריך אשר מבחי' זו הי' בחי' יצ"מ מצד בחי' א"א שהלבישו לזרועות דאריך ולמעלה יותר "ל שהוא בחי' גבורה דעתיק שמלוכש במו"ס, והנה עמלק הוא בחי' חוצפא כלפי שמיא שמיא היינו בחי' אש ומים שהוא בחי' מדות וזהו שארז"ל עוביו של רקיע מהלך ת"ק שנה היינו בחי' חמשה מדות שכ"א כלול מיו"ד ויו"ד מיו"ד הוא מספר ת"ק וחוצפא כלפי שמיא היינו למעלה מבחי' מדות והיינו שמתרוממים לבחי' בינה ולכן עשה המן עץ גבוה חמשים אמה שהוא כנגד בחי' נ' שערי בינה ולכן הפיל גורלות כי גורל הוא בבחי' בינה ולכן ביוהכ"פ מפילים גורלות שבחי' יוהכ"פ הוא בחי' התגלות עתיק שבבינה, לכן בבהמ"ק הי' מאיר בחי' ה' עילאה והנה אעפ"כ משם גופא נפל המן כדכתיב ויאמר חרבונה כו' גם הנה העץ אשר עשה המן כו' ויאמר המלך תלוהו עליו מלך הוא בחי' מלכו של עולם והוא בחי' מלך שלמה מלך שהשלום שלו, שלום היינו בחי' בינה ואמר המלך תלוהו עליו שמשם גופא הוא מפלתו, ובוה יובן ענין ויאמר המלך להמן מהר קח את הלבוש ואת הסוס כו' שהוא ע"ד ויברך יעקב את פרעה שהוא כדי שיתברר כי הדברים הוא לברר בחי' הרפ"ח ניצוצים שנפלו בשכה"כ ואצל פרעה היו בחי' ר"ב ניצוצות כי הוא בחי' נהר הראשון שהוא נהר נילוס ועל נהר הרביעי ארז"ל הוא פרת הוא דמעיקרא ולכן הי' בו בחי' ריבוי ניצוצות, כמו"כ כאן ענין ויאמר המלך להמן מהר כו' היינו שיתברר בחי' הלבוש וסוס דהמן ויהי' מזה בחי' לבוש תפארת למרדכי כי באם לאו יתאבד לגמרי כמו למשל השליא המקפת את הולד שבתחילה הוא מקיף את הולד ושומר אותו ואח"כ כיוצא הולד זורקין אותו לחוץ כמו"כ כאן יתאבד לגמרי כי שורש הרפ"ח ניצוצין הוא מבחי' ז' מלכין קדמאין דתהו שנא' בהו וימלך וימת, וימלך הוא בחי' התנשאות וימת הוא מאן דנפל מדרג' אקרי מית ע"כ אמר לו מהר שיתברר ועי"ז יתגלה בחי' כח"ב דתהו בראש דתיקון, ובעבודה הוא בחי' ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור בכל גבולך, פי' גבולך היינו כידוע שבתחילת

ספר תרל"ה – חלק ב

תקכג

הבריאה היו הקליפות בתכלית שפל המצב בתחתית סיומ הקדושה ואח"כ ע"י חטא עה"ד נתרוממו למעלה לקבל חיות מהקדושה ועיקר עה"ד טר"ר הוא בבחי' בריאה יצ"י עשי' רק שבבריאה הוא מיעוטו רע וביצ"י הוא בחי' מחצה על מחצה ובעש"י הוא רובו רע ולכן עיקר עבודת הביוררים הוא בעש"י שהוא בחי' מעשה, ונק' בחי' גבולך כי יש נשמות ששרשם מבי"ע היינו בחי' נפש מעולם העש"י ובחי' רוח הוא מיצ"י ונשמה הוא מבריאה וזהו ולא יראה לך חמץ כו' בכל גבולך חמץ הוא בחי' התנשאות וגסות ומחשבות והרהורים בתענוגי עה"ד שיהי' בבחי' ואהבת בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאהבת הוי', ועי"ז יהי' בחי' השם גבולך שלום, גבולך היינו בחי' מל' דאצי' שהוא מקור הגבול דבי"ע ושלום היינו בחי' יסוד ז"א כמו שמלובש בתוכו בחי' יסוד אבא והיינו שבחי' השלום גופא עושה השלום, ובד"כ הוא ברור התורה כי על התורה כתי' או יחזיק במעווי יעשה שלום לי שלום יעשה לי שע"י בחי' התורה נעשה שלום בפמשמ"ע ובפמשמ"ט, שלום בפמשמ"ע הוא חיבור בחי' עצמות א"ס ביה בבחי' שרש הנפדה"א, ושלום בפמשמ"ט הוא בחי' חיבור כחות הנה"א כמו שמלובשים בכחות נה"ב כי ע"י התורה נעשה שלום לנה"א עם נה"ב כי בלא זה הם בבחי' קטטה שיצ"ט אומר כך ויצה"ר אומר כך וע"י התורה נעשה שלום כי התורה נק' עוז ותושי' עוז לנה"א ותושי' לנה"ב שמתשת כח הנה"ב שיתברר ויתכלל בקדושה, אך יש עוד בחי' כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך פי' הרחבת הגבול כי כל הנ"ל הוא כשהולך כסדר אבל מי שפגם במחדומ"ע אשר לא לה המה צריך הרחבת הגבול היינו בחי' תשובה ובד"כ הוא ג"כ בחי' התורה כי תורה הוא בחי' תשובה ג"כ כדאיתא בתד"א ה"י רגיל לקרות דף א' יקרא שני דפים פרק א' יקרא שני פרקים ועי"ז נעשה בחי' הרחבת הגבול למעלה כי עכשיו הוא רק בירור ז' אומות הכנעני והחתי כו' שהוא בחי' בירור ז"מ רעות אבל לע"ל יהי' הגילוי גם מבחי' ג' אומות קני וקניזי וקדמוני שהוא בחי' גילוי כח"ב דתהו כי כמו ע"י מחדומ"ע דלערי"ז מתרחב ההיפך ח"ו כמ"כ ע"י בחי' תשובה ותורה מתרחב עי"ז גבול הקדושה כי עכשיו הגילוי הוא רק מבחי' ז' היכלות דבריאה אבל לע"ל יהי' גילוי בחי' ג"ר ג"כ הגם שגם בחי' היכל ק"ק דבריאה ג"כ כולל כח"ב אין זה אלא כולל וכולל לגילוי אינו דומה כלל כי לע"ל יהי' גילוי ג"כ כח"ב דתהו וזהו מהר קח את הלבוש ואת הסוס היינו שיתבררו בחי' הלבוש וסוס דהמזן ועי"ז יהי' לבוש תפארת למרדכי כי יהי' גילוי כח"ב דתהו בראש דתיקון כו'.

בס"ד זיה"ש תרל"ה הנחה

וידבר אלקים את כו' הדברים כו' אנכי כו' אשר הוצאתיך מארץ מצרים. הנה מצוה זו היא תמידית בכל עת ובכל רגע, וכמ"ש שויתי כו' לנגדי תמיד ולא דמי לשאר מצות שהם מוגבלים בזמן דוקא כמו ציצית ותפילין שהם ביום דוקא וכן כל המצות הם בזמן דוקא כמו מצה שבת וקרבת המצוה הוא דוקא בזמן ההוא ולא לפניו ולא לאחריו וכמו מצה שקודם הפסח ולאחר הפסח אינה מצוה כלל, ובע"פ איסורא נמי איכא, וא"כ כל המצות מוגבלים בזמן וא"כ הזמן מגבילים ג"כ, אבל מצות אנכי הוא למעלה מן הזמן היינו כמו שהוא בזמן למטה הוא ג"כ למעלה מהזמן כי בכל המצות הם בשרשם ג"כ למעלה מן הזמן אך למטה הם מוגבלים בזמן אבל אנכי הוא בזמן ג"כ למעלה מן הזמן, וא"כ לפי"ז צ"ל מ"ש וידבר אלקים הלא שם אלקים הוא שרש ומקור הגבלות וזמן, ופי' וידבר היינו פי' וביאור וא"כ פי' וידבר אלקים ששם אלקים מפרש ומבאר מצות אנכי, ואיך יתכן שדבר שהוא מקור הזמן יבאר דבר שלמעלה מהזמן וגם צ"ל מ"ש אנכי הוי' אלקיך דהלא ידוע דפי' אנכי הוא עצמותו ומהותו אנכי מי שאנכי והן אמת דמשום זה יתכן שהגם שהוא למעלה מהזמן יתלבש בזמן, ומ"מ אינו סותר זה לקושי ראשונה שהיא במקומה עומדת למה שצריך לשם אלקים, אך קשה עוד איך אפ"ל שבחי' אנכי יוגבל בכל אחד ואחד לפ"ע, וגם צ"ל דהאיך הנברא שהוא בע"ג והגוף ונה"ב מסתיר ומעלים יקבל גילוי אנכי, אך בכדי לתרץ כ"ז אמר הכתוב אשר הוצאתיך מאמ"צ, וצ"ל מהו התירוץ על כל הקושיות, אך הענין דהנה התורה לא ניתנה דוקא לת"ח כ"א לכולם בשוה ואפי' לבעלי עסקים שרוב ימיהם הוא בעסק להם ניתנה ג"כ אלא שאינו דומה בקביעות השיעורים כי ת"ח צ"ל והגית בו יומם ולילה, ולבעלי עסקים די להם בפרק א' שחרית ובפרק א' ערבית אך זהו ג"כ נקי בכלל תמיד כי שחרית וערבית הוא בד"כ יום ולילה, ואפי' ע"ה דלא ידעי מאי קאמרי להם ניתנה ג"כ התורה, דהנה כתי' ועל הארץ הראך את אשו הגדולה והפי' הפשוט שהתורה ניתנה למטה בארץ, ואפ"ל שהוא משל להבין שהתורה ניתנה לכל דכמו שיש בעולם ד' יסודות ארמ"ע והיסוד הגבוה שבכולם הוא יסוד האש שהוא תחת גלגל הירח ולכן המשילו הקב"ה לאש וכמ"ש כי הוי' כו' אש אוכלה כו' שלא מצינו בעולם יסוד הגבוה מיסוד האש, ועפר הוא יסוד האחרון כן בכללות נש"י יש ג"כ ד' יסודות וארץ הוא יסוד העפר שהם הנשמות השפלות והנמוכות מכולם גם להם ניתנה התורה וזהו הראך את אשו כי הוי' אש אוכלה, והגדולה הוא גדול ה' אך צ"ל האיך ניתנה לע"ה דלא ידעי מאי קאמרי, אך צריך להקדים כללות ענין התורה שהמלאכים

ספר תרל"ה – חלק ב

תקכה

בקשו תנה הודך כו' והשיב להם הקב"ה כלום יצה"ר כו' וצ"ל מהו התשובה על שאלתם הרי הם לא בקשו התורה כמו שהיא בגשמיות שהרי אין להם גוף ונה"ב כמה לקבל התורה, אלא שבקשתם ה' ליתן להם התורה כמו שהוא למעלה ומהו התשובה כלום יצה"ר, אך בכדי לתרץ זה ע"פ הזהר הענין הוא דהנה איתא בזהר תלת קשרין מתקשראן דא בדא אורייתא וקוב"ה וישראל וכולהו דרגא על דרגא סתים וגליא, וצ"ל למה אמר כולהו דרגא כו'. אך כוונתם לדייק שזולת אלו הג' דברים אין בהם סתים וגליא, ובזה יתרץ האיך יתקשרו זל"ז הלא איזה ערך ישראל לגבי אורייתא ואיזה ערך אורי"י לגבי קוב"ה שהוא א"ס עצמותו ומהותו אך ע"י הסתים וגליא הם מתקשרי' זה בזה, וצ"ל מתחלה מהו קוב"ה סתים וגליא סתום הוא אוא"ס ב"ה הנק' סתימא דכל סתימין ויש בחי' גליא ומהגליא יוכן הסתום ומבשרי אחזה דהנה אנו רואים באדם שיש בו כח הדיבור והוא כח הגילוי לזולתו שבפ"ע אין צריך להדיבור כלל, המח' היא מכוסה ונעלם כי לא יובן לזולתו דהרי אם יחשוב האדם כל היום לא ידע לזולתו כ"א ע"י הדבור מגלה המחשבה, והנה אנו רואים שגם העלם המח' מה שאינו מתגלה ע"י הדבור יובן ג"כ ע"י הדיבור אך לא יבין זה כ"א מי שיש לו מחו"ד, וכן השכל מתגלה ע"י הדיבור דהרי כשנצרך להשפיע דבר שכל לזולתו א"א בלתי ע"י הדבור, והרי שכל הוא העלם ומ"מ מתגלה ע"י הדבור ובאמת יובן מהדיבור גם העלם [השכל] אך כ"ז לא יבין כ"א מי שהוא בר שכל אבל אם ידבר לפני הבהמה לא יבנה כלום, וכן יובן למעלה דמהגליא יובן הסתום דהנה אנו רואים שעלמא דאתגלייא ובפרט עוה"ז החיות שלהם הוא מהגלייא שהוא דבר ה' וכמ"ש בדבר ה' שמים כו', אך באמת יכולים לראות הדק היטיב החיות אלקי שיש בעולם מא"ס הסוכ"ע ועיקר החיות הוא מא"ס הסוכ"ע (ובל"א מע קען זעהען די געטלעכקייט פון איטליחער זאך). והגם שא"א לראות אלקות בעיני בשר מ"מ בראיית השכל אפשר להכין שיש בהם כח הסוכ"ע ומי שהוא יותר רוחני יוכל להכין מעולמות עליונים שהם ג"כ בכלל גליא שיבין מהם הסתום שיש בהם והענין דהנה דוד מלך ישראל נתפעל משבחי המלאכים כמ"ש הללוהו כל מלאכיו ומקור חיותם והשגתם הוא כמ"ש יהללו את שם הוי' כו' ושם הוי' הוא שם העצם וא"כ הוא עצם והוא סתום מנבראים ומה שמשגיגים המלאכים הוא רק שם והארה משם הוי' שהוא הדיבור וכמ"ש וברוח פיו כל צבאם, ודוד נתפעל האיך ששם הוי' הוא סתום גם מהמלאכים מ"מ עיקר החיות משם הוי' שהוא בבחי' סוכ"ע והענין דהנה המלאכים אין להם סתום וגלייא כ"א פנימי' וחיצוניות שהוא אור וכלי החיצוניות הוא הגוף שלהם והגם שהגוף שלהם הוא רק מב' יסודות אש ורוח וכמ"ש עושה מלאכיו רוחות כו' מ"מ הרי הוא נק' גוף והשליחות שלהם הוא ג"כ רק חיצוניות ויש להם פנימיות ג"כ דהנה כתי' פני אר"י אל הימין לפני שור מהשמאל וצ"ל הלא כתי' ודמות ארבעה פנים לאחת ומנין ידוע איזהו אר"י ואיזהו שור אך דהנה ארז"ל מיכאל באהבה וגבריאל ביראה והיתכן

שגבריא אל אין לו אהבה כ"א יראה אלא שעיקר עבודתו ופנימיותו הוא יראה ואהבה מקבל ממיכאל, ומיכאל עיקר פנימיותו הוא אהבה ויראה מקבל מגבריא ורחמים מפני נשר, וא"כ הגוף והשליחות והביטול שלהם הוא רק חיצוניות ואהבה דמיכאל או יראה דגבריא הוא הפנימית אך גם הפנימית שלהם הוא בכלל גליא דקוב"ה ומהם יובן הסתום דקוב"ה והנה במלאכים יש ב' בחי' יוצר משרתים ואשר משרתיו, ואשר משרתיו הם העומדים בביטול גדול משי"ב, ויוצר משרתים הם המלאכים המתהווים מרוח פיו ית' בכל יום ואומרים שירה שניכללים באלקותו ית' והם המלאכים שקטרגו ואמרו מה אנוש כו' ובקשו תנה הודך שרצו שיונתן להם הוד דתורה כמשי"ל והושיט להם הקב"ה אצבעו הקטנה ושרפן וידוע הפי' שנתגלה להם מדת מלכותו ית' יתר מכפי מדתו ונכללו בבחי' אין הרי דלא יוכלו לקבל אור התורה אך זה הי' בדרך עונש, אך יובן מזה שאין להם סתום אך מהם יובן הסתום ובדרך כלל מחו"ד הם סתום וגליא שמהדבור נתהווה עלמין דאיתגליין ומהמחשבה נתהווה עלמין סתימין וזה קוב"ה סתום וגלייא, והנה אורייתא סתום וגלייא, גליא הם הלכות הערוכות לפנינו כשר פסול טמא טהור ציצית מצמר גשמי תפילין מקלף גשמי והסתום הוא התורה כמו שלומדין אותה בג"ע שהוא הרוחניות כי אין שם לימוד גשמי כמו המחליף פרה בחמור שהרי אין שם פרה וחמור גשמי ומי יחליף שם ואין שם טלית גשמי, אך פרה הוא מדריגה רוחני וחמור הוא מדריגה אחרת ברוחניות והחליפין הוא שנחלפו באלו המדריגות, וכן מה שארז"ל קא מיפלגי במתיבתא דרקיע אם בהרת קדמה לשער לבן קוב"ה אומר כך ומתיבתא דרקיע אמרי כך היז לימוד רוחני וזה הרוחני הוא הסתום דתורה, והנה ישראל הם ג"כ סתום וגלייא דהנה הגליא הוא הכח והחיות שע"י עושה כל דבר כמו לימוד התורה ותפלה ועשיית המצות ועשיית העסק וכח זה נק' גליא של הנפש ויש להם סתום ג"כ ולהבין מהו סתום דנש"י הנה ארז"ל דורות הראשונים עשו תורתן קבע ומלאכתן עראי זה וזה נתקיים בידם ודורות האחרונים עשו מלאכתן קבע ותורתן עראי זה וזה לא נתקיים בידם, ופי' קבע ועראי אינו בזמן בריבוי ומיעוט כ"א קבע נק' עיקר הכוונה וראשונים הי' פנימית רצונם וחפצם האמיתי להתקשר בא"ס הסוכ"ע ע"י אמצעית סתום דתורה והגם שהי' נצרך להם כל עניני העולם שהרי ניוונים מאכילה ושת"י הגשמי ושינה הגשמי והולידו בנים ובנות שהרי אמרו זה וזה נתקיים כו' הרי שהי' להם כל גשמיות העולם מ"מ לא הי' אצלם כ"א על צד ההכרח וכאלו כפאו כו' ועיקר רצונם הי' להתקשר לא"ס ב"ה ולכן זה וזה נתקיים בידם, אבל אחרונים שעשו עיקר רצונם וחפצם להבלי העולם ורתיחות הדמים בתאוות עוה"ז שזה אפשר לעשותם בלא לב ולב ולכן לא נתקיים בידם, והענין דהנה כתיב כי פנו אלי עורף שגם מה שפנו היינו ההתקשרות אלי בתורה ותפילה הוא רק בדרך עורף חיצוני הרצון שאף שלומדים אינו מחמת הרצון להתקשר לא"ס כ"א יודע שנצרך ללמוד ונצרך להתפלל (ובל"א ער טוט זיך אקער צו

ספר תרל"ה – חלק ב

תקכו

מיר לערנען און דאוונען אָכער עס איז גאָר אָן אַ רצון) ועיקר ההתקשרות הוא להבלי עוה"ז ולכן זה וזה לא נתקיים כי כשהוא מקושר לעוה"ז אי אפשר להיות מקושר לאלקות, אבל דורות הראשונים שעיקר מגמתם הוא התקשרם לא"ס ב"ה זהו סתים דנש"י והנה סתים זה יש בכא"א מישראל, דהנה שם שמים שגור בפי כל ואפי' בפי נשים וקטנים והענין דהנה אנו רואים דאפילו קל שבקלים מישראל יכול למס"נ על קדה"ש ומה שמקושר בהבלי תאוות עוה"ז הוא שכל ודעת מוטעה והוא הרוח הטות המכסה שנדמה לו שעודנו עומד ביהודותו דאלו הי' יודע שע"ז נעשה נפרד מיחודו ואחדותו ית' לא הי' רוצה שום א' מישראל בשום אופן להיות נפרד ח"י אלא שהרוח שטות מכסה ומסתיר שאינו נעשה נפרד ע"ז אבל כאשר יבוא לנקודה האמיתית אז יוכל למסור נפשו על כל דבר ממש כי באמת יש בכא"א מישראל ניצוץ אלקי ואהבה מוסתרת וזהו הסתום דנש"י ולכן יכולים להתקשר ע"י אמצעות סתום דתורה הסתום דנש"י עם סתום דקוב"ה, ולכן ארז"ל הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו המאור שבה מחזירו למוטב כי בתורה יש ב' בחי' אור תורה כמ"ש ותורה אור, ומאור, אור הוא האור המאיר בתורה המלוּבשת בגשמי' ומאור הוא התורה כמו שהיא היכלא עילאה דקוב"ה שבה מאיר ומתלבש א"ס עצמותו ומהותו ומאור זה מחזירה למוטב היינו שע"י המאור יצא האהבה מוסתרת מהעלם לגילוי, ולפי"ז יובן מ"ש ועל הארץ הראך כו' שגם לע"ה ניתנה התורה דהנה באמת ניתנה התורה לכל אלא שאינו דומה בעצם הלימוד כי ת"ח שיש לו מוחין רחבים עליו חל החיוב לחדד ולפלפל בהלכה, ובעלי עסקים אינו מחויב כן ולומד באופן אחר, ואפי' ע"ה דלא ידעי מאי קאמרי מ"מ ע"י אמירת תהלים שלהם בכוונה לשם קוב"ה והגם דלא ידעי הפי' מ"מ ע"י נמשך גילוי אלקות כמו ע"י אחד מהגדולים. והענין דהנה ארז"ל ששואלים ליום הדין עסקת בתורה בסופר וסיפור, ספר בלא וא"י הוא תושב"כ, וסופר בוא"י הוא תושבע"פ, וכמארז"ל ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה וסיפור הוא תהלים, שהוא סיפור שבחו של מקום וע"י אמירת תהלים יכולים לבוא לאהבה מוסתרת כמו ע"י התורה כי באותיות התלים הרי יש בו מבחי' היכלא עילאה דקוב"ה כמו בתורה וזהו ועל הארץ שהם נשמות נמוכות גם להם הראך את אשו הגדולה היינו האהבה מוסתרת, אך בכדי לבוא ע"י התורה לאהבה מוסתרת צ"ל תחלה במדריגות ארץ והענין דהנה כתיב ונפשי כעפר לכל תהי' פתח לבי בתורתך, ופי' נפשי כעפר היינו שיכיר עוצם פחיתותו ושפלותו ועוצם ריחוקו מאור פניו ית' כי הנה האדם הוא בעל בחירה וכאשר עושה נגד רצונו ית' הרי הוא גרוע מהבהמה, כי הנה ארז"ל שהסוס דעתו גסה עליו ומ"מ אנו רואים שיש בו טבע הביטול כי נער קטן מנהיגו ומכביד עליו עול ואינו מבטע, והוא מפני ששרש נפשות הבהמות וחיות נמשכו מד' חיות המרכבה

ובשרשם הרי האדם העליון רכיב על כולא, והנה האדם שלמטה הוא בצלמנו כדמותנו ולכן הוטבע בטבע הבהמה למטה להיות בטל לגבי האדם ואע"פ שאינו יודע כלום כי אינו בעל בחירה כלל אך כך הוטבע בטבעו, והנה שרש האדם הרי הוא יותר נעלה מחיות המרכבה אך מפני שניתן לו הבחירה ע"י בחירתו מקלקל ומגרע א"ע עד שיוכל להיות נפרד ולעשות נגד רצונו ית' ואז הרי הוא גרוע באמת מהבהמה ולא מבעי משרש הבהמה שהם ד' חיות המרכבה שהוא ודאי גרוע שהרי הד' חיות עומדים תמיד בביטול גדול לאלקות ושרפים אומרים קדוש ואופני' אומרים ברוך והאופנים ברעש גדול ואינם נפרדים אפי' רגע אחד אלא אפי' מהבהמה שלמטה הוא ג"כ גרוע שהרי ידע שור קונהו היינו כמו שהוטבע הטבע בשרשו כן הוא עושה למטה ואינו מבעט והוא עושה נגד רצונו והרי הוא גרוע מהבהמה, ובאמת ידע אינו בנפשו שיודע ומכיר כל אחד ואחד את עצמו הדק היטיב בכל פרטי פרטיו ועניניו האיך שהוא באמת רחוק לגמרי מאלקותו ית' ואפי' מי שהוא לומד ומתפלל ועושה מצות הרי יכול לידע ולהתבונן האיך שהרבה עיתים עברו וחלפו שהי' יכול ללמוד ולא למד, ולהתפלל ולא התפלל, ולעשות מצוה ולא עשו מלבד עוצם ריחוקו ממנו ית' ועי"ז נעשה ונפשי כעפר לכל כו' והוא בחי' ועל הארץ ועי"ז פתח לבי בתורתך שנעשה פתיחת הלב בתו' ועי"ז הראך את אשו כי הוי' אלקיך אש אוכלת, וגדולה היינו גדול הוי', וכזה יובן מה שביקשו המלאכים התורה ולא ניתנה להם, והענין דהנה המלאכים אין להם לחם גשמי ולא לחם דתורה ומאין הם ניזונים אלא שהמזון שלהם הוא מזיו השכינה היינו שמשיגים חיותם וקיומם איך שחיות אלקי מבחי' מל' ית' מחי' ומהוה אותם תמיד ומזה הם ניזונים כמ"ש וצדקתך ירננו ומשיגים עוד יותר שיש במל' ית' מה שהוא קדוש ומובדל מהם אלא שהשרפים משיגים א"ס הקדוש ומובדל והאופנים משיגים שיש בחי' שהוא קדוש ומובדל מהם אבל איך ומה הוא אינם משיגים, עכ"פ יהי' איך שיהי' הם ניזונים מהשגות חיותם וקיומם, והנה ארז"ל שכאשר ניתנה התורה נתמלא העולם אורה ונתמלא אורה גם בעולם המלאכים ולכן בקשו אשר תנה הודך כו' שינתן להם הוד התורה בבחי' לחם והשיבו להם כלום יצה"ר יש בכם ולמצרים ירדתם, והענין דהנה תוכן הכוונה מהתירוץ הוא שא"א ליתן סתום דתורה אשר בה מלובש הסתום דקוב"ה כ"א למי שיש לו סתום במה לקבל אבל להם אין להם סתום וא"א להם לקבל התורה ולזה אמרו אם אתם רוצים לקבל הגליא של תורה כלום יצה"ר יש בכם, ואם אתם רוצים הסתום דתורה למצרים ירדתם, והענין דכמו שיש מצרים בגשמי' שהוא ערות הארץ ועי"ז שיצאו בני' ממצרים עי"ז קיבלו אחר חמשים יום התורה, כן יש בעבודה ברוחני' יצ"מ והיינו לצאת מכל המצרים והגבולים דהגוף ונה"ב המסתירים ומעלימים על אור האהבה דהנצוץ אלקי ועי"ז יצ"מ מאיר ומתגלה האהבה מוסתרת שהוא הסתום ואז יוכל לקבל הסתום דקוב"ה עי"ז אמצעות סתום דתורה, וכזה יובן מ"ש אנכי הוי' אלוקיך דהנה שם הוי' יר"ד הוא צמצום,

ספר תר"ל"ה – חלק ב

תקטט

היא התפשטות לאורך ורוחב וא"ו המשכה, היא אחרונה התפשטות ובעבודה הי"ד הוא הכרת עוצם שפלותו וריחוקו ממנו ית' ועי"ז עושה צמצום בנפשו מכל הרצונות זרות ועי"ז גורם שיהי' צמצום דיו"ד למעלה, וענין ההיא הוא ההתבוננות אמת שהוא משוקץ ומתועב ומנוול כמ"ש בלק"א אבל יש בו ניצוץ אלקי והוא האהבה המוסתרת כמ"ש כי חלק הוי' עמו יעקב חבל נחלתו וזהו ההפרש בין מלאכים לנשמות כי שרש המלאכים הם מדיבורו ית' אבל נש"י עלה במחשבה אלא שהגוף מסתיר ומעלים אבל כאשר מסיר הסתר הגוף ויצא האהבה מהעלם לגילוי עי"ז נמשך הצמצום דיו"ד בבחי' וא"ו שהוא המשכה כי תמונת הוא"ו הוא בראשו יו"ד ואח"כ נמשך קו ומתקצר והולך עד שלמטה הוא כחוט השערה, וכן הוא למעלה ית' שבתחלה נעשה צמצום ואח"כ המשכת הקיץ עד שנמשך לכל אדם פרטי, והיא אחרונה הוא התקשרות מלמטלמ"ע ע"י דיבור התורה, והנה כתי' פנים בפנים דיבר הוי' עמכם שע"י מה שדיבר הוי' נעשה שם הוי' בכא"א מישראל דדיבורו של הקב"ה חשוב מעשה והגם שקודם מ"ת ה' ג"כ כי חלק הוי' עמו מ"מ לא ה' מאיר בגילוי ועי"ז מ"ת נעשה גילוי שם הוי', ובזה יתורץ איך מדריגות אנכי ה' בבחי' אלקיך אלקה שלך הוא ע"י אמצעות שם הוי' שיש בכא"א אך יאיר בגילוי אצל האדם שם הוי' לזה אמר אשר הוצאתיך מאמ"צ כי עי' יצי"מ יתגלה שם הוי' ועי' גילוי שם הוי' יוכל להאיר גילוי אנכי ועי' שם הוי' שבנפש האדם יוכל לקבל גילוי אנכי אך כדי שיהי' מאנכי מי שאנכי שם הוי' לזה אמר וידבר אלקים הדנה שם אלקים הוא הגבו' הקודמים לחסדים שהם תכלית הטוב והחסד ועי"ז כמו הדם שהוא גבורות הוא הנפש, או כמו גבורות גשמים שהם חיים לעולם, ועי"ז ואם בגבורות שמונים שנה, וכן במ"ת אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום, וא"כ לא קשה האיך יבאר שם אלקים שהוא מקור הזמן גילוי אנכי כי זה אלקים הכתוב כאן אינו שם אלקים מקור הזמן כ"א שהוא צמצום הכללי, דכמו בכריאת העולם כשעלה ברצונו הפשוט להאציל ה' בתחלה צמצום ומקו"פ ואח"כ המשכת הקו, כן במ"ת דכדי שיהי' גילוי אנכי ה' תחלה גילוי שם אלקים דצימצום הכללי ועי"ז ה' יוכל להיות מבחי' אנכי שם הוי' ועי' יצי"מ שבנפש מאיר ומתגלה שם הוי' שבנפש והוא הסתום דנש"י ועי"ז יוכל להיות גילוי אנכי ע"י אמצעות שם הוי' ועי"ז נעשה התקשרות גליא דנש"י ע"י הגליא דתורה לגליא דקוב"ה הסתום דנש"י לסתום דקוב"ה ע"י אמצעות הסתום דתורה, ולכן היא מצוה תמידית וכמ"ש שויתי הוי' לנגדי תמיד וניתנה לכל וכמ"ש ועל הארץ הראך כו', כי יש לכל אחד ואחד הסתום ועי' הסתום יכולים לקבל הסתום דקוב"ה.

[נוסחא א]

בס"ד פ' כי תבא שבת חתונה חר"ה הנחה ורישומי דברים מא' מהשומעים

האשה ניקנית בכסף בשטר ובביאה דאשה קאי על כנ"י ובה שייך קנית כסף [ולא משיכה] ע"ד מ"ש נכסוף נכספתי כי גם בעבד ואמה כו' שייך ג"כ קנית כסף שקאי על נשמות דב"ע בבריאה רובו טוב וביצ"י חצ"י טוב ובעש"י מיעוטו טוב ואעפ"כ ניתן כח מלמע' שיהי' הגברת הטוב על הרע אבל בבהמה שייך משיכה או מסירה כמ"ש אי"ה ולא כסף ובבהמה גופא יש ב' בחי' בהמה דקה ובהמה גסה [כמשי"ת] שבחי' בהמה קאי על בחי' נפה"ב שקונין אותה במשיכה דוקא, כי לגבי' נה"א כתי' ואשפוך את נפשי שקאי על נפש דוד מקור נש"י ובחי' שפיקה הוא מה ששופכין מן הכלי בכח, כן בחי' נפה"א מצד עצמה רצונה וחפצה בטבעה להשתפך אל חיק אביה לצאת מגדרי הכלי רק מחמת שהנה"ב מסתרת צריך למשיכה והנה ענין משיכה ע"ד מ"ש משכני אחר"ך וגו' מחמת שהנפה"א מתלבשת בנה"ב והנה"ב מלא תאוות ורצונות זרות, זה אני רוצה וזה איני רוצה וזה אני צריך וזה אני מוכרח ומורגל ובאמת ענין ההרגל אפי' בעבודה לאלקות לא טוב וכמ"ש ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה שהו"ר שמצד ההרגל אינם נקראים אהו"ר כלל, ומכ"ש ההרגל בתאוות עוה"ז כו' לכן צ"ל משכני כו' היינו להתבונן איך כי עמך מקו"ח שמקור כל החיים של כל העולמות כו' הוא טפל ובטל ממש עמך כו' וא"כ מה צריך לחפוז הטפל או העיקר הלא בוודאי צריך לחפוז את העיקר ולא הטפל שהם כללות השתל', וכמ"ש כי ביה כו' צור עולמים שביר"ד נברא עוה"ב כו' שכללות ההשתל' נבראו ונתהוו כו' רק בבחי' בשתי אותיות וזהו אחר"ך שהתבוננות בממכ"ע שהוא אחוריים וחיצוני' הארה כו' ועד"מ מנפש האדם שתי אותיות הם כלא לגבי כח הדבור, ומכ"ש לגבי עצם הנפש וק"ו בן בנו של ק"ו לגבי או"ס הם כלא ממש וממילא יומשך הנה"ב לאלקות, וזהו ג"כ משארז"ל בגמ' אם פגע בך מנוול זה משכהו לבהמ"ד כו' ופרש"י מנוול יצר הרע, כי יש רע ויצה"ר, כי היצה"ר מצד עצמו אינו רע, כי הנה"ב הוא כח המתאוה [בל"א וועל ויכול להפוך הוועל לאלקות] והוא ע"ד חומר וצורה כי כח המתאוה הוא חומר ויצה"ר הוא כשמציירים בו צורה רעה, או נעשה רע, וזהו ג"כ ע"ד דוגמא מ"ש ע"ז שעשאה ישראל כי ע"ז היינו שמשתחוה ומרכיץ ראשו לדבר וענין בעוה"ז ומשווה אותו ליש ודבר נפרד הגם כי עוה"ז בכללו הוא יש אבל אינו נפרד היפוך כו' אבל כשמשתחוה משווה אותו לע"ז כ"ה כל

פ' כי תבא . . . האשה נקנית: נדפס מכת"י 694 ו622. והוא הנחה [נוסחא א] מד"ה משנה דקידושין כו' האשה נקנית שנדפס לעיל ע' תכא ואילך. וראה ד"ה כימי צאתך [לקמן ע' תלקח ואילך] שהוא המשך למאמר זה.

שבת חתונה: ראה לעיל ע' תכא הערה 2.

עניני תאוות כשמששים רצונו ושכלו ומדותיו לאיזה תאוה כו' משווה אותו לע"ז כו' ולכן אמרו אם פגע בכ היינו שנגע בכ היינו שצייר ציורים רעים וזהו משפרש"י יצה"ר משכהו כו' היינו משיכה בדברים ע"ד מ"ש מעיקרא כי עביד אינש אדעת' דנפש' לתקן את נפשו וזהו כעין יש לגרמי' ומאחר שהוא יש מסכים ג"כ הנה"ב ואח"כ מתוך שלא לשמה בא לשמה כו' וזהו ג"כ מ"ש אל דעות כו' ב' דעות ד"ע יח"ע התבוננות באחד איך דכולא קכל"ח והוא יש אמיתי זהו לגבי' נפה"א שהיא חלק אלוך ממעל תוכל לראות האמת כו' אבל הנה"ב שהיא בעצם נלקחה מק"נ מיש ודבר לא תוכל להשיג מתחלה איך דכולא כלא ממש ולזה נצרך דעה הב' יח"ת התבוננות בבשכמל"ו [בחי' ביטול היש לאין] איך שהיש נתהווה מאין וזהו משיכה בדברים שמאחר שהיש הוא יש מאין ומאחר שמזכירים יש נמשכת בדברים כו' ובאין יש בו ב' פירושים א' שאינו מושג [ובזה גם שכל אנושי מסכים שאין לך דבר שעושה עצמו כו'] והב' אין הארה בעלמא ומאחר שנק' הארה מוכרח להיות מאור כו' שממנו נמשך זיו והארה וממילא תוכל נה"ב ג"כ לבוא לביטול ומס"נ ביש אמיתי באחד, כי באמת ב' הדעות כולא חד, וכ"ז הר"ע משיכה לגבי בהמה דקה כי בבהמה יש שני בחי' בהמה דקה ובהמה גסה, בהמה דקה הר"ע תאוות היתר שהבהמות בדקות עדיין רק שיש בזה כמה מדריגות היתר גמור ומהיתר יסיתנו לאיסור כו' ובהמה גסה הר"ע ובחי' תאות איסור שהר"ע גסות ולזה ניצרך מסירה דוקא [לחד דיעה] שצריך התגברות יתירה וענין מסירה למסור כל הכחות ורצונות במס"נ ממש בכח [בל"א מיט א שטארקון אוועקלייג און אוועקגבין אלע כוחות לאלקות] כי בעצם יש כחות מעולים מאד חכ' מוחא כו' בינא ליבא כח הראי' וכח השמיעה כו' וכדומה, וצריך למסור כל הכחות לאלקות ומתחלה למנעם מן ההיפוך היינו להיות עוצם עיניו מראות ברע ואוטם אזנו כו' ולא תתורו אחרי לבבכם כו' רק לאסתכלא ביקרא דמלכא כו' ולהתבונן באלקות ע"ד מ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, אלה קאי על כל הגילויים שנתגלו, שמקורם הוא מי אין שאינו מושג כו' ומזה יבא לאהבת ה' כו' וזהו ע"ד מ"ש ברמב"ם בפרקי הצלחה כשהאדם מקיים מצות שופר הרגל צריך לידע שהוא הולך לקיים מצות שופר, והיד שהוא אווז מצות שופר והמוח יחשוב ויתבונן בהכוונות שופר והלב ירצה ויתאוה באמיתית לקיים מצות שופר ונמצא כשמקיים מצוה א' צריך למסור [אוועקגעבין] כל הכחות להמצוה ההיא וכן עדי"ז כ' בש"ע לענין מצות תפילין שצריך לשעבד המוח והלב כו' וענין שעבוד עדי"מ כשמבקשים איזה אדם עשה לי דבר פלוני והוא משיב איני יכול שאני משועבד ושכיר יום לפלוני כו' שהכוונה שהוא נשכר ונמסר לפלוני ואינו ברשות עצמו כלל, כן עדי"ז צריך למסור א"ע מכל וכל לאלקות לגמרי ועוד יותר ויותר, וזהו"ע משיכה ומסירה הנצרך לקניית הנפש הבהמית דוקא, וזהו ג"כ ענין חולה שאין בו סכנה שהוא בבחי' בהמה דקה

תאוות היתר שבנקל לעצמו שיעלה א"ע כשיעסוק בכח האכילה בתו"ע או לאחר כו' וענין חולה שיש בו סכנה הר"ע בבחי' בהמה גסה תאוות איסור חזי [וגם בבחי' נפה"א שייך ג"כ בחי' חולה בדקות מאד כי חולה בגימט' מט' שע"ב כי כאשר חסר שער הנו"ן הוא בחי' חולה לגבי בחי' נה"א כו'] רק אעפ"כ לא יאמר נואש בנפשו כי אין לך דבר שעומד בפני התשובה, ועיקר ענין התשובה הוא לשוב מהרע בחרטה גמורה ולמסור ולהשיב כל כחותיו ורצונותיו בחילא יתיר לאלקות וזהו הר"ע נרוצה, וזהו מ"ש תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצרינה ויש בה קרי תצרנה וכתוב תרצנה והכוונה כשימסור כל רצונותיו לאלקות שלא יהי' לו רק רצון א' לאביו שבשמים אזי יהי' נמשך נצירה ושמירה לשמרו מכל רע וכשיהי' נמשך מלמע' בחי' מקיף אזי ממילא יהי' לו רצון בתמידות לאלקות וכ"ז הוא לגבי נה"ב ואח"כ יהי' שייך לגבי נה"א ענין מ"ש והאשה שקאי על נפ"א נקנית בכסף הר"ע מ"ש נכסוף נכספת לבית אביך וכמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' שהר"ע האהבה הנמשך מלמע' ובשטר הר"ע אותיות התו' ובביאה הר"ע פנימי' התו' שהוא המשכה ויחוד פנימי ועי"ז נקנית לבעלה הוא קוב"ה שתהי' קנוי' לו ממש ע"ד מ"ש כי בועליך עושיך אמר כו' ואין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי כו'.

[נוסחא ב]

פ' כי תבא תרל"ה, הנחה

האשה נקנית בשלשה דרכים בכסף ובשטר ובביאה, אשה היא הנשמה שהיא חלק אלקה היא דוקא נקנית ע"י אלו הג' דברים, ואפי' נשמות הנמוכות שנק' בשם עבד ואמה הם נקנים ג"כ בכסף והם הנשמות דב"ע כי בבריאה מיעוטו רע וביצירה מחצה רע ואפי' בעשי' שהוא רובו רע מ"מ הרי ניתן כח שיהי' התגברות הטוב על הרע ולכן נקנים בכסף והוא ע"י שפיכת הנפש להשתפך נפשה אל חיק אביה וכמ"ש ואשפוך את נפשי כו', וענין שפיכת הנפש הוא כמו אדם השופך איזה דבר מהכלי בלא מקרה כ"א בכוונה שהוא בתגבורת גדול כך הר"ע שפיכת הנפש לצאת מהכלי וליכלל בא"ס ב"ה אך זהו דוקא אשה שהיא הנשמה, אבל בהמה שהיא הנה"ב היא נקנה ע"י משיכה ומסירה, ויש בזה חילוקי מדריגות, בהמה דקה במשיכה ובהמה גסה

כשיעסוק . . . בתו"ע: בהכת"י שתח"י אינו ברור אם תיבות אלו נמחקו.

פ' כי תבא . . . האשה נקנית: נדפס מכת"י 622. והוא הנחה [נוסחא שני'] מד"ה משנה דקידושין כו' האשה נקנית שנדפס לעיל ע' תכא. וראה ד"ה כימי צאתך [לקמן ע' תקלה ואילך] שהוא המשך למאמר זה.

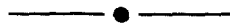
במסירה, וצ"ל ההפרש בין משיכה למסירה והענין דהנה משיכה הוא כמ"ש משכני אחריו נרוצה וכמארז"ל כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר בעלי השיר הם המלאכים שיוצאי בכלות הנפש מכל גדרי גופם ע"י השירה, ונמשכין לאלקות ע"י השירה, וכן בנשמות יש בחי' שירה וכמארז"ל זמרא במנא ושירה בפה, זמרא במנא הם המלאכים, ושירה בפה הם הנשמות שהם נמשכין בכלי הגוף ליכלל באלקותו ית' ע"י השירה והוא ע"י התבוננות כי עמך מקור"ח שכללות מקור"ח הוא בבחי' עמך טפל ובטל לך לכן כתי' אני הוי' לא שניתי שאין שום שינוי לפניו ית' בין קודם הבריאה לאחר הבריאה כי כללות השתלשלות עולמות נהוו רק מב' אותיות משמו ית' וכמארז"ל ביריד נברא העוה"ב, ובה"א נברא עוה"ז, וא"כ כאשר יתבונן האדם דמה באדם הגשמי אינו תופס מקום ב' אותיות לגבי כח הדיבור ומכ"ש לגבי עצמות הנפש וא"כ מכ"ש וק"ו למעלה וא"כ כללות השתלשלות עולמות ומקורם הם טפלים ובטלים לך, וא"כ למה יאבה ויחפוץ דבר הטפל הלא טוב לרצות ולחפוץ העיקר שהוא עצמותו ומהותו ית', וע"ז פועל להסיר כל המונעים ומסתירים דגוף והנה"ב כי הנה"א בעצמה היא חלק אלקה ממעל אלא שהגוף ונה"ב מסתירים ומעלימים שהם מלאים רצונות זרות לאמר שזה דוקא הוא רוצה וזה אינו רוצה, וזה הוא מוכרח וזה הוא רגיל, ורגילות אפי' ברוחני' לא טוב, וענין הרגילות ברוחני' הוא כמ"ש ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה שכל מה שעושה איזה מצוה הוא רק מצד רגילות ומטעה א"ע בדמיונות שוא לומר שיש לו אהור' ובאמת אין לו אהור' כלל, ומכ"ש בגשמיות שהרגילות מביא לידי הרצונות, וז"ע ע"ז של ישראל כי מחשיב הגשמי' לעיקר הגם שהגשמי' הוא בלא"ה יש ודבר מ"מ הרי גם הם רק טפלים ולא עיקר, אבל ע"י שמשים האדם כל חפצו ומגמתו בגשמי' הרי הוא עושה אותם לעיקר ועושה החלק העוה"ז שלו לנפרד מאלקות וה"ז כמו ע"ז כי ע"ז הוא שמרכין וכופף ראשו וכן כאשר כופף שכלו ומדותיו ורצונותיו להגשמיות ה"ז כמו ע"ז ממש ואדרכה גרוע יותר וצריך לנתק הנה"ב מרצונות האלו ולימשך אותו לאלקות, וענין המשיכה הוא כמארז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבהמ"ד, ופי' פגע בך שנגע בהאדם ונעשה בעה"ב שלו כי באמת יצה"ר אינו רע כי הוא רק כח המתאוה ובאותו הכח שמתאוה גשמיות הרי יכול להתאוות עניני אלקות אלא שהאדם בעצמו מצויר בו ציורים רעים וה"ז כמו חומר וצורה שהכח המתאוה הוא רק כמו חומר והאדם ע"י מחדו"מ הרעים עושה בו ציורים רעים, ואם פגע בך שנעשה יצה"ר רע משכהו בדברים מעיקרא כי קא עביד אינש אדעת' דנפשי' קעביד ואפי' לפי הפי' אדעת' דנפשי' בכדי לתקן את נפשו מ"מ ה"ז פני' ולגרמי' ובה הרי הוא רוצה ומתוך שלא לשמה בא לשמה, וזהו ענין משכהו, אך בכדי למשוך הנה"ב הוא ע"י בחי' אחריו דוקא שהוא אחוריים ותמצית, והענין דהנה יש בחי' יח"ע ויח"ת, יח"ע הר"ע אחד הוא התבוננות שהוא הוא היש האמיתי וכולא קמי' כל"ת, אך זהו דוקא התבוננות הנה"א שהיא חלק

אלקה וא"כ ה"ה חלק מיש האמיתי לכן יכול להשיג איך דקמי' כל"ח וכמ"ש רוח האדם העולה למעלה, אך לנה"ב לא יועיל כלל זה ההתבוננות ולא יקבל זה כי אינו יכול להשיג וכמ"ש רוח הבהמה היורדת למטה ולכן כתי' ואשפוך את נפשי נפשי דוקא, שהו"ע נפש דוד שהוא הנה"א כ"א צריך להתחיל לו מהתבוננות דיחודת שהו"ע ביטול היש לאין שאומרים לו אמת כמו שאתה אומר שהעולם הוא יש ובזה ה"ה רוצה אך צ"ל ביטול היש לאין, אך הנה אין הוא רק הארה בעלמא, והענין דהנה יש ב' פ' בתיבת אין, הא' הוא אין שאינו מושג, והב' אין הארה בעלמא, ובאמת הם ב' בחי' אין שאינו מושג הוא שרש ומקור היש ומציאות היש ומקור זה האין הוא האין הארה בעלמא שהוא האין כמו שנמשך מיש אמיתי ולכן [לגבי] יש אמיתי נחשב בשם הארה לבד הגם שהוא מדריגה גבוה מאד וכמו עד"מ זיו השמש שאין אנו יכולים להסתכל אפי' בהזיו ומכ"ש בהשמש עצמו ומ"מ הרי [הזיו] אינו תופס מקום לגבי השמש עצמו, וכן יובן דהאין אינו תופס מקום לגבי היש האמיתי, ונמצא שהסדר הוא כך בתחלה אומרים כדברך שהוא יש אך צ"ל ביטול היש לאין ואין זה יש לו מקור המהווה אותו הוא האין שהוא הארה אך ה"ה רק הארה ולמה יחפוץ להארה הרי יותר טוב לחפוץ העיקר שהוא היש האמיתי, וד"ע ועד בחילופי אתוון אחד שמחליפין לו מיש על אין, שמהתבוננות מיש אמיתי לא יקבל אלא ע"י שמחליפין תחלה על התבוננות אין הארה שהו"ע משכני אחר כך מבחי' אחוריים וחיצוני' וזה יקבל ומזה יבוא הנה"ב ג"כ למס"ג שהו"ע מסירה למסור כל כחותיו לו לבדו שלא יהי' לו רצון אחר כ"א לו לבדו ית', וזהו שנת' כמ"א שהנה"ב יכול ג"כ לבא למס"ג, וזהו מ"ש כי אל דיעות שיש ב' בחי' דעת, דעת עליון ודעת תחתון דעת תחתון הוא אלקות בחיק הנבראים, וד"ע הוא דקמי' כל"ח ובאמת הוא כולא חד דע"י התבוננות דד"ת יבא אח"כ לד"ע, וזהו מ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, אלה הוא מקור הגילויים שהוא האין המהווה היש ומי הוא האין האמיתי ועי"ז יבוא ליש אמיתי, וזהו משכני ע"י בחי' אחרית, אך אח"כ יכול לבוא לבחי' נרוצה כי ההולך הוא הולך בהדרגה, אבל הריצה הוא שלא בהדרגה, ובעבודה הוא דע"י בירור הנה"ב אזי גדול ורב כחו שיכול לבוא למדריגה היותר גדולה משפיכת הנפש והו"ע מסירה אך תחלה צריך להפך כחות הנה"ב, והענין דהנה האדם יש לו כחות נעלים מאד ראי' ושמיעה חכמה מוחא בינה ליבא ובהם יכול לעבוד את הבורא ולהיות כלים לאלקות, שמיעה להיות שמע ישראל ובבחי' ראי' איזהו חכם הרואה כו' ולבוא לאסתכלא ביקרא דמלכא שהו"ע כמו שהוא יש האמיתי ולא הארה בעלמא אך תחלה צריך להפך אותם שלא להיות כלים לרצון דנה"ב להיות עוצם עיניו מראות ברע ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם כו' כמ"ש תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תנצורו ויש בו קרי וכתוב תרצנה ותצרנה והוא הכל אחד כי תרצנה הוא מלשון רצון שיש לו רצון לאלקות עי"ז נמשך לו שמירה מלמעלה שלא יקרב אצלו הרע וע"י השמירה יבוא לרצון

ספר תרל"ה – חלק ב

תקלה

הגבוה עוד יותר וע"ז יבוא למדריגה כזו אשר בעשותו מצות ה' ישעבד כל כחותיו לקיים רצון הבורא ית', וכמ"ש הרמב"ם בפרקי הצלחה שנתקיעת שופר ידע הרגל שהוא הולך לתקיעת שופר והיד שהוא עושה מצות שופר ובמחשבה יחשוב שהוא רצונו והלב רצה לקיים רצונו, וזהו מ"ש בשו"ע שבמצות תפילין ישעבד מוחו ולבו וענין השעבוד שהוא מקושר ומשועבד לו עד שלא יעשה דבר זולתו וכמו אדם המשועבד לחבירו אם יבקש אותו זולתו לעשות איהו דבר הרי יאמר איני יכול כי הוא משועבד שהרי הוא שכיר יום ועד"ז יהי משועבד למצותיו עד שלא יעשה כל כחותיו שום פעולה אחרת וזה"ע מסירה וע"י משיכה יבוא למסירה, אך בדרך פרט יש מדריגות בהמה דקה במשיכה ובהמה גסה במסירה, דקה היינו דקות הרע, וגסה היינו גסות הרע, ובד"כ דקה הוא תאוות היתר, ובתאוות היתר יש ג"כ ב' בחי' יש תאוות היתר אשר הם בעצם מותרים ויש תאוות היתר הקרובים אל האיסור וכמארז"ל מן ההיתר ישיאנו אל האיסור והיום אומר לו כך ומחר אומר לו כו', אך דרך כלל כל התאוות היתר יכולים להתברר אם לא עכשיו יברר לאחר זמן, ואם לא הוא בנקל לאחר לברר אותם, אבל תאוות איסור קשה לברר אותם ומ"מ בל יאמר נואש ח"ו כי מסירה מועלת כי אין לך דבר שעומד בפני התשובה ומסירה למסור כל הכחות לו ית' ה"ז תשובה גדולה ובד"כ בין בתאוות היתר ובין תאוות איסור שניהם נק' חולה אך בחולה יש ג"כ כמה מדריגות שיש חולה שהוא בגימט' מ"ט שזה נק' ג"כ חולה שחסר לו שער הגורג, אך זהו חולי הנפש שהוא חולי רוחני' ובגוף יש עוד ב' מיני חולאת חולה שאין בו סכנה הוא תאוות היתר וחולה שיש בו סכנה הוא תאוות איסור לשניהם יש רפואה, לתאוות היתר די במשיכה, ולתאוות איסור צריך מסירה דוקא ולכן מסירה מועלת אפי' ברה"ר כי עש"י הגם שהוא רובו רע מ"מ הרי ניתן בו הכח להגביר הטוב על הרע, אבל רה"ר הר"ע טורי דפרודא שהוא מקור עמקי הקליפות מ"מ בל יאמר נואש ח"ו שמסירה מועלת אפי' ברה"ר, אך בין משיכה ובין מסירה הוא רק לנה"ב, אבל אשה שהיא הנפש מצ"ע נקנית בכסף בשני מיני אה' כסף הוא מלשון נכסוף נכספתי שהיא אהבה שמלמטלמ"ע וכמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' שהוא הניתן מלמעלה, ובשטר הם אותיות התורה, ובביאה הר"ע פנימי' התורה שע"י נעשה יחוד פנימי ונמשכת בפנימי' נש"י, ופי' נקנית הוא כמו אדם הקונה דבר מחבירו שיצא מרשות המוכר ונעשה של הקונה כך הוא פי' נקנית שניקנית להקב"ה שנעשית שלו לגמרי וכמארז"ל ע"פ כי בועליך עושייך אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי, וכריתות ברית היינו שנעשית שלו שהרי היא אסורה לאחר אך מחמת שהאדם יש בו נה"א ונה"ב, הנה"א שהיא אשה נקנה ע"י אלו הג' דברים, והנה"ב שהיא בהמה נקנית או במשיכה או במסירה.

שמת תשמח ריעים האהובים כשמחך יצירך בג"ע מקדם, וצ"ל דמשמע מזה שעיקר המכוון מהשמחה דח"כ שיהי' כמו שהיצירה הוא בג"ע וצ"ל איזה יצירה הוא בג"ע, אך הנה איתא בכהאריו"ל דבג"ע שם הוא יחוד הנשמות נשמת אברהם ושרה לצורך הולדת נשמות נשמת הגרים, וצ"ל הלא בג"ע שם נשמות בלא גופים ואיך שייך לומר שם הולדה, אך הנה עיקר ההולדה הוא מוליד בדומה לו שהוא השפעה פנימי', ולהבין זה הנה אנו רואים שכל הכחות שישנו בגוף נמשכים מעצם הנפש ונעשים ע"י כחות הנפש, ויובן זה דהנה ארז"ל כלום אדם רואה מתוך הלבן שבעין אלא מתוך השחור שבעין ומאין בא הראי' להשחור בשלמא הלבון הוא בהירת אבל השחרות איך יכול להאיר אלא שהנפש פועל כ"כ עד שיזדכך השחרות ומאיר והגוף בלא נפש הוא כאבן דומם אלא שהוא החיות שבנפש וכן היד יש בו כח לצייר ולכתוב, והלא היד בעצמו אינו יכול לעשות כלום אלא שהוא ע"י החיות שבנפש שיש ביד שכאשר היד חי הוא פועל זה [ובל"א די לעבעדקייט וואש בי שטייט אין האנט טוט דאָס] וכן כח ההילוך אפי' המוח שמשכיל השכלות הוא ג"כ ע"י חיות הנפש דוקא שהרי אנו רואים בשעה שהאדם ישן יכול להרכיב שני דברים הפכים בנושא אחד אשר כאשר יקוץ נשמתו יפלא בעצמו על הדבר הזה, והלא בשעת השינה ישנו המוח ומאין בא הכח המדמה אלא מפני שמסתלק חיות הנפש ולא נשאר כ"א קיסטא דחיותא והמוח בעצמו בלי גילוי הנפש אין יכול לפעול כלום, והנה בהשפעת חיות הנפש יש ב' בחי' השפעה פנימי' והשפעה חיצוני', ומהשפעה חיצוני' יובן השפעה פנימיות, והענין דהנה אנו רואים שיש לך אדם שמבין השכל הדק היטיב ומ"מ אינו יכול להסביר לזולתו להבינו זה השכל, ולכאורה יפלא מדוע הוא כן, אך הענין דהנה כל דבר שכל כאשר נצרך לבוא לידי גילוי השכל להסבירו היטיב צריך להיות הלבשה בדבר הגבוה מהשכל בכדי שיבוא השכל לידי גילוי שהדבר המלכישו הוא הכלי להביא השכל לידי גילוי והם האותיות ששרשם מקדמות השכל ולכן יכולים להביא השכל לידי גילוי, ומי שחסר לו חוש ההלבשה זה הגם שמבין בעצמו השכל מ"מ אינו יכול להסבירו לזולתו וכמו למשל המחליף פרה בחמור שיש מלמד טוב שיכול להסבירו גם לתינוק קטן ויש מלמד שבפ"ע הוא מבין אבל אינו יכול להסבירו, והנה כללות ענין השפעת השכל הוא השפעה חיצונית שהרי השכל כמו שהוא אצלו אינו יכול לגלות אותו כ"א חלק היותר אחרון דוקא

הנחת החזור . . . שמת תשמח: נדפס מכת"י 6221 694.

לכללות המאמר — ראה ד"ה להבין ענין זיווג נשמות בג"ע במאמרי אדה"ז ענינים ע' קנא ואילך. ספר

המצות להצ"צ מצות פרי' ורבי' פרק ב' (ג. א ואילך).

שבת הנ"ל: פ' תבא. — ראה לעיל ע' תבא הערה 2.

ספר תרל"ה – חלק ב

תקלז

שהרי גילוי השכל הוא ע"י הדיבור ודיבור הוא כח אחרון שבנפש שהוא חלק עשירי במספר ולא באיכות שהרי יש בנפש עשר כחות שהם ע"ס וכל א' הוא פרצוף בפ"ע כמו פרצוף חר"ב ובדיבור יש בו פרצוף שלם ומה שמשפיע הוא חכ' שבדיבור וע"י ההשפעה יעשה בזולתו חכ' בעצם וא"כ ה"ה השפעה חיצונית ולכן אנו רואים שהשפעת השכל להבינו אינו שייך כ"א למי שיש לו בעצמו שכל אבל למי שאין לו בעצמו שכל אין שייך להשפיע לו שכל [ובל"א א קאפ קען מען ניט ארויף שטעלין] והוא מפני שאצל המשפיע הרי זה השכל שכל פרטי ואינו יכול המקבל לקבל כ"א כאשר יש לו בעצמו שכל שהוא כלל אז יקבל גם הפרט, אבל הפרט בלי שיש לו כלל א"א לקבלו, אך הנה כ"ז הוא השפעה חיצונית מכחות הנפש, אבל ענין ההולדה הוא מוליד בדומה וא"כ ה"ה מוליד בדומה לו ממש פרצוף שלם מוחין ומדות וא"כ ה"ה המשכת עצמיות הנפש אלא שמתגשמת בהגשמת הטיפה הגשמי בכדי שיוכל להיות הולדה, ואדרבה הרי אפ"ל שיהי' יפה כח הבן מכח האב וגם זה הוא מכח האב דאם לא הי' בהאב לא הי' אפשר להיות בהבן אלא שהוא אצל האב כהעלם ואינו נגלה לנו וכידוע שהמקיפים נמשכין מן האב והפנימים מן האם וממקיפי' האב נעשה אצל הבן פנימי, והנה כמו שבהשפעה חיצונית צ"ל שהמקבל יהי' לו שכל דבלא כלי א"א לקבל, כמ"כ בהשפעה פנימיות מעצמיות הנפש צ"ל כלי לקבל זה ההשפעה, וע"פ קבלה הוא יסוד דנוק' שקולטת הטיפה בתוכה וכמו למשל בהולדה הגשמיות דכאשר נשתהה הטיפה בבטן האם ע"ז נעשה הולדה זוקא, אבל השפעת הטיפה בלא בטן הנוק' א"א להיות הולדה, ומה יובן ענין ההולדה שבג"ע דמה הנשמה המלובשת בגוף שהיא רק הארת הנפש תוכל לפעול כ"כ בגוף עד שיהי' מוליד בדומה לו מכ"ש בג"ע ששמה הוא עצמיות מהות הנשמה מכ"ש וק"ו שיוכל להיות הולדה, וענין ההולדה בג"ע הוא להוליד רצון ותשוקה בנש"י לאלקות, ולכן אנו רואים שיתעורר פתאום אצל האדם איזה רצון ותשוקה לאלקות ומאין בא לו זה ולמה לא רצה תחלה אך זה נמשך מזיווג הנשמות בג"ע שהוא זיווג רוחני בכדי לפועל הולדה רוחני בנשמות המלובשים בגוף, וזהו מ"ש להוליד נשמות הגרים כי גרים הם ניצוצי נה"ב ועיקר הכוונה הוא ההולדה למטה בגשמיות אך בכדי שיהי' בההולדה הגשמי הולדה רוחני שיהי' כח בהבנים להיות להם רצון ותשוקה לאלקות הוא ע"י זיווג שבג"ע.

וזהו שמח תשמח שיהי' השמחה למטה שענין השמחה הוא גילוי כשמחך יצירך בג"ע ששם הוא עיקר הרצון לאלקות כן יהי' למטה רצון לאלקות, והמסייעים לזה הם הריעים האהובים כי ריעים הם חר"ב ובחור"ב יש ג"כ ב' מיני יחודים הא' יחוד חיצוני דחר"ב לחדש הישינות והב' הוא יחוד פנימי דחר"ב לצורך הולדות נשמות חדשות שהוא עצם החכ' שמשם שורש התורה כי אורייתא מחכ' נפקת מעצם הבינה והוא יחוד וחיבור האין דחכ' עם היש דבינה

כמ"ש להנחיל אוהבי יש, והם השושבינים המסייעים שיהי' הולדה למטה ע"י הזיווג דג"ע שהם הממשיכים גילוי הג"ע שיומשך למטה כי שרש הג"ע הוא הגבה למעלה ממדריגת חו"ב והענין דהנה פ"י בג"ע מקדם הוא מדריגה גבוה מאד כי פ"י קדם הוא דבר הקדום אשר אין שייך לומר ב' ראשית כלל כי החכ' נק' ראשית שהוא מקור לסוף, שהוא העשי' והחכ' היא הראשית, ולכן מתחלת התורה בבראשית ופ"י הת"י בחוכמתא ברא, ומסיים אשר ברא אלקים לעשות שהחכ' היא מקור לעשי' אבל קדם הוא כמ"ש ומקדם אשר לא נעשה, ועיקר הכוונה שיהי' השמחה למטה כמו בג"ע כמו שהוא במדריגת קדם והשושבינים ומסייעים לזה הוא כללות סדר ההשתלשלות ריעים הם חו"ב ונשמות שבג"ע הם ז"א ומל' אך זהו כמו שהוא בג"ע שהוא מקור לעשי' שהג"ע הוא תחלת העשי' והם המסייעים שיהי' ההולדה והשמחה כמו שהוא בג"ע כמו שהוא במדריגת קדם.

 בס"ד. הנחה

כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, וצ"ל דמשמע שעיקר הסיפור דיצי"מ יהי' לע"ל והלא יש מחלוקת בדרז"ל אם מזכירים יצי"מ לע"ל, אך בכדי להבין זה צ"ל שרש ההפרש בין משיכה למסירה, כי משיכה הוא שרגליו נגזרים ע"ג הארץ, ומסירה הוא דבר הנמסר מיד ליד, ואפ"ל זה בבי' אופנים, הא' הוא כי משיכה הוא שעדיין יש לו איזה התקשרות בעניני העולם אך מ"מ יכול לבוא ע"י משיכה למדריגה גדולה מאד, והענין הוא דהנה ארז"ל ע"פ אדם ובהמה תושיע כו', בני אדם שהם ערומים בדעת באדם ונמשכין אחריו כבהמה, וצ"ל מהו המעלה דבהמה, אך פ"י בהמה הוא בהמה רבה שלפני אצי' וכמ"ש בלק"ת פ' עקב בשם הע"ח שכל הפרצופים עליונים של א"א ואו"א וזו"נ יונקים תחלה מבי' דדי בהמה ונק' האור שלמעלה מאצי' בשם בהמה ע"ש שהוא למעלה מן הדעת שאין זה מכלל מדריגת דעת וה"ז כמו הבהמה אך הבהמה הוא למטה מן הדעת ובהמה בגימט' ב"ן ויש בחי' ב"ן עד רום המעלות ופ"י נמשכין כו' כבהמה הוא כמארז"ל אם פגע בכך מנוול משכהו לבהמ"ד מתוך שלא לשמה בא לשמה, ופ"י לשמה לשם התורה המשכת א"ס שלמעלה מאצי' שהוא בהמה רבה בתורה שהוא אצילות כי אורייתא מחכמה נפקת שהוא בחי'

כימי צאתך : נדפס מכת"י 694 6221. והוא המשך לד"ה משנה דקידושין כו' האשה ניקנית שנדפס לעיל ע' תכא ואילך. והנחה מד"ה הג"ל לעיל ע' תקל ואילך.

אדם וע"י משיכה ממשיכים מבהמה רבה באדם, וזהו אדם ובהמה כו', אך מסירה היינו למסור כל כחותיו לאלקותו ית' לו לבדו בלתי שום תערובות זר ח"ו וע"ז יבוא למדריגות שנאו רע שהרי שנאו אצלו בתכלית וכמו ערך הריחוק בין מי שיש לו איזה אחיזה עדיין ברע למי ששונא הרע לגמרי כן הוא ההפרש בין משיכה למסירה כי מסירה הוא ממוצע שע"י יבוא למדריגת שנאו רע, ועוד אפ"ל שענין מסירה הוא מדריגת דילוג וכמ"ש במד"ר ע"פ מדלג על ההרים שהקב"ה דילג על הגאולה כמ"ש במד"ר אני דילג על הקוצין ועל האביונות, וענין הדילוג הוא גילוי שלמעלה מסדר ההשתלשלות, והענין דהנה איתא בפדר"א עד שלא נבה"ע ה"י הוא ושמו בלבד, ובעה"ק עד שלא יאצל עולם האצילות וצ"ל דקודם ברי"ע מי קראו בשמו ולמה ה"י נצריך להשם, ומכ"ש כאשר לא נאצל עולם האצילות בודאי אי"צ להשם, אך הענין דהנה בבריאת עולם כתי' בראשית ברא אלקים שבריאת עולמות הוא ע"י ש' אלקים שה"ע התלבשות כה"פ בנפעל ול"ב פעמים אלקים כתי' במע"ב ושם אלקים הוא מקור העולם וההסתר שמסתיר שיה"י נראה העולם ליש ודבר ולכן מותר בעשיית מלאכה בשימה"ח דלכאורה צ"ל הלא כתי' לית אתר פנוי מיני' ומאן דמחוי במחוג קמי מלכא קטלא חייב וא"כ האיך מותר בעשיית מלאכה, אלא ההיתר הוא מפני שהוא העלם והסתר עד שאין נראה כלל הכח אלקי והגם דכתי' ואין אלקי' עמדי אך זהו לגבי' דוקא אבל לגבינו הוא העלם והסתר אך ש' הוי' הוא גילוי והגם כי פ"י ש' הוי' הוא מלשון מהוה ועיקר ההתהוות הוא ע"י שם הוי' אך ההתהוות ממנו הוא בדרך מאליו וממילא וכמ"ש יהללו כו' ונבראו, ולכן שינו הנוסחא הישינה שה"י כתוב בה אתה הוא משלא בראת ואתה הוא משבראת, ותיקנו אתה הוא עד שלא נברא ואתה הוא משנברא כו' והעיקר כזה הנוסחא כי פ"י בראת הוא התלבשות כה"פ בנפעל וזה אין שייך כ"א בשם אלקים דוקא, אבל בשם הוי' אינו שייך לומר כ"א ל' ונבראו, והנה בשבת הוא גילוי שם הוי' כמ"ש שער החצר הפנימי' הפונה קדים סגור יה"י ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח, וימי המעשה ויום השבת הוא ר"ת שם הוי' ובשבת יפתח שנעשה פתוחה וגילוי משם הוי' מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט ופ"י קדים הוא כמ"ש מקדם אשר לא יעשה שהוא מדריגה שלמעלה מהיות מקור לעשי' ובשבת מאיר ומתגלה שם הוי' כמו שהוא במדריגת קדם ולכן אסור בעשיית מלאכה בשבת אך עיקר גילוי שם הוי' נעשה ע"י מ"ת וכמ"ש פב"פ דיבר הוי' עמכם כי דיבורו של הקב"ה חשיב מעשה וע"י דיבורו נעשה שם הוי' בכא"א מישראל והנה שם הוי' יש בין בעולם ובין ישראל, והנה בעולם שם הוי' הוא כמו הנה יו"ד הוא כמ"ש אתה הוא חכים ופ"י אתה הוא עצמות אוא"ס שהוא סתום ונעלם, ופ"י הוא ג"כ סתום ונעלם, ובכדי שיתהווה מאוא"ס ב"ה מדריגת חכים הגם שהוא עדיין לא בחכמה ידיעא מ"מ הרי נק' בשם חכ' ואין ערוך לבחי' הוא ובכדי שיתהווה החכ' מא"ס ב"ה הוא ע"י צמצום דיו"ד שהוא רק נקודא חדא, וה"א הוא האורך ורוחב שנעשה מהצמצום כי

תמונת ה"א ראשונה א"י במקובלים שכותבים יו"ד וממנו ממשיכים הגג ואח"כ ממשיכים רגל הימין ואח"כ עושים רגל השמאל שכל האורך ורוחב נעשה מצמצום דהיו"ד וכמו למשל בנפש האדם תחלה נופל לו בריקת השכל ונק' בשם מעיין וממנו נמשך כל האורך ורוחב דהשגה והבנה שנק' בשם רחובות הנהר שהוא השגת השכל שהוא ההתבוננות, וא"ו הוא ששה מדות וכמ"ש לך כו' הגדולה כו' כי כל כו', ולך וכל הוא ענין א', אלא שההפרש הוא שלך הוא העלאת המדות מלמטלמ"ע וכל הוא המשכת המדות מלמעלמ"ט כי כל הוא בגימטריא חמשים כי חמשים שע"ב נבראו, ופי' שערי בינה כמו שהשער משמש כניסה ויציאה כן כניסת המדות הוא ביטול המדות לא"ס דלאו מכל אינון מדות איהו כלל, והיציאה הוא המשכת א"ס דלאו מכל אינון מדות למדות הוא ע"י שע"ב והוא"ו מדות נמשכים ג"כ מצמצום דיו"ד ולכן הוא"ו בראשו יו"ד, וה"א אחרונה הוא מל' דיבור עליון שנמשך מהמשכת הוא"ו ולכן בכתיבת ה"א אחרונה עושים תחלה וא"ו וממשיכים ממנו הגג ואח"כ רגל השמאל וזהו ש' הוי' בכללות השתלשלות עולמות, וכן הוא בנפש ג"כ דהנה ה"א אחרונה הוא תפלה שהר"ע שפיכת הנפש וכמ"ש ואשפוך את נפשי לפני ה' שהוא ענין מסירה שהוא מס"נ ועי"ז מגיע למדרגה שהוא לפני הוי' דהנה כת"י וצדקה כנחל איתן, נחל הוא וא"ו וכמ"ש כל הנחלי' הולכים אל הים שכל המשכות שבוא"ו נמשכים אל הים שהוא ה"א אחרונה מל' וצדקה שהיא התפלה מל' הוא כנחל איתן שהוא ח"ס שבכתר כי איתן כמשמעו קשה מדרגה שאינו יכול להיות בבחי' גילוי, והוא"ו הר"ע התהפכות המדות לאלקות והה"א ראשונה הוא בינה ליבא שהר"ע גודל ההתבוננות בגדולת הבורא ית' וכמ"ש מה רבו מעשיך שהוא ריבוי התהוות הנבראים ריבוי מינים בדומם וריבוי מינים בצומח ובחי ומדבר, ומה גדלו קאי על התהוות הנבראי' הגדולי' שהמלאך בשליש העולם עומד, ויש בזה ב' פירושים א' שהמלאך הוא שלישי מהעולם או שכל העולמות הוא שלישי מהמלאך וע"י ההתבוננות עי"ז נעשה התפעלות המדות, והיו"ד הוא ביטול הרצון שלמעלה מהטו"ד והר"ע הנקודה האמיתית שיש בכאו"א מישראל ולכן אפי' קל שבקלים יכול למס"נ על קדה"ש ולכן שם שמים שגור בפי כל אפי' נשים וע"ה והיו"ד הוא העיקר כי היו"ד מורה על תמידית ההתהוות וכמו ככה יעשה איוב, ועוד כי היו"ד מורה על האצי', כי אבא עילאה מקנן באצי' וזה"ע שם הוי' שבנפש, ובמ"ת כתיב פב"פ דיבר הוי' עמכם ופי' עמכם היינו מהות בפ"ע כ"א לא הוי' מהות בפ"ע לא הוי' שייך לומר עמכם וע"י מ"ת מתגלה שם הוי' בנפש, ואח"כ ממהות נעשה ביטול המהות וזהו התחדשות ולכן התפלה שהיא שפיכות הנפש ביטול המהות מגעת למדרגת לפני הוי', אך כ"ז הוא שם הוי' שבסדר השתל' אך קודם שנבה"ע הוי' הוא ושמו בלבד, ופי' שמו הוא הכח להתהוות שם הוי' שהוא עד שלא נאצל עולם האצי' ג"כ כו', בכללות עולמות א"ק הוא אדם דבריא וא"י בע"ה שיש כדוגמות עתיק לעילא מן גלגלתא דא"ק וזהו אצילות דכללות והשם הוא הגכה

גם מהאצילות כי השם הוא הכח והיכולת כמו שהוא כלול בא"ס שהר"ע
ההשערה שאינו עדיין שיער בכח שהוא המדידה כ"א השערה בלבד, ובוה יובן
מ"ש כימי צאתך מאמ"צ אראנו דכמו שיצ"מ הי' הכנה שיתגלה גילוי שם הוי'
במ"ת בן כללות העבודה דעכשיו הוא הכנה שיתגלה שמו שהי' כלול בעצמותו
וזה"ע נפלאות כי פי' נפלאות הוא נו"ן פלאות, נו"ן הוא שע"ב כי חמשים שע"ב
נבראו ומ"ט נתגלו למשה ושער הנו"ן לא נתגלה לו כ"א בעת הסתלקותו ולכן
עליונים שלמעלה מהשער הנו"ן שהוא עצם החכ' נדמה להם שהוא למטה
שהשער הנו"ן הוא למעלה מהם, ולתחתונים שלמטה מהשער הנו"ן נדמה להם
שהוא למעלה מהם, ופלאות הוא ל"ב נ"ח כמ"ש בס"י בל"ב נתיבות פליאות חכ'
כו' והנה ל"א נתיבות יכולים לבוא לידי גילוי וכמ"ש ויקרא לו אל אלקי
ישראל אל הוא ל"א נתיבות ולכן ארז"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י
עולמות שהוא כנגד ל"א נתיבות שכל א' כלול מיו"ד אבל על נתיב הל"ב
כתיב נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה שאפי' מלאכים האומרים איה כו'
אינם משיגים אותו ולע"ל יתגלה השער הנו"ן דבינה ונתיב הל"ב דחכמה כמו
שהוא בשם הוי' שכלול בעצמותו ויהי בבחי' רא"י.

וזהו כימי צאתך מאמ"צ שיתגלה שם הוי' דלתתא, אך כל העבודה דעכשיו
הוא עדיין בבחי' שמיעה כמ"ש הסכת ושמע ישראל ואינו דומה שמיעה
לרא"י כן לע"ל יהי' ג"כ גילוי שם הוי' דלעילא ויהי' בבחי' אראנו רא"י ממש,
וזה"ע הדילוג שהוא גילוי שלמעלה מסדר ההשתל' שהוא נמשך ע"י העבודה
דמסירה והגם כי ע"י משיכה נמשך ג"כ בהמה רבה שלמעלה מאצי', אך
המשכה הוא בסדר ההשתל' באדם העליון דתורה אבל ע"י מסירה נמשך
הגילוי דשם הוי' שלמעלה מסדר ההשתל' למטה דוקא, אך הדילוג הוא עדיין
ברגל אחד, והקיפוף הוא בשתי רגלים וכמ"ש מקפץ על הגבעות וגבעות ארז"ל
שהן האמהות כי שלשה הטעימן מעין עוה"ב שנאמר בכל מכל כל, ולכן כתי'
באברהם כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה שהוא מעין עוה"ב שאז יהי'
בבחי' איח עט"ב ולכן הוא בשתי רגלים, אבל עכשיו הוא עדיין הדילוג ברגל
א', אך ע"י העבודה דעכשיו במס"נ שהוא ענין המסירה ע"י יהי' לע"ל אראנו
נפלאות.

בט"ד פ' כי תבא שבת חתונה חרל"ה הנחת החזר

שמח תשמח ריעים האהובים כשמחך יצרך בג"ע מקדם, הנה משמע מזה הלי' שעיקר הנושא הוא שיהי' עלי' כמו שהיתה הנשמה בתחלה בג"ע וצ"ל הלא ידוע שהירידה היא ירידה עצומה וא"כ ע"כ צ"ל לצורך עלי' ובאמת הוא לצורך עלי' והעלי' גדולה למאד, שמתעלית מאד לאין שיעור וא"כ לפי"ז המא' שתתעלה כמו שהיתה בג"ע למה ירדה, גם צ"ל דהנה ידוע דפי' ריעים הם חו"ב וכמ"ש אכלו ריעים ופי' בזוהר ריעים לעילא חו"ב וא"כ צ"ל דע"י ירידת הנשמה בגוף וע"י יחוד חו"כ נעשה שמחה גם בחו"ב ופי' שמחה הוא גילוי וע"כ שמתוסף כ"כ גילויים עד שנעשה שמחה גם בחו"ב, וצ"ל מהר"ע הגילוי הגדול. ועוד דהנה ידוע דשורש השמחה הוא בנינה וכמ"ש אם הבנים שמחה ובחכ' אין שייך שמחה וזהו ההפרש בין שבת ליר"ט כי יר"ט הוא גילוי מוחין דאימא ולכן נק' מועדים, ושבת הוא מוחין דאבא ולכן אין בו שמחה כ"א עונג וכמ"ש וקראת לשבת עונג ובדרך כלל הר"ע מנוחה ובזה הנוסח אמרו תשמח ריעים וא"כ נעשה שמחה גם בחכ' וע"כ צ"ל שמתוסף כ"כ בגילוי עד שנעשה החכ' בערך הבינה עד שנוכל לו' בו שמחה ע"י שמחת חו"כ, וצ"ל למה דוקא ע"י שמחת חו"כ. וגם צ"ל כפל הלי' שמח תשמח, שמח הוא שמחת חו"כ בעצמם ותשמח משמע לאחרים שהר"ע פועל יוצא. וצ"ל למי משמחים. אך אפ"ל שמח הוא שמחת חו"כ תשמח הוא לריעים האהובים שע"י נעשה שמחה גם בחו"ב, ובכדי להבין כ"ז צריך להקדים מה שמצינו שלפעמים ארז"ל שהתו' נק' חתן וכנסי' בשם כלה וכמארז"ל ע"פ ביום חתונתו זו מ"ת, ולפעמים ארז"ל ע"פ תו' צוה לנו כו' מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה שנשי' הם בחי' חתן והתו' נק' בשם כלה, ואיך הוא זה. וגם צ"ל, דהנה ידוע ענין כלה הוא בחי' מקבל ופי' כלה הוא כל ה"א, כל היא מדת היסוד וה"א הוא מל' כנ"י מקור נשי', ה' דהבראם, וההשפעה נשפע מיסוד למל', ובמ"א נתבאר שפי' כל הוא מלשון כללות שכללות השפעה דע"ס נשפע ע"י היסוד, ועכ"פ כלה הוא בחי' מקבל, וא"כ אם הי' מתעלית להיות בשוה למדרי' חתן הוא ג"כ עלי' גדולה מאד, ומכ"ש כאשר מתעלי' להיות במדרי' חתן והתו' נק' כלה בחי' מקבל הי' עלי' לאין ערוך וצ"ל ע"י מה הוא העלי' כ"כ. אך הנה אי' בזוהר תלת קשרין מתקשראין דא בדא וכולהו דרגא על דרגא סתים וגליא ישראל ואורייתא וקוב"ה, ואופן החיבור אפ"ל בב' אופנים אופן הא' הוא שהגלי' דנשי' מתקשרא לגלי' דקוב"ה ע"י הגליא של תורה והסתום דנשי' לסתום

פ' כי תבא . . . שמח חשמו: נדפס מכת"י 694. והוא הנחה מד"ה זה שנדפס לעיל ע' תכד ואילך.
שבת חתונה: ראה לעיל ע' תכא הערה 2.

ספר תרל"ה – חלק ב

תקמג

דקוב"ה ע"י הסתום דתו, ואופן הב' הוא שהסתום דנש"י מתקשרא לגליא של התו' וגליא וסתים דתו' הוא אחד והם מתקשרים לגליא דקוב"ה. עכ"פ איך שיהי' הקישור דנש"י לקוב"ה הוא ע"י התו', ובתנדב"א אי' שני דברים קדמו לעולם תו' וישראל דרכו של בנ"א לומר התו' קדמה אומר אני ישראל קדמו, ואדמו"ר הביא רא"י לזה שכל התו' מלא דבר אל בנ"י צו את בנ"י ואם לא הי' ישראל קודם למי מדברים ונמצא שישראל קדמו וצ"ל תחלה הסתום וגליא דנש"י, והענין דהנה ידוע שהנשמה היא חלק אלוהי' ממעל ואין שייך בה שום חטא ועון וירדה להתלבש בגוף בעולם העשי' ונה"ב המעלים ומסתיר לגמרי שהגוף ונה"ב בעצמם בלי שקוע בתאוות הם חשך כפול כי הגוף ונה"א הוא כמו שמניחים אבן טוב בשק שהשק מסתיר על בהירות האבן טוב וכן השמש מתפשטת ומאירה וכאשר ישימו שק נגד השמש הרי מסתיר על אור השמש אך אין אנו משיגים כ"א רק בהירות אבן טוב אבל באמת הנשמה בעצמה היא אור בהיר והגוף שהוא מד' יסודות מסתיר עלי' כמו לבוש שק ושק הוא מספר ד' מאות שהם הד' מאות איש דעשו, והנה"ב הוא ג"כ הסתר גדול כי הנה"ב הוא כח המתאוה שהוא הרצון לדבר ואפי' בקדושה הוא ג"כ יש שהרי אה' הוא יש מי שאוהב אלא מפני שמ"מ הרי יש לו אהבה לאלקות ה"ז ביטול היש לאין, אבל כאשר מתאוה לגשמיות ה"ז גופא שיכול להיות מתאוה לדבר גשמי ויש לו אחיזה לגשמיות ה"ז הסתר גדול ומכ"ש כאשר מצייר בו ציורים רעים לאהוב דברים זרים ונפרדים שאז הוא רע גמור וה"ז הסתר גמור. ולזה תיקנו לאדם בקומו בבוקר לומר מודה אני לפניך וענין ההודאה הוא בלי השגה שכאשר משיג הדבר אין שייך הודאה אלא מפני שבקומו מיד ה"ה ברי' חדשה ואין לו עדיין התבוננות ומיד בעמדו מתעורר אצל האדם רצונות לומר זה הוא רוצה וזה הוא מוכרח וזה הוא מורגל ולזה תיקנו לומר מודה אני דע"י ההודאה שמודה לאלקותו ית' הוא נעתק מרצונות זרות אך זה הוא כללות האדם ובפרט יש באדם חלק הגל"י וחלק הסתום, גל"י הם כחות הגלויים שנראה לכל כמו כח הרא"י ושמיעה, וסתים הוא מח' שמכוסה ונעלם מזולתו כמו המח' שמכוסה מהזולת שהרי אדם יכול להעמיק במח' עד שנראה לכל שהוא מעמיק במח' אבל אינו מושג לזולתו המח' פרטי' מה הוא מחשב באפשר שהוא מחשב התבוננות אלקות, ואפשר שהוא מחשב דברי תפלות וצריך לייגע א"ע להפך הנאות האלו לאלקות דהיינו בחלק הגליא להיות עוצם עיניו מראות ברע ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם כו' ובמח' להיות מלא התבוננות באלקותו ית', ויש עוד בחי' גליא וסתים באדם גליא הוא כח השגה שיש בכח האדם להשיג השגות וסתום הוא הכח שיכול לבוא ע"י השגה ללמע' מהשגה וכאשר מהפך הגליא לסתים שאמרנו תחלה לאלקות אז יכול לקשר הגליא דהשגה להסתום שלמע' מהשגה לסתום וגליא

דתורה, הגליא דתורה הוא ההלכות הערוכות לפנינו כשר פסול טמא טהור
 והמחליף פרה בחמור, וסתום הוא הלימוד כמו שהוא בג"ע וכמארז"ל קא
 מיפלגי במתיבתא דרקייעא אם בהרת קדמה כו' והרי אין שם בהרת גשמי' כי
 הבהרת אינו שייך כ"א באדם הגשמי ובג"ע הוא רק נשמות בלי גופים אלא
 שבג"ע הוא לימוד רוחני שענין הבהרת נת' בזוהר שהר"ע סגירותא דנהורא
 עילאה וזהו הסתום דתורה ומי שזוכה לטעום טעם גליא של תו' הוא זוכה
 לטעום טעם סתום דתו' ועי"ז יבא למדרי' טעמו וראו כי טוב כו' וענין הטעימה
 הוא כמארז"ל ג' הטעימן מעין עוה"ב ולעתיד יהי' גילוי אלקות וכמ"ש ונגלה
 כבוד כו' וראו וכמ"ש כי עין בעין יראו כו' ומי שזוכה לטעום טעם גליא וסתום
 דתורה יכול לזכות שיטעום טעם באלקות מעין עוה"ב כי הגליא של תו' פועל
 להפך היצה"ר וכמארז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבהמ"ד וכמארז"ל
 בראתי יצה"ר בראתי לו תו' תבלין, ועי" הסתום זוכה לטעום טעם באלקות,
 ולכן כל אדם יכול לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי ולכאורה הלא האבות
 הי' מרכבה כו' ואיך יכול כל אדם לבוא לזה אך כי האבות כל השגתם
 ועבודתם הי' בכח עצמם עי' עובדות ומס"נ שלהם בלא תורה, וזהר"ע מתנת
 ונתנת התו' שע"י התקשרות בתו' יכול כל אדם להגיע למדרי' ומעלת האבות
 ומפני זה נק' נש"י בשם כלה והתו' בשם חתן ע"ש דבכדי לבוא לטעימה
 באלקות הוא עי' התו', אך כ"ז הוא מחמת הנשמה המלובשת בגוף אבל הנה
 ידוע שלא כל הנשמה מלובשת בגוף שהרי המלאך בשליש העולם ומכ"ש
 שהנשמה שהיא גבוה הרבה ממלאך שהגוף קטן מהכיל אלא רק הארת ומקצת
 הנשמה מתלבש בגוף ועצם הנשמה נשארה למע' והיא רואה ממש וכמארז"ל
 אע"ג דאיהו לא חזי מזלייהו חזי ששמה היא הראי' מאל"י וממילא ומחמת זה
 היא קדמה לתו' ולכן אי' בכהאריז"ל שמי שזוכה לגילוי הנשמה הוא נעלה
 מגילוי אליהו ורוה"ק וכ"ש גילוי חיי' יחידה מקיפי הנשמה ומחמת שרש
 הנשמה נק' בשם חתן שהם משפיעים בתו'. והענין כי שרש התו' אורי'
 מחכמה נפקת ועל החכ' כתי' והחכ' מאין תמצא דכמו המוצא מציאה אינו יודע
 מאין הוא בא לו דאם הי' יודע לא הי' נק' בשם מציאה דתנן ואלו מציאות
 חייב להכריז כו' כמ"כ התהוות החכ' מאין דכתר הוא ע"ד מציאה שאינו משיג
 האין המהווה אותו, כי הנה אי' בת"ז אנת הוא חכים אנת הוא עצמיות ארא"ס
 שהוא סתים ונעלם והוא קאי על מדריגת אין דכתר עליון שהוא ג"כ סתים
 ונעלם ובכדי שיתהווה החכ' מאין דכתר שאין ערוך ולא ממהות זה כלל דהגם
 שהוא עדיין מדרי' לא בחכ' ידיעא מ"מ הרי נק' בשם חכ' ובכדי שיתהווה הוא
 עי' נש"י כי החכ' הוא רק חכמתו ית' והנשמה היא חלק אלוק ממעל ופי' חלק
 היא מהכלל והוא דבוק עדיין וא"כ היא כלולה ג"כ מחכמתו ולכן עי' נש"י
 יוכל להיות התהוות החכ', וכמ"כ כאשר נתהווה החכ' מחכ' הם ממשיכים תוס'
 אורות בחכ' אך הנה כתי' והוא כחתן חתן הוא מדרי' החכ' שנק' בשם חתן
 נחות דרגא שהוא ירידה והשפלה לגבי' להקרא בשם חכ' וכן התהוות החכ'

ספר תרל"ה – חלק ב

תקמה

ידיעא ממדריג' לא בחכ' ידיעא הוא ג"כ מדרי' חתן ובאמת גם האינ דכתר עליון שהוא מדרי' הוא, ג"כ אין ערוך לגבי' והוא ג"כ השפלה לפניו להקרא בשם אין שהרי הוא יש אמיתי ולכן הוא ג"כ כחתן דחכ', אך מ"מ הוא כחתן בכף הדמיון ולא חתן ממש ועיקר כח הנשמה להמשיך מעצמות אוא"ס לתו' הוא ע"י ירידתה בגוף דוקא וכמו המים כאשר בוקעין את כדור הארץ או נעשים מים חיים דוקא וכמ"כ הנשמה כאשר מתלבשת בגוף החומרי ובוקעת חשכת הגוף ע"י נעשה בבחי' מים חיים ומוספת אור לחכ' כי החכ' תחי' יש ב' פי' א' שהחכ' תחי' לבינה והב' שהחכ' תחי' ל' נפעל שמקבלת החיים ותוס' אור מלמע' מן החכ' ע"י המים חיים כנ"ל שמצד הנשמה. ובוזה יובן מארז"ל ע"פ על מה אבדה הארץ וארז"ל על שלא ברכו בתו' תחלה וזה א"א לומר כפשוטו, רק עיקר הפי' שלא ברכו מלשון בריכה והמשכה שלא למדו תו' לשמה לשם התו' להמשיך אוא"ס בתו' וכמ"ש בספר הבהיר דוד הי' מחבר תו' שלמע' בהקב"ה מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט, מלמעלמ"ט הוא המשכת א"ס בתורה, כי פי' הקב"ה הוא כמארז"ל שלש שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה ופי' ג' שעות ראשונות הוא המשכת ג"ר דעתיקא בתו', ומלמעלמ"ע הוא כי הנה נת' בפרד"ס שהחכ' נק' כח מה והוא מורכבת משני תיבות כח הוא התדבקות החכ' אל הבינה ומה הוא הביטול דחכ' להאינ דכתר. ודוד ע"י עסקו בתו' פעל כ"כ עד שיהי' מדרגת כח דחכ' כמו בחי' מ"ה דחכ', ועד"ו הוא פי' על שלא ברכו בתו' המשכת א"ס בתו' שממטלמ"ע ומלמעלמ"ט, וגם עכשיו יכול כל אדם לבא לזה והוא ע"י התפלה כי הנה התפלה נק' בשם סולם וכמ"ש סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה מוצב ארצה שמתחלת מדברים פשוטים שלא עשני עבד שלא עשני אשה ואח"כ הודו לה' וענין ההודאה הוא לנתק נה"ב מרצונות זרות ואח"כ פסוד"ו זמרה הוא מל' זמיר עריצים להכרית הקוצים והחוחים המונעים ומעכבים ומעיקים לנשמה ואם לא ההודאה בתפלה לא הי' אפשר להכרית הקוצים ואח"כ ברכות ק"ש הר"ע ההשתוות לשרפים ואופנים ולכאן היאך יהי' האדם שוה למלאכים אך הענין הוא דבאמת הנשמה היא הגבה למע' ממדרי' מלאך אלא שהגוף ונה"ב מסתיר וע"י שיכרית הקוצים והחוחים ע"י יכול להשתוות אח"כ למלאכים ועוד דשרש הנה"ב הוא משמרי האופנים וע"י שמספרים לו ששרשו עומד בביטול גדול לאלקות ע"י נעשה הזזה גם בנה"ב, ואח"כ ק"ש למס"נ בא' ויש ב' בחי' יח"ע ויח"ת, יח"ע הוא איך דקמי' כל"ח והוא ית' הוא יש האמיתי, אך זה ההתבוננות הוא לנה"א כי היא חלק אלוק' וא"צ לאריכות ההתבוננות כ"א כאשר ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף ובכדי שיבא גם הנה"ב למס"נ לזה תקנו יח"ת שהר"ע ביטול היש לאין וזהר"ע ועד בחילופי אתון אחד כי אחד הר"ע גילוי אלקות, ועד הר"ע העלם והסתר ומחליפין לנה"ב מגילוי על העלם כי הנה"ב אין יכול לבוא לאלקות מתוך הגילוי כ"א מתוך העלם והסתר שזה יוכל להבין גם הנה"ב ואח"כ יוכל לבא למס"נ ג"כ וכאשר מהפכים הנה"ב שיהי' בו מס"נ אזי

גדול ורב כח עד שבשמע יוכל לומר ברוך אתה היינו שיומשך מעצמות
 אוא"ס להיות שם הוי"ו ועי"ז נעשה ברכה והמשכה בתו', ובוזה יובן פי' שמח
 תשמח ריעים האהובים דעי"ז ירידת הנשמה ועי"ז שמחת חו"כ ממשיכים ממדרי'
 אנת בחכ' שהו"ע תוס' אורות בחכ' ועי"ז נעשה שמחה במדרי' רעים שהם חו"כ,
 אך צ"ל סוף המאמר כשמחך יצירך בג"ע ואם הכוונה שהעלי' הוא כמו שהי'
 בתחלה בג"ע למה ירדה הנשמה. אך הענין דהנה עיקר הכוונה שיתעלה
 למדרי' קדם שהוא הגבה מאד נעלה, והענין דהנה אי' במדרי' מלמד שהי'
 הקב"ה בונה עולמות ומחריבן וא' דין הניין לי ודין לא הניין לי ואא"ל חז'
 שהוא דרך מקרה דזה אינו שייך כ"א באדם שבונה בנין ואח"כ רואה שלא
 נתקיימה מחשבתו כמו שרצה וסותר אותו הבנין ובונה מחדש אבל לפניו ית'
 גלוי וידוע בתחלה מה שיהי' בסוף, אלא שהי' בכוונה בונה עולם התהו ע"מ
 לסתור שהו"ע שבה"כ וסותר ע"מ לבנות עולם התיקון וזהו"ע כללות הכוונה
 אשר ברא אלקים לעשות לתקן, וא"כ עולם התהו ה"ה מחדש וכן התיקון הוא
 מחדש ועי"ז ירידת הנשמה בגוף שבוקע חשכת הגוף ונה"ב עי"ז מגעת למדרי'
 קדם שהוא מדריגת ישן שאינו מחדש, וע"פ לשון השמות הוא כי תהו ותיקון
 הם שם ס"ג ומ"ה והם מחדשים אבל שם ע"ב הוא אינו מחדש וכמ"ש כל
 האזרח בישראל אזרח הוא מל' תושב והוא נמשך דוקא עי"ז בירור הגוף ונה"ב
 כי הכוונה שהי' באוא"ס הנק' קדם כבנין מסתירת התהו וכנין התיקון בשביל
 לעשות לתקן שהוא עי"ז בירור הנה"ב וכאשר מברר הנה"ב ובוקע חשכת הגוף
 אזי נשלם הכוונה כמו שהי' ברצוה"פ ועי"ז נעשה יתרון אור מתוך החשך
 ומאיר ומתגלה מדרי' קדם. וזהו שמח תשמח ריעים האהובים שע"י ירידת
 הנשמה בגוף ועי"ז יחוד חו"כ ימשיכו כ"כ תוס' אורות עד שיהי' גם בחכ'
 שמחה אך מאין הוא ההמשכה ועי"ז מה ממשיכים לזה אמרו כשמחך יצירך
 בג"ע מקדם כאשר נשלם הכוונה כמו שהי' במדרי' קדם או נמשך האור
 ממדרי' קדם ועי"ז נעשה שמחה גם בחו"כ מהתוס' אורות.

תקמוז

ספר תרל"ה - חלק ב

הוספות

•

הוספה א

ליקוט שיחות ורשימות אודות שנת תרל"ה

בכללי כשהי' בנו מהורש"ב נכנס אליו, גם שלא ליחידות, הי' לבוש אבנט. זמני היחידות שלו הי' לפנות בוקר, פארטאָג. ביחידות בראשית שנת תרל"ה א"ל, בתוך הדברים: דער וואָס ער איז שייכות צו וויסען סדר ההשתלשלות ואינו יודע אינו בסוג מדבר, כי בכל עת ובכל רגע דארף מען וויסען וואו די נשמה איז. ידיעת סדר ההשתלשלות היא מצוה וחובה.

* * *

הודי כ"ק אאמור"ר הרה"ק האָט מיר דערציילט, אַז יר"ד כסלו תרל"ה האָט אביו הוד כ"ק אאמור"ר הרה"ק מוהר"ש גערעדט וועגן דער הדרכה וואָס הוד כ"ק אדמור"ר האמצעי האָט על פי הוראת אביו הוד כ"ק אדמור"ר הזקן מדריך געווען די יונגע לייט וואָס זיינען געזעסן אין ליאזני.

הוד כ"ק אדמור"ר האמצעי האָט געזאָגט די מחונכים, אַז דער וואָס טוט ניט אין עניני עבודה מיט אַ הרגש פנימי און נאָרט זיך במעמדו ומצבו הרוחני נאָרט ער קיינעם ניט, ער נאָרט נאָר זיך אליין; איז ווי נאָריש איז דאָס אַ נאָר אַפצונאָרן.

דער חינוך וואָרט האָט געעפענט אַ חלון באַ יונגע לייט דורך וועלכן עס האָט באַ זיי אַריינגעשיינט דער אור השמש פון עבודה בדרכי החסידות, וואָט הוד כ"ק רבינו הזקן האָט מגלה געווען.

* * *

מענהי אאמור"ר לאאמור"ר ביחידות חורף תרל"ה: היצה"ר נקרא נה"ב לא

- (1) בהוספת הערות וציורים מהמח"ל.
- (2) ספר התולדות אדמור"ר מהר"ש (קה"ת, תשי"ז) ע' 81.
- (3) ספר השיחות תשי"א ס"ע 99 ואילך.
- (4) כ"ק אדמור"ר מהורש"ב נ"ע.
- (5) ראה אגרות קודש כ"ק אדמור"ר מהור"י צ"ח ע' תעז. ספר השיחות תרצ"ו – חורף היש"ת ע' 8. וש"נ.
- (6) ראה גם שיחת שמחת תורה תרפ"ה. באגרות קודש כ"ק אדמור"ר שליט"א ח"י (ס"ע כט ואילך. שם ס"ע צא) – הובא פתגם זה בשם כ"ק אדמור"ר מהר"ש נ"ע.
- (7) אגרות קודש כ"ק אדמור"ר מהור"י צ"ח ע' סו. הועתק ב"היום יום" כג סיון.
- (8) כ"ק אדמור"ר מהר"ש נ"ע.

מפני שהוא בהמה דוקא, כי לפעמים הוא שועל פקח שבחיות, וצריכים לחכמה מרובה להבין תחבולותיו. ולפעמים הוא מתלבש בלבוש צדיק תמים ענו ובעל מדות טובות.

בכל אחד ואחד הנה"ב שלו היא לפי מהותו הפרטי, ויש אשר מתעורר חשק גדול ללמוד חסידות או להתבונן היטב באיזה השכלה, ובאמת הנה זהו רק עצת היצר ומתחבולות נה"ב למנוע מעבודת התפלה וכדומה.

ונקוט האי כללא בידך וזכור אותו תמיד, כי כל דבר המועיל או מביא לעבודה בפועל, הנה כל מניעה שתהי' לדבר זה – אפילו אם המניעה היא מדבר היותר נעלה – הוא רק מתחבולותי של נה"ב.

וסיים אאמור"ר נ"ע: עד אז לא ידעתי אז עס קען זיין א פרומער נה"ב, ווער רעדט נאך א חסידישער נה"ב.

* * *

עסי איז געווען בא א פארבריינגען. הוד כ"ק אאמור"ר הרה"ק האט דאן געזאגט דעם המשך פון מאמר תקעו תר"ן, און דער פעטער רז"אי האט געזאגט דעם ויידנס מאמר ועשית ציץ. מען האט דאמאלט זייער גוט פארבראכט עס זיינען דאן געווען ר' יהושע חערסאנער, ר' אשר ניקאלאיעווער, און נאך. האט ר' אשר געבעטן דעם טאטן: רבי זאגט דעם מאמר, וואס דער רבי דער טאטע, האט געזאגט פורים קטן תרל"ה. דער טאטע האט זיך אנגעשפארט אויף די הענט און זיך שטארק פאנאנדערגעוויינט. נאכדעם האט מען געזונגען א הארציקן ניגון און דער טאטע האט געזאגט דעם מאמר וקבל היהודים.

אין דעם מאמר ווערט נתבאר, ווי אלע אידן זיינען דאמאלסט געשטאנען א גאנץ יאָר במסירת נפשׁו און מרדכי מיט זיינע כ"ב אלף תלמידים! האָבן מגלה געווען בא אידן דעם כח פון מסירת נפשׁ אז וואָס דער גוף ונה"ב וויל

(9) ספר השיחות קיץ ה'ש"ת ע' 161.

(10) ראה אודותיו: ספר התולדות אדמו"ר מהר"ש (קה"ת, תש"ז) ע' 22. ספר השיחות תרצ"ו – חורף ה'ש"ת ע' 55. שם ע' 239. ועוד. – נולד י"ט תמוז תרי"ח או תרי"ט (ראה ספר השיחות שם ע' 239 הערה 2) ונסתלק י"א מרחשון תרס"ט.

(11) ר' יהושע דאברוסקין. שו"ב בהרסון, ונודע בשם ר"י חערסאנער. חתנו של החסיד ר' דוד צבי (חן מצערניגוב) בווזג שני. מחסידי אדמו"ר מהר"ש ואדמו"ר מהורש"ב נ"ע. – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר השיחות קיץ ה'ש"ת ע' 49.

(12) ר' אשר גראצמאן. ממחונכי ר' הלל מפאריש ומחסידי אדמו"ר מהורש"ש ואח"כ אדמו"ר מהורש"ב נ"ע. התעסק בהגהת התניא דהוצאת ווילנא תר"ס. נפטר מרחשון ה'תר"פ (?). – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר השיחות קיץ ה'ש"ת ע' 28.

(13) ראה תו"א מגלת אסתר צו, א. ובכ"מ.

(14) ראה אסתר פ"ט, ד. ילקוט שמעוני אסתר רמז תתנו.

זאל מען דורך עבודה ניט וועלן, און דאָס וואָס דער גוף ונה"ב וויל ניט זאל
מען דורך עבודה יע וועלן און טאָן בפועל.

נאָכן פאַרבריינגען האָט מיר מיין מלמד ר' ניסוי' מבאר געווען דעם ענין
העבודה במסירת נפש לפי ערך הבנתי.

* * *

שביעי' של פסח תרל"ה האָט דער זיידע – כ"ק אאזמור' מוהר"ש –
געזאָגט: דער בעש"ט האָט געזאָגט אַז שביעי' של פסח איז דער מקור השמחה.
שמיני עצרת איז דער זמן השמחה און שביעי' של פסח – דער מקור השמחה.

* * *

במשך'י ששת השנים – משנת תרנ"ה עד שנת תר"ס – בשלשת חדשי
הקץ, מחצי סיון עד חצי אלול – בכל יום ויום מימות החול . . . הי' כ"ק
אאזמור' לוקח אותי לטייל כשתי שעות ולפעמים גם שלש שעות ויותר
ביום . . . ובטוילי פעם – בקיץ תרנ"ה . . . בהמשך הסיפורים סיפר לי את אשר
שמע מכ"ק אביו אאזמור' מוהר"ש בחדש אלול תרל"ה.

בהיותי בן י"ט שנה – התחיל כ"ק אאזמור' מוהר"ש לספר לכ"ק אאזמור'
הרה"ק – נחליתי מאד – ל"ע – ופעמים ושלש הביאו אלי את הרופא מומחה
מוויטעבסק הד"ר הייבענטהאל, וכשיצאתי מכלל סכנה הוכרחתי עוד לשכב
במטה כשלשה חדשים, ויום יום הי' כ"ק אאזמור' הרה"ק בא אלי לבקרני והי'
יושב אצלי כשתי שעות שלמות ולפעמים גם שלש וארבע.

ע"פ רוב הי' מספר לי אז את אשר עבר עליו כאותן השנים אשר הי' בבית
זקנו כ"ק רבנו הזקן ויספר לי את הספורים אשר שמע מרבנו הזקן מימי היותו
במעזריטש אצל מורו הרב המגיד זצוקלה"ה.

בעת הראשונה לבואי למעזריטש – ספר לו רבנו הזקן – לא הספיקה לי
הלילה להעלות על הגליון כל מה ששמעתי במשך היום. ביותר הייתי זהיר
לכתוב את הספורים ששמעתי מפי מורי ובנו ומהחבריא קדישא שרובם הי'
מזמן נשיאותו של מורנו הבעש"ט, שבכל ספור וספור הי' תוכן געלה בענין
המביא תועלת לעבודת השי"ת.

חבילות חבילות של כתבים היו לו לזקני – רבנו הזקן, – הן מה שכתב
בעצמו והן מה שרכש אצל חבריו החבריא קדישא במשך היותו במעזריטש,

(15) ראה אודותו: ספר השיחות תרצ"ו – חורף ה'ש"ת ע' 120. וש"נ. שם ע' 160.

(16) ספר השיחות קץ ה'ש"ת ע' 52.

(17) מאמר "אבות החסידות" ב"התמים" חוברת ב ע' מה-מו (ע, א-ב).

(18) כ"ק אדמיר הצ"צ נ"ע.

אבל רובם – כעשרים כרכים עבים מכורכים וכעשר חבילות ניירות בלתי מכורכים – נשרפו ויהיו למאכולת אש בשרפת ליאדי בשנת תק"ע"י בעת היות זקני רבנו הגדול בברזיטשוב¹⁹. רובם היו כ"ק של זקני, וגם היו הרבה העתקות. גם השו"ע שלו כ"ק נשרף אז וישאר רק חלק ממנו.

מורנו הבעש"ט – סיפר רבנו הזקן לנכדו רבנו בעל צמח צדק – נהג נשיאותו ברמה ובמשמעת חזקה ביותר, והכל הי' מסודר בסדר יפה. בכל עת ידעו מהנעשה בין המנגדים. בעת ההיא אשר ממעזיבוז לשקלאו או לוילנא היו צריכים לנסוע כמה שבועות הנה הי' קשר תמידי של עוברים ושבים, והפלא הגדול אשר אנשים צדדיים לא ידעו מזה.

(19) ראה אגרות קודש אדמו"ר האמצעי ע' רכה. וראה בטאון חב"ד גליון 32 ע' 12 ואילך. ביבליוגרפיה לספרי ההלכה של אדמו"ר הזקן (קה"ת תשד"מ) ע' כח.
 (20) ראה שיחת ש"פ תשא, תנשי"א. בטאון חב"ד שם.

הוספה ב

מזכרת דברים מעט הכמות ורב האיכות נמלטו ונזרקו מפי כ"ק אדמו"ר [מהר"ש] שליט"א [נ"ע] ביום שמחת לבו בנסיעת בנו הרשב"ב נ"י שי' [נ"ע] לחתונתו בשדה במלון אחרעמעוועז², ביום א' ה' אלול תרל"ה.

א) דברי אי"ח שהגיד בסיום בנו שית סדרי משנה, אמר בפומבי ששמעו הדרוש הזה גם בפמליא של מעלה, והוסיף כי לא יבוש להגיד בג"ע העליון על פני כ"ק אבא אדמו"ר זיע"א.

ב) סיפר בשבח כ"ק אביהו אדמו"ר נבג"מ שהי' יכול להגיד גם תהלים ופעם אחד בהיותו עוד נער קטן לן אתו בלילה ושמע איך הי' אומר תהלים ב' קאפיטלעך במשך שתי שעות ומחצה רצופים ובכה אז כמו באב' והוסיף אשר אף הי' אז בן שבע בכ"ז הבין ופחד ורעדה גדולה נפלה עליו כי ראה בעיניו מעשים נפלאים, ואמר' בזה"ל: איך האָב גיזעהען אָז עס טוט זיך. איך בין אפי' גיווען 7 יאָר אַ קינד אָבער איך האָב גיזעהען אָבער גיזעהען.

והוסיף עוד לספר בשבחיו של כ"ק אביהו אדמו"ר זיע"א בזה"ל: מאיין טאַטע איז גיווען זייער אַ שיינער און האָט גיהאַט אַ זיידין אויך. איך האָב גיהערט וויא דער זיידע' האָט מיט איהם גירעט אין שלאָף חסידות, און מיר האָט ער אויך גיזאַגט, ובתוך דבריו הפסיקוהו רשב"ב ושאלוהו מי, וענהו דער טאַטע.

מעיד אני עלי שמים וארץ היינטיקע וואָך האָט מיר דער טאַטע גיזאַגט חסידות אָז איר ווילט וועל איך זאָגין און אַט זאָג איך, ער האָט מיר גיזאַגט ונתתי נערים שריהם¹ האָט ער גיפרעגט וואָס איז עפעס נערים (בל' רבים) און

(1) נמצא גם – בשינויים קלים – בכת"י 505. 1296.

(2) במוצש"ק תצא, י"א אלול תרל"ה – ראה לקמן ע' תקנח.

(2*) ראה גם ספר השיחות תורת שלום ע' 188. הועתק לקמן ע' תקנח.

(3) = אלקים חיים.

(4) כ"ק אדמו"ר הצי"צ נ"ע.

(5) בכת"י שבהערה 1: ביבער.

(6) כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע.

(7) כ"ק אדמו"ר הזקן.

(8) כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע.

(9) בכת"י 505: מעיד ג"ט עלי שמים וארץ.

(10) ישע"י ג, ד.

וואָס איז שריהם (בל' רבים ונסתר) ורצה להגיד כל הדרוש, אך בתוך כך הפסיקוהו, וכלה דבריו בזה"ל: די חסידות קלעקט צו זאָגן אַ יאָר.

(ג) תקע כפו שנותן במתנה גמורה העוה"ב והעוה"ז גם את זכות כ"ק אביהו אדמו"ר נבג"מ זולת ה' אוא"ס בכבודו ובעצמו לא יתן בשום אופן, ואמר בזה"ל: מיין גאָט, מעיד אני עלי שמים וארץ" איך האָב ביטול צוא אלקות ביו דער הינטערשטער טראָפּ בלוט עד שפך דם, אפילו דם נפש נאָר לאשתאבא בגופא דמלכא¹².

(11) בכת"י 505: מיין גיט מעיד עלי שמים וארץ.

(12) ראה זהר ח"א ריו, ב.

הוספה ג

ליקוט שיחות ורשימות
בקשר לחתונת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע

בהיותו בן ארבע, אמר אביו זקנו הצ"צ אשר חפצו שהוריו יעשו שדוך עבורו, ועצתו לבחור בבתו הצעירה של בנו – של הצ"צ – הרב ר' יוסף יצחקי. ביום א' יר"ד לחדש סיון תרכ"ה נכתבו „ראשי פרקים" בין האחים הרבנים, במעמד אביהם אדמו"ר הצ"צ, וזמן החתונה קבעו לקיץ שנת תרל"ה.

. . .

נוסח „התנאים" של שידוכי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע

למז"ט יעלה ויצמח כגן רטוב מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה' הטוב אלו הן ראשי הפרקים בעזר שוכן שחקים. שנדברו והותנו בין הני שני הצדדים, היינו מצד האחד, ה"ה הרב המפורסם וכו' כ' מוה' שמואל שליט"א בכ"ק אדמו"ר שליט"א העומד מצד בנו החתן היניק וחכים מוה' שלום דובער נ"י. ומצד השני ה"ה כבוד הרב המפורסם וכו' מוה' יוסף יצחק שליט"א בכ"ק אדמו"ר שליט"א, העומד מצד בתו הבתולה המהוללה מ' שטערנא שרה תחי'. ראשית דבר ה"ה החתן מ' שלום דובער הנ"ל ישא למז"ט את הכלה שטערנא שרה הנ"ל בחופה וקידושין כדת משה וישראל, ואל יבריחו ואל יעלימו לא זה מזו ולא זו מזה, וישלטו בנכסיהון שוה בשוה, וידורו ביניהם באהבה וחיבה כאורח כל ארעא.

- (1) ראשי פרקים מתולדות ימי חיי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע בחנוך לנער ע' 8-9.
- (2) ראה אודותו: אגרות-קודש אדמו"ר הצ"צ (קה"ת, תשי"מ) ע' שנה ואילך. אגרות-קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"ב ע' כו. ספר השיחות תרצ"ז – חורף ה'שית ע' 238 (וש"י). בית רבי ח"ג פ"ח (טו, א). "הקריאה והקדושה" כסלו תשי"ג ע' ה. – נולד בשנת תקפ"ב או תקפ"ג (ראה ספר השיחות שם ע' 242 הערה 21) ונסתלק ח"י כסלו תרל"ז.
- (3) ראה גם ספר השיחות תרצ"ז – חורף ה'שית ע' 20-21: הוד כ"ק אאזמיר אדמו"ר הרה"ק צמח צדק דעצילט די קינדער הוד כ"ק אאזמיר אדמו"ר הרה"ק מוהר"ש והוד כ"ק אאזמיר אדמו"ר הרה"ק הרי"י [= הרב יוסף יצחק] במותב הוד כ"ק דודי זקני על סעודת שמחת התנאים של הוד כ"ק אאזמיר הרה"ק, בהיותו בן ארבע שנים, בשם הוד כ"ק זקנו רבנו הזקן. כבואו למעזריטש הנה בימים הראשונים שמע כמה ספורים מכ"ק מורנו הבעש"ט נ"ע בענין אהבת ישראל, ואמר כי בדרך כלל הנה כל בית ישראל נחלקו לשתי פלוגות, (א) אנשים פשוטים שאינם יכולים ללמוד, ויש בזה כמה חלוקי דרגות, אבל בדי"כ הם בסוג אחד, (ב) לומדים. ואם כי גם בהם יש כמה וכמה חלוקי דרגות, אבל בדי"כ הם ג"כ בסוג אחד.
- (4) נדפס בבטאון חכ"ד גליון 36-37 ע' 71 ואילך.
- (5) שורה זו נכתב ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ נ"ע.

היה הרב המפורסם מוה' שמואל שליט"א העומד מצד בנו החתן התחייב א"ע ליתן מתנה לבנו החתן ש"י סך עשרה מאות רוכ"ס, היינו בכל שנה ושנה סך מאה ר"כ, להשלישם ביד השליש המרוצה לשני הצדדים, עד כלות עשרה שנים מהיום דלמטה, מתנות להכלה נכלל בזה, מזונות להזוג על שולחנו משך חמשה שנים, שלשה שני' ראשונים שאחר החתונה, ושתי שנים אחר כלות שלשה שנים ראשונים שיחזיק אבי הכלה על שולחנו, ומחוייב להלבישם ולהנעילם ולהספיק להם כל צרכיהם משך זמן הנ"ל ולשכור מלמד להועיל לבנו החתן הנ"ל ש"י כמנהג הנגידים המפורסמים.

היה הרב המפורסם מוה' יוסף יצחק שליט"א העומד מצד בתו הכלה הנ"ל התחייב א"ע ליתן נדון לבתו הנ"ל סך חמשה עשר מאות רוכ"ס, היינו בכל שנה ושנה מאה וחמשים רוכ"ס, עד כלות עשרה שנים מהיום דלמטה, מתנות להחתן נכלל בזה, ולהשלישם ביד השליש המרוצה לשניהם, מזונות להזוג על שולחנו משך חמשה שנים, היינו שלשה שנים אחר כלות שלש שנים של אבי החתן, ועוד שתי שנים אחר שתי שנים אחרונים שיחזיק אבי החתן הנ"ל, ולהלבישם ולהנעילם ולהספיק להם כל צרכיהם משך זמן הנ"ל, ולשכור מלמד להועיל להחתן הנ"ל, בגדים לבתו הכלה תחי' כמנהג הנגידים המפורסמים. החתונה תהי' איה"ש בקיץ שנת תרל"ה בירושלים, תובב"א, על הוצאות אבי הכלה הנ"ל, רח"ש וכל"ז לחצאין, מ"מ צור"ד טר"ק כנהוג, ומחמת וכו', ע"ק מצד החתן הרב מוה' משה יהודה ליב' נ"י בהרב וכו' מוה' יוסף בונם ז"ל מבארדיטשוב, ע"ק מצד הכלה הרב מוה"ר שניאור זלמן מרדכי' נ"י בהרב המפורסם וכו' מוה"ר יוסף יצחק שליט"א, והצדדים הנ"ל מחוייבים לפצות את העיק הנ"ל שלא יגיע להם שום היזק וגרה"ז. וקנינא מן הצדדים ומן העיק הנ"ל על כל הא דכתוב ומפורש לעיל במנא דכשר למיקנייא ביה והכל שריר וקיים

וכל הנ"ל נעשה בת"כ ובקג"אס ובכל אופן היותר מועיל עפ"י ד"ת כמנהג וכתוקף תנאים ראשונים דנהיגן בישראל, בפנינו עדים הח"מ היום יום א' עשרה ימים בחודש סיון שנת חמשת אלפים ושש מאות ועשרים וחמשה ליצירה ובאעה"ח יום הנ"ל שנת הנ"ל פה ק"ק ליובאוויטש.

נאום מנחם נחום יצחק אייזיק ב"ר יהודא ז"ל האנץ

ונאום . . . [הלווי?] . . . [אשכנזי?] . . .

(6) נזכר בספר השיחות תורת שלום ע' 86. נכדו של הרה"ק וכו' ר' לוי יצחק מבארדיטשוב. אחיו של הרה"ח ר' יקותיאל זלמן [נפטר יום ד' עריה ניסן תרכ"ז] חתן אדמו"ר האמצעי (אשתו הרבנית מרת ביילא).
 (7) חתן הרה"ק וכו' ר' לוי יצחק מבארדיטשוב.
 (8) בהיותו בן י"ז שנה לוקח לראב"ד לעיר זיטאמיר (אגרות קודש אדמו"ר מהור"י"צ שבערה 2).
 נסתלק בחיי אביו ביום כ"ד ניסן תרכ"ז. שו"ת ממנו בשו"ע אדמו"ר הזקן, נדפס ב"התמים" חוברת ו' ע' לט"מ [רפ"ז, א"ב].

במוצש"קי י"א אלול תרל"ה חתונתו בעיר אוורוטש – מקום דירת כ"ק דודי אבי הכלה – וביום א' י"ט אלול בא חזרה לליובאוויטש.

* * *

אח"כ סיפר כ"ק אדמו"ר [מהורש"ב] שליט"א [נ"ע] שבעת נסיעתם להחתונה שליוה כ"ק אדמו"ר מהר"ש עד אחרעמיווע"י ושם לא הי' כ"א ספסל קטן בשביל א' לבד וישב עליו אך כאשר שגם החתן צריך לישב נכפף אברך א' על ידיו לארץ וישב עליו החתן, ואמר כ"ק אדמו"ר מהר"ש דא"ח"י ואמר אז שעכשיו הגילוי הוא בחי' מוחין דאימא ולכן נוסעת עמך האם, ולע"ל שהגילוי יהי' מבחי' מוחין דאבא גם אני בעצמי אהי' שם.

בעת נסיעתנו הובילו מתנה להכלה בתוך תיבה קטנה, והיתה מונחת בהעגלה, ושאל כ"ק אדמו"ר מהר"ש מה מונח שם וענו שזהו היטעלע עבור הכלה, וביקש להראותו, ונתנו לו וחתך את הפאר ממנה (כמדומה שזה הפעדערעז).

* * *

חתונתו של כ"ק אדמו"ר היתה בעיר אוורוטש פלך וואהלין במקום מושב הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק מוהר"י. מפני סבות שונות והעיקר לסבת חולשת הבריאות לא יכול הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק מוהר"ש לנסוע על החתונה לאוורוטש. ובטילי פעם – בקיץ תרנ"ה – עם כ"ק אדמו"ר הרה"ק הואיל לספר לי פרטי הדברים.

כ"ק אדמו"ר הרה"ק הפליא לפני את גודל מעלותיו של כ"ק אדמו"ר חותנו הרה"ק מוהר"י הנ"ל, ואת גודל הצטיינותו בשקידה בלימודו ובמדות תרומיות, ונוסף על כולם – במדת הענוה, וגם הואיל לספר לי כל אותם הדברים אשר סיפר לו כ"ק אביו אדמו"ר מוהר"ש ע"ד מעלותיו של אחיו אדמו"ר הרה"ק מוהר"י.

חותנך – אמר כ"ק אדמו"ר מוהר"ש לבנו כ"ק אדמו"ר הרה"ק – הוא בעל עבודה. בהיותו אצל חותנו דודי הר"ר יעקב ישראל מטשערקאס שאלהו איך הוא מתפלל וישיבהו אחי הרב שעד כמה שאפשר הוא מתפלל בצבור.

פעם בהיות דודי הר"ר יעקב ישראל כבר אחר התפלה שלח לקרא את חתנו אחי הרב חותנך לבא אליו. השליח חזר ויאמר כי עודנו מתפלל. כעבור שעה ארוכה שלח עוד הפעם לקרא לו וגם הפעם בא השליח ויאמר כי עודנו מתפלל וכן הי' גם בפעם השלישי.

(9) ספר השיחות תורת שלום ע' 188.

(9*) ראה לעיל ע' תקנ"ג.

(10) ראשי פרקים הנ"ל בחנוך לנער ע' 10.

(10*) מאמר „אבות החסידות“ ב„התמים“ חוברת ב ע' מה"מו (ע, א"ב).

הוספות

תקנט

וכאשר כלה תפלתו ויבא אל חותנו דודי הרי"י אמר לו הלא אתה אמרת לי שהנך מתפלל בצבור, ויענהו אחי, כ"ק אאמ"ר אמר לי בשם זקנו רבנו אשר תפלה בצבור הוא לצבור כל הבירורים ולהעלותם בתפלה, ועד כמה שאפשר לי הנני משתדל להתפלל בצבורי.

. . .

הרבני החסיד ר' דוב זאב נ"ע¹¹ מספר שבשבעת ימי המשתה"י מחתונת כ"ק אאמ"ר הרה"ק, – אלול תרל"ה – אמר כ"ק אאמ"ר הרה"ק ג"י ימים קודם השבת הוא הכנה לשבת¹², אויף שבת זאָגט ער אין זהר דמני' מתברכין כולהו יומי¹³, כולהו יומין איז כל ששת ימי השבוע וואָס אויף דעם האָט דער אויבערשטער גיגעבן אַ ברכה כללית וברכך היא בכל אשר תעשה¹⁴, איז די ברכת השבת מלפניו ומאחוריו, די הכנה צו שבת איז מיום ד' און דער אָנזאָג איז דער קליינער לכו נרננה, וואָס איז ג' פסוקים¹⁵.

(דער רבי¹⁶ – מספר הרה"ח הרד"ז – איז גיווען זייער אויפגלייגט די סעודה איז גיווען אין גארטין, דער עולם איז גיווען גרייס און דער רבי איז גיווען זייער פריילעך, די שיינקייט זאינע איז דאָך אַלע מאָהל גיווען אויסערגיוויינליך, יעמולט האָט ער בפועל גילויכטן, שכינה שרוי' על פני קדשו, האָט ער גיזאָגט בפנים צהובות בזה"ל):

וואָס די ג' פסוקים זיינען באמת לאמיתתן דאָרפמען הערען און מיא הערט בחסידות בכללות, און אין פרטיות וואָס עס איז נוגע יעדערן לפי נשמתו וענינו בעבודה איז דאָס ביחידות, נאָר איצטער איז דאָך אַ זמן שמחה לעילא באַ די זיידעס און זייערע רביים ולעילא בקוב"ה ושכינת¹⁷, און אַ שמחה למטה, בין איך מבאר די ג' פסוקים וויא דאָס איז עפ"י מדה ממוצעת מדת כל אדם,

(11) בלקוטי שיחות ח"ב ע' 478 שהרה"ק ר' יוסף יצחק ענה לחותנו: דער ענין פון תפלה בציבור איז, „לצבור“, צונויפזאמלען אלע כחות הנפש און אלע ניצוצות (גיטלעכע פונקען), און דאס נעמט ביי אים א לאנגע צייט. וראה גם סה"מ תרפ"ד ריש ע' קמח וסה"מ תשי"ג ע' 23 – דציבור הם עשר כחות הנפש. ובפירוש מהרז"ו לביר פפ"ד, א: התפלה עיקרה ההכנעה אסיפת האברים והכחות אל הלב.

(12) שיחת כ' כסלו תרצ"ג (לקוטי דיבורים ח"א לב, ב ואילך).

(13) הרה"ח ר' דוב זאב קאוועווינסקאו. רב ביעקאטרינאסלאוו. ראה אודותו: ספר השיחות: קיץ ה'ש"ת ע' 32 ואילך: תשי"א ע' 54; תשי"ד ע' 83. אגרות קודש אדמו"ר מהור"י צ'ד ע' נא. שם ע' רסה. ספר תולדות לוי יצחק (קה"ת, אה"ק, תשד"מ) ע' 67 ואילך.

(14) ש"פ תבא, ח"י אלול, תרל"ה.

(15) כ"ק אדמו"ר מהר"ש.

(16) חלק מהבא לקמן הועתק ב„היום יום“ כג'כד כסלו.

(17) להעיר מפסחים קו, סע"א. פרי עץ חיים שער השבת פ"א. תו"א לך יב, ב. ועוד.

(18) זהר ח"ב סג, ב. פח, א.

(19) ראה טו, יח.

(20) תהלים צה, אג – בשיר של יום דיום רביעי.

מיטוואך אָז מײַא הייבט אָן טראַכטן וואו וועט מען נעמען אויף שבת, הן בפשיטות און הן מיט וואָס וועט מען שבת'ן, יעדער איד איז דאָך שבת גאָר אַ אנדערער, ווערט מרה שחורה'דיק, איז די עצה לכו נרננה, בטחון, אָז עס קומט דאָנערשטאָג עס ווערט נעהנטער צו שבת, און עס איז נאָך אַלץ ניטאָ, איז יעמולט נרננה'ט זעך ניט מײַא פאַרשטייט אָז מײַא דאַרף עפעס טאָן, איז אָז מײַא זיצט דאָנערשטאָגדיקע נאַכט און מײַא לערינט חסידות יעמולט איז פרייטיג דערהערט מען כי כו' ומלך גדול כו' מײַא דערהערט דעם אל גדול און דעם מלך גדול און מיט דעם שבת'ט אַ איד.

היינטיקער שבת'י איז שבת הגדול, עס איז דער טאָג וואָס דער בעש"ט איז גיבאָרין גיוואָרין, דער טאַטע האָט מיר גיזאַגט אַז האָראַדאָקער חסידים פלעגין דערציילן בשם הרה"ק הרמ"מ צוקלה"ה אַ ריבוי מעשיות וואָס זיי האָבן גיהערט פון אים וואָס ער פלעגט דערציילן וואָס ער האָט מקבל גיווען אודות הבעש"ט קודם שנתגלה ואופן ההתגלות שלו, וקיבוץ התלמידים, וכל מה שעבר עליו.

און אָז – מספר הרד"ז – דער רבי האָט מסיים גיווען, האָט ער גיהייסן מכריז זיין אַז אַלע וואָס קאַנען זינגען זאָהלין זינגען דעם ניגון וואָס ער האָט גיזאַגט, מײַא זאָל זינגען אָפּ גיציגיג, אַלע גלייך, און דריי מאָהל איבערזינגען, און בכדי אַז אַלע זאָהלין זינגען גלייך האָט ער גיהייסן אלי' אָבעלער (וויראָבייציק)²¹ און צדוק האַמליער (ניחאָמקין)²² אַז זיי זאָהלין שטיין אין דער הייך און אופפירן מיט די זינגער, ולאחר שגמרו לנגן אמר הדרוש²³ כי על כל כבוד חופה, וביאר כי כבוד וחופה שניהם מקיפים, מקיף הקרוב ומקיף הרחוק, ובאמצע הדיבור אמר בקול נעימה, מקיף הקרוב די זיידעס, מקיף הרחוק דער מגיד און בעל שם.

די שמחה – מספר הרה"ח הרד"ז – וואָס עס איז גיווען באַ אונז חסידים איז ניט אויסצומאַלן, דער רבי איז באַלד נאָך חסידות גיגאַנגען אַ ריקוד, אַ קליינע וואיילע און איז אַרום גיגאַינגען אויף די טרעפּ פון גאַרטין צו זיך אין דער אכסדראַ²⁴ און איז גיזעסין נעבן פענסטער און גיזעהען וויא מיר חסידים

(21) תהלים שם, ג.

(22) בשנת תנ"ח.

(23) ראה אודות: אגרות קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ג ס"א שטו ואילך. ספר השיחות: קיץ ה'ש"ת ע' 163 ואילך. תשי"ג ע' 50. שם ע' 111: תשי"ה ע' 95. ספר התולדות אדמו"ר מהר"ש (קה"ת, תשי"ז) ע' 66. שם ע' 80.

(24) ראה אודות: אגרות קודש אדמו"ר מהור"צ ע' טו. ועוד.

(25) לע"ע, אינו תח"י. עוד מאמרים שאמר בשבת זה – ראה לעיל ע' תכא הערה 2.

(26) בהגן אשר אחורי דירת כ"ק אאזמ"ר שהי' ארוך כעשרים וחמשה קלאפטער על רוחב תשעה קלאפטער, היו שליכות מוליכות אל אכסדרא הסמוכה לחדרו. – הערה בלקו"ד שם.

האָבין גיטאַנצט אין גאַרטיג, עס האָבין גיטאַנצט צענדליקער רעדליך, רז"א און רמ"ל²⁷ זיינען גישטאַנען נעבען רבין, האָבין זיי דערציילט אַז דער רבי האָט גיזאַגט קוקט קינדער וויא חסידים פרייען זעך בשמחה של מצוה, און אזוי וועלן אידן טאַנצען אין די גאַסן אַז משיח וועט קומען.

ביום הש"ק ח"י אלול – מספר הרה"ח הרד"ז – הי' יום המעונן אין דער קידוש גיווען אין גרייסן זאַל²⁸ בעת הקידוש אמר כ"ק אדמו"ר, דער בעש"ט איז גיבאַרין גיוואָרין ח"י אלול, דער בעש"ט האָט מיט חסידות אוף גיטאַן אַ חיות אין דער עבודה פון אני לדודי ודודי לי²⁹, און נאַכדעם האָט דער רבי גיזאַגט אַ חסידות³⁰ אני לדודי ודודי לי, ר"ת אלול³¹ וס"ת ד' יודי"ן שעולה מ"ם כנגד מ' יום שהי' משה בהר לקבל את התורה³².

אחר חסידות נגנו, ואחרי כן אמר כ"ק אדמו"ר אַז דער ריקוד במחול – אין אַ עיגול הנהוג אצל החסידים – איז דאָס נתחדש גיוואָרין בימי הבעש"ט מחול איז מקיף, דער ערשטער גילוי מוז זאין אַ מקיף ער איז זעך ניט מתיישב אין כלים בכלל און אין פנימיות בפרט, דער זיידע רבינו הגדול מיט זיין מסירת נפש אויף חסידות און אויף חסידים האָט מיישב גיווען דעם מקיף אין אַ פנימית און האָט גימאַכט כלים צו פנימיות, איצטער אַז חסידים טאַנצן אַ מחול איז דאָס אורות בכלים און אור מקיף שורה עליהם, והמקיף פועל בפנימי.

דער רבי איז אַוועקגיגאיינגען צו זיך, און דער עולם איז אַרויס אויפן הויף און מיא האָט גיטאַנצט צענדליקער רעדלעך.

בסעודת ש"ק אמר כ"ק אדמו"ר, דער בעש"ט האָט גיעפינט שערי פנימיות התורה און דער אַלטער רבי האָט גיעפינט שערי חב"ד, איז די איצטיקע ח"י אלול'ס דער פירוש אלול אַליין האָט אַפגילעבט, אַמאָל אַז עס פלעגט קומען אלול פלעגט אַרויף פאַלן אויף אַלעמען אַ מרה שחורה, אַלע פלעגן זעך פאַרוואַלקענען דער אַלטער רבי האָט ממשיך גיווען דעם חיות אין אַ פנימיות, אַ חיות פנימי, אַרויס געטריבן די מקיפ'דיקע עצבות, און אַריין גינמען די פנימיות'דיקע מרירות.

דער אַלטער רבי – מספר הרה"ח הרד"ז – מה ששמע אַז מכ"ק אַאזמו"ר

(27) דודי הרה"ח הרז"א נ"ע, דודי חתן כ"ק אַאזמו"ר הרה"ק, הרה"ח ר' משה ארי' שליט"א (נ"ע) גנזבורג מוויטעבסק. – הערה בלקי"ד שם.

(28) על מקום בית דירת כ"ק אַאזמו"ר הרה"ק צ"צ (עפ"י צואתו) בנה כ"ק אַאזמו"ר חדר גדול אחד מרובע רחבו עשרה קלאפטער, על עשרה קלאפטער ונק' זאל הגדול, ושם הי' אח"כ אולם הגדול של ישיבת תומכי-תמימים. – הערה בלקי"ד שם.

(29) שה"ש ו, ג.

(30) לע"ע, אינו תח"י (ראה לעיל הערה 25). וראה בענין זה מאמרים שבהערה 32.

(31) פרי עץ חיים שער ר"ה פ"א. ראשית חכמה שער התשובה פ"ד (קטו, ב). בי"ח לטור או"ח סתקפ"א.

(32) ראשית חכמה וב"ח שם. אה"ת שה"ש ח"ב ע' תקמו ואילך. ד"ה אני לדודי תרכ"ט, עת"ר.

הרה"ק – הייבט אן צו ריידן³³ מכה צדיק ורשע, און פרעגט קשיות אויף דעם רשע, ואל תהי רשע בפני עצמך³⁴, וגם אם יהי בעיניו כרשע וכו', לכאורה האָט ער גידאַרפֿט ריידן מכה מדריגת צדיק, נאָר דער סדר פֿון בעלי מקיפים איז אַז זיי זיינען בעלי קצוות, עס איז רעכט אַזוי און עס איז רעכט אַזוי, אָט איז מען אַ צדיק, און אָט איז ח"ו רעכט אויף זיך צו זאָגן ח"ו רשע. וואַיילע דאָס איז ניט התיישבות, אין פנימי איז ניט שייכות קיין עירוב קצוות, פנימי איז מסודר, במילא איז אַמאָהל אַז עס איז גיקומען חדש אלול מיא דאַרף ווערן פרימער, איז גיפאָלין אַ מרה שחורה, און אויף זיך אַליין מעורר זיין האָט מען זיך גירופין בשם רשע, און במילא איז דאָך גיוואָרין די גרויסע עצבות, און אין חדש אלול איז גילעגין אויף אַלעמען אַ וואַלקו, דער בעש"ט האָט אַראַיין געטראָגן חיות אין עבודה און דער אַלטער רבי האָט בעלויכטין דעם דרך הבעש"ט, ער האָט אַרויסגעטריבן די פאַרשמאַלצענע מרה שחורה ועצבות, און האָט צואַ גיבראַכט צו דעם אַז אַ צדיק דאַרף אויך תשובה טאָן, די חסידות וואָס דער אַלטער רבי והבאים אחריו האָבין אונז גיגעבין איז אַ גילוי משיח, און ער האָט מבאר גיווען דעם מאמר³⁵ משיח אתא לאתבא צדיקיא כתיובתא, ואמר חסידות דרוש³⁶ אז תשמח בתולה במחול.

* * *

ידוע³⁷ אַז די חתונה פֿון טאַטען איז דאָך געווען ביים זיידן אין אַוורוטש, איידער זיי זיינען געקומען, דער טאַטע מיט דער מאַמען אין ליובאַוויטש פֿון דער חתונה, האָט דער זיידע אדמו"ר מהר"ש געזאָגט ל"ב מאמרים דא"ח מיום האופרופענעש עד אחר שבעת ימי המשתה, קומענדיק אַהיים האָט דער זיידע עס געזאָגט: איך האָב דיר אַ געריס פֿון טאַטן מיט דעם זיידן מיט דעם עלטער זיידן מיט אַ לב מבין, וע"ז אמר ל"ב מאמרי³⁸ כמנין ל"ב מבין.

קומענדיק אין ליובאַוויטש האָט ער דאַרטן געטראָפֿן החסיד ר' שמואל דוב מבאַריסעווי³⁹ – החסיד ר' אבא פערסאָן⁴⁰ הי' דייקן מאד בהסיפור באותיותיו, איידער דער טאַטע איז געקומען פֿון דער חתונה האָט דער זיידע געזאָגט אויף דעם טאַטן, ווייסט איר ווער ער איז – ער איז ווי דער רמב"ם זאָגט⁴¹ הוא

(33) הערה [בלקו"ד שם]: הכוונה על ספר התניא.

(34) אבות פ"ב מ"ג.

(35) ראה זהר ח"ג קנג, ב. לקו"ת ר"ה נח, ד. האוינו עה, סע"כ. שמע"צ צב, ב. שה"ש מה, א. נ, סע"ב.

שיחת ארש"פ תרצ"ד (לקו"ד ח"א קמו, א ואילך). ספר השיחות קי"ז היש"ת ע' 137. ועוד.

(36) לע"ע, אינו תח"י (ראה לעיל הערה 25).

(37) ספר השיחות תש"ד ע' 137.

(38) ראה תולדותיו ב"התמים" חוברת ה' ע' צט [רסב, א] ואילך. וראה ספר השיחות תרצ"ו – חורף

היש"ת ע' 6. שם ע' 12. רש"נ.

(39) ראה אודותיו: "התמים" חוברת ו' ע' ח [רעא, ב] ואילך. ועוד.

(40) הל' יטוה"ת פ"ז הא.

הוספות

תקסג

מתגבר בדעתו על יצרו תמיד והוא בעל דעה רחבה נכונה עד מאד, און ווי ער זאגט אין דער הלכה⁴¹ לידע שהאיל מנכא בני האדם, און דאָס האָט דער זיידע געזאָגט ברבים, אַז די חסידים האָבן דאָס דערהערט האָבן זיי נאָכהער געהאַט פאַר אים אַן אַנדער דרך ארץ. אַז דער טאַטע איז געקומען איז הגם ער האָט אַלעס צונויף געקליבן וואָס דער זיידע זיין טאַטע האָט גערעדט, אָבער דאָס האָט מען פאַר עם נישט דערציילט כמובן.

* * *

אחרי⁴² החתונה קבע שיעור לימוד בדא"ח עם הרה"ח כו' הרשב"ץ⁴³, ויעסוק בעבודה בתפלה בהתעוררות הלב בשקידה עצומה⁴⁴ – לטעם ידוע בטלה בקיעות הלמוד עם הרשב"ץ כעבור שני חדשים. –

סדר היום שלו בשנים האלו: קם משנתו בשעה הרביעית (בש"ק בשעה ג'). עד שעה העשירית עוסק בלימוד דא"ח ותפלה. משעה העשירית עד שעה ב' בצהריים לימוד נגלה – הוא ואחיו הרז"א – עם הרב ר' שלום מקאדין⁴⁵ וכן משעה ג' אחה"צ עד שעה ה' ערב. שעה ה"ז הפסק. משעה ז' עד חצי האחת עשר לילה עוסק בעניניו בינו לבין עצמו. יום הש"ק מיוחד ה' ללימוד דא"ח וקבלה (מלבד שיעורי גמרא שו"ע א"ח וחזרת משניות בע"פ) תפלה וחזרת הדרוש ששמע מכ"ק אביו. בליל ש"ק קודם תפלת ערבית ה' נכנס על הרוב לכ"ק אביו לאיזה רגעים, ביום א' בהשכמה – בדרך כלל, לרגלי טעמים שונים, ה' זמן ה"יחידות" שלו בהשכמה – נכנס לשאול ולברר בעניני הדרוש ששמע בש"ק. ביום ד' בוקר ה' – ברובא דרובא – כ"ק אביו אומר לפניו ביחידות ביאור איזה ענין מהדרוש, לפעמים בהבנת הענין והשכלתו ולפעמים בהנוגע לעבודה. אור ליום ועש"ק וליל מוצש"ק, בד"כ, ה' ניעור ועוסק בלימוד וכתובה וביותר במחשבה – לשעבד את המחשבה משך כמה שעות רצופות לעיין באיזה ענין בתורת הנגלה או בדא"ח.

* * *

אדמו"ר נ"ע⁴⁶, מיד אחר החתונה שלו, צויה לו אביו אדמו"ר מהר"ש נבג"מ

(41) שם ריש ה"א.

(42) ראשי פרקים הנ"ל כחנור לנער ע' 10.

(43) ראה תולדותיו ב"התמים" חוברת א ע' סו [לה, א] ואילך. ספר השיחות קיץ ה'ש"ת ע' 19 ואילך.

ובכ"מ.

(44) עד כמה גדל עיון תפלתו יש לראות ממאורע זה: פעם באמצע תפלתו התחיל דם נוזל מחוטמו. איש לא הרהיב בנפשו להפסיקו בתפלה ויגידו לכ"ק אביו. אדמו"ר מהר"ש נגש אליו הגבי' הטלית שהי' יורד ומכסה פני אדמו"ר נ"ע, ויניח אצבעותיו על חוטמו ופסק הדם, ואדמו"ר לא הרגיש בכל המאורע. – הערה בחנור לנער שם.

(45) נזכר בספר השיחות תרצ"ז – חורף ה'ש"ת ע' 226. 239.

(46) שיחת שמחת תורה תרפ"ו.

ז"ע, ער זאל זיך אָפטיילן און עסן פאר זיך, אויף אַ טישל וואָס האַלט אַזאַ און
אַזאַ מאָס, אַזוי פיל די הויך, און אַזוי פיל די ברייט, האָט ער געטאַן אַזוי, און
האָט געגעסן אויף דעם טישל זעכצן מיט אַ האַלב יאָר, און ער האָט ניט
געוואוסט קיין טעם, ביז וואַנענט ער האָט געלערנט אַ פרי עץ חיים¹ וואָס
דאָרט האָט ער געפונען דעם טעם, און דעם פרי עץ חיים האָט ער פריער אויך
געלערנט עטלעכע מאָל וכו'.

הוספה ד

ליקוט שיחות, רשימות ומכתבים
ע"ד רשימת הנחות של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע

מאמרי כ"ק אדמו"ר הרה"ק זצוקלה"ה, מתחילים לערך משנת תרל"ג (שכתב בעודנו נער, ולא נרשם עליהם השנה אבל מסגנון הלשון והכתב נראה שהם משנים הללו) ומשנת תרל"ה כבר ישנם הנחות שלו. ומשנת תרל"ז ישנם כתביו שמבאר לעצמו מאמרי מהר"ש נ"ע. וביותר מאמר מים רבים ומאמר וככה שנאמרו בשנות תרל"ז-תרל"ז (וידוע שבמאמרי מהר"ש יש חילוק גדול בין הכתבים לכמו שאמרם שהכתבים מקוצרים הרבה. והנחות כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה הם ע"פ הרוב כמו שהיו בעת הדבור, ובמקומות הרבה נכתבו בלשון המדוברת).

. . .

בשנת תרל"ה מתחיל „לחזור" מאמרי הוד כ"ק אביו. הנחות מסודרות על המאמרים – בתוספות ביאור והערות – מתחיל לכתוב משנת תרל"ז בדרוש מים רבים הנאמר בשנה ההיא. רשימות בנגלה התחיל לכתוב עוד בהיותו בן שנים עשר.

. . .

בהיותו בן ארבע עשרה שנה כבר הוא חוזר מאמרי הוד כ"ק אביו אדמו"ר הרה"ק וכותב הנחות עליהם. ובהיותו כחמש עשר שנים כבר הוא כותב ביאורים על המאמרים של כ"ק אביו אדמו"ר הרה"ק . . . במשך התשע שנים, משנת תרל"ד עד תרמ"ג, כותב הוא כשלוש מאות וחמשים הנחות.

-
- (1) אגרות-קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ב ע' שכד.
  - (2) בוך כתי"ק 1012 כולל הנחותיו מהשנים תרל"ה – חורף תרל"ח. על שער הספר בגוכ"ק כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע: „ספר הנחות תרל"ז, הם הנחות כ"ק אדמו"ר הרה"ק זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע אשר כתב אותם בעת שמעו הדרושים מאת כ"ק אביו אדמו"ר הרה"ק זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע".
  - בוך כתי"ק 1010 : 1260 – הנחותיו מקיץ תרל"ח עד נצבים תרל"ט.
  - בוך צילום כתי"ק 917 – הנחותיו משנת תרמ"א.
  - (3) חלק מביאור מאמר זה שכתב אז, נדפס ב„התמים" חוברת ג ע' לז [קלה, א] ואילך. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקצט ואילך.
  - (4) ראשי פרקים מתולדות ימי חיי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע בחנוך לנער ע' 10.
  - (5) ראה גם אגרות-קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ג ע' תפא.
  - (6) רשימת-יומן כ"ק אדמו"ר מהור"צ ב„התמים" חוברת ג ע' לג [קלג, א].

ומספר נכון ביאורים. ורשימות מדיבורים ושיחות, בעת שהי' ביחידות אצל כ"ק אביו אאזמ"ר הרה"ק.

. . .

הונדערט יאָר לערך זיינען אַריבער זינט דעם יאָר אין וועלכן רבנו הגדול האָט אָנגעהויבען מגלה זיין תורת החסידות ביז דעם יאָר אין וועלכען דער טאַטע אָנגעהויבען לערנען חסידות - בשנת תרל"ג - וואָס אין משך פון די הונדערט יאָר איז תורת חסידות חב"ד נתגלה געוואָרען ע"י כ"ק אבותינו רבומינו הק' זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אין התגלות מסודרת.

צעהן יאָר האָט דער טאַטע געלערנט און געטאָהן בעבודת החסידות בחיי כ"ק אאזמ"ר - תרל"ג-תרמ"ג - פון שנת תרל"ה אָן - וואָס ער איז יעמאָלט אַלט געווען פערצעהן יאָהר - זיינען שוין פאַראַן זיינע אייגענהענדיגע כתבים, הנחות אויף די מאמרים וועלכע ער האָט געהערט פון זיידען. און אין אַ היבש ביסעל מאמרים - פון שנת תרל"ז - זיינען פאַרשריבען זיינע אייגענע ביאורים, אויך רשימת-שאלות וועלכע ער האָט געפרעגט ביים זיידען און דעם זיידענס תשובות, אויך רשימות פון יחידות'ן.

אַ באַזונדער חיות'דיגער טוב טעם איז אין דעם טאַטענס אייגענע מאמרים פון די יונגע יאָרען - תרל"ז-תרל"ז - דאָס זיינען מאמרי עבודה, יעדער ענין איז דורכגעזאָפט מיט הרגש פון יראת שמים און אין יעדער וואָרט הערט זיך עבודה שבלב.

הוספה ה

צוואת כ"ק אדמ"ר מהר"ש נ"ע

[תרל"ד-תרל"ה:]

טוב חלישות כחי והגם כי הנני עדיין בשנים האמצעי אשר באשר מכבר הוחלשתי מהתחלואי שהחליתי וכעת לא אצלי חלישות הלב. אי לזאת אמרתי לסדר דברים בין זו' תי' לבניי יחי' ובנותיי תי' אחרי אריכות ימי ותקוותי להשי"ת אשר ברוב רחמיו וחסדיו כחסד חנם יאריך ימי ושנותי כי לע"ע אני בשנת המ"א. והלואי שאזכה להיות מכלל עובדי ד' שאמרו בזה"ק; עלי' זכאי קשוט כל יומא מסתכלי בנפשיהו כאלו הוא יומא מסתלקי מהאי עלמא כפשוטו וכפירושו. ע' בת"א בד"ה מקץ האי'.

בראש בראשון הנני מצוה את בניי שי' ובנותיי שתי' שתהיו זהירים ביותר וביותר בכבוד אמכם זוג' תי' הגם כי כבר מוזהרים ועומדים מהר סיני מ"מ מצינו ז"ל שציוו ואפשר גם להזהירם ע"ז גם כשיזכני השי"ת שתגדלו בשנים על דעתכם מלהרהר אחרי דברי אמכם כ"ש לשנות איזה דבר וכ"ש לעשות נגדה ומה גם כי פירותיהם שבעוה"ז היא אריכות ימים שא"א להקל בזה כלל וכלל, ומלבד זאת הלא שמעתם בכ"ד ובלי ספק אצלי שמבינים אתם בטוב טעם ודעת שכל העוה"ז אינו כדאי נגד קורת

(1) נדפסה במגדל עז (כפר חב"ד, תשי"מ) ע' תרי"ט-תרכ. אגרות-קודש אדמ"ר מהר"ש (קה"ת, תשמ"א) ע' כה"ז.

עוד ע"ד הצוואה וכן ע"ד סיבת החסרונות כהכתי' — מועתק בזה קטע ממכתב אחד מאנ"ש משנת תרמ"ג (נדפס במגדל עז שם ע' רכה. אגרות-קודש שם ע' נד); וע"ד אשר אתם דורשים ממניאת צוואת כ"ק. האמת כן הוא, ר' בנציון משרתי' עלה לו בזכרונו פתאום אשר במשך שבע שנים קדם נתן לו אפקעלע שיניח בכלי חרס. ובוסקלעפ לחפור א גומא ולהטמין שם ולכסות היטב. ומשך שנה ומחצה קודם לזה ציווה להביא את כלי חרס הנ"ל און ער האט גינומען און האט איבער גילופטערט גוט. ואח"ז ציווה לו ג"כ להטמין במקום הנ"ל. וכעת מצאו הפעקעלע והי' שם כו"כ צעטלען. . ושם הי' הצוואה, נאר בענציע האט ניט צו גידעקט גוט דעם טאפ ווי מ'דארף, אין זיא ארום גיפילט די ברעגן, לכן קען מען ניט ליינען כסדר.

(2) ממש"ש בהצוואה: "לע"ע אני בשנת המ"א נראה שנכתבה בין ב' אייר תרל"ד לב' אייר תרל"ה.

(3) ראה הערה הקודמת.

(4) ח"א רכ, סע"ב. הובא בתו"א שבהערה הבאה.

(5) לא, א.

(*) נזכר באגרות-קודש אדמ"ר מהור"י צחיג ע' תעה. ח"ד ס"ע רצה ואילך. ח"ז ע' ע"ע. ספר השיחות: חרצ"ז — חורף ה'ש"ח ע' 139; תשי"ב ע' 87; תשי"ג ע' 72 ואילך; תשי"ד ע' 121. שיחת י"ט כסלו ה'ש"ת סיג (לקו"ד ח"ד תקעט, ב).

רוח שבעוה"ב כמארז"ל במשנה. ומה בעוה"ז פוגם העדר הכבוד כ"כ עד שנעדר כל הטוב שבעוה"ז בגלל הדבר הזה כ"ש בעוה"ב ההנהגה שעכ"פ ממכ"ע שא"א לשנות את טעמו שם שגם התשובה אינו מועיל⁶ תשימו על לבבכם כ"ז ותזהרו בכבוד אמכם ת"י בכל היותר ובגלל הדבר הזה יאריך השי"ת ימיכם בטוב ובנעימים כל ימי חייכם וב"ב עוסקים בתו"ר וישפיע לכם ובגשמיות. ומלבד זה בקשתי מכם שיהי' אחיכם הקטן מ"מ שי"י מלבד זה השי"ת ברוב רחמיו וזכרו נא ואל תשכחו כ"א ג' אחים וב' אחיותיכם כולכם. לכן תשימו לב ע"ז לעשות גדר'י לבלי יופר חוק האחה ואם ימצא מי שירגיל וילשין ביניכם תראו להוציא האמת לאמיתו ע"י שתשאלו מהנאמר עליו, וגדול השלום שהוא הוא הכלי המחזיק ברכה"י ברו"ג כו'.

תתאמצו ותתחזקו לעסוק בתורה הנגלית והנסתרת. ב' שלישי היום והלילה בנגלה ושליש בנסתרת. וביום הש"ק ב' שלישים בנסתרת ושליש בנגלה"י. ותתאמצו להבין הדברים היטב ע"י הסבר לזולתו שע"י יוצא הענין ברור יותר. ותראו לקיים המצוות מעשיות. וגמ"ח היא שטוב תהי' שלום באמת.

וסוף דבר הכל נשמע את אלקים יראי' שיראה היא ערכת בהם קב חומטין⁷ ולכן תהי' זהירים ביראה ולהיות ערום ביראה"י בלי הרגש לזולתו כ"א תוכו ותוך תוכו תהי' רצוף יראה ואהבה לאלקות וע"י תהיו זהירי' גם בכל אדם באשר צלם אלקי' ע"פ הוא כו'. וע"י תהי' תפילתם כדבעי למהוי ע"פ אשר למדנו רבותינו זצללה"ה בדא"ח.

ועתה רצוני לסדר ההנהגה בין אמכם תחי' וביניכם. ותדעו בני שי' שחי' וח"ו אין רצוני לגרוע מכם ממה שחנני השי"ת כ"א כל מה שאני מסדר בזה הוא הכל בכדי שע"י יהי' חיזוק לדברים שביארתי לעיל שזהו עיקר יסוד האדם גם ע"פ ערך לא יעזבו ידידי אבותינו כו' שי' וחפצו בכם. לכן בקשתי ואזהרתי כפולה לראות בטובת אחי' הקטן לגדול והגדול

(6) אבות פ"ד מ"ו.

(7) ראה בארוכה ד"ה צו את בני דש"פ פינחס תרל"ה (לעיל ע' שעב ואילך).

(8) גולד וא"ו אדר תרכ"ז. — ראה אודותו: ספר התולדות אדמו"ר מהר"ש (קה"ת, תשי"ז) ע' 22.

(9) העילוי הגאון והצדיק ר' אברהם סענדער. נסתלק בן ח' שנה. — ראה אודותו: ספר התולדות הנ"ל

ס"ע 21 ואילך.

(10) עוקצין בסופה.

(11) ראה שיחת ש"פ תצא, י"ג אלול תשי"ד ס"ז, שיחת ליל וא"ו דח"ג הסוכות תשמ"ו. וראה גם שיחת

ש"פ שמות תשי"ג סכ"ג. י"ד שבט תשי"ג סמ"ב. ש"פ בלק תשד"מ. לקו"ש ח"א ע' 53.

(12) ע"פ קהלת יב, יג.

(13) ראה שבת לא, סע"א. לקו"ת ויקרא ה, א.

(14) ראה ברכות יז, א.

הוספות

תקסט

לקטן נא השלום ביניכם ולהניח את נשמתו במנוחה כשתהי' השלום ביניכם וגדול השלום שהיא היא הכלי המחזיק ברכה בר"ג ובכל מילי דמיטב. והנני בטוח בחסדי השי"ת שבניי שי' ובנותיי תי' יקיימו הכל כאשר כתבתי והשי"ת בחסד חנם יאריך ימי ושנותיי.

מקום בבה"ק בקשתי שיניחו אותי אצל כ"ק אאמור"ר זצלה"ה זיע"א לשמאלו בסמוך לו ממש. והשי"ת יאריך ימי ושנותיי לרוב בחסדו חסד חנם.

פקסימיליות

•

ובנם לוי יצחק בן רבקה	שניאור זלמן בן אסתר
ובתם חנה בת רבקה	וזוגתו חוה בת שרה ברכה
ובנם יהודה לייב בן רבקה	בנו יצחק מאיר בן חוה
ובנם שמואל בן רבקה	בתו אסתר בת חוה – חירות אמיתי בקרוב
נכדתו שרה ברכה בת אסתר	בנו נתן בן חוה
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל	כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
ובנם לוי יצחק בן שרה ברכה	חתנו מנחם נחום בן גיטל – חירות אמיתי בקרוב
ובתם חנה בת שרה ברכה	כלתו צבי מרים בת שינא חוה
ובנם יעקב יוסף בן שרה ברכה	נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו מלכה בת אסתר	וזוגתו אסתר בת פריידא באבא מאליא
ובעלה דוד בן חוה	ובנם יעקב בן אסתר
ובתה חי מושקא בת מלכה	נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובתם חנה בת מלכה	ובעלה יהושע בן עטא דבורה
נכדתו חנה בת אסתר	ובנם מנחם מענדל בן שרה ברכה
ובעלה ישראל מאיר בן חנה הינדא	ובתם חי מושקא בת שרה ברכה
ובנם לוי יצחק בן חנה	ובנם אלחנן בן שרה ברכה
ובתם חי מושקא בת חנה	נכדתו אסתר בת חנה רבקה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר	ובעלה יוסף בן מנוחה
נכדו יוסף יצחק בן אסתר	ובתם חי מושקא בת אסתר
נכדו נתן בן אסתר	ובתם דבורה לאה בת אסתר
נכדו שלמה בן אסתר	נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדתו רחל רייזל בת אסתר	נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדו שלום דובער בן אסתר	נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדתו דבורה לאה בת אסתר	נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי מרים	נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדתו חנה בת צבי מרים	נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדו משה מרדכי בן צבי מרים	נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדתו אסתר בת צבי מרים	נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדתו דבורה לאה בת צבי מרים	נכדו משה בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת צבי מרים	נכדתו רבקה בת אסתר
נכדתו שטערנא שרה בת צבי מרים	ובעלה אהרן בן גיטל לאה

שיחיו

(ז' ולע"נ אבי' המנוח אליעזר אלימלך ע"ה בן ניסן שיחיו

